I
işlkg Muzeul Digital al Romanului

Românesc

revista transilvania.ro/mdrrl933-1947

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

Acest roman a fost digitalizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1933-1947, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Mihnea Bâlici, Maria Chiorean, Alex Ciorogar, Jessica Brenda Codină, Bianca Crăciun, Teona Farmatu, Andreea Mîrț, David Morariu, Ovio Olaru, Cătălina Rădescu, Alexandrina Savin, Cătălina Stanislav, Ana- Maria Stoica, Nicoleta Strugari, Andrei Terian, Snejana Ung, Radu Vancu, Dragoș Varga, Alex Văsieș. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1933-1947.* Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2021.
https://revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1933-1947, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by TheNational Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:
Baghiu, Stefan, Vlad Pojoga, Mihnea Bâlici, Maria Chiorean, Alex Ciorogar, Jessica Brenda Codină, Bianca Crăciun, Teona Farmatu, Andreea Mîrț, David Morariu, Ovio Olaru, Cătălina Rădescu, Alexandrina Savin, Cătălina Stanislav, Ana-Maria Stoica, Nicoleta Strugari, Andrei Terian, Snejana Ung, Radu Vancu, Dragos Varga, Alex Văsieș. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1933-1947.* Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2021.
https://revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947.

MUZEUL ASTRA COMPLEXUL NATIONAL MUZEAL ASTRA
CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
Rdministn atia Rönüülüi cultural national
UNIVERSITATEA LUCIAN B LAG A -----DIN SIBIU---

ASTRA

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1-947 '

' CVLTVRA NATI ON AL A



PAVEL C H I H A I A

BLOCADA

ROMAN

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

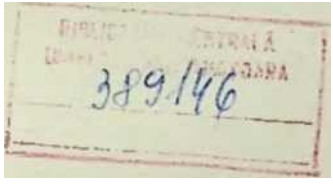
PAVEL CHIHAIA

IzeeimolA:
BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITARĂ
TIMISOARA

02331293

BLOCADA

ROMAN





EDITURA „CULTURA NAŢIONALĂ”

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

În ***memoria btí G. T****t*

1

Povestirea de faţă începe cu mulţi ani în urmă, puţin după primul războiu mondial care secătui întreaga Europă? ridicând neobişnuit transí tul marilor porturi puse în slujba refacerii internaţionale. Pe atunci U cm cea avea treizeci şi cinci de ani şi proaspăt sosit pe cheiui'c Constanţei – a ca: ei Inimă ra bătuse pană în satele cele mai îndepărtate ale Dobrogei – arăta ca un bărbat trecut de prima tinerele? cu braţe muşchiu- Loase de fermier şi spate de taur, tot atât de neho tării? dab şi hidrăgO't't de aventuri. pe cât părea de puternic şi temerar

Câtva timp trăi din economiile strâive în mubi ani de truda, refuzând cu demnitate propunerile vătafilor ce-l îndemnaţi să-.4 lege la gură buretele ud pentru a vântura în fundul ca k lor torentul de cereale, în tidtiinb se arătă dispus să asculte oricând la un pahar cu vin sfaturi de îmbogăţire miraculoasă^ împărtăşite de vreun *pnn{* al portului, unul din acei vagabonzi pe jumătate nebuni? care-şi inebipue că joaca roluri Hi*emnatc în uriaşul trafic din jur şi pretind a fi implicaţi în toate loviturile marilor societăţi. Noul venit se învârtea de dimineaţa până seara pe dicurile agio- meratc, împicdecându-se de parame şi de ga rimele întinse ca nişte coarde, rătăcind printre munţii de mărfuri şi stânjenind şuvoiul

[Q £ Muzeul Digital al Romanului Românesc
l/ăLves» ^vistatransilvania.ro/mdrrl933-1947 _ . _ r

pe un vas măreţ de comer(, cu cave să întreprindă apoi călătorii răsunătoare pe mările îndepărtate ale lumii. Işi spunea că în definitiv u'ar fi rău să fie cîtyitaru stăpân deplin pe soarta oamenilor de sub porunca ea şi să navigheze fără grabă – gustând din plin farmecul nopţii pe mare şi tihna punţii – către coastele pustii şi bogate ale Africeî şi Indiei» cunoscute dîn nenumăratele cărţi de aven buri şi din poveştile bătrânilor exploratori, părăsiţi la inal ca nişte epave măcinate de basamac. încă de pe timpul cât uimase clasele inferioare ale liceului din Constanţa, Uemcea legase prietenii cu aceşti vajnici lupi de mare, oc se răzbunau pe urmaşi, bătându-şi joc de ţinuta, ca şi de priceperea lot* i.n manevre. „Marinari de doi lei perechea!" scuipau» după ce urmăreau cu atenţie şi vizibil dispreţ eforturile nesigure ale vaselor cu aburi încercând să se apropie de radă pe vreme de hulă sau furtună.

EI nu s'ar Ci angajat în ruptul capului simplu marinar, crezând cu toată aroganţa caracteristică tinereţi^ că i se cuvin pe puţin cele trei galoane cu colacul lui Nelson şi că ar fi pierdut orice prestigiu faţă de haimanalele portului, consimţind să primească alt grad. Primele zile după revederea Constanţei, înnoi veci iile prietenii şi comunică bucuros tuturor, fără ea trezească interesul coloniei de vagabonzi, ca aşteaptă îm- barcarea din zi în zi şi că întârzierea neobişnuita se da- toreşte formalităţilor dela Căpitănie, unde i s?au împotmolit hârtiile. După câteva săptămâni de umblet zadarnic» dădu să se înţeleagă că are de îndeplinit o misiune specială pe lângă comandorul. vasului *Dacia,* onorat să facă prima cursă după războiu cu o încărcătură de cereale şi mărfuri generale spre Smirna şi Alexandria. Când,

în sfârşit, *Dacia* se depărta de ţărm mugind răguşit şl învăluind într'o perdea de fum mulţimea entuziastă ce-i saluta plecarea, Ilemcca răspunse privirilor ironice ale cunoscuţilor cu afirmaţia violentă» ce-t stătuse de mult pe buze, că el n*ar con-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

eepo să navigheze altfel decât în calitate de căpitan. De aici înainte toţi câţi îl întâlneau îi strigau de departe:

— Buna, căpitane' Ce s'aude cu plecarea? cuvinte cam înţepătoare» peste care trecea schimbând vorba.

Având în vedere pricepe rea-i în ale navigaţiei» e lesne de înţeles că nimănui nu-i trecu prin minte eă-i confere titlul atât de jinduit şi să-i încredinţeze soarta a zeci de oameni. Străinul aşteptă mult şi bine corabia visată care să-l îmbarce cu pompa cuvenită unui viitor rege» predestinat bogăţiilor fabuloase, trofeelor şi prăzilor înghesuite în vase grele de rodul atâtor osteneli.

Nicio propunere interesantă nu-i întretaie plimbările şt gândul aurului vânturat în faţa privirilor încremenite de poftă şi admiraţie a consătenilor săi, rămaşi departe în sudul Dobrogei, contrasta dureros cu sărăcia tot mai simţită a prezentului.

•Părinţii, fermieri simplii din Caraomer, se căinaseră mult timp dupZi fuga-i necugetată, cu toate că se cam aşteptau la o astfel de ispravă» văzând furcoaiele tot mai dese pe cave tânărul le da portului după terminarea liceului. Căsătoria cu Glicheria, o fiinţă slabă, condamnată de la început să fie un fel de roabă în casa bărbatului, nu reuşise să-l lege de Caro omen I leincea profitase de egalitatea lor în faţa pământului îndărătnic, ca să-i arunce în spinare toată grija fermei şi să-şi continue nestânjenit plecările misterioase în Constanţa, efectuate în vederea unei lungi

călătorii pe mare.

De mic nu se prăpădise cu munca şi preterase să hoinărească pe la bostanele învecinate, punând curse şi vânzând negustorilor ambulanţi pieile de hârciogi, decât să robotească pe lângă casa părintească. Aveau un traiu greu, în luptă necontenită cu pământul aspru, în te Icnit şi munca înverşunată îi istovise pe amândoi bătrânii înainte de vreme, făcându-i nepăsători faţă de visurile tânărului romantic de exaltările şi proec-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

tcle strălucite de explorator – nepăsare inter pretată de el drept îndobitocire țărănească. Dobrogeni arata pe la sfârşitul secolului trecut ca o stepă pustie, cu rare petece însămânţate, nepopulată pî străbătută de toate neamurile pornite călare după răsbunare şi jaf. Funcţionarii necinstiţi erau trimeşi aici în exil, precum odinioară ilustrul poet roman, iar perceptorii aveau mult de furcă până încasau impozitele dela fermele îndepărtatele ale coloniştilor, de teama comitagiilor şî pustietăţilor. Apa, ca şi astăzi, se scol ea dela mari adâncimi în burdule trase de cai şi irigaţiile se făceau cu mari greutăţi. Munca nu le da o clipă de răgaz.

Maică-sa, se trăgea drntr'o familie de mocani dîn părţile Făgăraşului, convertită Ia advenlism, şi nu pierdea ni ci un prilej să se arate dezamăgită de feciorul său, din care visase sa facă un om sclrnvăn, cinstit, mat degrabă mărginit, însă statornic şi meticulos, învăţat să are pământul şi să ducă o viaţă plăcută lui Dumnezeu, înlăturând dîn suflet tot ceea ce ar fi putut fi patimă sau ispită omenească.

Fiul ajunsese destui de voinic într'adevăr, dar pani dela început destinat unei vieţi puţin obişnuite, pline de neprevăzut şi primejdii. înzestrat cu o imaginaţie vie, cu forţa de a trăi îtitr'o viaţă închipuită, încredinţată şi altora ca o convingere de neclintit, Ilemcca avea obiceiul să repete, dându-şi visător scaunul pe spate că „să fact o călătorie care să-ţi aducă cinste şi renume, mai înţeleg şi eu", cuvinte ce aveau darul sa cutremure de ruşine miina bătrânei credincioase, s'o facă să privească cu teamă faţa luminoasă, ochii încrezători, ţintuiţi de un mistuitor foc lăuntric spre depărtările pline de miragii ale viitorului.

Ilemcea îşi aminti toată viaţa serile liniştite de

vară când lampa răspândea o lumină nesigură pe muchiile grosolane ale peretelui de piatră, uneltele agricole ţinute în camera de toate zilele după obiceiul pământului, ciorba neagră, catn lipsită de gust după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

moda tu taranca şr biblia din capul mesei, din car& maică-sa citea un verset cu gLis tare, în timp ce tată' făcea socoteli încâlcite pe un carneţel, murmurând cil'rcic, iar el asculta cu un fel de încântare târâituî întrerupt $i stins al grecrilor, cane-şi răspundeau unul altuia cât ţine stepa, pastă la Am zăcea, Medgidia, până la marginea portului cel mare din Miază Noapte. Constanţa. Şt în timp ce sovă-sa Zcnaida, asculta cuvântul infricoşător al Apocalipsului cu ochii mari de copil, fascinaţi de prăpăstiile negre ale prăbuşirii, gândurile călătoare i se opreau peste oraşul marc şi atrăgător, cum se coboară liniştit o plasă cu fire scânteietoare aprinzând iumbii neaşteptate pe cupolele de argint şi mai ales în localurile de petreceri, unde banul se câştiga uşor şi pleacă cu acceaş iuţeală spre toate port ui tic lumii, în buzunarele ni urinari lor cu- nigioşi. Nimic mai la îndemână acolo decât sa sbori spre India cu tigri cruzi şi diamante euormg. sau neoercetata Africă ecuatorială. iX'u citire ct însuşi pe prora ccrgobotiirilor. înşirate ca la o paradă de-a-lungul cheurilor, porturi de reşedinţă ca bombay şi St. Pa o Iu de Loaadu?

Cu cât înainta în vârstă, gândurile, m loc să i se cumintească, mai rău i se aprindeau. Părinţii îi găsiseră pe Glicltcria şi-l induraseră, sperând să-l statornicească la ferma lui, alături de cei doi bivoli, de argat şi de copii. Toată ceremonia nupţială nu schimbă cu nimic planurile ginerelui, în aparenţă nepăsător şi îngândurat, insă ros de ambiţii ascunse. Tinerii călătoriţi începură sa se corle de a doua zi, duseră un traiu foarte

nefericii., întrerupt de absenţele, din ce cit ce mat îndelungate, ale lui {lonicca; inalţî spuneau că mimai el e de vină daca în câţiva ani fermii primită ca zestre căzu hi paragină, asaltată de pir şi de praful roşiatec. Lucru sigur c că zece ani dela cununie şi opt dela naşterea unicului copil, o fetiţa – Glîcheria muri istovită de muncă şi de supărări. Hem- eca crezu că şi-a recăpătat libertatea şi dupăcc vândit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

pământul ăr;itor al fustei soţii, fugi la Con stanţa, JIU fura a cântări cu necaz tot drumul piedicile pe care Crisdtui •— u*a se numea orfana – le grămădea în calea măreţului plan. Nu îndrăznise s'o lase părinţilor lut, bămund, pe bună dreptate, că hă' tiâna ar fi refuzat s'o crească, numai pentru a-l tine legat de casă şi creşterea Crutind ii trezi noi îngrijorări şi noi motive de amărăciune.

De alunei nu-şi mai scrueră, nici nu se »nai vă* zură. Nu ştiu măcar ziua când se sfârşiseră din viaţă şi fură mgropaţi în fundul fennei strămoşeşti, lângă 'mormintele bunicilor, care împărţiseră în voie aceste meleaguri neîngrădite, svârlind bâta ciobănească pentru fierul de plug, pe timpul domnitorului Cuza. Zenaidn avu grije de toate* Soră-sa se măritase Între timp şi ¡moştenise odată cu pământul toata vrednicia şi firea profund evlavioasă a mamei lor. înăsprită de rătăcirea fiului pierdut, abătut de pe calea cea dreapta. De multe ori se întrebă ce-o li făcând Cri tiuia, mica nevinovată ispăşitoare a greşelilor părin teşii. pe unde se află şi cum trăieşte. Dai* fapta necugetată a fratelui ei, durerea care întunecase ultimele clipe alo bătrânei şi care pecetluise o condamnare mută, timpul scurs fără ca cei doi fugari să dea vreun semn de viaţă, o îndemnară să-i socotească ca şî morii sau plecaţi

peste mari şi ţări, jjighiţili de necunoscut...

Niciunul din rarii negustori care cumpărau bumha- cărie şi unelte din Constanţa, nu îndrăzni să-i spună că auzise vesti despre caraomerean. Aceasta fuscre şi dorinţa lui, ca legaturile sâ fie rupte şi noua viaţă să nu poarte nimic din urâtul şi sbuciumul traiului dela fermă. Aşa se şi explică amănuntul că după plecarea din Caraomer şi d apuce cheltui toţi banii adunaţi din truda Glicheriei, Hem cea rătăci zile întregi fără să ceară ajutor, cam înfometat, pe digurile Constantei şi în Tomis, cartierul de petreceri ridicat ca o fortăreaţă la marginea platoului ce domina de la o suta de paşi înălţime tot portul, vasele şi antrepozitele mari*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tune, construi le în poale la acela.} nivel cu suprafaţa mării. Pe stradelele sucite, cu ocoluri, ale Tonusului pe unde suiau şt coborau în tihna măgăruşii cu tacalc de apa şi oameni încă rea ţi eu poveri şi mărfuri —- ştofe brodate, fructe tropicale, păsări multicolore de pe insule, debarcate odată cu toate seminţiile pământului

- se aflau cele mai numeroare localuri din oraş, casele de toleranţă şi magaziile do comerţ ale nenumăratelor agenţii, alături de galantarele mărunte, «Iar prospere ale zarafilor şî negustorilor de mărunţişuri. În miezul zilei, zidurile albe se însufleţeau sub dogoarea orbitoare a soarelui pontic şi l-ai fi crezut lui cartier părăsit. dacă praful cerealelor ce se scurgeau din silozuri, aburii uriaşelor maşini sub presiune, focurile deia şantierele navale şt dela bucătăriile ambulante, nu s'ar fi lăţit de jos ca o paelă nestatornica şi agitată, prin care răsbălen o larmă îndepărtata de port în fierbere, cu strigăte, cîovă.nituri şi vâjâituri hi- trenipte de cabestan*

În schimb, spre scară, când peste port se întindea nemăsurat umbra râpei înalte, amorţind svacniturilc tot mai slabe ale maşinilor şi oamenilor, căruţele cu pereţii groşi de elurptei $i ferii st rui ui zăbrelite, înfipte în coama podişului ca nişte cetă'ui albe, erau luminate încă de o lucire ce nu cobora de-a^upra marii şi se desprindeau pe azurul tot mal întunecat întro aureola de îănci scânteietoare, înroşite pretutindeni du sticla colorată a chioşcurilor şi balcoanelor aruncate peste trecători, ¡ar steaua nordului apărea misterioasă peste ghiolul Sau. dând semnalul de odihnă. Oamenii năpădeau cartierul de pretutindeah de pe strada Traian, unde era poarta cea marc a portului, prin poteca şerpuitoare, urcând aproape vertical malul abrupt, pe treptele taegrite de fum din dreptul

Atelierului de Revizie, sau de-a-dreptul prin râpă; furişând u-se ca nişte războinici prin penumbra răcoroasă a asfinţi – tu lui, făcând să tremure tufişurile argintii de pelin şi <chiincn ai ornat, năruind ţărâna fârâmicioaea.

A VEL emu Al A

Cartierul începea să prindă viaţă, de parca eu Ciul uriaş din port s'ar fi iriălţat câţiva păţi mai aproape de ecr, în vechiul oraş. Consilierii municipali încerca- •eră de multe ori să dhtnig# cu lârnăeotipelc rămăşiţa dăunătoare sănătăţii şi mura iei, rărna[4]ă în urmă faţa do aspectul occidental al Constanţei, dar Lom 1 lânii ţtimă să-şi apere destul do bine cartierul prin jntriid şi bani, spre deo d-i'C fie timpurile când respingeau cu tunurile de bionz atacurile A etnic dinspre marc, aşa că toate încercările do a distruge de frâul şi cuiburile primejdioase de murdărie, care ¿C tnval năşeau cu grămezi de aur şi femei mai albe ca zăpada grotelor neîntinate din „Poarta celor 40 de fete", rămaseră inutile. Toţi locuitorii ştiau şi erau mândri că adu- natura umilă de casc ca ziduri de pământ işi înfrăţise soarta cu cea a pori ului, ce Ic trimetea ui valuri portocalele stricate, polara, covoarele aduse iu sacale, ţigările în ciorapi, aurul său» iar LUI cu a oraşului, impunător, aproape modern, dar lipsit de interes comercial.

Se înţelege că tavernele se găseau la fiecare pas; ©ea mai arătoasă era „bând"* lui Marcu, cu toată forma puţin ciudată de sarcofag dezgropat. în care trebuia să stai cât mai aproape de intrare ca să te simţi bine.

Aici se refugia Ilcmcea după lungilc-i investigaţia eu picioarele rupte do o nenea lă şi cu urechile rănite du injuriile grosolane ido căpitanilor, care rămâneau surprinşi la început de propunerile ncvunoscuCidut cu privirea aprinsă şi ţintită mandră şi ezitau tiehotăriţU* crezându-se în faţa unui excroc abil pornit sa-î {ragă pe sfoară cu un scop anumit. Târziu, când jşi dădeau scama

cu străinul vorbeşte serios, dispvețuindu-le priceperea de marinari pentru a şi-o sublinia pe a sa, îşi reveneau din uimire şi-l aruncau de pe punic mtr’o ploaie de înjurături, furioşi în definitiv că prunul Venit caută să le uzurpe locul dobândit în ani grei de luptă cu marea şi cu capriciile companiilor de navigaţie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

1 lemet a regă/ca cu plăcere tihna tunelului mai mult gol, cam întunecat şl foarte lini «Ut spre deosebire de alte localuri. Un paravan de sticlii verde despărţea barul propriu zis de paradisul celor cu bani mu Iţi, care de-abia se di lingea ziua din cauza lipsei de fe- jestre, ixumaî feţele de masă aşteptau cuminţi, pelerinii putred de bogat i ai serii şi umbixdor acelora* fcie. cu párul strâns în vârful capului şi ţigarete lungi, fumegau de. Fiind cel mai distins bar, toată lumea ■vorbea în şoapta şi cei mai muhi, printre care şi Hcmcea, ¿c opreau respectuoşi aproape de intrare, departe de îngrădii ura din hir/d interzisă consumatorilor obiştiuiţi. Toü a ratau că ştiu SÍI cinsteascâ locul şi câte- odaie, ziua, te eimreal înfiorat de atâta tăcere şi întunecime răcoroasă, lângă portul fremătător de mişcare, de praf, de lumină. Doar în răstimpuri, când cineva ¿Cfcbidca uşa, se rostogolea înăuntru ca un vuiet puternic şi nelămurit, e triga tele tânguitoare ale haina – Iilor §i clănţăniturile elevatoarelor« dispărând tot atât de neaşteptat într*o linişte adâacă. intreniptă Mc clinchetele raîc. stime, ale liircnliícíor. Marinarii străini, rare şi iau sa măsoare rangul nani local după obrăz- nicia SÍÜL nepă aren distinsă a celorlalţi consumatori, ii înfrânau din uş© firea lor sgom oloagă şi se mulţumeau să fixeze stăruitor, ud se poale mai paşnic, Telele libere, î\n înţelegeau româneşte şi uneori nici levantina – un jargon italo-greco-ltirc. curerit în apelo Oiicutului Miji ochi – insa piij pe cheltuială, obiş- miiţi să li se ceara bani. primeau cu un zâmbet îndulgent cochetăriile curtezanelor *clipitoare de tinereţe şi podoabe. Marcii, patronul, n’ar fi îngăduit dealtfel nicio dezordine şi supraveghea veşnic localul după ÎIU registru enorm, cu scoarţe cafenii. Cât era de uscat şi mărunt, ñu .< se

vedea depe eontuand înalt de mide trona decât capul infatuat cu un şervet din pricina migrenelor, ieguiumdu-i-. e LÎŞOI\ însoţit de un geamăt înăbuşii ea un suspin; totuşi nu pierdea nimic din vedere şi răsărea în ceh mai neaşteptate locuri,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

oii haLatu-i murdar de mă tare, atunci când l-ai fi crezut pe moarte în dosul registrului liniat Lima, lepăda şervetul* înlocuindu-l cu o căciulă de lup cecaoe dădea un aer mai rapace chipului ascuţit, ochilor vioi, pătrunzători şi buzelor uscate intriun rictus de suferinţa şi lăcomie – plângâudu*se neîncetat de curenţi, cu toate că barul n'avea nicio fereastra, şi de vagabonzii periculoşi, pe care poliţia mituită îi lăsa în libertate« Ideea aceasta îl îndemna să scormonească toate ungherele, observând totul, cântărind cu ^grije orice nou venit, gata să-l dea pe mâna comisarului sau să stabilească cu el o relaţie comercială, după cum omul era o haimana fără experienţa sau un pungaş m earc se putea lucra.

Muşterii îl auzeau bombănind mei eu, fluturând n-şi printre mese, gârbovit şi cute ca un spiriduş, poalele soioase ale halatului, fără sa bănuiască că patronul despre care toată lumea ştia ca are saci de napoleoni şi mahmudele, este muncit în taină, zi şi noapte, de un proect, în aparenţă cât se poate de realizabil,'totuşi de neîndeplinit, mai greu ca prefacerea aurului în hit ars.

Din tinereţe, Marcu luptase ca fetele ce întâlneau străini în local să-i lase şi lui dijma cuvenită sau să mărească consumaţia, îmbunătăţind veniturile casei. Obişnuit, curtezanele plecau nepăsătoare după un păhăruţ de „cherry", fără să scuture prea mult punga prietenilor iu tejghea şi ei rămânea păcălit în

urmă, revoltat de atâtea afaceri amoroase, la cai'e n'avca niciun drept. O singură cameră „o aşhană" – că/nă- ruţă – ridicată lângă tunelul blestemat, ar fi răsturna! cu totul faţa lucrurilor şi i-ar fi dat dreptul 6ă patroneze două-trei fete fără concurenţă – celelalte ne- maiavând permisiunea să păşească pragul noului templu.

Ounoscuţii, care ştiau că o încăpere în phis n'ar fi uşurat cine ştie cât sacii cu galbeni, nu pierdeau nicio-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dată ocazia să-i amintească. hiFuriindu-l, această nenorocire veşnică. Inteligenţa lor de negustori hârşiiţi cu lumea le spunea că prudenţa împinsă până la avariţie, îi va nimici barmanului toate avantagiilc viitoare, ca interesele lut mărunte şi teama de investiţii a prezentului îl vor opri totdeauna de a vârî un ban în reparaţia localului, care – în treacăt fie spus —. se cam ruinase şt prinsese igrasie din pricina lipsei de lumină, sau, mai ales, în construcţia unei noi încăperi. Duşmanii se bucurau, prevedeau un declin încet, < lar sigur, al negustorului din strada Diana, ce se îngrozea la gândul cheltuielilor şi trăia într'o necontenită frământare sufletească, într'o lupta ce-l gârbovise- an de an; îşi făceau semne intre ci, de câte ori. bleite- mându-şi soarta, Marcu descoperea diverşi indivizi eus- pecţi, gata de uri ce combinaţie, în loc să lenevească şi 6a-şi vădii în tihnă de sănătate ca patron de stabiliment.

Cxdiorînd podiumul, oblojit la cap. mormăit id şi poruncind che Lucru lui să vadă de unde trage curentul, se apropia de urechea noului venit şi prefă cându-se a-i umple tremurător paharul. ît şoptea printre dinţi cu o vioiciune neaşteptată:

Ceva afion? Aur?... Fim... bine că nu te interesează. Cu de-alde voi am muri toii de foamei

Sau dacă clientul se arăta dispus la tratative, îl invita la o masă din fund, dincolo de geamul verde, privind mereu cu neîncredere împrejur, aruncând în trecere frânturi lepezi, crunte, ca şi cum reslul consumatorilor l-ar fi incomodat peste măsură. Aceştia aveau sentimentul că sunt inutili, mai ales odată pe săptămână, cu ocazia întrunirii celor trei asocia ţi a căror întreprindere ilicită constituia un sprijin solid şi activ în angrenajul de forţe care menţineau Tonusul în viaţă şi-] conduceau spre prosperitate, în necazul primăriei şi oraşului Constanţa. Marcu era prea prudent ea să tină marfa cumpărată măcar o zi,

ştiind că copoii mişună prin partea locului; lui nu-['revenea decât să plă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tească Imnurile oferite spre vânzare în bani câştigaţi cu truda hi tejghea»

Un senin francmasonic îi era Îndeajuns chelnerului sa dUparii şi să se întoarcă. cu Torzi, frizerul <!e alături, un munte de om, din l'crici re şchiop, căruia î-ar li stat mai bine spânzurat de un catarg pentru piraterie, decât cu briciul la îndemână lângă gâtul cJîen- ţilon Avea o profesie onorabilă, simbolizată prjntrwi şervet imaculat ce-i flutura în uşa dughciiii, însă puţini ar fi avut curajul să-şi încredinţeze economiile uriaşului fioros, care tulbura de îndată liniştea localului prin bocănitul piciorului de lemn şi prin răcnetul neomenesc ce zguduia ca un tunet fundul tunelului. Nu se jena să-şi caute victima pe faţă, rotîndu-şi ochii prin bar, şi mergând drept ia cel pe care Marcu i-l indica cu o strâmbătura., i se proptea amenințător în față, arătând prin hceasta că orice tergiversare sau încercare de a da înapoi din afacere este exclusă.

Cel ce avusese imprudenţa să cadă în reţeaua din strada Trnian, mergea cu umerii sgribuliţi îit faţa Argusului neîndurător sau dacă era vreun gabicc mai voinic se mişca itjârâind, gata să se îneaere cu cel ce-l sculase pe nepusă masă dela chelul cu fata sau cu prietenii. Puţin erau cei care să îndure cele două probe – a patronului, urmărindu-i cu priviri înveninate dela coDtoar şi a piciorului pe are-l auzeau în spate – şi să încerce o a doua afacere cu ciuda ţii t omită ni»

Străinul era condus de Torzt la llvaja al Wasiti, căruia toată lumea do pe litoral, dela Midia kt captfj Tuzla, pescarii ca sî marinarii, îi ziceau Vasi şi era venii din Pers ia în urma unor răscoale religioase. Nimeni nu putea bănui că liniştitul Persan depozitează marfa cumpărată

sub mâna de antichităţi false întinse sub un umbrar roşu aprins, în majoritate sticle colorate şi brăţări grosolane suflate cu argint; adevărat cu la început avusese iie înţelegeri cu poliţia din plic în a apariţiei lui neaşteptate în cartier, pe care n’o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

lămurea nicitin paşaport sau vreun act cat de simplu. Dar astfel de rătăcituri nu sunt rari în porturi şi până la urmă, cu tot galantarul mizerabil, aspectul foarte distins, barba prelungă şi ucaşră, precum şi ochii liniştii 1 şi mari, do un calm oriental, impresionară favor abil pe comisar, care văzu în arderea hârtiilor – cu care sfârşi încurcata povestire – gestul disperat al ¿niui persecutat în primejdie de moarte.

De oblceiu. marinarul ce cobora în vechiul Con tus Euxtnus, după zile întregi de plictiseala pe marc -— aici era extremitatea ilinorarii lor mediteraneene: de obiceiu vasele ancorau pui în în Pireu, Stanibtil sau Ihirgas şi oamenii n'aveau timp să chcfuiască la uscat – schimba xaluta străină la Vasi, care avea grijă sâ-i oprească după tradiţie un sfert dia valoarea banilor se tündén şi se bărbierea ia Terai. care îl irata neomenesc şi petrecea la Alarc LI, trecând eventual din nou pe la Vasi pentru a cumpăra o Listară Iubitei; înainte de-a se îndrepta spre unul din numeroasele hoteluri.

To[i trei vindeau şi cumpărau ţigiiri. stupefiante, aur, când găseau ocazia şi aveau ochii aţintiţi asupra concurenţei, făcând lotul ca s'o slăbească, s*i» vadă sfâşiată de lupte intestine, a căror urzice îi privea în special pe \ asi, un excelent politician. Totuşi, pen- iraciî numerarul era ţinut cu grije de ALircu. departe de binele obştesc, cifra de afaceri se arata scăzută şi încasările rea liza (e de-abea acopereau chel luciile» A- < leş ea. planurile le erau dejucate din pricina sărăciei tezaurului comun, şt Vasi vedea clar situaţia, însă nu intervenea; socotea că folosul ar fi fost ace laş daca treburile ar fi mers mai bine, deoarece Aîarcu căpătase slăbiciunea să acapareze lot

câştigul, invocând nenorociri imaginare pe care ceilalţi erau constrânşi sâ le creadă. Cât despre sine, avea un fond tainic în plină creştere, deocamdată îndestulător. 2 5

Când pi t teancul concern din Tomis se adwui xn desparţi! ura dúl fund a Uuieluhu pentru a discuta situaţia iu huniira ultimelor evenimente şi a lua noi 'măsuri în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^fc^W»ilvanjă.ro/mdUK-1947

vederea îmbunătăţirii afacerilor, toată lumea urmărea cu respect statura dreaptă şi demnă a Persanului, cu veşminte strălucite, trupul slăbănog şi pipernicit a lui Marcu strâns în halatul rupt şi pe uriaşul Tera# ce încheia procesiunea ca cel mai puţin îmemnat. Singurul pe care aceste 'întruniri îl lăsau indiferent era Hemcea, caie-şi vedea de masă fără să le dea prqa ■multă atenţie, ba dispreţuindu-i pentru urzelile mărunte şi meschine. Era singurul conştient că vei trei n*ar fi putut întreprinde niciodată o acţiune cu adevărat eroică, care să le ducă faima în ţoală lumea şi să-i ridice printr'o aureolă orbitoare din mijlocul mulţimii. Cunoşteau oare măreţia, beţia învingătorului ce primeşte prăzile şi poiirul fecioarelor africane?

Se mărgineau să privească inteiesaţi lumea înconjurătoare, fără să contemple întinsul pământului senin şi plin de majestate, lumina strălucitoare, pusa ca o tâmpă eterna a depărtărilor, pentru a chema j>c cei curajoşi şi demni de ca.

Era batjocorit şi despreţuit ca ultimul şelar, dădeau din cap când încerca să-i convingă de ţinuturile ce trebuiau neapărat descoperite. înţelegea biciuirea cuvintelor ironice şi simţea intrându-i în carne spinii răutăţii omeneşti. Dar suferinţa îl înfdţa deasupra tuturor, nobleţea sa rămânea trează iu mijlocul nenorocirilor. Toate bătăile de joc erau supărările unui idealist, mizeriile unui rege detronat, care învestmântat în otrepe de soldaţi, simte încă pe umeri greutatea purpurei şi hlamidei.

Numai pentru Terzi avea oarecare simpatic, pen- trucă frizerul îl credea pe cuvânt, ascultând fără să clipească eroicele-i îndemnuri – pretinzând în randu-i că şi-a pierdut piciorul în lupta navală dela Galtipoli ;i pcntrucă odată văzându-l cu feţiţa pe genunchi, se apropie sgomotos şi după ce mângâie pe Gris tina, făcând-o să plângă, îi spuse mai mult în glumă:

— Da ştii ca nu prea arată bine ? Nu se bate

după

27 **PA VEL CHH1A1A**

fripturi, hai? Ce-ar fi să mi-o dai inie pentru ca tava vreme, văd că n’ai timp sa le ţii de ea. Pc legea nien^ aş îngriji-o ca o porumbiţă, n’ar face nimici

Propunerea îl uimi; în orice caz nu s’ar fi aşteptat la atâta atenţie din partea matahalei fioroase. Cum Oişti na îl stânjenea la drum şi pe deasupra viaţa ne- regulată o slăbise simţitor, i-o cedă cu un oftat de uşurare, fără să se intereseze prea mult de condiţiile în care micuţa urma să trăiască.

Dc atunci Tcrzt se desprindea din coada convoiului şi venind lângă armatorul de corăbii sburătoare. îl bătea pe umăr:

Cc mai faci căpitane? (credea pe cuvânt propunerile vizionarului şi în întrebarea lui nu era pic de ironic). Când pleci în cursă? Ai un copil, ce să zic, o minune. Toată ziua gângureşte. Rece nu treci s’o vezi?

Tlemcea îngăima un pretext la repezeală şi se pleca peste farfurie, cam ruşinat de scornirile ce se vânturau pe 6eamă-i şi de îndemnurile ce-i aminteau îndatorările de pălinte.

Işi făcea griji degeaba! Cine mai cerceta un personaj atât de puţin important, în clipele solemne când alături se decidea soarta Tonusului? Lumea din local avea ceva mai însemnat de urmărit şi criticat, decât rtiparările caraomercanuIui.

înţelegeau ei că cei trei nu se adună să facă pa- senţe şi Mărcii, căruia nu-i intra jn cap folosul acestor întruniri publice, purtate în văzul iscoadelor trădătoare, la care Va şi ţinea morţiş, se plângea mereu, cum îi era obiceiul, că Persanul vrea cu orice chip să-l o- moare, numai din orgoliul de a sfida negustorii şi populaţia cartierului. încolţit, chinuit, vigilenţa ochilor vioi

i se mărea şi din uşa paravanului de sticlă, se aotca fulgerător pe călcâie pentru a nimici o privire prea interesata.

Lucruri ridicole Ia prima vedere, au o mie şi unul de motive ascunde. foarte înţelepte şi solide. Ilvaja a!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Wastli consfinţise obiceiul ca l:i conferinţele săplnmâ- luile să se observe aceeaşi cercinome — * ordinea traversării dela uşă în fund săvârşind«-se cu pompă şi Ia lumina zilei —-* pcjiLrutxi (oală Imn ca să vadă uI nes tecul său în întreprinderile de trafic mărunt ale bani lui, să poată jura că nu se ocupa decât cu afaceri obişnuite. Ştia bine că nimeni t nici poliţia măcar« nu-şi făcea iluzii asupra aparentei şi mizerabilei lui profesii) căci toţi tomUami, până şi copiii, trăiau din contrabanda şt câpâtucll din magazii – expediente în legătură cu navigaţia – fireşti pentru omul de port şi îngăduite (se ntclcgcs numai tn \ ochiul cartier) du autorităţi. Cât timp aveau convingerea îtitoiiieialu că ce ocupă cu contrabanda mărunţă şi a-tot-bi ne făcătoare, era la drept vorbind ferit de surprize.

În timpul consfătuirii) se puteau auzi perfect bătăile cu pumnul în masă ale lui Terzi, ce striga de se cutremura* bolta lunelukti că e furat – lucru drept, deoarece era prostit dela obraz de ceilalţi – bombă- Jiilu! intermitent a lui tV2arcu, veşnic nemulţumit. >.i pesimist? care arunca în spinarea unor teorii de bursa, aur, etc., complect* neînţelese de frizer, mersul Jc-zastruoj al afacerilor, în sfârşit din nou proteste lot bnai îndârjite şi răbtilmtul elocvent al piciorului tio lemn. întărind indignarea stăpânului său. Numai gura lui Vad nu ¿ auzea, insa era uşor de închipuit zâmbetul lui când contempla cu ochi profunzi violenţa prostului tras pe sfoara şt vicleniţi stăpânului casei ce era atât do naiv să-şi închipuie că l ponte înşela pe el, Ihiija al Wasjtî. Ştia destul de bine că patronul acaparează toate beneficiile) fără ca Mărcii la râ:ulu-i să bănuiască că asociatul atât do distins, care trecea cu o aris hieratică indiferenţa peste suma neruşinat de mică ce-i revenea, se ocupa în cadrul mult ¡.picior saie afaceri, vii procurarea informaţiilor către o Putere cu numeroase colonii, deocamdată e-t amator, pand.ee urmuu $:< capele încredere şi să-l biaeei'violeze cu

misiuni mai rodnice.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

Vast era mu li uni ît, pe deoparte, că atât iti bar cât :i în frizeria Tui Tcrzi putea câpnta informaţii pre- limuc ca diamantul cu privire la mişcarea vagelor de războia şi la anumite chestiuni de politica comercial:^ negociabile ca orice marfă în oraşele dcpc coaptele Siriei sau ale Africei de .Nord, unde ajungeau intre mala uri şi bijir terii – şi, pe de alta, cii prietenia cu cei doi constituc ocupai ia ilegală pe care tomitaiui mureau de curiozitate daca n'o aflau.

Uneori, Tcrzi întrecea măsura şi răcnetele prin care acuza pe Mareei că fură, ameninţările cu moartea, se auzeau până rit stradă. Alunei Vasi ridica pabua iu r»U5$_t$ hi semn de protest şi privea pe plebeu CJ O stăruinţă atât de mustrătoare şi I ilo cdică, încât frizerul i.i mgliiţen ciuintelc. De altfel, el însumi nu comunica înaltului for afacerile mai substanţiale şi când Terzî ii impută odată în treacăt, fără să scadă torni 1 pe care obişnuit îl avea faţă de Marcu. că pune buni deoparte din vechil lui, bijuterii şi schimbul monedelor fără să cor »tril mc la cheltuieli, zaraful Ic declara de-eîus că situai ia economică personală nu-i angajează cu nimic în afacerile comune, că c gala oricând să se retragă din concern şi că şi aşa riscă destul ţinând stupefiante şi ţigări sub antichităţile sale curate ca lacrima, operă a unor oameni rât se ponte de înţelepţi.

Se feri, totuşi, să rupă legăturile cu cei doi. a lut pentru cele arătate mal su< cât şi din respect pentru braţul ne în frânat al lui Tcrzi. Acesta n*nr (1 sktI pe gânduri, manevrat de Mărcii, să strivească diulrun gest pe omul ce*ar fi puiuţ constitui o ameninţare perpetuă pentru propria securi late. Vasi simţi întâia oara neplăcerile constrângerii ircvăzulc şi Upsa de profit tutr'o alianţa bazată cxchi4v po putere, tar :iu pe forţa mai plăcută şi subtila □ intcligenţii Incidentul îl făcu să viseze la propria liniştе şi la măsurile ce- ar trebui km te când va suna censul favorabil al

izbăvitoarei autonomii...

Îndulci răspiuuu! rigid, rcgrclându-l cu o târâgă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

neală care să nu demaşte slăbiciunea, arătă cu o adevărată artă că ar aduce bucuros propriul aport financiar, dacă situaţia nuî-ar fi de-a-dreptul îngrijorătoare. La şedinţele ce urmară, nu întrebuinţă bombatului naiv al barmanului, ci păru că suportă în tăcere, cu o vizibilă suferinţă, variaţiile internaţionale de bursă expuse de Marca, umblând mai departe nu se ¡x>a(c mai strălucit învesmântat.

Când ieşeau dela consfătuire, înfăţişarea îi era tot atât de îngrijită, în vreme ce Terzi arunca fulgere încruntat, făcând pe toii să se ferească din calea ciotului de lemn, iar Alarcu se urca pe estrada, I> fes temând cu glas tare locaşul ce nu-i permitea prin ar- hitectura-i nenorocită să se despartă de asocia ţi, trăind de pe urma fetei o r – un lucru limpede ca lumina zilei, fără complicaţii care să-ţi facă sânge rău.

începtul cu încetul, banii lui Hemcea se sfârşiră şi prevăzu cu groază ziua când nu va inai avea un leu de cheltuială şi va fi nevoit sa se întoarcă în Caraomer, acoperit de ruşine, sau să decadă din ce în ce, ca sutele de rataţi ai portului ce se sting ca nişte torţe vii pa mina propriilor avânturi. Idealismul II împiedecă sa privească liniştit decadenţa şi perspectiva unei prăbuşiri în mocirla apropiată, din care cu greu mai scăpa cineva, îl înspăimânta. Chipu-i trăda vag lupta cu duhurile întunecate ale ratării; nu mai păstra focul tinereţii, nici vioiciunea şi curajul primelor zile de căutare, în schimb trăsăturile i ¿e adânciseră în gravitatea aşezată a celor treizeci şi cinci de ani, când visurile dureroase au întărit sufletul şi speranţa se înalţă potolita de cenuşa mândriei şi iluziilor spulberate. Incredeiea înfrânată a ochilor, care căpătase acea fixitate contemplativă a idealiştilor fără leac, plutea întrfe luminoasă şi scrutătoare întrebare care, uneori, pierea în tenebrele disperării nebuneşti, alteori se ridica spre creştetul întrezărit al Mântuirii, fără ca Meni- cea să aibe aerul că se

roagă. Şt îşi dădea vag, seama că atâta timp cât era nenorocit sau fericit mai putea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

spera şi cil numai nepăsarea reşemnării l-ar fi prăbuşit în nemişcare, pentru totdeauna.

Într'o după amiază, se aşezase mai descurajat ca niciodată lângă masa obişnuită de lângă intrare, fără eă comande, căci nu mai avea nicio Iescale. Tălpile îi ardeau de umblet şi prin minte ii colindau încă străinii întâi nin, forfoteala necontenită dimprejur căreia nu-i dăduse atenţie în timpul zilei, când se tara prin port cu privirile împânzite de febră, dar care acum continua să se agite şi să se clatine, ca o oaste de hamali fantomatici şi tăcuţi. Uşa era deschisă şi putea zări tradiţionala întrecere, nautică de 13 August, când se celebrează în port prima cursă a vaporului românesc *Utedecn,* între Constanţa şi Stambul. Cheurile şi digul Caixd i, erau inseţate de o lume pestriţă ce se frământa între cordoanele de soldaţi din Marina Regala şi yolele se legănau în rând cu pânzele lor uriaşe ca nişte înzăpezite scuturi i r iun glii ul are, absorbind ultima lumină a asfinţitului şi împungând greoae rouă portului înflăcărat, unde oameni, trepte de piatră, ziduri şi bastimente, se topeau scăldate în -aceste sclipiri îndepărtate şi nestatornice.

Cineva descarcă un foc de armă şi lumea Iremătâ mai zgomotos, rupând cordoanele şi risipindu-se spre ţărm să urmărească întrecerea. Yolele porniră spre litoralul pescarilor până în dreptul stâncilor roşcate dela A gigea, apoi pieriră după carcasa de oţel lucitor al unui distrugător ce se'iidrepta spre port şi cotiră spre Nord, până se topiră ca nişte puncte în imensitatea apelor şt din urmele lor prin haturile mânjite de azur însângerat ale lui Icar, nu mai rămase roci urmă. întunericul începu să se închege tot mai stăruitor la suprafaţa misterioasă a mării şi în şopotul undelor, reflexele arămii se afundară adânc după eoare, lăsându-le tot mai pustii şi neînsufleţite.

Hemcea urmărise ceremonia, spunându-şi la

urmă că astfel e şi cu întrecerea vieţii: unii au noroc s’o ia înainte prin cine ştie ce mijloace sau prin capriciul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

destinului, iar alţii pluti de virtuţi rămân hi bătăii iiiuii vânt nestatornic. Inchi-e ochii şi-şî plecă capul pe braţ, renunţând sa afle sfârşitul campiOitaftfuL <Ar li. dorit să se lase purtat numai pe clipocitul mării liniştite, ce s'auzca prclbigâinki-^c printre dejpicăht- rile cohjiroase ale digurilor, ahutşâ ul ace'c păreri de râu ce. macină zi de zi voinţa, făcând din oameni nişte robi ai gândurilor – totuşi zădărnicia alergăturii de v tinereţe întreagă prin portul Ide tcmal care nn-i deschise e pana acum porţile jzbă\itoarc, îl hărţuia. îL mânca sufletul ca o rugină.

în vremea aceasta, Marea făcea preparative grabnice pentru primirea muşteriilor aşteptaţi să urce în cartier şt blestema chelnerul ee-şi găshe să-l taro singur în preajma unor a tari evenimente, alergând să parieze şi să încă o scurtă croazieră eu vapoarele S.M.It.- tllui. pine Iii dispoziţia constăn Ionilor. Sc inserase şt sandvici urile nti erau încă gata. Desfăcu la repezeala câteva cutii de sardele şt ton, le întinse pe chifle. apoi rupse în şuviţe mărunte hucăţilc uriaşe de păiăiiddă afumată şi amestecă anumite coniacuri pentru ..pun- clnirtle" pe care tinerii aspiranţi de marină Ic ofereau la bar domnişoarelor din oraş, coma iubind u -Ic cu nume cât mai exotice.

I ocmai terminase .,piindi'"-ul vrăjitoresc. în care turnase din belşug spirt curat, când observă că lampa era n oştea rsă, scrumierele pline cu mucuri galbene, mesele goale. Şi la repezeală se apucă să Caca ordine, fluturând ca un panglicar feţele de mese şi prinzând în pioneze câte o coală mare de hârtie* acolo unde umezeala mâncase varul şi desvăluta lutul păios al zidului.

Jii graba asta nebună dădu de Hcmccri. care ascult[7]» în ungherul întunecat, părea dispus să doarmă (oaia înoaptea cu capul pe braţ, decât să danseze pe punţile nesigure al S.M.R.-utuî în

ritmul muzicii militare sau să vândă mici amintiri vizitatorilor veiiiţi în Constanţa cu ocazia serbării. M&reu ¡şi îndreptă oi rea pa

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

din creştet, ce-t căzuse pe othi m timpul lucrului, î?r Incnirişft braţele de indignare şi rolirtdu-se în jur;;! musafirului nepoftit, toată Luna dispoziţie pe care ¡-o îngaduLc depărtarea de oameni îţ pieri ca prin farmec. Oricui s'ar preface de somnoros, un vagabond îndărătnic care pare dezinteresat de serbare şt întârzie în localul unui om vestit pentru aurul său. nu poale fi tiecut cu vederea! Îi cunoştea bine istoria. Câteva >ăptutnâ«ii clientul înfulecase grăbit şi alergase Jos, de parcă iii rudă l-ar fi aşteptat treburi de milioane, apoi comanda e măsline goale, până făcu praf şi ultimul gologan* Când Aiarcu ii propuese binevoitor »ii intre în echipa care transporta mătăsuri»© şi ţigările din largul golf uhu în cartierul Vii, iar de aici ascunse în care cu fân spre llorashr, pentru â le furişa în Constanta pcla Nord – de unde concernele tomilane Ic expediau spre Du cu ieşti – se prefăcuse surd- indignat sau înlemnit de teantâ: nu scoase un cuvânt Uni. cunoştea el soiul ¿Ista de oameni cinstiţi, ce se codeau să-şi jupoaie spinarea cu sacii din magazii! 'Jarcti sini li nevoia semenilor şi ieşi Ia timp în uşă ??ă vadă primele focuri de artificii ale serbării, spilr- ’ gând u-se pe te pălăriile de pai ŞL stogul ei ele multicolore, în poalele podişului. ce intra în umbră, indiferent la steluţele delicate şi pîeritoarc ale oamenilor. O clipii îşi spuse că sacagiul trebue să facă o avere vânzând cu dmuizcci lei chiupul cu a pil şi că a doua zi t>î va ridica cu siguranţă pretenţiile dacă patronii nu vor hotărî să-i la-c cu marfa ne vândută*

\lcrga din nou la Hcmcea şi începu să-l sgâlţăie cu inima sărită, căci ciudatul client uri f

firea pe prostul ori dormea ca duşii dojx* astă lume. înjurăturile şi strigatele de f<P':e cu care barmanul căuta să-şi facă curaj ar fi trezit şi niorţii. nu imn pe Hemcea, prăbuşit din înălţimea augustă a sărăciei sale. Tot dan- du-i târcoale, scărpinâiidu-şi încurcat fruntea, Marcu hidrăzui sâ se apropie şi să-l ciocănească sdravăn cu o«»pul de masă, până ce se convin»© că omul mi se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

preface. Leşinase de foame, vedea bine, ŞL nu-i trebuia javult, cu toată voitilcia, să păşească pe poteca cea fără întoarcere a îiituncriciihîî! întâlnise destui ca el. inie* lese cam ce i-ar prii, însă nu se grăbea să-l ajute, liniştit deocamdată că se află în siguranţă. Mai deretică prin, local, frecă oglinzile cu poalele murdare ale halatului ŞL tot muncit de gânduri, ca cel obişnuit să macine numai primejdii, se gâtuit că incomodul client s'ar putea să-şi dea suflardl fără umbră de sfială şi să-i aducă pe cap o sumedenie de încurcături. Având de ales între bunăvoinţă şi o vizită a poliţiei, barmanul îl bătu aproape fürtös peste obraji şi calcan du-şi pe inimă, îl sili să înghită un păhăruţ de rom.

— Dece nu-l las să crape? mormăia mereu. Of, nu mai scăpăm de haimanalele astea 1 Hai. nu înghite, mai face mofturi!

Deabea îi descleştă dinţii şi cum zdrenţărosul se înecă de alcoolul pe care i-l aruncase dintr'odată în gâtlej pentru a termina mai iute treaba, fu nevoit £ă*I bată cu pumnii în spate şi să-l liniştească ca pe un copil.

—- Uf! lua-te-ar toţi dracii, Bombănea şi tare-ar fi avut chef să-i mai arunce un păhăruţ, numai ca să 4 vadă cum tuşeşte şi se înecă cu ochii cât cepele.

Hemcea oftă uşor şi închise din nou pleoapele, rostogolindu-se în odihna întunecată a leşinului, când ţipătul barmanului îl trezi la viaţă:

— Hei, ce-ţi închipui? La ixiine-i hotel?

' – Am alipit puţin, şopti nefericitul, ridicau duse. Trece-mi în cont coniacul.

— Nu eşti cuminte, dădu Marcu din umeri» mai potolit. Dece nu asculţi un om care-li vrea binele? Am văzut mul ţi *[>rin{i* ca tine care şi-au mâncat hainele, cămaşa, tot, şi-au coborit spre magazii.

— Cât am dormit?

— Da ştie cineva când ai intrat? Dece irai

coborit la serbare?

— Nişte întreceri de yole! făcu Hemcea dispreţuitor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Marcu il iertă de consumaţie şi trecând în dosul bacului începu să frece alama lucitoare cu otreapa din cap, descopcriitdu-şi creştetul osos ca şi restul" feţii, ras ca'n palmă. Numai ochii aveau luciri fosforescente, de un verzui incendiar, în acest chip negricios de culoarea cărbunelui. Mai ales când privea omul cocoţat în faţă-i, cu mâinile sprijinite fura viaţă de marginea tăbliei metalice, părea că pupilele-i iuţi îi scapără şi buna dispoziţie îi luminează obrazul înmărmurit veşnic de teamă: Marcu se bucura, işî găsea întemeiată o presupunere foarte importantă, pe caic clicnţil sgomo- toşi şi veseli, o spulberau de obicciu cu o glumă batjocoritoare.

— Fac cinste, isbiicni, luând o hotarîre neaşteptată şi ca să nu se răsgârid cască, turnă cu vârf un păhăruţ foarte gros.

— Bun, şopti Hcmcea, 1 intuind fără interes drapelul albăstrui dungat al sticlelor greceşti de mastică, carafele smălţuite italieneşti, silueta graţioasă a unor palmieri sub care se furişa marca scrisă în englezeşte a fabric ei de rom din Braila.

— Nu-i do lucru acolo? întrebă barmanul plecau-du-se peste tejghea.

Unde?.». A, jos! Stai două ceasuri să-ţi arunce Vil ta fu! un sac şi la urmă vezi că-l prinde tovarăşul din spate, aşa că pierzi şi rândul.

-— Poate-o duceai mai bine la Caraomer?

Ilemcca rămase pe gânduri, părând că vrea să cântărească bine lucrurile înainte de a-i da uri jăspims şi în vremea asta Marcu turnă încă un pahar – ceeaoe nu se întâmplase ani de zile – iar când auzi „Mda, sigur că mai prost!" simţi o plăcere deosebită. Un fel de uşoară compătimire cuprinse sufletul barmanului, ca nişte aburi necunoscuţi şi ameţitori, mai degrabă satisfacţia de a desluşi îutr'o fiinţa atât de diferită, propria-i suferinţă: deşi sănătos şi în floarea vârstei, omul din faţă cu camaşc aspră, ţărănească de cânepă Işi cu cizme rupte, se stingea

otrăvit de nenoroc în mij-
ÍQ £í Muzeul Digital al Romanului Românesc
^Af¿L^v¡statrans¡lvania.ro/mdrrl933-1947

locul lumii caro petrecea fără grije şi-şt vedea de viaţa uşoara, nepusa toare sub căleai id de leer al dorinţei. Niciodată uit-l prui'esc râzând din toată inima, înjosindu-se, luând parte la bucuriile caraghioase ale chefliilor, ci mereu încruntat, cu buzele strânse ţi ca imaginea altei lumi vânturându-î-se prin faţa ochilor: imperiu întrevăzut, mai vast ca cerul zugrăvit de ochii omului, pe care privirea lui presară stele poetice, mai larg ca ocolul iute al gândului. O, muritori de rând: ce e bucuria vieţii pe lângă înfricoşătoare» patimă a idealului?

Şi Mărcii, întristat şl vesel, totodată, îţi dădea nelămurit seama de ceeace-i unea. Nu erau condamnaţi sa suporte veselia celor cărora ic mergea toiul din plin? Trecuse o zi să nu jinduiască dî:> tot sufletul să mii- rcască barul, să-l înfrumuseţeze? Cu neputinţa: mâinile-i erau legate. „Dacă i-aş da parale ' gândi fără voia sa „e ca şi cum i-aş turna vânt în căţiţui palmelor ţi aurul s'ar întoarce la minc'\ \

Dorea să încerce soarta sî să se convingă că în mâna făgăduită suferinţei, aurul se va risipi îuir'o clipă, tării folos. Atâta distracţie iţi pmea permite, la. naiba 1 Dăruind omului cu ochii arşi de slăbiciune, îşi sătura curiozitatea, ca astrologul ce citeşte în stele sau ca Braia, vechea lor duşmana, care făcea semne cu degetul într'o tavă do nisip.

Ieşi tiptil ca un păianjen în stradă şi văzând că muşterii ce trebuiau să4 umple localul n'att încă de gând să se dosii pească de vapoare, ii făcu semn lui llcmcea să-l urmeze. Grăbit, fără să aşlcpte răspunsul, se în.deparia repede printre mesele goale şi cam străinul deabea sculat din leşin rămăsese posac pe scăunelul înalt de crom, fără să pară cu are chef de umblet, .»trâmba gâtul şi-l chemă şoptind nerăbdător, aspru:

— Vino, vino.-, să nu se urce Iurnoa... şi mai ales să nu baţi toba. Terzi atât aşteaptă ca sa... Vino

odată$_2$ omule, ce mai. aştepţi? 5

Hemcea îl urmă ca un somnambul spre locul fără-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rndr1933-1947

dclegiîor Jiiărunle, de care i se părea de-ajuns sa le apropii ca să fti luat la ochi de vamă. Ce afacere pei ic u I o a sâ avea să -i propun ă din n ou ? N u era atât de naiv să-şi închipue că-i vrea binele, căci recunoş- lin (a era o floare rară, iar caritatea una necunoscuta în 'Comis. Singura dată când barmanul îi arătase oarecare a ten (ic fuse e la venire, după moartea Gli- cheriei. când se trezi, c descusut din câteva cuvinte repezit şî părăsit ioane iu Ic, ca uti om căruia toată hun ea îi putea prevedea că va cerşi la „gura portlllui*\- Până şi-acum îl stăpânea o teamă instinctivă păşind după halatul decolorat al barmanului ce-i va propune cine ştie ce afarere dubioasă, plută de riscuri.

Aiarcu închLc cu grije cele două canaturi verzi şi aprinse cu degetele tremură ion re o lumânare groasă de stearină. Iiitr'un colţ al aristocraticei despărţituri, covorul ascundea o trapă lainică şi duplice slăbănogul, lot gemând şi incurcâmîn-se în halat, dădu în luturi lespedea grea de piatră, se vaza o groapă înceată în Jicsiiă, ce răspândi de îndată un sul Iu de beciu umed şi jicaieridt. Cuburîră pe niste scoabe de fier, cum ¿c pun tu canale şi se nIlară inlr'im coridor – după câlc-şi puica da scamă 1 Ionice» – cu un perete de pământ netezit, iar cu celălalt din bolovani enormi, necim.cn- laţi. Era vechiul zid do apărare pe care breasla măcelarilor greci din Tomis îl ridicase cu două milenii în urmă şi pe lângă creştetul căruia, îngropat sub rămăşiţa oraşului levantin, asediat tot mai aproape de noul oraş, A fa teu săpase o icşire dosnică intre fundul localului şi subsolul din faţă pe carc-l locuia, cu? ferestrele tăiate adânc, dând în strada Djana.

Umbre nestatornice imut'le(ir㠠peretele înlănţuit în adâncul rece al pământ mui. imtecara trecătoare peste acest -uriaş. ce părea ea aşteaptă cu o himărmurire rn- gheţată. plin de putere, propriul său de-tin* Şi când 'tiRtcul împurpurat, gata să SC stingă, izvodi un fum înccucios, creştetele lor părură că se pleacă şi se târăsc odată cu umbra. de-aUtintriil ceia iii moarte.

isjllâs) Muzeul Digital al Romanului Românesc
re^ratransilvanja.ro/mdrrl933-1947

PAVEL CHIH AI A

După vreo zece paşi, barmanul se opri şi bâjbâind în întunerec, Împinse o uşiţă nevăzută. Hem cea trebui sa r«e plece ca 6ă pătrundă înăuntru; după slaba lunimă cave mângâia» vărgată de gratii, un colţ al tavanului, uşi dădu scama că se află cltiar în subsolul localului de pe strada Di an a. Marca strică iacă «n chibrit şi mor măind de unul singur, cum u era obiceiul, aprinse o Lampă cu sticla ¡negrită de funingine, care începu pe dată eă svâric văluri cernite şi înecăcioase, plutind spre tavan netulburate de cea mai mică adiere. Âsa se explică că grinzile dispăruseră sub ţurţuri mătăsori şi negri, că toate lucrurile păreau pline de murdărie. Oaspetele nu prea se simţea la larg. Cu toata fereastra^ dezordinea ce domnea înăuntru, aspectul de cavou neumblat, ornat într'iin chip ciudat, îl înăbuşe;*. Mobilierul acestui beciu eu zidul gros de chirpici era pe cât se poate de neobişnuit. Se părea că patronul avea patima unei copilăreşti înfrumuseţări şi a unei colecţionări mai curând bolnăvicioase, fără folos, căci de ambele părţi ale ferestrei, în adâncitura cărei'* se vedeau tot felul de sticluţe praf uite de doctorii, amestecate cu tinichele şi cu cutii de tutun, atârnau doua perdele de voal foarte murdare, împestriţate cu cocarde şi ticliiuţe dela serbările marinei, ea nişte fluturi mari, râioşi, iar deasupra patului plin de cârpe şi rexiste vechi, româneşti, englezeşti,

greceşti, o alta perdea mai sdrenţuitu, în chip de polog, ca un smoc lung de beteală inegrită, ca o coadă de cal bătrân. Câteva boarfe marinăreşti luate cu japca dela oamenii rămaşi „pe geanta[37] putreziseră aproape în.tr un colţ şi alături de ele registre groase, vechi catastife pline de datorii, fuseseră roase de şoareci, prietenii oamenilor uşura teci.

De cea mai joasă grinda, spânzurau cântare de drămuit bogăţiile, la care stăpânul casei părea că ţine în deosebi, exact de-asupra uunui cufăr uriaş, înfăşurat ou bete groase de fier şi cu cheutoare braşovene, pecetluit cu »în lacăt cât toate zilele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Maieu uita cu totul de străin. Cu faţa luminata *de* mirajul pe care îl putea ridica în faţă cu propriile-i mâini, se apropie de lada prăfuită şi începu s'o mângâie cu nerăbdare, s'o îmbrăţişeze, cu pieptul cutremurat de un suspin dureros. Apoi auzi cheia scrâşnind în broasca şi balamalele ruginite scârţâiră prelunga speriind şoarecii ,care deieră busna spre colţuri. În. Lumina mijindă a lămpii se desvălui o bogăţie uriaşe, care zăcea de zeci de ani în locul acela, adunată cu o trudă de neînchipuit.

Maieu îşi afundă mâinile în grămada sclipitoare de aur, până simţi metalul rece, care avea ciudatul dar de a-i înfierbânta sângele şi a-î insufla o nebânuită poftă de traiu, atmgîmdu-i bărbia. Acum se răsucea, se clătea ca în unduirea unei apei blajine şi mângâietoare, se pierdea deznădăjduit în acest torent liniştit şi înşelător, iar singura scânteie de voinţă dispăruse, se topea în strălucirea galbenă, dezvăluită de o păcătoasa lampă afumată. Cât de îndepărtată era această sumbră svâr- colirc de patimă adâncă, asemănătoare instuictiilui fiarelor, de conştiinţa marmopcană a bogătaşului

llvaja al Wasiti! Ochii ir reflectau aici teama câinească de a nu se sfârşi bucuria praznicului, mei o fericire nesfârşită, lipsită de adâncime, ca a soţilor caraghioşi sau a femeilor pline de dragoste numai pentru copiii lor.

Privirile îi alergau dure de şuvoiul pârâiaşului îngheţat, când un ciot neînsemnat răsărit de-a curmezişul pulbcrci de aur, văl uri tă de astrul mânjit cu funingine, îi sfâşie dintr'odată inima, făcându-I să simtă o durere îngrozitoare, pe care nV> mai putea opri şi stăpâni.

Un străin se afla în apropiere şi, desigur, duşmănos pe bogăţia sa, privea nemişcat, gata să-l îmbrâncească pe duşumelele putrede, pentru a-şi pleca propriile buze însetate spre izvorul dătător de viaţa. Senzaţia ca totul e pierdut, ca rostul său e sfârşit din. pricina unei neghiobii de neiertat, Fu atât de puternică.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

<ă de rundul acesta stăpânul barului căzu ta nesimţire la pământ şi llunicea trebui sa alerge şi să-l ridice de lungii aurul ce pierise tu bcsnit, odată cu rostogolirea neaşteptata a lămpii«

Par barmanul se inşeîasb, crezând cu descopere pe chipul adevăratului explora tor, semnele vreunei do- rinţi deosebite, licmcca dispreţuia bogăţia aceasta dela doi paşi, din mijlocul oraşului, o găsea rece, lipsită de valoare. O simplă ladă eu bani, în mijlocul mici camere murdare, c un lucru ce lui ic*e din obişnuit. Banii păstrau încă urina came toi siiju a muncit, f'e când comoara de pietre nemaivăzute şi stal ude schimonosite de aur a unor împăraţi puternici şi cruzi pe care moşteni udu-i, simţi că ii porii în sclasie dincolo de veacuri, câştigând admiraţia unei lumi clexctiioare şi mărunte.. este cu totul altceva. S ar fi atins cu desgust de cel mai nctn»cmnat lucru din beciul murdar, care în loc de palmieri avea perdele de mintă şi în loc de pylonL şoareci graşi de port.

Fire iute, Marca se sbuctumă în adânc şi apăru iarăşi ta suprafaţa conştiinţei, clipind des din ochi, tocmai în clipa în care ilemoca mărturisea încurcat:

— Ascultă-mă, prietene, nu vreau să am de-a tace cu lucrul altuia, fii pe pace!

La aceste cuvinte, deschise ochii mari şt-l cântări pliu de îndoială. Părea că fermierul spătos nu ţine să-’ ga tu ie, cum stătea liniştit pe colţul patului şi-l aştepta sa se dcsmeţioeascfi, dar cine-l putea convinge ră în scurtul răstimp de leşin nu profitase de ocazie sfi-i ta un pumn de napoleoni? Un pumn ar li foit -o avere şi ani de truda pierdută pentru totdeauna.

Căuta să-i smulgă prin vicleşug mărturisirea, apoi îl ameninţă, se tângui plângăreţ: şi peniruca omul o ţinea una şi bună, iierccunoscand nicio leţcae, se. gândi să-l dea de gol. TI frigea degetele să-l caute prin.buzunare, dacă n’ar fi fost sigur că d iuti’o îmbrânceală, acesta bar fi răsturnat peste cap.

Până să bage llcmoea de seama, se repezi la .uşii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

pe care intraseră, o înţepeni bine de tot şi strecurân- <Ju-şi cheia în brâul murdar al halatului, scoase în grabă o „Ilustraţia Ilomărui*’ de sub căpăta iu pe care se vedeau – deasupra fotografiilor luminoase – o mulţime de socoteli încâlcite.

— Am aci greutatea exactă, mormăi el. Un gram să-mi li [»¿cască şi te dau pe mâna poliţiei.

— NAii decât, fa cu oaspetele, dacă ţii numaidecât să-tt vânturi averea! Eu le-aş sfătui să te laşi păgubaş şi să ieşim mai repede, căci aerul ăsta nu-mi prieşte.

— Şterge-o, dacă poţi, rânji Mareu batjocoritor, ridicând un revolver cu butoiaş, de modă veche, ascuns printre sticluţe pe prichiciul ferestrei. O să-ţi pară cam nlu că nu m’al judecat

cât eram în pat sub nasul tău. Acum să stai frumuşel, caltfcl te trimet sâ-i ţii de urât lui Caloiard

*— Eşti nebun? sări llemcea ca ars.

■— Ai $â vezi că sunt cu mintea int re agii dacă nu te astâmperiî se răsti Marcu şi ridică piedeca, ţinto iu dud cu o stăruinţă fanatică.

— Iacă staul se posomori Hemcca, dar o să te scarmân tiiţeluş când om ieşi de-aici.

Mareu se apucă să facă o ispravă de copil: umplea (algerul cântarului vârf eu aur, îl ciunpăuea cu o greutate de 50 de grame. apoi deşerta monezile ca pe. jiiicî. alături pe un ziar. Era atât de absorbit în munca lui, că Hemcea l-ar CÎ putut doborî de zece ori cu un pumn sdravăn, dar bietul om aştepta răbdător sfârşi lui comediei.

Cântă reala ar fi durat cine jtie cât pana ge Marcit s’ar fi convins că nu-i lipseşte luci praful mahmudelelor de pe fundul lăzii – dacă printre gratiile ferăstruicii nu 8 ar fi auzit voci îndepărtate şi roţile trăsurilor urcând dinspre port spre strada Traian, odată cu salva de rachete cave anunţa qă serbarea marinei luase sfârşit. Nici nu se treziră bine din zăpăceala lor şi de-asupră-le auziră paşii muşteriilor 'ce urmau să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Wătatransilvs|^(Wi(PL9^BO

continue petrecerea în bar, bu un tânăr elev ¿11 şcioide* navale, cu glasul piţigăiat şi cinic, pe C*L1 nC îl au aceşti încrezuţi, bătu cu pumnul în uşa dinspre stradă:

— Ieşi afară vampir bătrân, strigă căutând să-şi îngroaşe vocea şi gluma lui fu aprobată de uti cerc de curtezane. Credeau că încăperea c goală la ora aceea şt puteau râde din toată inima de barmanul pipernicit şi fricos.

De alt Lei insulta avu efectul dorit. Cu prins de panica, Marcu trânti capacul la loc şi fără să mai ridice cântarul din mo rina iuti de aur şi biu ¡terii stricate, Încuie lada şi foarte puţin politicos, împinse de 6|>ate pe oaspete, cum îşi împingea sacagiul asinul încăpăţânat. Trebuia să se întoarcă tot pe unde veniseră, căcj lăsase trapa deschisă. Şi în timp ce zoreau prin scurtul tunel săpat în peretele cetăţii, se distinse de-a- supra un bocănit foarte cunoicut ca.e se ’ndrepte spre fundul localului, mergând paralel cu ci, apoi glasul tunător a lui Tcrzi, cutremurând odihna încremenită a pământului. Când fură lângă scara de scoabe, punt că şi uriaşul s’a oprit de-asupra deschizăturii şi-şi roteşte ochii uimit. Marcu îngheţase în întuneric, se făcuse mai mîc şi căscase neputincios gura fără a îndrăzni să şoptească un cuvânt, iar oaspetele său, ne- mţc legând prea bine de ee-i vorba, rămăsese lipit cu spatele de peretele bolovănos.

Deasupra lor se stinse rotogol un şuerat înăbuşii. Cei de sus se minuna de unul singur de descoperire §i-şi vârî capul nerăbdător, cu respirai ta sforăitoare, căutând să străpungă întunericul. După ce-şi blagoslovi prietenul cu „Ia te uită ce-are hodorQgu!” işi rezemă piciorul de lemn pe scara ruginită şt subţire, punându-şi mai mult nădejdea iu labele de uria^.

Ilemcea simţi că Margu face o mişcare ca de pisica şi-şi dădu seama că ridică cu toată voinicia ţeava armei. Acum Terzi, care trecuse suflând greu pe lângă ci, ostenit de coborîş, poticnindu-se de pietre căzute la fiecare pas, se albi cu spatele şi ar fi fost cu nepn-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ţinţă 6a mi-l nimereşti, cum închidea cu toiul îngustul tunel» Erau prieteni şi asociaţi, insa în Tomis nu ¿c glumea când cineva se vâra cu dinadinsul bi lucruri care nu-l priveau. Norocul frizerului că în mi nula cea grozavă, curajul îl părăsi şî se întoarse bâjbâind pe întunercc, pocnind zîdul cu piciorul de lemn, pentru o nu se rătăci de creasta cetăţii. Şi în loc de a mulţumi cerului că scăpase cu viaţă, se urcă blestemând, de câteori bontul îi scăpa printre trepte şi cei doi îl auziră departându-se în grabă, de locul unei aventuri sfârşită prosteşte*

Cu agilitatea unei maimuţe, Marca fu într'o clipă sus, trase lespedea, întui-e la loc covorul, tocmai când primul ofiţer de marină împinse canaiurile elastice. Din fericire, chelnerul se înapoiase şi servea lumea de alături. Răsbăteu gălăgie, conversaţii obişnuite despre hianevrarca vel a tu ni la yolc şi cuiere, fum gros de pipă şt ţigări tari. Totuşi Ifcmcea se simţi înviorat de aerul acosta obişnuit, care nu se putea compara cu În icosul rânced şi închis al beciului* Se grăbea să iasă pe uşc sub cerul nopţii, când Maieu îl chemă lângă conţoar şi fără sa ridice nasul din registru, ii strecură în palmă câteva hârtii:

—Ai aici treizeci de inii, spuse cu asprime. Sunt bani pe care-i rup din capital. După cum vezi, afacerile merg prost* Sâ nu mai vii să-mi cert că va fi zadaniîc şi daca vel stărui prea mult şi vei umbla cn amenințări ca oamenii de teapa ţa, te voiu da pe mâna poliţiei.

—Drept cine mă ici? se revoltă Iletncea jignit şi rămase mai uimit când îl auzi pe hatman urmând:

—Știu c^i să-i faci praf şi n'ai să-î imnulţcştif, idei n'ai să te bucuri de ei* Nu te fericesc l A doua oară nu mai vezi un ban dela mine* Am zişi

Şi în vreme ce el pleca pe uşe, fericit că scapă câteva zile de povara apăsătoare a traiului pământesc, Marcu dădu din cap cu amărăciune, notând cifrele pe care i le striga chelnerul: lui nu i-ar fi făcut nimeni o astfel

de bucurie. Îi părA aproape rău că se afla singur, desnădajduit, fără un tovarăş de nenoroci ri. ‚Jn orice caz vagabondul n*are atâta cap sa-şî vadă propriile necazuri, dar suferinţa altora! ’ concise Mareu, căutând să urmărească prin be?nă, silueta celui ce se depărta. Prevederile i se adeveriră. Nenorocul îl urmarea pe fermier; se văzu din nou strâmtară L şi de astădatd Mareu, mai pui în animat de Fentînientc binevoitoare, îî refuză orice ajutor, plângând u-i-se că localul merge spre faliment şi prefacăndu-se că a uitat familiaritatea diu seara daniei. Ca şi cum respingerea disperatei cereri n’ar fi fost dcajuns, Terzi ii inapolc şi cl fetita.« sub cuvânt că nu mai arc parale s’o întreţină. Frizerul nn mintea: dugheana de-abia il ajuta să-şi târnfCă zilele şi din contrabandă se înfrupta foarte puţin, «Ieşi ducea greul suportând cele inai mari riscuri, aşa că llemcea se văzu împovărat de o nouă grije de care sperase că a scăpat pentru totdeauna. Vroia să mai Caca o ultimă încercare cti \ asi în care toată lumea recunoştea un om demn de respect pentru averea şi clribzuinţa sa. „Ca zaraf cu siguranţă că dă bani eu camătă marinarilor strâmtaraţi” işi zise Hemcea fără să cunoască spiritul în care cran duse aceste operaţii/ Vasî da cu împrumut numai emigrat iţi lor, de obicciu muncitori din Polonia sau Tătari din Cadrilatei- ce S?c repatriau, căci marinarii i-ar fi putut provoca neplăceri şi apoi particularii erau inai disperaţi, vîndeau pentru orice sumă şi plecau fără să se mai întoarcă, fără posibilitatea de a arunca învinuiri asupra felului cum le fusese socotita valoarea lucrurilor în moneda indigenă.

Persanul tocmai ieşise de la o şedinţă mai furtunoasă ca de obicciu şi se îndrepta cu paşi mustiraţi spre taraba sa din strada Thctys, ţăcănind senui şiragul de mătănii chih limb arii; îşi făccii loc cu o mână întinsă de prelat printre locuitorii din mijlocul străzii, ce esc certau vociferând sau stăteau de vorbă, nepăsători la camioanele împovărate cu lăzi grele şi saci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Din ioc în loc cerceta fură grăbii coşurile de nuiele le Inuna Iilor, pline de banane în ciorchine şi de miro' denii sau de carne ce atârna crudă în lumina orbitoare ti soarelui, cu un roi de muşte împrejur – saluta vrednicii negustori înşiraţi pe vine dcalungui străzii în fala tarabelor lor de antichităţi, peşte, vase de arama şi ceramică, împodobite cu chipuri de sfinţi bizantini sau cu linii strâmbe, arabe. Vechiul oraş păstra la fiecare [Kis iunie de orient, de creştinătate medievală şi de imperialism antic, grec şi roman. Multe din casele . de chirpici van te unu iiiir'alla, aveau zidite în cea- (murul păros, sclipitor de albeaţa varului, fragmente de stele funerare greceşti cu inscripţii pe jumătate şterse, cioburi de marmoră cu Tritoni sau Furii, simbolizând aşezarea maritimu a cetăţii şi asprimea iernilor pontice : o bucată obişnuita era ¡coana de cult a zeului. Dkmysos, pentru care vechii localnici se parc că aveau . adevărată slăbiciune, unortalizându-l cu thirusul în dreapta şi cu un vas nesecat – kantharos – jn stânga.. Treptele barurilor şi a celor mai neînsemnate stabilimente erau Foarte adesea piedestalele statuilor de marmoră ridicate iluştrilor bărbaţi ai acestei cetăţi, de pe care cioplitorii se căzniseră să radă urmele tălpilor. Pretutindeni se vedeau altare votive sau onorifice, dedicate oamenilor şi zei lor reprezentativi .— Hernie** June. llercules şi inai ale-» Dionysos – înegrite de ţărânii. tocile, încăpăţânându-se să răsară în locurile cele mai neaşteptate, spre necazul marinarilor străini^ ce se înapoiau dela petreceri, nu tocmai siguri pe picioare.

Fiind dimineaţă. gospodinele îşi întindeau rufele intre balcoane fără grije de trecători, măturau gunoaiele din faţa casei, se ciorovăiau şi se interesau de ultimul preţ al podoabelor. Casele de toleranţă dormeau adânc, cu gratiile acoperite de perdele groase şi numai în curţile interioare se zărea vreo curtezană jucându-se în soarele puternic Cu trupu-i bronzat sau – cântând liniştită la mandolină

mtrenipându-ec pentru a-şi bate joc de negustorul de limonada ce trecea cu gugîinul uriaş de alamă, împodobit cu monede sunătoare şt cu lânţîşoare, şi pentru a svârli coji de portocale în câinii jigăriţi, amuşittund după gunoaie pe sub porţi.

Vasi risipi un cerc de ştrengari aproape goî şi negri- cioşi, care aşezaţi turceşte iu mijlocul străzi», fără grije de soarele ce-ar fi inso lat şi-un asin, jucau zaruri, asvArlînd cu degetele murdare bucă ţoii te sma- ţutte de 03. Intervenţia trecătorului stârni o ploaie de blesteme şi vociferante îl urmăriră, pânăcc viesparul se potoli, captivat de noua întorsătură a hazardului. Se vedeau venind şi alţii, dornici de joc – vna din «ocupaţiile favorite ale tomitanilor -— iot alai de zdrenţăroşi, purtând cu plăcere rămăşiţele uniformelor străine aruiicale dela vapoare şi găsite în maldărele de necurăţenii pe care Ic scormoneau harnici, tot timpul.

Ilwaja al Wasiti trecea nepăsător prin vânzoleala acestei zile fierbinţi şi ţiărea că idei înalte îl preo-c cupa dcahmgul suişului. Era cald şi caldarâmul cocoşai, cu pietre rotunde tăiate grosolan amestecate cu relicve de marmoră, lipsa de trotuare, treptele largi ale străzii urmând terenul accidentat şi capriciile urbani ticc ale kidstengenilor, nu erau de natură să îndemne la meditaţie. Totuşi Vaai nu-şi dosminţea firea: era bogat şi filosof ca mulţi din ţi ea nud său şî contactul prelungit cu arta, cu bronzurile vechi, cu ivoriul şi eu pichete preţioa.e îi dasc o marc seninătate în faţa vieţii, o limpezime şi o clarviziune în afaceri, ca şi în traiul zilnic, a căror taină o păstra pentru sine. Fiind înţelept, sgomote'e străzii nu-l atrăgeau şi negustorii ca şi cerşetorii – afara de muierile preocupate de găteli şi de copii nebuni priveau cu admiraţie trecerea Persanului nepăsător prin mijlocul ebuciumu'ui şi . petrecerii zilnice.

Vasi se opri o clipă în dreptul unei ştirbiluri dintre case şi a Unici soarele puternic ce gonea, praful <te

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

argint viu pe oglinda albăstruie a golfului, iticcndie într'nn snop de raze şalul lui. de şahmara – o stofă orientala 'uflată cu aur, cu ceaprazuri de fir, tivită cu blana de sairmr; blana părea incluciurală cu argint topit şt se petrecea cu copcc de briliante. Fn un joc secund de lumini mat domoalc în tunica scurtă de ?nib sal, din brocart bronzat urzit cu negru ca pentru o sobrietate filosofică, strânsă mai jos de şale cu un cordon de mătase tot aurie, pe carc cădea un medalion religios, oval, încrustat cu pieli* re doazonate şi legat de gât cu un colan gros. Acest lanţ contrasta izbitor cu fineţea arabe-cui ui rătăcit în faldurile tu- nicci, urmând savantele şerpuiri ale unui fir de beteală florentină şi cu podoabele curei de catifea vişinie* terminată cu două delicate pene de păun.

Mergea lihnit, deoarece ntemn vapor tui acostase în ziua aceea şi rTavca cine să schimbe bani, cât deţpre podoabe, de se vindeau seara când se plimbă marinarii însoţiţi de curtezane. Oidată cumpără bel tea dda un negustor ce L-O prezentă înfăşurata pe un beţişor alb de salcâm împreună cu o rcspccluoasă urare, altădată zăbovi lângă un vânzător de otravă .pentru şoareci oprit în faţa unei brută Hi – pentru care rozătoarele venite din port sunt adevărată pacoste – inte- resând u-fe de preţul otrăvii, aşa în trecere. Aii ren» negustorul, foarte sdrenţăros şi cu o sabie goală legată de centură, ave,a o cuşcă ¡naltă din Jreitie de mare şi în ea se alungau vc cit câţiva şoareci „vii de toate mărimile, nepăsători la ghirlanda de fra'i cu picioare'e ţepene ca niste ace, ţintind de jur împrejurul cuştii, fcprc a arăta depline l-c puteri ale otrăvii. Făcu la repezeală o demonstraţie, ucigând un şobolan prins cu de-

gețele goale şi fiindcă nu ni ni avea unde să-l spânzure, îl aruncă pe spate în mijlocul străzii.

Deodată lîcmcea văzu că Persanul face caka bitoarsă şi vine grăbit spre partea lui, părând că din eciiin şi-a adus aminte un lucru Uitat. Dc-abea avu ₛtimp *ă j» ghenniiască la repezeală într'o ni^c antică cu acroterii*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

unde seara ec punea cbcbap – Friptură a>,orL<ită pe vergea – şi aşteptă cu suflarea oprită până ce Vasi re depurtă.

Urmărită! coborr înapoi pe strada Ihetys. plina de bazare, de fructă r ii exotice şi iaurgerii» unde se aflu şi umbrarul său roşu» înlorcâtidu-se pe strada Duma – strada stabilimentelor şi a birourilor – până în dreptul barului lui Murcm fu loc de a Intra în bar, coti la dreapta pe locul viran din faţă» la capătul po-dişului – Diana fiind aşezată paralel cu muchea falezei – şi se opri nemişcat chiar lângă râpa golaşe* cărămizie, roasă de vântul iernilor ca un povârniş vulcanic. Acum soarclc-i ajunsese de-asnpra creştetului, răsfrângând 11-se ca o rugină groasă de aur pe luii- nele strălucite» iar el contemplă iu tace re portul şi depărtarea sclipitoare a mării ce i se întindea la picioare» împrejur toate casele albe, mărfurile, oamenii, se reliefau fără umbră în pustiul nemărginit al luminii, cele mai mici amănunte se distingeau iu poale chiar un copil încercând să se urce pe un bloc uriaş de beton pus la uscat – iar- coasta se adâncea roşcată până spre capul Tuzla ,cu panglica şerpuitoare a plăjii, când cenuşiu nisipoasă, când stacojie, ca şi cum cineva ar fi presărat crustă de rac pisat la marginea albăstrie a mării.

Soarele părea că incendiază stropii svăpătatr din. o- glinda apei, frângându-şî suliţele tăcut de armura scăpărătoare, încercând să gonească spre larg tenebrele fundului. Un nor leneş luneca nehetârit, apoi se destramă fără putere îti faţa văpăii solare şi muţenia pus ti un lor desgolitc rămase a-tot-puternică pe ţărmul răsăritean.

Hcmcea crezu că tl roade dorul după patria depărtată la mii de leghe spre Sud, insă când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivanita.ro/index.php/1953-1947

Persăritul întoarse faţa, un zâmbet nelămurit de triumf îi scălda obrajii odată cu năduşeala zilei; pasă-mi-te acolo» la marginea Tomisului rezolvase o problemă foarte im portantă, de vreme ce-şî Freca mâinile mulţumit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Sc întoarse din non epre Thetys În fel de tactieos> urmat îndeaproape de străinul disperat, care nu se mai sfift şi şc sprijinea de zidurile Iára umbra cu ochii împăienjeniţi de foame. Se vede că zaraful observase mat demult că c urmării: n'avu decât să se oprească brusc, proptindu-se în picioare şi Hemcea se izbi a-proape de el.

— Slni ce vreî, zise Vasi şi buzele cam groase i se mişcară foarte calme în barba neagră, trecută prin uleiuri parfumate – Maieu mi-a spus cu umbli după parale. Vagabonzi ca tine mişună cu sutele în Tóniig Ai ceva de vânzare?

Nu mai am nimic, strigă Hcincea cu amărăciune şi revoltă – doar curajul şi cinstea meal Sunt marinar de tncîerie, nu vagabond... şi dacă acum sunt cam strâmtorat. ei bine, iţi voiu plăti însutit la angajare,, n*ai de ce să te sperii, jupan Vasi!

— Poţi să-ţi vezi de drum, străine. Dăruirea, folo^ sin ţa şi pierderea sunt cele trei activităţi al bogăţiei; cine nici nu dă, nici mi pierde, aceluia ii rămâne sîţ înfăptuiască folosinţa.

Lui Uemcea îi dispăru toată mândria.

— Nu mă goni aşa, şopti cu gura uscată. Nici nu so va sfârşi anul şi mă voiu întoarce încărcat de bogăţii. Dacă mor, totul va fi pierdut, numai eu ştiu taina, şi... şi... Am o fetiţa, izbucni simţind că limba i pe usucă de căldură şi în voce ii tremură ca un (ipăt toată durerea şi propriile dezamăgiri. Nu... nu pot 6'o văd murind de foamei

Vasi care da să plece, întoarse umărul poleit şi rămase o clipă pe gânduri privind teama plină de uşteptare a celuilalt. Mintea-i lucra cu repeziciune: dragostea străinului i se părea demnă de luat în consideraţie, căci pasiunile sunt porţile cele mai vulnerabile ale oamenilor. Păcat că Uemcea nu ascundea nimic în hambarele sale!

— Fetiţa nu e m^rfă. Ducă tu ti o iubeşti, cum

vrei «a un străin să se ’ngrijcască de ea! Ai căra saci d>

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

^râu 4şi de ovâz ca s'o creşti, dar se vede că* ţi nb<Je wai mult să trândăveşti, deoarece eşti gras ea un bivol.

Un val de sânge coloră obrajii rătăci tonii ui şi simţi cum năduful apăsător i *c cei fie prin suflet, fluturări- du-i zdicnţele unui drapel, care odinioară fuse** muiat în glorie. Işi muşcă buzele furios şi tare s*ar mat fi repezit cu pumnii în împietritul zaraf, când ii au?â vorbind:

— Câţi ani zici că arc fetiţa ta?

— O, cinstite negustor, răspunse Hemcea mflând greu, o prea mică pentru a fi slujnică. Are opt ani.

— Mică, cu adevărat... Totuşi am să-ţi dau un sfat şi Neclin Ului să-ţi călăuzească paşii. Eu nani avere. Ştii bine că locuiesc sub un cort şi iarna deger lângă nimfa mea fără ca cineva să-mi arunce o vorbă bună. Vncî să afli cine are bani? făru. aruncând priviri furişe în jur – Braia, Braia e plina de bhnt; femeia asta arc mai multă putere ca noi toţi şi aur curat în ruina ei blestemată. Ar putea să-şi îmbrace tot Castelul dtn Laz Aţahale în aur. Ca nimeni aha ar putea sa te ajute... mai ales că e vorba de fetiţă. Şi su-i spui că cu le-am trinih, auzi, să spui că am stăruit să mergi Ia ea. Îi cunoşti bârlogul?

— Toata lumea o cunoaşte pe Braia, şopti îlenicea fără entuziasm, crezând că zaraful caută să se dcsco- torisească de el trhniţândii-l la altă adresă.

În realitate, Persanul era gelos de hegemonia ţ>e caro această femeie puţin comună o exercita asupra poiiului şi Tomis ului. Dorea să-î câştige încrede ca şi bunăvoinţa – poate pentru a o putea ataca când î-ar veni bine fără să fie bănuit – trirruţiuidu-i în dar o fată care peste calîva ani urma să fie proprietatea absolută a traficantei fără SCIT!puie şi până atunci slnj- ¡nica. De multe ori intere ele lui mărginaşe veneau în conflict cu. ale Braet şi până acum fuse e înfrânt în lupta furişe, cu toate relaţiile şi intrigile za ralului: rivala lucra din depărtare şi pe cont propriu, fără

ea aibă legături cu alianţele din cartier, totuşi triumfa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

11 cm cea care habar n'avca de substraturile politice ale îndemnului primit, se despărţi de Vasi ¡a fel de descurajat şi foarte umilit. Vedea, cu groază cum se apiopic toamna pontică, neîndurătoare cu pribegii. Zî* lele unu A toare briza dimineţii suflă tot mai rece. gonind vi ligia turiştii de pe litoral, iippţile ee măreau tot ni ai întunecoase, străbat ule do nori ncmţelcşi ce tttó-ruîau iti zori, adăpostiţi la poalele ţărmului prăpăstios. Negustorii din Tumis îşi strânseră tarabele, copiii dispui ură după ferestrele înguste, albeaţa de ceamur şi marmore sparte a vechii cetăţi fu năpădită de praful nesfârşit al stepelor şi de crivăţul siberian.

Câteva săptămâni trăi mâncând pe credit la ospătar iile ambulante din port, aşteptând Ia rând cu cei mal săraci hamali şi cu al ţ i *'prinţi* fără casă. Petrecea noaptea prin magazii, în tr'un somn neliniştit; întrerupt mereu de teama raziei neasteptate, cu un alai de neplăceri. Se întindea cu Cristina pe piept şi câteodată îi mângâia părul aproape alb, de culoarea palului de grâu, mulţumit că c răbdătoare şi nu €e plânge do traiul rău. La Terzi fala se mai înzdrăvenisc dar acum riabise iarăşi din pricina pacea-Ici mizerabile, ardeiată din belşug pentru beţivi şi din pricina drumurilor lungi pe care trebuia 6¿ le Jacă alături de tatăl ci.

II cm cea însuşi arăta foarte prost; barba i se mărise şi cu tonte ca rămise :e tot atât de spătos, pe raţă i se întipăriseră stigmatele mizeriei, o strălucire blajină oc-î umbrea luminile ochi'or, arătând lipsa de voinţă interioară şi supunerea specifica oamenilor ce-au pierdut -o partidă marc, considerată djnnitile câştigată şi pe cure lovitura ii face să se coiv-ide re sfârşiţi. Cu toată cuminţenia, Cristina ee stingea încetul cu încetul p, n'o mai putea duce mult...

a Şi totuşi în jurul său se scurgeau atâtea bogăţii, se fiice au atâtea afaceri, ca numai o mică parte

din numi ce se vântura ca un şuvoiti nesfârşit prin ccuel® de fier a societăţilor de export, i-ar fi ajuns să fericit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Constanţa era mai prospera ca niciodată. În ca se încrucişau şi se loveau un păienjeniş de interese politice şi comerciale, particulare şi de Stat. Toate bogăţiile ţării, grabnic re Făcute după răsboiu, curgeau spre Mediterana sub oclui vigilenţi ai observatorilor străini, erau licitate, smuls e: tarile în caic fără fund.

Hemcea murea de foame printre munţi de cărbune, baloturi de bumbac şi ta laş ruginit de fier, stive nenumărate de brad, butoac cu măsline de Voios aau Kala mata şi maldăre de piei cu miros greţos de tăbăcărie, în necontenită primejdie de a fi ridicat cu macaralele uriaşe, care se năpusteau să tjihaie măruntaiele ca rgobo larilor borţoase sau de a se împotmoli în sângele lipicios şi negru al butoiaşelor de bitum, rău încleiate,

Şi în praful negru al cărbunelui, în pleava ce sărea din jgheaburile t ierna rât oare, însoţind ca o ceaţă nelipsită fluviul nesecat şi duduitor al grăitelor din silozuri, pâlcuri întârâtate de o ameţii alergau spre cheiuri fără a-l lua în seamă, cu ochii aprinşi de presimţirea câştigului apropiat – blestemata taină a vaselor ce se apropiau leneşe, prelungind nesiguranţa pâinii zilnice •—* sau suiau tot în fugă treptele To-nusului, unde aveau întâlniri de afaceri, fie cu proprietari de vite şi de păduri din interiorul ţării, fie cu vânzători din cele mai îndepărtate colţuri ale lumii. Exodul spre cartier începea mai

ales spre seară, când zumzetele şi strigătele de pe strada Traian, ofertele, certurile, erau trecute din gură în gură, petrecute

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cu murmure de satisfacţie sau cu înjurături. Aíarfa se vindea şi se cumpăra la repezeală, pe sub mână) în ţăcănitul pietrelor de pe 'măsuţele murdare ale cafenelelor sau în răstimpul unei acalmii aparente, când cearta gălăgioasa a beţivilor se stingea ca la o comandă – cu înfăţişarea cât se poate de nepăsătoarc şi | M>tri\ilâ celor din jur, însă cu ochii aţintiţi La mersul bursei şi situaţiei politice internaţionale. Prin casc publice, prin cafenele şi la baia turceasca, negustorii în haine de alpaca şi ofiţerii vaselor comerciale, nu ezitau o clipă să se amestece cu schilozii, ce-şi descopereau milogindu-se, rănde roşit, îngrozitoare, presărate cu roiuri de muşte şi cu /jn'nf# trândavi, lot atât de sdrenţăroşî, însă plini de mândrie şi îndrăzneală.

Căpitani de pesie nouă mări şi ţari căutau echipaje, atraşi de pretenţiile modeste ale Românilor, pescarii de pălâmidă veneau să-şi desfacă marfa adusă din Constant inopol în ca icurile putrede şi se întâlneau cu vânătorii de delfini, cu misiri cunoscuţi de ani de zile, cu funcţionarii agenţiilor şi armatori a căror seminţie nu s'ar fi deslipit de port, decât odată cu prăbuşirea lui în va luidle mării.

Dar dintre toate traficurile, cel mai bănos era exportul de carne vie spre porturile Siriei şi Africei şi cea care avea uti fel de exclusivitate m această îndeletnicire, influenţând patroanele stabilimentelor şi cariera *cavalerilor* ce ademeneau fete din loa ta ţara – primind în schimb dovezi de recunoştinţă şi tributuri îmbelşugate – femeia care ştia lotul şi a cărei relaţii cu vameşii, poliţiştii şi ofiţerii comerciali 6C dovedeau foarte strânse, era Braia.

Hem cea auzise vorbindu-se cu respect despre

puterea autocratci, încă de pe vremea cât urmase gimnaziul „Mir cea cel Bătrân”. şi după convorbirea cu Vasi se gândea deseori la ea, mai ales în clipele de disperare, dar nu se putea hotărî să urmeze sfatul Persanului. Auzise despre lcgaturile-i tainice cu căpitanii străini

ţi cu autorităţile, despre independenţa şi dispreţul faţă de ceilalţi traficat iţi din Tonus, manifestat prin izolarea-i trufaşe în Lazul, ele unde veghea trează mişcă* rile duşmanilor şi mai ales ale aliaţilor ne.igurL

Salamul i se putea vedea din strada Thetys, la doi paşi de taraba lui Hvaja al Wasiti, care-şi an mea de multe ori privirile spre Sud, urmărind peretele roşiatec şi şlefuit de vânturi până la promontoriul A gi gea, unde fa I eza în a în loază ca ui i pinten s pic marc, înţărcuind o plaje larga şi pustie lot anul, uu al doilea pol dor natural lângă cel cucerit de mâna omului şi încărcat de instalaţii navale. Numai pescarii îndrăzneau sa-şi adăpostească lotcile după cioturile negre ale stâncilor, tot ce-a mai rămas din munţii străvechi, îngropa ţi sub ninsoarea liniştita a locssului în toată Dobrogca şi dezgoliţi tocmai aici, de furia apelor. În mijlocul acestui ţinut să Ibatec, însufleţit doar vara de maşinile ce trec în goană spre Tekirgliiol şi Mangalia, se afla ruina temută, cartelul părăsit al Braei, înfipt în râpa podişului, cam la accaş distanţă de Lazul —< o adunătură de colibe pescăreşti, resfirată sus, pe faleză —I şi de golful cu nisip sclipitor.

Era uşor să afli şi povestea ciudată a bărbatului ci, un om pe jumătate nebun, pe caro tom hanii nn-l văzuseră la faţă. Cei din Lazul, ademeniţi la un pahar cu vtn vorbeau în silă despre vecinul din Castel, fiind În genere superstiţioşi şi scumpi la vorbă. Doar vreun tânăr slab de înger şi îmbătat de-abinelea, lăsa sa se înţeleagă lucruri îngrozitoare, noutăţi ce întăreau vechile presupuneri şi dădeau apa la moară duşmanilor Braei, carc-o învinuiau – o, nu pe faţă, bineînţeles – de vrăjitorie.

Mai poate fi primita în Tomis, o femeie al cărei 60ţ rătăceşte în puterea nopţii pe stâncile

dfei Muzeul Digital al Romanului Românesc

ciuntite ale Agigeî, orbecăind după duhurile celor înecaţi şi după vârcolacii apelor, care în asfinţit se trag spre uscau cuibărirtdu-se sub lotci, iar ziua aşteaptă cu jun ochiu descliis, să se coboare domnia întunericului pâriii în corăbiile putrede din fund, unde se adăpostcsc de soare? La căderea nopţii, monştrii îsi descolăcesc braţele pline de bate de sub carapace şubredă a nă- vilor părăsite —* sau a căror gabicri s'au culcat lini* ftîţi pe aşternutul alb de oase din adânc – TOS t »golind u-şt între creste» buturuga noduroasă şi vâscoasă a trupului lor» târând panglici de alge şi gamari roşii» Tierâtori necunoscuţi cad pradă fiarelor înfometate şi cu toate ţipetele, care se aud până în Lazul, sunt lâ* rîiî pe nisipul sgrtmiuros, sloboziţi de sânge pe ciobiirile f coicilor şi apoi purta ţi fără grabă pe lespezile LmCCOaso, de un verde lucios, ca sufletul negru al Mării i\'eprimitoare» Urmele sfârşeau lângă apă şi pescarii trebuiau să te opreascâ nedumeriţi, privind cu teamă pecetea mişcătoare a crimelor şi tărâmurilor îngroşate de putreziciuni. „Avem noroc cu Tăivu- ţtil no tru, de ne păzeşte" terminau ci neplăcutele spovedanii, făcând aluzie la un mormânt săpat în stâncă şi o cruce de piatră, cu braţele mâncate de vânturi, despre care păstraseră rostul din tală'ii fiu că ar îi chior a Sfântului iX'eculaî, patronul pescarilor săraci» „Altfel ne-ar otrăvi cu ochiu-i xenhios şi suflarea de pucioasă".

Bărbatul Braei era zărit pe timp de furtună, când pescarii alergau să-şi tragă lotcile do valuri şi când vântul mugea dezlănţuit, dând o măreţie tragică ruinelor, grotelor săpate în pământ şi ţărmului fără pavăză, măturat când de praful stepei» când de ni ip. Din întâmplare, cineva din Tonus află că stătuse închis ani de zile din pricina unor îndeletniciri nelămurite, earc-i întunecase mintea şi-i adu e până la urmă complecta decădere morală —• „vrăjitorie" işî dădură cu •părerea cei mai mul ţi – însă Braia ştiu să înăbuşe la timp acest svon şi să nu dea prilej a i

dfei Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 j O C A f) \

tse pune ta îndoială virtutea şi limpezimea trecutului. Spre marca-i cinste, vorbăreţul cavaler – căci do unul din aceşti preţ 11 iţi tineri era vorba – muri foarte grabnic, parc-« în clipa când, simţind ca i face rău şi că unghiile î

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

se în ălbăstrese, pornise spre Castel 6ă ceara ierlarc> nemiloasei protectoare.

Poliţia nu înţelese niciodată valva provocata în cartier şt hotărîrea multora de a mat înceta să palavră* gească pe seama Castelului, să se intereseze cum îsi petrec oamenii nopţile şi mai ales, să răscolească trecutul unei femei atât de respectabile ca Braia. Numai Vasi rămase nelnlimidat şi căută să împingă mai departe cercetările despre castelan, insă cu tot clinchetul monezilor legănate sub nasul celor din Lazul, un putu afla decât că puşcăriaşul albise în închisoare şi că nevastă-sa îl trimesese să locuiască în subteranele întunecoase, amuţite pe veşnicie. O auzeau Hrigându-i şi aruticăiidu-i din capul scărilor cate un codru de pâine mucegăită. Âşa idiot cuin era, nu mai avea puterea să îndepărteze năftrapurile de moruni, nici sâ clieme pe uscat umbrele celor înecaţi, şi curând după întoarcerea din captivitate, pescarii il uitară.

Braia, în schimb, se afla în culmea puterii şi Persanul n'avea nevoie de multe cercetări să găsească o reţea trainică de intrigi, care curând deveni stânjenitoare. Ducea o viaţă liniştită, de femeie harnică şi evlavioasă, iar vameşii se simţeau stingheriţi, când trebuiau să co trebuiască toată casa după mătase sau tutun, părând«-li-«c mustrător chipul atâtor $fi.nţi venerabili, ferecaţi în argint Cat despre curtezane, pescarii ar fi putut jura pe bună credinţă, că la Castel nu veneau decât domnişoare însoţite de cavaleri, pentru ,plimba re" şi că se'ntorceau în oraş înainte de căderea serii. „Nouă ne dă pe cost. Ar muri de foame daca n'ar câştiga ceva dela străini!'* spuneau corn inşi.

Pentru că nuna tăia la jumătate poteca dintre Lazul şî plaje, Braia înjghebase un fel de o spătărie în camera ci – singura întreagă din uriaşele ziduri şi contra* for- tMiri – şi oamenii rebegiţi de frig, cu cojoacele de bumbac vătuit şi cu năvoadele pe umeri, poposeau şi beau un

ceai cald sau pe timp frumos, dădeau pe gât un pahar de cvas sub un umbrar de sinh verde tăiat din -Siut. Vara veneau şi marinari de alt neam să petreacă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cu aman iele departe de gălăgia portului sau a Turni- etihii, lăsând destul bănet pentru scurta evadare.

Însă cele mai preţuite oaspete erau aventurierele, fetele hoinare, ndii«e de intere e precise Iu zece kilometri de forfota phiciita a oraşului. Li. se elten pe fala dorinţa rătăcirii şj Braei nu-i trebuia J emuul frumosului ademenitor Înţeleagă ,totdeauna cu un curat lior de regret pentru propria-i tinereţe, ca au nevoie de experienţa şi legaturile oi pentru îndelungata călătorie spre în ula Cvtlicrei. Nu se tocmeai' nudl, condiţiile fiúul dinainte cunoscute şi convenabile pentru toata lumea. Serviciile se răsplăteau printr un cadou trimis prin poştă <te Casa importatoare, unde tânăra urma ba .,facn scoală ' un an -au doi, pentru acoperirea chclluclilor de voiaj. În alt cadou eră oferit capi-(anului sau mat rod uhu ce preda pasagera clandestină şt, în sfârşit, din partea-i cuvenită, Brakt se simţea datoare sa rupă un dar mângâietor, cavalerului care-i aducea fata la Castel şi care rămânea mai departe în iară cu inima sd robită. Se lucra pe încredere.

Văzând că toamna se apropie de sfârşit, I Lomeea işî alungă (oale ezitările şi iiitr'o Luni, apucă de mână pe Cristina şi cobori poteca şerpuitoare, printre ciulii a şi betele uscate de cucută, spre dana de cereale. \ temea se înăsprite, ameninţa cu frig şi vânt, dar peste Constanţa se abătuse de-ocitmdală o ceaţă deasă ca o ploue măruntă şi pătrunzătoare.

Portul era în acciaş fierbere. numai că mul liniile de oameni, rămâneau ascunse, ea şi vapoarele uriaşe, înşirate de-alungul digurilor. Prorele înalte de oţel apăreau amenințătoare din ceaţă sau împingeau butucii înfăşaţi ui căiţi de Manii la. Aruncate pe firma* meniul cenuşiu, catargele şi coşurile stinse, vedeau ridicându-se spre ele grinzi de oţel şi macarale ce se'n cârteau huruind pe un fus enorm, căsca ud u-se boturi pofticioase, care tara ti la o înălţime de

douăzeci metri lăzi grele şi baloturi de bumbac. Oameni mărunţi tiu se temeau. Sprijiniţi de balustradă petre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 **PAVEL CJiniAlA**

ccau din ochi încărcătură şi arunçau câte o gluma nevestelor hamalilor, grăbite Bâ ducă prânzul spre ponto anele îndepărtate* Cei dela magazii lucrau de zor, posaci şl îngheţaţi, aşteptând ora plecării spre ca t one le le scunde, cu fum greu de mahorcă* înjuraturile şi vociferările JIU mai conteneau, poate din pricina camioanelor strivite de mărfuri şi a ceţei, care-i făcea să se ciocnească orbeşte unul de altul, syârUndu-şi tn 110 roi 11 grăunţele de cereale*

Cu toate că se apropia ora prânzului, lumina rămânea tot rece, fumurie, >i \ aîurile se izbeau de cheiuri, ştergând iară sforţare larma portului. Cei doi rătăcitori întârziaseră prea mult, pentru a mai putea aştepta să se însenineze şi porniseră hi drum atât de holărîţi, că nici silueta căruciorului cu spuză pentru gătit, unde se ghemui au ,de obicei u în aburul plăcut mirositor al ciorbei de burtă, nici ceata primilor* care se a dă posteau ^ca şi ei, după zidul înalt de mai mul ti zeci de metri, nu-i putură abate dela (inia îndepărtată* Peste puţin umbra silozurilor, trei clădiri gişantice de cărămidă roşie, pali machiată do întunecime şi grupul cunoscuţllor se topi în ceaţă, ca şi cazanul de aramă pus pe pirostrii şi grătarul atât do jinduit. He îneca işi strânse cureaua ŞL se apropie cu paşi mari de peretele podişului, care închidea cu lotul portul uriaş* Un cer .prăbuşit din înălţimi, ascundea tainele litoralului argonautîc* Norii fâlfâiau, desfă- şuiându-se peste poteci şi ecnrne prea trecătoare*

Pribegii se opriră o clipă, căutaudu-şi ni ipid ud de sub tălpi* încercau sa pătrundă văzduhul, iar tuva- lucul de ceaţă se destrăma printre ei, se rotea inUiti- ţuit de ţărm ca pulberea unei armate numeroase, argintea reţeaua de volbură şi făcea să lucească gudronul oegru al barăcilor grănicereşti, ultimii ttrăjeri ai portului* Şi peste

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

această luptă mută, geamandura trimetea semnale disperate de retragere, dându-ţi o senzaţie de frig şi ne iguranţă mohorită*

Era prea târziu pentru a mai putea da înapoi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Ifcmcça îmbuci >ătă de unul singur, ridică pe Cristina în braţe şi deschizând bine ocini să nu facă un pas greşit, sări pe trecătoare* îngustă, spre Castel. Tu turna lor, se nan unu în apa nevăzută pietre, cărămizi şlefuite şi cioburi de marmoră sau cutii de conserve şi scânduri dda vapoare, rămăşiţele Constanţei munca te de apele mari lângă râpa ce gâtuia şesul artificial al digurilor. Nu întâlniră pe nimeni, n'au- ziră măcar strigătele pescuitorilor săraci de zegras. Negustorii şi ţăranii mergeau sus, pe podiş, pe şoseaua ce leagă oraşul de Teldrghiol şi Mangalia -— cu un ocol de cinei kilometri. Uem-^ea luase o ho tari re pica neaşteptată, pentru a mai avea vreme să se intere czc de felul cum ar fi putut ajunge Ia Castel şi ca urmare, trebuia să înfrunte ploaia murdară a valurilor, să se lipească do malul uoroios şi să fugă în salturi mart, căutând sa iasă cât rnaî grabnic de pe potecă.

Dcaşupră-le, uriaşii pini maritimi plantaţi ca o cunună la marginea falezei pentru a o proteja de năvala apelor, îsi întindeau ramurile răsucite printre nori, pfmdînd drumeţii întârziaţi. Smocurile de ţepi gălbui rămăse-cră doar în creştet şi tunchiurile solzoase, chealc, luceau de umezeală, faţă în faţă cu negrele barăci grănicereşti. Erau minunaţi, cu braţele tor enorme fi faiiia >ticc, veghind intrarea litoralului Agîgca.

Dar trecuseră prima încercare. Poteca se mai lărgi, pietrişul şi scoicile se amestecară cu Idcss, apoî cu u»i nisip mărunt, de culoarea rugineî. Peretele se dosii pea iarăşi de marc, târind în unuă-i o plaje enormă, apoi pierdea din înălţime, se tocea şi cădea în despică tura unei vâlcele curioase, prin care puteai privi până departe în câmpie. Se aflau lângă Onmrgea, leneşul fluviu ce so vărsa odinioară în golf, dupăcc veac de veac brăzdase podişul, pentru a pieri în urmă, subt de pământul răsbunător, ca cel inai netrebnic pârâiaş din Dobrogea. Acum, Crivăţul năvălea ca un torent, avânta nisipul brumat şi risipea negura

până în

preajma dunelor de la Vii, purtând în val lori clor ¡ani şi frunze moarte. Trecea peste ho la nil mării. tăind pană în zare o pârtie de cositor, prin care se unná* reali fără odihnă valurile şi încercau zadarnic să-l alunge, chinuim! bietele ţărmuri şi insulele de pământ smulse uscat uhu*

Spre dreapta se întrezărea şOi-c-tiu:i îndepărtată a Vîasimcei, stiecurândn-se firavă printre movilele albicioase de pietriş. tot mai ncmscmimlă spre capătul zării. O cotigă cu un cal înainta În pas şi era emoţie* nunta mărunta vecinătate a omului pe aceste piisîiqlâii enigmatice, pe caro marele Andrccscu le-a redat în toată aspra şi. mândra lor singurătate.

Hcmcea cercetă din priviri malurile Omurgci. sperând ca va întâlni o vila pnnHÎtă sau bordeiul unei grădini de zarzavat, unde să se odihnească, Cream prin mijlocul albiei, înipoli ivindu-se cu /greu xântuhn şi merseră calc de un ceas, dar nu întâlniră decât aceleaşi ierburi icpoa?c biciuind malurile şi şuerul lor care Înăbuşea murmurul mării. Cât vedeai cu ochii iiîciun copac, nicitin acoperiş de ţiglă sau vreo construcţie de zid. O potecă năpădită de pir tăia piezişi coasta, apoi o cotea în mighiii drept peste câmpuri —- fără îndoială spre Iloraslar sau şoseaua pietruită a Aíur- fatiarului, unde n'aveau ce căuta. Osteniţi de umblet, cei doi se grămădiră la pământ «şi-şi puberă haiiuOr cap, cum lac ţăranii când poposesc ,pentru noapte.

Nu trecu mult şi Cristina oftă adânc, începând să cerceteze printre gene firele de iarbă, cununa legănată a clcmatitelor şi ciortanii mânaii ca niştе berbeci spre mare. Cea mai atrăgătoare părea o gaură de popândău boltita, în fundul căreia lucea o privite la ■fel de curioasă. O voinţă de Cier te-ar fi împiedecat sa cercetezi îndeaproape locuinţa micului ruzător. Cristina îl i*uga cu glas scăzut sa-şi scoată capul la lumina

zilei, scormoni borta cu un beţişor şi până la urmă, hotărî să se întoarcă cuminte lângă (atăl el.

Muzeul Digital al Românului
Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-i947

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

vând, un Far pe roşu ca focul ¿coase capul dintr'uu urfîs de ciulini şi-i făcu semn.

Viu acum! striga bucuroasă* grăbi ndu-se aşi întâlni prietenul din Caraonncr, dar îl cm cea şart după ca* prinzând-o la câţiva paşi de ţintă» Din fericire* ucigaşul* era mansa unei motociclete ascunse cu gri je, pe care fetiţa puse îndată stăpânire, sgâlfâind-n şi legănând-o în toate chipurile.

— Nu-i aşa c*o l^iăm HI noi? întreba mereu.

— Dă-te jos! o alungă taică-san. Asta-i o motocicletă şi tieguslorul trebue să fie prin apropiere.

După îndelungi cercetări. 1 le inc ea ajunse ia concluzia că modernul vehîcol – era printre primele de acest fel venite în Constanţa – &c lega de o afacere nu tocmai curată. Străinul coborîsc dinspre oraş, poale chiar din marginea Torni*uhü – după cum arătau urmele loţilor târî c motocicleta în tufiş şi având mo- lisele lui «ă amuţea că duduitul motorului, hi urmase valeu de unul singur spre plaje.

— E ca şi nouă* mormăia Itcmceit. Cum se poate ca un negustor venit cu marfă pentru Mangalia să se abată atâta cale delà şosea şi ¿'o părăsească tocmai aici? Unu n are nici mimăr... foarte ciudat!...

Mişte: ul se lămuri când. luându-şi inima'n dinţi, ridtcâ un colţ din pânza mi'itdrcnscă aruncată de-asupra şi privind la repezeală în ataş* descoperi şapca unui vameş şi un codru de pâine numea tă pe jumătate, ceeace însemna că omul părăsise în grabă os palid şi fugise spre plaje – poate atunci când ii zărise urcând prin mijlocul albiei secate a fluviului. Ce motive puteau îndemna un vameş sâ fugă de un trecător paşnic şi o fetiţă de opt ani? V eghea din apropiere? 11 vor întâlni?

întrebări Fără folos! Mai bine-şi vedea de necazuri şi se grăbea sâ-i găsească un adăpost de iarnă Gris tiu ei, decât să-şi piardă vremea cu

presupui ueri şi o biată motocicletă părăsită.
Cobe îră din nou pe ţărm, eăulănd Jiu 83ochi nisipul

Muzeul Digital al Romanului Românesc

uitări t şi merseră cit nădejde. După tix?i Idiot no tri malul se încreţea în falduri colţuroase, ea lespezi c unui amfiteatru uriaş, pe juma taie ascuns în ceaţă, hi cealaltă jumătate, spre Omurgea, treptele măturate de vânt păreau săpate de mâna omului, pentru a contempla, ferit de primejdii, titanica hiplâ dintre valuri şi ţărmul cu platoşe de stânci. Băncile erau acum goale şi £n orbitele hârcelor nevăzute, palida Teamă împietrise sclipirea rece a „crestelor de cocoşi", ţepi ascuţiţi de gips de o transparenţă sângeroasă şi fără lucire, ca cerul plumburiu din creştet.

Cu tot frigul, Cristina începu să alerge înainte, încântată de scara mare a Castelului nevăzut, despre care tatăl el îi povestise destule în uit miele zile ţipând din toată inima şi urcând pieziş grumazul povârnişului. Tot strigând şi bătând din palme, mica prinţesă dispăru după cotitura norilor şi înainta fără teamă, până se rătăci printre dunele de nLip dela Vîi, unde treptele se îngustează şi se trag spre podiş.

Hem cea, care se aştepta s'o găsească la rapa tul amfiteatrului, petrecu o oră de groază, strigând-o şi cercetând gropile adânci. O chemă până răguşi, se în* toarse iuapoi, de unde se dcspărţiscră şi încarcă să-i desluşească urma, tot blestemând vălul de ceaţă şî voioşia neînţeleasă a copilei.

Numai o minune îi îndreptă paşii spre cuiburile pustii, părăsite şi de cormorani. Un şopot de glăsuiri II făcu 6ă-şi ascută auzul şi apropiindu-se tiptil de o dună, descoperi cu uşurinţă pe Cristina în tovărăşia Unui orăşan ciudat. Povestea cocoţată pe genunchii lui şi se părea ca spusele îi trezesc acestuia ccl mai mare ínteres, căci o asculta cu a le nţ ie, mângâind-o din când în când. Era un om mai degrabă tânăr, cu părul ca de boxeur, tuns

perie şi cu un palton prea larg – cumpărat de gata – lăsându-te să-i bănuieşte o ocupaţie nu prea bănoasă.

PAVEL

—* S ar păiea că ai dreptate. Ascuns amândoi, îu loc »ă mă

CHIHAIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

caute şi ea mă strige, gândi 1 lancea necăjii. Aş Jfi putut s'6 caut până dîseară.

ftăina';c pe loc, ne putând hotărî dacă c ca ¿ul să se supere sau să mulţumească celuilalt Streinul nu siin* ţise nimic» Părea foarte interesant de sporovăială Cri* stinei şi-i punea întrebări, zâmbind u-i cu o bunăvoinţă îngând urată.

Trăsăturile îi erau cunoscute; îl întâlnise poale în forfota multicoloră a stradelelor din Totnis, dar cu ce-ar ft putut fi atras un explorator în ir'o lume obişnuită, unde pofta şi viclenia sunt singurele lumini care însenineaz chipurile. Zâmbetul slugarnic al omului, felul emu întorcea capul neliniştit, ic Încredinţau do vădita lui slăbiciune, de niicie ipoctizii, care nu-I puteau scuti de bănuielile polii iei, de obişnuinţa loviturilor, eu şi fără motiv. Vazându-l, căpătai încredere în pro- priite-ţi puteri şi te simţeai îndemnat să*l speria, prin- tr'o purtare holărită, să-t faci să-ţi cadă în genunchi* implorându-ţî hohotind. îndurarea.

1 fcmcca tuşi încruntat. Aşa cum bănuise, prietenul Orfelinei ridicându-.e piui de spaimă, se'u toarse jic eăleâ'C. I se putea vedea acum şi obrazul drept, brăzdat de-o ere .-tătară largă, care-l desfigura, fără a putea împrumuta oarecare bărbăţie privirilor steri« şi îngrijorate.

Bine că v'aţi găsit! bâlbâi el în grabă. Ai o fetiţă foarte cuminte, nici nu s*a gândit să plângă. îmi povestea cum te-a perdut lângă O murgea, dac'am înţeles cu bine. Veneaii dinspre Constanţa, nu-i aşa? Nu-i de mirare că s'a rătăcit cu ceaţa asin afurisită.

Fără explicaţii, 1 lancea smuhe pe Cristina şi o târî spic largul plajii, uitându-se tfi'ît la străinul cu obrazul însemnat ce $e ţinea de ei, striga şi se tânguia, apucătură ciudată la un om cu chip atât de fioros:

— N’o bate, domnule, doar n’a făcut nimic. Ce-i vinovata dacă am chemat-o să-i arăt câteva din pan- glicclc şi mărgelele mele? Sunt negustor de mărunţişuri, voiajor – toată lumea din Toniis mă cunoaşte}

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

îmi cerc oglinzi şi piepteni de sidef. Am întrebat-o numai... dacă sunt grăniceri spre Constau ţa. îartă-o, zău, te rog eu. Nu-ţi fie frică, micuţ o, tatăl tău nu să-ţi Iacă nimic!

— Vezi doar că 11*0 omor! se rtlsti Ilcmcea.

— Ţine vrăbiuţe, uite, ce ţi-am Îngăduit, bolborosi negustorul fcotocindu-şi buzunarul am Hal ca o tolbă. – Uite o panglică albaştrii, cu dungii lele, aşa cum mi-ai cerut...

Oprindii-se, Ilcmcea îl fulgeră mânios:

— Altădată să-ţi vezi de treabă şi să nu mai tragi de limba copiii oamenilor cumsecade. Nu vreau să am de-aface cu... contrabandişti!

Şi-şî întoarce dezgustat capul, neavând nul ere să \adă groaza netrebnicului dat pe faţă i’înti un singur cuvânt. Credea că se prind cu mine luate poveştiLe” gândi el. „Să se ’nveţe minte sâ mai ademenească copiii altora”. Dar deznădejdea celuilalt ii birui teama: vă- zându-se descoperit no luă la fugă. ci urmă, afurisitul, sa se tânguiască, ca la ca nul podului.

— Mergeţi la farul Tuzla. nn? Am auzit şi cu câi de lucru acolo şi tine, logu-mi-te, te dă în lături, pentru o bucata de pâine? ’Vai încredere? Eşti nou, domnule, căci vine nu mă ştie în Torni*, la cafe Bulina şi la Mar cu şi la Elmas Avzi. unde untblu cu marfa mea? Şi *or* inii cunosc, m’ar fi dietaat să le ajut, dacă ar fi avut cum! Haide, nuţi mănânc partea. Umil mai mult nu strică niciodată la descărcare şi treaba se face repede...

— Să mă laşi în pace! strigă Ilcmcea, roşu de indignare, rupând-o la fugă. – Nu ţi-oi fi închipuind că sunt un ticălos de teapa voastră.

Voiajorul ascultă şi atunci llemcca se opri şi, tnniuin- du-se, îl preveni dela oarecare distanţii:

— Acolo la Oinfurgca am văzut o motocicletă verde ascunsă într'un tufiş de scacţi. Mergi în plata Domnului î

înţelese prudenţa celuilalt, când întâlni la câţiva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

paşi prunele vile ale staţînnei VÍL îngropate în dunele joase şi hi ceaţa. Ar li putut foarte bine să gă- «ească ut) paznic sau o patrula de grăniceri, dar îi\ ziua aceea stradelele erau pustii şi numai, câteva obloane, scăpate den încuietori, scrâşneau fioros. Ga^ binele de beton păreau părăsite la vuia în tâmplarii şi uşile bătute în cuie, peluzele de iarba cenuşie, amfo- forclc gingaşe, aşteptau liniştite apropierea nisipului lacom. Măsuţele de fier ale Cazinoului erau strânse într'iiu colţ şi cineva începuse să sape marginea unei dune – cu intenţia vădita de a ¿coate în lumîjiâ un biet smochin, ale ciirui frunze împungeau deşertul, ofilite – dar până la urmă se lăsare păgubaş.

Plaja se laţea, ¡ar cele doua siluete, a tată lui groe şi a fetiţei .?lăbuţe, cu părul luna tec revar.-at pe umori, se pierdeau ca umbrele tot mai scurte r:i singură iuţea ţărmului neted, ieşeau dintre vălurile de ceaţă şi iar se micşorau spre idealul promontoriu al Agigei.

Cristmei începu să-i He írig, nu mai avea chef de joacă. Privea nedumerită în jur, tntrebâi)dit-se care-7 lostui acestei plimbări obositoare: de câteva ori JŞJ, exprimase cu glas tare nedumerirea, însă talál ei părea sigur de calea aleasă şi privea cu dârzenie înainte, fără a o linişti. O presimţire vagă îi spunea că-i vorba de propriu-i destin şi că llemcca ii strânge mana, să nu fugă sau să nu se'ntoarcă din drum.

înaintau anc\oio». Intrară ui smârcuri primejdioase, cu tufe pipernicite de pipirig, înglodate de noroiul nisipos şi negru. Trebuia sa încerci calea cu .piciorul şi să sări micile lagune pe care marea le trimetea până în adâncul plăjii pentru a alimenta aceste cuiburi de ţânţari şi duhori bolnăvicioase, neclintite de nicio adiere. Ceaţa păru mai înăbuşitoare şi în nemişcarea tăcută a cerului de toamnă, se uidesi scă-moşată peste capetele lor, intunecându-le privirile, Mănunchiuri ţepene de buruieni

apăreau ici, colo, prin negura tainică şi aerul proaspăt al mării păru că se

eul Digital al Romanului
ânesc
transilvaniaTo/mwi933-194r *

retrage în. fata mocniriloj palide, borboriserilor o chiu- rilor puturoase.

Curând, Hemcea năduşi. Fără să-şi dea prea bine scama, lăsă fetiţa de mână, suflă cu greutate, încercând aă-şi lărgească gulerul şi se apropie agale de ţărm, rămânând nemişcat, ca şi cum dintr'odată ar fi uitat de existenţa ei şi de grijile ce-l mânaseră până >n Vii. Pe nisipul ud, paşi-i lăsaseră urme tot mai adânci, apa tulbure începuse să mustească ştergând semnele ©buc¡uniatei treceri. Simţi cum stropii uşori ii răcoresc mâinile.

Privea crestele tulburi, pline de alge sârmoase şi de nisipul Învolburat al fundului, care se frământau cât ţine veşnicia. Izvorau mereu şi mereu, din sânul unei rotiri chinuite şi gonciiu cu o măreţie superbă şi calină în aparenţa, spre asaltul ultim, fatal, spulberau du-i-se ia picioare. Şi toate valurile porneau din-tr'un mister adânc unde se urzeau toate patimele, ca şi în sufletul omului, iar violenţa, măreţia şi sbiiciu- nrul neînţeles, fără odihnă şi fără limită, erau ca şi lupta lui necugetată.

Cristina se apropie şi, plină de teamă, îşi strecură mânuţa îngheţa UI în pumnul strâns. I se păru că descurajarea se apropiase din nou de tatăl ci, stropindu-i obrajii mari, ncraşi, cu urme de la eră mi; dar aresta îşi ştergea necăjit picuri! mării, întorcându-şi faţa d^la jocul pescăruşilor, pe care ea ii vedea aruncâcidu-se în văile lucii ale valurilor, rostogojiiidu-se pe creste şi sburând spic ţărm ca ¿tropi mal mari de spulină.

Porniră mai încet. Se simţi mângâiată pe păr, lucru /bare i te întâmpla foarte rar. Atâteii amănunte o umplură de spaimă şi-l întrebă mai stăruitor unde merg, siltndu-l s'o privească.

— Doar o plimbare, minţi Ilemcea. Mergem până la Castelul pe care-l vezi în zaro şi dacă femeia de- noolo va fi darnică cu noi, mâncăm bine azi. Totul depinde de purtarea ta!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
|rcmatransilvaniaTo/mwi933-194r *

– Aceea-i din castel? întrebă fata.

PAVEL Clini Al A

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

II auzi că-i răspunde cu gin» adânc, cam dogit, fără Jă 'nţcleagă prea multe din vorbele facă şir. Tatai îi povestea despre Castelul numai în aur, cu geamurile legate în sârme de argint şi cu strcaşincl© bátate în pietre mai mari şi mai preţioase, decât văzuse ea chiar pe vestmântul lui Vasi.

— Zău, e adevărat? întrebă Cristina din obişnuinţă, fără a ec îndoi o clipă că îi va fi dat să vadă d;p- manic cât oul de porumbel.

Spre marea-i surprindere, Hemcca clăţinâ capul. Nu, nu era adevărat, trebuia să ştie de peacuni. Ou cât le apropia!, totul putrezea şi se prăbuşea hi jiulbeiey tar picioarele ţi se iotoveau ca valurile pe care le zăreşti lot mai pipernicite: un blestem lăsat de stăpânul vechîu al Castelului, boierul Suţu.

Apoi se cufundă în gânduri şi cum ca scâncea, ostenita de săriturile peste băltoacele prelungi, aşternute cu un rapăn verzui;, o luă din nou iu braţe fără s'o privească. Din clipa aceea nu-şi mai cobori ochii, ca îndepărta lui Castel să nu-şi schimbe hitr'o clipă înia- ţlşarca.

Plaja largă se infunda Într'un povârniş care întâlnea marca iiitr'un loc bătut necontenit de talazuri, capul A gigea. De jur împrejur colţi ncg^icioşi sfârtecau apa într'o coroană de spumă şi vârtejuri clocotitoare, încât curentul golfului părea necontenit că fierbe şi te. âjiiC;te tub gh ia rele răsturnate ale unui monstru amfibic, (ürít de valuri aproape de ţărm. Oamenii erau siliţi că Iacă un înconjur destul de marc când întindeau năvoadele şi paragatele spre Miază -Zi, în direcţia Tuzleî sau Cavarnei.

La c înzeci de paşi de lupta valurilor cu ultimele colţuri ale muntelui străvechii!, Castelul răsărea dintre spinarea cărămizie a colinelor, pătate ici şi colo de petice de iarbă firavă şl de s tufişuri joase, pline de ţepi lungi şi a scul iţi.

Dc departe păiea poarta ţiixutului cu ştirbi turi

stân- coase şi grote însufleţite de fumuri otrăvitoare. Nu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mai când ic apropiai, descopereai în tiuipul plăjit balama ci însemnând ca palid dârelor, lu.-ate de carene* bidinele tocile pentru catran, ¡stoluri cu coada, resturi de nada sau petice de năvoade putrezite« pe jumătate îngropate, urinele pescarilor pÎccaţi de eu dtmL neaţă ni larg« Şi nu puteai să iiu-ţi închipui mişcările lor iuţi şi dârze, umerii seri viii de greu La leu lotcilor a căror vâsle atârnau cât hal Icrele, îcţele ncpăsâloai c, tăbăcite de larguri – m tenebrele ameninţătoare alo furtunii. când Castelul din creştet îi veghea nemişcat, întepenit adânc în piatra muntelui., dezgropat iu marginea stepei, a^a cum lOmLid d»n Miază-¿Şoapte străjuia bogăţiile şi desfrâuiilc aventurierilor (ară griji. Şi în vreme ce acolo« prin pleava aurie a (createlor, priit aburit maşinilor, prin fumul tavernelor, trecea o lume nestatornica şi veşnic schimbătoare, iii Lazul .-e treziseră toţi pescarii, din Uită'u fiu şi n'ar fi părăsit pentru manie în lume umilii! cătun, unde trăiau după apucături şi credinţe veclii.

Cei doi pribegi se opării înaintea faţadei uriaşe cu tencuiala ca mâncată de lepră – de culoarea cenuşci spulberată pe stacojiul cărămizii – înălţând priiirea în văzduh, spre crenelurile ne păi rumul ui parapet Cu o teama adâncă bătură în puarLL urnind ciocanul greu de fier, apoi se retraseră ijnându-şî suila.rea, dar nimeni nu păru că se sinchiseşte de bubuitul porţilor ferecate. Părea că totul a încremenit în Qeeeaş vraje, care înlănţuire sufletele dinăuntru şi creştetele trufaşe, în ninsoarea roşcată a Icterului.

Hemcea se îmbărbăta şi. hotârindu-se să înconjure ciudata locuinţă a Braii, porni hotă rit de-it-lungul me- topei de marmoră încrustată în dreapta porţii de fier scrijilat, lungă cât ţinea zidul. Dc-abca la capătul basoreliefului enorm, îşi dădu «eama că acoperişul se dovedea putrezit, ncşru şi găunos, cercevelele mâncate

de mult de umezeala mării şi părţi întregi din clădire, lipsite de tăria mortarului, prăbuşite la pământ. Ţărână năruită din colină îi îngropase contrafortu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

iile, sorburile mărunte şi sărate din jur năpădiseră zidurile şi umezeala* vântul, zăpezile ce $c opreau în singurele crestai uri din aceasta împărăţie a marii şi singurătăţii, complectau opera de distrugere a uscatului.

Numai intrarea monumentală îşi păstra* e măreţia, şi cum ceaţa ii încununa creştetul, similgându-l privirilor omeneşti, părea că păstrează acolo toată strălucirea şi vuietul surd al spadelor lovite de scuturi, barbare* În locul răcnete'or de moarte ale războinicilor hanului Tyrach. pescăruşi gălăgioşi răsăriră din valuri şi bătură grăbiţi din aripi spre podul plin de iijiu- uecimc unde-şi făcuseră cuiburile.

— Haide, rosti Hemcea zărind o cărare noroioasă. N'ain venit degeaba panii aici.

îndepărtă cu mâna câteva lujere putrezite de pelin, mai ezită o clipă şi, prinzând curaj, se strecură prlti- tr'o surpătură, trăgând-o şi pe Crislina. înăuntru? izbiturile talazurilor se auzeau la fel de puternice, răceala ¿o înăspri e între zidurile umede. Toate clun- lirilc ferestrelor erau oblojite de ceaţa cenuşie, tăcută- Pe duşumele, mormanele de nisip cărat de furtuni se amestecau cu recturile de lemnărie înr^rită şi cu şipcilc pline ue gbips căzute din tavan, nerăbdătoare să odihnească în pământul păcii. În sfârşit, găsiră o uşă întreagă care părea încuiata.

llemcea bătu de două ori, apoi încercă clanţa^ fără rezultat. În schimb, un ¡văr de lemn sen toarse înăuntru şi uşa se crăpă de-un lat de palmă.

— Ce doreşti? întrebă o femeie cu. glasul limpede, cam ascuţit.

— Aş dori să iau un ceaiu, zise 1 le mc ea încurcat« Dacă nu mă'nşcl aici e o os pă tărie.

Femeia ee ivi iu prag şi du pace aruncă o privire bănuitoare peste umerii oaspeţilor, îi pofti înăuntru. La UIMI din cele trei mese acoperite cu muşama zgâriată de cuţit, două

fetișcane foarte fardate râdeau pe înfundate, în veselite de teama Braei. Ciun îl vă

Airâ pe Herncea, scoaseră inel raznele două geamantane grele tic sub pat, unde Ic svarltscra .cu câteva clipe înainte. Patroana urmări privirea furişe a Icr- miernlui şi-l lamuri pe scurt, cu glasul îngheţat:

— Aşteaptă să vie o lotcă să le ducă 11 port. Dan- sole sunt străine de Constanţa.

Noii veniu se aşezară stânjeniţi lângă tinere, facându-se că nu observă cum Braîa se opreşte lângă ele, şuşotindu-le o recomandaţîe —- probabil mai multă seriozitate – şi trece spre hogeaeul latj dobrogean, care ardea cu buni icni ghimpoase ce trozneau şi răspândeaţi un miros de mirodenii marine. Din întrebă- rilc lor stinghere, pu.se cu mult respect – până şt mica Ciktina îşi dădea scama că picaseră într'un moment cam nepotrivit – Bruia îşi dădu scama că nu tunt în stare să priceapă că lotca aşteptată se va opri lângă un caic cu destinaţia Ceutei şi nu Lingă cheiul cel mic al Constanţei, unde acostau vasele de pescarii, aşa că se mai linişti, îi asigură că u'o deranjează cu nimic §i. din moment ce s'au abătut pe la Cartel sunt bine veniţi. N'a deschis ospăta ria pciilrn vipere şi brioaşte ţestoase.

Bidicată pe un scaun prea înalt, Cristina îi urmărea toate mişcă iile. O văzu cum se pleacă din şolduri te-i cam mari pentru statura-i mărunta, rochia-i neagră se întinde să plesnească şi braţele rotunde, «curte, apucă ceainicul legat de-un lanţ afumat, şi-l cercetează îndelung, fără grabă. Ilotărît, îi plăcea. N'aven nimic fioros, nici măcar aspru, ci numai culoarea ro- phîei – neagră şi eu volănaşe – îi da oarecare seriozitate, mai degrabă comică. Fata-i rotundă şi surâzătoare, ochii mari, cam bulbucaţi şi părul eu cărare la mijloc, strălucitor de lins cu pomadă, îndemnaseră pe amanţii din tinereţe s'o poreclească Paloma, după celebra romanţă la modă pe-atunci.

liemcca se deprinse repede cu chipul fonicii

de care auzise vorbindu-se atâta de rău, şi scoţându-şî vestonul, îl agăţă în cuiu, aşteptând prilejul nimerit eă

aducă vorba de păsul lui. Cine ştie, spunea, |? orite 1oate svonurile se întemeiază pe calomniile a fur Uliilor torni tnm, carc-şî bat joc de toată lumea. Ce putea fi vătăma Lor în .liniştea paşnică a micii ospătarii, întreruptă rar, de râsetele unor fete cu purtări alese?

O sfătui cu voce înceată pe Cristinn să stea liniştită dar nu era nevoie, căci ea se simţea bine şi, ca dovadă, îşi bălăbănea picioarele subţiri, jicdcslîpîndu-şi oduí «Iepe hogeac. Se făctue cald în camă lui a ce servea de dorinilor şi de local totodată. Numai lumina pătrundea printrO fereastră tăiată spre mare, fumurie şi nece, ca ziua de toamnă, întunecată când ceaţa trecea iu văluri sfâşiate, oţeliLii în clipele limpezi, dând în-. (Tcgci încăperi cu mese o atmosferă severă, de mănăstire. De altfel itnpre ia asta pentru un călător, ce nu s'ar fi aflat în dispoziţia pribegilor fără cămin, sau a fetelor nerăbdătoare, ar fi fost întărită şi de iconosta ul gros şi ruginit, împodobit cu fire uscate de Icvănţică şi cu o marmă de borangic gălbui, în care se vedeau câteva icoane aproape şterge de vreme ţi im sfânt Neculai, cu nanii foarte drept şt îngust, cu ochii nemăsurat de mari, dovedind râvna de puritate a vechilor artişti păstrători ai tradiţiei, ¿încă de pu lini pudic anticei episcopii de Tömb.

Alături de iconostas, zidul fu<e?e scobit – după mutarea Braci în Castel – şi zugrăvit,cu stele albastre pe varul rece, ca un fel decripta religioasă, comună'în tnuhc părţi ale Dob ro goi. Însă în loc de adevăratul chip al sfântului Andrei, care sl rabatase dcşarlcle câmpii ale Seytiei Minor, a sfântului Dassitis, răsvrătit împotriva Salunialiitor din cetatea Dârstoiului, a sfinţilor lulîus, Nicandru şi Marcian, sau a sfântului iShrilian, martirizat în Godina prin ardere pe rug, Braia aşezase un cap de piatră, portretul unui barbar du trăsături de o asprime negrăită, găsit prin împrejurimi şi venerat drept sfântul loau cel Nou.

Portretul era lucrat primitiv şi izbiturile grosolane

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de daltă. se potriveau. de minune cu acest dup t^cP?-> nebărbierit, dandti-i un aer plin de cruzime. Hcnlis- MTUI feţei era intradevar înseninat de coafura ^i,o^g*t stilizata, cu cale o coada împletită în dreptul urechilor şi frunţii. îjpă ochii'i holba ii ,cu adâncituri tragice în jurul pleoapelor, gura crimatâ, dădeau întregului o expresie de teann. de durere sau de nosialg^ sălbatecă.

Pe creştet, mâna pioasă a Braci îi aşezase o ^co" ion iţă de anemone uscate şi dedesubt, ca şi *^lU) iconostas, atârnau diverse amulete, şiraguri de ■^rKI' tűnd: o minusculă cădelniţă de aramă* kicrala mâna, păstra încă un re-ît de lăriitni şi fánni-c tămâie, pe jumătate arsă* care înmiresma acrul V* licoare seara de iarnă.

În dreptul patului, pe pereţi, rame din scoici trandafirii închideau fotugialii decolorate de vreme – prietene cu umerii goi. bărbaţi eleganţi cu pălării de pai, ilustrate din Orient – iar în tavan, drept mijloc, o caravcllă rotundă, atârna nemişcata cu pauzele colorate în cenuşiu şi roşu cernit.

Nea vând răbdare să stea în loc, Crislina işi scutură purul şi sărind jos, alergă lângă (cmcia ce fierbea ceaiul, gata să-l toarne în cești. Din prima clipă, Rraotf ii plăcu fetiţa şi nu mai contenea, cu faţa rumenită de doboare, să-i laude părul an rin şi la ţa prelungă, de domniţă. O vedea vioaie, atenta la orice mişcare şi la clocotul ceainicului, şi prin aburul aromat, ii zâmbea. în tăcere. ,

llemcea n'asea curaj să întindă o punie de prietenie. Hamiue.e cu braţele pe masă şi privea cu simpatic înţelegerea înjghebată sub ochii săi. Fetele străine chcmarh la masă pe CrÎHina, dându-i o bucată de ciocolata scoasă din geamantan, apoi se prefăcură că nu mai \ or s o înapoieze Bruei, cure juca rolul mamei mânioase. Cearta se termină

revistamuseion.ro/rm/rm1938.1.10.pdf
cu rășete și ptipături, fetița fiind centrul tuturor atențiilor, ca o pisicuță drăguță, ce lut-î lăsată să umble pe jos.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Ifenicea pa nea fericit. Lăcrima. Îi venea greu su mulţumească, atât de emoţionat era. încălzit de ceuiu : i do b un ă v-o în ţ a B rxi ei , ca re s e aşează 1 a masă ci t /»*w(O£a în poale şi-i fărâma galenfti tari, marinăreşti, pentru a-i muia în ceaşca, începu să*şi povestească din fir iu par necazurile. Simţea de .mtill nevoia să-şi descarce sufletul cuiva, să fie sincer. În Tomîs, oamenii nu prea luceau haz de trecut, socotind lipsit de politeţe să pună unui nou venit întrebări asupra rubedeniilor.

începu cu plecarea din Caraomcr – fură a insista asupra morţii Giichcriei – speranţele primelor zile când se aştepta 3â găsească ua angajament demn do vârsta şi prestigiul său, înşiră calvarul zilelor pierdu te pe lâirgă vapoare, fără rezultat, şi în sfârşit, curioasa binefacere a barmanului Mar cu, Niciimul dintre cuttoscuri nu-î mijlocise o întrevedere cu un*căpitan serios şi capabil, care su-l ia fie co părtaş Ia beneficii, fie cu orn de paie, el, Ifeincea, având toată greutatea în stabilirea iUnerariuhd şi »copului cidătoriei. Cât priveşte comanda propriu zisă a vasului i-ar lăsa-o. dacă 11 u se poate albiei, căci se plictisise de preten* ¡iile şi aerele oamenilor do nte.-;erîc.

Vorbindu-i de necazuri, privea pe Bruia cu încredere, *IL lumina ochilor – având parcă o presimţire că cine ia atât de cumsecade, cu relaţii maritime foarte atinse după câte se spunea," $ă-i dea o sugestie. Nu nai credea un cuvânt diîi poveştile ţesute pe ¿cama istekinei; şi chiar dacă tir ii ascuns un grăunte de levăr, ce-l interesau afacerile altora? Ducă l-ar pute« ^□barca, cu atât mai bine.

— De, fileu Bruia, înţelegând cu. cine arc de-afnee. mai fost marinar? Me seria-i cam gr-ea!

leincea se ridica plia de revoltă, răsturnând ceaşca la şi trezind *domnitoarele,* care-şi -opriră o

clipă ^zOteala, pentru a-l asculta cu atenţie.
_— Iartă-mă, te rog, dar toată viaţa n'am auzit in
___-are mai nepotrivita. Maiinăritu-î ocva atât de

încâlcit, că trebue că aştepţi ani de zile intriua port,, să înveţi a'nvârli timona? Şi-apoi 11*111 nevoc să mergi după hărţi: te'ndrepţi încotro te mână vântul. Intri Intriun golf liniştit, unde nîcio pasăre ti'a auzit glasuri de oameni; pătrunzi pe gurile unui fluviu, te pierzi printre lianele dese, apoi îţi faci loc cu focurile pe uscat ,după ce-ai pus doi oameni să păzească vasul – se 'nţclege. Dacă o atacat.., în sfârşit trebuie o mană de fier care sn-i conducă pe toii, pe apă ca şi iu păduri, pe furtună ca... La naiba, poţi să le stingi de bătrâneţe, lot întrebat de acte: „Zii, vrei să-mi ici locul, căpitane! ** Ei da, vreau! Să nu glumească dumnealor şi să-şi bata joc ca de-un neghiob. Spune: nu-i o crimă să laşi braţele astea să putrezească în Constanţa, în tfrnip ce-alâiea ţinuturi au nevoie să fie de-coperite şi negrii ea fie puşi la Jocul lor? Hei, cu-nosc o mulţime de căpitani care .n'au niciun interes să se lase întunecaţi) de cineva care se mai ocupă şi cu altceva pe lângă negoţul de brad şi pălămidă. N'ar suferii să se vorbească un confrate de bine, ar da pentru asta tot aurul strâns la ciorap. Îi cunosc cuf

— Eşti ambiţios! zi-e una din curtezane, privind u 4 cu admiraţie.

— Le şttu şi din cărţi, continuă Ilemcea, plăcut surprins de compliment. Mi-a plăcut din liceu să citesc aventuri şi din ele am aflat ce se petrece în lumea larga. Dea ceea am venit Ia Constanţa, să plec. Ce folos că n*am întâlnit decât oameni care nau ieşit din Tomis. Doar negoţul şi afacerile îi face să scoată nasul din prăvălit. N'au avut curiozitatea, în \îaţa lor, să cerceteze alte ţinuturi... junglele, oceanele pustii ale Tropicelor. Când le vorbeşti de aşa ceva, cred că au de-a face cu un smintit... şi chiar un pungaş ordinar. Acum câteva ceasuri, nu mai departe, un nenorocit de contrabandist îmi

.şi ies] Muzeul Digital al Romanului Românesc
rGvistatransiivania.ro/rndrr1933~1947 In ~ʲʲ\ L~y\

propunea să lucrez...

— Cine? întrebară femeile intri un singur glas.

— Ei, un contrabandist, nu ştiţi ce-i aia? Unul care oară mătăsuri şi ţigări dela vapoare. S*a dat drept

voiajor la începp ut , dar şi-a dat scama că nu-i merge ţi a Jnccreat sa mă convingă sa-l iau cu mine. Mă credea de-ai lui, îmi spunea că şefii vor fi mul turn iţii că le-aduc aşa pleaşcă. Când ne-am apropiat de ViiA a dispărut.

Fetele amuţiră, înspăimântate şi Braîa privi spre el cu neîncrederea cuiva care se leapădă de toată buna impresie adunată până atunci. Era de mirare ca o astfel de propunere sa se facă ziua n'a miaza marc,, unui trecător cu totul necunoscut. Fostul fermier cra ori un naiv, oii un pungaş abil, care ţinuse să treacă drept mărginit

— Cum era îmbrăcat? întrebă ea, petrccându-şi braţele peste piept.

— Cu capul gol şl cu un palton cam jerpelit. Nu vă fie teamă, nu cred să dea vreo lovitură la Castel, cu toate că părea înfometat. Meseria de voiajor nu-î prea bănoasă, nu? După ce l-am sguduît puţin să-şi vină în fire, i-am făcut un mare bine. Văzusem o mo- tvciclctă verde ascunsă în valea Omurgei. Dar n'aveţî nici un motiv să vă speria ţi. N'am întâlnit iepure mai fricos 1

— O molocîlctă verde, ai spus?

— Chiar aşa... Am descoperit-o din întâmplare în- LT'LUI tufiş de seaeii. Cristina se pierduse... adică nu... înainte. Mi-am dat seama că-i unealta vameşilor şi n'am ştiut cum s\> şterg. Urmele arătau că vameşul coborîsc spre plaje. E foarte posibil să-l fi arestat până acum. Mereu se uita în jur, parc'ar fi simţit primejdia I

— Spune-mi, făcu Braîa trăgând cu ochiul spre uşe. Voiajorul... avea vreun semn pe faţă?

— Şi încă ce semn! O lovitură grozavă, ca de şiş, pe obrazul stâng.

—» Ei da, aşa înţeleg, răsuflă Braîa liniştita. I-ai spus unde mergi?

— Ba l-am repezit şi cred că i-a pierit pofta să

681 Muzeul Digital al Romanului Românesc

&e- agaţe de trecători cinstiţi. Auzi, să ma ia contrai)an-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

diM» păcătosul I Aşa-mi trcbue daca nu iiui hotărâsc sa mă 'iu bare odaia! Cc tot vorbeşti acolo de vameşul Ovczca? Ovezea se numea omul însemnat, negustorul de mărunţişuri. Nenorocirea mea ,cii nu cunosc oameni cinstiţi« Numai în dumneata, madam Bruia, mai am. o nădejde.

llemcea se ndrepta spre fereastra aburită de umezeală, simţind că privirile ti urmăresc cea mai mică ' mişcare şi crezând ca cele trei, nu se pot Miiulge din surpriza provocată de roman(icclc-i destăinuiri« N'auzi comentariile unei curtezane, care şopti celeilalte« ple- candu- Se peste masă: „Caraomcrcom.il ar li fost în starc să ni-l aducă aici pe vameş cu neghiobia lui. Ce-o li rânjit vulpoiul de O\ezea, când a primit po- vaţii să se ferească de propria-i motocicletă pe cai c-o ştie toată lumea ca pe-un papagal vopsit! O fi nebun de bucurie că :i găsit UD neghiob, care să nu fi aflat cu negoţul lui de mărunţişuri, c prefăcătorie grosolană. Asta o să-i dea curaj să se prefăcu înainte, deşi în Tonus şi copiii se feresc de ql, C:I de-un şarlatan cunoscut de toţi. Zău... llemcea ăsta! Nu ini sa întâmplat să văd un mai marc zăpăcit!'

llemcea ar fi vrut să fie mai elocvent, să-şi pledeze mai inllorit cauza în faţa tinerelor, dacă indignarea nu l-ar fi sco* din fire, ca totdeauna când vorbea de invidia şi ptedicele întinse de vaporenb Limpezi geamul cu dosul mânecii şi-şi sprijini capul pe braţ, 1ă- sându-şi liber un ochiu pentru a privi jos, spre plaje, către lespezile verzi, maturate de crestele incneme- nite de spumă, ce păreau cu vor trece de Castel» în- tratât monotonia şirurilor albe era obsedantă în a- ccastă zi de toamna. Valurile alungate spre poalele înaltului parapet» nu erau brizanţi ce încalecă prova unei corăbii, podeaua nu se clătina masivă, în faţa asalturilor furioase ale mării? Uitase de mizerii, de foame, de Cristina.

— Am să le arăt într'o zi şoarecilor de port,

scrâşni Îngândurat, mai mult pentru sine şl sfidarea lui *ec*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

topi în plfoibctul v îi Iutilor. – Mizerabilii- Mă iiu departe, încătuşai, nu mă lasă să câştig Întrecerea vieţii! Dar vor auzi de kt alţii, înainte de-a sfârşi cu viaţa lor ticăloasă, de aventurile şi faptele mele, şi- atimci îi voi nimici cu dispreţul! .

Ca mângâiere; Bruia povesti deindată câteva întâmplări cam încurca te, din care reeşea că exploratorii se întorsescrii cu hani frumoşi şi-şi ridicaseră case de cărămidă în cent ml Constanţei. cu un venit de 100—- 206.000 lei anual.

— A nu, să mă retrag!? Niciodată! scuturâ llcmcea din cap. rnlr\> pornire eroică, deprinsă din încercarea neprevăzutului ce pândeşte valea desoneriterilor do comori. – Pentru mine nu există decât o singură moarte: cu faţa la ti rapel!

închise ochii şi auzi din nou valurile şi scrâşnetele unei mi vi ce se cin lină lovită de moarte. I se părea că o muzică înalţă toii re 'ii glorifică jertfa, în timp ce. nemişcat, cobora tot mat ¡os spre adâncul luminos şi plin de pacea la care au dreptul eroii, dispăruţi odată cu punţile înecate şi cu tricolorul zdrenţuit de ţupte.

Ridică mâi ia spre şapca, i inund să dea im ultim salut oamenilor încremeniţi de atâta curaj, când deodată ?e auziră râ ele şi de chizând ochii, văzu în loc de echipaj, o femeie grasă, rezemată de arcada ferestrei, care-l privea cu vădită milă...

Bruia păru plină de înţelegere pentru itâpăsluÎţi. Deocamdată nu ştiit x reo ocazie ¡lentru India sau portul Kabinda, gura Congoului Belgian. dar ti încuraja şî le spuse că bine au făcut a dresând u-se ei. căci îi va ajuta din toate puterile. Desigur, răbdare în primul rând! Le prăji la repezeală câteva d (dangăte mmene şi la încurcătura lui liemeea, care se seotoca lung prin buzunare. îl bătu pe umeri. înţelegând încurcătura bravului om; la plecare îndesă în mâinile Cristinei un pachet cu bunătăţi. *

Odată cu ei, ieşiră şi Cetele, care se uitaseră mereu pe geam de teamă s» nu se ‘nltmece. Păreau foarte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://ebiblioteca.transilvania.ro/mdrr1933-1947

bucuroase, de parcă ar fi zărit îti sfârşit lotea aşteptată, însă dintre crestele ferestruite ale colinelor, Ilicm» ©ea nu putu distinge decât prova unui caic ascuns în ceaţă şi primele semne ale nopţii* desigur, vasul de contrabandă, pe care străinul cu obrazul însemnat se oferise să-l descarce. În definitiv treburile altora nu-l priveau, şi după ce-şi luă rămas bun, porni spre oraş, într'o cu totul altă stare sufletească ca la venire.

Cristnia nu mai contenea cu sporovăială, încântată de atenţiile femeii zâmbitoare, cu vohmaşe de satin. învăţată cu figurile înclrie ale fermierilor şi cu mutra respingătoare a lui Terzi, ce-o făcuse să piardă nopţi întregi tremurând de spaimă, Braia i se părea tot ce poate fi mai preţios pentru o fetiţă orfană, dornică de mângâieri. La plecare îi invitase să vină zilnic pentru a prânzi la Castel şi cu tot drumul lung, Ilemcea profita de bunăvoinţă, urmându-i invitaţia. Socotea că dacă trece de dimineaţă cu Cristina prin dreptul pinilor marjti;ni, rămaşi zi de zi mai văduviţi de cetina, va putea împinge rezistenţă mult timp, cât mai adânc în iarnă.

Având hrana asigurată, nădejdile îi reveniră şi plin de curaj, bătu din nou la porţile Măririi. În mica os- patărie a Braei se 'ntâlnea de multe ori cu ceata pescarilor, ce urca spre Lazul şi încălzit de blândeţea firii lor – mai milostivă şi apropiată ca a ţăranilor din stepă – şi de căldura hogeacuhii, le punea Ia încercare ambiţia, îndemnau du-i să se angajeze pe vagul său, fiuturându-le dinaintea ochilor o viaţă fără griji.

— Litoralul dobrogean e râpos şi pustiu. Nîcio insulă nu răsare din marea noastră neprimitoare. Sunt însă aşezări ruinate de oameni, nedescoperite frică > unde c o plăcere aă desgropi aurul, după câteva zile de mevs pnn păduri...
. Şi cât vorbea uu*l întrerupea nimeni. Braîa le

turna ceaiul şi scotea pesmeţii dtntr'o cutie de tablă sau ştergea muşamaua de lichidul gălbui, fără să *e simtă.



Pescarii U ascultau pe gânduri, ne pricepând mare lucru. din planunle-i strălucite» işt scotoceau brâul lat să scoată polul pentru veşnica consumaţie, ridicau uneltele înegrite în spinare, însă n'ar fi părăsit în ruptul capului petecul de mare, tinde aveau Variatul, ■mor ţii şi duhurile lor.

Văzându-i atât de statornici, llemcea renunţă să-i ■mat îndemne la fugă, ci tinda-le doar ştiri de prin ¿arc şi arătându-şi simpatii pentru marele imperii cu colonii, ca orice om informat asupra globului. Câţiva îl rugară să le în tocmea-că petiţii prin care cereau inducerea dărilor, punând cu încredere degetul crestat la spinteca rea morunilor în dreptul meşteşugi toi formule de înche ere – seri a cu siguranţa unuia ce absolvi e clasele inferioare de liceu – Braia il rugă să conducă la întoarcerea spre oraş vreo „artistă", căci (iu se cădea unei fete să ftc văzuta singură şi la oiţă nepotrivită pe plaje. Devenea folositor.

Zilele se făceau tot mai reci, şi dacă treburi urgente nu i-ar fi reclamat prezenţa în port, n'ar mai 15 părăsit Castelul. Sc simţea bine respectat de oamenii aceştia care n'auzi eră încă batjocurile croi te în Torni? pe socoteala sa şi chiar dacă le-ar fi aflat, nu i-ar îi criticat proeotelc. fiind feriţi de otrava bârfelii, din pricina meseriei lor aspre şi furtunilor ce trebuia să-i găsească înfrăţiţi. De bună seamă îl considerau o persoană foarte importantă, salutându-l tăcuţi când se întorceau de pe marc şi se aşezau pitrin îndoiţi la me?c, cu pantalonii suflecaţi ca în timpul vâsli tului, privind u-l – luminaţi de o caldă înţelegere şi oarecare stingheri re de a nu-i strica cheful – cum râde în hohote, îi priveşte cu ochi lucitori şi vorbeşte

hoturîţ» cu Cristina pe genunchi. Obrazul îşi recăpătase sănătatea de fost fermier şi plin de o ve elă incretledc în sine» de mirare într'un ţinut îngheţat şi IrLt, dădea peste cap tămâiosul de Murfatlar» părând dispus Ia cele mai năstruşnice nebunii. Mânca bineînţeles pe jcredit şi considera firesc sa i se servească şi vin IA

Muzeul Digital al Romanului ţomâueşc CI 1111A1A
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

masa, tocutind în mod confuz Castelul proprietatea sa. Citase de sfârşitul în mijlocul valurilor şi afirma că nimic nu poate fi moi înălţă tor ca retragerea la ţărm a unui navigator, în pro prin-î castel din margenea murii. N'avca şi amiralul Negrea o viJă a* eman a lua re în dreptul plâjii Duduia?

Oricât s'ar fi deprins cu bunele intenţii ale lîraîeL dela un tiinp observă cu oarecare nelinişte. ca fc- mcia în loc să-i ceară bani» ¡1 serveşte înainte ca pe stăpânul casei. Vestea despre prieteni 1 lor Cu-csc purtata în Tomis de fetele conduce cavalereşte pe mulul mării şi într'o buna zi. ciul tund să-l tragă de limbă. Mar cit îi înşiră pătimaş vechile minciuni des pix* femela, pentru care Hcmcea avea acum cea mai înaltă consideraţie şi rec u no şti n ţa. Dar oaspetele Carţelului işî astupă urechile, rănit adânc de iii.nl lele în vid io-uhu hannanx îî prevedea mai mult ca sigur – ascensiunea şi fie de teamă, fie numai din râu lato, urinarea să-i pună beţe 11 roate. I ri om care-i disprcţuîsc comoara. să $c înalţe mai sus decât el, stăpânul hurtfunt al Unui biet pumn de aur? O nu. asta nu putea admite» Li venea greu. Jşi dădea pe faţă toată slăbiciunea :

Hemcca alergă întins la Castel, cu gândul de a-i repeta Braci insultele» încredinţând-o că Ic va spăla în sânge de va fi nevoie; pe drum răcoarea mării îi mai domoli indignarea şi o uşoară nesiguranţă plutind peste fruntea-i înfierbântată, începu $ă-î roadă temelia bunei credinţe»

Pescarii nu se întorseseră patru zile de pe coaptă. Rămăseseră în Şaman să repare năvoadele rupte de-o furtună neaşteptată. Hemoea se aşează la masă ea de obiceru. cu Cristrna în dreapta» aşteptând oala abu- rhidă pe care Bruia o aşeza în mi jloc. Uineorî luau o gustare înainte şi acum, o lumânare groasă înfiptă în gâtul unei sticle îi lumina faţa şi farfuria simplă cu peşti. Afară nu se-auzea decât icnilul «urd al valurilor când întâlneau pintenul

Agigeî si îți tăcerea
Muzeul Digital al Romanului țomâueşc CI 1111A1A
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

paşnică din cameră, desfăşurarea apei neostenite şt negre. parca mai stăruitoare şi din ce în ce mai dârzi».

HiUăcitond irânsc pâinea cn un tel de greutate pe suflet, şt «> ¡atinse Cristinei. Nu se «atinse de cana cu viii. Sorbi două. trei linguri de ciorbă şi cu capul plecat, arunca privi ii furişe spre Braia, spre mişcă ri!e-i dom oale de feritei« ordonată sau spre lucirea întunecată a tacâmurilor şt eră ii (dor, smu Iun te cu un cenuşiu pestriţ, pe care luneca mânii ei albă.

Îţi datorez nişte bani. şopti sfioA, dând glas gândului ce-l muncea. Nici nu li-am imiltitmit pentru bunătatea <1 urnita le. Ai avut milă de noi şi.., şi.., nu e tocmai uşor, nu, să ţii două guri.

— Asta-i acum! făcu femeca văzându-şi de treabă.

— Timpurile mi-s uşoare. Voia contribui... adică să plătesc pensiune. Dumneata să însemni tot ce măneam. Eh, bineînţeles că deocamdată nu prea mă scald în bani, aştept un angajament ştii mai bine ca oricine.., dar am să ţt-i dau cu dobândă, răsuflă Hemcea/

Din păcate convorbirea nu se termină atât de grabnic. Bruia se ndreptă de şale şi-şi propti mâinile frumoase^ iu şold,

Cam pe când? făcu destul de limpede.

— Asta-i, ingăimâ biciul liemeea şi vorba-i răma e în gâtlej, căci Braia se vedea că aşteaptă un răspuns serios şi nici gând n'arc să piardă banii datoraţi pentru aproape o luna de ospeţe regeşti. Căuta să-şi ascundă < urnirea pe care el însuşi o gă ea proptească sî mur- imiră ridicând cu o grabă firească lingura de ciorbă:

— Dc sigur, foarte curând.

Să ic vedom. adaogă Braia cu înţeles. Văd câ ai o foame de lup în scara asta.

Numai înfometat nu era llcmoea! înghiţea cu

noduri şî tot o privea robotind pe lângă hogeac, ca şi cum atunci ar fi văzut-o pentru prima oară, întrebând»-se dacă a înţeles bine şi ifa dat o interpretare greşită, cuvintelor. Simţea din nou rânjindu-i la fereastra în*-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ghcţată spectiul traiului nesigur, împovărai poate 4c datorii de zeci de mii de lei.

Fu în stare să cada în genunchi sau să cânte de bitcurie, când Braia, indurându-se de chinul lut, lăsă deoparte seriozitatea şi-i pine înainte o poliţă nou nouţă, complectată gata, Fără s*o examineze, o semnă la repezeală, grăbindu-se să scape de marea greutate de pe suflet.

— Nu mî-ar fi trecut prin minte c'o ai gata scrisă, madam Braia, se miră în ghCmă. – Parcă ştiai cu n'am să-ţi plătesc.

— îmi cunosc oamenii, răspunse femela zâmbind.

— Află că nu de d-ta mi-a fost mila. De fetiţa asta, de ea mi se rupe inima I

-— Mî-c foarte greu cu Cristina, mu stânjeneşte mulţ, oftă Hem cea ru ucindu-şi o ţigara groasă. – O s'o trimet înapoi la ferma bunică-sei acum după ce-a văzut portul. Traiul care m'aşteaptă nu-i de ea.

iŞi dădu de înţeles ca în plină glorie, în viaţa strj- hicită care va începe curând şi pentru el, r/ar mai fi avut timp să se ocupe de Cristina. Decât s'o lase pe mâna slugilor şi celor apropia ţi, prefera s'o tri mentă la femia din Caraonicr, unde-ar fi primit o creştere serioasa „prea serioasa'[9] accentua, aminti:) du-şi cu neplăcere propriile îngrădiri.

— Lasă-mi-o mie, zise Braia ridicând-o în braţe, apropt indii-şi obrazul oacheş de părul mătăsos al fetei.

— Micuţa oboîcşte venind atâta cale. Ar putea dormi în patul ăsta şi ai găsi-o doua zi. Mi-e şi

mie urât, singură cuc.

— Drept sa-ţi spun, făcu Hem cea bucuros, la d-ta aş lăsa-o cu plăcere, căci te pricepi cum se îngrijeşte un copil. Frizerul şchiop, nu zic e viteaz, şi-a vărsat sângele la Gallipoli, dar Cristina a slăbit îngrozitor cât a stat în dugheană.

— Cât despre îngrijire ,cred ca n'arată mal prost • de doua luni încoace! ,

— Doamne fereşte 1 i-ai face mare serviciu, se grăbi
Hemcea de teamă ca femeia să nu-şi ia vorba îndărăt« Mă stingherești... am impresia că şefii de pe vapoare se tem să m'angajeze cu un copil. Te-ai interesat de chestia mea?

— Mai multă răbdare, nu se face cu una cu două. Cceace pot să-ţi spun e că nu eşti departe de clipa când nici n'aî să te mai uiţi ta Braia. Va cunosc eu: cum îmbrăca ţi uniforma vă lua ţi lumea'n cap!

— Mă cunoşti greşit, protestă bucuros, viitorul descoperitor al insulei Aiolos, cea plutitoare pe mare şt întărită cu zid de arama.

Din ziua aceea llcmcea venea, înfuleca grăbit şi pleca din nou, fericit că are traiul asigurat şi că poate să-şi conracre tot timpul pregătirilor de îmbarcare. La început văzând-o pe Cristlna, o mângâia în trecere, ca un personagiu ioane grăbit, apoi numea ci! gândurile du e, o uită cu totul.

Pata nu simţea cum se depărtează de părintele firesc şi dornică de iubire se alipeşte tot mult noii îngrijitoare. Via ţa-i fusese destul de frământată alături de o mamă veşnic ocupată cu câmpul ¡şi cu păcatele bărbatului ce ducea o viaţă de vagabond şi pleca cu săptămânile din fermă fără să spună nimănui.

Unde s'ar fi simţit mai bine, ea, atât de dornică de afecţiune, decât lungă femeia grăsuţă şl zâmbitoare, cu obrajii rumeni ele prăjiturile coapte în spuza ho- gcacuhii, vorbind tot timpul, gătind-o cu panglici şi povestindu-i despre sirene şi pescari săraci până o .adormea? Era mai

mângâietor patul de puf decât pieptul muşchiulos al unui tată, când exuberant de vesel, făcând-o să se ruşineze de ceilalţi oameni din jur, când foarte posomorit – lăsând-o să-şi răcea scit gura de pomană. Braia aştepta cel mai mic cuvânt să-i răspundă şi s'o alinte; privirea-i era poruncă şi nici o cutiuţă împodobită cu «coici$_x$ nici o amuletă* nici chiar tava de argint cu nisip, în care brazda drumul vieţii, petitru a cerceta viitorul pescăriţelor din Lazul în furau 1 spuzei şi al tatuau, nu rămaseră ne-

Ulpl Muzeul Digital al Romanului Românesc
[iS/u'Şj reW^rahsilvailiaTowSr'rignW^

cercetat« îndelung, proprietăţi de sine stătătoare. Deveni pentra ca o adevărată mamă, iar trecutul i se iroîzCa către un orizont tot mai străin şi mai ţîers.

lata insa că veni o scării de No cm vrie, când Braia îl anunţă cu liniştea de totdeauna că nu mai poate sâ-i dea ¡>c credit. Hcmoca îi mulţumi frumos pentru îngrijirea de care se bucurase şî da sa plece – fură a a- minţi nimic de Crié ti na – când Braia mărturisi cu o figură încurcată şi fără sn-i privească îti ochi .cit aflân- du-se într'o mare lipsă de bani, a vândut poliţele ŞL până la urmă nac fi făcut pasul atât de greu, dacă n'ar fi fost soarta Criât uici în joc. Venea iarna, trebuia sa-i cumpere ghete, o rochiţă <k lâna... Ca la lumina fulgerului, I loin ce a văzu un lanţ uriaş de nenorociri spânzurându-i deasupra capului şi se trase din tişc îngrozit. Dacă străinul ar fi fost un om rău, l-ar fi băgat în puşcărie numai pentriicu nu poate să-şi achue poliţele şi-ar fi sfârşit-o cerând ajutor în Caraunicr, cel mai dezonorant lucru ce-av fi putut să i -se întâmple. Nu ştia măcar dece sumă era vorba. Văzându-L disperarea, 13rata se grăbi să-i dea asigurări liniştitoare.

Noul creditor, căpitan de meserie, trecea drept mt om foarte cumsecade. N'ar fi încredinţat poliţele oricui. (Cuvintele avură darul să-l liniştească: ca marinar, cine ştie când revenea [»rin Constanţa şi între timp datornicul ar fi putut dispare). Pledase ca însăşi cauza pensionarului din Cartel şi căpitanul se arătase înduplecat să-l amâne câtva timp de plătit poliţelor, însă era mult mai cavalereşte, [>entru a-l convinge că are de-a face cu oameni de onoare (Hemcea o aprobă tăcui) 6â ce ducă a doua zi personal, pentru a aranja chestiunea. Poate vor cădea la o tranzacţie.

— Ştii că se potriveşte bine, ma da ni Braia, zise Hem- cea mai prinzând inimă. – Snr putea să fie om de treabă, nu ca bandiţii de torni tani.

Dacă vorbesc deschis, unde mai pui că mă apreciază şi-mi pune vasul la dispoziţie pentru afacerile inele... Vei avea şi d-ta o parte bună din beneficii : L-aş lăsa să încaseze

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

na viul pana în Alexandria §i ajunşi la intrarea A fiicei i-aş spune: „Căpitane, dumneata execuţi acum!" Nici nu-fi închipui mtidam Braia ce afaceri în'aşteaptă! Pot să cump;1r Tombul, ce vorbesc, întreaga Corist ran ţâ...

În realitate, toată povestea poliţelor se trăgea dintr'o vizită făcuta patroanei de căpitanul unui cargobot olandez căruia Braia îi mai procurase marinari ieftini. Deseori oameni veniîi după lucru ia port sau chiar hamali, t?i vindeau, constrânşi de mizerie, ultima boarfa şi atunci se înglodau în datorii, deveneau propriu zis sclavii patronilor de ospătarii, carc-i* vindeau cu câştig bun, căpitanilor de vapoare.

Căpitanul gata de plecare fusele invitat să-şi vadă omul cu câteva zile în urma. Hem cea habar n'avea că marina rid pântecos şi mai grosolan ca top pe care-i întâlnise, îl cântăreşte pe furiş dela o masă vecină, pândindu-l sa-l ia ca pradă pe vasul său.

Bătrânul lup de marc se înşela c grozav, căci străinul lat ui umeri, despre care şoptise Braei: „La acest om ai tare nevoie", se dovedi leneş şi foarte neîndctmânatcc, cu capul în nori, iu schimb plin de ifo-c. Plătind ve* clici tovarăşe de comerţ 50 de guldeni, făcuse o afacere nu se poale mai proasta, de care avea să se căiască.

ín orice caz căpitanul avea mai puţin tace ca prietena sa. Cum tl văzu pe punte, îl înfăşcâ de guler şî-l trimese pe brânci hi manevre într'o economie de explicaţii, obişnuită intre condotierii mărilor şi echipai» Cargobotul toomai se desprindea de ţărm şi puntea începu să se clatine hotă rit, fugind u-i de sub picioare. Cu toate protestele, fu nevoit să tragă de un cablu de oţel şi nici nu putu privi bine cheiul alb de gheaţă ce fugea Ifibărfîndu-'C spre stânga, şirurile de hamali îndepărtându-^e ca degetele miel mâini negre, fărâmi- cioase, plecate de vânt. Sirena urlă prelung şi fumul negru retezat de Crivăţ, se împrăştie spre ci, invăl- măşindu-i ca urmele unei

bătălii pe zăpadă.
Muzeul Digital al Romanului Românesc
ipvistatransiivania.ro/mdrri933-1947 **PAVEL CHIHAIA**

Prin mugetul geaman durei, al valurilor, al sirenelor nenumărate din acest port ce nu.-şi întrerupea o clipa activitatea pe cea mai marc furtună, pompând şi absorbind lacom bogăţii fabuloase, striga către Braia şi Cristina, dar vorbele-l fură înghiţite de asaltul asurzitor şi tărăgănat al valurilor.

Pentru prima oara, Hem ce a se revoltă făţiş şi rezultatul fu că după ce înfruntă legat de proră ca un ai doilea (Jlysre, talazurile înspumate ce-î treceau câteodată peste cap, şi-l orbeau, se simţi aruncat în hamac şi trei zile se sbătu între viaţă şi moarte. Într'a patra iu purtat de doi marinari ni cabina hărţilor şi nici n'apucă să hârie o plângere, că Olandezul ii aruncă în faţă maldăiul de poliţe, priviţi du-l cu ochii mici şi răi. îngrozit de ameninţările deabea înţelese ale noului monarch, un om ce-şi cunoştea meseria, semnă un contract pe doi ani, minimum de ttmp ce-l prevedea Codul de navigaţie, în care perioadă, după acecaş legiuire, era obligat 6â nu părăsească puntea vasului, fiind viu sau mort la dispoziţia stăpânului său. Ce e drept, Codul insista asupra ceremoniei funebre, unul dintre cele mai înduioşătoare lucruri din câte se pot vedea.

Poale nici după angajare n'ar fi înţeles maşinaţiile Braet, dacă timonierul bătrân, gălăţeau de fcL. n*ar fi rânjit, vazându-l cotonogit şi purtat de cei doi Olandezi:

— Tc-a cam înfundat, îm poliţa ta, hai ? Altădată să te fereşti, camarade. Braia nu dă niciodată pe gratis! Mul ţi de pe-aici au semnat la beţie. Căpitanul plăteşte tot rac!iiul şi ceva pe de-asupra pentru crâşmăriţă.

Hemcea se trezise pe mare atunci când se-aştepta mai puţin, într'o trecere fulgerătoare, instalat cu totul în alte condiţii decât sperase. Departe de a porunci cuiva sau de a da ordine instalat comod într'un tron uriaş, cu o pernă de catifea argintie sub tălpi şi cu numeroşi servitori în fireturi, ca o gardă

personală, devenise sclavul asupra căruia şeful de echipaj avea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

drepturi absolute. În primul caz poate nar fi văzut în toata goliciunea uleiul, cărbunii şi maşinile ce împingeau cargohotul plia de marfă. Ca simplu marinar şt încă n especial ist, lua contact cu fiecare colţişor şi viaţa pe mar** i se păru aşa cum este – adică extrem de grea.

Işt închipuise că va sta plecat peste copastic şi va urmări tăietura vasului în albastrul aprins ai mării sau va privi cu mâinile la spate cum gabierii strâng pânzele pe ţa papii, ca nişte maimuţe foarte învăţate, cu mişcări agere. Crezuse că imulc cu vegetarte tropicală, cu palmieri uriaşi şt svclţi veghind fericita existenţă a unei rase de oameni frumoşi, ¡I vor primi în sânul lor misterios şi va străbate cetăţi îngropate de veacuri sub liane şi întunecimi ds e, cu o ploae de petale nocturne, fosforescente ca 6 cânt ei le, cerindu-se peste comorile ascunse în împărăţia py tonilor. Nimic din toate astea.

Cargobotul, plin de fum când era vânt sau de apă murdară şi îngheţată pe timp de furtună, cutrecra porturile Mad.itera.net, la fel de fremătătoare şi comerciale ca Constanţa, unde banul nu se găsea pe drumuri la îndemâna aventurierilor curajoşi ci trebuia să fi şiret, să te dai peste cap sau să alergi mult ca şa-l dobândeşti. Oraşele africane erau urât mirositoare, sărace, pline de cerşetori şi bântuite de ciumă sau de rîf'mii lui Abd el Kiim.

Dormea cu încă doi camarazi într’o chiţimie dela pravă, supusă tuturor abordajelor şi nici nu ’nchidea bine ochii, că era trezit pentru cartul următor. Când valurile măturau puntea, ferăstruica rotundă se închidea ermetic, iar când soarele batea cu putere, miro; ul ancorei pline de mâl şi insecte otrăvitoare, din imediata vecinătate îi făceau să prefere mai departe aerul

stătut.

Pe furtuni, mai ales în apele Mării Negre, pompau ore întregi să scoată apa ambarestă din pricina mărfurilor grele. Oboâţi de veghe, simţind că muşchii le

[îs U Muzeul Digital al Romanului Românesc
Sy0atransilvaniaxo/mdiT1933-1947

plesnesc de «loriul neomenesc, jşî petreceau cele trei, patru ore libero lângă coşul maşinii, uscândti-şi hainele, cântând un loc uscat şi mai cald, unde să-şi dcsmoricnccii pictoaiele îngheţate.

I se păru curios la început că marinarii, în care văzuse nişte eroi descoperii ori de piunânlurî necunoscute primesc exact cu aceea? indîterenţă sau batjocura ca tonul anii, exaltările-i aven tu roate. Cu limpid «iniţitid pe propria-i spinare riscurile unei astfel de intre-prinderi, mat încetă cu laudele pentru viaţa de explorator. Ba pe nisiniţile, ajunse la conluzia că traiul din port este de preferat, căci acolo şî nu pe marc se dau adevăratele lovituri care te fac cunoscut şi iulluicnL Idolii camarazilor – adică cei mai invidia ţi muritori – nu erau Cristofor Golumb sau Scutt, căpitanul pierit intre gheţurile mării antarticc, ci Hvaja al Wasiti din Constanţa şi Alarcu, barmanul din gura portului.

Joi atât de adevărat e că ilemeea se născuse cu dorinţa pribegiră. pe căi fără pulbere. Niciodată nu-şi uită meseria. Chiar mai târziu, debarcat, re consideră marinar şi-şi afişa cu mândrie gradul de căpitan, trecând peste deziluziile suferite iu lunga campanie şi peşte noile gânduri mai puţin idealiste. În clipele de tristeţe sau de voioşie, de neagră mizerie sau de câştiguri împlinite, regăsea prietena de totdeauna, liniştita sau plina de clocot vulcanic. Işi spunea – peste mul ţi ani – .patron de bar, sau chiar căpitan, dar cei ce-l cunoşteau jnai îndeaproape, mai ales vechii camarazi, îl numeau <a?n/?wzZcr.vf, după adevărata sa funcţie ¡¿o vas, de visător şi împărat al mării.

Căpitanul olandez îl învesti cu această batjocură, observând plin de turbare că Hemcca c hun doar să mediteze sau sâ umble fără rost printre scote, cu capul în nori, exact ca un strigoi pe cave nu-! poţi prinde, oricât te-ai sili să-l pm la treaba. Deşi imaginaţia noului venit trebţuia să îngeiiuujche iu faţa tiranicei realităţi, totuşi neîndcmânai'Ca sa Ia manevre rămânea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

pro* c»4 i " ' ••• : .1 u' 5м
realitate – :m era • de cât de ncpoî i'.Ltj, hi schimb, pe <âl părea de voinic ,c mai aiC' de niâ:«<ău latura t:e i te accentua nudl în marină – pe atât se trăgea înapoi în lâţa primejdiei, se lâcca cit nu baga jn scamă locurile undc-ar fi putui să-şi rişte pielea.

Când d numi ciiiidmzier – ■» slujbă care nu prea cerca calităţi marinăreşti căpitanul ii rupse în faţă ţoale poliţele, spumegând de furie şi înjurând crunt Icmcia care-l găsi-e tocmai pe el să-şi plasele mamei ucu L Ikmcea fu însărcinat cu grija magaziei – a cambuzci – de unde distribuia cantităţile zilnice de hrană. îmbrăcămintea. ralia de rachiu, ele. mergând şi după cumpărături alături de căpitan. Cobora în porturi străine în tunica-i nouă de marinar, urmând respectuos, la câţiva paşi, şeful cu două rânduri de nasturi lucitori pe biirta-i ca un calup Je Olanda şi în clipele acelea, nimeni nu era mai mândru ca el, nu privea mai de sus mărunţii locuituri, care-şi vedeau de treabă. Clipele acestea răscumpărat! toate necazurile. li plucea să Iacă marc caz prin taverne de chestiunile vitale marinăreşti, cu toate că niulţi se mirau pe faţă de lipsa oricărui grad pentru o vârstă nu tocmai primăvăratecă.

¡ala pe apă ii mări peste măsură simţul onoarei, rcrâiid să fie respectat în numele ţării pe care o reprezenta, considenindu-se un soldat destoinic ce luptă cu furia mării şi cu submarinele Inamicilor imaginari,. Lucruri pe care altădată le-ar fi trecut uşor cu vederea, îl izbeau acum şi un gest un cuvânt il făceau să ceară socoteală. Deprinsese să vorbească eu voee tare, puţin răguşită, aşa cum observase la vechii marinari şi vârsta tl ajută. Fană şi în mişcări deprinsese oarecare încetineală calculată şi plină de demnitate, de pildă felul

cum ridica paharul de rom sau mergea clătinându-se.

În a ceea s măsură i se des voltă şi simţul camaraderiei, de neînchipuit să lipsească la astfel de oameni

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

În numele înfrăţirii ce leagă pe toii marinarii dtn Mc* diterana. Ilcmcca îşi chelîwa ultimul ban cu indivizi, complect străini sau cunoscuti în fuga cu ani în urină. Aceştia îl măguleau şî-i bateau rn strună, con ¡iniiud să Iacă parte din expediţii primejdioase, pe careeanîbu- zietul şi le reamintea când vocea-i devenea nesigură şi ochii tulburi – pâtiă-l vedeau sub masă şl apoi îsi bateau pe,pe limba lor sau ii scotoceau buzunarele. Treaz, rareori mai amintea de ambiţiile trecu ic, ni* mase ca o zădărnicie a tinereţii.

Numai cartd cargoholul făcea escală în Constanţa, pentru a încărca grâu şi cherestea, rămânea pe bord Nu ¡-ar fi venit la îndemână să se'ntâbieafc.I cu vccîiii prieteni» lorniiaiiii care-l aşteptau ca un cuceritor^ sau ea Braia, de frică să nu-i ceară bani pentru în- treliiiciea Cristinci.

Doi ani trecură uşor şi ilcmcea se mai angaja pe alte vapoare. înainta în vârstă ♦ colindând singur, fără rost, apele furioase sau liniştite ale Mcditeranci. În timpul liber juca cărţi, se cârpea singur sau petrecea cu femeile în cartierele dcochiaLc. Câteodată i-ar fi venit să scrie, dar cum era un om ce nu prea se uita în urmă, abandonă repede gândul de a relua legături trecute.

Poate şi-ar fi termina t viaţa pe mare şi-ar fi im- bătrânii sărac în cine ştie ce port levantin, când, cin- sprezece ani dela îmbarcare. o întâmplare fericită îl puse în faţa vechilor cunoştinţe.

Cargobotul ancorase la dana B din Constanţa şi elevatoarele trezite de un huruit infernal, îşi întindeau încet capetele, pentru a ridica lăzi şi

butoaie. Hemcea îşi arunca ochii peste pământul patriei şi re- văzu cu oarecare strângere de inimă, ţărmul înalt, prăpăstios, în care zăpezile lăsaseră falduri mai umede, de culoarea rugii iei, nisipul lat şi sclipi tor, digul Car ol I, înfipt ca o săgeată în larg, i.n sfârşit Tomisul. Se desprimavăra şi din stepă venea o adiere reavănă de ierburi crude şi de pământ jilav* Animaţia carlie-

[isj p Muzeul Digital al Romanului Românesc
. revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

•ului de sus, Highooiuită atâtea luni în cafenele şi bitouri, se rcvarsajiie dia nou pe străzi. So zăreau printre .case oameni mărunţi forfotind în aerul proaspăt, culorile lor vii de lână văpsrtă, coşurile grele şi furnicarul negru de pe strada Troian, la intrarea cea mare a portului.

Se pregătea să coboare întristat iu cabină, când un sgomot neobişnuit de voci ce se tocmeau cu grăni- cciul de lângă scară, il făcu să aştepte câteva clipe, eu urechile ciulite. Se petrecea ceva de bună seamă; căci grăniceitil strigă un marinar şi hărmălaia se strne, mir un murmur de salLfaciie. Acum hamalii începu? eră să urce pe ponton, un lung şir sd rentă roşi, cu chipurile ascunse de saci: plini de praf, ca o procesiune liniştită. înălbhă de pulberea grâului.

Hcmcca se strecură după ei până în dreptul unei şalupe de salvare, şi scoţându-şr şapca privi în jos, cu pâni-i rar fluturat de vânt. Câţiva to mita ni, printre care şi un personaj strălucit îmbrăcat, ascunşi dela mijloc în sus de lottrele unui camion uriaş, vorbeau foarte aprins cu. şeful echipajului şi parlamentau cu hmlelc, după obiceiul local, nedând crezare spirelor acestuia. Poate nr fi renunţat în cele din urmă, dar camionul o luă din loc la puCrictid magic al unui bici nevăzut. O ficimieie rotundă se desprinse din giitp şi începu să alerge spre partea unde era Muncea; strigând din toata inima şi fluturând braţul ca un stindard spre prietenii nelăinuriu iacă»

Cambuzieru! râmase cu gura că/cată, muncindu-

şi şapca, buimăcit în faţa acestei femei grase, rubiconde, atât de grăbită în a-I ie vedea şi care semăna ca două picături de apa cu Braia, inajna adoptivă a CHstinei, cea care-l vânduse la repezeală cu ani în urmă.

Până să-şi vină în fire şi să se retragă de-a'udăra- tclca în cabină, ceilalţi îl descoperiră şi năvăliră cu toţii pe punte, împrcsurându-l. Vechii prieteni arătau aidoma ca în toamna primului lui druin pe mare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

VL adevărat c.i Hvaja ai asin. vnre \c.ii prunul ă-i ureze buii x euil şi rosti o mica vmântarc ocazionala, liniştind uimirea cambuzieniluî şi dându-i de înţeles că el şi nu altul a pregătit primirea triumfală – se cam îmţrăşase, îşi lărgise eşarfa de mulase şi-şî spri- ţinea trupul într'un şarpe înţelept de abamx cu pupile de rubine* Timpul îi ninsese barba *4 sprincenelc, iară să-i tulbure limpezimea ochilor orientali* Ce asemenea, Marcu unita mult mai acrii de viaţă, mai strâns de povara avari ţici, de nopţile nedormite şi de toarta neprielnică. înfăţişarea unui om gata să se desprindă găunos de pe arborele \ ieţ-i-L Numai Terzi rămăsese xeinte, ca un uriaş al cavernelor şi bocănea împrejur plin de veselie cu piciorul de lemn, împiedicând u-se de straiuri şi bătând cu pumnul încântat în duşumeaua punţii.

Aceşti oameni nu-î a ratase pe vremuri pir dv consideraţie. dar Ilcmcea nu era răzbutnUor şi îşi. în- cltipui că prim ¡rea călduroasa se daloreştc noii sale poziţii sociale* Generos, ii iertă*

Vasi tuşi încetişor ca sa pună ca pat efuziunilor prosteşti ale lui Terzi. beat do fericire, şi du.pnce iTqcu repede peste privirile întrebătoare şi cârcotaşe ale lut Marcu – nedumerit de întâmpinarea fostului vagabond. actualmente biet marinar, întrebându-se cu ce îi este datoare asociaţia torni (ană – zi?« cu glasul încărcat de bunăvoinţă;

— \ echii prieteni vor fi fericiţi să te primească în sânul lor şi să-ţi facă cât mai, plăcuta şederea pe uscat. Dela primii paşi ţi-am pregătit un dar***

Aici zâmbi privind cu înţeles spre Bruta şi arătând ■cu bastonul spre ieşire, şopti mângâios:

— Nu vrei s'o vezi ţx> Cristina?

Hem ce a se sprijini de balustratâ» Vălmăşagul evenimentelor îl copleşea, &e revărsau ca un torent impin- gându-l spre meandre străine, nesigure. Cat era de nehotârît în privinţa destinului său pământesc! Lumina curată, primăvăratecă i se păru prea taie şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

hír nchü f.Wi ..... ' i ímiirci
pe tu UU4IC. ó adcvaraiá încurcătură- Fanţi: *ui străină <a un vhutur u >cnt$_T$ înăbuşit de coroana bogată a iRm- chiului îl aştepta poate la câţiva paşi şi – destul de marc – i v« face răspunzători- de viaţa ei. Kcmuşcarca vagă şi incomodul instinct al paternităţii îl încolţeau.

— Mi-o fi semănând ? se strâmba. încercând să glumească.

li văzu aşteptând tăcuţi de-ahiiigul scării şi se a- ptopic clălinâm du-se din obî^nuinţă^ mirat de chipurile lor atât de ve.-cle. Inicíele că treime. s'o mlât- ncaseă singur. \ a?î ii conduse de braţ pana]>c chelii şi ne întoarse lângă ceilalţi, urmărijidu-l din ochi.

Hamalii începură să glumească, răsbunându-se pe vaporea nul care le strica e şirul şi se nd repta spre o tânără ce contempla îngândurată seninul şi depărtarea mării. Dintru privire. îi zărise silueta delicată şi avu o tresărire regăsindu-î pârul auriii, tn care .«-o jucau razele soarelui lipsit de [miere. Se apropie încet şi o clipă rămase fără suIlare, nitrcbându-se ce impresie-î va face chipul lui plin de riduri şi umflături – îmbătrânit înainte de vreme – tu care suferinţele nopţilor de furtuna şî

apa sărată tşî întipărise adânc urmele.

'Puiuţ la urmă mândria-i de marinar învinse şi î.n- drcptândiHşi umerii, o strigă căutând să-şi înăbuşe siropul do suferinţă:

— Oistino/

Fata ezită câteva clipe şi se uită la tatăl ci. va re-o examina plin de admiraţie, apoi se apropie de el şi-i întinse fruntea feciorelnică. Atarea era liniştită, nlciuti nor nu umbrea cerul, ilar Cristina era mai albă ca zăpada grotelor din Tirizis. iar pletele sale şerpuiau ca arămia ceată a amurgului. rând urmele soarelui stins joacă printre stânci.

llemcea tresări de bucurie, apropiind»-şi ochii mari, visători oe păreau cufundaţi pe veşnicie întrun cer adânc. Aven orhîi tatălui eu fără buzete-i sensualc şi cuceritoare: moştenire gura rece a Glîdwricî. cernee

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/iTidrrl933-1947 **p WI£L, CI1UJA1A**

mărea impresia de nesfârşită graţie şi de tristeţe neînţeleasa.

Când mergea, părea că plutejtc şi lrupu-i de fetişcană, cu umerii înguşti şi mâinile diafane ca nişte lujere, toată fiinţa-i arăta o adânca încredere rn viaţă, însoţită de o des lega re divină.

Se îmbrăţişară şi tăcură încurcaţi 1 temeea se gândea, după emoţia primei clipe, că va trebui să se ocupe de soarta ei, din moment ce-l sgudui.se atât. Dacă i-ar fi mărturisii toate amărăciunile, ar fi apropiat-o şi împreună ar fi găsit alt înţeles vieţii. Dar sg ud ui rea trecuse şî ca pe o niaro unde plutesc după furtună resturi tnărtiontc, tot astfel hi suflet nu-î rămase decât un fel de vanitate pentru în făţişa rea-i minunată. O luă de mână şi-o duse spre grupul coborît de pe cargobot, ca un consiliu de miniştri, gata să-i primească ultimele dispoziţii»

Braia păşi înainte şi-l invită cu glasul dulce să tragă la Castel, căutând să-i descopere pe chip urmele senntimentclor de care era cuprins. Persanul o avertizase în ultimul moment cit va ieşi ¿na în tea cam- buzierului, dorind să reia legăturile de prietenie şi prutt-i fu greu să ghicească atacul direct prin care spera să-i răpească pe Cristüia, du pace tot el i-o servise peşcheş. Mai încercase o manevră eu „Amicele tinerelor fete", fără rezultat. Prin scrisoarea trimisă cu un pescar în Láziul se punea la adăpost de orice bănuială şi, pentru a preîntâmpina o catastrofă. Braeî nu-i mai rămase decât să vină cu fata în port, fără a aştepta ca I tem cea¸ în urma intrigilor sau dragostei părinteşti reînviată în singuratecele călătorii, să-şi revendice pe Cristina, minoră încă.

Fata cam buzierului întări cu glas slab invitaţia, când Vasi inter veni pe ireaş teptate şi spuse că va sta cu tatăl ei cât va dori, însă deocamdată probleme de hi arc urgenţă îl leagă de prietenul nou venit. Pe Hemoea îl miră tonul oficial. Vasi trecu Braei sacul marinăresc, îi plăti darnic trăsura până la pruudişul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de sub pini, îşi luă rămas bun dcla Marcu, făcân- duse că n'audc supărarea cu privire la banii lăsat singur şi pentruca Terzi nu jutelcgca să plece cu toate aluziile, ii spu-e verde cai arc de discutat cu Ucmcca o chestiune personală şi că în mod sigur nu este vorba de angajamente, privind eoni unitatea. Marcu îl muştruhiisc bine, învăţând u-l să raporteze ce putea prinde din vorbele asociatului de comerţ în care nu tsc mat încredea. După aparenţe, relaţiile dintre ei se încordaseră întic timp, căci frizerul şchiop plecă înjurând, fără rămas bun, plin de necaz pe prefăcutul ce-l aduse e aproape cu forţa în port, ca să-l alunge ea pe im netrebnic.

I Lima şi singuri, cei doi ieşiră din port pe lângă distrugătoarele de războia traversară Tomisul plin de strigătele vânzătorilor şi copiilor, ca un ecou al larmei de pe cheiuri şi în sfârşit respirară liniştiţi, dealungu! falezei Genovezc. la capătul căreia străjuia farul vechiu ridicat de colonia neguţătorilor liguri, împânzit de un muşchi mărunt ,des şi orb pe veşnicie. Fiind di- inineaţâ, ofiţerii şi liceeni du ieşvcră la promenada obişnuită în acest loc, aşa că COL doi se plimbară tacticos! de-a-lungul balustradei albe, ca doi bărbaţi ce au de pus fa calc lucruri foarte importaţi te, trecând cu nepăsare pe^te peluza lată unde fire luminoase de iarbă împungeau culcuşul de cetină al primă verei: letii'nul câinesc ca şi tufele de smochini îşi purtau usca ţi ¡mugurii grei de viaţă şi pini inai ţi, aici ca şi la Omur- gea, ca şl la Acgisus pe fâşia de pământ între ghiolul Silit şi mare.

Jos, lângă digul cel mic. unde pescarii aduceau vânatul pentru hale, două bărci albe, curate, ca nişte goclanzi, aşteptau vizitatori străini.

Dtn vorbă în. vorbă, Persanul îi aruncă în treacăt că Braia e în realitate o femeie vicleană. „O creşte pe Crislina eu scopul de a câştiga bani, ifarc suflet" zise. Îi făCu uu portret cum nu se poate mai sumbru^ biciuind moravurile şi trecutul traficantei, ale bar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatra n s i l v a n **ia.ro**/ mdrri933 -**1947**

iHlului ci st ale muu or cmiuM u.îior CU care inci'a. li lădu să înţeleagă ca nar ezita s'o vând» pe Crhiiaa ..pentru un şirag de mărgele de sticla", cuci în cjuda aparenţei cuviincioase, Braia, era nu se poate mai desfrânată şi mai dornica de strălucite* Un bărbat care toată lumea îl respectă şi se află înălţat prin uiic- lepciune şi vârstă, mai arc dreptul la un şal de şah- inara; dar o femeie lipsită de simţ artistic. Iară o preocupare nobilă, ce scuză poate îuluee pentru pol'lclc-i nesăţioase?

Observă c» llcmcca în loc să-l aprobe. t cmând G-se de tânăra ce i-ar fi căzut iu spinare, răspundea cvasi v la destăinuiri. Mai auzi e defăimătoarele svonuri, işi astupase urechile, se încredinţase pe propria-i piele cu sunt adevărate şi, totuşi, vârsta îl depihi.-csc cu atâta tact, hicât să se feţeasca de a schimba soarta semenilor* Persanul Încercă un nou atac.

începu prin a-t aduce elogii* De când l-a văzut. el lîvaja al \\ ¡uitt şi-a dat seama că urc dcaiace cu un om îndrăzneţ ni uit mai capabil şi întreprinzător, ca ci toţi la un loc, ţinut de-o parte din pricina invidiei şi răutăţii oamenilor* Cum că l-a lî împrumutat bucuros pe timpul când actualul căpitan f.riwii titulatura cu vădit respecO era strâmt ora t. ba ¡-ar fi procurat şi capital. dacă mâinile nu i-ar fi fost legate de cer doi asociaţi – care numai din buze-i simt prieteni* o ştie bîiic— ■ amenințandu-I ru excluderea din concern dacă-t dâ vreun ajutor vagabondului şi aruncând pe rapid bietului năpăstuit înjurături înfiorătoare, pe care numai înalta consideraţie faţă de llcmcca, îl opreşte să le repete.

Aici vorbi mat pe larg¿ eu digresiuni filosofice, despre conştiinţa asemănătoare unui vierme – ee-l golîsc de tot pe dinăuntru de-a-]ungul celor cinspre- zece ani, îndemnuri du -l cu orice chip .să-şi recunoască păcatul şi să repare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatra n s i l v a n **ia.ro**/ mdrri933 -**1947**

greşeala făcută odinioară.

Într'un cuvânt, avea nevoie de un asociat puternic şi demn, care să nu-i strice afacerea prin avara lipsă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de demni laie a 'ui la: cu sau prin pro 41c ca Tcrzi; de mi om energic, activ, un marinar care să umbk încoace şi încolo.

Si oprii uliu-l de braţ, ci< un gest de lumii tarifate» işi puse palma la gura:

— Mi-ar trebui un asociat în permanenţă. înţelegi? Nimic mai uşor decât sa ascunzi printre saci în magazia ta uriaşe, cutii mici de afiou. În oraş, pierd, se vinde la preţ de nimic. Daca le duci insă la o adresă* pe care-o am însemnată în scrisoarea asta, am putea lua de Lrci şi patru ori mai mult .oceace se ridica la cincizeci de mii Ce căşti ochii parca n'ai mai fi auzit de a fiori? Nu eşti cambuzier de ieri de alaltăieri, nici eu nu sunt la începutul meseriei. Am lucrat destul cu vaporenii şl uf am gândit eâ c;ti cel mai de încredere* Crezi câ aş putea (răi cu tinichelele melc? Cerul mi-e martor câ aş muri mat degrabă din astfel de câştig.

Ilcmcca feri privirile în care Persanul aştcpla un ckmsimţâmânl imediat. Teama ii mlrecea dorinţa de câştig. j\u-şi amintea să fi dispreţuit aurul dmtru de spectrul \ urnei; începea să regrete debarcarea în ir un beciu-locuinţă pe strada Diana. Sc învoi cu ‘¡u- mătale de gură, gândindu-se la neliniştea celui urmării de spectrul Vamei; începea să regrete debarcarea iu Constanţa. Voioşia delà venire pieri ea un fum. Când simţi în palmă cutiuţa rece, metalică, ridică ochii încercaţi de presimţiri rele şi-o învârti încurcat. fără a 30 hotărî s'o strecoare în buzunar;

— Em... domnule Vasi... \ezd bine că o iau... Dacă 11 o să te pot servi, nu-i din vina mea.

— Sunt sigur câ iu marc no s\> arunci. Şi să nit sufli un cuvânt cât rămâi iu Constanţa, mai ales Braci. lùi şi cu Marca o să încerce să te tragă tkj limbă.

Nu răspundea ezitării lui şi lucrul acesta n’avu

darul să-l liniştească, dimpotrivă. Toată scara cutia î(stătu ca un fier roşu în sân, unde-o ascumese, totuşi în
is)|Î68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^flO^tatrans¹ivania¹p^^33r19^ PAVIsL CHIM AIA

Ininte inpepii să i se strecoare din nou credinţa ca soarta îl alesese dintre camarazii de pe cargobot, oameni necăjiţi, fura viitor.

După prima revedere, uită din nou de Cristian, <lor- inic să se îmbarce şi să vadă haşişul la loc sigur. Braia tdavea decât să re bucure, dându-şl seama că deocam* dată cambuzicrul ui nici prin gând nu-i (reeca s'o ia din Castel.

Fu o jucărie să ascundă cutia şi s'o predea la destinaţie, într'Un bazar murdar din $Sfax_5$ ţinut de un Arab. Negustorul îi dădu răspuns şi un pacheţel pentru prietenul de afaceri, la care He.rncca şi-avu comisionul său.

Bene tichii primului drum fu de zecs lire sterline, aproape zece mîl de lei, dar odată cu mărirea cantităţii, na viul clandestin deveni tot mai respectabil. Hemcea începu să cunoască misterele traficului internaţional şi Vasi îl puse în legătură cu prietenii va-» picşi şi grăniceri. I se dădea ora, cineva îl întâlnea pe plaja pustie, când se'n torcea dela Braia, unde trăgea jcele două, trei zile de escală şi trecea nccontrolat până în cabina.

Fără să simtă, strânse în câţiva ani la Vasi> cu cln- tanţe în regulă o sumă serioasă de bani, o avere întreagă.

Vechea dorinţă do cucerire îi reveni, crezând din nou că numai anunriţi oameni pot descoperi taina îmbogăţirii, poarta pe unde se pătrunde în ţara Aurului. Nu mai visa corn ori căzute din cer, nici expediţii vitejeşti. Dar în lumea comerţului îşi păstra idealismul inascut şi nu-şi lepădă niciodată uniforma.

Cum am mai spus, noua preocupare nu-l făcu să uite ca este marinar. De când avea bani,

familiari ta tca-i camaraderească devenise mai violenta şi mat supărătoare. Se credea foarte capabil, deşi contribuise prea puţin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

Ia economiile din bazar şi căpătate acea încredere oarbă în destin, comuna celor slabi, ce cred că pe o H ce-ar pune mâna &c preface în aur.

Nehotărîrea primului transport de stupefiante dispăru. I se aprinse din nou optimismul crudei tinereţi, reţinut —• ce înţelege – «ub înfăţişa'rca unui om de vârsta şi cu trecutul său.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

III

În ziua în căit Hemoca $o îmbarca i ar a voie, pentru prima dalii în viaţă« Cristina rumă<=c?e la mal şi-i făcuse semn cu batista, cum o îndemnase Braia, privindu-i mişcările tinereşti şi \oio<vse, însufleţite de nădejdi. Taica-său ii răspundea surâzător, sigur de izbânda apropiată şi de mlelegcrej ce-i va permite s[5]ajungă în ţinuturile tropicale, sprijinindu-se cu toată greutatea de pa «malacul şubred să tni-l arunce vântul Î3i apă. Valurile erau atât do mari, că farul Carol 1 de-ahea mai ridica cupola dintre vârtejuri. dispărând repede în ninsoarea albă a stropilor; căderi uriaşe se ţeseau peste diguri, inundând magaziile militare şî şantierele Marinei Ilegale, adăpostite după platoşa îngheţată din Nord, unde crivăţul sfârteca un puhoi de ape şi sloiuri» G hi a ţa pocnea cu sgomot de tunet iz- biudti-se de bolovani, «•« indexa scrâşnind, căii la să treacă peste stă vîla rid ţeapăn al portului.

Presimţind primejdia, vai ele Cremă ta u greoaie^ nu-şi găseau locul. Cargobotul olandez pe care urcase Hem- rea împungea spre ckeiti îndopat de mărfuri, se legăna eu spinarea mânjită de uleiţţ, făcând să trosnească pa- rimele groase sau se afunda cu toată pupa înlrc «sloiuri, cu un plescăit sforăitor, ostenit. Plevuşcă nu îndura furtuna şi multe ca icuri de pescuit, pacheboturi de cursa apropiată, vedete, se grăbeau să se depărteze de ţărm de teama abordajelor, lăsând în urmii sueve

pătrunzătoare de sirene şi trombe smulse de vânt şi târîte orbeşte peste cheiuri. Pe cerul, de plumb se profila un joc drăcesc de şarturi ¡negrite, de grui şi de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

călărie re tremurai c ínrrcJI rada u/14Ítá >i fupiuaiu íá.*ijad IIıMI.IHÍÍÍC iicgj'v de no; i c.i atá .- pavilioane.

Iu jadul acesta lucrul HU începetare. <) cireada de boi ialom Iţei :i – rumegai oaie uriaşe. cu coarnele lungi şi vinele – era rid tea (¿1 pe un cargo grcceac din Kandia şi bielele vile rugeau urcate la nuii mtdţi metri vu o simplă cîngăloaic de pâslă, tremurau pline de norul de-asupra talurilor, aşteptând să fie cobori le pe platforma cu coceni jilavi şi boi înspăimântaţi de clâJituluri le neobişnuite.

Un fluierat mai ascuţit anunţa doua pik>1 inc. care-şi Făcură apariţia în marc grabă. spintecând ghiata şi îndreptând u-*c în largul portului pentru a remorca la adăpost un vas străin de mui multe mii de tone, a- minţal prin T. F. F.

Ciul în a nu mai putu răbda. Vălmăşagul cununilor înalte ce ţâşneau furioase din toate crăpăturile – pretutindeni unde piatra şi carapacea zăpezii sgrunţu- roaic de sare încerca să îmblânzească Marea Neagră – mugetul vitelor, sirenele ameninţătoare ale monştrilor ¡de oţcb o făcea să dorească întoarcerea grabnică la Castel, cu toată importanţa clipei.

Ilemcça fu?e?c luat m primire de doi Olandezi A cinici în mániái cernite şi condus spre cabine. Părea că Kaporul se pregăteşte de plecare, căci coşurile începură să fumege, elicea scoase huruit uri surde, gâtuite de valuri. Marinari, numeroşi forfoteau dela un capăt la altui al punţii, se adunau în grupuri, trăgând cu nădejde de garline şi executau cu mişcări repezi co-

menzile unui locotenent încruntat. Curând, o echipă dela S- Mi IU, cu insigna metalică pe şapcă, se apropie în pas alergător de babana cheiului şl ridicând parima groasă îi dădu drumul în apă, exact în clipa apariţiei ancorelor, când mâlul de pe undiţele enorme, şiroi pe etrava înroşită de minid. De-abea când Braia îi spuse că în vaporul ce se depărta pe nesimţite se află tálcásán „care a plecat după aventuri aşa cum dorise'* şi

că mid'va revedea pana la pruna escala, Înţelese că rătăcitorul va fi purtat departe de ea, dincolo de zarea plumb uric şi frământată a mării. O părere de râu neînţeleasă ca tot cerul tulbure îi străiuc inima şi lacrimii de suferinţă H apărură în ochi. Nu-l iubea, pentruca nici Glicheria veşnic ocupată cu tainul argaţilor, nici Hem- cea jiu-i arătaseră niciodată atâta grije ea s'o deprindă cu afecţiunea. De cel plecat o lega doar o afinitate na tu ral ă, instinctivă, născută între fiinţe cart; au stat, ¿rnilt împreună şi au fo»t supu.ee accioraş înfrângeri, accloraş speranţe. Era prea nucă să-i înţeleagă ne-norocirile şi decăderea, su-l condamne şau să-l aprobej nu-şi amintea decât suCerinţa zilelor petrecute prin magazii, când dormise pe pieptul vagabondului şl cuvintele de mânie sau de fericiri întrezărite ti făcuseră o impresie adâncă.

Maturizată, deprinsă să sufere în tăcere, nu isbucni în suspine cum ar fi făcut orice fetiţă, ci îşi flutura batista după sfatul 13raci. Intre timp cargobolid se Inicşoră şi valurile tot mai înalte ale largului, descătuşate de sloiurile capcanei de piatră, ¡1 acunseră privirilor. Crestele ce veneau spre ea hohotind, gata s'o zdrobească cu bolovanii albi şi sgronţurozi, i se părură mai ameninţătoare şi clănţănitul eleva toatelor, ridi-când pe vasul din Kandia boii, spânzuraţi cu pântecul hmrdar de paie şi noroi, îi făcură rău. Fierăria intona prin mugetele furtunii o melodic

nespus de tânguitoare.

Multă vreme după despărţire, vapoarele iiu-i jni- citriiîra vreo emoţie deosebită, dar şucrul prelung şi trist al trenurilor ce se’ndreptau spre port prin ca- lierul Vii, grohăitul înfundat al geainaaidurei şi sirenele FCTnorchcrclor de pilotaj, când ajungeau în dreptul Castelului ,îi dezgropau în suflet o durere neînţeleasă, făcând-o să plângă. A tun ici se gândea nu la tlcmcea, ci la faptul că e singură pe lume şi fugea în poalele Braeî, îngrozită de viitor şi de taina pustiului neţărmurit de ape.

Când cargobotul olandez nu se mai văzu, începu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

r>ă smucească de mâna Bra-ci. Ar ii dorit să părăsească portul murdar şt neprietenos, unde rătăciseră toată vara după adăpost şi unde nenorocirile se iinu?cră lanţ.

Femeia se plecă spre ea, strigând ca să răzbească tunetul mării:

— Ai rămas singură pe lume, sufletul meu! Să nu-ţi pară rău cuci iţi voiu fi. ca' o a doua mamă.

Apoi o luară la drum şi du pace se lăsară cercetate în ghereta grănicerilor, urcară în Tomis; nu puteau merge pe la poalele falezei, căci vahiiiic înecaseră într'o dantelă de spumă, prund işul îngust de ¿ub pini.

În cartierul petrecerilor, toată forfota şi mărfurile aprinse de soarele verii, dispăruseră în fundul prăvăliilor scunde şi înfundăturile strâmbe, măturate de vânt, inspirau o tristeţe negrăită. Aerul era mai uscat, dar ţniai rece şi curat, fără să convingă pe torni ta ni – std> cerul gol toată vara – să părăsească chtţimiile călduroase şt prost luminate. Cafenelele erau pline de o lume mereu activa, mereu în fierbere, hamali cu tacurile în mână şi mate lo ţi Unişi ţi cu şepci îmblănite, precum şi grupuri ¿trânte de negustori, negociind afaceri pe şoptite.

Braia cobori patru trepte într'un subsol de piatră şi Cri*tina se trezi hifrio sală largă, frumos pavoazată cu drapele şi pavilioane marinăreşti, cu ghirlănzi de foiţă colorată agăţate de tavan; un ptatî negru eu coadă, se odihnea într'uu colţ lângă o tobă pântecoasă şî cutia sfrijită a unei viori.

Salonul aparţinea unui domn scund şi chel, foarte pomădat şi era închiriat pentru seratele de Dumineca seara. Domnul păru cam sur prin* de vizita neaşteptată:

— Lume nouă, lume nouă, făcu el cu un surâs larg. Nu trebuia să te deranjezi, madani Braia. Mâine veneam neapărat la Castel cum am vorbit.

— Am avut treabă în port, explică pe scurt femeia, căci hotă risc s’o termine cu domnul pomădat-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
|-™statrarisilvariia.S)Ohl93TRf

r;L ; ïH!. \ \

;m 'torni
şi dL; ii ru cih <c:uic
A.id
le bancmne.

— O sula ? întrebă Brni.ii. adnpo>1 hidu-i în «sân cu u iuţeală de necrezut.

De unde! Nişte canalii! Pnirureri. Cară chiria

— Nu-mi convine să lucrez în condiţiile astea, se încruntă Braia mergând spre uşc. Dacă nu înţeleg sa trim cată cal au con von iu să rut mai mea. \colo ai exact treizeci.
ceară.

— Cred că cu...

— Nimeni nu se leagă do partea dumitide. Ai avtil şî d-ta cheltuieli eu ¡litrei ine rea. Las[7] că o învăţăturii de minte nu strică, să deschidem ochii altădată. Daca ştiam – Tăcu înciudată – de urnit le trimeteam la Tripoli, ta alde Brusalh. Aia plătesc cinstit, nu profită ca a'u relele în mână.

înnodă şuiul la gâtul Cristiner şi. ieşiră din nou în vântul de-a Iară. Crivatul sufla cci mai multă furie CA în port, ţipând printre maidane şi balcoanele strâmbe. Merscră pe şoseaua asfaltată a cartierului \ ii, ocoliră valeu secată a Omuurgei, ce ştirbea faleza, şi străbătură stepa de-a-curmezişul, ajungând din nou la mărgică înalta a mării. Poteca mergea pe mudie, chiar deasupra prăpastie} cu adâncul ¿»buciumai de un akriu de valuri Curbate, ce se încâlceau scrâşnind şi ¿e îmbulzeau lângă dunga de spumă îngheţată. ca cm tiv jucau? de dantelă.

În urina lor pinii uriaşi rămaseră să se frângă până Miproape de pământ, bătând acrul cu ramurile descărnate. inIr'un fâlfâit dureros de crengi uscate şi ţepi gălbejiţi, mai înviorând cerul, gata să se prăbuşească'« mare cu tot malul împânzit de rădăcini. În dreapta peste bolovanii îngheţaii at stepei, vântul biciuia crud pârtiile căruţelor, păţea că se domoleşte o clipă şi urla din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Tatrafolvia.ro/1983TM
nou, trântind la pământ vreun Gr fie orz sălbatec
rămas ici colo, stingher în faţa prăpădului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Vântul era nesuferit, le tăia respiraţia şi trebui ru să meargă cu capul în piept, urmărind ¡»lăcrămate pământul gălbui şi împietrit din picioare.

Ajunseră în Lazul întepenite de frig. Printre casele taliei, adăpostite după malul care închidea complect vederea mării, vântul se mai domoli; petice de zăpadă rămase; eră nespulberate.

Colibele celor nevoiaşi erau din stuhul Slutului, ghiolul din nordul Constanţei, iar a celor mai înstăriţi tot din chirpici ca în Tomis, întărite cu tăblii ruginite găsite prin eh nil ¡rid vapoarelor şi cu cutii de conserve, tot din port. Se simţea de îndată reaua chiverniseală a locuitorilor, nepriceperea în câştiguri ilegale şi lipsa lor de relaţii. Pescarii nu ştiau decât să colinde întinsul mării şi să vâneze peştele pe care îl ¡tunată ţeau cu Statld, prin impozite împovărătoare» Părea că portul îşi întinde bineiaceri'c numai spre Tonii'», îă-ând populaţia din Sud să trăiască cum. o putea în dreptul plăjii pustii. Astfel se explică de ce pescarii nhiveau carne conservată, portocale, produ e de băcănie, tutun, şi erau nevoi ţi să le cumpere pe preţuri mari dela vecinii lor torni t anii.

Acum Lazului era pustiu, nu &e vedea tipenie după gardurile de bolovani fărăinîcioşi. Numai când dădură să coboare poteca dintre coline ce şerpuia pe lângă Castel şi se sfârşea în tiLipul plăjii, întâlniră o femeie desculţă, cu broboada 'n cap, căutând să pătrundfi depărtările fumurii ale mării.

— N'au mai venit? întrebă Braia.

Femeia, foarte tânăra, întoarce ochii mari, nemişcat i şi ariită cu degetul un punct nevăzut.

— Acolo sau dus sa scoată taiuuiu dela Capul Midia.

— Şalupa vămii nu v'a dat de veste?

— Ieri a trecut, dădu tânăra din cap, mtorcându-so spre învălmăşeala do nori «lefi şi de ape înfuriate, negre. – De aseară-i aşteptăm.

— Hai, nu-ţi mai face grije. Poate au poposit în

[Q £ Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 p WEL

SknYUul» la Lipoveni, X iuo să vedem ce spune şi ni- tdpul meu.

Dar femeia n avea chef să încerce viitorul* râmn-e pe loc. încăpăţânată.

— L-am sfătuit să se lase păgubaş, murmură şi vur- Lcle i se pierdură neînţelese. E la grea încercare. simt bine 1

O zăriră până departe, ca o sumă, $1 aşii ud cerul cu aripele împietrite ale broboadei. Catul Crislina se află din nou în faţa metopelor uriaşe de marmora ce ee înălţau dintre colinele pleşuve, în mijlocul acestui iimit barbar, nu putu să nu se gândească la iîcmccn. şi la noua locuinţa în care urma să trăiască. Dac» irar fi fost Bruia şi hogeacul călduros dinăuntru, mai că ar fi fugit înapoi în Constanţa.

Bolţile largi a'e Castelului se sprijiniseră pe nume- loasc coloane, scurte şi puternice, ca şi terasele <ir- . cula re în care fuse eră incrustate felurile scene Ilin mitologia mărti, în mozaic italienesc, ridicate ca stăpânul să-şi plimbe paşii goi în soarele pontic sau să poată contempla în voc priveliştea sălbatecă -a capului Agigca şi şolîul larg la capătul căruia se afla portul de lemn al Englezilor. Ferestrele pe unde pătrundea pacea asfinţitului şi lumina mării înstelate a nopţilor de vara, fuseseră încadrate de pilaştrii muci na ţi, onuiţi cu vrejuri de viţă, sub triunghiularele frontoane greceşti, eu acroterii simple do palmele. Capete de meduză pe jumătate fărâmate priveau cu un ochîn furios puterea năvalnică a mării, amfore înalte, cărămizii, din epoca imperială romană, eră patera în suporturi de fier ruginit, tar o alee cu un portic, pavată cu lespezi, rămăsese ca o dâră do moloz şi bolovani colţuroşi.

În dreapta şi în stânga porţii, erau prinse în zidărie, acoperind aproape ţoală faţada, două metope grele de marmoră, din mai multe plăci alăturate, ştirbite pe alocuri, găsite desigur în

apropiere, rămăşiţe » miei cetăţi antice şi puse ca ornament în noua ectăţuie după obiceiul pământului. într una, călăreţul trac – simbol

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

al stepelor – îşi repezea lancea mutilată de secole înspre un mi treţ sălbatec cu colţi ascujj şi răi, încolţit de un câine slăbănog, Aruncat de-a-dreptul pe cal, fără şea sau frâu, Tracul avea un vestmânt sobru, ca şi câmpiile sărace ale Scytici Minor, o tunică încinsă Ja mijloc şi o mantie fluturând în vânt. InlT'un colţ obişnuitul semn al pomului cu an şarpe încolăcit pe truncliiu şi o Cibclă, tronând intre doi Iei.

Al doilea basorelief, inspirat din cultul maritim al lui Mithra, reprezenta j>e zeul frigian îngenunchind Laurul, strângând u-i cu u mână nările băloase, iar cu cealaltă izbindu-l cu sete în grumaz. Câinele, tovarăş credincios lui Mi titra se repede din întuneric să lingă picăturile calde de sânge, în timp ce doi dado phori cu torre, veghează nemişcat! scena mistică. În- tiAm colţ,aproape tocit de umezeală, un corb,crainicul »soarelui apus, aduce ordinul de jertfă.

întregul Castel era căzut în ruină, mortarul mâncat ca de lepră; pîct/elc se rotunjeau roase de vânturi, înverzite de muşchi şi de jilăvetilâ. Iu interior bolţi! ♦ greoae şi umede. înegrite de Tumul petrecerilor şi rugilor pioase, se prăbuşeau pe pandantivii şubrezi, trăgând spre pământ părţi întregi de zidărie şi stârnind salbătăclunile oarbe. Numai camera Braei rămânea întreagă şi o încăpere mică, tocmai sus, aproape de acoperişul putred, închiriata vara marinarilor în trecere sau diverşilor ţipi suspecţi. cu care avea legături de afaceri.

Ospătari a o ţinea doar pentru oamenii ce se ina- poiau rebegiţi de pe mare, işi trăgeau lotcile la adăpost şi poposeau din drum sa bea un ceai cald şi să mai set limbo o vorbă, după cea şurile de muncă încordată, cu ochii mereu la

mângâierea primejdioasă a valurilor. O considerau pe Braia ca de-a lor şi intra* devăr femeia le făcea multe înlesniri, se cmioştea cu femeile din Lazul şi iVar Ei îndemnat cu preţul vieţii vreo tinerică din sat să urmeze calea cunoştinţelor din Constanţa; avea destulă marfă acolo pentru afaceri.

\sj p Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^r,ns||vanis-ro/mdrrl933-1W

Criilina ii vedea întorcându-re dcla pescuit sleiţi de oboseală, cu mâinile cătrănite pitite de solzi, cu coşuri şi năvoade lucind de umezeală pe umeri. Alţii purtau pe braţ carinacelo mari, ascuţite, de culoarea cori totului, şi sacii goliţi de nadă, hainri ori inima de vaca« Sluteau două, trei orc nepăsători şi tacuri, cu ochii lor blajini, spălăciri ca apa mării, apoi o porneau spre cătun, ridicându-şi poverile din sala năruită, mereu înlunecată.

Iarna pe carii făceau foc în încăperile pustii Îndopate cu nisip şi se încălzeau cu tute de ciortan şt cu rămăşiţele putrede ale Castelului, pe care ic desprindeau din ştucurile aurite fără a întreba pe nimeni. Ar fi putut să se adune în Lazul, unde avenu o cafenea, dar preferau să popo cască mai aproape do lotci şi de spiritele neguroase ale anelor. Le plăcea să audă valurile furioase şi sa simtă în faţă vântul puternic şi umezeida sărată, strânşi în jurul Cocului, ca lângă un adăpost sigur.

Castelul nu aparţinea nimănui. Ftrei o ridicat, cu mult înainte de a se ¡mprejmui golful cu diguri, în dreptul cătunului do pescari, pe temelia unei cetăţi care se bănueşte a 11 fost a lui Kcgcn, hanul Pecenegilor, de către unul din boarii. Suţu, îie dintr'im simţ poetic deosebit, fie de o amărăciune de nevindecat, împlântată statornic de defectele firii omeneşti sau numai pentru a-şi arăta puterea şi gloria pământească j moştenitorii socoti eră cuminte să nu restaureze sau să ridice o nouă clădire pe ruinele strămoşului lor şi deve- niră de fapt stăpânirea Braei.

Cele mai puternice impresii din copilărie, Cristuui le primi dela oamenii blajini şi domoli în vorbă, tot atât de voinici ca fermierii din Caraomcr, mult mai misterioşi ca plugarii, căci

\sj p Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^r,ns|\vanis.ro/mdrrl933-1W

înfruntau un ţinut cu totul necunoscut, şi duceau viaţa, neobişnuită ¡JC mare, ţntr'o înţelegere misterioasă ca stăpânii adâncului»

Vara puteau să ducă în Constanţa peşti din cei bimiK guvizi, bina rida gălliejită, lu Cari, moruni, în schimb

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

iarna coşurile le erau umplute mai muh cu midii ne^rrc. pline de mâl şi alge.

.Arătau toţi la fel, bărboşi, cam Jenezi pe uscat, cu gCEtnri cumpănite şi spre deosebire de Hem cea – ■ care vorbea foarte mult – de-abca schimbau o vorbă, sorbim lu-şi ceaiul în înghiţituri largi, duşi pe gânduri. Plecau făplătnâai întregi de-a-lungul litoralului în c-chipc, se întorceau ncobservaţî şt modeşti, ca să împingă din nou ca ren de lotcilor spre apă, Intri o veşnică trecere, încât fetiţa irajunseve să cunoască pe vreunul în mod anumit. E adevărat că o pişcă u de obraz cu degetele mari când ie ¿u?ca comanda, că îi dărui au coral di ere taie cu briceagul, mai miri şi gro olane decât caravclla din tavan, dar nu putea lega nicio prietenie dlatornîcă şi îi ui^ta pună se întorceau din ^popasurile îndepărtate Midia, Şaman, Vadul. pe unde îi purta nustrapurile de moruni şi scrumbii.

Pe nogeac se odilmea în ni tptil fierbinte ceainicul, eu suisurnl lui molcom, şi Cristma le întindea când lichidul fierbinte, când farfurioara c,u fărâme de jar «ă-şi aprindă pipele. Rraia avea obiceiu să topească tămâie pe plîtă şi câteodată încăperea mică îi cam stingherea, fumul devenea înăbuşitor, Preferau să se îndrepte spre saloanele dărăpănate, uti.'e vântul sufla în voe, şi acolo să facă roată în jurul unui foc mărunt, cu cănile de cea iu în mâiiă. Cri&tina se strecura neobservată după ci, strangându-şi broboada, clănţănind de frig; cu o curiozitate carc-i învin -o până la urină teama, traversa duşumelele pline de moloz prăbuşit din tavan sau de ni îp şi fugea iute prin dreptul crăpăturilor largi. Vedea valurile uriaşe dcslânţuitc de uragan, abătând u-se întriun ¿bucium de spumă peste colţii fioroşi ai Agigei şi iinproşeând stropii până la poalele Castelului; se rexerna de ziduri să n'o doboare vântul ce hohotea în bolţile de jos isbindu-se de coloane şi ştirbi tu ri – şi se ghem tu a mică şi neînsemnată

la pământ, fără ca pescarii rio ia în seamă.

Dc obiceiu tăceau toţi, cu capetele goale răvăşite

L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 p.A V Kl t Cl î 1H A I \

<le Crivăţ. Starostele bătrân – atamajiul – povestea cu voce lTicealâ încălzindu-şi mâinile crăpate de sarc şi •privirile celorlalţi urmăreau pale'e de fum. ritipindu-ie nelinişlite în întunecimea podului uriaş. Pescarii pun inarc preţ pe adevărata prietenie şi cei dispăruţi din echipă tăesc nu numai în amintirea fraţilor vii, dar chiar alături, în viaţă, la toate împrejurările. Discutau adesea de unelte şi de dibăcia meşteşugului, sau de impozitele grei o şi de locul unde sâ întindă năvoadele spre sfârşitul verii ca să intercepteze migraţiilc de ftnoruili, ce împânzesc coasta nordică. în drumul de iernare dinspre Dunăre. Însă vorba puţină şi stingheritâ se învârtea mai mult în jurul camarazilor dispăruţi, pe care simţeau nevoia sâ-i evoce în clipele de răgaz, să-t înţurieţească şi sâ le descrie amănunţit obiceiurile, intregindu-i trăsătura vii trăsătură.

Ştiau cu toţii că sufletele celor nevrednici, prăpădiţi pe mare, n'au punte spre Porţile Cerului şi de aceea rătăcesc ui nopţile furtunoase pe plaja singuratecă j numai umbrele lor se profilează ca nişte lilieci cu ghiarc pe stâncile golaşe şi paşii târîtori, răscolesc, nisipul şi pământul fărămicios, uscat. Cine nu Ic auzise bocetul şi ţipetele, implcundu-?« cu mugetul fu-^ rîos al mării. care-î vedea scăpa ţi pentru o noapte din «sânul ei, cine nu zărhe împietrit de groaza şirul nesfârşit. şerpuitor, decimat de fulgere, în tinzând braţele mâncate de sălbătăciunile fundului – clătinân- du-se ca în întunecimea veştedă a nisipurilor. unde soarele &c bănueşte ca o pată îndepărtată şi tremurătoare —- şi implorând pe cei în viaţă să le mijlocească pacea şi locaşul de veci?

Şi totuşi nu 6e mai saturau să povestească întâlniri neprevăzute, scene fantastice de o clipa peste care se lăsase cortina neagra a veşniciei, frânturi de vise agitate sau de mi răgii ce ţi-a par

□ L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 pA V Kl t Cl î 1H A I \

când braţele ostenite de împotrivirea cu valurile cad frânte, iar privirea caută un ţărm salvator în noianul de ape. Firea lor închisă se lăsa cercetată lângă foc, ca în preajma unei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

pete însângerate, chemând la suprafaţa fiinţele uitate File adâncului; comentau cu bogăţie de amănunte viaţa veşnică, curioşi în taină dacă sfârşitul îi va alătura strămoşilor de pe iveat sau dacă vor împărtăşi soarta spiritelor blestemate, mereu neliniştite.

Toii blajinii se adunau noaptea pe timp de turui na peste stâncile sure ale promontoriu lui A gigea şi cei mai 11 o io coşi erau primiţi pe corabia profetului Ioana – cel svârlit în mare de furi ţi purtat ne văl ă- mal de un delfin – pentru a se înfăţişa în faţa Judecăţii, iar cei râmaşi rătăceau mai departe, ncimpăcaţî.

Deşi în Lazul rareori se abatea vreun trecător, Cn- stinei i ?c părea – ascultând povestirile monotone – că marele Castel este un loc de trecere pentru pescari şi umbre laolaltă; vedea cum drumurile li se inerţiei- şează, cum merg împreună, trecând cu capul >n piept pe lângă ca, simţea ctun îi strâng încetişor degetele când Întârzia vara printre buruieni şi ruhiî îngropate.

Pe cât s'ar părea de ciudat pentru vârsta ei, ajunse e să creadă că dtspăruţii duc acelaş tram ca vieţuitorii, numai că cei blestemaţi rătăoe-c pe ţărm, fără să poată inaîjiita iu larg ca pescarii; în suflet i se stiecură credinţa că e Ea fel de izolată ca umbrele, sortită să-şi poarte singură tristeţea sau voioşia, fără ea cineva să ¿tea din drum, pentru a-i arunca un cuvânt bun sau a-i lămuri măruntele neînţelegeri. 13raia pleca deseori după afaceri şi mângâierile sale nu reuşeau să-i izgonească simţământul singurătăţii, rare cir vârsta, căzu în apele neguroase ale subconştientului fără a pieri cu totul.

Seara, capiu barbarului din nişa înstelată, prindea viaţa în lumina slabă a candelei de sub iconostas; o priveghea cu dinţii umeziţi de o lucire verzuie şi ocliii mari mutilaţi de timp, o li\ au răutăcios, împiedecând-o să doarmă. Nu-i

rămânea decât să-şî bage capul în perna st cu coatele ghemuite lângă trupul nubil, cu umerii strânşi de înfrigurare, să simtă de-asupra suflarea fierbinte a duhului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Cu vremea se împrieteni cu fiinţele nevăzute lângă care fiue e sortită să trăiască – ca tovarăşe 4© nenorociri – le înţelegea şi le aştepta seninele ca şi neamul pescarilor. Aştepta cu un fel de bucurie ziua Sfanţului Nîcolae, să vadă trecând spre mormântul de piatră dela Agigea, chiar de-a^upra murii, procesiunea de văduve cernite, cinri-şasc femei care înaintau în amurg îndurerate cu coroniţe niici de sul finii şi licăriri de lumânări. .Lângă crucea cioplită grosolan şi fără nicio inscripţie, peste lespedea în caro batea zi şi noapte murmurul sau tunelul tot mai poruncilor al valurilor, preotul citea ruplchmca inerţilor pe mare, ucanrintind nimic de Sf. Nico'ae – al cărui nume îl şopteau doar pe carii –, pentru a nu cădea în erezie. Apropîindu-se pe rând de râpa prăpăstioasă, vă dusele aruncau coroniţele în adâncul fără sbucium, cuprinse de vraja ciudată, ca dragostea pentru bărbaţii lor, cele îndemna să se plece cu fruntea înainte pentru a Iscodi lumea necunoscută din poale.

Cri tina făcea rugăciuni pentru Hemcea^ despre c.:re mi ştia precis decă e mort sau numai plecat pe marc.

Ajunse să se înţeleagă cu duhurile ,1c vorbea blând când Brara era plecată în Tomis şi im se mai temea de cotloanele întunecate ale Castelul ui sau de groiele însufleţite de vânt.

Vara aveau şi vizite neaşteptate, carc-î făceau mure plăcere. Fetişcane tinere luptândiKc cu un geamantan, apăreau din senin pe uşe şi se opreau o clipă să ră- eufle, încântătoare în tinereţea lor, cu părul sbursit ţi ochii aprinşi. Li se citea pe faţa îndrăzneala şi bucuria luxului apropiat; cădeau pe scaune moarte de osteneală, cu buzele de un roşu aprins şi cu părul vapsit în acajou, încârUonţat. Se purtau frumos eu Cristina, îi făcea cozile, în timp ce discutau cu Braia ultimele amănunte ale plecării; o legănau şi fata ¿e Lăsa alintată, lacomă de toate mărunţişurile-, de brăţări şi fotografii.

Curtezanele nu stăteau decât două, tnet

ceasuri şk

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dacă vaporul ce trebuia să le ia – de obiceiu caiduri rujei greceşti ?au turceşti – opreau în dreptul coastei pu tii, iicce rect ala de grăniceri, coborau însoţite de Ura ia pana pe plaje. Crtsttna le conducea până la şalupele largi, mirosind a peşte, lângă care aşteptau trântiţi pe ni.-ip marinari i nur« lari şi morocănoşt. (teama H lanul ora aruncat la repezeală, călătoarea se trezea ţiuită pe sus şi Braia împingea cu nădejde carcna şalupei, de părţindu-se cu un „noroc!" de clientă. Apoi se întorceau amândouă printre coline. în timp ce barca colea după stânci, înlr'un loc ce nu puica îl văzut mei de pe acoperişul Căpităniei Portului.

Erau firi vc:eîe, spuneau glume într'o cascadă de râsete argintii, o învăţau pe Braia ce să îndruge a- frantului neconsolat, dacă le-ar fi căutat după plecare, se jucau cu Cristian, o sărutau ,şi-i dădeau <>ă pipăc colierele şi bijuteriile din sân.

Însă şi ele plecau, ce vânturau mereu şi nu ră-Jv- ncîiii în Cartelul uriaş. Singurul prieten statornic, care venea Dumineca, aducând u-i bomboane şi o sumă de noutăţi —• nu tocmai pentru un copil – era Tcrzl. Frizerul prinsese adevărată slăbiciune pentru fetiţa şi regreta timpurile când Cri tina îi inve elise dugheana.

Ajungea gâfâind de drumul pe ni-ip şi-şi întindea ciotul de lemn, râzând nepăsător cu ţoală gura; ridicând-o de-a'upra capului se făcea că vrea s'o înghită, dar Criiilina ajunsese să se obişnuiască cu violenţa-i inofensiva. Braia nu prea vedea cu ochi buni vizitele duminicale, deoarece frizerul vorbea cu stimă de Hem ce a – nu fu esc el însuşi eroul unor sângeroase lupte navale? – şi nu ţinea su-i împrospăteze feleî >en ti mente le filiale. într'o zi îi îucuc uşa în nas; Terzi fu nevoit sa se înapoieze kilometri întregi, după ce tropăi o în jurul ruinelor şi ebierase de

cutremurase stâncile şi astfel se termină scurta prietenie.

Cristina îl tuta din zi în Z>]>e taică-său. Când pleca, undeva, Braia îi spunea:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

_Fjj liniştită- llît-e îţi leg dua-ua după gâl să te feiea^ca ele duhuri vele.

Şi-i agăţa propriul ei talismmi, o pun^uliţă cu cru- >ci!uiiţa de aramă, ghiuri de vultur şi cu grăsime urcată de helgea.

Astfel crescu Crittina în Castelul dela ţarinii! mării şi o singură dată ieşi în lumea oraşului – pe cane nu-l mai văzuse din ziua plecării lui Hem cea – insă 6e întoarce repede, căutând să scape de amintirea neplăcutei escapade.

lAentrucă ajunsese aproape de treisprezece ani şi nu ştia carte. Braia o trimise la şcoala dhi cartierul Anadolchioi, unde veneau. şi fetiţe din oraş. Cri: tina se simţi intimidată de ceata sălbateca, ce râdea şi se sbengiuia pe sub bănci întifun vacarm de ţipete şi plânsele. Învăţată cu oameni în toată firea, lipsita de jocurile şi voioşia fireasca a tinereţii. rămase dezorientată în faţa năzdrăvăniilor noilor colege. Erau şi 'Câteva din Tomis, cane se făcură de îndată remarcate prin şiretenia şi agilitatea lor de maimuţe.

Micile tomitane povestiră acasă de noua colegă în- crezută, cu numele lui Hem cea şi părinţii îşi amintiră de nebunul ce umbla să cucerească hun ea. Se interesară din curiozitate de soarta ei şi aflând că stă la Braia. începură sa schimbe tot felul de presupuneri. Părerile erau împărţite: unii susţineau că cel dispărut a trăit cu Braia şi i-a făcut fata, alţii că i-ar fi vândut-o pe

nimic, înaintea de-a se îmbarca. Tn orice caz o fetiţă crescută de o traficantă trebuia să aibă apucaturi nu se poate inai proaste şi îşi sfătuiră o-drastele, cuprinşi de panică, să nu facă cârdăşie cu * colega părăsită. Şcolăriţelor atât le trebui ni. O izolară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ijitr'o bancă şi începură să şuşotească tot felul de intrigi privind-o pe ascuns, peri truca atunci când Cristtrui se apropia,* să isbucneaseă uitr'un hohot de râs, lăsând-o foarte încurcată şi roşie toată.

În cele din urmă directoarea o chema pe Braxa la şcoală şi cu mult tact îi dete de înţeles că fata e prea marc pentru celelalte colege şi dă naştere la scene, carc o pot face să sufere. Ar fi fost mult mai bine eă se retragă şî să-şi dea examenele hi particular, iha'a pricepu cuin stau lucrurile şi se grăbi sa-î urmeze sfatul, însă supărările nu se opriră aci. Un denunţ anonim – multă lume tlâdca ca sigur numele lui Vasi. care dupăce oferise peşcheş pe Cristina influentei sale rivale, căuta să-i slăbească puterea prin tot felul de hăriueli – primit de „Amicele Tinerelor Fele", sesiza înaltul for de soarta micuţei încăpută pe mâinile castelanei.

Într'o dimineaţă, pe când fierbea singură apa de ceai, Cri >tina se trezi cu o doanmă în vârstă, înaltă şî vorbăreaţă, cu o banderolă albastră legată de mâneca. Doamna se aşează ţeapănă pe scaun, privi mult timp prin [orgnon toate ungherele şi-i puse întrebări dibace cu voce prefăcută, mângâind-o stângacii! pe creştet. Ambasadoarea caritătii omeneşti o impresiona mai mult defavorabil xorbindu-î de calitatea hranei în azilul de copii; încleşta gura ş< n?o clinti pana la plată, când doamna oftând adânc scoase o monedă şi o lăsa |>c masă. Cu toate că data următoare veni în trăsură, însoţită de un poliţist – făcând-o să simtă pentru prima oară

constrângerea autorităţii – nu putu face nimic, fiind impodbil să dovedeşti imoralitatea Braei, sa găseşti vreo dovadă sau cel mai mia indiciu despre profesia ei. Fata rămase tot în Castel, departe de lumea intrigilor .şi lefilor orăşeneşti.

Gris ti na nu ieşea din această .ruină şi zi de zi devenea mai svoltă şi mai frumoasă. Seninătatea obrazului şi parul de aur însufleţea ca o lumină viaţa rarilor[1] trecători; bătrânii se uitau după ea cu negrăita

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

plăceic când. o întâlneau printre coline. Pescarii. o şahi iau <le do parte hi zorii zilei, coborând tu uneltele spre plaje şt femeile din Lazul îi aduceau plăcinte gustoase, mai ales Sâmbăta, când făceau pomeni pentru morţt Li se părea tuturor acestor oameni simplii că o zână le farmecă viaţa când o \ cdcau sprijiniţă de arcadele mari şi grele din piatră inegrilă, cu păru-i Legat ce sclipea că aurul la soare sau :c închidea arămiu în penumbra, cu saiiii dcîicaţi ce începuseră fcă-i. împungă cămaşa străvezie de în.

Umbla cu picioarele goale şt, vara, pieîea-i aibă ţi delicată se bronza.de vânt; numai ocldi-i rămâneau albă trui ca seninul îndepărtat al marii şi părul ca ni ipul cânepiu.

Toţi se bucurau întâlnind-o şi Braia gândea cu groază că Ilemcea ar fi putut pica pe neaşteptate, ră- pindu-i-o, lăsând din nou cu perspectiva unei ba tnuieţi ringuratico alături de un bărbat nebun.

Toţi o căutau pe Cristian ea pe o piaza bună, nu- tnai lui Simeon, ca tel anul, fata nu-i făcea nieio impresie; îşi urma druimil nepăsător ca şi cum n'ar fi avut pe nimeni în cale. E drept că nu se întâlneau prea de>.

Simeon era un om sfârşit şi puteai ghici cu uşurinţă ispiăvirea rosturilor pământeşti după nmorfe.iln fizica, provocată de o putemică lovitură morala ce-i nimicise orice tresărire, adâncindu-l în odihna fiinţelor fără ambiţie, înfiorătoare prin lipsa lor de dârzenie, bălăcea pe poteci în

căutarea unui sfârşit pe tare-l simţea de multă vreme înainte-i şi niminі n*ar fi putut spune cu siguranţă dacă aparţine vieţuitorilor eaa dacă în el ÎIU salăşhieştc vremi duh agitat, hnpingându-l fără eimţîre pe stâncile ascuţite şi negre.

Se aflase că fusese închis şi pescarii bănuiau că pentru »vrăjitorie, iară a şti că invocarea puterilor diavoleşti ar fi fost <m păcat prea mic în faţa oamenilor «au Divinităţii, faţă de fărădelegea înfăptuită.

Simeon trăise în tinereţe de pe urma nenorocirii ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

vigatorilor şi iu blestemele şi tânguirile rudelor disperate. Cu fiecare zi pofta de câştig i se mărea şi lut fel do patima coborî e pe miiilca-i începţoşata* Şi cu cât se afunda în avuţii, cu atât Diavolul punea stăpânire pe suliéiul său şi-l trăgea Iu prăpastia .pierza- titet. Dc-atiinci iiîcio luminiţă nu-i mai răzbătu până în ceasul morţii trupeşti.

După cum îi ştiau bătrânii, fuse«e jefuitor Jc epave şi braţul său nu tremura când scotocea sânul sau buzin i árt Ic oamenilor uni fia ţi de apă, cu gura vânătă şi 5trâmbă îndopată de nisip sau când cerceta bietele ţăndări alo năzuia ţii omeneşti ₘ furând lot ce se putea lua şi abandonând rămăşiţele va chir pe plaja pustie.

Iu vremea tinereţii portul era mic – câteva pontoane de lemn îngrădeau scobitura naturală a ţărmului sălbatec – $i navigaţia se făcea cu mare greutate* Multe corăbii ramă e*eră împotmolite în apele viclene sau se sfărâmau de lespezile ascunse, în?u dela un timp tocmai promontoriul mai primejdios, capul Agi- * gea de, caro se fereau toţi ca de 'J'ara Galaxiilor, se inaiba de cehele lele marinarilor* Puţinii supravieţuitori pove tcau despre o lumină roşie, stufoasă, ca un far ce apărea şi dispărea în mijlocul irttiiuccitnii, pe care timonierii îl luau drept farul Cenovez din capul portului. Virau spre Vest şi în loc să se 'ndrepte spre, ţinta bună, simţeau sub tălpoae izbitura duşmănoasă a stâncilor doki Agigca, acostând inuk m.u hi S»td, decât ar fi trebuit.

Autorităţile obişnuiau să nu ia în seama declaraţiile niuifragiaţilor, bănuind că numai s voituri le răspândite prin taverne pe seama farului fantomă, îi face râ vadă indicaţii de navigaţie, acolo unde pescăruşii, nes ting beri ţi, îşi fac cuiburi în stânci. Totuşi amănuntul că mul ţi din înecaţi, putrezeau pe plaje îără bani metalici şi cu inelele smulse la repezeală din inchceiura mâinii, anumite semne care arătau acoeaş metodă de lucru şi repetarea jafurilor profanatoare^ detc de gândit şi celor mai sceptici ofiţeri,

isjlpl Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 **pwpL, CH1HAIA**

Supus poruncii de a aduna cât mai mult în ascunzătoare. orbit de patima.. Simeon nu se mulţumea cu prada nopţii şi rătăcea chiar în timpul zilei, după furt- runâ. cercetând plaja umedă. cu nisipul încrustat de scoici albe- proaspăt spălate, .sperând să mai gă- sca~că resturi de corabie. Într'o zi, patrula de grăni' ceri pusă anume Ia pândă găsi asupra-i cureaua unui hiecat – lucru de nimic – şi cu toate ¿nutcilurile curioase. bănuiala căzu îndată asupra-1. Arestarea se ¿evedi temeinică când a ca â iutr'o boltă umeda din Ca ¿tei, pe jumătate prăbuşită, se descoperiră o grămada de bijuterii, bani, butoiaşe cu rom. scule, pânză de velatură? Misterul farului misterios, steaua morţii pentru atâţia navigatori, se lămuri când fu găsit şi un felinar mare, roşu, din ceîe ce se atârnau noaptea îe săgeata bom preşului, folosit de nebun, pe timp de furtună, ca un luminător acoperit la intervale cu mantaua.

închis şi eliberat din cauza unui şoc nervos – se plimba în jurul celulei pipăind pereţii, căutând într'o Ftănnnţâ încăpăţânată «i liniştită să pătrundă taina □¿urilor negre – Simeon stetc internat câtva timp mtrun balamuc din Bucureşti şi până la urmă, so- cont cu totul inofensiv, i se dădu drumul. Odată cu bătrâneţea căzu în mintea copiilor şi rătăcea în neştire, ascunzându-se de oameni şi de lumina zilei, pe locurile unde în tinere te nu trî -.e atâ tea spera nţ e şi deîgro puse atâtea bucurii. Braia jl luase de forma ca -OE şi-l întâlnea tot atât de rar ca pescarii diti Lazul. Socotea că-şi face datoria punându-i o strachină cu fiertură în văgăuna unde Simeon lâncezea zile întregi, fără ca în ef să se deştepte dorinţa unui gest cât de mic.

CrLtina îl întâlni pe o seară de toamnă târzie când se întorcea la Castel cu o căldare de apă şi păşea repede pe poteca cuprinsă tot mai simţit de tulburare:» neguroasă a înserării, căutând să iasă dintre crestele mâncate ca de râuri aprih-ţe. Erau valuri mari, ploua

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

şi »goinotul ţărmului se auzea ca ecoul unui bubuit înăbuşit, ce se tot apropia până la descătuşarea asurzitoare. când puhoiul de spumă im p roşea râpa. Stiin- cile promontoriul ui. colinele* grote> adânci oblojite de bunueiu, se luminau. la intervale de fulgeri jc ce ţâşneau ca gheizerii. din pământul 5-Aerp. împungând cciub

f.şi continua calea* când i se păru cu zăreşte pe stânca cea mai înaintata a capului Agigea, un o?n în ©Maz ce unora depăităiile cu mâinile întinse şi cu Înmiea luminată de răbufnirile arzânde ale platoului.

Crezu că î.i.-uşi Sfântul Ioana chemat de ccuinele furtunii şi ale pustietăţii, a venit să-şi încarce credincioaide-i eu Bete. Totuşi nicio corabie de ceţuri şi putreziciuni, nu-şi revărsase coasta uriaşe peste mal. Părea mai degrabă că umu! de pe stâncă are trebuinţa de un creştinele Charon să-l îmbarce pentru ţinutul paşnic al veşniciei*

CIT ţina dori să cerceteze îndeaproape vedenia; ştia, că spiritele mării n'o pot vătăma ,şi că talisnianul stin- ţit ¿ub icoane o apără de caracatiţele veninoase, care şi-aruncă din scobitura malului, braţele pe stâncă. Căldarea de apă o stingherea «i o părăsi într'o tufă ţucrătoare de avariei, apoi se urcă Jcabuşelea pe râpă, pană ajun.-:e pe capul neted, lunecos, maturat de Crivăţ şî de valurile de umezeală.

Străinul se ridicase din genunchi şi se 'ntorcca păşind inceL cu!undat în surzenia pietrei, nesimliJ sguduitu- rilc va'uri'or de la picioare sau picăturile mari de * ploaie, prelingându-i-se pe frunte. La un fulger sângeriu care împietri apa şi cerul, ocini i se văzură ne- clintiţi, ca de smalţ, Hpsiţi de orice înţelegere, braţele depărtate de trup ca nişte crăci ţepene, paşii rari şi grei, în lănţui ţi de pământul jilav, pedeapsă îngrozitoare care (e înfricoşa. Omul cel mai nepăsător ar fi plecat capul la trecerea nenorocitului, lipsit până şi de simţul săi bă tac tuni

lor Je-a se adăposti de furtuna,
Crtsttna îşi înăbuşi an ţipăt şi rostogoli înapoi
5

jie malul jihw, fără să se mai oprească până în goalele BraeL Castelana o dojeni duios, fără a-i l fu muri nimic, iiiiă nevestele mai tinere clin Lazul, care lăsau câteodată pot nană în văgăună, spuneau despre el că « slânt. Bătrânele, cunoscătoare aî anilor mai vechi, care ştiau că în tinereţe, Simeon chemase morţti mi ca vânător de suflete ci de avuţii, nu ¿coteau niciun cuvânt, socotind că Dumnezeu îl pedepsise deajims.

Cu totul uit traiu ducea Braia. Colinda mai toată ziua barurile din Tomis şl. locurile ce'c mai deochiate, vizitând patroanele caselor de toleranţă, cu caro avea convorbiri îndelungi, privitoare la nevoile cartierului sau În prisosul destinat străinătăţii. Câteva începuseră să trateze pe ascuns cu Vasi şi fenveia condamna cu glas tare lăcomia nesăţioasă a Persanului ce mi se mulţumea cu contrabanda, zărăua şi comerţul de aniichiluţi.

Seara ce întorcea totdeauna la Castel şi pctlTOCn ultimele orc ale amurgului – când întuncri'.ui adulmeca brazdele apelor – fie pe icrafele crăpate, lie în camera rece, cu iconostas şi mese grosolane pentru pescari. Era ora ghicitului, când vreo femeie necăjită din Lazul venea să asculte desfirarca zilelor bune de cete rele. Ingenmichiau amândouă laii^ă tava de argint cu o grămăjoară de nisip fin, netezit. Alături, ő căţute cu mangal răspândea fum de tămâie şi de aromate, iar dacă era iarnă, gura lăbărţată a hogeaculm. arunca prinosul adus sfinţilor. Crislina veden că lăţii st.râzătoare¿ rotundă a castelanei căpătă o ^gravitate seacă şi prin rotogoaleJe de fum îmbălsămat, obrazul ei îjt~ cremea în aceeaş împietrire pe care o zărise pe faţa lui Simeon.

Işi trecea degetele pete nisipul cald şi murmurând frânturi din *Adormirea Maicii Domnului* şi *O cometă a căzut din* cer, cerceta în trio borboro.cală neînţeleasă clintirea adevărată a zilelor omului şi a firelor de nisip. Femeia pleca

mulţumită şi Braia rămânea pe gânduri în faţa tăvii, cu CrxUitui ’qo i öe furişii în poale.

i sjlL | Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsiVed revistatransilvania.ro/rndrrl933-1947

LR taina înflacăratil a amurgului mirmnira poveşti cu vocea stinsa până ce copilea x &c închideau pleoapele şi un suflu uşor ii plutea pe buze. Atunci O privea câteva clipe ca vrăjită şi ge culca şi ea, dupăcc batea mătănii îndelungi, mulţumind cerului pentru fericirea ce-o mai făcea să uite de prezenţa la câţiva paşi a unui nebun, bărbatu-său legitim. Nu-l vedea cu săptă- manile, însă superstiţioasă, ca toate femeile <le pe ţărm, ee temea de nenorociri.

Braîa era cu treizeci de ani mai tânără ca Simeon. ŞL dacă la lumina zilei dădea dovadă de o mare seriozitate, reclamată de profesie, în nopţile de vară nu ezita să se strecoare în patul chiriaşului de sus, de cele mai multe orî un marinar cu parale bune, petre- căn d u -şi pe ţa rin scurtul concediu.

Cristina simţise – cu uimire la început, apoi cu Oiirccare curiozitate şi admiraţie pentru aventurile nocturne ale binefăcătoarei —• că în toiul nopţii, femeia ee ridica uşor do lângă ea şi după ce se asigura că totul e cufundat în pacea mtunerecuhu, cobora pe tăcute. Se prefăcea că doarme, privind printre gene, clipa când femeia străbatea despletită paloarea veche a lunii din ferea* lift; de îndată ce Braia se strecura în co- ridorul plin de buruieni şi şopârle, deschidea ochii mari şi a culta încremenită, cum scara găunoasă se clatină frccându-se de pereţi şi cum, după oarecare timp ca delaim icrine iu vârful picioare or lângă umărul -ei. AuzLc despre comoara descoperită în văgăuna lui Simeon şi punea pe seama aurului, călătoria ciudată, legată de taina Castelului şi de legendele acestui ţărm bântuit de valuri. Căpătă în Era ia o mare încredere.

Dela o vreme între ele se stabili o înţelegere mută. Acizii o privea cu ochii de-cliişi cum <c pregăteşte plină de fericire să aibă vederea cu

i sjlL | Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsiVed Lvestitorulromanului.ro/muzeu/3-1-1347

Bărbatul necunoscut, cum se pudrează cu atenţie, îşi face sprrnocnele în faţa oglinzii, şi-şi scutură în păr fire de levunţtcă. La înapoiere o asalta dela uşe cu întrebările, curioasa de mărunţişuri. şi atunci femeia ă fără a intra În amănutul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

trupesc al dragostei, îi povestea tot felul de nimicuri drăguţ® şi încântătoare despre scena avută, despre galantoni a marinarilor străini ca reţi fac fel de fel de cadouri şi mai cu scamă despre tinereţea sclipitoare şi caracterul manierat al unora spre deosebire de pescarii munciţi, care nu înţeleg necesităţile sufletului fetnenin sau de a anumitor brute, îmjirăşdind ui jur numai scandaluri şi suferinţă, fi dădea ca exemplu pe Terzi – dintre puţinii cunoscut i ai Crîşlinei – şi când fata dovedea că frizerul era cat se poate de bun, avea pregătit a cel aş răspuns: „În tinereţile tui cji siguranţă a nenorocit multe femei".

Când o crezu destul de mare, ii mai înşiră în amurgurile nesfârşite de vara, poveşti nenorocite de dragoste ale prietenelor din tinereţe, mai toate părăsite de bărbaţii ce le promiseseră marea cri sarea – «i-i insuflă o nespusă teamă de rupturile neprevăzute« care sd robeau viaţa femeilor şi le lăsau cernite, mereu singure. Multe se răsbunau, se aruncau cu dinţii şi cu. unghiile asupra amantului întâlnit tntr'un port îndepărtat prin cine ştie ce împrejurare, altele dădeau la iveală loviturile complicilor, preferând să sufere o vîaţă întreagă, decât să-î lase nepedepsiţi. „Mai bine să-l ştii mort, decât aşa**, termina Braia tristele po* vestiri.

încet, încet, la întrebările nerăbdătoare ale Cris linei, cîire se dovedea foarte sensibilă şi cu o dorinţă de a cunoaşte, tot atât de curată ca cerul de lapis-lazuli —* Braia se ferea din delicatete şi pcntrucă în realitate vedea lucrurile cum le descria, de a-i arăta laturile ne- tiu ferite ale. vieţii – îi vorbi pe ocolite despre umilele case de toleranţă unde fusese pensionară, până a nu se stabili lângă bărbatul de paie în Castel, despre frumoasele-i prietene spaniole, franţuzoaice, levantine, încărcate de bijuterii, strălucitoare de spirit şi graţie, despre soarta tragică a acestor curtezane, majoritatea dispărute în crime pasionale sau innecate cu ani

an ţii în depărtarea singuratecă a mării, în sfârşit despre luxul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

orbitor al marilor ane, unde argintul şi oglinzi'e scânteiază la fiecare pas «i fiecare zi[r] e o zi de petrecere şi noi surprize.

Cristina tăinuia în ea înclinarea către tăriile sclipitoare aîe adâncului, şi nti îmi putu de bucurie, când Braîa socotind-o destul de pricepută. începu s\o gătească. Îi făcu o rochie lungă de catifea neagră, ce-i scotea mai în relief minunata paloare a felii şi auriul părului. îi încătăramă şoldurile cu o centură brodată eu perle sidefii, stinse, care <c prelungea printr'un tiv de argint până la pământ. În degete ii pure inele şi sigilii vechi bizantine. foe ascuns pentru însemnat puritatea vagelor şi podoabelor, iar peste sânt, doua pandantive rotunde, grele, doici di curi de felul celor din tezaurul pe care epi-copul Ba tennis de Tomi J1 dăiui Avarilor pe timpul împăratului Heracliu«. De wi realism crud, cu tontă întrebuinţarea liturgică, d ticurile erau lucrate după moda antioebeană, reprezentând numeroşi cerbi şi vulturi a frontali hitr'o frizâ circulară, tocita pe alocuri, printre săpături, rotunde umplute cu smalţ ŞL CU pietre scumpe.

O duse apoi în fata oglinzii şi după ce-i strânse părul, rotunjindu-i-l ca o eu muia în jurul frunţii după moda orientală, ii mări odúi cu doua trăsături negre, colorând un misterios zăbrahiic peste lumînile-i albă trii, trecu cu o urmă de purpură peste buzele cam lîsidc şi copilăreşti, peste vârful urechilor .şi peste unghii. În sfârşit o ininieiesmă cu unguente şi îi fărâma levănţică în păr.

Cristina nu se mai juca cu picioarele goale în soaiele proaspăt al răsăritului printre lotcile răsturnate şi năvoadele sclipitoare de apa mării, ci işi petrecea mane parte din zi gatineht-se, iar seara privea curo pietrele scumpe de pe ea sclipesc tot mai ameţitor în lumina scăzută şi paşnică, iar rochia se pierde ca o părere în oglindă, lăsându-i numai faţa de vis veghea unei

zeițe – şî bijuteriile l>arbare.
Stelele aprindeau pe luciul mării văpăi tremurătoare

şi neînţelese ca şopoinl apelor printre stânci muie, nemişcate. Cu cât se depărta de cernirca calma a albăstruiul dobrogean. Marea Neagră închidea departe, spre -un continent neînţeles, o triste'c vagă şi o aşteptare fără nădejdi.

Ziua mult aşteptată a iniţierii în dragoste veni într'o primăvară, când viperele se răsuceau deşteptate prin pelinul amar şi în Tonus se zăriră prin forfoteai» negustorilor, măgăruşi împovăraţi de portocale. Avea numai şaptesprezece ani, însă Bruia o socoti la vârsta când poate să se distreze pe socoteala unui bărbat» Ţinea prea mult la Cristina, să nu pună ţoala grija în alegerea primului amant şi, calculată, tratâ multă vreme cu tui Englez tânăr şi cam sfios vânzarea fetei. Englezul primi condiţiile – treizeci lire sterline – vrăjit de fotografia Crutinei şi grăbit să aibă o ultimă aventură pe ţărm, înainte de a pleca cu crucişătorul *Renov.yi,* pornit din marca bază navală dela Sin ga porc.

Cristina îl aşteptă ţeapănă de podoabe, sprijinin- du-şi de colţul bufetului, trupul slăbit de emoţie. Ochii ci mari priviră cu încredere pe străinul în uniformă, apropiindu-ro încet, fascinat de atâta tinereţe şt puritate. Uşa de sus se trânti şi o muzică veselă^ ţipătoare de lioxtroti îy napi stridenţa alămurilor prin Castelul mo ho rit. Braia intră cu un patefon în mână, îl aşează pe-o măsuţă şi asigurfuidu-se dintr'o privire că totul c iu ordine, veni la vizitator, prin* zându-l cu vinovată complicitate de braţ.:

— Haide, faceţi cunoştinţa şi nu vă mai ţineţi aşa serioşii

Îi recomandă, fără ca fata să audă un cuvânt, avu grije ca ţigările să fie la 'ndemână, apoi, cnnoscându-^i datoria, dispăru cu un senin de încurajare spre Cri- stina. Era liniştită, ştia ca se va pricepe să se lane îmbrăţişată, amăgindu-l cu

meşteşug, ¿tiptinându-i-fic cu viclenie, cât mai atrăgătoare pentru cel doritor da petrecere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Ar fi dojenit-o însă, dacă i-ar fi a Hat primul gest. Fata păşi spre patefon, ridică acul şi înţelese dintr'o privire furişe că şi cl dorea acclaş lucru. Aşteptau cam stingheriţi. Străinul începu a vorbi greoi şi părea încurcat după emoţia primei clipe. Bietul om, cu oricât tini-m ar fi fost deprins pe tnare, gândea cu groază cu va fi solul unui JIQ<I ţinut pentru prinţesă, un dar ce-ar fi putut să-i fie indiferent sau neplăcut, adâncind-o tntr'o îndolicrc neînţeleasă pentru tot restul zilelor Cât pe-aci să renunţe la bani şi la târg, când , Crutina îl prinse de mână şi-l duse zâmbind lângă geam, pentru a-t arăta sterii numeroşi alergând pe tiiiip, la ora aceea când golful cra pustiu. IsbucnirA amândoi în râs, apoi pe neaşteptate ca şl cum Cri" tina şi-ar fi dat seama de podoabele ce-i robesc umerii şi de datoria unei fete de vârsta ei – il sărută cu multă seriozitate şi îşi sprijini capulpe tresa metalică cu un fel de triate'c; în ochi i se reflectară ultimele raze ale amurgului pe plaje şi păsările care ţopăi au caraghioase.

Tot timpul Englezad i se păru un cavaler din cei descrişi de Draia, un om nespus de blând şi nobil, ce-o ridicase uşor pe braţe şt-o dusese cu och'i închişi spre împărăţia îndepărtată a visului. Faţa-i era luminata de vălvătaia luptelor cereşti, dorinţa, o pornire nobilă, descătuşată de viaţa-i pământească.

Buijnl lor înalt, de unde vegheau alăturaţi, bogăţia roadelor şi a cirezilor prin veacuri, era strălulgerat de O torţă uriaşă, ca văpaia comorilor din gorgane, ce se înaltă noaptea pe'te stepă. Aceasta era puterea iubirii?

Privindu-i faţa extatica, tânărul se intimida de-abi- nclca, căutând să nu-şi manifeste nepăsarea de care ac simţi cuprins, după trecătoarea istovire. Aprinse o ţigară şi cu mâna amorţită sub capul ei, găsi că menajamentele sale teatrale sunt până Ja urmă plictisitoare; fu dezorientat, furios pe sine şi cuprins de porniri contrarii.

Se înseră, caravella din tavan fu împresurată

de

apele liniştite ale teaeb celor. Prin ‚pod se auzi ¿borul rătăcit al unui pescăruş şî diri iwu aceeaş linişte grea, cernută prin murmurele surde şi clipocitul murii»

Englezul sări jos, işi trase tunica şi înainte de a &c încheia Ia nasturii auriii puse o sută de lire pe masa, ştiind că localnicii preferă moneta Albiomdui ce ici indigene; îl surprinse indiferenţa Cristinei, părându-i-se ciudat că primeşte plata fără a clipi, neşliiml cu Bruia o familiarizase de mult cu darurile gentililor amanţi. Ca o ultimă dovadă de ataşament o sfătui cum putu să păstreze banii ia ioc ascuns <^ăci patroana işi încasase pattén, apoi îşi îndesă şapca cu cozoroc verzui şi vru să se retragă, când iubita de o sută treizeci de lire h sări de gât şi la insistenţele sala, î «se ghemui pe prag, lângă picioare, Doabia după proteste ncrăb- datoare întrio românească stricată, pricepu că e marinar, că departe il aşteaptă doi băieţaşi „very little*\ şi că totul ii'a fost decât o. plăcere de-o clipă» Ca mângâiere ii făgădui că o va vizita negreşit când crucişe- torul *Itewown* va mal veni în misiune prin apele Mării Negre.

Braia o găsi lângă muchea de piatră a ferestrei, cu privirile în depărtarea apelor heînţele e, ce-şi trimetea cutremurarea 6a ce istovească de ţărm cu o foşnire verzuie, calmă. începu s'o întrebe glumind cam îngrijorată despre frumosul ofiţer şi Cristina întinse braţul fără putere spre lirele de pe inasă.

Alarmată, Braia îi întoarce uşor umerii. Pentru prima dată o nesimţită crispare fixase trăsăturile fetei, ca şi pum un zăbralnic de tristeţe neaşteptată i se Lisase peste chip. Parcă devenise şi mai frumoasă, dar acum avea o răceală marmoreană şi părea zeiţa amurgului.

— Eşti femeie acum, Îl şopti Braia mângâietor,

lăcrămând. Nu trebue să-ţi pară rău»

Cristina nu-şi purta gândurile spre iicprihani rea anilor cruzi, căci rămăsese la fel de pură şi pentru ea dragostea nu fusese, decât o înflorire dorită şi iscodită mult timp, despre care Braia o pregătise indca- juns. Cecucc v decepţionase şi o rănise, fusese plecarea grabnică, neînţeleasă a iubitului.

De-a lunci, cuno*cu mul ţi străini în cămăruţă de sub acoperiş, însă rămase la iei de frumoasă ca în primăvara celor şaptesprezece ani. Pescarii, cu înţelegerea oamenilor săraci pentru orice profesie» vorbeau cu ea toi alai de respectuoşi, femeile îi aduceau străchini cu feluri ale/c, dar acum, nu se mai încurca printre uneltele lor §t nu se mai sbeuguia în nisipuri pe ¡urnă la te goala« Ieşea rar din Cartel şi priveghea măi mult La fereastra prhind albastrul mării, aceleaşi stimei roşiatice sau farul dela Tuzla, ce clipea vioi, indicând drumul navigatorilor, iar urechi le-i erau îngreuiate de cercei groşi, bizantini şi párul de aur era prins într'o plasă de ierburi uscate, albastre. Ziua arata tot ca înainte. Numai când se laşa seara pe^te Castelul veşnic orb, cearcăne stun.se, de-ab&a simţite ¿e observau pe faţa ci albă, delicată şi o paloare de vis o făcea parcă mai prelungă şi mai elegiacă.

Totuşi Crbtina nu suferea. Braiu n'o silea să uree când n'ar n vroit şi nu considera întâlnirea ca o povară, ci un eveniment firesc în traiul unei tinere ce trebuie să petreacă şi sâ primească cadouri. Sufletul îi rămase cu totul liber, neinlănţuît de remuşcări sau de păreri de rău şi străinii aleşi de BraZa, preveniri de ameninţările ei «iu cuceriţi de naivitatea curtezanei, renunţau la grosolanii, la porniri brutale; plecau pe mare fericiţi, cu imaginea prinţesei în suflet şi la mulţi, chipul îndepărtat le-a uşurat ispăşirea în furtună sau mizeria porturilor înfometate.

68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
>revi?tatransilvania.ro/moi^^-iwi i> r < ita

Când întâlni pe llemcea în întrevederea aranjată de Va«, nu simţise nimic în faţa încurcăturii şi stării hu de vizibilă mizerie. II ştia mai drept de talie, apărări du-şi înflăcărat ideile. Acum se îngrăşase, deprinsese asprimea muncilor grosolane şi arăta la fel cu toţi marinarii nebărbieriţi» cu mersul ţeapăn care coboară o zi, doua la uscat. N'avea forţa, psihologică să -cunoască oamenii, nu legase prietenii îndelungate să-şi
dea Beama de unduirea firii cuiva eau să-şi întipărească trăsăturile unei figuri. îndeplini totul ca im rol în vă* ţat pe dinafară şi sacul de pânză impermeabilă aruncat Ln birje, la picioarele ei, pil ira ceva neplăcut din personalitatea celui ce i se amesteca dintr'odalA în viaţă, cerând u-şi drepturile.

Işi aminti cum la opt ani rămăsese în prada furtunii pe clieîu şi Hem cea plecare fura un cuvânt* Acum se întorsese, presimţea că nu va rămâne mult şi dorea din toată inima, ca odinioară, sa se întoarcă iu Castelul, părăsit, unde visurile se resfirau pe coline, se rotunjeau în aer ca fumul de tămâie.

Seara, cambuzîerul intră grăbit, ¡şi mânca borşul, căzut pe gânduri, şi de*abea răspunse întrebărilor binevoitoare puse de Braia, privind-o cu vădită neîncredere şi pipăind u-şi pe furiş tricoul murdar* ca şi cum ar fi ţinut la piept un lucru de marc valoare.. Declară că va pleca în zorii zilei următoare şi că nu înţelege să renunţe la cambusă, enre-i va aduce un câştig bunicel „dacă căpitanul va fi tot atât de mulţumit", adăogă repede.

De-abea la culcare păru că-şt aminteşte do Cretina: o sărută din nou în fugă şi repeta, turcândn-se pe seara şubredă, legată cu frânghii, că se va scula. ţ)ro- babil foarte de dimineaţa, aşa că nu le va trezi şi speră să le găsească sănătoase data viitoare,

—• Voia veni mai deH adaogă cu importanţă»

II auziră cum învârteşte de două ori cheia în broască. Şi JIU se mişca trăgând desigur cu urechea, apoi duşumelele oftară şi după wi răstimp de tăcere, două cisme grele, marinăreşti, căzură pe podea.

— Cam pricep eu de ce s'a 'nd ilicit dumnealui la Constanţa, zise Braia cu coatele pe masă. Cine ştie ce ticăloşie i-a vârît în cap a furi ;i tul de Vasi!

În orice caz era mulţumită că Ilemcea iiu-şî revendica fata, neînţelegând să facă caz de drcpturile-i de părinte. Nici cambuzîerul nu ramă e e încântat de întâlnirea neprevăzută şi când veni din nou prin Con-

lid y Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri933-1947

atan ţa, trase la ko telul *iMulf¡ur¡,* în Toinis, sbnţiiuhi-se mai la îndemâna în ceata de navigatori îndrăzneli şi vântură Iunie, decât în Castelul izolat. Fără sa ţină Ia Cri tina, începu su devină mândru de frumuseţea fetei şi du pă ce se a nga j ase pe ca rgob o tul de curse m ai fu>ro piale, o eco tea în cartierul petrecerilor, făcând u-i placero plimbe sub priviri!c curioase sau obras- 11 îcc ale ton lila ni lor.

îmbătrânise între timp, părul sburiit i se rame, traiul pe mare îi tăbăcise fain cu încreţituri. Cunos- ctre dcslut oameni, văzuse multe şi norocul dirijat de TI va ¡a al Wa^ti îl ridica. Acutn «o oprea fără sfială în faţa coşurilor cu peşte afumat, grape verzui sau ¿tofo.

De oLicein, dupare se plimbau, cu sub ţii mea oraşului de-alungul falezei genoveze, prhpa lată Încărcată de friixaudre parfumate şi tufişuri de smochin, cinau în baiul lui Marcu sub privirile neprietenoase ale patronului care nu vedea cu ochi buni consfătuirile din. bazar, sau la Vast, unde Hemcea avea de primit creanţe tot mat numeroir.e, răsplata muncii dibace.

Perşanul avea acum ún bazar în regulă şi nu mai păzea nemişcat taraba sărăcăcioasă, sub un umbrar ro;ii. Vitrina noii prăvălit era plina de argintării turtite, ¡negrite, covoare roşcate ca vinul gros de Kios, şi un colţ cu tot felul de monezi grele, ruginite pe raliuri de cleştar, arăta că se ocupă înauito cu nuniis- matica şi zărăfia.

Cristina îl aştepta afară, admirând podoabele de după geam, închipuindu-se, lacoma de strălucire¿ încărcată de aceste frumuseţi – din care, slavă Domini lut, avea din. belşug.

1 lemeea revenea din, fundul bazarului însoţit de Va şi. Bătrânul negustor prinsese un respect deosebit pentru frumuseţea fetei, ca pentru tot ce era preţios şi nepieritor în lume şi ţinea sa-i ofere cu mâna 63. mi dar la fel de pur.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

IV

' Trecură optsprezece ani dela îmbarcarea lui llenicea gi trei de când ascundea regulat xri cam Unsă, înainte ¿e a părăsi Constanta, cilindrii metalici cu afion. În scurtele răstimpuri petrecute pe uscat. Vast avusese prilejul fiă-i cerceteze îndeaproape dorinţa de îmbogăţite – prin comerţ de astădată – şi deplina loaia- Htate. înfundat în fotoliul scump de mătase din fundul bazarului, simţindu-se bine intre scufele preţioase şi exotice, IJemcea de-abia îi asculta sfaturile şi primea fără să clipească îndrumările întortochiate, adresele negustorilor de stupefiante din Siria şi Alger sau planul strecurării mărfii pe sub nasul grănicerilor, sigur dinainte că sub aripa de şahtnara a ursitei, nu i se poate întâmpla nimic rău. Credea ca prudenţa excesivă a Persanului, îndoelile şi aerul de-a nu mai avea curajul să ducă afacerea la capăt, nu sunt decât diversiuni, menite să-l deruteze, să-i pună la încercare credinţa în bazar şi vitejia. O strâmbătură de haz îi lumina faţa severă Ia sfârşitul ini re vederilor; scuturându-şi pipa de mahorca arsă şi rău mirositoare, o vâra în buzunar şi se ridica, îndată ce Persanul da de înţeles ca audienţa e sfârşită. Şi ca să arate ca nu se lasă prostit, striga din uşe, cu mâna pe clanţă:

— Cu dumneata greu să pierzi o afacere, domnule Vasil

Asigurat de devotamentul orb al cambii acrului, Vasî puse la cale un atac pregătit amănunţit am de zile, una din. acele lovituri crude şi îndrăzneţe,

care să4 ducă pană în inima Tomisului, înavuţindu-l cu he-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 _ _ _

gemoiüa absolută în cartier şi controlul mărfurilor I21 negru depc litoral.

Veniturile din preajma anului 1937 i se păreau neîndestulătoare» 1 tela *ţ* ii Ic cu Puterea îndepărtată şi tot mai puţin generoasă după isprăvi rea răsboiiulu.i ítalo-abbimim, căreia ji trimiisesc prin oraşele din nordul Africci odată cu haşişul purtat de HcTncea, informaţii atuupra flotelor de răsboiu din nordul Bosforului – contrabanda, biml indirect suportat de marinarii dornici de distracţii, nu-l mai 'mulţumeau. Terzi lucra atât de nedibaci, că trebuia să cheltuiască o av-cre pentru a-l scoate din mâinile vameşilor, în loc să folosească din osteneala lui. Mărcii făcea încasări dezastruoase, devenise ipohondru şi sgârccnia îl robise inti'biiât, că Vasi nu putea paşi peste trapa tainica din fundul tot mai igrasios şi văduvit de c lien (ţi, decât cu ocazia discuţiilor săptămânale, purtate Jiu tradiţie şi pentru ochii lumii.

Cât pnvcşce traficul de curtezane cu străinătatea – comerţul cel mai bănos dtn Tomis – se afla aproape în întregime în mâinile Braeh carc-şi menţinea legături puternice cu numeroase baruri şi case de toleranţă.

Pe ecurt o stare cât se poate de proastă, de nerăbdat. Hvaja al Wa?iti nu mai era la vârsta când să su- porte fără a lua măsuri inferioritatea sau înfrângerea; o ciocnire ascunsă, cu atât mai dârză, trebuia să decidă asupra supremaţiei economice în cartier. În pragul bătrâneţii, zarafului i se cuvenea să ţină în j^almă rodul muncii şi uneltirilor înţelepte de o viaţa întreagă, încheiate cu aceeaş răbdare cu care seva urcă spre frunze sau metalul strivit de ciocan se trage într'o înfăptuire de artă. Puterea nu i-ar fi zgândărit vanitatea, pentrucă mărirea i ee părea tot atât de firească şi de potrivită, ca un prag apropiat, ce nu mai poate fi trecut; ar fi încrustat-o lângă celelalte pietre ce-i încununau sceptrul nevăzut al minţii. Spre deosebire <le

Hemcea n'aşfcepta ca stelele eă i se coboare lângă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1933-1947

frunte, ştiind că lo poţi cuprinde şi stăpâni cu înclii- puirea ca un adevărat Domn.; iu el drumul spre perfecţiune era neted, neşovăind pe marca patimilor tulburi.

Mijlocul de control a celor mai importante afaceri ee af la în tânguirile lui Marcu şi împărtăşii străini tor ani de zile, nimeni nu gă be cu cale sa-l ia în serios. Tot auzindu-l, Vasi – care de la venirea în Tomb nutrea gândul să ridice o prăvălie pe maidanul din faţa barului asociatului său, acolo unde Hcincea îi ccrşi c îndurare cu ani în urmă – îl gă.J întemeiat, tiu tivind ti-şbl cu aceeaş linişte cu care primea carnala, ştiind că cel ce pierdu e nopţi sî ostenise în izvodirea măreţului proiect, avea sădită în suflet prea putină generozitate pentru a putea însufleţi materia; în vreme ce zaraful adâncise plecat misterul pietrei şi fildeşului, Marcu fu ese sclav avariţie! seci şi pustîetoare. Ce importanţă avea că planul împrumutat constituia o gură de tun împotriva descoperi turului fire c, izgonindu-i din şandrama ultimii ciictiţi? Vadul barului în formă de tunel secase şi puţinii credincioşi . părăşeau nelinişiţi locul peMe care se lăţea ca o aburire, mucegaiul verzui, seu moşit, al nenorocului. Dar Înainte de a pieri, barul pustiu oblojise ideea rea, sămânţa împlântată în ciotul putregăit, pentru a-l nărui la pământ,

Chrar pe maidanul din faţă, Vasi intenţiona să ndice. aşa cum visase Marcu toată viaţa, un varieteu cu nu- mieroase separeuri la etaj, drept de-asupra portului, ‘prevăzând venituri considerabile şi o lovitură serioasă concurenţii. Acolo şi-ar fi centralizat diver ele ramuri ale afacerilor ,dominând xuliuţeşte Tombal şi intrarea cea mare spre dokiub N’avea doşărtăciiuica şî lipsa de prudenţă ca în faţa străinilor să pară mai însemnat decât un simplu zar:if cum fusese până atunci. De aceea hotărî ca numai bcudnţa să i se

facă simţită în varieteu -— de îndată ce sforile politicei comerciale ar fi cerut o înodane atentă şi scrutătoare —[f] fiind reprezentat în rectul timpului de patronul cre- dincto* intereselor bazarului. Izolat de lumea agitată A aventurierilor brutali şi fără scrupule, a tomilanilor şireţi, va trai mai departe în mijlocul vechiturilor preţioase şi familiare, făcându-se ascultat .prin omul sau, ce va trebui neapărat să-i împlinească îndemnurile.

Când trecea pe lângă cont ua nil lui Marcu şi-l auzea scrâşnind straşnic, tuşind de-i pâra ia jeţul şi jurân- du-[c]e tot mai desnădăjmit cu va pune foc barului blestemat, se oprea din drum şî rostea cu înţclei:

— Linişteşte-te omule 1 Soarele rulare şi fura hoce iul tain Vei ajunge să-ţi vezi împlinite dorinţele.

Faţă de Ilcmcea îşi ieşise din lâncezeala venerabilă, făcea pe mi leiiosul, descoperea la rândul sau, frământări cu neputinţă de ascuns. 'În timpul discuţiilor obişnuite, când da noi însărcinări cambuzieruhii sau îi calcula procentele capitalului agonisit, îşi întrerupea pe neaşteptate tacanéala mătăniilor, alun- gându-şi muştele din barba albă ca un om încercat de viziuni chinuitoare, şi kVa să-t scape frânturi ne- socotite, unde era xorba de „taverna murdar a lui Marcu", despre un bar modern ridicat la doi paşi de guta portului, despre avantagtilc investiţiilor imobiliare, etc.

Trăgând obloanele, îi împărtăşea ^tîri politice nu lip ite de adevăr. Câmpania din Abisinia terminată şi sancţiunile ridicate, se prevedeau o regenerare a traficului maritim şi România iii'aşi – atât de econoamă cu construcţiile navale – lansase mai mii) te pacheboturi între 3 şi 4000 de tone, pentru comunicaţiile cu Mcditerana. Se ridicase un nou abator de export, fiiicseră nituite noi cazane uriaşe pentru petrol, se măreau silozurile. Tomisul prospera odată cu portul dm poale, împărtăşea bunăstarea şi voioşia Jui

[idl(68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
fânfâw revistatransilvania.ro/mdrri933-1947 B1OCADA

sgomo- toacă.

Văzând ca Hcmcea lua importantele confidenţe drept ♦obişnuitele atacuri la adresa lui Marcu – dovezi curte-

isillősq Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdlE933-i947

uitoare a întăririi legăturilor dintre cam busă şi bazar – deveni mai lămurit. PersonaI, pretinse ci, n'ar mai fi putut conduce uti varieteu din pricina vârstei ce mi-i mai permitea eu intervină în certurile de fiecare &earâ, dar dacă tui prieten,cu oarecare parale i-ar cere sfatul, nu l-ar lăsa inima, nu i-ar îngădui conştiinţa, să Jiu-I povupiiască a-şi vâri economiile în trio casă de petreceri, cu un venit inai ridicat ca toate dobânzile din lume. Momentul i se părea potrivit şi era deajuns ca treburile sa meargă câtva timp bine acolo jos, ca localul să macine saci de aur. Îi toootf debutată neînsemnatele cheltueli, îngioşând cu creionul cele mai mari beneficii posibile, desfăcu pe genunchi mi plan cu adevărat măreţ, gala făcut.

Din parte-i i-ar fi dat tot concursul, mrutţuinindu-se cu compensaţii mărunte – recomandaţi! pentru marinarii ce au de schimbat valuta, controlul furnizorilor şi mai ales mâna îiberâ în afacerile externe ale localului (aducerea (lansatoarelor şi schimbul de curtezane ou străinătatea) – amănunte care nu ştirbeau autonomia patronului.

Se oprea cu capul în piept şi cu inâuulc luminoase întin-e pe braţele fotoliului, descurajat de bătrâncţiea-i stânjenitoare – în treacăt fie spus, cât se poate de energică şi lucidă – privea copleşit de păreri de rău ŞL cu o invidie prost ascunsă pieptul umflat şi braţele tari ale prietenului său strânse în postavul ordinar, marinăresc, atât cât Hemcea să se simtă încurcat şi să-I mângâie cuprins de panică. Îi jura supunere îl încredinţa că-i va fi un sprijin, că-i da toceşte frumoasa situaţie, etc.

Mulţumit cu aceste declaraţii, Vasi trecu la măsuri ixjpezi şi crude pentru a preveni un contra atac şi a nimici orice tentativă de

isillősq Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdlE933-i947

stingheri re a lucrărilor.

Primele ore din ziua oarecum decirivă, fixată pentru h a se perfecta cumpărarea terenului şi a se plăti de îndată avansuri zidarilor, îl găsi cu preocupările o* insnuile. cercetând firea ţăndărilor luminoase din mă

isjlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrrig33-1947

rtjntaelc pământului ţi etemizându-le în divinul tipar al gândirii omeneşti. Ele erau ca întinderile pustii şi netezi, peste care se revarsă cântecul grav al inedita Hei, lăiindu-se şi resfirându-se în umbre misterioase, poetice. Ca păsările de lut, ce svâcnesc reînviate de lumina grea a înălţimilor, ca peştii orbi veri iţi din întunericul morţii, ale căror pupile roşii rotesc uimirea fosilelor încrustate, răstignite în stâncile din fundul mării.

Toată noaptea se desluşiră pe sub obloanele ferecate

. ale bazarului licăriri stinghere, rătăcite clin fundul prăvăliei, unde era cuptorul cel inie al vraciului, cu scule şi cărbuni. De altfel veghea târzie n'ar fi atras atenţia nimănui sub cerul pontic, căci pretutindeni se vedeau semne de petreceri şi de trezie. În nopţile de vară [umijia creşte nemăsurat şi blândeţea ei nu e somnul în care luneci, cu gândurile chinuitoare pierdute în pragul crepusculului, când elevatoarele şi gruile îşi pleacă grumazul? Viaţa e aceeaşi oriunde şi liberă pentru toţi: sursuruT pinilor, o frântură de armonică, ecoul urmi strigăt peste ape, cine ar putea descrie apoi pacea cosmicii a portului răsăritean?

Hvaja al Wasiti se afla prea vârstnic să mai stea lungit în curiile interioare sau pe terasele de pământ dela marginea râpei, cu o curtezană la picioare şi cu ochii duşi spre stelele neostenite, cutremurate câteodată de suflul unei treceri enorme, fantastice,^bruma unui Poly pliem ce se pierde în adâncul mării, lăsând în urmă o râîColire de întunecimi şi puzderie de clătinări diamantine.

Pentru Persan, pumnul de argint, încremenit incandescent în mijlocul cărbunelui grosolan, scobit anume pentru purifica rea metalului şi aşezat pe o grămăjoară de jar roşu, era un ocluu

isjlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrrig33-1947 ftLQCADX

nocturn de mare pe unde cerceta lumina cerului nevăzut. Argintul amestecat cu metale pieritoare de făurarii necinstiri, fusese limpezit de zgură şi acum plutea la suprafaţă, gata sth te clatine la cel mai uşor suflu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
2^|atransilvan ia.ro/mdrri933-1947 **p VE C1HHA1A**

Vasi se apropie^ de cuptor, cercetă dibachi starea scumpului lichid, înccrcâmlu-l cu tiu vârf de urnirea pe care EO prelinse o spoială stelară şi suflccându-şâ mânecile largi, aţâţă jera tecul cu o pereche de foaie mici, jerpelite. Flăcări despicate'u furculiţa fâlfâirii dintre tăciuni şi după ce aruncară o pală late pe obrajii rumeni şi barba de omăt a zarafului, împung ân<lu-î ochii cu fărâmiţări de ne tomate, pieriră tot atât do neaşteptat în spuza fierbinte.

Acum pata de lumină din mijlocul bulgarului nejţru, urât, păru că fumegă şi crejte nemăsurat în căldura tremurată de sub cuptor. Fără prabă prinse cochilia zgrunţuroasă cu un cleşte şl învăluit inlr'o dâra inne- cuciuaiă de fum, o vărsă, purtând-o de-a-lungul unei forme grele de fler, având grijp ca stropii mărunţi şi nevăzuti să nu-i găurească palmele. Metalul stârâi încetişor, prelingându-se potolit în scobitura îngusta, apoi îngheţă dintr'o dată, rămânând nemişcat ca un pârâiaş fără viaţă.

Vasi n'aştcptă să se închege prea tare. Ilăslurnă p* inasa de stejar, plină de rugină şi scule, drugul inform de argint curat şi apucâiidu-l cu cleştele de-im capăt, începu să-l bată fără milă cu un ciotau greu, înde aridu-şi loviturile cu un fel de dârzenie uimitoare Ia un bătrân. Pe pereţii înalti, umbra i se strângea şi se lăbărţa nemăsurat, într'un joc monoton, halucinant, poideîe mânerilor se frângeau ni muchea zidurilor gălbui, ca aripele ruj) te, impungătoare ale ' unul liliac sugrumat. Argintul turtit, strivit în flori zimţate şi stricat din. 'nou, se lungea pe nicovală cu fiecare isbitură, ceda, se subţia, devenea pe încetul o sârmă groasă şi neregulată. Câteodată sârma se rupea şi atunci capetele erau înădite. frământate şi îndesate una îiiiTalta, că locul nici nu se mal cunoştea. Metalul se înfierbântase din nou de butuc şi cu cât se torcea mai delicat, loviturile cădeau mai înverşunate şi nicovala scotea un geamăt mai spart şi mai pustiu. *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

Avea loLiist şaizeci şi cinci de ani. CKtenii se opri câteva clipe şi hidreplându-se de mijloc, işi şterse cu o basma dungată sudoarea de pe 1'ruMtc.

Bazarul recăzu întru tăcere adâncă şi paionjcnişid colturilor, cotloanele vecin şi nerăscoiite, tşi relua ră .muţenia obişnuită. îmiiileţită de patine lainice. Cuptorul aţipise de mult şi numai lampa de uioschcie îşi ai mica prin arabescurile înverzite, lumini chinuite, neclare, litere dintru laudă necunoscută stăruind de*u- I tingiri pereţilor.

ilvuja al Vi asitî rămase nemişcat în picioare, pătruns de singurătate şl taina nopţii. Dc multe ort i *c întâmpla să se ridice dela masa de lucru, rămânând într'o meditaţie profundă, în li.iLtea nior.nân- tală a bazarului întunecat şi pustia. Câteodată se neliniştea cât era de puternic, de tăcerea crispată, grozavă, de muţenia lucrurilor moarte, a universului vast şi îngheţat. mtinzâmhi-*c nemăsurat printre aceste înfăptuiri de artă, simboluri ale unor constelaţii ajunse la perfecţiune, ¿tinse«

Acum insă era împăcat, sigur de cucerii ea sa«.ca după o luptă grea, undo pui dârzenie şi vicleşug, iar odilma ţi se pare nepreţuită« Cugeta mai departe şi simţămintele repezite şi sloiouse «lin timpul lucru* ui, i se doluşcau lămurii, căđeau iu cascade limpezi de argumentaţie, ca sunete dintre simfonie cuprinzătoare, au'pra lumii.

— Cd o viaţa omului? f-e ntieini VasL Nu poţi prevedea sfârşitul dela o zi la aka. nu poţi rimoaştc pe Dumnezeu, precum nu poţi cerceta calea norilor sau a vântul ut,ci te poţi bucura rumuri de lucrul mâinilor tale, de mintea care porunceşte braţelor să creeze, patimelor să te

ridice .şerpilor să se întoarcă iu apa aprinsă a În ternului« Dc podoaba ¿ie care o scobeşti îndeaproape, iiuullându-L un har nou. trecând«-i măreţia şi simetria abstractă a bolţii înstelate.

Mergând spre apogeul meşteşugului şi personalităţii c fire c sa abaţi mersul orb al destinelor pământeşti,

9 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl 933-1947

să Ic împreuni şi eă le sacrifici spre plăzmuirea archac-- utui divin, demn a se (intui îri eterii. Un scaralw pilit cu migala e tot atât de sfârşit în perfeefiunea-i, ca rangul cei mai înalt al onorurilor civile. În iiecane om, piatră sau picătură de venin, zace propria-ji ţje- săvârşire. La râmlu-i, mal oria frământată ne aureolează de reflexul purei şi neînceputei lumini,

Numai că Ircbuc să apuci cu amândouă mâinile fire disparate şi acolo undo oprni rezistentă să Ic liângi, să smulgi snllarea soră ţic, fără clipire.

Care o folosul? Armonia îţi cuprinde sufletul în preajma morţii, tot mai stăpână, sal vând u-te dela. pene. Nu scrie JJI Zcm LA vesta că lumina şi căldura, sunt inteligenţa şi viaţa? Soarele e^te imaginea, iar focul simbolul. Nu spune înşiri înţeleptul Zooroastru că pentru a întreţine focul, trebuie să purifici flacăra de firele străine şi s\> faci să scânteteze ca o lumină fără umbră? „Purul, sfântul, puternicul Cuvânt, a fost înaintea cerului, înaintea apelor, înaintea pământului, a cirezilor, a arborilor, a forurilor".

llemuşcarea n'are ce căuta în ca=a înţeleptului, con* cîse Vasi, ci numai meditaţia şi efortul spre perfecţiune.

Işi roti privirea visătoare peste podoabele de sute de ani, adme peste mari şi ţări, neclintite din loc. Doar o oglindă de veneţia se prăfuisc şi masca rece de bronz » a unui violonist celebru prinsese o coclează verzuie.

Căldura deveni?* înăbuşitoare, sudoarea-i ^iroia pe frunte, picura pe zaua metalică a brocartului. Şi zăvorit de ore îjitregi departe de

Tomis, Vasi simţi încercând u-l umibi dorinţa de a ştii dacă s\t luminat de ziuă. împinse pe gânduri ferăstruia îngustă, apărată cu bare ruginiile şi i ie păru ca prinde murmure, svon de glasuri îndepărtate. Ascuţindu-şi urochea di— stinse paşii hamalilor, care veneau cu noaptehi cap din cartierele Tabac aria şi Anadoîchioi pentru a nu pierde rândul la magazii. Convorbirea începu să se audă tot mai stingă, de îndată ce grupul de oameni.

fi»I [68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

trecu colţul străzii Tbctys, îndreplându-se spre poarta ce» mare, şi puterea nopţii râma c neclintita»

Pe sub storurile cîcla etaj ale caselor de petreceri se zărea încă lumină, căci curtezanele aţipeau cu lampa aprinsă, gătite cu bijuterii grele, în aşteptarea vizita- tocilor« Fundaturile înguste, şui, strivite de zidurile masive, fără ferestre, erau scăldate de o paloare ce se legăna fumurie spre capetele ştirbe a balcoanelor şi gangurilor misterioase, urcate spre cer. Amanţii rămaseseră desigur Ia malul apei, aşteptând cruzimea zilei, sa-i gonească în mansardele cu perdelele lăsate.

Vasi reveni la scaunul scund de piele şi prinse într’o singură mişcare tárákul între picioare, mţepenindu-l pieziş tub tălpi, proptindu-se cu tot trupul său greoi, pe călcâi. Era un fel de pieptene primitiv de fier lucrat de mână, cu rădăcina colţilor sfredelită de-abea simţit în urechi de diferite mărimi. Sârma strivită de-abea trecea prin cea mat mare de-cliizătura. Persanul o îndesă cu ciocanul şi plecându-se spre tárukul fixat solid, prinse capătul scurt, cu un cleşte greu şi bont. Muşchii i se încordară, tot trupul tresări ca sub apăsarea unei poveri enorme, nevăzute; închizând ochii, începu să tragă cu nădejde spre spate, cu mâinile întinse ca nişte otgoane ţepene, gata să plesnească.

Pe mă ură ce urechile ta vaku lui se îngustau, firul se sub f ia uniform, devenea mlădios şi moale, tot mai uşor de lucrat. Petrecut prin cea mai mică deschizătură, argintul căpătă subţumea unui ac, devenind ca un fir viu de beteala.

Vraciul îl urmări din ochi, nemulţumit. În starea aceea putea fi întrebuinţat Ia împletirea filigramelor obişnuite, fără valoare artistică, din cele ce zac pe tarabele neguţătorilor din Tomis, pentru a fi vândute marinarilor şi vilegiaturi şti lor fără gust din Bucureşti.

Arabescul desăvârşit nu se putea îndoi decât în firul de păianjen, care de-abea se zăreşte în lumina lămpii şi lipit pe aur, ii dă o lucire mătăsoasă, ca vinele nevăzute din marmora. Pieptenele era prea gro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

tolau şi puţin rezistent pentru frecătură. borta îngustă s\ir Ci lărgit dcla primii centimetri.

Vasi îl hilatura ca pe o unealtă credincioasă, dar nefolositoare. Surâzând de plăcere, ridică de pe că piusa la de atlaz a unei cutiuţe un rubin sângeriii, puţin mai mare ca un sâmbure de rodie ţi piinzându-l intre degetul gros şi a rată forul mă inii stângi, se se radul să-i disting« hitepătnrn nesimţită din mijloc. Lumina era prea slabă. Iu candela de moschee mucul neîngrijit pâlpâia ca la pre-imţirca răsăritului şi se înneca înlr o fluturare roşie, fumurie, sfârâind în ulciu.

Aprinse o lampa mare cu un umbrar de pergament şi acum argintul lu petrecut prin rubin şi întins cu grijă pentru ultima oară. Deveni atât de lin. încât ar fi putut fi urzit într'un veşmânt sever intauecati, cu tunica în care lucrare el, şi nu t-ar fi dat decât o blândele neînţeleasă, însufleţind nevăzut boraiigîcid.

Vasi închise filigranul gata de a îi lucrat şi se spălă ititriwi lighean cu smalţul sării, săpuiiindn-se îndelung şi stergându-se, punăcc mâinile iţi reluării albeaţa obişnuită. Se simţea odihnit, viaţa se ridica în el neillfrânată, cu irezistibila putere a zilei.

Semne tot mat stăruitoare din prag arătau ca soarele pusese stăpânire de mult pe straja cerului. Deschizând larg uşa, o lumină eu ruta şi limpede goni întunecimea în colturi şi seninul străveziu se bolti porte vârfurile retal ailor din Tomis.

N’avea vreme de pierdut. Traversă şirul de antichităţi, încercă zăvoarele dornice şi întinse pasul grăbit spre nenumăratele treburi ce-l aşteptau în dimineaţa aceea. Avea de gând să purceadă cât mai neîntârziat la temelia barului şi nu înţelegea să lase nisipul timpului să se scurgă, dupa importantul eveniment, petrecut întriun gang iu ¿cara precedentă, la ora când dcobicciu părăsea bazarul.

Visarea şi taina nopţii se împletea, cu febrilii activitate a zilei în partea răsăriteană a Constanţei. Printre giganticele aşezări, din poale, duduind de cereale şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mărfuri se vedeau onmcni mici făcând coadă lângă ospătăriilc ambulante, îtr. eştnântaii în aburul ciorbei de burtă, cu strachina JIL ¡nana* iomitancle mai sărace, plecate din noapte şă liciteze câpăţânile ieftine de vacii din piaţa Chiliei, *e întorceau cu ciolanele însângerate, amesteca te eu ştevîe şi cu lipii. Localurile trăgeau obloanele. pregăti ridase a inlnmla soarele orbitor §1 căldura amiezi), şi toate căratele, măgăruşii, oameni cu coşuri enorme în spinare, se scurgeau în- tr\m suvoiu nesfârşit* dinspre [toarta cea mare spre beciurile încăpătoare aţe depozitelor do coloniale, zorind să nii-i apuce fierbinţeala.

Vasi părea mai liniştit ca oricând; ochîi-i erau mari ;i pătrunzători, mvfduiţt de cearcănele negre ce le dădeau o uşoară tristeţe orientală. Statura-i hialjă >1 strălucită trecu spre ho iei ui unde trăgea de obiceiu demeea fără a «la vreun semn negustorilor puşi la pândă că ar face o plimbare deosebită de cea a altor zile.

S'ar fi putut totuşi ea, în ultima ctipâ7 cambuzicrul sa den înapoi. năruind tot planii L Avea de-a face cu. un om uchotârj't. din cei care prime-c în grabă o propunere, ¡liră nestatornic;, se leapădă la prima încercare, fie din teamă sau numai din lene. Braia, de pilda, xazându-se amenințată, îi va şopti la ureche tot felul de intrigi şi minciuni, sfătumdu-l împotriva adevăratului său interes, să JIU facă tovărăşie cu rivalul Castelului. Femeia asta nu s*ar fi dat în lături să profaneze cele mai sfinte sentimente între tată şi fiică, învăţând-o pe Cristina verbe meşteşugite. Nu putea prevedea ce-o să facă numai pentru a-i încurca socotelile şi de-aceea se impunea să-l

vadă numaidecât pe cambiizier, să-i vorbească şi să-i liniştească temerile, neslăbindu-l o clipă din ochi.

Dacă Hemcca n?nr fi semnat, în ziua care urma nopţii însângerate, actul de vânzare şi toate obligaţiile, rar fi putut să privească cu ochi înspăimântaţi cocoşul sacrificat pe piatra de temelie a varieteului, să fie z&-

^8 QMuzeul 0'8'tal al Romanului Românesc

raristatransilvania.ro/mdm933-1947 "A\ EL CHIHAIA

pa cit de încurcături,^ să se teamă de un conflict deschis cu foştii asoşîaţi al bazarului şi poate să prefeţe fuga de ultima clipă, greutăţilor.

Pe de alta îi convenea lipsa-i de răspundere, căci un om în toata legea, cu personalitate, ar li vrut să-şl impună proprii le-i păreri şi atunci ar fi fost j^reu ele condus. „Ciudat că irebue să lucrezi cu oameni pe care poţi pune mai puţin gândi, intrând pe sub

gangul -murdar a] hotelului *Mirtgtiri,* şi împunse cu bastonul portarul somnoros ce moţăia pe un scaun, cu mâinile în poale.

— Ce e? horeai omul, suflând muştele depe buze.

— Du-mă la Herncea vaporearud, şi grăbeşte-te! Dar portarul intere at o clipă, iri trase şapca pe faţă, învăluindu-se din nou în valul dulce al picotelii.

— Nu-il şopti rugător, strâmbam! gâtul ca o găină ce suferă de căldură.

— A plecat în cursă? întrebă Vasi fără să se mişte, privind u-l cu desgust.

— Nu cred să f: plecat, mânu cel d-c pe «scaun (des- gohndu-şi iarăşi ochii roşii, inexpresivi, fărji n ic iun respect pentru vestmintele bogatului zaraf. – O fi la tractirul /Onorai, de nasul unui soldat bătăuş ca el sau la bate. Prietenul tău da bacşiş şi crede că are dreptul să-ţi înmoaie oasele când vine beat. Are noroc că sunt bătrân, dar am să-l pun pe feciorumeu să-i tragă o sfântă de bătaie ,să ţină minte.

Vasi îşi zise că o fi înoptat la Bruia, unde se înapoia câteodată seara cu Cristina şi plecă după ştiri spre Faleza Gcnoveză, la poalele cureia era digul cel mic, unde pecarii din I^azuî aduceau dîn noapte peştele la piaţă. Coborî treptele mărunte de piatră şi când ajunse lângă mare, privirile x &e odihniră pe apa limpede şi curată ce se prelingea cu un. plescăit sec ia despicatarile negre ale blocurilor.

La capătul digului murdar, cu mulţime de peştişori striviţi şi însângeraţi, putrezind lipiţi de piatră, ou grămăjoare viermănoase de nada – midii pisate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

’Cu miez do pâine şi <*>? garizi uscaţi, scuturaţi de briza dotnoală – se afla o lotcă uria*e şi cătrănită ea lui şlep, cu două vâde mai mari de înălţimea unui om, frânte în oglinda mării. Valurile fleşcăiau slab iu jurul coastei nemişcate şi se fărâmau fură sgomot de muchea joasă a digului.

Un pe car răschirat solid pe coastele lulcei as vâri ea cu uri tarbuc scurt, grămezi insufle file de scrumbii pe piatra goală, deşerta această pradă vie încă, se svârcolea şi căsca în şkoaeie verzui şi băloase. Alături aşteptau goale două lăzi pline de mâzgă, cu gheaţă pisată şi lângă ele brâu! alb de lână, pe care pescarii îl încing cumpănindu-’SC la vâslit. [L]

Vai se opri la oarecare distanţă, căutând oă nu-şi murdărea că tălpile de muşchiul vâscos. Se propti bine pe picioare şi ducându-şî mâinile la gură, strigă cu o forţă nebanuită:

— ilci, om buni Nu ştii dacă llemeea, cu rubrizier ul, a dormit la Castel?

Pic catul se opri din s varii t, lăsând ca tarbucul să şiroea că perle străvezii în apă şi meniinându-şi echilibrul după clătinaturile bărcii, întoarce capul epre scări.

— N’am de unde să ştiu, răspunse lrecându-şi mâna prin păru! încleiat. Noi din dreptul (arului ne-am despărţit. Eu am adus peştele ăsta ia vânzare, iar ceilalţi cu năvoadele s’au întors hi Lazul. 11 cunosc pe domnii llcncea, da daca-a fost sau nu la Castel, nu pot să spui!

Apoi îşi Vii zu de treabă, având grije ca scrumbiile să fie aruncate destul de departe pentru a nu sări pe-te muchea digului.

Vasi făcu calea ’ntoarsă, profund nemulţumit de dispariţia viitorului patron ce trebuia să ¿cnmeze actele de proprietate, când pescarul îl chemă din urma. Zărise o lotcă desprinsă dinspre plaja Agigea care împingea ca o suveică azurul mării; plutea uşoară, de-a^ lungul malului înalt, cufundat încă în amorţeala nopţii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeulromanuluitransilvania.ro/mdrr1933-1947

În dreptul pinilor maritimi de la Onmrgea. se zări mai lămurită, şl tapetul de lire arămii şi colb sângeriu pe care ¿oarele îl arunca printre crengile ţepoase în apa molcomă. fu în tins <îe dâra scăpărătoare ca o fâşie du metal, pe caro lotci o (răgea după sine. De-ai ci ar fi putut s"o apuce direct spre c:, trecând pe lângă capătul digului Caro! L însă dîntr'o prudenţă greu de înţeles, conducătorul de!a cârmă o îndruma toL pe de margini: ocoli dunele cartierului Vii, trecu pe lângă apele puţin adânci din „cimitirul x a poarei or[1]' şi strecuraîîdu-se prin rada aglomerată de cargo- boluri fremătătoare, de şalupe cu motor, de caice, se apropie lângă Faleza Genoveză, purtata de o boare înceată ce-i •umfla singura pânza greoae şi uşura vâslit ul celor doi pescari.

Era tot atât de încăpătoare, ca toxarăşa cu scrumbii, plină tic un grup de oameni cu privirile ţinta spre mal, îmbrăca fi în cămările de în gro.vlan, aşa cum veniseră depe mare. Midii aveau încă vestoanele ude, mâinile murdare de catran şi solzi.

De greutate, lotca se cufundase ca un buloiu şi.vâslele, pânza rotunjită de-abeu reuşeau s'o poarte spre chem. Pfescarii părură cuprinşi de o grija deosebită pentru acostare şt nu dădură vreo atent ie Persanului dda câţiva paşi, cu şalul de aur şi unea împodobită cu pene de păun, Atamanul, cu părul alb, se întinse, strângând cu lovituri pânza pe catargul ncrîmhiit, ceilalţi se ridicară în picioare, ca la pregătirea unui ritual straniu în limpezim ea de rai a dimineţii.

Vasi zări câteva lumânărele străvezii în pumnii uriaşi. Pe crivacelc largei lotci, două blăni de scândură» bătute ca o targa, purtau un om întins pe spate. Lopătam! roti cu grije vâslele, cu fundând u-le fără sgo- mot, ca şi cum ar fi ţinut să nu tulbure privegherea adâncă a celorlalţi. Dintrodată prova se lovi înăbuşit de piatra digului şi oftatul acesta aspru ii făcu pe toţi să se cutremure,

Camaradul de pe mal râmă ese mut de uimire lângă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Perşaa. privindtt-şi camarazi t cu mâinile 'ne rucióte. Ştia bine cîl Ja niPoade IÓIVUseterii niciun accident: nunca era lină şi după despărţire ti urmărise cu privirea pană acostaseră la rădăcina slanei (or Agrgci. Dacá ar ti murit vreun bătrân dîti Lazul, se 'nţelegca dela sine că ar fi fost înmormântat în cimitirul mic de lângă pâlcul de oţetari. nicidecum în dreptul cartierului des (râului şi nesocotinţei*

Prindc-o! strigă atamunul şî aruiicândii-î fără explicai ii funiaj. se ghemui cu mâinile de ba.ş, gata să saru pe lănni lulea Iu priponită în scoaba de fier, ca repeziciunea curentului, foarte puternic în partea farului Gcnovez, sa nu-i târască spre lespezi. Pescarii cobori ni în şir după bătrân şi aşteptară tăcut i pe doua rânduri, larii a lua aminte svontirile agitate dinspre port sau la străinul cu tunică brodată dela doi .paşi. Se fu cu atâta tăcere că se auzi scrâşnetul lotcei adusă de-a-hingul digului şi pocnetul sec a ce'or două vâsli-., rând fură aşezate pe fund.

Unul din cei rămaşi în barcă se sui sprinten pe cri- vaco şi apucă de subţiori. cu nesfârşită grîţe cadavrul, iar cehi la li din îndoiţii ra genunchilor, privind îndărăt tă vadă unde calcă. Era vorba, probabil de-un iutieeat, căci hainele stă lean răsucite şi ude. murdare de nisip noroios.

Grăbiţi-vă, murmură cineva. Să nu ne apuce căldura.

Când fu ridicat. mijlocul i se frânse greu şi braţele fără viaţă căzură în lături, frecând u-se de coastele cătrănite. Mortul împungea cu unul din picioare: trebui ca ciotul fără labă, să fie îndoit, căci se împiedeca printre bănci şî-i stingherea. Între timp câţiva suira targa pe umeri şi cu multă grije. luminaţi ca marmora de soarele pontic. îl întinseră din nou şî-i acoperită faţa cu o fâşie de

velă.

Vasi nu mai putu răbda. Cu riscul de a-şi umple de smoală cea pra zurlie tuiricci, veni lângă mort şl fără a-i atinge zăbra liricul privi îndeaproape fruntea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
mwrai9il'vania.ro/mdrrl933-1947

mânjită cu niip, apoi îi ridică |)aiila Ionul, până descoperi în întregime proteza primitivă de lemn.

— Unde l-aţi găsit? întrebă scurt, întorcând lj-£e spre oameni. Aş puica să jur ca înecatul vostru e Terzi, frizerul cu dugheană lângă intrarea portului.

— Ne întorceam cu peştele ăsta carc-î vezi dela Şaman şi pregăteam să suim io iede pe plaje, când am dat de Shneon, povesti unul rămas în tinn.ii procesiunii ce pornise pe dig. Eu l-am văzut întâi, cu ochii met şi mi s'a părut că prea stă {eapun. „Să ştiţi c'a murit", zisei oamenilor şi săririm să-l ridicăm, când colo, prtbeagu dădea de ştire pe limba lui că a descoperit o taină. Ferească Dumnezeu de dambla! Mortu[1] se clătina cu capu în apă sub ochii lui şl Simoon stătea înţepenit ca şi cormoranul când pândeşte scrumbia, fără să-şi clatine un fulg. Numaidecât am bântui pă e Terzi, frizerul. Cine altul mai are picior de lemn?

— Aţi anunţat poliţia? întrebă Van cu glas tare.

— Crezi c'o să avem încurcături? se opri şi a taina- nul. – împlinim o datorie creştinească. E' eu supărare dacă-l ducem la casa lui?

— Bine aii făcut, murmură VaJ, simţind nevoia a fi singur. – Dumnezeu să vîi dea după inimă. ■

Bănuise în urma, cu (undat în gânduri, încercat de o copleşitoare tristeţe, cu toată platoşa de oţel a dialecticei lui Zooroastru. Parcă prevăzuse aceste în- doeli, se pregătise şi se călise Ia focul argintului, pentru a înfrunta cu nepăsare urmările masurilor sate de securitate.

Pe neasteptate îsi aminti de scopul venirii pe dig şi începu să alerge cu greutatea celor şaizeci u cinci de ani, după grupul ce se depărtase simţitor şt ajunsese aproape de pajiştea cu tufe de smochin.

—Hei, voi din Lazul Î ii chemă cu suflarea întretăiată. A mai văzut cineva mortul?

— Cine doar? Venim din Lazul.

— Femeile... au aflat?

— Nevestele noastre erau treze de mult. Sc 'nţelege

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

■că au coborît »5 aducă tămâie« Aiu rostit acolo câteva rugăciuni şi*am fi adu? şi preotul, dacă n'ar fi fost plecat Astea s'au întâmplat acum un ceas.

— Da Braia... Braia ce zicea? Stă aproape de (arm şi o ştiu femeie milostivă! grăi Pfersănid cu un sarcasm dispreţuitor zugrăvit pe faţă.

— Eh, ce să zică? făcu bătrânul. Ea ne-a ajutat mai mult, că c femeie pricepută şi ştie rosturile orăşenilor... Îi părea rău, că-l cunoştea de-aproape pe răposat, de pe vremea când domnişoara Cristina era venită de curând în Lazul.

— I icni cea nu-i pe-aco'o? mai întrebă Vasi, rretnul- ţumit de părerea de rău a castelanei.

— Nu, nu l-aui văzut, răspunseră oamenii, păşind mai departe.

Curioşii începuseră că <e-adune din port. O grămadă de ştrengari Jfpaseră barbutul şi coborau în fugă, ţipând cât îi finea gura, iar femeile ieşiseră în balcoane şi plecate peste lădiţele cu mixând Le, puneau mâna streaşiue la ochi.

Amănuntul cu Braia nu-i plăcea câtuşi de .puţin. Marca îşi gă Be să ţvârle însângerata tauia, drept la poalele Ca telului, de unde o femeie ti urmărea cea mat mică greşală să-l înfunde.

Scoase niătânale şi începu ¿¡ă le ţaeăne fără interes, apoi, ajuns la ciucurele de mătase, le îndesă la loc, nefolositoare. Ceai a »»scărilor începu e să urce cu Terzi spre dugheana prin mijlocul mulţimii lacome de Întâmplări, ce aruncaze sacii, bîciurilc. tacurile din mânu, ca : ă vadă înecatul.

Ilcmcea trebuia neapărat gănt Poruncise meşte-rilor zidari sa aştepte pe teren isprăvi rea vânzării – proprietarul era un morar îmbogăţii din Palaz – ca să înceapă numaidecât lucrările. Ar fi fost cat se poate de neplăcut ca Braia luându-i-o înainte şi profitând de slăbiciunea cambuzierului, să-l pună iu faţă moartea lui Terzi, împingându-l să oc retragă din pltuuuta între prinde re.

eul Digital al Romanului Românesc
ns|va n...o/md_n 933-1947 pA\l£L CHR1A1A

Dacii el, deprins să contemple sigur de sine nenorocirile fulgerătoare abătute a-.upra oamenilor, şî Pusese impresionat de putreziciunea gălbuie şi puhavă a înecatului, dar inofensivul camJmzier cum va privi oare kun ea nesigura în care urma să-şi facă intrarea şi pe caro o cunoscuse până acum la ¿'iipraTaţâ, fără acele legături ce iucut simţurile, stârnesc pa tímele şi împing ta cruzime? Cu siguranţă că ştirea se ţmprâ- ştiasc ca vântul în cartier, dacă n'x» şi ¡Í ajuns la urechile singurului om ce (reinita $'o alie căi mai târziu; toţi leneşii vor comenta la infinit amănuntele născocite ale morţii frizerului, zăpâchtdu-l cu tot Telul de presupuneri. Trebuia găsit cât mai grabnic şi împiedecat sa rămână singur: do o o ră, morarul din F^laz şi avocatul aşteptau la tribunal cn actele fâcuic. zidarii pierdu era de tigur răbdarea.

Vasi ocoli procesiunea pe o stradelă lăturalnică, una din acele văgăune iutortochiate şi murdare unde soarele pătrunde arareori şi cea murul c scorojeşte îa Umbra balcoanelor şi şopron ac lor pentru sacale sau lăzi vechi. În rtrada Tratan pro opul de la l'ri/erie aştepta nemişcat în azur, apropierea stăpânului său temut şi para de Coc a soarelui încingea din nuu pietrele caldarâmului, diiuiúnd tălpile rarilor trecători. Toate prăvăliile şi stabilit neníele intraseră în tornául adânc al amiezii. numai banii htî Mami avea uşa dată de perete şi un cântec de beţiv Tăcea câte un câine Întârziat iu ursită să privească, mih>gindu-$e. din prag. ’ ’ ...

În penumbra localului ruinat, unde rareori mai intra cineva, îl întâmpină un cor de sforăituri pe diferite tonuri şi înjurăturile grozave a unui beţiv pe jumătate . adormit. Acestea erau urmele unui chef straşnic, continuat toată noaptea. Două mec zăceau răsturnate cu tacâmuri cu tot şi peste ele câţiva marinari strâmb beţi morţi, sforăiau pe întrecute. Kuriosiid avea încă ochii deschişi şi

Vatra Digitală a Românilor
Cărți/Varia.../mdm/953-1847

svârcolindu-se în învălmăşeala de bocanci şi tricouri dungate, un pliUuid să terorizeze pe cei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

din jur, amenin̦ţa, aruncând pe^te capelele supuse o îmbelşugată ploaie de b.eiletne.

Pc ¿timbrul câmp de bălaie, doi oameni rezistaseră: Alarcu, cocârjai, galben şt înfofolii: cu un şal soios, cu ţoală căldura de iad, arătând mai prost ca rucio- odată după noaptea pierdu iu cu supravegherea beţi- v dor, încăpăţânând u-^c sâ nu ¿cape prilej ui de a primi în pumn grămăjoara de poli, tot mai rară, llctncca îij-uşi sprijinit de tejghea, umblând sa soarbă romul din paharul înalt, Iară a-l apuca cu mâinile. Era ciudal sii vezi figura gravă şi bărbătească a 'Uambuzicruiui, care căpătase o asprime de neuitat, preocupat de joacă. Privea îndelung lichidul tot mai bcăzut şt nu se în torcea decât pentru a copleşi cu. dispreţul '-ău mut pe camarazii netrebnici, fără demni talc: s'a m:ii văzut marinar să nu reziste băuturii?

- Dc două ceasuri umblu după el! şopti Vasi apro- piindu-zc de barman. Spune-mi Marculc, când a intrat iu bar?

— Să vezi c?am avut dreptate, ci i io ti Marca plecâtx- du-se la urechea noului venit. Ieri dimineaţă nu ne-ai dat crezare când iţi tocam că ai de-a face cu un netrebnic şi un fluiera vânt aşa cum era acum douăzeci de ani. Aproape ne-ai dat afară din bazar. Uite, priveşte bine cu cine faci afaceri şi cui te încredin̦ţazi$_{f}$ în loc să lucrezi cu oameni siguri ca mine şi Terzi.

\ 'am mai spus ieri, proteMă Vasi cu vădita neplăcere, că liemoen mi c.*te pentru mitic decât un aliat împotriva Braci. Crezi sau nu, te priveşte. Acum răspunde-mi ec le-am întrebat.

— De-a. cară s'au aşternut pe băutură, haimanalele. Nu mă interesează dacă omul tău face-o para chioara; vorba-i, are bani să plătească? Mereu se laudă cu prietenia zarafului şi a scăpat vorbe cărora nu ştiu dacă să le dau crezare.

is 68¡ Muzeul Digital al Romanului Românesc
^Qatransilvania.ro^ndrfli^M^ **PA VEL** CHIHAIA

— Va plăti! făcu Vasi cu mâna pe inimă. Omul spune mai multe prostii la un pahar de vin, decât ierburile svânlate de-o turma. Hemcca e clientul meu şi im obişnuiesc să-mi bârfesc muşterii, san eă le măsoA- vorhele adresate prietenilor. dar pe Satan, arc capul mai sec ca o maimuţă.

— Un cont rama istm mi-a spus că ţine depuşi mulp bani, încercă a-l iscodi Marcii, cu toate că în cearta ce avusese loc eu o zi în urmă, mutul zaraf negase ca Hem cea ar atea cont în. bazar.

— Nu cred! oftă Vasi, privii idu-l cu sinceritate adâncă în ochi*

Marcu profită de moment, să strecoare iarăş o a- mentnţare de-abea tăinuită în buchetul uniti elogiu,

— Cu toate neînţelegerile, dumneata ne eşti uu prieten vechiu şi nepreţuit. Dcce să ţi se 'nt ample vreo neplăcere din cauza lui Hemcea? Nimeni mt ifitclcge ce ai cu acest coate goale!

— Vezi că mă gândesc mai departe de pragul bazarului meu, se '»cruntă Vasi, ridicând voea, indignat de atâta lipsă de tact. – Boate vrei să mă convingi să renunţ cu totul la lupta cu Braia şi să trag pentru totdeauna zăvorul bazarului. Ce-mi aduc vechiturile decât impozite? Ştii bine din ce trăim şi cât sânge rău ne face femeia blestemată. Pentru mândria voastră neîntemeiată să mă predau cu mâinile legate 1a vârsta mea? Poate-aţi vroi ca ultimul neterbnic din Tojnis să-mi arunce noroi în barbă! Asta urmăriţi! Sau nu mai ştiţi ce e prietenia?

Marcu se învenina de indignare, ridîcându-şi cu o smucîtură posacă otreapa de pe ochi, descoperindu-31 fruntea pleşuvă, inegrită ca de funingine. Pupilele aprinse gâlgâiau de acecaş furie surdă, pe care o fiară aruncată în groapa ruinei, o arc pentru trădătorul dela buzele capcanei.

— Iată cine vorbeşte de prietenie! Crezi că noi (Mei, nu se ştie cu ghiarcle tăiate, gândi Vasi. – Ta re-aş vrea să-i văd faţa când-..) eu cu Terzi, n'avem dreptul după atâta amar de vreme să

is 68¡ Muzeul Digital al Romanului Românesc

ştim? Ieri aproape ne-ai gonit din bazar.

-— Ieri tn’aţi insultat cu tot părul meu alb şi nri-aţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

aruncat cuvinte pentru care ar fi trebuit sft nu va mai vorbele niciodată. Iată că le-am # uitat şi-am intrat de a doua zi în barul tău. Nu 'nţelegî că dacă-l convingem pe vaporean s'o ia pe Cristian din Laz, Mahalc, femeia va fi moartă de durere, căct mai de grabă şi-ar tăia o măuă decât să se de.partă de fată? Atunci în culmea mâniei va face o faptă nesocotită şi nu se ştie dacă nu putem folosi prilejul să scăpăm d-c-abinelca de ea sau s'o alungăm pe vecie în Castelul dărâmat, Hocunoaşte că faţa lucrurilor se va schimba..,

— Pentru mine nu se va schimba, clătină Marcu din cap şi-şi dure mâna osoasă lângă frunte, căutând să-şi snndgă greu ta teii dârză, care-l îngropa tot mai adânc în întunericul chinuitor, De-ai şti cum am vegheat toată noaptea! .A trebuit să le *ndur veselia lor bezmetică. Pc limpuri n'ar fi îndrăznit. Altădată venea şi Terzi când aveam muşterii. Unde naiba o fi umblat noaptea asta? Nu mă lăsa Vasi, mai trimite-ini elienţi, cel puţin, daca n'at încredere în afaceri.

— Văd că ţiu duci lipsă de clienţi, zise Vasi, privin- du-l îndeaproape şi se gândi. .,De)acum c sfârşit. Nu va trebui să mă ocup de barman'*.

Vorbiseră pe şoptite^ aplecaţi unul spre altul. Hem- cea era atât de cufundat în jocu-i fără rost, ea nîcf nu simţi sguduilwa Persanului. De-abcn când pa- Ivind i te ridică, smuls de o mână îngrijită, privi în su6, tihnit şi bine dispus.

— Ce vânt, jupâne Vasi?

— Cum, ai şi uitat? şopti dojenitor zaraful; acoiţcrindu-l cu tot trupul măreţ, ca Marcu dela contuar- să nu-i poată vedea nici mişcarea buzelor. – Avocatul şi vânzătorul ne aşteaptă de dona ceasuri şi dumneata chefueşti în localul ăsta, careiir compromite cel mai venerabil bătrân şi unde nu trehue să mai calci. Eşti sau nu hotărît să cumperi locul?

— Locul? A... desigur. Am plecaţi La drum!!

— Niciun cuvânt, îi suflă Vasi.

i – Prea ma crezi... se indignă cambuzierul, insa tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

‘Când pe lângă barman nu putu să nu-şi privească a-

?ociniul peste umăr, portmcindu-r aproape;

— Plăteşte-l 1 Eşti mulţumii?te adresă Marcului, umflând u-şi pieptul cu greutate, apoi la amintirea unui gând nostim ishucni în ras. – Haide, haide, mânu- rLcştc că ţi-era frică su nu plec neplăţii 1 \ eghea ta aş tocmi-o o insultă, dacă nu m’ai ii binecuvântat odată cu ceva parale[1] Plăteşte-i mai repede că mă sfâşie. Uite ce ghiare iinl întinde!

— Arc cont ia mine, explică iute \ asi, târându-l de braţ.

Marinarul treaz încercă să se ridice din grămada de trupuri secerate de coniac şi ncpntâml scăpa din lanţurile sclaviei comune, îl ameninţă cu pumnul strâns.

— Marinari de apă dulce, lăţii llcmcea cu dispreţ vând fură afară. Acum sunt al d-tn!c!

Pentru a câştiga timp şi a-l duce pe viitorul proprietar pe locul său fără ca Marcu de peste drum să observe ceva, \ asi se întoarse pentru a duim oară spre digul pescarilor din poa!e!e iidazci Gctiovcze, în- tr o indispoziţie vădită, ce-l împiedeca să vorbească.

Pe strada Traian, întâh] irâ mulţimea adunată în faţa' irizeriei lui Terzi şi l’cmcea. rămas o clipă zăpăcit, vru să se hidrepte înlrhicolo: zărite şi câţiva pescari din Lazul şi găsea nimerit prilejul să se intereseze de Cribtina, să-i comunice noua sa poziţie t octală, de proprietar în Tomîs şi s’u vegheze mai îndeaproape, deoarece întreţinerea fetei nu l-ar fi stânjenit acum când era bogat şi exercitarea autorităţii de părinte i «c părea un privilegiu firesc vârstei sale.

Vasi îl tratic de mânecii. Cu siguranţă, zise cl nepăsător, lumea s’a strâns în jurul unui predicator protestant din misiunea engleză sau suedeză, oameni şlerşi ca şi credinţa lor, ce împart broşurclc la sfârşit, nimicuri pe care se bat strengarii. Cât despre Terzi, dacă ochii bătrâni nu-l înşeală, îl zărise coborând spre port în dragostea-i neghioabă de vapoare. Dacă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947
BLOCAD

avea >a comunice ceva Cristmei, o ta chema prtiitr'un cm de-al bazarului dcln Castel. Vorba despre ea, i EC parca cât se poale de nimerita.

— Frumos că te interesezi de fiica ta, grăi mul (urnit, incurajându-J. C păcat ca Cristina să zacă higropată în paragina Castelului, la o vârsta când locul i-ar f< în mijlocul oglinzilor şi urnim Hr. demne de fi uinu.etea ci. Destul Braia va ţinut despărţiri şi a băgat tot felul de intrigi să vă înstrăineze! Ca Cală. aî drepturi să le bucuri, la vârsta când cobori cuhnea vieţii, de tinereţea şi voioja copilei tale!

— 'Drept. reciinO'CU Uer.tcea, cu *11:1 vnl de căldură pentru omul ce-i veghe atât de bine interesele şi chiar nevoile Mirieieşli. Persanul ti întărea convingerea că copiii simt st ci datori, la râmUi-le, să ajute părinţii, în vârsta. K lata mea şi'^c cuvine. în loc să stea la o străină, să-mi împărtăşească gri jele. Am s'o iau delii Castel I

Vast nu mai insistă, să nu jignească marinan.il de carieră, care făcea atâta caz de onoare, insa văzând că 1 Icmcca consimte cu dragă inimă ca cineva de încredere nú-i învârteasca afacerile şi cl Să piardă timpul cum l-i» tăia capul, adăugă numaidecât cîi ¿.ar fi cea mai inimoasă patroană din Tomis. Am face din ca o adevărată prinie.dV'. proect ce încălzi inima de monarh a cam buzicr ului.

Pentru a da vreme Marcului să-şi mature străinii din bar şi să t'C duca la culcare, trăgând obloanele, propuse eă meargă la baia turceasca de pe strada Argonauţilor. Tom etanii veneau la baie pentru a flecare, a întâlni cunoscut i şi a-şi pune sângele în mişcare; i îegusto ri i g ni şî se î i ivi o ra u şi-şi că Litan d at orn icii, înainte de prânz.

Primiră amândoi coijlc de săpun, lăsară

garanţia cuvenită şi urmând cele două hăieşîie iu şalvari gab beţii, cu părul şl unghiile cănile, pătrunseră în uriaşa bazilică de piatră, p27ost împărţită ca toate paiele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

vechi turceşti) cu frânturi de ziduri în loc de coloane şi cu bolovanii legaţi cu lut bătut.

În mijlocul acestui ţarc de piatră neluminat, piio de un abur des şi fierbinte, era o dulbină, pe marginea căreia, cu picioarele muiate îti apă, câţiva muşterii goi discutau, în timp ce vreo trei, pa tiu, întinşi pe un fel de targa joasă, gemeau de plăcere sub pumnii băieşiţelor vân joase.

Noii veniţî se lăsară desbrăcaţi, culcaţi la marginea bazinului, pânâce aburii Ic înroşiră pielea, apoi frecaţi cu spumă de marc, usca ţi cu pro oape aspre şi din nou lăsa ţi pradă abund ui. Schimbară icnind câteva cuvinte şi văzând cât de greoiii răspundea Hem cea, Persanul făcu un seinii şi Turcoaica începu să-l frământe din încliceiura degetelor, ca pe un aluat. Pălmuit, lovit cu umerii de piatră, aruncat în apâ şi tras de păr, Hetncca reuşi sa se mai trezească din mahmureala băuturii.

Fură îmbrăca ţi cu grije, primiră urări îndemâna-' tece din partea băieşiţelor şi loate astea pentru treizeci de lei, socotind şi bacşişurile»

Acum urcară din nou în faţa barului demodat şî colivă pe madianul din fată, de-asupra portului, în acelaş loc, unde cu ani în urînă, ditpăce chcltuisc banii împrumutaţi de Marcu, pelerinul dela vămile închipuirii solicitase milă zarafului şi acesta învestmântat în blănuri şi briliante, măreţ, cu acecaş cumpănire pe care oamenii obişnui ţi o capătă numai la bătrâneţe, îl triini.ese la Braia, trădătoarea. Persanul rămăsese la fel de bogat, dar nici Hemoca nu mai trecea drept un vagabond fără greutate în cartier, ci un om iniţiat în tainele societăţii, care discuta pe picior de egalitate cu asociatul de afaceri. ,,De ce m'o fi adus aici?" gândi nedumerit, lovit de asemănarea zâmbetului sobru, dar triumfător – exprimând puicre creatoare şi satisfacţia reuşitei – cu expresia chipului de pe o zi însorită, cu

optsprezece ani în urmă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

când isi pusese toata nădejdea în mila influentului tonii ta „Ce-l leagă tic petecul ăsta de ţărână?[0]

Terenul era consolidat la buza râpei de culoarea fierului ruginiu, cu *o* terasă de sitih împletit, de ţ>c care se vedeau digurile înfipte în, inima mării. golful în- chir, de peretele răpănos, până la stâncile negre, colţuroase ale A gigei şi satele mai îndepărtate, ca petice de năvod ¿clipitor de apă, tras pe ţărm la Eforia, Te-kîrgliiol, Carmen Sylva, până la şoprul de nurliu al farului Tuzla.

Marca vibra aprinsă de albăstrea lă sindic în care rătăceau zig-zaguri albieioa e, ca nişte fulgere netrebnice, calcinate de ucigătoare« fierbinţeală a soarelui răsăritean şi în marginea ei cheiurile furnicau de lume, vătafi cu căşti albe, coloniale, negustori de dukiuri cu colacul arnăuţesc, vameşii cu şepciic kaki, înzorzonate, şiruri de hamali cu sacii în cap, urcând şi cobor ind necontenit punţile svârlite de-asupra apei. Ltr Tomiiul domina toată frămăntarea, o conducea din birourile marilor companii de navigaţie, din clădirea cenuşie a S. M. R.-uku, unde se pune la calc politica maritimă şi comercială a României, un adevărat Stat Major, acoperit de glorie, nuntea şi preţul bunurilor de jos, comandament unde ştiai că se vor da mister-ioase lupte de influenţă.

£>acă până în clipa aceea Hem cea nutrise pentru to- mitarii dispreţul neînţelesului, batjocoritului, de-acum începu să uite şi să iubească locul fostelor deznădejdi. Oare de copil, în Caraomcr, nu dorise zidurile grua.e înfipte în râpă, geamurile colorate, tarabele, până şi marmorele sfărâmate ale Grecilor? Sc gândi cu emoţie la primele zile când venise în cartier. Pierdut iu forfota străzilor înguste, era un neen-no cut oatecarc, înghiontit păini şi de cerşetori. Eh$_r$ *pe atumci* nimeni nu-l băga iu scamă. Acum —\c adevărat poate şi în urma faptului că oamenii îl văzuseră la braţ cu Vasi, prietenul lui

– mul ţi îl salutau până în pământ şî-l invitau în prăvălii la nn păhărel,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
¿l\Qatransilvania.ro/mdrrl933-1947

cerând u-i cu iu erei Icre în [unu a ţii despre mersul lirei englezeşti sau aurului, S'onuri d-^spre posibilele importuri masive care sa sdrimcinc piaţa. Auzind ca are strâns un inunoj capital, mulţl încercaseră să intre în combinaţii comerciale insă propunerile lor cran meschine, lipsite ue măreţia adevăratelor lot ¿tari. Din punctul acesta de vedere. A a şi, prin ideile sale genera le, văzule hi mare. purtând pecetea aceloraşi rădăcini vân joase, era singurul re-i impunea rcs|»cct şi pe care, dintr'o nelămurita conştiinţa a propriilor slăbiciuni, a lipsei de ţintă hi calea vânturilor, l-ar fi primit ca suzeran.

Neslâbmdu-l de braţ, Hxându-I cu o gravitate care arăta că acordă o importanţă neobişnuită acestei discuţii. \ asi începu să-i vorbească cu gesturi largi, îngreuiate de aurul veştmintelor. Arătă toată frumuseţea locului, solidaritatea tomiî anilor, mira iul ciudat şi binefăcător ce atrăgea acu Iu SLK pe marinarii străini ţşi-i făcea să-şi risipea .'cu plini de fericire, tolda strânsă de la Stambul şi Pireu.

— Ascultă bine, zise Vasi. Când împăratul sau -măgarul apucă trufaş pe-uu drum greşit, ocara cade asupra conducătorilor care merg alături de ei. Precum tnar îi larii au nevoie de distracţii, aşa şi d-ta cred că ţi-ai dat seama cât de grea e viaţa pe marc. Mazăre bătută şi... celelalte. Aş avea tot interesul să te ţin până ia adânci bătrâneţi în cam buză. Ce câştig dacă cobori pe irccat? Pierd, nimic altceva. Însă ca prieten îţi spun: nu mai merge, trabuc să te stabileşti undeva, să trăcşti în rând cu lumea!

ilemcea, pentru care vii uri Ic tinereţii şi luptele disperate date pentru a scăpa de temniţa Constanţei şi a se vedea cât mai departe de ţărm, oriunde, ajunseră «Imple amintiri palide, fără însemnătate, se grăbi să-l aprobe.

— Pe cinstea mea dacă n'ai dreptate. Simt şî cu c£... mi-am făcut datoria. Cred că nu mi-am

pătat numele.
Muzeul Digital al Românului Românesc
¿]\Qatransilvania.ro/mdrrl933-1947 **P A V EL CH L11 AI X**

ce zici? Al (ii Iii râmi, pentru noi odihna... să învăţăm pe alţii.

— IleL dumneata eşti fericit, ai bani! grăi Vasi, a- runcându-î în ochi o punte tainică, .ştiută numai de ci. Jic«'inchisându-*e de legile şi morala restului de inunciti. Lăsă limbajul diplomaţie şi cu bunul simţ al omului de lume, ce cunoaşte potrivita întrebuinţare a stilului, ii prezentă situaţia negustoreşte, cu \ occ scăzută şi monotonă:

— În trei ani ai strâns atâta aur, cât n'ai fi făcut nici în o sută de marină rit, ?dai mult decât visat. Suma la care $e ridică depozitul dumitale este de trei milioane patrusutecijicizeci de mii lei, valoare [»entrii cai*« ai polite în regulă. Dacă vei pierde încrederea în bazar şi vrând să-ţi retrage banii din afacerile comune, depunându-le la banca \ la-opulu eau Manicatide ct comp,..

— Niciodată, striga încruntat Hemcea.

— Admiţând că *i-ai depune Ea o bancă, continuă Vasi netul burat, iţi vor aduce un venit anual de lei 103.500. căci nici ui ta din cafele vechi, prezentând o Mugură garanţie, nu-ţi va oferi mai mult de 3<Vo procente. banii ce nu-li vor ajunge niciodată să trăcşti din larg aşa cum se cuvine unui om de vârsta şi cu trecutul dumitale. A-euhtVmă bine: ca pensionar ton \or privi cu neruşinare ca (>c un cerşetor şi nicio biiieşiţă u n să vrea să-ţi pună sângele în mişcare de teamă că 1V0 să-i dai bacşiş. Ploaie chiar eu voiu închide uşa bazarului cehii mai nepreţuit prieten. O. iartă-mă, dar un împărat, chiar cu înfăţişare de lebădă trebiie părăsit, dacă sfetnicii săi au înfăţişai'« de vulturi.

Vasi tăcu o clipă întristat, apoi întrebă aducându-şi cu greu aminte:

hşl L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
ceyisiatransilvania.ro/mdrrl933-1947

Mî se pare... hm! na fost vorba şi de o ferma, acolo la ţară pe care-ai vândut-o?

— Banii i-am cheltuit demult, mărturisi Hemcea nenorocit, siin0.txdu.-se foarte singur după nemiloasa mărturisire a Persanului.

— Ei, bine, pământul ăsta după câte ştiu, a apar- ţinut soliei d urni ta Le, făcând parte din actul dotai, Împreună cu inventaria I. După moarte, jumătate revenea de drept Cristinei, a cărei avere trebuia s'o tutelezi, nu s'o vinzi. Fata e majoră. Dacă Bruia o va convinge sa-şi reclame partea şi să te dea în judecată, pretinzând uzufructul din 1923 când spuneai că ii-a murit nevasta, până astăzi, înseamnă că din capitalul depus la mine, ai pierde duitriodată un milion jumătate sau poate mai mult, procesul lovind şi în onoarea dlimitaie, iară a mai vorbi că renta o pierdută şi că va trebui să mul lumeşti Cerului dacă-ţi vor da un loc colo, în Azilul marinarilor comerciali...

— A, nu, bâlbâi Hemcea. Aş vrea s'o văd şi pe-asta! După atâţia ani... atunci nu trebuie să mă liberez î Doar nu sunt bătrân. Nu dau zece mucoş'i pe imul ea mine. O şterg din Constanţa şi nu mă mai vezi în vecii vecilor 1

— Dimpotrivă, strigă Vasi triumfător. Te stabileşti pici, o iei pe Cristtna do la Bruia, ca fata să nceapă să ţină 1a d-ta şi să n'aibu o afurisită care să-i bage în cap tot felul de intrigi, şi faci un varieteu cum am stabilit. întreprindere ce-fi va îiitrei capitalul m câteva Juni. Vei rămâne cu casa şi cu aurul curat. Nu-ţi place, o vinzi şi te duci la plimbareI Eu mă simt dator sa te sfătuesc ce să faci cu banii pe care i-ai agonisit cu atâta trudă, cu prietenie pentru neputincioşi llvaja al Wasiti. Cu afionul nu mai merge l Vezi bine că leul o început să scadă şi afacerile cu străinătatea se lac cu multă greutate. Nici nu sar

hşl L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
ceyisiatransilvania.ro/mdrrl933-1947

putea loc mai nimerit pentru localul nostru, decât terenul acesta. Ai intrarea portului. Aci Ilamonji Zadc. colo Steric Dala, Româno-Americana, Salvamar, Loydul Maritim Român, Banca de Comert, AntoTiiadi. Pe-aici e drumul tuturor marinarilor şi neguţătorilor străini. Terasa paie destul de solidă şi-ai putea pune mese multe, umbrare roşii,
chioşcuri, de unde să se vadă noaptea luminile portului şi trecerea liniştită a vapoarelor.

— M'am îndoit adineaori de prietenia dumîtale. Orb ce sunt! facn licincca, gâtuit de emoţie. Alil Când vohi putea să recompensez ceea ce-ai făcut pentru mine? *J'i<uiL spus de la 'nceput că sunt gata să ridic un lo<^al dar chiar pe locul ăsta, zău nu-mi trecea prin minte!

Zidarii care râmă ©¿eră de-opartc se apropiara la un semn al Persanii lui şi dădură toate lămuririle, spunând câ materialele treime să sosească, curând şi ei nu aşteaptă decât ordinele să hicoapă săpătura temeliei. Bucure? că rfare să-şi bală capul cu nimic. Hem- cea ie du-c la terasa de sttih Intuit şi-t încercă trăini-jiicia cu piciorul, apoi privi bulamacii ¡mirezi, unde se 'adeşi eră buruienile, puse un salahor să măsoare lăţimea cu piciorul: înviorat de imaginea Templului şi 4i grădinilor suspendate, unde perechi de fericiţi ti vor proslăvi numesc. cambiixieml îşi roti seinei privirea pe te clădirile învecinate, asupra cărora Vasi îl fă.- cusc atent. Dc-odată însă, vederea unei faţade foarte importante, pe te care Persanul Crcctive fără a se opri, vc teji bucuria vii torului patron, atât de grabnic avântată.

Se apropie stângaci de prietenul său şi de-odata işi -căpătă anii, un vârstnic greoi, strâns într'o tunică veche, cam roa^ă, împovărai de o teamă tulbure, ia răceala primei unde din

hşl L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
ceyisiatransilvania.ro/mdrrl933-1947

slniciumările şî satisfacţiile viitoare; îngrijorat, cu bărbia tremurătoare, arătată din cap spre taverna Întunecată, rămasă ca o rămăşiţă a mizeriei şi inâhnirei intre atâtea clădiri noi, parcă îni*r*adm$, pentru a atrage atenţia oamenilor fericiţi.

— Dar Marcu? Şt Terzi? înseamnă că barul lui...

Se miră cum Vasi, un înţelept, pe de-asupra şi asociat cu cei doi – c drept că în ultimii ani, odată cu decadenţa tunelului relaţiile se răciseră simţitor – nu se gâmlUe la prăpastia pe carc o săpa lângă picioarele şubrede şi tremurătoare ale lui Marcu. Plivi ■din nou pe furiş şî cu toate că obloanele erau trase îse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
wistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 f-,. .

păru că din cocioaba igrn&oasâ, oarbă, îi spionează, cineva care de-abca aşteaptă să se lase noaptea ca sa-i tiiic poftii de concurenţă. „Mă vor ucide!" gândi, cunoscând îndeaproape avatarurile celor doî asociat i trădaţi.

— Să împiedice traiul ahora, când barul lui. cade la pământ? se'ntrebâ Vasî cu o asprime de mărgean rostogolii pe stâncă. Apoi zâmbi liniştitor. – Am avut grije să nu poată ¿crinii nimănui un l'Îr de păr. Acum haidem Ia tribunal să terminăm repede actul <le cumpărare şi să ne ntoarecm. sti plătim oamenii. O zi fără vânzare e o zi pierduta.

— Ai banii? răsuflă liemeea mai uşurat.

— Sunt aici! se bătu F$_t$ersamd peste o frumoasă pungă de Kîrşekir. – Mâine set fi omul cel mai respectat din Torni*, şi mulţumirea meu va fi că umilu-mi tfat ţi-a folosit.

Cambuzicrul trebui să lecunuusră faţă de propria-i conştiinţă câ greşise şi pasul arena îl costa ani întregi de suferinţă. Se depărtase prea în larg să caute fericirea. în tăcerea mişcătoare a întinderilor pustii, umbrite de norii nestatornici, tixiţi în purpură sau în nur. ai ¡imaginaţiei. Castelul ¿icela era cât pământul, cât lumea chiar şi >c rătăcea, căulâncki-l în el însuşi. Pe când oraşul strălucit, aşa cum în văzuse ca adolescent din depărtarea Cnraomeridui. putea să-i dea ţwsibi- Htatea să pună în ochii tuturor vitejii sa, să se înconjure de curteni şi de onoruri. Marea rămânea ade-vărata sa slăbiciune: mi va lepăda tunica, dur ir ar mai fi putut spune câ. Ia citricei şi cinci de ani umbla după pustietăţile şi cetăţile dărâmate şi oameni ai paradisului, ca la treizeci; nu mai dispreţuia în acccaş măsură opinia şi comentariile societăţii tomitanc. O greşală fusese că descins iu cartierul de de-asupra)x>rtului, sfidase pe oamenii de afaceri, crezând că marile lovituri se pol da pe coastele pustii, arse de soare sau în porturile

Muzeul Digital al Românilor de pe Valea Mureșului
wistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

Statutelor de Pace de leghe depărtare.

isjlíós] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revi^transilvania'ro^m^''B7 BLOCADA

Coiums de realitatea propriei ascensiuni împărtăşi concluzia cil care Vasi termină importanta convorbire: pentru a-ii atinge idealul, c mult mai uşor să iaşi pe alţii să alerge după aur şi tu, stand pe ţărm, să-l culegi. Sau: aurul, grânclc; pietrele scumpe, caleştile, albinele şi orice a>t lucru al supuşilor. aparţin împăratului.

La drept vorbind, 1 lemeea gâ>e*i că e prea în vârsta pentru a se pleca şi a culege: era mult mai nimerit ca Cristina şi alţii i le depue la picioare – fata lui în orice caz. Putea să-şi inch ipac că e tot pe o corabie. în drum spre o glorie sigura şi pământească de a.-tădatâ – împietrii ca marea, nu ca globul împâră- lese- metalic, pe care Vasi il finca în pumnul drept – căpitan absolut. servil cu devotament de cei din jur...

În aceeaş dimineaţă, exact în clipa iu care Vasi termina de subţiat firul de argint şi privea prin ferăs- truică lumina rece şi înviorătoare a dimineţii. Simeon, barba iul Brad, se întorcea spre Castel. dintr'o plimbare îndelungată făcută pe litoral, una din acele rătăciri lainice prin puterea nopţii. Când ajunge în creştetul unei dune şi simţi briza puternică biwnându-i faţa, ţipete sfâşietoare de pescăruşi, precum şi flacăra stolului lor de zăpadă răsucindii-se în jurul unui duşman nevăzut, îi ni râseră atenţia. Bănui un delfin putrezit sau uu crah uriaş, fărâmat de stâncile mişcă (oare. şî-şi urmă calea printre cocoaşele de nisip, încercând cu hăţul locurile mai primejdioase. ncîntărite de pelin şi de maghiran sălbatic. Apoi se opri gâfâind şî ridică încet ochii fără lumină, măsurând drumul până la Castel Adierea largului trecea peste lagunele mici şi lungueţe, pe care marea le trimetea pe

[Q Ci Muzeul Digital al Romanului Românesc
reyistatransilvania.ro/mdrrl933-i947 _ .

plajă, purtând cu ele acea răcoare, care lui poate fi împrăştiată nici de soarele verii.

N'ar fi vrut să-l prindă ziua pe drum, totuşi o îndoiala îl făcea să rămână locului. Se mai roti odată ca tot tiupul ţeapăn şi dincolo de tufele de cakilc, ce pătau ca nişte arbuşti verzi versatilul sterp al lacunelor, aproape de nisipul minieresmat de putreziciunea zegrasului şi algelor marine, unde valurile se lărgeau şi se sfârşeau într'o tăcere grea, ghici lui ghe- unotoc legănat de unde şi de-asuprn lui, ca un za- bralnic alb a morţii lângă ţărm, stolul de pescăruşi ţipând şi dând semne de nelinişte.

O emoţie surda îl pătrunse pe Sun eon, ca pe vâslaşul tură grijă ce pe neaşteptate este surprins de murmurul tot mai amenințător al cascadei. Uită do soarele care nu trebuia să-l găsească dincolo de zidurile Castelului şi se întoarse din drum, căutând sur pa ¿urile mai dosnice şi umbroase dintre coline.

Iu preajma rămăşiţei pe jumătate îngropate în nisip, paşii i se încetiniră neîncrezători, braţele i se întinseră, încercând să alunge vedenia primejdioasă care-l momea şi avea să-i stârnească atâta suferinţă, de îndată ce hymerica apariţie s'ar fi cufundat în clălmarea ireală a depărtărilor răpite de un soare a~tol> puternic, întâi işi blestemă picioarele ţepene, earc-l lăsaseră pradă duşmanului celui mai crud, pentru ci crainic al pedepsei. Apoi o bucurie neaşteptata ii cuprinse su- Udul secat, un val plin de har, trimes deasupra lagunelor sterpe, putreziciunilor mării, sortite unei întâmplări minunate – bucurie turburată de uimirea şî teama de justiţie a condamnatului căruia i se deschide dintr'odată uşa temniţei.

Omul idiotizat, nebunul, jjeste care anii cermiseră o crustă de indiferenţa, părea că renaşte, dar nu la o viaţă nouă, deplină şi generoasă, ci la un instinct pă- knântesc, o vagă

[Q Ci Muzeul Digital al Romanului Românesc
reyistatransilvania.ro/mdrrl933-i947 _ .

clipire de luciditate, oc-l făcea să recunoască anumite trăsături din subconştient şi să aibă iluzia propriei sale fiinţe, altfel decât a celorlalţi.

până acum' nu se temuse decât de soarele caid şi desgolitor. Bentru prima oară se uita în jur cu teamă

de oameni. Simţea ca trcbuc tsă rămână ascuns în Caidurile de umbră ale (ăintuiui şi-şi pleca cât putu trupul, înaintând într'o poziţie păsărească, cu genuri' cilii neîndoiţi.

Era devreme încă. Spre Lazul se zăreau fumurile subţiri dela apa pentru spălat a pe. ca iilor plecaţi cu cinci zile în urmă şi care trebuiau să se înapoieze. Somn că femeile vor ieşi mai târziu să repare năvoadele şi să pornească după târgueK în Constanţa.

Simeon *se* strecură târâş de-a-lungul jmeî codne şi se apropie de epavă, oprindu-se după o tuia de pipirig, privind pofticios. Un. om voinic, aproaj>c u;i uriaş cu părul încârlioniat, părea ca doar;ne pe pate, răstignit în. uitarea visării chiar lângă murmurul mării. Apa ii resfira blând pletele a mite de fărâjnc'e scoicilor mărunte, iar restul trupului odihnea pe u cat şi wi picior i se înfipsese straniu în nisipul negru.

Acum îl încercă pe Simeon dureroasa ncvoe e a cunoaşte pricina bucuriei lui – ca bătrânii ce-şt pieri şirul gândurilor, rămânând numai cu 5tarea - agă de fericire sau tristele, cu neputinţa de împârtxUit – > simţi imboldul de a întreprinde ceva cuvenit în. a*e- hieuca împrejurări, o caznă pierdută în noaptea trecutului. Ochii-i păreau la fel de lucii, rării îngânl lard a adânci în nun te întinderea mării, linia cobue.o? ¿¿LU cel mat apiopiat freamăt de burucni, dar ia clipa ac- ea ÎJI cl se ridica un uragan cu atât mai grozav cu câx nu-l înţelegea, nuri simţea legat de firea sa. devexiol de-odată omenea-că, deJăniuit pe tui ak

[Q Ci Muzeul Digital al Romanului Românesc
reyistatransilvania.ro/mdrrl933-i947 _ .

târâm cecâs a ţărmului cunoscut. Furia, o pornire oarbă le a xi- (mici totul iii cale şl de a îngrămădi lângă pieprri însângerat tot nisipul, tot pământul pietros al ncloi\ clocotul blestemelor de moarte, prăbuşirea îr.ir o prăpastie neagră, cu colţi lacomi şi înălţarea un văzduh fără Ceruri, se învălmăşeau cu un turbat în sufletul lui, îl ţintuiau ca o stană a veşniciei, străfulgerat de păcat, lângă fruntea senină a «xu adormit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr1933-1947

Privi fără a clipi, cum valurile îi legănau creştetul şi murmurau, purtâudu-J pe aripele împăcării. Apoi întoarce din nou capul spre Castelul cunoscut, ale cărui terase sclipeau de mozaicurile fărâmate, şi lui trecător n[5]ar fi văzut în mişcarea aceasta, decât veghea unei (late liniştite, pregătită sâ se ospăteze în tihna.

Ingen unch te, pipăi mortul. Contactul tremurător, pielea rece şi umflată ca rod îngheţa vârful degetelor, hainele ude , cala rama centurii. îi aminti vag de o marc îngrijorare. Începu să «tifle greu. plccâiuhwe pecie cadavru, ca în preajma unui eveniment de mare însemnătate. insă ini-.d dădea < cama do ceeace ar 11 trebuit sa întreprindă. Dc sforţarea neomenească, stropi de sudoare îi apărură la rădăcina părului şi cu buzele arse de sete, privi mata peste dunele sterpe, de unde tui-i putea veni nicio Hihare. Rămase îndobitocit, sfâşiat de o înflăcărată voinţă ce se pierdea zadarnic în nisip, neluminatâ de nicio licărire a nunţii.

Lagunele prin ¿eră o paloare verzuie, apoi începură să scânteieze. Pe că ruşii dojeniră mai gălăgioşi, mirosul de iod al algelor căzu mai greu. Când ridică ochii, soarele era înălţat bine pe crugul ceru'tic şi [ieste pânza nemărginită de ape se auzi svon de glasuri, chiotul depărtat al pescarilor întorşi de la năvoade.

Patrii lotci de cele mari înaintau în linie, îngreuiate de unelte şi rotii: vânătorii muţchudoşi. got până la brâu. Ic incăleca*eră coastele, duceau mâna la ochi să vadă locul unde, scânteind în lumina soarelui, platele se uscau pe proţapi grosolani de salcâm.

Peniiră în şir pe o lagună, ajutând u-c de gLeondcrc, punând cu toţii umerii în coamele de lemn cătrănit, împingând lotcile greoaie pe tălpi de brad.

Crăpăturile deschise pe mare trebuiau astupate cu papură, coiorite, năvoadele

cercetate cu iţrijc, restul de nadă aruncat. Când în sfârşit se urniră, păşind cu Ertangacie pe plaje, priveau .mereu spre Constanţa,

unde marfa lor era cântă riíîi şi preţuită. după neliniştitoare;! lege ÎL cerci ei şi. ofertei.

Deodată însă, grupul de oameni ce înainta cu biiotu- iile goale şi cu pantalonii largi, strânşi de b râuri res- pecia Inie, se opri nchotiirÎL Un pescar plecat Înainte ea dea de veste celor din Lazul, alerga înapoi .prin nisipul fierbinte şt căutând să facă paşi cât mai inaVl pentru a nu osteni, arăta cu mâna spre smârcuri şi parca foarte agitai. Când se apropie, sui land din greu, îl putură auzi, strigând cu suflarea întretăiată:

- Spre V;iii e un mort Să mă bată Dumnezeu daca nu trii-ati văzut ochii un om L căznit de-a'n picioarele!

Zadarnic cercetării plaja diti privire, până la .pontele platoului roşcat, cu umbre argintii de peiiiu trebuiră să $c urce pe o du*ţă> ca să descopere o mogâldeaţă chircită la pământ, rostogolită lângă faldurile netezi şi ostenite ale apei.

Atainaiiul *c puse în frânte, ca şi jsc mure ¿1 eu buzele t transe ,cu ochii încruntaţi de o presimţire, o luară la goană pe nuipul întărit de lâiiţă ţărm.

Omul iiu mai mişca în tirade văr, dar ne el era móriul, llccurw'cură pe Simeon, ghemtiit .¿)C un colţ de bolovan ieşit dhi nirip ri dădură înapoi, când numai Ia doi paşi. Tcrzi, înnecat- era lâ-at pradă putreziciunii «i crabilor lacomi.

Nu trecu nici zece minute du pace îi dezgropării piciorul de lemn şi-l ridicară pe o targa de trestie, când femeile ai nuc de chiote, apărură la marginea platoului şi începură să coboare ¡11 grabă, frecând prin faţa Castelului o treziră şi pe Braia care în mod obiş7 tiuit se scula foarte târziu. Vârstnica traficantă rămase în coada pescari ţelor, căci se jngrăşare odată cu anii şi tocurile orăşcneşţi ii mgreuuiu. inCt’Mil

prin nisip,, însă rochia neagră, ui v o lan aş e, era în acea împrejurare cât se poate de nimerită. Văzând-o descingând vioi pe plaje nai Ci zis pentru nimic ¡11 hune că e trecuiă de patruzeci de ani şi are în urmă-i un trecut atât de zbuciumat.

Câteva femei ce în a polară după lumânări, îndată ce văzură mortul întins la umbră. #ub surpă tura pietroasa a unei coline, altele îşi trase basmalele peste faţă şi adunate în jurul tui îl păzeau de muşte cu smocuri de arariel, murmuram! ntgăchini pe şoptite. Numai Braia, strângea din ochii rotunzi de prea orbitoarea lumină a soarelui, arata semne de mirare, s» sfătuia de-eparte cu pescarii.

.— Ce facem? II urcam în Lazul să-l îngrijim creştineşte? întreba starostele.

— Nu, nu cred că e nimerit, murmură Italia cu gravi ta te şi dând cu blândeţe o tinerica la upactc, privi îndelung, curajos, faţa înecatului, aşteptând parcă să-i mărturisească pricina nenorocirii lui. – Drept să vă apun, moartea lut Terzi nu-mi place deloc. Uîtaji-vă aici, aici unde pun* degetul. Ei, ce ziceţi? şi-i arătă câteva sgârîeturi nedesluşite pe obraji. – Nu prea s'a lă^at legat la gard, voinicul!

Intrigaiî de sgâ riduri, tl cercetară mai bine, îl întoarseră cu faţa'n jos şi bănuelile Urnei, care aştepta liniştită, înconjurată de respect, rezultatul cercetărilor, se adeveriră: prin haina ruptă. se putea distinge într'o coasta o tăietură mică, de lăţimea ţmui cosor. o împunsătură rotundă, curioasă, făcută cu un cuţit cu totul neobişnuit, pe unde se scursese mult sânge; dar rana în loc să fie vânat-verzuie, după atâta mutare rn marc, sângera încă.

— Unde l-aţi gă-dt? Ară ta ţi-mi precis locul! ceru venerabila castelană şi pescarii o duseră la gaura urâtă, unde se înţepenise piciorul luî Terzi.

Nisipul re amestecare cu mâlul algelor putrezite şi cu zeama celui înecat, exalând o mireasmă puternică. Amănuntele acestea respingătoare nu erau de natură să sperie o femeie ca Braîa. Nerăbdătoare, începu să scormo- fneai'că cu ungluile, părând în căuta ica unui obiect îngropat, aflat prin apropiere,

I^e îndrăznind a întreba nimic, ceata pescarilor o aştepta tăcută în picioare. Soarele le era acum de-a-

supta capului şi zadarnic ai fi cântat pe plaja pustie iţii petec de umbră. Aerul ardea, se răsucea în valuri a- prinse, iar de-asupra mării vâlvătăi orbitoare, pârjoleau suprafaţa albăstruie, până sub râpa pro m un to- rin lui constăiiţean.

— Arma se găseşte pe-aproape, explică Braia. A fost tăiat adânc şi nuia c proaspătă, cccace înseamnă că ru clipa în care l-aţi găsit avea cuţitul înfipt în coaste. Altfel rana ar fi putrezit de apă. .Poate a căzut când t-aţi ridicat.

Câţiva işi suflecară mânecile, începând 6ă caute laolaltă; truda nu îu zadarnică. După puţin un tânăr se ridică cu un strigăt de triumf.

Am găsit, am găsiţi strigă bucuros, făcând să lucească în lumina soarelui un pumnal mic şi încovoiat, ca o bijuterie cu muchiile tăioase şi rotunjite. Avea mânerul de fildeş vechiu, foarte mare faţă de lamă şi pe el se vedea săpat un grifon întraripat, răsucit <le furie, cu o căutătură ameninţătoare., unul din acele obiecte de cult ale A iiienilor, care dâinuesc şi astăzi în sectele necunoscute din Iran.

Biaia nu-şi aducea aminte să-l fi zărit cândva. Prima pornire fu să se repeadă spre pumnul triumfător al jpes- carului, .-ă-l cerceteze mai îndeaproape. Apoi, ca la lumina uuui fulger îsi dădu seama de puterea pe care ar dobândi-o dacă ar ţine în mânii taina uciderii frizerului şi-şi înfntuă curiozitatea.

După ce femeile şi pescarii îl cercetară îndelung* ¿e apropie şi ca, trecându-şi dosul palmei peste faţa încinsă şi dela prima vedere, dădu din umeri dezamăgită, cu un fel de necaz:

— Degeaba tot ţopăiţi, ăsta-i briceagul meu. jVaţi. văzut că Lăetura o mai mare? Unde stătea Simeon când l-aţi gării?

— Pe- bolovan.

— M’am obişnuit cu besmetîciile lui. se ncn Braia privindu-şi crunt soţul, întotdeauna imi pierde lucru-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

rite ' Aii găsii cnţitaşul cu care-şî Laic pâinea şi-i ţine legat uc curea* Să mai căutăm*

Răscoliră din tiou tot tărmul bătucit de paşi, dar cum era firesc nu mat găsiră ştii mic. La urmă îi sfătui să transporte trupul celui înecat iu oraş, ca poliţia sa facă cercetări. Nu* nu era nevoie sâ-l lase pe loc, nici să le povestească bănuielile lor* froaba poliţiştilor, să se descurce cum or ştii! Ea însăşi se îmbrăca în mare grabă, ca să depună mărturie, lăsând Castelul itt grija CrUtuici.

Până să se pudreze şî să se gătească, lotca cu ne- grâitoarca povară i-o lua înainte ,şi când ajunse în Tonus, făcând u-şi mereu xânt cu mi evantai u negru, din pene de struţ, zări j urnea strânsă LIL faţa frizeriei lui Terzi* Eroul dela Gallipoli îi'o mai interesa şi se simţi inîinit mai intrigată la vederea lui llcmcca, care cobora spre centrul oraşului braţ hi braţ cu afurisitul de PfCrsan, dupăcc iii(âizi:ueră din pricini cu neputinţă de aflat, pe maidanul diti faţa barului lui Maieu* Se vede că Vad mt piea binecuvânta această mtâbiire căcj o salută din fugă cu politeţea de totdeauna, părând mulţumit că llemcca trecu e pe lângă castelana fără s'o observe*

Braia işi propti revoltaţi! mâinile iei şold şi~i petrecu lung dit> ochi, rămânând nemişcată pe trotuar* O încercă o adâncă nemulţumire văzându-l pe camlnizier în preajma vechiului ei duşman. De câte ori încercase să critice pe Văii, se lovise <le surzenia lui Hem- cea. care-şi dădea ¿cama cât ar fi fost de larg şi ne- bănuitor, că numai bazarului işi datorează frumoasa situaţie, iar nu traficantei care-l vârulu&c ca pe un rob în. tinereţe*

Se mângâie cu gândul că se afla stăpâna unei taine nu se poate mai preţioase. Marco, unicul prieten al frizerului, era singureii în măsură de a bănui ucigaşul care svârlise -în mormântul apelor, cadavrul înjunghiat. Deşi decăzute şi ia minte şi la avere, ajutorul lui în cartier i-ar fi

folosit nemăsurat, acum când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Vasi devenea zi de zi, în ai putcViuc şi mai acapara lor. Plănui sâ-l constrângă – în caz cu nu se dovedea străin de complotul urzit Împotriva lui Tcrzi – să lu- ereze după interesele Castelului, răpindn-i lui Vasi un vecii iu asociat, caro dacii sărăcise, mai avea atâta memorie să destainuiască unele mărunţişuri compromiţătoare din viaţa prietenului său.

Uşa subsolului din bar stătea deschisă acum, căci Marcu nu mai avea de ce să se teama de hori şi tunelul prin care trecea odinioară spre lada de mahmudele, se năruhe îngropând pentru veşnicie zidul exterior al cetăţii ridicat de măcelari. Prin ţrapă, şobolanii pătrundeau hi local şi atunci, pentruca îngrăditura din rund, dincolo de canaturile verzui arata cât se poate de jalnic, cu pereţii mâncaţi de igrasie şi cu şuetele putrezite pe loc, rostogolise o stelă grecească de-asupra ei, condamna ud-o.

II guşi dormind încovrigat pe-o lada, cu fălcile oioasc larg descinse, lăsând să i se vadă gingiile goale, fără dinţi. Se acoperise cu două plaţnmie rupte şi cuverturi, dar în somn, simţ urile mai înţelepte ii îndepărtară oblojclile. Era o căldură de cuptor. Lumina de-abea răsbătea prin ferăs troica ce da de-a- supra caldarâmului şi parcă prindea o paloare de pergament, cernindu-se prin praful des, prin vălurile de nunlâ eu betealâ ruginită. ca un polog al mizeriei, prin Ti re le dese de păianjen. Lădiţele grele sortite aurului, aşteptau şi-acum cu inchizâl:orile stricate, putreziseră hi cercurile de (ier, talgerele cântarelor pentru monezile lucitoare atârnau fără viaţă, rupte din lănţişoarc.

Des vel îl de păturі, trupul scheletic şi răsucit a lui Marcu părea mărunt şi respingător. Oasele ii împungeau afară sb urci tun le murdare ale pieptului; trăsăturile ascuţite şi lacome ale capului ros, de pe care ol rea pa cu oţet aromat căzuse

alături, se mişcau ritmic^ cu fiecare geamăt Şi sforăit. Dormea adânc, ostenit de cheful monstruos al omului pe care-l dispreţuia cel

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mai mult» al idealistului pe care avute e naivitatea, eă-l creadă la fel <le oropsit ca pe sine, şl carc.acutn, fără a cunoaşte nimic din meşteşugul <le a ţine strâns banii» se înwogăţue. Ce folos că el tremurase şi pentru o leicaîe! Hcmfcea svarlen banii cu pumnul şi7 totuşi, afacerile îi mergeau din pîîn.

Nu se găsise un vecin, un suflet milostiv să-] trezească, să-i spună că Tcrzi, singurul prieten care mai a?culla de cuvântul său, murise. Când Braia H striga, făcându-ţi vânt cu evantaiul ca de fiica mortii, supărată de aerul rânced, încins şi de atâta nepăsare, de-a bea deschise un odii.il:

*— Cine face gălăgie, de nu înă Iasă met ziua să dorm? bombăni, mângâi nan-şi gemând ţea-ta goală. Sunt bătrân şi nici în casa mea im pot găsi linişte!

De-odată, dcslusindu-Dee chipul rotund, catifelat a vechei rivale, înmărmuri cu mâna în aer,

— Hai? Chiar dumneata?

— Din partea mea poţi dormi până dfeeară, spuse necăjită Bruia şi trase cu urechea la comentariile sgo- mo teasc ale torni tonilor, care se 'ntorceau dela frizerie spre casele lor, pe lângă fereastra barmanului.

— Cc s'audę? făcu Marca atent, ascultând cu gâtul întins. Ce-I atâta gălăgie? S'a întâmplat ceva?

Braîa îl pătrunse fulgerător cu privirea. Omul ăsta daca înfăptuire omorul, ştia să se ascundă.

— Nimic, pronunţa ea apăsat, neslăbindu-l din ochi. Numai că,,de, Terzi a fo<t găsit mu era t lângă Laxul şi în clipa asta nici Maica Prccista nu-l mai poate învia.

Marcir se trase în fundul Învii ei, apărâiuhwe cu braţele descărnate, ca de-o arătare vicleana şi hulpavă.

— Minţi, femeie şireată... Minţi... bâlbâi cu vocea tot mai nesigură, îneburut de lovitura coi răpea ultimul prieten pe braţul căruia putea să se mai sprijine. Acum trebuia sa înciuda definitiv barul şi să nu iasă din beciu decât pentru a cerşi. Brad i se făcu

milă de căutătura acestui bătrân rătăcit, ce avu-eese pe timpuri cel mai arătos local din Tornis.

id k] Muzeul Digital al Romanului Românesc
re\Mmnsilvanisrro/mdrrl933-i947

E adevărat, făcu ca suin du-se pe trepte. lângă ttşe, căci simţea, că se înăbuşe. – Pleşcarii l-au ga Jt întins lângă mal când s'au întors dela scrumbii. .(mediat şi-au dat seama că Terzl a fost ornorit cu o lovitură de pumnal în coaste. Cineva l-a omorît şi l-a aruncat în marc, repetă, ea şi cum ar fi vorbit singură, ră^punzându-şi unei presupuneri. – Poţi să vezi de-a ici cum s'a strâns lumea lângă frizerie. E o marc de capete.

Marcu se apropie hipnotizat, dârdâind cu toata căldura din cameră. Se încredinţa de spumele Braei, totuşi ar fi vrut să plece numaidecât, să se convingă. dacă ea mi l-ar fi reţinut fără inilă de pulpana halatului. începu să plângă uscat, schimonosindu-şi obrajii sco- fâlcîli, tremurând de durere şl ruşine.

Femeia î! sprijini de subţiori şi-l ajută să ajungă din nou pe laviţă. Şi cum îl purta aproape pe sus, işi dădu scama că nici barmanul nu mai arc mult şi curând Va şi va rămâne singurul din puternicul concern de odinioară. Ge folos că cei slabi piereau, în vreme ce adevăratul duşman căpăta nesăţios tot mai multă putere! Marcu iTavea nici un amestec în omor, asta era limpede, insă nu trebuia să î se lase timp să se trezească din buimăceală.

Cu o mişcare neobservată scoase dintr'odată pumnalul din 6âit şi surâzătoare, ca şi cum ar fi arătat o jucărie urnii copil, i-I purtă de tăiş până sub nas.

De unde... de unde-l ai? căscă ocîiii Marcu.

— E al dumitaie?

— Nu... nu. Dar vorbeşte odată!

— Stăpânul cuţitului îşi va lua răsplata,, rosti Braia solemn. Să ştii că pumnalul a fost găsit în coastele mortului.

— Doamne, Dumnezeule, făcu Marcu simţind că i se taie suflarea. E cuţitul lui... nu, nu &e poate...

n’ar fi îndrăznit...

Examina cu lăcomie mânerul sculptat, apoi îl lăsă să «adă cu egomot, Şl când Braia se >ntoarse cu spatele

i «ll |6s ʟ Muzeul Digital al Romanului Românesc

pentru o clipă, sări ele pe hivi(ă cu ultima scânteie de energie»

— Hei, undc-ar şters-o?

— La comisariat. Trebue să mă dur... numaidecât... dă-mi drumul n’attzi! Ce drept ai ca sti...

— Oprcşte-te, Mar cule! se ’ntunecă Braîa, aruncâa- <lu-l cu dosul mâinii înapoi intre p Lipii mi. – Credeam că am de-aface cu un om în tontă firea, nu c'o babă. Ce c cu pumnalul? Dacă nu-ţi aparţine aşa cum spus, nu eşti în primejdie şt dacă aparţine altuia, vet avea mai mult de câştigat sfătuuidu-te cu o 7e[lnC*e ca] anine, decât cu poliţiştii care numai binele nu-ţi vor.

— Şi dumneata ce bine-mi vrei? se ’nchise Marcu încăpăţânat, Irotărît să nu scoată un cuvânt în faţa vechei lor duşmance. Îţi mulţumesc ca mi-ai dat de ştire. Dece să mă încred în oricine? Criminalul îşi va lua pedeapsa. Cc-am de câştigat spwtându-ţH ?

Şi începu să-şi îmbrace pe dos halatul rupt, privind pe ^uriş pe Braia, care-l contempla ironică, cu mâinile la piept.

— Cu siguranţă, mi-ai adus vestea ca să triumfi şî să te bucuri. Ei bine, bucură-te. să mă vezi plângând pe cel mai bun prieten. Ce mi~aL dorit toată viaţa? De- aceea am ajuns aici!

— Nu din pricina mea, ci poate a altora În care te-ai încrezut prosteşte, cum se încrede acum Hem cea cam? buzierul şi care-o să ajungă ca tine daca nu deschide ochii. Îţi spun că «iVam venit să mă bucur, ci să-ţ£ ofer ajutorul meu, făcu ea plictisită şi strângându-^ evantaiul păru hotărîtă să plece. înainte de a paşi pragul mai adăugă.

— N’aî să câştigi- nicio para chioară povestind totul poliţiei şi poate te vor lua drept Simeon, nebunul de bărl>al)u-meu, căci cuţitul îl voiu arunca îndată ce voi ieşi din cameră. Nu La văzut ¡nimeni, să .ştii, eu l-anX găsit lângă mort şi l-am ascuns în .sân. Îţi vei face rău cu dinaditislul. Cred că ai aflat ceeace lumea a şi

uitat de ani de zile: că Vasi şi-a bătut joc die voi şi acum face tovărăşie cu llemcea şi...

— Pai de asta l-a omo... o întrerupse Marcu, fără •i-şi da seama.

— ...cauta-ţi şî dumneata prieteni destoinici. De ce-a lăsat Dumnezeu bătrâneţea, dacă nu ne-ajutăm tuiii pe alţii? Venisem cu mâna întinsă, însă văd cu mă refuzi, fără pic de gentileţe. Dragoste cu sila nu se poate, lennuni Braia, prefăcându-se că pleacă.

— Vi vrea să lucrăm împreună? întrebă repede Marcu. uimit de nepotrivirea alianţei. – N'ai dat concurs rucmnui negustor din Tomisl

Femeia îi explică că multe s'au schimbat în cartier. Vasi <1 eretica tot mai ini'Ine rit şi-i ametunţa serios reţeaua de casc cu care lucrase până acum ne stânjenită de concurenţă, oferea patroanelor fete mai frumoase, scoase ca din pământ, negocia plecări mult mai a- vantajoase, vâra intrigi până şi la stabilimentele din Medilcrana, unde ea fusese o rudă iubită şi cunoscută, eu toate că din tinereţe, nu se mişcase din Castel. Nu insistă prea mult asupra ajutorului pe care x l-ar fi putut da Marcu, pentru a uu-l îndepărta – va trebui totuşi să cerceteze amănunţit lăzile şi lâna saltelei – înţelegând să Iacă din el o unealtă împotriva bazarului, nicidecum un copărtaş la venituri.

Marcu se învoi şi jura cu glasul tremurător, lupta veşnică, pe faţa, împotrivă noului duşman.

— Stai s'auzi! o îndemna pe şoptite, după ce trase zăvorul şi se încredinţa că nu sunt spionaţi. – Cuţitul pe cnre mi l-ai arătat nu l-am văzut nici în vis.

— Nu 'ucerca să faci pe şiretul, se posomori Braia din nou.

— Dece mă 'ntrerupi? Ascultă şi pe-umiă să vorbeşti. Am zis că nu l-am văzut nici în vis, nu că

nu ştiu al cui c. Vezi bine că ştiu... Figura de pe mâner, şarpele ăla cu aripi şi picioare sau ce-o mai ti...

— Ei... Dă-i drumul 1

— ...se afla şi pe medalionul bătut în diamante pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://statratransilvania.ro/rmdr1933-1947

care Vasi îl poartă la gat şî caro e semnul credinţii kd. Câteodată, îl prinde intre degete, o prind u-se din drum şi şopteşte o rugăciune scurtă. E Dumnezeul lui. Mă mir niuiiai dcce nu l-o fi scos din bietul Terzi!

— Nu-l putea scoale, explică Biata, căutând să-şi ascundă bucuria provocată de destăinuirea barmanului. – Uită-te numai la lamă cât c de tăioasă şi rotundă. În viaţa mea n'am văzul aşa ceva! Nici în mare n'a căzut. Delabra lângă ţărm a alunecai din rană.

— Am priceput, cum nii-ai arătat pumnalul, cuie-i ucigaşul, urmă Marcu. – Şi dacă nu I-îIŞ fi văzut, cliiar dacă Terzi ar fi fo«t găsit numai înecat, jni-aş fi dat scama că la mijloc e mâna afurisită a levan- tmuIuL Să-ţi povestesc toate de-a-rândul cum s\ni întâmplat. Ieri a venit un zaraf cu Taraba lângă bazar, care-l are ca sarea'n ocki pe Viasi şi din vorbă n vorbă mi-a spus eă de trei zile de când a debarcat Ilemcca, *tau amândoi închişi în prăvălie şi pun ţara U cale. Toţi, afara de mine, cum spuseşi şi de bietei[1] Terzi, care era cam încrezător, toţi ştiau că Hctncea are parale şi învârteşte ciubucmi grase. De câte ort l-am întrebat, Vasi o ţinea morţiş, ba că-şi depune banii, ba că mâi pălăvrăgesc de trecut... minciuni sfruntatei Parcă cu mine nu putea eă-şi amintească de timpul când veni.e ea un pârlit negustor de brăţări şi i-am dat voie să-şi vândă marfa în faţa barului, fără să-i cer un ban, ba îl recomandam şi clienţiior.

— Cine nu ştie!

— Când mi-a povestit zaraful şuşoteala lor murdară, mi-a ajuns cuţitul la os. De-alâta timp nu mai făcea o afacere cu noi, plângându-fe că nu-i cade nimic şi pe delăturî, lucra ca străinii. Mă repezii în capul gol cum eram la Terzi – nici nu-ţi închipui ce rău mi-a făcut aerul rece – şi cum

n’aveam muşterii, alergarăm amândoi la bazar, sa-i facem un hai, de să ne pomenească. Vasi parcă ştia. Sta în uşe cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947
BLOCADA

zdrenţele lui aurite – ducc-s’ar în mormânt cu ele – şt ne aştepta zâmbind: „Nu m’aţi uitat?'' se tângui prefăcut, cum i-c felul, dai' i-o tăiai şi Terzi începu HU-J înjure, ştii, de mama focului, supărat de ce-í spusesem pe drum. Vedea şi el săracii, că după ce-I •ajutaserăm pe Vast $u facă avere, ne lăsa să murim de foame şi nu ne da nictun concurs* Ca să nu scoale strada’n picioare pungaşul de Persan jie chemă în fundul prăvăliei şi începu să se apere: „Ce crimă aai făcut ca la vârsta mea şi după o prietenie de douăzeci de ani, să tiu tratat ca un sacagiu?” Vezi ca e tare la vorbă ticălosul! Îi aruncai dela obraz că el de mult făcea afaceri cu cambuzierul, de care eram şi noi în formali şi contrariu vechei înţelegeri, nu vedem nimic din câştig* „Dece nu lucrezi cu cărţile pe faţă?'* mă ră tîi. „Zii că ai terminat cu noi, pentnică nu mai câştigăm ca altădată şi du-te lângă căpăcitul vaporean care (c va duce poate în Tumbuktu, cum dorea pe vremuri”. Îi a ratai că se face de râs legând prietenie cu omul de care-şi bătuse joc tot ToinÜul, rupând legături vechi, respectate de toii. Ne vorbi tot atât de paşnic, dându-ue de înţeles ca timpurile $ au schimbat, că Hcnicca... dur ştiu ce-ri mai îndrugat? Cât sunt de suferind mă scoe?e din fire şi tare în'aş fi repezit în barbă să i-o scarmăn. Terzi nu se amestecase, tăcea negru de furie şi asta mă cana neliniştii. Şi Vari 11 privea cu coada ochiului şi nu prea era în apele lui...

Acum. înţeleg, dădu Ura ia din cap. Vari i-a lu/jt-o înainte. Nu-ţi închipui cam ce afacere puneau la culc?

— Nu, suflu Marca pe care lunga povestire îl osteni e. Am vorbit prea mult şi simt c o sa mă

doară capul. Moaie-mi cârpa asta.

Brata dibui printre cutiile de tutun şi mărunţişurile ruginite de pe prlchiciul gros de jumătate de metru cât ţinea zidul şi da tocmai să coboare, când zări printre drugii de fier, o căruţă lunguiaţă descurcând Indamaci şi material de construcţie pe terenul din faţă, ba – culmea iromei doi meşteri trântiră *

eul Digital al Romanului Românesc
transilvania.ro/mdrrl9337947

legătura de scânduri drept în faţa uşii barului şi în- •epura să facă cu glas tare aprecieri jignitoare la a* dresa şubredei clădiri.

Dc bună*'ea mă llemcea se întorsese dela tribunal şi dase ordin de începerea lucrului. Aveau acum în faţa ochilor neplăcuta dovadă ¿1 afacerilor ascunse dintre Vasi şi U cm cea.

Nu se poate zugrăvi mirarea şi furia celor doi proaspeţi asocia li când fură puşi în fala faptului îm- plinul, înainte chiar de a trage concluzia bănuielilor lor. Persanul lucra cu o iuţeală nemaipominttă ,cu 11 ti curaj ce-ar fi surprins pe omul cel mai calculat. Era prima lovitură înlPadevăr gravă pe care Braia oprimea, fără să fi prins de veste.

Trebuiră Să afle din gura zidarilor obraznici ce imipluseră strada de scânduri, că locul aparţine lui Hemcea şi cu vor clădi cu siguranţă tm local mult mai frumos ca a lui Marcu ce stă su se dărâme, un. local ca în centru, cu electrică şi apă. O ta tone josnicie şi trădate na se pomenise nicicând în Toinis. Barmanul spumega de furie:

— Am să-l ucid, rosti posomorit «lupă ce se întoarse în casă. I se părea că este batjocura tuturor şi că va trebui de-acum să se ascundă pana şi de privirea oamenilor.

— Să inu asculţi şi pe mine! se răsti Bruia, care nu-şi pierduse sângele rece. Nu cumva iţi închipui că dacă l-o închide pe Vasi pentru fapta lui, ai sa. te- •legi cu ceva?

— Cum? isbucni Marcu ♦ Să-şi bată joc de mine?

Cu multă greutate, Braia putu su-l convingă că llemcea, care «'avea ni ci un amestec în omor, îsî va •ontinua nesiânjenit lucrarea, ros togo lindu-i o piatră de mormânt peste piept.

Pricepută, îl desbrăcă de halat, şi-l culcă pe laviţă, făcându-i pe plac, în "timp ce căldura îi mulase părul şi-i înroşise obrajii oacheşi, dându-i un aer de bru- tăriţă harnică.

ÎN|(68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
k'SntăŞ* revistatransilvania.ro/mdrrl953-3lpW „ T „

— Vezi, tot ai voiul la vorba mea» Zic că-i mat bine să aşteptăm şi să tăcem chitic, domnule Marcu. Cine ştie cum se 'ntorc lucru iile şi-i înfundăm j>e amantIoi, cu local cu tot» Nu uita că şi Obstina e de partea noastră! Nici nu vrea s'audă de vagabondul <îe tatcă-său.

— Să-mi facă una ca asta! Cine? Hemeca care murea de foame şi i-ain dat o avere do pomană, se jeluia cu glasul piţigăiat Mar cu, rusucindu-se prin zdrenţe, de furie şi ruşine.

— Mi-a povestit odată, dar cambuziend nu-i în toate minţile şi IUL poate să vadă cinc-i vrea binele şi cine răul, aşa ca să nu te miri. Treaba lai că s*a înhăiţat cu Persanul. Numai că nu le va merge multă vreme, te asigur! spuse cu un tremur de cruzime în. glas7 Învenінând cu privirea dela ferăstniică temeEîle varieteu lui cel nou.

Rămaseră înţeleşi să nu întreprindă vreo acţiune, aşteptând ca mersul zodiilor să le prilej uiască o râs- bunarc. În orice caz n^ar fi bănuit că moartea frizerului era cât pe-aci să deznoade prietenia dintre Vad şi Hemcca.

Du pace se întoarse dela tribunal şî plăti materialele şi lefurile lucrătorilor pe toată săptămâna, Hem cea fu pus în curent printre ultimii cu evenimentul ce agita cartierul, începură să circule svomiri îngrozitoare, fantastice, despre crimă. Unii puneau uciderea pe seama jafului, alţii mai abili, îşi dădeau seama că La Terzi JIU se puteau găsi lucruri de valoare şi că la M?ijloc tm-i decât o mână turnitană,răsbunatoarc. Câţiva mereeră până acolo încât să-I bănuiască pe Marcu. Nimeni însă nu îndrăzni să tacă cea mai mică aluzie la ainiestecul bazarului, unde se ştia că diferendele de păreri se rezolvă pe cale paşnică, denunţuri

sau alte intrigi.

Auzind de crimă, llemoea rămase înmărmurit. Lugubra descoperire fusese făcută chiar în ziua începerii)u ç rării or, printr'o coincidenţă stânjenit oaie. So-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

coti de datoria lui sa onoreze – fie şi formal -— memoria unui Oiii de treabă, care-o găzdui»© po vremuri pe Crktina şi* ascultase totdeauna povestirile eroice plin de interes, fără să-i bufnească în obraz.

Se gândi cu în noul său rang, înfiera rea publică poate avea greutate şi Crialxiia, ca una ce beneficiase de nobleţea sufletească a frizerului, îi va aproba atitudinea. Pe de altă parte modul do rezolvare a conţi iclului – iu care bănuia vag hcusuil.a celui ce fuse*© tot mai invidiat şi duşmănit de Terzi şi Marcu —* îl catn înfricoşa şi socoti, bântuit de induc li. că intru viitoare neînţelegere cu bazarul i sar putea întâmpla ace laş accident. Vasi nu se înşelase când prevăzuse că moartea lui Terzi îl va nemulţumi profund.

În seara aceea, în Castel, rămase tnuk pe gânduri pe marginea patului – părăsise hotelul ..MulguvP cu o grabă neuii deasa – şi toată

Târziu reuşi să-şi îmblânzească disperarea. Işi spuse că o situaţie în doritoare ca cea prezentă trebue să ascundă şi riscuri, după cum o luxuriítnlű pădure tropicală, plină de comori adăposteşte şi şerpi. Sar fi putut iarăşi ca Per amil să n'aibă jiidtui anic~(w: era urât din parte-i că cedând, prinsei porniri, banii ;a un bătrân venerabil, care-i arăta e cea mai mttre bunăvoinţă şi căruia-i datora totul.

Intru cât îl priveşte nu va aţâţa pe nimeni, nici nu va face uz de forţă; ©e va retrage la timpul potrivit, imediat ce va simţi primejdia în acr şi cu siguranţă n'avea de ce să fie omori L Iar de va fi «irit a da lupta, ei bine, le va arata cu cine au de-aCace şi-şi va reclama cu fruntea sus dreptul. Va fi fără cruţare, va lovi orbeşte. Cir atât mai prost pentru ocl drib! strânse pumnii Hemcea în faţa unui duşman ;ue- vă zu i.

noaptea Bruia cu Cri- stina îl auziră măsurând camera dda nn capăt la altul.

Nu. avea siguranta sa de fost marinar, forţa cumpănită ce nu-l va trăda niciodată.

Niciodată! oftă izbăvit şi pleoapele t se iu-chheră pline de pace.

Bietul llemcea! Nu se gândea la pulberea pe care bătrâneţea şi boala o aşterne pe uincri, la uscăciunea ce încovoaie trupul, robindu-l unei a!te lumi, tot mai tirane. Din ziua în care se puse prima piatră a noului stabiliment, primi odată cu satisfacţiile rangului său §i ri-curile nod poziţii sociale. Dacă până acum fusese un singuratec, un paria în marginile vârtejurilor ameţitoare de bani$_3$ de aci înainte ¿e aruncă în clocotul Tonusului şi începu să trăiască prin aÎţil, luân- du-se la întrecere cu ei îtitr'o duşmănie surdă şi reciprocă, bizuindu-se tot timpul pe muşchii săi.

îndepărtă presimţirea că va veni poate o zi cam! va înainta fără preget pe această cale a pierzaniei, fără a baga de seamă că for{elc-i sunt irosite de vârstă şi că este mat supu-i loviturilor ca Tcvzi, îriz'erul, sau cel mai slab dintre oameni. Viaţa îl fura.

La fereastra prăfuita din subsol, scăldată în !u-mina dogoritoare a străzilor pontice, Marcu privea cu o amărăciune deschisă ca o rană,noua clădire ce se ridica cu iuţeală, blestemând neputincios încrederea-i în Persanul făţarnic, regretând timpurile când banii, de care nu fu?ese niciodată mulţumit, trecea drept col mai di.-tins în tot cartierul şi cel mai cunoscut pe litoralul răsăritean, de la Salina la Pireu şi Cor fu.

Vasi urmărea o sumă de înlesniri cu imobilul piia pe numele prieteiuihii său. Pe de-o parte, având camere la etaj, fiind un fel de daneîng – stabiliment cu program artistic, răpea clienţii celorlalte case, iar pe de alta putea constitui o răscruce pentru „artistele'' din toată ţara, un puternic port de trafic al Orientului Mijlociu. Dansatoarele nu stau mult

întrhm -oc fi JIU fac angajamente mai lungi de-o lună, deoarece programul se eclrimbă necontenit cu noi nwim atracţii, altfel că marfa e'ar primeni, ca apele frfării

M LjMuzeul Digital al Romanului Românesc

lig¿*;fe|@statrans¡lvan¡a.To/mdrrl933-1947 **PAVEL C1HHAIA**

Negre, ce vin şi pleacă spre A f ed itera na, atrăgând şî proprietarii marilor agenţii şi ofiţeri de marina, doldora de informaţii.

Adevărul e că până la rsprăvirca războiului Abisinia no-Italian, traficul cam lâncezise în Constanţa, pen- trucă Bruia, fără alinţi şi prea îndepărtată de Torni*, lucra cu metode vechi. Cu un dancing frecventat, unde »e vor cere mereu „artiste" noi, Persanul socotea să sorteaască exportului o parte din ele. Se angajase solemn fată de Hemeea că nu înţelegea să se amestece în afacerile interne ale barului, ilar cu străinătatea dorea să aibă mană liberă, să strecoare eventual şi câte-o a- gentă a Puterii suzerane, care să ducă prea scumpul pnesagiu, amestecată în lotul de femei publice; în ca¿ul unei razii pe vaporul gazda, autorităţile străine tratează uman aceste nenorocite, trimîrându-le la urmii fără cercetări prca complícale.

Trebuia sa aibă grije – singura povară serioasă – ca tot timpul Hemeea să poarte ţoală răspunderea sî la prima greşeală tactică a bazarului, să înfunde de unul singur puşcăria.

Hemeea uită repede moartea lui Terzi. Şervetul alb fusese coborî t din pragul frizeriei şi i,u locu-t se ¡intuí firma murdară a unei iaurgerii. Marinarii se vădeau câţiva paşi mai departe întenesându-se rar de soarta vlăjganului ce bărbierise şi terorizase ani de-a-rândul cdupagiile apelor euxiue.

Cat timp dură zidirea noului local, cambuzicrul umbla beat, evitând Castelul. În vederea legăturilor de comerţ: făcea chiste negustorilor din jur, care-l primiră eu urale în. mijlocul lor, făcând u-se a-i uita trecutul puţin strălucit. Când se

îmbăta, se ivpezea cu pieptul în merele grele, răstuniându-le, şi pufnind întunecat ca im taur, striga cu gla^n-i spart, că s'u întors de pe mari, numai s'o ridice pe Cristina din noroiul Castelului. Vrăjitoarea bătrână putea s'audă, nu-i pasa! În vreme ce fata va sta la oontuar gătită ca o regină, demnă de poziţia socială a părintelui tei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

, alături de care va comanda corabia agitata, plină de mușterii, cl va cobori puntea de comandă după treburi foarte importante şi ne precise, lăsând-o – urmaşe recunoscută a unui erou —- să-şi bată capul cu încurcăturile varie leu lui, după cum pe vremuri. Glafira, mai că-sa, se bucurase de aceeaş încredere.

După beţie simţea uneori ciî ((imitami sunt lot atât de josnici ca odinioară, că ceva de ne în lătura* îl desparte de gesturile şi firea lor. În proaspătul bogătaş ec trezeau vioiciuni ciudate, porniri despotice. Fetele ţipau iar el, sfidând privirile îngrozite ale oaspeţilor, matura cu o máiul paharele de pe masa, tunând cu ochit înroşiţi:

— Ani să vă dărâm pe toţi! Sunteţi nişte viermi ticăloşi... Am să \a cumpăr cu aurul meu!

Nu lepăfitase tunica cu două şiruri de nasturi de a- lantă, pantalonii lărgiţi la manşeta, cu betelia înalt«, ca un brâu. Făcuse rost şi. de-o şapcă de căpitan, fără a îndrăzni să-şi coase şi galoanele sau să critice mai în amănunt manevrele din port Totuşi puţini ar fi aM.it curajul să-i arunce în fală epitetul dezonorant do -xambuzier*’, dupăce la o petrecere fu cât pe-aici să sugrume un fost camarad cod luase peste picior.

I se părea că nu va ajunge să-şi vadă gata varieteu! şi toată ziua se învârtea pe lângă lucrători indemnân- du-i cu faţa de soldat tn vârstă de obicciu gravă şi brăzdată, îndulcită de o lumină ascunsă, privind euni ?e ridică la marginea râpei înalte, citadela viitoarei lui fericiri, pe care Va 4. ar fi botezat-o „Cortul lumii”, insa căreia cl ii gítóisc un nume mat potrivit: „La Comandorul Sihle” în amintirea viteazului comandor al Mării Negre, rămas ca o figură legendară pe tot litoralul.

Muhi îi spuneau prescurtat: „La Comandorul”, gândi ndu-ee la proprietarul localii’ui. care, ajutat de generozitate, începu să fie crezut pe cuvânt *ti luat drept rcoace so dădea.

„Comandorul"’ era tot din chirpici [5]cu ce a mur

alb.

ca toate clădirile din Torni.■>, cu balcoane ce dădeau în curtea interioară, susţinute pe stâlpi rotunzi, neornaţi, cu pereţii masivi ca do cetate. La intrarea boltită arhitectul încrustase două capiteluri greceşti cu frunze de acant gărite prin apropiere, fără a simţi nevoia de a adăoga şi coloanele.

Avea credinţa că toţi trecătorii se împiedecă de varieteu şi străvăd în zidurile netcrimnatc, ceva din, spiritul său întreprinzător şi constructiv. „Coniapdoriil Sihie" îi va aduce un venit apreciabil, carc-l va scuti de griji ŞL îi va asigura existenţa. De ce ajutor nepreţuit îi va fi Cristnial Când te gândeşti că pe fata aceasta atât de frumoasă – după câte putea să-şi dea seama era s'o piardă de mică, s'o lase singură în Caraomer, negândindu-se la sprijinul pe care i l-ar fi putut da la bătrâneţe. ♦

Cu puţine zile înainte de inaugurare, îşi făcu drum pe la Castel şi dorind sa lămurească situaţ ia Cristi net, o chemă pe Braia în camera de sus, unde îşi aduna fără grabă mărunţişurile şi le înde-a în sacul marinăresc de pânză. Femeia îl privi cum îşi împăturește cele două cămăşi, cum cercetează şcrinul cu o încetineală care ascundea lipsa de curaj şi teama de a întâlni în faţă-i ochii pătrunzători, încărca ţi acum de o neliniște surdă, aproape mânioasă. Fu întrebată, în treacăt, ce vârstă «re Cristîna, apoi prefăcându-se întristat, Hemcea urmă să cotrobatască sertarele, mormăitul, părând că-şi răspunde de unul singur propriilor îndoieli:

— Na tu prea stat împreună... s'ar putea şă se obişnuiască mai greu eu... vreau să spun, să mă vadă mai des. Nici nu ştiu dacă ţine Ia mine cât s[5]ar cuveni. La început va fi mai stingherită şi mai târziu... eu ca tată, de... cred că nu mă va considera străin...

— Crislina a fost crescută cu dragoste faţă de d-ta, răspunse Braia cu o limpezime tăioasă. l-am

vorbit mereu de îndrăzneala şi galantonia d urni tale „Tatăl tău e un om de onoare” repetam „Pentru nimic în hune nu şi-ar călca cuvântul”.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Ai fost prca bana, rondam Braia.

Castelana surise de nemdcmânnrea convorbitor ului ci şi apropiind41-50 cu o lucire ameninţătoare în ochido arcada fero>trei, îl t?ili să privească petecul în- depărtat al portului, pe care vapoarele îşi revărsau bogăţiile-

— Mim terminat, continuă. „Dacă într’o zi” ii spuneam „va veni sa te ceară, ei bine, ÎL voiii arăta uşa pe unde a plecat”. Ţii minte iarna aceea aspră, domnule llcincea? Toata lumea st-o aminteşte, căci marca n îngheţat pentru pruna oară. De atunci au trecut opsprczece ani şi singura mea grije ª fost s!° cresc pe Cristina, să-i fac rochii şi să mâ rog pentru ca. Puteam s;ă ma dritioz în timpul aceita, căci eram încă tânără, dar m*am sacrificat ca o mama. întrebă pe carii din Lazul. Ei bine, cu ce vom fi răSt- plătită pcntim fapta mea?

— Tinereţea nu mai învie, murmură Hemeea, amin- tiiidu-şi de începutul unei săptămâni, demna de aducere aminte- când o femeie cu obrajii rumeni şi părul Itns. mai binevoitoare ca cea de acum, dar încolo nu mult schimbată, le deschisese uşa de jos a os păta noi. Aceasta îi trezi şi alte amintiri, mal puţin plăcute, în care el jucase rolul celui tras pe sfoară. Braia a rămas la fel de vicleană, dar nici el nu nta’î e un fermier proaspăt sosit pe farm urile Constanţei. Nu ee va da bătui.

Atunci am plecat fără să-mi iau rămas bun dela fata mea, spuse apăsat, arătând portul şi aştepta ca vorbele lui sa-şi facă efectul. – Acum nu vom mai ieşi singur de-aiob

— Crezi că ea te va urma? zâmbi Braia plină de- dispreţ.

— Cristina e majoră şi va hotărî.

Spuse cuvintele aproape automat şi de-odată se însufleţi, înviorat de-un gând, care-i asigura victoria. Braia îl văzu cum, pentru prima oară, o priveşte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

hotărit hi ochi şi-i spune cu o chibzuinţă, de intrare în gura unui marinar zăpăcit.

— Va hotărî dacă va rămâne hi Castel sau va alc«e... ba rul!

Siguranţa de granit a castelane) se clătină. Cu ex- * periclita ei de fostă curtezană, işi dădu perfect de bine seama că mirajul strălucitor al cartierului de petreceri, luminile Sl oglinzile localului, rochiile scânteietoare jp mai ales prezenţa atâtor cavaleri, dispuşi la cele niai nobiliare cheltuieli, lot farmecul sta Li íim ente lor, despre care-i vorbise neîncetat Cristinci, o va îndemn« să plece. Ea însăşi îi săpase iubirea, făcând-o să dorească mai mult decât orice aceste minunăţii, exal- tându-l închipuirea. Nu şi-a dat scama că sapă însăşi odilina şi fericirea la care avea dreptul în anii înaintaţi ai declinului şi o îndeamnă să privească spre un viitor plin de strălucire,, unde n o putea urma. Destinul făcuse – - cine altul putuse vorbi prin gura ne- iscusită a cambuzierului – ca Heinceu să găsească singurii ispitire prin care-o putea ademeni pe Cristina de 1 ang¿í mama ea adoptivă.

Tot acest neînţeles duşman al oamenilor tari – sau poate chiar Vasi, trimesul lui pe pământ – îl îndeni- nasc sto scoată mereu tu Tomis, de trei ani dccând făcea curse apropiate şi să*î aţâţe curiozitatea plimbând-o prin faţa bijuteriilor şî risipei, pe care ea i le ţinuse ascunse, tocmai pentruca presimţea o înstrăinare,

— Desigur că va hotărî. A fost cel mai bun copil M nu ştiu dacă... îngână ea, plângând itşor. în ziua când a intrat pe uşe, am simţit că se luminează odaia..,

— Eh, pareă mai învie cineva? făcu llemcca cu

o şiretenie veselă.

— Mi-o vei lua? întrebă cu frică femeia.

Se lăsa o tăcere grea, pe care foşnetul stins al valurilor părea (Că o răscoleşte şi o îndeasă îji nt flote le tor.

— llâmâne de văzut 1 mormăi cambuzierid înodând cu repeziciune gura sacului, dar gândi, hotărmdu-ee

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

eâ lui mai calce în Castel. JE aşa cum am sperau Totul merge de minune".

Jucând ultima carte, Bruia se puse în prag.

— Şi-acum trei ani, şopti ea, a venit un barbat ia şi s'a întors cu mâinile goale.

— Eu sunt tatăl eh Dece mă confunzi eu cei dela ..Ocrotirea* copiilor?" Parcă aşa se numea... Mi-a povestit Terzi înainte de-a muri, insă m'a asigurat că lata c destul de mare ca sa se mai teamfă de rapid d® solul ăstora.

— Biciul Terzi, cât finea la cal Tronc 1 Tronc!! Ti venea greu cu piciorul lui să facă atâţia kilometri. Doamne, <lcce nu mai trăeşte să-ţi povestească ce frumos ii vorbeam de dumneata!

■— Sunt grăbit, mormăi Heincea aruncându-şi povara pe umeri. Dacă ai să-nu spui ceva dă-l drumul, <eăci soarele a ajuns iu dreptul ghiolului.

— Povestea nu-i atât de- scurtă. S'a întâmplat acuiu trei ani, ciunt erai în Mediterana şi ccl ce-a venit s'o ia pe Cristian era chiar o persoană din Caraoiner. Spunea ca e rudă cu ea şi are împuternicire s'o ia din Castel. Bineînţeles că i-am râs în nas. Cu ce putea, dovedi câ-i e verişor, aşa cum se dădea?

— Adevărat? inga ¡mă llemcea surprins. O fi fost din partea soră-mi, care nu mi-a iertat niciodată că i-am făcut de râs. Au încercat totul să mă împiedice. Hm, dacă te gândeşti bine, JIU-mi pare rău c'um fugit din pustietatea lor. Aş fi fost şi-acum un^ pârlit de fermier, nimic mai mult!

Femeia îşi dădu seama că reuşise să-l facă să se îndepărteze (Ic câştigul dobândit şi fără să se mai gândească la Cvistinm să-şi lege visarea de tineresc. De po faţă i se xedea cum inintea-i coboară povârnişul timpurilor de mult trecute, pierzând din ce în ce privilegiile înaltei sale poziţii sociale, care 4 îndreptăţeau să o alăture pe

Cristina.

li uitase aproape pe cei din Caraoiner şi acum Bruia ii întinsese aromitoarea otravă a trufiei. N'ar fi , stricat să IA facă o vizita, eu daruri regeşti cane le la ochii, minunându-l cu uniforma lui de marinar, Toii fermierii l-ar privi cu invidie la bherîcu sau la hora, dacă ifar fi prea abrutizaţi do preocupările mărunte, ca să mai cadă în deşertăciune. Cum putuse trăi în mediul acela strimt, înăbuşitor, cu oamenii resfiraţi la depărtări imense, întru Locuinţă unde nu se vântura nîcio idcle .nicio ambiţie? „Mâine ieşim la a doua praşe" ,>Via trebne copdită". „Ţi-am măi spus să nn risipeşti apa..." erau singurele cuvinte pe care ş* le reamintea. Dispreţuia focul acela şi toată stepa, unde minţile aveau nâcăchine ogoarelor. Marca, numai marea aducea bogăţie, dădea prilej de certuri, «ie lupte, dt lucruri mari şi povestiri eroice, de construcţie hidra» ticţe ca zidurile „Comandorului Sil i ie". Se simţea legal de Constanţa şi cu toate că nu mai colinda apele, era destul de aproape de valurile făuritoare do glorii, ca să-şi poată da sfârşitul în ele.

Tatca-său trebuie să H fost om de peste... în orice caz o vârsta respectabilă. El însuşi nu mai era tânăr. Era stăpân pe actele sale, şi putea să facă ce i-ar fi trăsnit prin minte, fără să fie stânjenit de cicăleala cuiva sau de di dălţii le religioase, N'aveau niciun drept să se amestece în viaţa fiului rătăcitor... şi a nepoatei cu atât mai puţin, va fi mai 'bine să-i socotească mor ţi, ca şi până acum .

— Se dădea drept fiul surorii dumica Le, o auzii pe Braîa.

— Stai puţini Acuiri trei ani? E drept, s'ar jiuiea ca Zenaida sa se fi măritat între timp. Dar cum şi-a amintit de Cristina după cinsprezcce ani de des.])ăr- ţi re? Curios lucrul

— Ce-i curios?

■— Fleacuri! mormăi cambuzicuul, constatând câ vizita nepotului sau necunoscut, coincidea cu

primele transporturi de haşiş. N’ar fi fost exclus ca Mărcii, aflând prin Terzi unele amărmnte, că fi căutat sajMirCft

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

<on curentului lor în. alianţa cu bazarul, scriind o carte poştalii în Cantonier.

— Cu ce-mi dovedeşti spusele d urnita le? făcu deodată, aniüidndu'şi de scopul convorbirii .şi de Cristian.

— Ti-aş dovedi numai dacă i-aş vesti că vrei să faci din ruda lor – Ia care se pare că ţin foarte mult —- patroana unui bar$_3$ dacă-am auzit Line co se vorbeşte iu Tomis. Alunei le-ai convinge, văzându-i şi i-ai putea întreba – şrăi Bruia, încercând disperată o ultimă ameninţare. Numai că se prefăcea cât se poate de ncpăsfttoarc. – La drept vorbind n\is avea chef <a biata fată s'ajunga o ţărancă,. Numai un om orbit de câştig ar arunca-o în mijlocul bărăganului! Cine *tie ce minciuni sfruntate le-a viril în cap despre Castel, căci tânărul plivea speriat şt nici nu vroia să s'aşeziC pe scaun. Îţi închipui ce-or să »e bucure, când or auzi de „Comandorul!" Până Ia urmă a văzut icoanele şî gi-a dat scama că e într'o casă onorabilă. Era cam posac, îi Gtoteam vorba ca cleştele. Spunea că nu ţi-e nepot bun: cică a fo*t găsit într'o fermă de colonişti ce se înapotascră în Ardeal după câţiva ani de seceta. A foit crescut de [r].ora durnitale.

— Zcnaida, aşa o chema!

— Zenaîda s'a măritat cu un foit învăţător î.n Ca- raomer, zicea că au fermă frumoasă şi vite. Bătrânii au murit şi după câle-atn căutat să aflu dela băiat, nu cred să-ţi fi lăsat ceva, Ardea de nerăbdare s'o cunoască pe Cnstina şi s'o ia înapoi la ţară, cum îl învăţaseră. Nu l-am împiedecat s'o vadă, dar acum...

— S'o aştepte o mie de ani! ee jură Hem cea furios, trântind sacul la pământ. Şi dumneata sa nu crezi ca mu sperii! Cristhia ingură va hotărî dacă va merge cu mine sau mi!

Vicleniile femeieşti îl scoteau din fire. Greşit îşi închipuia Bruia că o va ptVtra pe Cristina, amctiin- iându-l cu cei din Caraonier!

Castelana îşi dădea seama de înfrângere şi

simţea că bicbuneştc la gâtului că fata va sălăşlui în localul pe

care-l ura mat mult decât orice pe hune, pumnalul Înfipt în inima afacerilor ci, varieteu! mare şi IUHUHOD ce urma să adăpostească risipitori de pe toată coasta răsăriteană şi fetele cric mai frumoase şi mat scumpe» Avea ochii plânşi când îţ aduse la cunoştinţa Cristinei propunerea talului eL dar fără să vrea un zâmbet duios ii înflori pe buze, odată cil amărăciunea ucigaş toarc a singurătăţii, când o auzi ca primeşte din toată inima, i^ici ca tui stătuse pe gânduri când un amant tn propusese să pleoe în Africa, la Oran, pentru a face dragoste la umbra palmierilor. Pe atunci se numea Paloma şi cu toate ca prietenul o vânduse unei case publice-mi regretase niciodată pasul făcut. Poate bVmţea şi o uşoară mândrie la gândul că fata ei va li admirată de bărbaţi şi va provoca, desigur, scandaluri în toată legea.

Totuşi, la plecare, pe- scara birjei care-l aştepta pe liemeea, JIU se putu opri să mi-l roage, nefiresc de emoţionată să se poarte fără brutalitate „căci c foarte sensibilă şi arc neroe de dragoste".

— La „Comandorul Sihie" ea va Ti stăpâna! ii făgăduise ^generos Hemoca». trăgând de brâul roşu al birjarului, pontian a-l îndemna spre noua viaţă.

Singură Bruia suferi cu adevărat. Cristina, cu toate că simţea multă atracţie pentru castelană – o dragoste superstiţioasă, puţin temeinică – nu putu rezista la început de-a trăi în mijlocul luxului orbitor, oglinzilor şi catifelelor, pe cure le ¡induise de cppilă. Primele zile n*avu nimic împotriva rolului pe care Hem- cea i-l rezervase în „Comandorul" şi socoti că se va simţi bine în nesfârşitele chiolhanuri nocturne.

Braia se mângâie foarte greu. Plânse săptămâni întregi, aşteptând-o să apară pe

is L Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri933-1947

poteca dinspre Lazul şi la căderea nopţii, îi blestemă nerecunoştinţa – .pe care dragostea o împiedecase să i-o arunce în faţă —t bîestemându-şi şi propriile zile ce-i rămâneau de trăit hi Castel alături de Simeon. Era prea curajoasă ea încrederea în viaţă s'o părăsească la prima încercare, dar dezamăgirea adăogată la trăinicia forţă reţei duşmane, o i'ăon să se îndoiască de propriile-i forţe şi să piardă zi de zi terenul de sub picioare, adică tocmai ce urmărise Vast Adevărul e, că .emigrantele îpeepură «ă 60 răreasc㠠la Castel, atât din pricina ascensiunii Persanului, cât şi a propriei -oboseli şi indiferenţe.

Afacerea trecu pe alte mâini şi ca, odinioară „cea mai puternică femeie din Constanţa", rămase să privească alături de trupul şubrezit a lui Marcu, biruinţa „Comandorului", măcinând ca două cobe tot felul de răsbiirtâri.

Gu toate blestemele celor pe carc-i ruina, inaugurarea mândrului local fu un triumf. În scara deschiderii, bătrânul mărturisi cu lacrimii în ochi că în timp ce fusese nevoit să-şi agonisească pâinea pe mare, alături de camarazii ce „speră că-i păstrează o frumoasă amintire", Cristina se clădusc oricui, victima unei femei fără scrupule. Acum avusese ambiţia să* se mtoarcă la fiica iubită şi smulgând-o din traiu! deloc dezonorabil, dacă e dus ui propriul interes – şă-i ridice un local propriu, unde să nu fie nevoită să se vândă oricărui mulatru fochist ce trecea prin Constanţa. Pretindea că pentru Cristina renunţase la o grămadă de plăceri oferite de viaţa pe mare în primul rând la uniformă pe care – se avântă cambu- zierul – continua[1] s'o poarte ca amintire a singurei profesii ce-i fusese dragă în viaţă, urcându-i cele mai înalte trepte. Ar fi ţinut-o mult pe-acelaş ton, dacă Vasî nu l-ar fi tras de

is L Muzeul Digital al Romanului Românesc

mânecă, tuşind uşor. Işi revejni, (dându-şi seama că e primejdios să facă prea curând pe căpitanul, atâta vreme cât tomitatui ii ţineau minte fa imoasele aventuri şi făcu o strâmbătură spre Cristina, încliinând plin de respect.

În scara aceea neuitată se accentua cu nesecata bunăvoinţă cu care curgea Murfatlarul din cupe, eroismul sufletesc a lui Ilcmcea, o. pildă înălţătoare, un fel de învăţătură morală în istoria Tonusului. Pianistul ba- Irâţi, uscăţiv şi cam zăpăcit de angajamentul ne
sperat, înaintase caraghios de slăbănog în fracul larg şî încercare să ţină o nucă cuvântare, înflorită cu versuri stângace şi cu imagini din viaţa marinarilor. Era atât de emoţional că după ce citi legenda comandorului Sihie şi elog'nd patronului, care se ¡mptetcau în spusele lui şi se confundan intenţionat, uită vers urile de declamat, spre bucuria curtezanelor. Săriră pe cl şî-l tarară cu sila spre pian, ¡ntr'uM vacarm de râsele şt btrigăte, trăgând»-l de pîeie'c albe, sarutându-l.

llcmcca era şi el foarte bine dispus şi iti căldura înăbuşitoare a nopţii pontice, alerga printre mese cu tunica descheiată, plin de năduşeala, căutând ca fiecare să se simtă bine. Se oprea rnai cu scama la grupurile vajnicilor conchistadori ai mărilor şi ciocnea cu ei, îmbrăţişând ii-i cu dragoste şi regret.

Rămăsese tot atât de spătos ca în tinereţe, fără privirea nesigura, cutremurată de presimţirea depărtărilor, a primelor zile de rătăcire pe cheuiiie Constanţei. Dimpotrivă înainta ca o corabie veche, cu vocea puternică şi răguşită de marinar sadea şi cu chipul ars de soarele Med iteran ci, îngheţat de Crivăţ, străbătui de riduri adânci, ca Jiişte cicatrice săpate de timpul necruţător, petrecut în

is L Muzeul Digital al Romanului Românesc

chefuri şi munca de infern. Crezând că iubise toată viaţa ceeacc admira la cincizeci de ani, ee mulţumea cu o satisfacţie deşartă, şi fără sa dorească a mai risca expediţii zgomotoase, din pricina greutăţilor şi incomodităţii lor, plutea în falsa aureolă acordată de t omit anii linguşitori ce-i bateau în strună. Gras şt încrezător, avea totuşi acrul marţial a bătrânilor militari scoşi la pensie şi o nobleţă cavalerească a gesturilor, pornită mai mult dintr'un instinct de grandoare, decât din educaţie sau voinţă de a place.

Barul fusese amenajat după propriile indicaţii, cu griscle ca pânze de păianjen coborând din colţurile tavanului şi vergi întărite cu balansine pe doi stâlpi aşezaţi la o extremitate şi alta ca două catarturi. La nevoie, această arboradă destinată să du simtă niciodată adierea largului, putea servi şi pentru numere de a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947
B

crobalic. Salonul 6e prelungea cu terasa de Jenm, Sătulă în marginea răpei porcului; aci lumina din local pătrundea nedesluşit, ca şî răbufnirile de muzică 'de jazz, topîndu-se în pacea profundă a cheiurilor şi a mani pustii.

Spre ziuă, lumea dela inaugurare începu să se risi- pcrucă şi letele urcară în camerele dela etaj. Afară do patron şi fiicci^a, nu rămase decât un chelner, pentru a ridica scaunele» llemcca se iinbăta<c rău de tot şi se clătina, mergând pe două călări în Comandorul' golit, dar Orfelina care toată seara nu făcu?o decât sa-şi moaie buzele în pahar, prefăcându-se că bea, râmă* sese la marginea terasei rezemată de balustradă şi privea oglinda neagrii a apei, strălfulgerată de licăririle roşii ale semnalelor, treceri tremurate, Lisând în tu- «cricul rnai greu, mai misterios.

Ilemcca făcu un semn chelnerului şi în sfârşit rămaseră singuri. Cum ca aştepta'nemişcată, o chemă asprit:

— Crbtiuo!

Vocea i se pierdu fără ecou. Din nou bârâitul mus- «ulitelor ce se roteau ne lângă im bec mare, electric, se auzi ca un murmur tremurător. Nebăgat în seamă, se iasă greoi la o masit, cuprins <le-o dată de o mâhnire nelămurită în mijlocul singurătăţii aceleia de port adormit. Işi turnă an pahar de rom, căutând să-şi alunge indispoziţia, încercă sâ se gândească la supărările sale. CrUtina îi provoca gri juri serioase. Toată seara rămă- sese la fel de senină, tură să râdă sau să pară că se bucură din toata inima de norocul amândoura.

— Vom face parale bune! mormăi llcmcea, aşteptând cu paharul în mână ca fata sprijinită de balustrada eă dea vreun semn. Poate nu eşti deprinsă să pierzi nopţile... chestie de obişnuinţă! Vei învăţa cu timpul, niu e prea greu. Îţi voi ajuta şi cu la socoteli din când în

când. Crezi c’o să mai dea cineva prin beciul din faţă? Doar guzganii... guzganii să-l roadă pe jupan Marca! Am băgat munţi de aur în varie teul ăsta. Să ai grijă de furculiţe şi... Deschide bine urc-

Muzeul Digital al Romanului
mânesc
istatransilvaniiro/ţndrrl933-1947

•hile: toate mă costa bimî, bani grei. Nu-i a$a că *e vede depe toata coasta, Crfetmo? Şi de pe mare se vede, dcla douăzeci de leghe!

..— De pe mar© se vede nelămurit, şopti ea.

Hcmcea îi urinari intrigat privirile şi descoperi ea •cilii fetei se opriseră peste un şuvoiu aprins, care apăiea printre colinele Castelului şi şcrjmia, mtr'o puzderie de scântei ŞL fum. O aripă de foc ia Líala piezişe şi amenințătoare, rasucindu-se peste capetele lazulenilor. Pasămi-te pescarii coborau la Iutei, i*entru « prinde briza dimineţii, dar dela depărtare se ştergea u în umbre, dadophorii făcliilor mistuitoare.

0 regreta pe Braia? Chipul i ¿e încinse amenințător.

— Ascultă, murmură printre dinţi, daca-ţî parc rău că ai plecat de-a colo,..

— Nu, nu-mi pare, spuse Cristina revenindu-şi. sărind copilăreşte pe speteaza de paie a iolohuhiî.

— Dar ce te-a apucat sx> insulţi? Sunt supărată pe tine. Ştii bine că în timp ce erai departe, ca m u crescut.

— Numai pentru atât? Al li vrut sfi creadă lumea «ă nu ţin la fata mea? Ai văzut ca torni ian ii ăştia sunt niște barfitori. M'am supărat, nu? Las-o pe Bruia. Mai bine ţine paharul şi ciocneşte cu taică-tău pentru viitorul „Comandorului Sihien. Ştii... sunt cam supărat. Nu te-ai purtat cum trebue cu oaspeţii noştri.

Buzele-i sorbiră delicat şampania. Părul auriu căzuse greu, mătăsos pe umărul în Gonit de adierea nopţii şi de o chemare îndepărtată, neînţeleasă. Harcori adormise fără să asculte poveştile Brari, chiar acum la douăzeci de ani.

— Tată, murmură obositei, cu pleoapele tremurătoare. Nu mi-ai vorbit nimic de rudele noastre. M'am gândit câteodată la mama... la mătuşa... Cum o lî arătând cei din Caraomer? Viind Andrei ne-a spus • mulţime de lucruri...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/tndrri933-1947/

Tocmai astăseară, izbucni Hcmcea sudărat slâ- siind vraja tenebre’or apă ¿al oare. Suntem la mori sau h inaugurare? Termină ocíala cu Braia. cu rudele şi

PAVEL CHIJAIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

♦u toate mofturile! Erai prea mica să vezi cât am indurat dela neamuri. Iată acoperişul meu, făcu el cuprinzând orizontul nemişcat şi luciu al mării, – Vreau când oi muri să fiu în casa mea. Hai, ¿culcă-le. Văd că paharul de şampanie te-a ameţit de tot.

Cristlna se ridică, mai căuta odată spre Castel. Apa molcomă plescăia liniştită între cheiuri, înecând clipirea nestatornică a argintului; poteca strălucită se legăna, brăzdând două oceane de întuneric, ca urina unui pescăruş sfânt.

—* Credeam cil sunt lupte şi vitejii acolo, jos. Dar uu vă cheamă decât distracţii, desfătări, pentru care nu mai vedeţi nimic, căleaţi orice suflet în picioare, părăsiţi şi cca mai credincioasă femeie. Marea voastră n 'aş mai vrea s'o văd, n'aş...

— Vorbeşti ca o ţărancă! tuna llemcca dispreţuitor. Parcă tu ştii ce-i marea? Ai merita cu adevărat să te iriinet în fundul Dobrogci.

— Iartă-mu tal fi, şopti supusă ver^nd lângă el. Atâta lume... e pentru prinul oară că văd lume petrecând fi...

Hemcca o sărută împăcat pe păr şi urcă scara, o- prindu-se şi făcându-i încurajător cu mâna, llătnasă rin gură, Cretina işi mcrucişă braţele pe piept şi după ce se convinse că doar două, trei făclii mai strălucesc din trecerea necunoscută, păşi cu sfială peste rămăşiţele orgiei ,,Comandorului", care însemnau pragul unei vieţi noi.

Lumea nu afla de scena aceasta. Toţi se distraseră foarte bine, cu toate că. llemcca, dintrio generozitate împinsă la extrem, le vârise cu de-asila vinul pe gâl. Sc aşteptau ca un local condus cu relaţiile şi priceperea lui Vasi (adevăratul stăpân fu cunoscut imediat cu bunăvoinţa Braei) sa ajungă tot mai înfloritor contribuind la bunăstarea comună, ştiut fiind că marinarii – din fire darnici şi risipitori – nu

se uită la bani, şi admiţând că s'ar uita mult, i? ar pricepe mare lucru din spicele de grâu şi numărul oarecare gravat- sub aceste produse eminamente agricole.

câmpeneşti. Pe lânga stabilimentele de pe strada Diana roiau o aninată de zarafi, misiri, negustori de dulciuri» cerşetori şi pungaşi mărunţi specia liza fi în lovituri iară urmări a căror gravitate să fi împins pe cel păgubit a pierde <1111 pui inul timp de pe u*cat cu reclamai iile.

Din păcate clevetirea nu putu fi stăvilită şi bineînţeles Braia făcu totul ca s*o încingă cu noi svonuri. În cartierul petrecerilor, unde majoritatea femeilor te' ncveau de dimineaţa până seara, ronţăiau zaharicale şi ee încărcan de podoabe, se răspândi povestea că ceea- ce l-ar fi îndemnat pe Hemcca să debarce, rfar fi fost atât dragostea de fiică, cât bătrâneţea şi reumatis-mele şi că intenţionează să trăiască de pe unna ei, la- sându-t pe cap gri j urile noului dandug şi distram Iu-se ca un rentier.

Insinuările corespundeau în nuirc mă ură adevărului, insă fiind trecătoare, ca toate cele omeneşti, alte e<e- nimerite airascră atenţia foarte practică a locuitorilor.

Tot timpul Cristian supraveghea COTV.uniaţii le şi partea cuvenită casei din încasările curtezanelor ce urcau la etaj, iar bătrânul îşi trecea viaţa intre cafenea şi port, unde-i plăcea şi-acum să hoinărească, gata să cheme la un chef sdravăn pe foştii cu no-cu ţi marinari şi să sfideze cu pipa lui din spumă de mare, negustorii mărunţi care il salutau cu cel mai mane respect, în trecând u-ee să-i ofere mărfuri pe credit.

— Am onoarea! ealuta cu mâna la şapcă când treeca pe lângă bazarul lui Vasi şi intra pentru o clipă. întrebând din uşe cu glas taie – închiinundu-şi că poate înşela vigilenţa vecinilor care epionan din pragul prăvăliilor – ce-i fac economiile, şî acţiunile în carc-şi băga câştigul după moda vremei.

U L Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

Nimeni nu ee lăsa păcălit, căci simple operaţii de schimb şi informaţii financiare nu puteau îndreptăţi raporturi atât de strânse, peste deosebirile de caracter. Hemoea umbla neglijent, mereu deschis la tunicii, [cu] Cămaşa fura guler, vorbea tare şi scutura preţui inc Icni pipa, ca şi cum s'ar fi aflat pe o corabie şi nu într'o casă de oameni, în vreme ce Persanul rămăsese la fel de potolit şi demn, mângâind u-şi barba subţire, calm şi politicos.

De altfel se părea că Hemcea preferă societatea zarafului sau a prieten dor dela cafenea – neg tist ori pe care acum îşi permitea să-i ia peste picior ca bătrân lup de mare – decât a fiicei lui. O găsea foartc rece pe Cristina, fără pic de inimă; nu era omul care să stmla nevoia unor menajamente familiare, dar s'ar H simţit mai în siguranţă, dacă ar fi fost pe deplin în- ered în (ai că fata (ine din toi Hifiéiül la el.

Portul ncrcbrmbat de douăzeci de ani, Castelul, ta* voma dărăpănată a lui Marcii unde nu mai intra nimeni, fiecare piatra ii amintea mereu timpurile de mizerie. suferi n ţa neomenească a începutului, cânii vagabonda cu fetiţa şi nimeni nu se'ndura de netrebnicia lui. Căuta să izgonească răscolitoarele gânduri şi să se convingă că niciodată tui \a mai cădea atât de jos. Greşala íiise-e ca nu-şî duse seama cine-i srea binele şi cine răul. Toii care-i doriseră răul erau înfrânt i. Terzi uci% Marca în pragul mizeriei, Braia, carc-l vândute ca pe ultimul sclav, sărăcită, nevoită să spele rufele marinarilor, ca pe timpuri când se întorsese ofilită dintr'o înaltă casă din O ram

Numai lui Van toate-i merse-eră din plin, fiindcă-l ajutase cu atâta căldură. I ee părea ca rosturile pământeşti se urziseră spre gloria sa şi că cei potrivnici^ lovindu-l, îsi întorseseră faţa

U L Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

dela steaua norocului.

Zdcle urmau nopţilor, ceţurile şi furtunile înspăimântătoare, seninului euxin, dar orgiile nu mai luau sfârşit la „Comandorul Siliie". Pianistul venea mai devreme şi îngâna pentru sine bucăţi clasice, ce ridicau o mulţime de proteste când fetele deşteptate din somn apăreau în capul scării:

— Vals, vak, strigat! împrospătate de somnul după- amiezu şi dornice să înceapă friimântaiea de fiecare

Muzeul Digital al Romanului Romăpesc Tr. f.,. .,. .
'revistatransilvania.ro/mdrri933-1947 ' UIIIrJAIA

eeară, mulţunrindtuse sa danseze îtitre ele pana veneau dticnţii. Sc învârteau înlrio feerie de lumini şi culori, tn rochiile lor grele» ca ondulări repezi, argintii *ni în văluri uşoare ca negura apelor, cu brăţări groase» exo t îce şi râsete tinereşti. Ca nd i cşea u c u aman ţii pe terasă, întunericul săpa dare misterioase tn luciul mătăsuri [or şi fata li se îmblânzea. de hi- •irca apei îndepărta te, scăldate în văpaia unor basme vechi, ca lupta pentru lâna de aur. Cristlna nu se mişca dela conhiar, nu mai zâmbea, dar rămăsese tot cea mai frumoasă.

În salon era loc destul pentru dansat, răci barul ifavca prea multe scaune şi cele ce supravieţuiscru scandalurilor, fuse-eră în jumătăţile, limitate aproape la numărul curtezanelor. Va şi sugerase măsura, observând că mulţi vin să se distreze, fac un slow, douâ^ petrecând cu fetele şi pleacă fără să mai urce sau sa consume ceva. Intriun colţ, chiar la piciorul unui catarg, se ridica o estradă unde felelci îşi executau dansurile argentinienc sau hinduse brutale sau graţioase, mat totdeauna «oale, cu centuri de aur şi pandantive grele pe sânii lor mormoceeni. Cele tinere îşi răsuceau numai trupul plăpând cu un zâmbet nestatornic^ fără ca bărbaţii atenţi la cărţi sau la zaruri să Je onoreze cu aplauze. De multe ori dansul nici nu se termina şi curtezana era smulsă de pe estradă în râsetele şi glumele asistenţii .caro se des tindea o clipa, iar plin de-abea aştepta $ă-i ia locul.

„Comandorul Sihe", avea o atmosferă familiara,, de bună stare – cu toate catarturilc şi ba lan sin ele. simboluri ale nemărginirii – ceea ce atrăgea pe străini 41 pe constănţeni Între orele Unsprezece şi trei noaptea oând se umplea de cUcnţi, nu mai puteai distinge de Hamul gros, oglinzile cu ramă de catifea înfocata, covoarele de Tebrîs şi Mugur ridicate până pe divane, perechile de dansatori, vesela de cristal şi ar- giit risipita pe câmpul roşu al

Muzeul Digital al Romanului Romăpesc Tr, f,, ., .
'revistatransilvania.ro/mdrri933-1947 ' UIIIrJAIA

covoarelor, lângă ju- a&torii cufundaţi MI cărţi, indiferenţi la hărmălaia din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

jur. Singurul chelner şi pianistul bátran, pico]o BJ orele aglomerate, trebuiau să sară măsuţele ¡oase bătute în sidef, mereu în primejdie să răstoarne lava.

— Voie, da ţi voîcl strigau pe două voci. Piermiteţj, vă rog!

Şi nu mai aşteptau răspunsul, vărsau băuturile, călcau lumea pe picioare, lăsând -un cor de strigăt« şi proteste în urină.

Interiorul nu aducea cu al unui local public de aci impresia de intimitate plăcută – şi taina era că Vasi, respectând capriciile fostului cambuzier, işî strecurase cu un preţ bun şi mobila de ocazie, cumpărată cu o sută de mii lei dela o familie de emigranţi Polonezi, cam uzată ce e drept, dar împodobita cu armuri şi motive antice, ghinúnzí stufoase şi fauni goi. desfiguraţi curând de pipăia la nemim arate tor degete care intarzian cu voluptate pe pântecul rotund, şlefuit: cu artă şi menţinut onorabil atâtea secole intru» castel din Lwov.

Hemcca nutrea ambiţia ca localul său să se bucure de tot atâta dbtincţte, câtă avusese barul lui Miarcu pu vremuri. Interzisese luarea la ţintă a faunilor, nu atât din respect pentru munca sculptorului anonim sau duioşia arătată de Vasi mobilei ce-i stătuse ani de-a rândul ne vândută tu bazar, cât pentru elleni ü Chinezi depe vasele americane şi englezeşti; galbenii nu admiteau CXCBÎC de felul celora cu care sunt obişnui ţi europenii §i evitau sistematic stabilimentele gălăgioase.

Cribtina nu se mişca (lela contuar, incasa bani, împărţea bonuri şi dădea restul. Crezuse la Inceput ci părăsind Castelul izolat, vecin pescarilor pribegi, plecaţi cu săptămânile, va lega prietenii trainice- în atâta lume. Urmase apoi deziluzia primelor zile când simţise lot egoismul şi lipsa de scrupule a aventurierilor singurateci, văzuţî pentru prima oară în adevărata lor lumină.

Deveni distantă şi mândră, dispreţuindn-i şi fere- cându-şi suferinţa sub o mască împietrită ca argintul

ixiCe al podoabelor. Indignarea sa nu creştea dintr'o părere preconcepută asupra calităţii oamenilor, dintr'o conştiinţa a răului, ci pentrucă vanitatea iubirii ei, ca şi a femeilor îndrăgostite de client ii „Comandorului" era biciuita» dispreţuită, călcată în. picioare.

Hotărî să nu se mai dea nimănui, repezind pe cuceritorii ce se prefăceau subujgaţi de frumuseţea şt limpezimea ochilor senini, care noaptea prindea albastrul de cicoare «a.[1] cerului dobrogean. Se mul lumi să contemple cu o nepăsare tot mai adânca alaiul ne- cunoscuţilor, primenindu-se necontenit, mghiţiţi de alte ţărmuri şi porturi aglomerate, fără a-i lăsa alături un semn statornic, o clipire de dragoste adevărată; visa încă un iubit, aşa cum i-l descria Braia când avea treisprezece ani şi aţipea pe terasa Cartelului şi pe care nu conteni e să-I aştepte chiar după aventura cu ofiţerul de pe *R&tiQvtrn.*

Simţea limpede cu numai, legătura cu un Lunar ferit de mirajul rău al plecării, ar putea-o face să uite această ametitoare trecere, eă iubească şi să fie fericită. Dar faţa ei nu mai acorda nimănui binecuvântarea încrederii, ca odinioară în LăziiL

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

V

Nu-t fu dat hu Hem cea să se bucure multă vreme de fericirea dobândită cu preşul atâtor jertfe. Doi ani dela inaugurarea dancingidui ştiri neliniştitoare începură să se vânture prin port şi lumea de afaceri —i dela marii negustori la vânzătorii de salep – tomilunii, dokerli, toţi cei care trăiau de pe urma traficului pe mări, ciuliră urechile ea în preajma unei furtuni ce mugea în depărtări şi trebuia să se repeadă şi pe litoralul de Est, spulberând totul în ca'e» svârlindii-i de pe promontoriu ca pe o mână netrebnică de ţărână, De unde până atunci se supau reciproc şi căutau să-şi tragă unul altuia clienţit, începură a se aduna grupuri, grupuri, în mijlocul drumului, îa băile de aburi ¿au în fundul întunecos al cafenelelor, intvccându--e să comenteze alarmanta situaţie internaţională, agravată de discursurile inoportune ale insemnaţilor bărbaţi de Stat.

Brăţările şi mărgelele cocleau nevaiidutc pe tarabe, banii rnucezeau în. ciorapi şi frumoasele stabilimentelor aşteptau zadarnic clienţit străini atât de darnici.

Mulţi din Constanţa, înspăimântaţi de semnele unei epoci de criză maritimă, se desprinseră de ţărm, aşa aşa cum un roiu de furnici se depărtează de .prada secătuită şi se refugiară ici lăuntrul ţării, ducând cu ei imaginea unor aşezări lovite de trăsnet. Şl când în oraşele monotone, înţărcuite, de provincie întâlneau vreun chip cunoscut, li se încălzea inima, şi-l îmbiau cu ochii aprinşi ca de friguri:

— Ce mai e pe-acolo?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

—* Merge prost. Portul nostru ţnoaro!

Până şi. caicele strâmte şi lungucţc, care a ducea u puşcaşi renumiţi din Constantin© pol în urmărirea delfinilor, nu-şi mai făcură apariţia, cu toate că nas tra purii» de scrumbii erau mai dese ca oricând şi după ele, duşmanii lacomi se sbenguinu în larg, dând târcoalo golfului.

În schimb bastimente de răsboiu tot mai numeroase veneau din Mediterana în vizite de curtoazie şi ca fiă arunce din fugă o prhire asupra situaţiei din manca săpată în coasta .,butoiului cu pulbere**. raportând fortificaţiile de pe litoral. Adevăraţii marinari de comerţ, care ştiau cum se trage im chiolhan nu se mai vedeau, căci, avertizate la intrarea Bosforului, cargo- boturile nu intrau în imperiul furtunilor negre decât înarmate şi pe propriul risc, pregătite pentru orice surpriză.

Germanii trimiseseră instructori militari în ţară şi îmbrăca ţi civil, începuseră să se infiltreze spre Dar danele, resfirând u-se în toată peninsula Balcaţiică. Intri» ldeminenţă nu se mai văzu nici urnrţă din flotele engleza, americană sau franceză şi se'nţclege odată cu ele pieriră spre Apus companiile de navigaţie, supuşi, navele de comerţ, care nu se mai puteau bucura de protecţia Statelor tor.

Un nou fapt neobişnuit -şi cam neplăcut pentru cei ce aveau portul de reşedinţă la înii de leghe depărtare, veni să edrtincine încrederea puţinelor vase ramase i» radă şi să facă pe cele neutre să-şi ia tălpăşiţa.

Cargo-urile mixte de 7.150 tone şi *Sidbw*
de 3.200 tone, plecai« din Constanţa cu grâne 31 mărfuri generale spre Alexandria şi Djibuti, săriră îM aer în largul portuhu Burgas, primul la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revista Transilvania (1933-1947)

42°15’ lat. 29°15’ long. şi al doilea la 42° 13’ lat. şi 28°20’ longv ia interval de numai patru zile unul după altul. Petrolierul grecesc *Suiam ina* fu torpilat chiar în golful COR- ^stanţei şi arse timp de zece ore sub privirile posocn»-

rhe ale loca În leilor, desfăşurând LUI covor de flăcări, pe care se rostogoleau naufragia ţii orbiţi de petrol.

CI lima se ingrosa şi până la noi evenimente, Ministerul Marinei dispiue retragerea slabei noastre flote de răsboiu în gurile Danării. Măsura nu paraliza total traficul îIL port, deşi im sleit din vasele obişnuite, ro- numeşti şi străine, mai menţineau legătura cu Medite- rana.

Inlr'o scară ziarele aduseră vestea că a isbucuit războiul între Germania şi Bulon ia şi că Germanii, plictisiţi de anonimai, reîmbrăcaseră unîforma pretutindeni în statele balcanico. Înspăimântată, socotiudu-se ameninţată direct, Turcia, în lumina drepturilor câştigate cu tratatul dela Montreaux, incluse complect fosforul – invocând art. 2, 6 şi 21 din convenţie, care ii dădeau dreptul să suprime navigaţia prin Strîmtori ori de câte ori se va simţi amenințată de o primejdie iminente! de războia şi paralizatul asticl toate Sutele riverane.

O plasă enormă de oţel, cu verigi ruginite spintecă huruind apele albastre dintre cele două mări, lunurile îndopate de cxpîodbit adulmecă \ analul imprudent şi baloane captive pândeau păsările de metal ale văzduhului. Blocada începea.

Singure vasele de comerţ neutre cu tonaj redus aveau dreptul să întârzie douăzeci şi una de zile în capcana îngrozitoare. însă nu se grăbiră să uzeze de privilegiile car e se legau cu mari sorţi de a nu mai vedea pe ve^i limpezimea MedileraneL

Marea Neagră devenea un lac închis fără uicio legătura eu comerţul lumii şi cu -evenimentele din afară; numai submarinele şi rarele forţe de râsboiu a Statelor zăvorite. o mai străbateau intPo direcţie sau alta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistascriptor.ro/mds/1933-1947

Câteva zile după decretarea blocadei, stocurile de „ marfuri coloniale începură să scadă în magaziile prime parte în 1941. cerealele din silozuri se deşertară până la duşumele şi cele rămase fură întrebuinţate pentru uzul intern, deoarece în acest an o secetă grozavă

micşoră producţia agricolă. Populaţia Torniului care îşi trăgea puterea din schimb urile şi activitatea por* tuluî, se văzu muritoare de foame. îngrijoraţi şi palizi vredticii lomitaiii priveau cu groază cum danele lâncezesc deşarte fără ca vreun marinar străin dornic de petreceri şi pus pe cheltuiala şă coboare vesel pe uscat, cum vasele noastre ruginesc de ncîntrcbuinţarc dnpă platoşa şiragului de mine tar pcivonaiul civil pleacă în. interiorul ţării în concediu nelimitat. Unul după altul păşiră îngânduraţi să caute hrană în umilele cerhanaie din Lazul, să împrumute ţigări „Naţionale", în loc de >:CamieP* şi „Lulcy Strikc" să ceată chiar bani.

Acţiunile companiilor de navigaţie căzură la pământ din pricina stagnării transporturilor şi posesorii lor se văzură tăinuit orii unor petece de hârtie. Cele mai multe agenţii işi luciii era porţile, triiiisferându-şi capitalul rămas în întreprinderi mai active din Bucureşti. Nu rămaseră în fiinţă, decât birourile cu substrat politic, ascunzând în dosul firmei adevărate oficii de control şi spionaj. Germanii, dorind să supravegheze economiceştc transporturi!e euxiiic pentru a căpăta supremaţia politică în acest important sector al Europei, inauguraseră numeroase agenţii, cu o armată de funcţionari, gala de a activii, imediat ce victoria le-ar fi adus şi vasele de captură.

Se 'nţelcge că şi Statele rămase în afara Axei, aveau oamenii lor. tot atât de bine informaţi, pândind ¿lupă firme mai puţin sgomotoasc. Pul crea suzerană care tn ultimul timp răsplătise cam slab serviciile venerabilului Persan din Tomis, deveni darnică în promisiuni, îndată ce prinse de veste că Vn&i a înmânat un plic cu ştiri şi documente foarte importante unei tinere agente din. serviciul său secret, pe cave tot Vări urma s'o îmbarce clandestin pentru

Africa de Nord.

Bosforul se gătise insă cu o feregea de otel şi nicio şalupă nu mat putu părăsi Constanţa. Spioana rămase pe loc şi graţie convenţiei dela Montreux, o altă aia*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947
BLOCAD

cerc lot atât de strălucită, amenința să se preschimbe într'un dezastru. Iată pe scurt de ce era vorba:

Cu câteva săptămâni în urma, când portul începuse să lâncezească fără ca lumea să piardă speranța eii războiul din Polonia va rămâne hi Nord „Comandorul" pninLc prin intermediul unui oarecare Alfons, fochist portughez, un mesagiu neașteptat din partea casei „I. timite*' din Alger caro cerea de urgență câteva l'etc pentru numeroasele trupe masate în oraș.

Vast, cu toate că se îngrășate și se mișca greu, plecă de îndată la brăila și se întoarse cu șase dansatoare, în vreme ce Hem cea, bucuros de oaspeții ce promiteau să învioreze veniturile cam slabe ale varieteu! ui, făcu în grabă preparativele obișnuite de primire. Cam-buzicrul le conduse personal spre cele mai frumoaso camere dela etaj, le strecură în mod delicat bani de buzunar, bă după legea nescrisa a Orientului Mijlociu, le dădu dreptul să se distreze în bar consumând după pofta inimii, fără a fi obligați să se urce cu cl ienții h

Ch el lucii le erau însemnate într'o condică specială și urmau sa fie predate odată cu fetele, varie Leu lui din Alger, importatorii plăti ml pe lângă nuvloil maritim, impresariatul lui Vusi, precum șt întreținerea „mărfii" pe țărm, până la găsirea unei ocazii nimerite pentru plecare.

Ingreuiau fim iilor bugetul „Comandorului" spezele acestea generoase, însă ele urmau să fie redobândite cu un câștig apreciabil, în clipa când curtezanele ajungeau la destinație. Pentrucă Englezii se retrăseseră odată cu căderea țării în sfera de influența germană, casele de pe coasta A fiicei făceau plățile prin funcționarii inferiori ai companiilor neutre de navigație, oameni cuno'cuți în Constanța, astfel că nurul – monedă internațională – era vărsat condițional în ziua sosirii.

Vasi plănuise să strecoare agenta Puterii în buchetul de curtezane, fără știrea Germanilor, fiind sigur că o fată hoinară ar fi fost altfel tratată de I-lolenkoman-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

datur decât o periculoasă spioanâ, Bunca marc nti- dej de iu toată afacerea – mângâiere pentru intune- caţii ani de răsboiu – şi aştepta ca ta prima ocazie BU îmbarce clandestin tot lotul pe tui vas de mărfuri cu destinaţia Alger,

Blocada care sugruma Strimt orile două luni deia primirea oaspetelor îi lega mâinile, iar pe Jlcmcea, a- «ociatul său, îl găîca înglodat până peste cap în datorii, căci dacă încasările scăzuseră periculos, avan- şurile odor şase fete dispuse să petreacă cât timp mai erau libere, se ridicară la sume ameţitoare.

împrumuturi fuseseră contractate la bazar şi Vast, socotind că situaţia e prea serioasă pentru „Comandorul Sihie" şi ca Ilenicea îşi va picnic capul în faţa gravelor evenimente, împături „Universul" cu groza va noutate şi porni sări ducă personal ştirea stă viforului de netrecut pe care politica intre state îl ridicaseră în faţa lor, răpind u-le răsplata ostenelilor şi cheltuielilor.

Fructariile şi prăvăliile eu telegene şi podoabe o- rientaie de pe strada Thetys, aveau obloanele trase şi mărfurile fuseseră cărate în mare taină spre cartierele tnai sigure din marginea oraşului. Purii J mai spionau acum din dosul zăbrelelor şi balcoanelor colorate, căci duşmăniile se potoliseră odată cu patimile oamenilor aţâţaţi de femei şi de câştig. În locul cetelor de copii, baîte întregi de dulăi fără stăpân străbateau străzile pustii şi se 'ncfcîerau înfometări sau cercetau gropile cu gunoaie din marginea râpei. Cu tot mi rosul ridicat de vâlvătaia soarelui. Vasi trecu pe-aicî, de-asupra portului, nu atât pentru a contempla lâncezeala dezolantă a uriaşului înlănţuit dela mii de meghe, cât pentru a-şi arunca o cilii prin curţile oamenilor, care se sfârşeau la marginea podişului. II interesa în deosebi fostul consulat American, o clădire de piatră încărcată de iederă, dar din cauza carpenilor încâlciţi şi a

ierburilor ce înăbuşiseră grilajul de fier, nu putu distinge nimic. Auzi câteva comenzi guturale şi bo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

cănit de cizme. Apoi doua spirale subţiri te risipiră în briza după amiezii şi Vasi pricepu, cu regret că Nemţii ©unt adunaţi pentru masă. Altfel, ar fi avut marc chef să stea de vorbă cu paznicul sau chiar cu bucătarul şi prelacându-se a-i vinde brăţări arabe – de cea mai proastă calitate – dăruindu-le dacă nu se putea altfel, să afle anumite amănunte în legătură cu delfinii aceia de fier care nelinişteau dela o vrane apele Constanţei şi care se numeau submarine* Şi-ar Fi dat seama totodată dacă misiunea încredinţată de «I LUI Mîrcu, neguţătorul de otravă pentru şoareci, ar fi putut fi dusă la bun sfârşit. De fapt rezultatul acestei încercări nu i-ar Fi întunecat onorabilitatea firmei şi, chiar în cazul unei înfrângeri, Puterea inamică Keich-ului, i-ar fi apreciat zelul, câniurindu-i-l în aur.

Cu mult înainte de-a se închide Bosforul, Germanii împânziseră Dobrogea. In depărtare, pe şoseaua Ha- ăimceî. o coloană de camioane încinse cu stuh ruginiu, ca nişte bacante besmeticc, alergau nebuneşte clătinân<hj-se, dispăreau iu norii de praf şi iar se micşorau spre Murfatlar. Oameni pe jumătate goi, pârliţi de soare, săpau tranşee şi lângă cuviosul minaret islamic de lângă faleza Genoveză se zărea un turn barbar şi cătrănit, din lemn şi pământ, pe care arti- rileria lor antiaeriană ii ridica de zor*

Vasi clătină întristat din cap şi pentru o clină crezu cu faptele sale ascunse sunt dictate de dispreţul pe carc-l avea pentru aceşti cuceritori, insă când un soldat ce fredona „Ltli Mărien" frecând o gamelă, se opri ib*n treabă şi holbundu-se câteva clipe ca năuc la Persan, isbuciu într'un râs aspru, arătând cu degetul ciudata-i îmbrăcăminte, se mânie şi trecând din întunericul patimei, în lumina contrarie ce aşteaptă pe înţelept lângă cel mai adânc întuneric, prin puterea

fişlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsiVeşJ revistatransiivania.ro/mdm933-1947 1

în* doelii şi antitezei, îşi dădu ceama că oamenii ca şi regatele sunt totdeauna hrăpăreţe şi că lupta împotrha [or nu trebuie dusă din duşmănie, ci din interes, orice mijloc de stăpânire a puterii lumeşti fiind admte.

Râsul soldatului parcă îl urmărea, îc rostogolea peste marele port adormit la trei ceasuri din. zi, peste întinderea mării neînsufleţită de nicio dâră de cafenii. Altădată, după dogoarea prânzului, fagurele de chirpici şi ceainur se umplea de zumzet, priinmdu-şi. do-Lerii, deschizând u-şi larg porţile birourilor şi stabilimentelor. Cerşetorii se trezeau dtn picoteala plăcută şi începeau să se lânguiască, negus lorii somnoroşi scoteau coşurile de cireşe sau portocale, iar barurile îşi învesmântau merele de pe terase iu albul corăbiilor, chemând astfel pe cei dornici do uitare.

Acum însăşi marca părea resemnată la o tăcere fără viaţă, ca după o revărsare în care-şi omor isc propriul suflet şi peste cave se oglindea tară răsunet astrul de toate zilele. Cule un tank trecea duduind prin moaita cetate a Tomiidul, apoi liniştea se Insa mâi apăsătoare, înmărmurind de trial cie puţinii supravieţuitori. Numai Mircu, r.egutăto:ul de otravă, pe care Vasi il întâlni pândind clădirea fostului comutat – cecace dovedea că omid te silea să-şi câştige cât mai grabnic darul făgăduit —■ n'avca astâmpăr, sărea de pe un picior pe al'ul. ca atunci când urmărea pentru a ţin tui în umbra veşniciei îmbuibatele hiene ale cartierului.

Mircu îşi descinse, e sabia ruginită ce 1 ee bălăbănea de şold şi aruncase colivia de tutele, din care scotea câte un şoarece ca să arate brutarilor neîncrezători efectul otrăvii kn. Era singurul căruia blocada-i priise, ajutându-t să câştige, căci dî.n pricina invaziei dinspre port, care se lăsase ci o pacoste pe^Le tot cur- ticnii,

fişlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsiVeşl revistatransiivania.ro/mdm933-1947 1

toată lumea rămasa il chema şi nu mat avea nevoie să arate calitatea mărfii, atât de iunéninţătoy era atacul şobolanilor.

Alergase ou pachetele de şortcioaică prin prăvălii, oferind preţiosul praf şi, penlTitcă câştigul îl cam zăpăcise, iar pe nevasta sa o scosese aproape din minţi, socotea că nu pierde cine ştie cât timp, presărând din belşug preţioasa ambrozie pe pâinea unor cinstiţi baţitori de berc din Wultcnberg. N'ar fi avut nea pârâtă , nevoie de acest profit oferit de Vasi, însă nevastă-sa, care fuscec prietenă cu Braia, prinsese gustul darurilor fără osteneală. oferite pe timpul când puterea Castelanei era în culme şi poliţiştii nici nu gândeau că im biet neguţător de otravă poate procura droguri fără urma, unei ici net evlavioase. Braia iru-i of ei isc de mult prilejul de ii câştiga ceva în afară de îndeletnecirea obişnuita – oricât ar fi fost de bănoasă – şi gândul de a amuţi pentru câteva zile cicăleala ne- veste-sei, precum şi plăcerea de a întreprinde ceva neobişnuit, pe care o aveau în sânge toţi tomitanii, îl îndemnară să primească propunerea Persanului, pândind prin preajma Amiralităţii nemţeşti, pripăşită în severa locuinţă de piatră, clipa când ar fi putut sa-$i pună în aplicare planiiL

Mireu cunoştea buna cuviinţă. Sărind pe marginea unui sarcofag îndopat cu pământ, din care răsăriseră glicine pe?*riţe, suflă gomotos şi ştcrgandu-şi creştetul de sudoare. întrebă mai întâi de economiile salo din bazar, Părea mulţumii de întorsătura evenimentelor, numai că otrava rid pită cu atâta dărnicie prin beciurile negustorilor. îî gâdila plămânii, îl tăcea sii tuşească. Tot scărpi nandu-şi picioarele goale, povesti o întâmplare hazlie. În hruba lui FuugOgea, şobolanii şe adunaseră pe irilutieree într'un colt şi plini de furie pe călăul

fişlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsiVeşJ revistatransiivania.ro/mdm933-1947 1

neîndurător, săriseră ciorchine cu colţii pi uia ţi în spumă şi ghiareic ca spinii negri, muşcau- dul turbaţi, chităţnd.

Povestind, Mireu se strâmba de râs, făcea şiret cu ochiul, sărea cu burta 'munte ca şobolanii înfometaţi, ec răsucea cu limba scoasă de-i pâiâbru ciolanele, ¡Xu se lăsă pâuăcc \ onorabilul llvaja al Wasitî nu-i admiră sgârieturile roşii, buboase de pe picioarele .pline de rapăn. Acesta se interesă de sănătatea neveste-sei şi atunci faţa sa luă o înfăţişare gravă. însemna că discutau serios, căci imaginea femeii ce-l aştepta în prag în fiecare- seară, ti potoli spăvăiata veselie. Cu un

i sil O Muzeul Digital al Romanului Românesc
rgvistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

tâmbct de bătrân înţelegător, Vasi scoase din mâneca «unicei, un testemel înflorat de mătase „Să-l poarte ou noroc!" îi ură el.

Da, izbutise să intre după grilajul încărcat de iederă, prcfăcându-se că vrea să vândă praf pentru şoareci. Fusese văzut de Hauptmanu în persoană şi chemat în biroul dela etaj, trecuse şi pe lângă dulapul unde erau aşezate pâinile albe, dar o santinelă H urmase tot timpul, ţeapăn de parcă ar fi îngluţit o sabie. Aveau nevoie de praful hu, însă nu putuse lungi vorba, îiid lega o prietenie mai temeinică. Le promiseserii că va veni pe seară cu şoricioaica şi în prezent pândea un prilej să găsească locuinţa mai goalei.

Acum se va repezi să-i ducă neverte-sci darul zarafului şi e sigur că-i va face plăcere, dosi Braia uu-i oferise niciodată un cadou mai mărunt ca o pereche de cercei cu pietre sinelii: e culoarea ci preferată.

înainte de plecare, păru că-şi mai aminteşte de ceva; plecându-se la urechea Persanului, îi şopti rugător;

— Ştiu că eşti supărat ou Braia şi că ea clevetește de câte ori are ocazia despre dumneata. Ain auzit-o spunându-i nevesti-mii că „prietenii levantinului afurisit" – să mă ierţi, astea sunt chiar vorbele ei – .j^unt duşmanii mei şi a'aş mesteca mul hi ¿1 na fura dacă i-aş avea în mână!" *Ea* trebuie să nu ştie că ani vorbit cu II va j a al W a şi ti. Ne-am oprit lângă cosciugul asta de piatră ca sa-ti dau un pacheţel alb.

Şi arătând sarcofagul crăpat, îşi scărpina mul ţoi mit creştetul.

— Numai nevastă-ta să n'arate năframa vechie lori se'ndoi Vasi privindu-l cu o căutătură îndepărtată.

— Ai dreptate. Nu se va putea stăpâni aă nu şi-l lege de gât chiar în seara asta, în localul lui Nicolaide, unde vinde ga tizi fierţi şi dulciuri. Mai bine nui-l duc.

— Cred că-i mai bine Să ii^o faci să aştepte, spuse Vasi repede. Ar putea să vină după tine şi să-ţi strice totul. Asculta-mi 6 Ea tub nerăbdarea femeii a deschis porţile Tebrisului.

MJTCU păru convins şi suflecândti-şi pantalonii mai sus de genunchi, se îndepărtă în goana» ocolind în sărituri mari pietrele fierbinţi din mijlocul străzii.

Urmărind u-l Persanul gândi că pentru, a fi mai sigur va trebui totuşi sa scape an urnite vorbe din care ascultarea neguţătorii lui de otravă faţă de bazar să reiasă limpede. Nu că s'ar fi îndoit despre cochetăria femeii acestuia, dar trebuia să fie sigur că foarte curând după neplăcuta întâmplare din Tom îs, Mircu va urma calea apucată de băutorii de bere, ducând în mormânt taina stăpânului său şi nemaîputând fi prins sau chinuit de nemţi pentru mărturisiri. II scutea do casno şi suferinţe fără folos.

Ieşi pe strada Diana şi caută vreun cunoscut, căruia să-i strecoare ştirea prieteniei cu Mircu, şi, mai ales, îngrozitoarea noutate a blocadei. Dar zadarnic bătu în două» trei obloane. Unde erau vrednicii negustori din Tomis, surâzători în faţa fnictăriilor, ca- f-cnelclor, ia urgeriilor prospere ?

Soarele ardea nesuferit şi aerul unduia de căldură de-a-lungul zidurilor masive» cu balcoane scheletice şi cu mixaudre ofilite de pârjol. Străzile goale păreau ale unui oraş desgropat din lavă; stabilimentele, ne- putând rezista crizei, bătuseră scânduri la ferestre şi smulseseră din vitrine fotografiile dansatoarelor. Şi În dosul orbitelor astupate, ghiceai oameni înăbuşiţi do căldură şi de plictiseală, femei fumând sau dând în cărţi, bărbaţi lâncezind ore întregi, incapabili de a se putea îngrozi chiar de prăbuşirea deplină, de blocadă. Vasi trebui să târască greutatea ceaprazurilor de aur sub incendiul orbitor al cerului, fără a putea vorbi cu nimeni.

Sclulozii şi cerşetorii se adunaseră parcă din toată ţara, târându-se până aici, la capătul disperării, unde găseau o mare mai nepăsătoare ca pământul. Până şi prinţii fără căpătâi fuseseră goniţi din port de goliciunea magaziilor – unde-şi aveau de ani îndelungaţi. cuibul – şi acum &e plimbau slabi şi fanto-

mat ici ca niște slutii prin poduri și chioșcuri punând stăpânire pe casele părăsire. Foștii stăpâni ea re-și mai vizitau locuința, îi vedea pe noii oaspeți sărind pe geamuri, scotocind șifonierele, însa uit încercau să-i alunge, știind că după ce vor fi plecat, cetele de vagabonzi se vor întoarce pe mina cetății învinse. Hemurile lăsate de prinți – o coadă afumata de pă lamida sau fă rime de halva – erau disputate de strengarii goL Iară stăpâni sau părinți, și haitele de câini înfometați.

La capătul treptelor de piatră săpate în zidul gros de chirpici, canaturile ușii erau date de perete ca totdeauna în preajma serii. Dar „Comandorul Sîhuf' era gol. Fata dela garderobă care tresă risc o clipă iruzînd pași, lăsă brațul să-i atârne dezamăgita. Două curtezane Alinau pe trepiedele din dreptul barului și lumina electrică sculpta hi oglinzi spatele lor gol înhințuil de gh ¡arele cusute în fir a rochiilor groase ca niște o- dăjdiî de catifea, înconjurate de '¿clipirile po.uterelor din jur, a șipurilor de criUal cizelat, a va.clor mate de „punch", de luciul nîkelat ai vitrinei. Una, cu părul foarte înalt și inelat, încoronându-i ca o podoabă de abanos fața palidă, tinerească, necăjea îmbujorată de râs, un biet pecliinez, silindit-l să se ridice pe labele scurte, hohotind când căţelul sufocat cădea prosteşte la pământ rotind ochii însângerați.

Cealaltă, cu trăsături ţeiuuale de grecoaică, vorbea cu voiajorul Ovezea, personagiu care nu era altcineva, decât vameșul întâlnit de Hem cea și Cri Ai na, cu ani în urmă pe valea seacă a Omurgei, în primul lor drum spre Castel. Preferând să se amestece hi lumea pestriță a localurilor sub pretextul negustoriei, vameșul însemnat de soarta pe obrazul stâng, ora o persoană prea cunoscuta pentru ¿1 mai putea fi primejdioasă. Totuși le stătea tuturor în gât și la încăcrăi*; scăpa rareori nestâlcit. Acum se

Muzeul Digital al Românilor Ardeleni
@ http://transilvania.ro/mdri1933-1947

cuibările la „Comandorul Sihic” şi tot oferind cu un ranjet de câine bătut ciorapii de mutase, trăgea cu privirile şterse de spion,

PAVEL CHIHAIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

i

în dreapta şi în stânga» Fetele se fereau, tşi puneau clicii ţii î.n gardă, dar pentruca se arăta foarte darnic $i o fire veselă, cu toată Înfăţişarea lui grosolană, il primeau în prcajmă-le şi se făceau eu iută să-i achite ciorapii sau micile datorii»

Se urca?e pe scaunul de crom, cceace de obiceiu nu-i era permis şi povestea o anecdotă Grecoaicei, zâmbind. Numai când întâlni privirea dezaprobatoare a zarafului, rămase cu gura căscată, bălăbăni din mâini plin de umilinţă şi se iăsă să lunece jos, privind mereu spre uşc, ca şi cum ar fi voit să fugă.

Din pragul ei, Vasi cuprindea într'o privire î a curca kă de amărăciune, tot barul deşert, ferecat cu perdele grele, pentruca odată cu lumina zilei să nu intre şi căldura de cuptor a după-amiezii.

Se ştia că fetele ji'au voie să vorbească cu neguţătorii ambulanţi care treceau prin local şi lipsa de respect a lui Ovezca j>ciitru tradiţie, era primul semn văzut al decadenţei romia-ului» Însemna că idei şubreda lege a vameşilor nu se mai tenie de puterea hu.

(Plecat peste pian, lângă estrada goala, muzicantul cu plete ca de zăpadă, îngâna o nocturnă, armonii romantice care se pierdeau în muţenia salonului golit de cheflii, prindeau viaţă atunci când păreau mai istovite şi te invalidau în visare, desprinzându-se din înlunerec ca o suferinţa neînţeleasă şi singuratecă.

hi clipa aceea apăru şi Cristhia din oraş. Era cu o pălărie marc de pai, legată cu o panglică şi faţa ei îmbujorată de soare şi briza domoală a după amiezii, exala un farmec tineresc şi o mare mulţumire. Printre zăbrelele \crzi ,lumina ii trăda bucuria timidă» ca razele primăverii care aruncă pe câmp floricele sălbatice.

Zaraful se plecă cu respect, căutând să înţeleagă cu ochii săi slabi pricina acestei bune dispoziţii.

— II cauţi pe tata? întrebă Cristina.

— Am trecut să mai prind un marinai* pentru tieuhnb. Dar văd că şi barul vostru c gol. He îneca c sus?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
204 statransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Sa urcat în camera lui, şopti Ovezea, care se furişase lingă patroană şi, căutând să pară cât mat umil pentru a şterge reaua impresie, Ü primea j'cs- pcctuos pălăria în locul garderobierei. E cu străinii aceia, artiştii dcla circul Nero, carc au mai fost pe- aici. Domnişoara Lydia şi cu Bacruban, directorul. Nici u'ai zice că sunt tata şî fiică, atât pare el de tânăr. Licliipuiţivă, întT'o zi ini- a cerut căncal ă de pa r. Cred că poartă ŞL corset, ca generalii scoşi la pensie. Las' că şi ea o foarte cheltuitoare. Mi-a cumpărat trei peiechi de ciorapi săptă mâna trecu la...

Vast privi cu dezaprobare încercarea voiajorului de a-şi recâştiga dacă nu stima ■— aceasta era cu neputinţă atâta vreme eât se ştia că c vameş – datt cel puţin vechea toleranţă de care te bucura, fiind admis ca un nătărău puţin supărător şi foarte larg cu curtezanele. Amănuntele înşirate despre directorul circului n'aveau însemnătate, pentrucă Ovezea n'ar fi putut niciodată reţine ceeace ar fi fost cu adevărat preţios din Ir un om.

— E poate circul din port, care aşteaptă de două luni? se adresă el Cris tine i, de parcă patroana ar Ji vorbit până atunci.

— Nu c vina lor că n'au putut să plece pe timp de războia. De când au venit Germanii, ştii ca vapoarele sunt atât de rare..- Plan u iau să colinde tot Orientul, dar li s'au cam terminat banii. Ca sa mai încropească ceva l-au rugat j>c tata să-i angajeze penim reprezentaţii.

— Reprezentaţii, acum când nu va mai veni idekin vapor? Unde?

— Aici pe terasă, se 'nţelege. Am fost şi eu de faţă când au vorbit prima dată. Va ft un program neobişnuit. Lumea s'a cam saturat de dansatoare, cuni apunea şi tata. Vrea ceva mai vioiu, mai

isjlLq Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

potrivit tfrnpului. Şi consumaţia se va mări dacă vor sta Ia mese, privind circul♦

Vasi ridică mâinile la cer amuţit de atâta ne=o-cotiiiţli şi dându-şi semna cu Ovezea nu $a mişcat din loc, dispus să-l asculte, că pianistul, curtezanele, pana şî lata dcla garderobă îl privesc uimiţi, o luă uşor de brai pe Cristiiip şi o du.se iiotărît, păşind greoi şi eu ochii împânziţi de vârstă spre capul scării.

Ac uni şi-a găsit să angajeze un circ întreg, când .^Comandorul" c de râpă? De un.de va mai pluti atâtea lefuri? Crede că fetele noastre vor pleca mai repede ca Bacrubait? o întrebă el dintr'o suflare. Ah! Dac-ai şti ce scrie în ziar! Cine ştie cu câte viclenii l-a convins directorul carc-i un pungaş şi a bătut la toii zii rafii să se în\prumulc pentru animalele lid echlloadc şi pentru nişte măscărici caraghioşi!

Sui scara cat putu de repede, dar ee opri când găsi în lumina puternică ce scalda coridorul cu uşi numerotate, o tânără ce visa aproape goală pe o rogojină fină de rafie colorată, legă nandu-şi capul în ritmul muzicii. Când îl văzu îşi strânse iaria de pânza din jurul coapselor şt se tolăni mai leneşă ui razele roşcate ale după-a 111.iezii ce intrau ca tui snop arămiu pe fereastra deschisă. În trecere, prinse capătul şalului de şahiuară şi îl duse lângă obraz.

— Să 1111 vie cineva! şopti grăbit Vâri, aruncând priviri neliniştile spre scară. Ce Iaci aici?

— Vezi doar că trândăvesc şi ascult muzica, se alintă copila de optsprezece ani care nu era alta decât Veronica, primejdioasa agentă căruia Vâri trebuia să-i fără rost de îmbarcare, odată cu însemnatele documente. Chipul îi deveni de-odată aspru. – Se aud lucruri tot mai rele dinspre Turcia. Ţî-am spus mereu să te grăbeşti şi ni'ai asigurat mereu. că voi pleca cu,., fetele voastre. Ce mă fac acum dacă Nemţii includ portul ?

isjlLq Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Sil! Taci că ee aude! făcu îngrozit Persanul. – Ştii bine ca decând caut să te trimet, am pierdut toate nopţile chinuindu-mi mintea. Brăilencele mă costă o avere, asta numai ca sa îndeplinim totul aşa cum am primit rugămintea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
0Mgalransilvania.ro/mdrd933-1947 pAv£L CHIHAIA

— Primeşti banii pentru chinul tău şi brăilenocle îţi vor aduce destul aur» inâ pricep destul de bine la aşa ceva. Bagă-ii în minte* Wasui: întârzierea e numai din cauza ta şi dacă pun Nemţii mâna pe mine, te fac direct răspunzător. Su nu crezi că le vor fi greu să mă descopere şi să mă aresteze aici tn Bomânia. 'fara voaslră c luica-

— £7 nu te-au trimes degeaba La mine. Vei pleca* Veroii icu, căci tu îmi knninczi povara zilelor următoare* pentru aceasta ai fost trimisă şi de-accea mă voiu sili să te ajut, Căci acolo unde gazda nu 5C scoală spre a saluta pe oaspete* nu-i spune vorbe prietenoase şi nu-î făgădueste stelele Scorpionului, viitorul îi este cu siguranţă fără speranţe. Vei vedea că foarte curând le vei vorbi cu recunoştinţă despre Hvaja al Wasiti.

Fata dete din umeri şi el, netulburat, o salută cu mâna la frunte* apoi apasă pe clanţa uşii, tocmai când Hemcea dădea să semneze o hârtie.

— Aşteaptă, zise grav Vasî şi toţi tresăririi* intor- cându-se, Înainta spre birou, urmând. – Dacă nu mă 'usc! sunt la facerea uimi act!

Cambuziend îl privi mtiebălor. Sta înfundat în fotoliul greu de stejar *cu tunica deschisă şi cu gâtul puternic leoarcă de sudoare. Cu toate că-şi făoea vânt cu un evantai de fildeş, căldura ii tăia respiraţia, făcea să-i lucească părul sur de pe piept , căci purta uniforma de-a-dreptul pe piele. Din fericirea care i tic citea pe faţă şi graba cu care se ridică să-i strângă mâna, Persanul înţelese că va avea de luptat iarăşi cu violenţa atestui om, porrnire ce se istovise odinioară iu iluzii, iar acum – când avea bani – se oprea în înfăptuiri lumeşti, pe care să Ic „poată mângâia cu privirea, să le poată arata şi altora.

— Eşti bine venit I strigă Hemcea. Tocmai încheiam contractul cu directorul... O să fie o lovitura* y*[1] vedea ce lume o să aducă noul

program la varietou. Dar am uitat să ţi-i prezint: domnul Bacruhan şi
Muzeul Digital al Romanului Românesc
Digitalarhiva.ro/romlit/1933-1947 PAVEL CHIHAIA

domnişoara Lydia, celebrii amazoana, la loc aici şi să-ii explic de ce o vorba* Imprcjmuim terasa cu UJI gard «fin pânză de cort, amenajăm o aienă cu ta laş şi intrarea animalelor prin stânga undc-s casele dărâmate ale lut Sotir, Tot acolo punem cuştii e.*.

— Căştile?

—* Şigur! Circ în toată regula, cu animale, ca^ cloutii, ca hi KlusH. Lumea va sta la me=e în bar şi nu va trebui decât să măresc uşa cane dă spre terasă, sil se vadă din orice par le. Domnul Bacruban mi-a promis să pună şi în sală câteva miniere de acrobaţii marinăreşti pe catarge. A^ta-i adevărată idee de mare artist!

Şi zicând accAca, arătă pe cei doi oaspeţi, care aşteptam cam nerăbdători sfârşitul explica ţii.or. Contractul trebuia totuşi semnat. O prea marc grabă ar fi stricat lotul şi bănuind importanţa noului venit, directorul circului „Ncro" se înclina adânc, cu o ironie batjocoritoare caro nu scăpă Persanului, în vreme ce fiica sa îşi scutură uşor buclele negre, ca apele unei mări fără lună. Cum stălCiUi alături păreau o pereche de artişti bine lacul! şi indiferenţi, cu răceala pe care un. succes îndelungai; şi conştiinţa unei alese calităţi faţă de restul tovarăşilor de breaslă, o dă a-; ce lor sfidători ai primejdiei, nevoiţi din cauza mizeriei să trateze cu patronul unui varieteu. Directorul circului era îmbătrânii însă foarte svcll, fardat ca uit actor ce tine să treacă încă tânăr; îl ajuta şi b;irbiţ:a neagră, mefistofelică, precum şi talia-i sveltă de călăreţ, ¿coasă în relief de o pelerină largă de catifea. Lydia, îmbrăcată într'un splendid costum de sport, cu cizme ,avea aceiaşi ochi negrii şi sfredelitori ca ai tatălui ci, un păr revărsat în inele albăstrii pe 'umeri şi o expresie de senzualitate şt sălbăticie în jurul buzelor întredeschise.

\sj Î68| Muzeul Digital al Romanului Românesc^ o C A D A
revistatransilvania.ro/mdrri933-i947

Tăcură câtva timp, llemcca dădu grăbit explicaţii, apoi ruinase în picioare, aşteptând opinia împodobitului personaj.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
208 patrimoniu.ro/mdrr1933-1947

— Ani auzk bine, făcu Vasi lă sân du-se gre-oiu m- tr'qin fotoliu şi petrecând u-şi obosit pe genunchi, mâinile ¡negrite de metale. Am auzit, murmură nuri încet, privind îndelung pe cei do faţa.

Rărea că doreşte ca timpul ecurs şi liniştea ce-o inspira el însuşi, să Ic domolească entuziasmul şi porturile din prima clipă. După tăceiTea temătoare a celor doi artişti de circ, işi dădea seama, cu aflaseră de pacostea blocadei şi părăsind nădejdea de-a mai putea pleca, doreau să facă un contract avantajos cu „Comandorul Sihle", îll cea mai mare grabă, înainte de-a auzi patronul că nimeni, absolut nimeni, nu va urca din port îll Tomis. Numai Hem cea JIU aflase nimic şi, sigur pe sine, aştepta răspunsul asociatului Bău, trăgând cu importanţă din pipă. Omul ăsta plutea prin viaţă fără să BC poticnească şi fără să ştie încotro merge.

— Cu ce gaj? oftă, când crezu că cei doi supt gata să-şi piardă răbdarea.

— Tot circul mă costă 300.000 lei pe lunăî .,Un adevărat chilipir" adăogară ochii lui Ilcmcca.

— Domnul Hemcea nu prea arc muşterii, interveni Bacruban, şi s'a gândit că un program ca al nostru ar atrage cheliţi. Planul de a da reprezentaţii pe terasă a venit chiar dela dumnealui, vaporenii şi constau fonii s'ar îmbulzi la intrare...

— Suntem cunoscuţi, se mândri Lydiu.

— Nu ne mai rămâne decât reclama, zUe şi Ilcin- cea. Nici nu-ţi închipui ce omenire va fi pe- aid. Trebue să facem rost de scaune.

Ochii celor trei se fixaseră asupra persanului, pentru a vedea ce impresie lăsaseră cuvintele lor. Ii dăduse să [5] ti teleagă că ei căzuseră de acord, afacerea era aproape înciudata cu câteva clipe înainte şi o ruptură ar fi îndreptăţit o duşmănie nu prea plăcută pentru cei doi asocia ţi. Zâmbetul

pe care Bacruban îl dorea binevoitor, era prea subţire ca să nu se fi putut transforma ilintr'odată într'o strâmbătură de neplăceri

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dau de furie« Işi nelezî bărbila neagră» Parca grăbit.

— Ei, ce spui?

În tăcerea adâncă a cartierului mort, Vasi se ridica foarte greoi, apropie contractul de fereastră şi îl citi mişcând buzele până la ultimul rând» Apoi mă- 6iiră bine pe fiecare, încercând parcă să Ic gfiiceasdă 'rândurile şi fără un cuvânt, rupse hârtia în mii de bucalele» svârlind-o în stradă»

Bacruban făcu un pas, iar chipul lui de actor bătrân se schimonosi de necaz.

— Principiul meu a fost să nu mă vâr niciodată unde nu-mi fierbe oala, spuse ameninţător.

— Servitorii supuşi care mor pentru donmul lor, dobândesc lăcaş veşnic în cer şi hulirea pă mân te* ni lor, zise Vasi trist. întingând mâna ca pentru a binecuvânta»

ticmcca amuţise de mânie. Sări dela birou şi ye- ntnd lângă Persan, jşi încheie nasturii paiul la gât» având să ia o hotărî re de cea mai marc gravitate. Vroia să spele umilinţa în care fusese tăvălit, să-şi dea tovarăşul pur şi simplu afară, dar zăduhul era înăbuşitor şi câteva clipe işi frământă pumnii, nehotăriii- du-se să*l lovească sau să-l nimicească cu injuriile. Venise pe neaşteptate iu localul lui – care-i aparţinea după toate legile şi-l jignire faţă de atâta lume Ziua următoare toţi tornitanii aveau sa afle că el n*arc nici un cuvânt în conducerea „Comandorului". Prea se întrccuse cu gluma! Nu se înţeîescseră astfell

Până să decidă asupra atitudinii mai lămurite,

Vâri îl dădu de-opartc »numai prefăcându-se că se ndreaptă spre uşe.

— Nu am obiceiul să mă amestec în afacerile străinilor , declară el cu severitate dar fără duşmănie, o- prmdu-se aproape de prag. – Donmul llemcea nu mai e solvabil: îmi datorează exact patrusulecincizcci şi trei mii lei.

— I(î datorez? sbicră Hemcea» Ştii bine.», şi-ar fi mărturisit fără sa ţină seama de străini suma la

1Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

care se ridicase întreţinerea curtezanelor pentru Alger» chestiune carc-l interesa pe zaraf în primul rând, când Vasi &e întoarse cât putu de repede şi apropiindu-se de birou, bătu cu toată energia bastonul de muchea sculptată a preţioasei antichităţi poloneze la care ţinea atât de mult .

— Angajamentul mă priveşte pe mine. Dece nu mă 'ntrebi? la am în tel se adresa lui Bacruban. – Nu ţi-ar fi plutit o tescac, deoarece eu ţiu 'ocatul acosta de-o lună.

Hem cea făcea sforţări neomeneşti să rămână pe loc.

— Ia ascultă dom nu' Vasi, cine comandă în dancing? Eu sau dumneata?

Dacă judecam drept, cu aş avea ultunul cuvânt, răspunse Vasi la fel de netul burat.

— Şdi bine dece!

— Terminaţi odată cu cearta? interveni Lydia. E adevărat că n'ai bani să ne plăteşti?

Hcmcea nu ştia ce să mai spună, se'ncurcă:

— Ce importanţă are!... Dumneavoastră aţi Fi atras clienţi şi... şi aş fi putut oferi şi a van-uri.

— Nu erai sigur c'ai să ne plăteşti? te>ntoarec şi Bacruban supărat spre el.

— Staţi să vedeţi. Domnul Vasi şt cu mine am făcut un fel de contract aş putea spune» prm bujiă înţelegere...

— E obligat să-ţi dea bani?

— Cine ţi-a spus că e obligat?

— Ce mai întrebi? se răsti Bacruban. Nu vezi că o vârît până hi gât în datorii?

— ni’am lămurit! încheie Lydia discuţia şi fără a învrednici cu o privire pe omîid ce-o înconjurase de atâta entuziasm şi admiraţie, ieşi trântind uşa.

Imitând-o, Bacruban întoarse spatele lui Heincea, ne mai considerându-I vrednic de stima urnii oni cinstit.

— Mi s’a vorbit mult prin port de dumneata şi doream să te cunosc, zise el politicos către Persan cu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

fascinanta neruşinare a oamenilor ce intenţionează să ceara parale cu împrumut.

Dar Va?i nici nu clipi:

— îmi va face plăcere 3a-ţi văd la circ măgăruşii şi cămilele nobile din ţara mea. Le-ai Fi pierdut pe toate dacă le-ai fi urcat în Tomfc, căci vezi cum stan lucrurile. Cred că ai înţeles de! a început – accentua el – că localul nu va putea face faţă nenorocirilor care vor veni...

— Nu chiar dela început... dânsul trfa făcut să sper atâtea. In sfârşit, mulţumesc domnule Wasiti că m'ai scutit de-o muncă fără folos. Voîu încerca în aljhi parte... Bine ai făcut c'ui dat o lecţie acestui încurca lume!

Şi aruncându-şi pelerina pe umăr, fără a învrednici o privire pe bietul cambuzior, se cu după fiică-sa.

De-abea dupacc rămaseră singuri, Mcincea se des- metici şi încleştându-şi pumnii se vâri în Vast.

Dece mă batjocoreşti? îi ţipă la ureche. Daca vrei neapărat să nu mai contribui Ia întreţinerea lor cu atât măi bine. Le voîu trimite pe socoteala mea în Alger şi când vor veni banii, să n'aî nicio pretenţie. Unut servilor şi nu-i porunceşti, cum ml-ai ordonat dumneata să resping propunerea directorului.

Vasi ridică o ancoră mică de alamă, pe care stăpânul casei işi sprijinea pipa. Alături se odihnea un ocltian cu care Hem cea privea deseori în larg, iscodind zarea – mai ales când nu-l vedea nimeni – şi un atlas geografic englezesc. Dar zaraful nu părea atras decât de luciul nucului obiect. II ciocăni cu degetul, apoi îl puse exact în acelaş loc, privind cu o nepăsare îngheţată omul care la un yas de că. în QÎcioare.

aşicplp lecuirea unei umilinţe mărunte.

— Boţi să dai drumul la toate fetele. Toţi banii cheltui ţi sunt pierdu ţi. Vezi ziarul de pe fotoliu? A- oolo seric că Bosforul este închis... e'a închis ieri noapte.

Mana de pe umărul aurit al zaraful ni rămase înţepenită» de parcă ar fi pierdut într'o clipă dorinţa de a-l zgudui cu brutalitate şi a-l sili să se plece până ta pământ. Vasi o desprinse cu un Cel tic nula, ca pe o frunză moartă şi se depărta.

Bosforul... borborost Hemcea, atunci... totul e pierdut... şi „Comandorul"... Nu mai ani un ban în casa... nici să plătesc pianistul.. .

— Şi te zoreai să angajezi un circ iritrcg!

Hemcea strânse pleoapele. Părea că fâşiile zdrenţuite ale apusului, ce fluturau roşiatice peste mare, i-ar fi adus svonul unei victorii depline a mori ii peste flota vaselor euxine. Se prăbuşi în fotoliul său sculptat cu capul în mâini, încerca să creadă că va mai trece timp pânăce va înţelege ştirea şi că nesiguranţa aceasta c preferabilă adevărului întreg.

Dar în el» răul se cuibărise demult, poate din seara când smulsese pe Crîstiiia dela sânul vrăjitoresc al Braei. Ceasul rău ii pândise zile întregi, îl ameninţa la fiecare pas, pe careul făcea sigur de el, ştiindu-se ferit de vasele ce plecau destui de rar, e drept, totuşi se 'nd reptau spve Mediterana, gala să primească în ascunzişurile lor, marfa aducătoare de aur. Se crezuse în siguranţă, în vreme ce stabilimentele vecine îşi închideau porţile. Bani pierdti(i! El îns/usi le îndemna din toată inima să consume, le trimetea la cinema şi le satisfăcea toate capriciile.

Nu le-ar fi cerut banii înapoi, căci soarta ţinuse sa lovească în patronul care crezuse în bucuriile şi victoriile vieţii.

începu să plângă de propria 4 nefericire, fără revoltă, cu duioşia tristă cu care morţîî bătrâni sunt conduşi spre locaşul de veci. Erau ciudate

i sjl[68£ Muzeul Digital al Romanului Românesc

lacrămile pe obrazul mare şi aspru, era sfâşietor să vezi un căpitan cu şapca nou-nouţa plângând în faţa lunetelor şi hărţilor marine risipite pe un birou greu de mahon> dar prăbuşirea lui, ca şi căinţa nefolositoare a oamenilor, apăreau cu atât mai evidente.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Când privi spre vechiul prieten aşteptând o vorba de mângâiere, Persanul h arata ziarul – care zăcea acum pe covor – ca omul acesta să-şi ispăşeiiscă pana la capăt greşul a şt să se ridice din mersul întâmplător al zilelor.

Hcmcea se plecă împovărat de adevărata greutate a vârstei sale. Dorea să se încredinţeze că e treaz, fără a îndrăzni încă să-şi arunce ochii peste tipări titra proaspătă, cu Ktere de-o şchioapă, cerea o încurajare zadarnică. Şi în timp ce şoptea cuvintele neînţelese ale telegramei, se gândea ca rezerva pierise demult înghiţită de brăilei! ce, că încasările se dovedeau jalnice; nici vorbă nu fusese să scoată cheltuielile din alicul dever, realizat cu ajutorul puţinelor vase di^ timpul războiului dintre Polonezi şi Germani; se'n- glodase în datorii la Vasi, care-l finanţase conform înţelegerii, bazate pe recupera tea cheltuielilor comune şi care acum, văzând primejdia, va căuta să-şi ia cu orice preţ banii înapoi.

Constanţa fusese sugrumată dela sute de legi ie depărtare, dispăruse din istoria traficului internaţional pentru un timp îndelungat, se ştia limpede. Cine-î va Crimele banii să-şi acopere spărturile din capital? Toată siguranţa zilelor ce-i rămâneau de trăit, pierdută. Fetele se vor întoarce înapoi, în ţară, Vasi-şi va cere datoriile şi tomitanii – necunoscând motivele pentru cave ţinuse curtezanele două luni, pe timpuri de criză – îşi vor bate joc de el ca odinioară, iar el nu lo va putea răspunde. Cu siguranţă că Vasi îşi va reclama datoriile. Are un fel de a privi, de parcă blocada uu-l lovise în aceeaş măsură. Ori e de piatră, ori simte plăcere să-l ştie nenorocit. Sau nu mai vede?

De jos răsbătea melodia nocturnei tânguitoare a lui Oho pin, devenind parcă mai transparentă în

amurgul strălucitor. Fostul cambuzder ridică capul, oftând:

— Deci... închidem... ca toţi ceilalţi.

— Şi fetele?

— La ele sil ma mal gândesc? Vom salva ce 6c poate» Discara vor pleca la Brăila san mai ştiu cu unde...

— Vino-ţi în lire omule! ii încuraja Vasi blând, bătându-l uşor pe umăr. •— Aşteptam prima ocazie şi le tiimetein în Alger. Altfel pierdem toţi banii, ia a-nutiie ce-ţi ˢpnn.

— Bine ,dar fiecare zi mă costă o avere, strigă tlcmcea sărind plin de furie. Ar însemna să pierd şi casă şi tot... Nu-ţi dai seama, adaogă el cil greutate, cât face pentru mine „Comandoriil". Să 'neep iarăşi să umblu fără ro¿L.. să tiu ştiu unde să-mi pun capul... Decât aşa... Akl blestemăţii de Turci!

Insa Vasi avea motive întemeiate ca Verónica .să plece cu orice chip.

—- Cine se teme de duşman^ c firesc să şe uscunduS numai cei Cari să-şi arate străin ui rea ca sielele nepieritoare» Faci foarte rău că te descurajezi, ilai, ridică-te, spriijnâ-te de braţul meu. Te voi» împrumuta cât vei avea nevóte şi vom a junge să le vedem şi îmbarcate... Mai târziu poale veni închide „Comandorul" pentru câtva timp, se'xiţelege... insă nu mai face ¡cheltuieli nefolositoare, îl dojeni el părinteşte, invă- ţându-I să umble cu grij-e, ca ţie un copil.

Da, da, iţi mulţumesc, Eşti eingurul meu prie-ten, domnule Vasi, nu mă lăsa!

— Am auzit că Braia vine câte-odată s'o vadă pe Cristina, continuă zaraful liniştit, ca din întâmplare. Ce ai, nu mai poţi umbla?

Hemcca care se oprise hispid mâniat, işi reluă mersul Ja braţul bătrânului, cu o grabă neîndemânatică. Bănuiala c'ar fi legat relaţii cu traficanta, ar fi fost maju primejdioasă, ca cea mai îngrozitoare amenințare. Nu uitase moartea violentului Terzi, nici duşmănia nestinsă dintre Persan şi mama adoptivă a Cristinci. Răspunse cu o strâmbătură de nepăsare:

— S’ar putea să vină pe ascuns. Eu mă feresc de ea, căci ştiu ca nu-mi vrea binele. Acum o săptămână,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mi pane, am schimbai doua vorbe ui bar, dar .asta ca nfu oprit cu sila din drum.

— Ţi-a făcut ceva? întrebă Vasi cu cea iutii sinceră uimire» Dece nu-i vorbeşti?

— Dur bine, izbucni Uemcea şi crezând cu temerile sale Mint întemeiate, ca VW caută sa-l prindă a- supla faptului, amint indii-şi că printVo împrejurare nenorocita – era plin de veselie – dăduse binele castelanei în văzul tuturor cunoscuîUor din bai', de cuie, cu siguranţa, zaraful fusele imediat informat, se grăbi să-şi îndrepte greşala» – Cum să vorbesc unei trădătoare? Unei femei care ne pândeşte, durindu-ne moartea şi ne leagă prin tot felul de vrăji? Din cauza ci > un tem astăzi ruinaţi, domnule Va»i!

Asculta bine, zise mţelcptut Un cârmuitul' care în orbirea lui îşi omoară supusul ca un păstor capra, acela se satura o smguru dală, nu însă şi a doua cară- Pândeştc-o pe Braia când vine la fiica ta şi *pune-i că le-am vizitat astăzi, dar că înainte am fost la consulatul american, unde şi-au pus Nemţii căpetenia lor din oraş. Am fost acolo cn Mircu, neguţă turul de otravă»

— Am să-i spun, făgădui 1 ¡crucea neinţelcgând de ec o vorba. Dar dacă vine pe,'te cinci sau l$a&c zile?

— iXm c prea târziu, şopti Vasi deschizând uşa» Nemţii sunt greoi la cercetări şi-şi vor bate capul mult şi bine, până».» să audă de podoabele bazarului incu.

l.lemcca cobori mai târziu în ¿alon şi ca sâ mai prindă inimă îşi turnă un pahar de „»Jamaica". Cristina era la bar, veghind intre becurile puternice, care se reflectau în oglinzi, odată cu scânteierea sticlăriilor ne- numărate. Ar fi dorit sa-i vorbească, să-i ceară o părere sau poate o încurajare, dar gând unic ii duceau către o lume atât de înfricoşătoare, că nu mai

avu puterea să miște buzele, decâi pentru a sorbi singurul leac: ¡Mjinub Dac’ar fi Cost mai tânăr poate s’ar fi simțit capabil să se desprindă de Persan, păstrând averea rămasă şi să-şi încerce norocul în altă parte.

Acum era prea târziu. Jşi privi în oglindă chipul îmbătrânit de griji, plutind în apele becurilor nesecate, înconjurat de epavele mobilei uzate, de covoarele roase, de măsuţele rotunde, aranjate întru ordine eu parat oare.

— Nu cred s'avcin un vizitator astă seară, spuse curtezana cu părul buclat şt greu, luându-şi în braţe pechinezul şi îndreptau du-se spre patronul „Comandorului"*

— Vouă ce vă pasâl tună llemcea. pentru prima oară lipsii de politeţe cu ele» Ar fi vrut să mai adaoge ceva, dar tăcu» înăbuşîndu-şi un oftat greu, Crislina ştia din experienţă eă nu trebuia sâcâit, când nu era în apele lui. Croşeta înainte ca şi cum nu i-ar fi auzit mormăiturile şi sorbitura sgomotoasă a păhăruţelor de rom.

Ovezea» care aşteptare răbdător anarhia na tronului, dup;! plecarea artiştilor şi a lui Vasi din biroul sau, se apropie plin de compătimire la trei paşi şi preta- cândti-se animat de o simpatie nemărturLilă, întinse capul de războinic stă leit, cu părul tuns perie, fcrîn* du-şi totodată pielea şi întrebă:

— Supărat .domnule Hcmcea?

Uşurinţa cu care fiecare citea pe chipul său ceeace* 1 frământa, îl înfurie de-abinelea. Dac' ar fi avut motiv ar fi certat-o pe Cristina sau pe bătrânul pianist, ce-şi petrecea după-amiaza cântând bucăţi ce-ţt sgârie ine- chea, în vreme ce el trebuia să aibă grije de pâinea tuturor. S'ar fi repezit chiar în voiajor, dacă n'ar fi ştiut că e agent al vămii, pripăşit fără voia stăpânului în local, după cum şi corăbiile au şobolanii lor» Propriu] interes cerca să fie îndatoritor cu reprezentantul legii şi al pedepsei oficiale, dar ce chef ar fi avut sa-I dea de pământ. Aşa

fricos cum era, Ovezea parcă te poftea să-l alungi sau să-i dai una cu sete ,peste obrazul pocit de şiş, răcorindu-te pentru toate şicanele vămii 1[4n]

Ei, i-ar fi convenit ca patronul „Comandoriitui”

Muzeul Digital al Romanului Românes
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

PÎI Iaca € prostie, să-l lovească şi să strige... doar axa, isâ-şi strige ca scos din minţi tot dispreţul pe caic ii arc pentru agenţi, pentru legi şi pentru toate tratatele şi decretele din lume. Se înşalâ daca crede că va închide bând din pricina blocadei sau că va suda un cuvânt despre izbânda pe care o ştie numai el şi ca,re va trece prin legi şi prin blocada st prin toate zăp lazuri le de lier. Era încă tare ca ţărmul butul de apa mării!

Ovczca adulmecase desigur ceva în legătură cu felele dtu Brăila, nu se lămurise incă şi dădea târcoale prin împreujiinii, plângându-se de dispariţia muşteriilor carc-l lăsau cu jartierele şi pangLicele nevân- dote. Numai de nu i-ar suci vreunuia capul cu ciorapii blestemai i*

— N'aş avea mai multe motive de supărare ca tine, care vinzi un ciorap pe an, răspunse cu înţeles.

Şi dupăce voiajorul se depărta de-a'ndaratelea, as- cunzându-şt dezamăgirea sub nelipsita-i rânejt de câine bătut ideile negre il încolţiră iarăşi pe cambuzicr şi vă Iun te disperării ii împânziră priviri'e.

— Blocada! gemu, fixând-o pe Cristina cu pleoapele grele, ca neferici tui ce-aşteaptă o fărâmă de milostenie din orice parte î-ar veni. – Ne-au blocat şi.., toată afacerea... adio!

î se părea câ faţa ci tinereasca, pluteşte într'o lumina nouă, necunoscută pună atunci. Croşeta liniştită, şi din felul cum sura dea în răstim puii, işi dădu seama că-i. ignoră cu totul prezenţa, că poate nici nu l-a văzut când s'a apropiat de contuar, nu l-a auzit când a vorbit cu Ovezea.

Lăsând jos paharul, lleincea o privi cu atenţie, sfor- lându-se să-şi explice această neaşteptată schimbare. „Ce-i pasă!" gândi „Aş putea să urlu de durere şi tot nu m'ar auzi. Dacă nu i-aş mai oferi luxul flin bar, sunt sigur că nici nu sar niai

uita la neghiob ui de taicâ- său!” Sentimentul nesuferit al singurătăţii ii strângea

'inima. Oftă şi intorcânchi-se îndurerat, porni încet spre uşă. De-abea atunci Cristina păru că-j vede.

— Te duci în port, tată? striga» lăsând lucrul.

— Nu ştiu... unde-oi vedea cu ochit! şopti el, oprin- du-$e în fala pragului. Simţea că ii podideşte plânsul. Cât ar fi dorit ca fata lui să se deştepte în ukima clipă, să alerge spre el, încălzindu-i speranţa mijită firavă undeva şi tot atât de repede arsă.

— Te-aştept cu masa? mai strigă CrisUna, cu glasul unei străine căreia răspunsul i*c indiferent.

Dar el nu-i mai răspunse. Dorea să plece odată, să fie cât mai departe de locul întreprinderii sale comerciale.

Strada era goală şi peste acoperişurile părăsite începuse să se cearnă ninsoarea albăstrie şi caldă a amurgului dobrogean de parcă oraşul ar fi ¿unemniat să fie din nou îngropat de puhoiul tuturor x romurilor. Frunzele salcâmilor se prafuLeră de nemişcare, clopotele murei catedrale uitaseră să sune şi imamul să-şi cheme dreptcredincioşii. Un singur om cobora prin şuxoiul nevăzut ce-i ajungea până hi glezne» până la genunchi, îl prindea în sfârşitul, ce se apropia vijelios, trecând în clipa aceea prin dreptul unei constelaţii apropiate.

Cristina îl urmărea din prag. Işi dădea seama nelămurit de nenorocirea tatălui ci şt câtuşi de puţin speriată de ruină, îl compătimea pentru slăbiciunea şi spaima ce i se riteaxr pe faţă. Arăta atât de comun, atât de lipsit de idealism! Era un 0111 p ni cuc cu gândul numai Ia bani, un negustor care nu cunoscuse niciodată ambiţia, mândria, onoarea, nu visase niciodată..- Cât de stăpân pe einc era Persanul! Nu şi-ar fi pierdut niciodată firea şi...

încercata de-un gând rău, se 'nalţă pe vârfuri să-l urmărească dincolo de farul Cenovez, pe

faleza Întărcuită cu sârma ghimpata. Dacă l'lcmcea, în cuhnea disperării ar fi comis un act necugetat? Din tremorul vocii... da, omul acesta socotea că prăbuşirea e deplina

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

$i ca-l aşteaptă soarta celorlalţi loinitanî. Nu era mândru şi totuşi avea câteodată o scânteiere în priviri carc te îngrozea. Oare umblet ui. fekd cum lăsase paliand, nu aduceau cu al unui om pe eare nu-I mai leagă nimic de viaţă?

— Tata, strigă ea, alergând intrrun suilet. Tatăl

Ovezea îşi scoase de îndată nasul printre .fereastră, curtezanele de fus apărură în balcoane, urmărind fuga Cris linei.

llemcea se micşora în asfinţitul de purpură al cetăţii şi părea cd im-şi dă scama ducă va trebui să se oprească vreodată. \ edcrea fiicei lui il înspăimânta iarăşi, odată cu amintirea tuturor cunOGCUţilor de fiecare ZL.

— Am uitat ceva? murmură cu greu ta ie, privind în lături.

— Nimic, zise Cristuia cu vocea întretăiată, fără curaj. Apoi adăogu repede^ cu o blândeţe străină.—Te voiu aştepta cu cina. Nu includ până nu vii.

Cristuia aven acum un prieten. Puţin după izbucnirea războiului în Polonia ,fatn cambuziemlni întâlnise în sfârşii necunoscutul aşteptat atu întregi căruia eă-i încredinţeze tainele sale. Omul acesta venea zi de zi pe la „Comandorul Sdiie" şt, spre deosebire de ceilalţi aventurieri, nu-şi rotea privirile rătăcite după aur, nici nu căuta prii na ocazie sa fugă unde-l mână dorul de câştig. Dimpotrivă, îndepărta calm, dar hotar it, dansatoarele ce i se aşezau, m glumă la masă, îşi sorbea tăcut cele două păhăruţe de coniac şi la orole două noaptea, fără să fi se! limbat un cuvânt cu nimeni, păşea drept, puţin cajn ţeapăn, spre aerul proaspăt şi

odilmitor al nopţii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Nici frumos nu era – cm trăsăturile-l mari şt osoase tăiate parcă în piatră – dar o forţă nemăsurată îl deosebea de hoarda jnarina iilor moleşiţi de deşirau, gălăgioşi, din tagma lui Hemoea, sclavi care-şi măcinau nenorocitele simţuri înainte de-a cobori în iadul cuptoarelor înroşite de. pe romanticele vapoare. Şau- drn – cum se numea noul venit – îşi trăda cu fiecare gest, o voinţă puternică şi fata îl urmărea ca fascinată cum trece printre mese şi cum aşteaptă nemişcat începerea programului, cu o tulburătoare stăpânire de sine. I se părea că ştie ce vrea în viaţă, că poale oferi sprijin şi altcuiva, că are destulă statornicie ,,să nu-ţi dea paşaportul la prima ocazie", cum se exprima Braia despre astfel de cavaleri ideali.

Cât se înşela! Şandru urmase în Bucureşti o şcoală de lăcătuşi-mecanici şi ajuns la douăzeci de ani fără serviciu, încolţit de tot felul de nevoi şi de tentaţiile unui mare oraş, îşi pusese cunoştinţele în slujba unor cârpaci de rând, care vizitară mai multe bănci cu renume. Bineînţeles fu prins, torturat şi aruncat m rândul celor „certaţi cu legea", adică excluşi pentru tot-deauna dela bunurile pământului şi alungaţi de pe toate şoselele în singurateca lor condiţie. Potrivit aşteptărilor pline de ipocrizie şi satisfacţie, ajunse în scurt timp spărgător cu oarecare vază în birourile Poliţiei Capitalei, de unde pornesc cele mai generoase pronosticuri şi. chiar în unele ziare de prânz, anexe poliţieneşti care îşi târăsc viaţa din reportagii prost scrise.

Dar într*o ţară mică, cu complici cârpaci sau fără simţul solidarităţii de breaslă, Şandru se plictisi curând. Visa mai multă libertate şi lovituri zgomotoase, care să-i aducă o publicitate serioasă. Viaţa lipsită de trepidaţie a unei capitale sud-est europene i se păru plicticoasă, înăbuşitoare. Influenţat de filme şi de romane poliţiste, de viziunea unor metropole uriaşe ou aglomeraţii de pietoni , vehicule în mişcare, fur-

nicare unde te poţi ascunde de agenţi, funcţionarii prudenţi şi poUticoşi ai băncilor care ridică mâinile

la comanda, atacurile în plină Zi ale gangsteri lor-vedete, apoi rolul important de jucat întro astfel de societate dinamică înfiinţată – după spusele romanelor de 15 lei – pentru a oferi ţinta mitralierelor de pe acoperişuri, în sfârşit încolţit după ultima sa spargere» Şandni cumpărase un bilet pentru Constanţa, cu scornii ultim de a emigra în America,

Era un spărgător obişnuit, plăcându-t să risipească banii şi să petreacă cu fente t nepretenţioase, însă ştiind că poliţia pune numaidecât ocliii pe cei canc-şi permit capricii nebuneşti, ajuns fără rezerve în Constanţa, căută să pară cât mai aşezat, spirale dcsgust pentru excesul de băutură, să nu lovească pe nimeni. Singura-i avere, afară de trei cravate şi o pereche de pantofi foarte scumpi din piele de antilopă, i-era o scrisoare de recomandai ie pentru un oarecare domn Jean, marinar civil, ca re-şi făcea veacul pe la „Comandorul Silrie" şi trebuia să-i înlemnească îmbarcarea clandestină. Din nefericire, după izbucnirea războiului, omul lâncezind fără afaceri. îşi mutase reşedinţa din Tomis şt cu toate că Şandru îl aşteptă zile întregi deslanţuind admiraţia CrisUnei pentru statornicia sa, binevoi să nu-şi mai facă apariţia.

Ca orice bucureştcan. Şandru preţuia eleganţa mai mult chiar decât băuturile şi cum avea nevoie de pa ralc, de haine şi de relaţii, rămase mai departe în bar, pândind prima ocazie să-şi întâlnească ,.dator- .nîcuFA Ştim duse cu trecere la femei, aştepta poate o Străină cu bani mu Îţi. o nevastă de marinar sau o curtezană să-i procure cele necesare plecării.

brărlencele îl admirau. în>ă în urma sfaturilor categorice ale lui Vasi – prevăzător cu vameşii noi pe fcare S. M. R.-ul ii aducea pe neaşteptate

din cele mai îndepărtate colţuri ale ţării se ţinură de-o parte. Vapoarele soseau tot mai rar în port după retragerea flotei româneşti pe Dunăre şi cu câteva luni înaintea blocadei. Şandru terminând ultimii bani, se angaja mecanic la uzina electrica clin Aegi us. la marginea nordică a oraşului, petrecând mai departe în Tomis, inc speranţa unei ocazii care să-i ducă în Vara dolarilor.

Obişnniţii locaiului îl respectau, gasindu-l ţeapăn la măsuţa de sidef, mereu treaz şi cu capul limpede, fără a se dispune sau a face curte dansatoarelor, carc mai toate-l găseau pe plac şi-I priveau stăruitor de pe ecena. Cu toate că instrucţiunile cu privire la oaspeţii acchol lui toi i erau precise la „Comandorul[5]', nimeni nu îndrăznea să-i ceară să consume mat mul. de cele doua păhăruţe de coniac sau să intre în vorbă rocin- trebat, căci noul venit arăta ca un lip vânjos potrivit de statură, cu bubele răsfrânte felin pe obrazul cam col piros. Ochii verzui, ascunşi itidăriitul pleoapelor nemişcate, arătau siguranţa cuna deprins sa înregistreze cel mai nevinovat freamăt şi dădeau un aer <le ferocitate chipului său, o nepăsare crudă, de ghiaţă. Ori tocmai aceste amănunte o atrasera pe Cristina^ o făcură să-î dorească prietenia, fără a-şi da scama ca toată purtarea aventurierului e dictată de calcul

Şandru işi făcea apariţia în local la aceeaş oră şi pleca printre ultimii spre uzina din marginea oraşului undc-l aştepta o muncă grea. Pasca fără grabă, cu hainele sărăcăcioase periate şi călcate impecabil, cu cravata fără cută. Se oprea -o clipă în usc şi plimbări du-şi privirea peste mesele pierdu te'n fum şi gălăgie – aştcplându-se mereu să dea domnul Joan – îşi ducea cu un gest reţinut ţigara la gură, fără s'o privească, ceea ce trăda pe omul ce mt-şt pierde uşor cumpătul, ♦nai mult interiorizat decât expansiv > cu aerul

1
8
uzeul Digital al Romanului Românesc
fistatransiivania.ro/mdm933-1947

reţinea care-l au militarii proaspăt gradaţi.

Nu după mult, Cristina începu să-l hăfţuiascu cu o stăruinţa îngrijorătoare. Îi muta măsuţa preferată sau trimetea pianistul cu plete albe de zăpada sji-l întrebe» mereu dacă nu doreşte ceva afară de coniac. Şandrn avea privirea neîndurătoare pentru un nepoftit ce i se proptea cu tot dinadinsul înainte şi bătrânul se fâstâcea, căsca speriat ochii, se retrăgea plecând u-se pana Ia pământ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

Inevitabilul nu întârzie. Într'o seara, după ce se aşează lângă scenă prcgăLindu-se să revadă neobosit acelaş program, pianistul se prezentă la trei paşi, zâmbind trist:

— Ne pare rău, domnule. Patroana a spus că dacă nu consumaţi, trebue să liberaţi locul.

Onorat cu indiferenţa obişnuită, bâlbâi câteva proteste politicoase şi socotind că şi-a îndeplinit misianeaţ se retrase fericit la pian, dând semnatul pentru începerea .dansului. Atunci veni şi Cristina pentru prima oară lângă umărul hu şi chinuiudu-şi batista, îi spuse încet, să n'audă lumea din jur:

— Nu-i frumos ce facil Daca nu comanzi, decc o- cupi masa?

♦— Mă simt minunat, mormăi Şandru privind una din curtezane.

— înainte n'ar H fost mare pagubă... stăteam mai bine, continuă ea pentru a găsi prilej să întârzie şi coşi întrinu amestec de slăbiciune şt mândrie rănită. – GânJeşt'c-le ca şi noi trebue să trăim.

— Nu muriţi doar, constată Şandru, intorcându-j de-abinelea spatele.

Frumoasa patroană se înapoie înfrântă la contuar şi din ziua aceea îl urmări cu o grije care revolta breasla negustorilor înspăimântaţi de războiu, cum se aşează liniştit la aceeaş masă în localul tot mai gol şi priveşte atent numerele artistice, frără vreun gest de nerăbdare sau de satisfacţie. Iar când Şandru fixa „sarong"-ul exotic al vreunei dansatoare, pentru a-şi putea croi nesupărat planurile şi iluziile sale, bănuia că idei realiste trebuie să-t preocupe tot timpul, că ar fi îndeplinit şi-ar fi dus la bun sfâr=it ceea ce şi dorea. E adevărat ca nu prea ga?ea, oricât ar fi căutat, motivul ce-l împinsese sa ceara o marc sumă dela Va< (fiind refuzat, după câte spunea Ovezea) şi sa piardă nopţile la „Comandorul" fără să choiuiască sau să se lege de curtezane.

Muzeul Digital al Românilor de Pretutindeni
http://catatransiivania.ro/mdm933-1947

1 Pâinile la românesc şi pe Hemcca, căruia

CHIHAIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

■nu-î ardea de scandal în situaţia în care se afla ea se duca personal şi să ceară socoteală incomodului client* Pentru a scăpa de gura fiică-set, bătrânul îşî încheie tunica până la gât în căldura de cuptor a nopţii torn liane, jşi băgă mormăitul pipa în buzunar şî o luă agale, cu un aer marţial* Sigur pe sine, trase un scaun lângă Şandru şi rămase mirat că acesta, nici nu 4 cade în genunchi, nici nu se ridică să plece. Difereuţh de vârsta, de rang şi de aparenţe, aţâţă intre «ei o ostilitate cu neputinţa de risipit*

—Sunt căpitanul Hemcca, se recomandă patronul, îă^ându-se pe spate pentru a părea mai drept, Localul acesta hni aparţine şi l-am făcut i.hi£>ă mu Îţi ani de muncă pe mari şi du pace era să-mi pierd viaţa în câteva nau fragii. Catargele de lângă dumneata ar putea povesti întâmplări pe care nici un murilor iPar Îndrăzni să şi le inchipuc; valuri furioase, ceruri de iad. nopţi fără speranţă. Văd că zâmbeşti, tinerel Tini face impresia că nu ştii ce-i aia un trincher, dat faci pe grozavul* Ai putea respecta părul unui om albit în luptă cu marea î Nu mi s'a întâmplat până acum ca cineva să-mi batjocorească barul şi prin asta să mă insulte personal!

Căpitanul Hemcca? Am auzit de d-ta... chiar tipul cu ciorapii pe mână mi-a spus că eşti gata sa faci o afacere cu mine, deşi nu i-ain cerut să-mi recomande negustori. N'ai putea să mă lămureşti ce se învârteşte pe-aici? Uite, nici acum nu ne slăbeşte din ochi!

— Un voiajor! făcu Hemcea cu dispreţ – Atunci.** Cred că ne-ain înţeles „Comandorul" e un local de -mâna întâia şi dacă n'at bani poţi petrece în taverne mai ieftine.

-— Slai puţin, JTrarmură destul de limpede

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 .

Şandru, pe când fostul cambuzier se ridica mulţumit după o victorie atât de uşoară* – Nu ţi-am promis nimic! Şi găsesc ca eşti un tercheaberchea, daca mu svârli pe

Se vede cuie de-o poşta că nu eşti căpitan, cum nu rmit cu amiral.

ISemcca încremeni. I se păru că toata himca-I priveşte ŞÎ aşteaptă răspunsul, deşi cuvintele fiucsera rostite foarte încet şi pianul făcea gălăgie* Se reaşează^ roşit de mânie.

;— Polliin o foarte bănuitoare în Tomis... Un agent mi-a cerut informaţii, şopti amenințător.

Şandru strecură mâna în buzunarul hainei, ca şi cu ui ar l i vru t să-şi scoată o ţigară. În clipa aceea tangou! argentinian c dcslănţui frenetic şi o Carmejx- cita bálit cu sălbăticie tocul în podeaua estradei.

— Nu mai spune, mormăi el. l-oi dat?

— Prea le grăbeşti! îl dojeni lleincea, Curnândii-şi un pahar dîntr o sticlă rămasă pe mă uţa alăturată, cu un zâmbet care nu se hotăra să fio nici înfricoşat, nici binevoitor. Câţiva strropi de licoare căzură pe üovor. – Bineînţeles că nu i-ain dat utcio relaţie. Ce ştiam de dumneata? Pari om cumsecade, n'o să stan să de-cos pe cine-mi intră în local. Mă interesează viaţa dîenţilor mei cât bunicii negeii or de pe vapoare, termină de:cheindu-şi bumbii gulerului. – Cald, nu?

— Nu-mi place pălăvrăgeala, zi c Şanclrru. Sunt o fire sensibilii .şi dacă 1c-aş vedea legănândii-te de 1 rân- jjhiile ca Largului ăsta, n'aş consuma nici doua păhăruţe.

— Am vreun intere* să-mi gonesc clienta? Dă-i încolo, inii î'pe numai zile fripte.

— Ia te uită! ¿c mină Şandru. Lumea spune că la „Comandorul" eşti în siguranţă. Nu sunteţi înţeleşi cu vameşii?

Dar patronul se strâmbă, rtdicâiidu-se greoiu:

— Lume Tea!

Apoi dispăru cu un rânjet carc-i ascundea pro?t

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 .

toată ama nici unea. „Am aranjat”, o asigură pe Cri- stina, dar Şnnd rii un un să vină seara de seară, bucn- râudu-se acum de toată atenţia lui Hcmcca, cacc-I conducea dela uşe şi aştepta comanda în picioare.

B Muzeul Digital al Romanului Românesc
13wistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

Urinarea înciudată curtenitor rea primire a străinului şi puterea pe care părea s'o aibă asupra tatălui ci. Odată, când sosi mai devreme ca de obiceru în salonul gol, se aşează la masa lui, priviiuhi-l cu răceală.

-— Câteodată mă întreb ce păzeşti d-ta aici. Se vede că te-ai îndrăgostit de Tanţa sini de Vcronica.

—- Nu, zise ei. Mi-am pus în minte ceva şi aştept zile întregi fără să pierd speranţa ,cum vezi.

— E atât de importaiit.. .ce trebuie să ţi se n-lâmplc?

— Hm. foarte! Dumneata îmi dai curaj, altfel de hiult aş fi disperat, făcu cn o imperceptibilă bă lac de joc.

— N ai meserie? întrrebă Cristina, îmbunată.

— La Bucureşti eram electrician mecanic. Acum lucrez la uzină.

— Timpuri grele.

— M'am cam săturat, mărturisi şt Şaikdru. Unde-ţi arunci ochii, numai mizerie. Poţi să stai cu mâna*n sau şi să putrezeşti de plictiseala.

— Ai dreptate, îl aprobă fata, cu toate că nu uite- legea. Acum se trăeste greu în Tomis, toată lumea viea să plece. Noi avem rude în Caraomer şi s'ar putea să mergem acolo dacă închidem localul. Avem o mătuşe şî un un chiu, nu suntem străini. N'ai să mă dispreţu ieşti câ m'am născut într'o fermă?

— la te uită! făcu Şandru să fie amabil, dar ferma, îl interesa cât şi clcctrodinamcle.

— Dai Pc-acolo nu vezi decât iarbă şi iarba... bivoli plini de no roia şi locuinţe de piatră. Nn-i frumoasă astfel de viaţă?

— Numai pentru atât? dădu Şandrru din umeri. Mi se parc că n'ai gusturi tocmai alese.

Dar Cristina o luă drept gluma.

— Şi lată spune ca d-la. Nu-i place viaţa la ţară, spune că n'ar avea prieteni acolo, înţelegi? £t consideră pe toţi clienţii foarte sinceri. Sunt însă... ' -— Mî se pare că n'ai prieteni! zâmbi

Şandyu.

■— Nu, râspunse Crîstina şi fugi la coiiluar f ără a-şi lua ziua bună.

14t câtva tbnp, îi mărturisi că venirea lui ii era cât se poate de plăcută.

— Serios? făcu. Şandru nepăsător, ca şi cum ar fi exclamat; „Nu mai spune P’

— Am impresia că eşti de-al casei, un cunoscut vechtit. Tata vorbeşte cu o mulţime, dar eu mă plictisesc la contuar.

— Poţi să pleci dacă uu-fi place!

— NWe cine-nil ţine locul. Fetele sunt mai mult la. plimbare. Asculta, ü propuse pe neaşteptate. – Nu vrei sa mergem Duminecă spre Igazul? Am să ţi-arăt uiuîe-am c rcscu t eu... şi ne în toa r<;cm în ain te de – a veni lumea.

■— S’a făcut, aprobă el şî-i păru că descopere o privire de triumf în ochii albăstrii. „E serios., gândi. ..Fata e îndrăgostită lulea de mine'*. Adaogă cu voce tare:

— îmi convine, cu toate că vroiam să văd un film. Vino să mă tei dela uzină dacă nu te oboseşti prea jnult. Bineînţeles, nu-i nevoie să spui băieţilor că eşti de ia Comandorul”.

- Înţeleg, răspunse ea şi plecă privirea.

În prima Duminecă, ocoliră amândoi ţărmul ghiolului ¿iul. de-a-lungul cărămidarii lor şi grădinilor de zarzavat din marginea Constanţei, pe o potecă care tăia Jahalele şi petecele de cultură. Motoare de scos a pil se ai izeau < Iu dun xd u tăb uşit în de păr tare, a poi ¿opului aducător de viaţă prelingându-re pe jgheaburi înalte şi oameni aproape goi, răscolind cu furie şanţurile înguste pentru a abate apa ghioluhti pe suprafeţele ins etate. T re oca u printre iastâcu ri 1 e înalte de stuf, printre ţarcuri de bolovan, peste armane lutuite ca un podmol de casă.

Pe şoseaua Constanţa—Tu leea se târâm căruţe leneşe, rar câte un camion, care stârnea nori

statornici de praf, în goana spre carierele din Canara şi Cogetia.

Şi iar trecură prin grădini, prin smârcuri asciune» prin tocmiri sterpe, cu o iarbă firavă şi cu aeceaş piatră de pretutindeni. Ca să scurteze drumul, apucară pe o cil rare mat bătucită intre h miri le de grâu şi orz. Părea că ui urma lor. ziua păleşte,

— Dînc c*a asfinţit* zise Cristina, Soarele scapătă spre apiB<

I:Ur adevăr, dincolo de linia ştearsă a pădurilor déla Horadar, soarele 5c învesmânta în nori pâlpâi- (orí, nem iţeaţi, c:i gravaţi în aramă şt câmpia prindea o lumină mai re^e şi mai scăzută. Nerăbdători, gr cerii începură' sa se cheme printre buruieni.

Trecură de marginea ppu cana ¿t oraşului şi după mai bine de cinci kilometri ajunseră pe faleza dintre port şi Laxui, de-asupra mării. Kcum se odihneau sub pinii uriaşi ,care îţi clătinau neîndemânatici *i greoi, crăcilc stacojii.

Cristina lăsa ca briza mării, ce batea tot mai stăruitor cutremurând iarba măruntă a platoului, să-i desfăşure părui greu, nemişcat. Rămasei în picioare, ca o stăpână feciorelnică şî n-tot-stăpânitoare a ţărmului şi vălurile pământeşti tarile înapoi, o făceau să pară îndrăzneala şi războinică.

Bar Şandru începu să regrete finind pierdut, (şi aprinse o ţigară şi cliiiuiind un biet pain, se mângâia cu siguranţa ca fata îi va aparţine peste puţin şi-şi va vedea răsplătită pierderea de vreme déla „Comun* dorul". Era timpul să părăsească serviciul dela uzină şi să se gândească cu hotarîrc la plecare.

Simţea pe umăr capul delicat al CrUlinei şi parcă adierea >.iveala a vântului îi contura buzele inlriuu zâmbet nepieritor, îi porci Li ia ochii, îi împietrea părul roşcat, în tăieturi, crude, barbare.

JOS, în poalele falezei, aceeaş buréala domoală pornită din largul mării, mână încet ti vele de

spumă către plaja umbrită, se strecura susurând printie crăpăturile şi buruienile peretelui oblic, ndiicând până sus o mireasmă de apă sărată şi de azur, Crestele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.transilvania.ro/mdrr1933-1947

rupte do ţărm st ramate acum ca un tribut în mij-locub va'iirilor» se chirceau netrebnice ta poalele peretelui. gata să se cufunde în mare»

Noaptea se lalea nesimţita de pe albia secată a Cnruigci şi stăpânea proliid tăcut de ane; rostogoli sici ii-se ;n fu'giriri încete. care a!erg:ni parca în urmii soarelui şi 5'0 destrămau» aruncând umbre fugare dca- Ripru ptatoulm bătut de vaiit, Stele îc erau nea prinse* reci ea întunericul.

Plici isit de popasul fă rá ro*t, Şandru privea cu regret cum se laşii noaptea. Partenerii de şah delii cafenea îl aşteptau desigur nerăbdători, căci obişnuia totdeauna să iacă o partida înainte de-a intra Ia .»Comandorul", pentru a-şi struni furia de prizonier» care izbucnea câteodată cu toată stăpânirea de sine. Când nu era fa ..Cafe Continental" camarazii dela uzină ştiau cu-l pot gasî în unei din casele publice de pe strada ?d freca sau Take r onest u – departe do Tomis, unde trecea drept foarte cumpătat şi serios – petrecând cu femet. De fapt nu-i prea plăceau dansatoarele. nici curtezanele delien te dîn Vechiul Oraş» şi prefera tărăncile simple sau fete grase. plesnind de sănătate, care râdeau cu toata gura de glumele lui seci şi ţipau când le pic-nea cu dozai palmpi, ca a,pai rá-' sărute pline de recunoştinţă. Cu o'o colinda toate spckmcîlc, Hisprumântundu-'c. înşelând a-le, snudgân- du-le panii la unnj toţi banii »etnii firesc obişnuit.

Cnstîna? l!m» foarte frumoaso, dar iiu prea bine făcută pentru dragoste. Era svekâ şi palidă, cu buzele prea Iu ic pentru a ueslănţui patima, 911 ochii lipdii de căutătura sălbatecă a aniantelor preferate. Privirea ci nu dorea nimic, se rătăcea într'o negură tristă şi nelinişti toate, trecea fără a se opri paste adunările omeneşti, unde el se simţea bine, avea gusturi ciudate. Cu siguranţă că

u’o iubeşte cât de puţin, biata fata$_x$ parcă nici n’o simte pe umăr. Boţi sWorini cu astfel de amănt lângă line. flej» nu cumva s*a prostit? Trc-

P A VEL CE 1IH Al A

buic neapărat ¿o cuoei'ească, sa nu piardă vremea cu mâinile n sân»

Pus cu dinadinsul pe fapte, se plecă s'o sărute $_4$şî cuni ea îşi ascunse melancolică faţa, ti aminti de lucrul oe-l aştepta a doua zi şi de îndatoririle unei patroane de bar. Cri stâna nu-l ascultă, sări în picioare şi începu să coboare treptele uriaşe de pământ roşcat, spre plaje, în primejdie la fiecare pas de a-şi frânge s^{âtuL} . . _

— Nu te prind eu? strigă Şandru supărat şi începu s’o urmărească, coborind pieziş râpa destul de repede. Pământul fără mic io s i se rostogolea sub tălpi .şi umbrele tot mai dese ale inserării îl făcea să intre orbeşte în tufe de ciulini şi ararîel. li venea greu s’o urmărească, căci fata cunoştea oca mai asu- cunsâ grotă, închisă de perdeaua buruienilor unde sterii şi cormoranii negricinşi işî găseau adăpostul.

Prin tr’LUI salt îndrăzneţ, Cristian căzu în genunchi pe nisip, dar se ridică numaidecât şi înaintând lângă mare, păşi pe covorul de muşchi verzui al mici lespezi, un colţ sfârtecat de stânca, ce împungea îndărătnic întunericul mişcător al valurilor.

În capăt se opri, apoi se ghemui la marginea apei şi ducândv-şj tn căuşul palmelor propriul suflu. îngreuiat de fugă. îl adânci în unda călduţă şi nestatornica. Curent ii nevăzidi îi tăiau mâinile spre larg şi o lăsau neîinsufleţită, gânditoare, stăpânită de o pace nouă.

Şl pentruca Şandru o striga dela un capăt la altul al plăjii, căutând-o furios, începu să arunce scoici mărunte m apa, ascultau du-le cum se cufundă, clipocind. Apoi se tolăni cu tot trupul pe piatra rece .şi umedă, lăsând necunoscutele scăpărări de întuneric 6ă treacă pe lângă ea,

gustând cu un fel de placere copilărească îngrijorarea şi slin gheri rea prietenii lui. în orice caz nu trebuia să ţştic că e la câţiva paşi, ui- tinsă pe lespede.

S[5]ar fi putut totuşi ca, plictisit de alergătură, Şandru

•a Înapoieze singur în oraş, înspăimântată, Cristina traversa într*o clipă plaja şi cant! aventurierul trecu ftucrând-o pe lângă mal, deşteptând şo pâr lele adormite, îi sari în spate, cu tot trupul destins ca un arc.

Şandru ¡şi Înăbuşi mi strigăt, dădu sa lovească. Şi aproape furios pe fetişcana ce-şi batea joc do el, vru s'o atragă hitr o strânsoare de cieste. Dur trupul mlădios îi dispăru din faţă ca un fum, se răsuci ni- zajid tot mai stins şi vrând n ev rând trebui s'o urineze printr un loc sălbăticit, năpădit de dune şi de tufe încâlcite de limba-câinelui, ca nişte buchete o norme şi ţepoase răsărite în calea celor doi oameni mărunţi ce alergau ca gândul, apoi printre râpele ro- gietice delii marginea mării, prin fântânile de intunerec ale gheţarilor dispăruţi, prin circuri largi de pietriş năruit care sfârtecau coasta colinelor, prin eroziunile strâmbe, primejdioase. descoperite toate din pătura de loçss, de marc şi de Crivăţ – şi iar po nisip.

În dreptul cazinoului din cartierul \ ii, malul se depărta de liota nil înspumat al apelor şi atunci se urmăriră printr'un fel de întunecime egală, traversăm) (itnU'til încremenit ca să se piardă din nou în mantia de umbră grea a falezei lot mai apropiate; se auzi ca un fluturat de frunze uscate, năruirea pământului, fărâm ¡cios sau algele sticloase rupte de pe lespezile îngropate în nisip.

Luna işi întări paloarea printre crengile îndepărtate ale pinilor de la Omurgea şi hi lumina nopţii pontice, trupurile celor doi fugari luară forme uriaşe, ea de fantome. rufele părură şi mai negre în nemişcarea lor. iar în dreapta prin brazdele adânci ale văilor sterpe, se zăriră pretutindeni ogoare pustii luminate de lună, ţinuturi unde amintirea vieţii pierise pentru totdeauna.

Cristina îl luă de mână, înveselită de respiraţia lut şuierătoare, neprietenoasă. Ajunseseră la

i şi Lj Muzeul Digital al Romanului Românesc
l<^A^a~evistatransilvania.ro/mdrrl933-i947

sfiarcările viclene din apropierea Lazul uhu $i răsuflătorile coclite

ec cuscttu Îndopate cu tufe putrede de pipirig* unde te puteai rătăci Iară speranţă» ca fluturii negri ai nopţii prinşi în. aceste hăţişuri. Cu mersul lui ţeapun Şaiuini se 'mpotmolca mereu hi mâzga de ierburi ce răspândea un miros sărat» era silit sa se gândească cu groază la manşeta plina de norma a pantalonilor.

— iXu-nii pî:tce pe-aici, mormăia. Ce dracii găseşti plăcut în pustietatea asta? Mai bine sa ne întoarcem 1

O ceata grea şi calda stăruia peste mlaştini .4 aveai mereu senzaţia unei lunecări apropiate, şerpuirca unor bronthozauri i'tbcoliud noroiul băltoacelor» stârnind plescăituri neaşteptate la doi. paşi» legănându-şi cupolele momii uuase pentru, a adulmeca prada. Parca că monstrii se îneaerh pe tăcute peste pământul îmbuibat de umezeală» caută ds-lanţuiţi pentru o clipă» spre cupola pliimburie a cerului» unde luna se zarea acum ca o pata gălbue. împestriţata de licăriri rele şi verzui, poate ochii reptilelor reflectaţi în palidul astru, poale nestematele miilor de broaşte ce orăcăiau în marginea lagunelor, amuţeau la trecerea celor doi tineri şi izbucneau mai ascuţit, unuâriiidu-i cu împungă (mi sclipitoare şi veninoase.

Şa mim ar ií dat inai bucuros piept cu zece poliţişti, decât să se tot lase tacit de o iată grăbită priit tec ierul de coclauri. Din fericire, lumina se limpezi curând şi descoperi de-a-lungul ţărmului un linţo-ui grea de argint topit pd care îl legănau valurile <l<>- moale ale apei. Se zăriră şl lotcile negre ridicate cu vârfurile spre cer şi ca un paznic al fantasticului regat* Castelul părăsit» părând din depărtare inruilcţit de stele căzătoare şi de licuricii ierburilor ce năpădiseră saloanele, sub cerul adânc al mării, oglindi ndn-şi podoabele într'p limpezime de eleştaruri adormite iu ptr» umbra.

i şi Lj Muzeul Digital al Romanului Românesc
l<^A^a--evistatransilvania.ro/mdrrl933-i947

Vaktrile ii murmurau slava 1a picioare, în vreme ce vârful înaltei porţi priveghea mândru înălţimile întunecate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-2947

Dar ouată ca bietele opaiţe din Lazul. peretele apăru covârşit de bătrâneţe, scorojit 4c nisipuri, iar ferCMveîc goale ca nişte orbite imense, cascandu-se ameninţătoare.

-- Nu-mi place deloc, zbe Şandru. Altădată...

— Prinde-mă! râse Crîslina şi sări înăuntru prmtr'o crăpă (urii pe jumătate astupata de bolovani căzu ţi, lăsând în urmă o fluturare argintie.

O chemă pe Brain. dar ecoul li înapoia cuvintele faru răspuns. Apăru tocmai sus, ia una din ferestre şi strigă către Şandru, care t'esări speriat.

— Ce Facem aemn? N'nm cheia dela cameră.

—' Cam târziu mă'ijtrebi, zbe aventurierul îmbufnat. O să ne odihnim şi iar o să ne scoatem ochii pe unde-a 'nţărent naiba copiii.

Dar Cri tina scutura din cap, încăpăţânată. Dorea să-i arate camera unde copilărire, patul, iconostasul, caravcfhi roşie din tavan, să se prefacă că ştie să dea în nisip; toate erau şi-acum la Iovul lor. numai că btata corabie tivea pânzele sfâşiate de-attUa joacă. De jos, cl strigă supărat cu o notă forţată de galanterie:

— Dacă dispari iarăşi, nu mă mai vezi!

— I^'ai decât, ai să faci drumul de două ori pe-alât... Şi să nu te împotmoleşti în lagune, striga, depărtân- dn-se în besna încăperilor ruinate.

Cristina păşea cu siguranţă, alungând scânteierea licuricilor şi deseori simţea peste faţă adierea puternică a liliecilor speriat i. care sburau pieziş, eu fâlfâiri spasmodice către zidurile groase. A ¡unse intruu Lac de unde porneau tieplelc de cărămidă spre hrubele de jos ale Castelului, unde odinioară lâncezeau dcţriruii, iar acum, pulberea câtorva o*eintnte risipită lângă fiii rele fixate solid în tencuială şi ulcioare cu apa de mult secată.

Domnia lunii se sfârşea la aceasta intrare a

tărâ- arurilor'sub-pământene. Şi înainte de-a cobori, Cristian ridică dmtr’o firida o feştilă grosolană muiata în catran – din cele pe care lazulenii le întrebuinţau

în nopţile bogate în peşte – o aprinse liniştita, a[N>I jşi lumină calea, cu torta de-a^upra cap» lui. La sfâr- şiVul treptelor largi, o cupolă italienească ,.tii fresca" distrusă de fumul lumânărilor şi de umezeală, yC sprijinea pe coloane scurte şi puternice. niaî bine zis pe ghin rele şi căpăţâinfe turtite ale unor capiteluri rep- tibcnc. Din părţi, pământul năvălise mereu sub bolta gârbovită de greu laica ¿uiilor şi Cristian era nevoită sâ ocolească locurile unde pardoseala se despicase de surpă turi şi cutremure. Era aeceaş tăcere grozava ca într u piramidă pecetluită de veacuri şi iturnai făclia oc ardea cu o lumhiu egală, în ¿ierul închis, fărâmele de pir muribunde înscilate de-a-lungul drumului. dădeau tui slab fior de viaţă acestei creai iî uinauc prăbuşite pentru totdeauna în neantul intuiicrcculm.

— Sini con. Sini eon! strigă Crislina. deşt ştia că idiotul no poale auzi. Pleca lori ÎI spre fiecare ungher şi flacăra îi descoperea faţa dârză şi feciorelnica, scântei« rea mistică a ochilor. .1 se păru CÎI distinge în ţărâna de pe lespezi o dâră tărşită, pe urmii găsi băţul de salcâm cu care fostul jefuitor de epave işi purta trupul, în sfârşit dădu de Simcon pe un snop de paie în în tu ticreind cel mai adânc. Lumina iot mat vie păru că nu făcuse itîcio impresie asupra bătrânului ca ie aştepta poate cil steaua căzătoare să-şi. urmeze prii buşi rea, neputându-£C opri abliuri de întunericul blestemat al propriei conştiinţe. Cristina ştia că ar fi fost, zadarnic su*l întrebe sau să-i ceară ceva, fie şi prin semne.

Se apucă sii caute cheia prin paie şi cum stătea a- plecata, de-odată o ¡sbi LUI freamăt necunoscut, care ebucinma întunecimile, dar niciun svon nu ajungea până la ca; simţea aceste proorociri doar în suferinţa omenească

de pe faţa lui Sun con. Idiotul tşi arătă neliniştea mişcând cu greutate degetele strâmbe, ceea- ce însemna că e bântuit de o mane teamă. Dc altfel, de la moartea lui Terzi, Bruia i se plânsese adesea că bărbatul ei dă toate semnele unei nebunii renăscute, care s<y mistuia în mintea-i J negura ta. Cristiua de-pârtă o clipă făclia, apoi îl lumină drept în obraz, dar S im con îndrepta mereu arătătorul, arătând că şi în beznă lucea a ce laş lucru.

Ochii lui treji. Găseaţi de groaza nenorocirilor, obrajii scolâlciţi de suferinţa tuturor, ii strânseră inima. O cuprindea rcrnuşcareu că-l uitase în salonul fastuos al „Comandorului", că plecase din Castel, pârăsiiidii-l pe el, pe Braia şi pe pescari. „Poate e pe moarte'* gândi fără sa vrea şi il rezemă mlai bine cu spatele de perele. ii îndesi paiele sub el, ii puse strachina la iude-mână. Ştia că pedep-e grozave ar împietri-o daca ar încerca să*-l <taică afară, sft-i dea altceva decât pomeni pentru hrană, aşa ca-i făcu o cruce «le-asupra şi împăcată se întoarse odată cu lumina spre treptele tară mutaţi de sub luna.

Aproape nu-şi mai amintea de Şandrti. când se auzi chemata. Urcase sus într'o încăpere de la etaj şi plimba în potopirea argintie a pereţilor dela un capăt la altul cu mersa-i (ca pan. Nemulţumirea lui o înveseli. Se simţea alutkdc stăpână pe locurile unde străinul trăgea cu Urechea, oprhidu-se di.ii când în când stingherit de atâta linişte. Era mai bute că nu găsise cheia. Se strecura iarăşi şi-i prinse cu putere braţul. Ş andin şi-l trase, ca fript cu fierul roşu.

— Parc'ai fi vrăjitoare! mormăi el, sil în du-se să-şi ascundă teama.

— Mai ştii! râse fala şi se opri în dreptul ferestrei, nemişcată. Profilul i se contura pe fondul de argint al mării, iar panu-i părea o

aureolă bizantină. liespiru anevoie, atâta drum o ostenise.

— De multe ori am vrui să mă întorc aici, înainte de-a te cunoaşte, mărturisi, dar tata nu* mi dă voie, c certat cu femeia care în a crescut. Ştii cine*i Bruia? Stăpâna Castelului... .

— Tu eşti stăpâna, murmură Şandru, în torcân du-şi privire« dela luciul ameţitor ui murii. PTain văzut fată mai curajoasă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.istoriatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Toţi ştiu că duh unic nu-ţl fac rău» De multe ori m'au păzit să nu cad în marc dcpe râpa pe care o vezi, spre Agigca.

— Prostii, dădu Şandru din umeri şi caută din iwxi iară să vrea spre stâncile enorme de gresie sură«, «ave-şî adânceau spinările tărcate de muşchi, JU jocul apelor fosforescente» – Mă gândeam că tu»., mai bine ai veni aproape...

Ea mi-i răspunse şi-şi rezemă coatele de pervazul ferestrei, iac în mişcarea aceasta, umerii dciicaţi se strânseră în rochia simplu, părul lung, mătăsos ii a* coperi obrazuL Toată voioşia îi pieri c ca prin farmec. Dacă i-ar fi văzut faţa Şandrn ar îl înţeles că c gata să plângă.

— La Castel eram mult mai fericita, şopti. Toţi din. Tomis sunt foarte... grăbiţi şi numai distracţie cer de! a o fată. Eşti singurul care te-ai interesat de miiic-

Lui Şandru nu-i convenea sentimentalismul, acum când dorea s'o cucerească cu adevărat. Cu toata briza dinspre marc, noapiea era călduţă şi buruienile chircite în jur, exalau o bucurie liniştită şi reţinută. Nu putea spune lucruri cu două înţelesuri unei fiinţe atât de triste, care-şi plângea viaţa. În sine blestema sufletul femeiesc şi pornirile lor neînţelese, Mormăi deznădăjduit, uitinzându-se pe nisip:

—- Dacă-ţi face plăcere putem să mai etăm. De la •erviciu tot am întârziat.

Dar ea urmă fără sa-l audă:

— Când s'a întors tata, credeam că vom începe altfel de viaţă. Era atât de vesel şi avea buni. „O să trăim oa'n rai'[1] spunea. „De-acum lui vel mai munci, prinţese..?' Vorbesc aşa ŞL ducă-ar muri mi-ar părea rău... N'aş mai avea pe nimeni.

— Parcă spuneai de-un. unchîu...

— Nn ştiu dacă m'ar prind la ei. Mi-ar fi plăcut foarte mult, acolo la Cava omor.

— Hm, mă îndoiesc că fi-ar prii. Nu prea te văd

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cărând ciubărul cu lapte. Uitc-aşa cum eşti acuma, arăţi cel nial bine,

— Glumeşti, ii privi. Cristina cu seriozitate. Aici nfa
adus doar soarta.,. Când ani plecat cu ta ia aveam opt ani. După cu Le-am Înţeles mai târziu, n'au prea lost Hxuţ urniţi cit meseria luí de marinar. Au crescut do tui ti ci. străin, curc-n dat odată pe la noi, dar nu
l-am văzut... Mi-a căzut şahii, se plânse, ca să-şi as- cunda ciño; ia.

Şnndrii se scutura cu greaţaíe de moleşea la apusa- toare şi fata îi simit înavKe de-a veni, căci umerii i se strâ.Kcră înfrigurați. Odată ca şa iul, î.J apropie ; uilureu fierbinte de obrazul el, îmbrăţişând-o şi Cristina şopti, fără să-l îndepărtezeî

— Să stăm aşa, vrei?

Din spatele Guste ml ui, luna :e înălţa nevăzută, a- prinzând locuri imdle la bostanele dinspre llusinicea şi ilorazlar. Fierăria unei căruţe ciocăni la poarta zării, 5lhigándu-¿e în lumea mu!crioasă a stepei, apoi iar auziră valurile, foşnind lucii, grăbind u-so spre ţărmul /vgigei. „Trebuo să fie a mea" gândi, căutând să-şi încordeze toată voinţa, dar nit îndrăznea s¿í se apropie mai muk de răceala de status a prinţesei, deşi -imţea în părul ci, un uşor parfum de pelin sălbatec. Sc mira de calmul Crúiinei. când el simţ ea în üoaptea lucie furnicături prin tot trupul, aşa cum ai munca pietricele întru apa şi vakuáíe său* ciocni imul tu alud.

— Întotdeauna îmi place 3â privesc seara, murmură fala din utni şi chipul i ¿c întunecă. Umbrele ierburilor te abătură până în dreptul sor, astupând u-îe fereastra. În lumina limpede a ţari nanii, tufele de pe nbip se topiră în peté verzui, jocul apei scânteia un- ¿Ttindu-se de-a-hmgtil stâncilor mohorîtc.

Bănuia prin sal, respiraţia liniştită acum, aproape suspendata într o reculegere adâncă,

umărul delicat^ -copjlăicse. Îi spu c încet, aproape fără să-jt dea seama, cu o sinceritate neiiiţeleasâ: ,.Daca-ai veni cu min«

în America...” dar Cristina nu-l asculta şi o clipă mai târziu fu bucuros că nu i-a aflat destăinuirea.

Cum ea tăcea şi nu-i vedea faţa, ci numai privirea jaisulleţită de o viaţă necunoscută, pierdută în depărtarea împărătească a marii, o întrebă cu o curiozitate brutală:

— Poate ai ti vrut sa nu fiu aici?

Dece vorbeşti aşa?

Bar Şandni se încăpăţâna:

— Dacă mâine, să spunem, nu mu vei mai vedea la „Comandorul ?”

—- Nu poţi, spuse ea cu convingere,

— Eşti atât de sigură?

Atunci îl privi ţintă şi putu să vadă credinţa din ochii-i mari.

— Sunt sigurii, repetă cât se poate de deslușit.

Din ziua aceea neuitată se stabili între ci o legătură pe cate nimeni n’o mai putea înfrânge. Tânăra patroană, oaie păruse el ie n iilor atât de puţin prietenoasă, se îndrăgosti nebuneşte de străinul tăcut, misterios în distincţia şi forţa lui, uitându-şi cu limpid de rolul hărăzit în „Comandorul Sihie”. Curând autoritatea cu care Şandru intervenea în certuri îl făcu cunoscut în cartier şi puţinii negustori constă n Icni, începură să evite dancingiil. unde noul stăpân posac, nu le permitea cea mai mică ieşire când doreau să petreacă cu adevărat. Intro noapte desfigurase aproape dintr’o „directă* pe un bici soldat din infanteria marinei/cu un pumn sec şi cu un sânge rece admirabil, după care îşi bău nepăsător vermutul, lucru ce-i atrase nu numai admiraţia sgomoloasă a curtezanelor ci şi aprobarea Cristinci. care nu putea suferi hoarda de aventurieri şi îi zâmbea încurajator dela contuaral unde elibera bonuri de consumaţie. Prietenia pentru străin deveni cu timpul o dragoste arzătoare şi o supunere oarba, pe care Şandru o primea ca pe o dovadă firească de iubire, căutând

totodată să-şi păstreze indcpemţpnţa şi să nu-i dea nici o socoteală de felul cum işi J>e*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

trece vremea la uztită sau iu oraş. Îi interzicea să-I caute în Aegisus sau ia cafeneaua „Continental". unde j^uui şah, între şapte şi zece scara. Ba acum fiind tdgirr că fata ca mb uşierului nu poate să-i mai scape, întârzia adesea tn chefuri cu femei de rând, fericit hi gândul banilor care-i vor putea acoperi grelele condiţii ale miei călătorii în America, poate cu trenul până în Grecia – înconjurând Bosforul pe uscat – poate cu o şalupă cu motor proprie, spărgând blocada.

Cristina deveni o jucărie în mâinile acestui om calculai, care se lăsa copleşit de cadouri, fără să piardă prea multe nopţi în camera patroanei, pretextânj că-i este greu să ?e înapoieze pe lumină în Acgisus. dar refuzând cu încăpăţânare să se mute sub acelaş acoperiş cu liemcea, la îndemnurile repetate ale amantei, de a nu mai plăti chirie în cartierul dela margine« ghiolului Si ut. O locuinţă comună i-ar fi stânjenit întâlnirea cu celelalte femei şi în general libertatea la care ţinea din instinct. Spera să facă rost do bont, far* a se plictisi prea mult eu Crislina, căci din prima zâ – când frumuseţea eî îl orbi, într'adevăr – jşi dele seama cât de naivă şi sâcâitoare poate fi o fată ce crede în .^dragostea veşnică" şi în alte fleacuri. Dacă situaţia ar fî fost mai bună pentru ..Comandorul" î-ar fi cerut banii imediat. însă vedea limpede că în urma evenimentelor, caisa se golise şi cu flecare zi, datoriile creşteau. Din prima clipă se întrebă ce rost au cele şase dansatoare, care lâncezeau şt petreceau fără grije. părând păpuşi de împodobit barul gol, bătân- tlu-şi joc de tomîtanii cumsecade şi îmbrâneîndu-i râzând, când da să le apuce de braţ. Cristma nu putu să-i dea nici o explicaţie şi Şandru işi văzu de treaba, nu fără a dispreţul din

tot sufletul ca ceilalţi patroni un om ce se'ngloda în datorii pentru a întreţine atâtea curtezane cu totul nefolositoare şi pline de pretenţii.

Jlemcca fu printre ultimii caro află de prietenul fiicei ¿ale. N'avca răbdare să stea în local şi-şi petrecea mai ţoală ziua îti port, ca în tinereţe, trecând în rc-

eul Digital al Romanului Românesc
rans|ivan|a-.ro/mdrrl933-1947 PAVEL CIUIIAIA

vîstă puţinele vase ce nu se ’nctiumi su se clintească, de lungă cheiii, înţepenite în páramele unui păianjen prevăzut şi râu, care ie lavase deşarte şi fard viaţă. Când se înapoia seara târziu, trecea de-a-drcptul hi camera lui, furii sii se mai intereseze ¿e soarta „Comandorului”, întruna din nopţile calde, găsind uşa de ncrctc, intră în barul goi să culeagă ultimele încasări. .11 păru gro- xav de rău că ia La lui părăsise locul do onoare pe care i-l conferise cu atâta marinii!fie ca doi ani m urmă.

•Ara să se înapoieze spre uşe, când de lângă peretele slab luminat, se ridică o mo'ţâldeaţa, adormită deJgur în aşteptare, cu genunchii îa gură. Ovezea clipea ca un crete speriat şi-şi scotocea buzunarele, unde avea mărunţişurile. „Vulpoi afuridt” gândi llcrncca. „Pe cine naiba mai spionează la ora asta?”

Piirând că alunei l-a văzut, voiajorul veni spre el, bucuros că nu e singur şi netezi ndu-şi stângaci panii, fără a reuşi sa pară mai puţin respingător decât era.

— Ilai. spune repede, făcu Kciiicea ursuz. Nu prea om chef de vorba astăseară.

Ştia că sub aparenţa umilă şt supusă, agentul avea totdeauna de cerut o informaţie sau de strecurat un sfat poruncitor şi puteai să-l insulţi cât pofteai, dar mi era înţelept să-s refuzi, dacă ţineai ea localul &ă nu-ţi fie închis de poliţie, care lucra Liiunăbi mână cu vama. Acum purea loarte tri*t:

— Ce să vă spun? Dumneata nu ştii mai bine ca noi toii, negustori ncîiMHemnaţi? N’mn vândut nimic, pot să dorm toată ziua. Cât mai durează blocada, domnule Herucea?

Fostul marinar ridică din umeri şi rămase o clipa cu privirea pierduta. Nu ştia nici el, numai sfârşitul războiului ar fi putut decide.

— Franţa c aproape ocupată. Asculta bine: daca Franţa cade, am pierdut partida!

Muzeul Digital al Romanului Romanesc
4 Ofrande (Fanez...) de Mircea Eliade 1933-1947 PAVEL CIUBARA

Vorbiră de una de alta şi îmbunat, Borneen făcu cinste cu un vermut. Se aşeza pe scaunul de la bar şă îmi ai răsufle, în vreme ce voiajorul, cunoscând cele cu-

venite. rămase respect CM în picioare. P(îircă aştcpia •CCUÎ. În fârşît pai romd întrebă aşii, în tinere:

— Zici cu fala mea s'a urcat do mult?

- Cred că da. zâmbi uşur vameşul ţi în ochi ii fot .cir o tinda do batjocura, care nu outiit scăpa bătrânului.

— Cum crezi? Nu erai în salon?

A-lăzi a fost căldură marc ţi am venit mai de vreme şi pălăvrăgesc cu ielele.

— Sa culcat? întrebă aspru lleincea.

Nu s'a urcat singură, aş puica sa jur...

llcmcca înaltă capul. Din locul aude era, cocoiat în faţa oglinzilor ţi rafturilor goale de cristal. putea vedea vele două uşi ţi coridorul marc din mijloc, a.'cmis eu o perdea din bucăţele colorate de trestie, care ducea spre camerele fetelor. După perdea nu se simţea nici o inişoarc şi cu siguranţă că se culcaseră, căci de obiceiu se auzeau râsete ţi placi de patefon.

Ovezca ?c prefăcu că vrea să plece, dar llcmcea îl cjnîcă tăcui de haină, îl sili să-l privească. Ochii lui obosiţi erau pe jumătate închişi de o durere pro tundă, mvsvu nre/CLitâ, pleoapele urni laic de băutură. În ul- Iturtii timp bău-e cam mult de supărare şi arăta cât se poate de prost, tunica i se murdărise de ser tun. î'idond nu era tocmai curat. Cu dorinţa de a-şi face biî.jdi :u cum pier t ai nenorocirii, hâtrii nul dorea .*ă şl ie lot: xcuca mai demult, persoana?

— 11 cunoşti doarî şopti Ovczca. de-uben stă pan în-

aibfaciia. E bălăucul acela din fiecare seară.

.J> IIk bătăuşii!" cuvintele i re alungau în minte, fi. a să !e priceapă. Până şi Cristina il părăsea... se tcimne întotdeauna că va rămâne singur. Cine? Elec- •trictîiind care făcea pe

conieLe ţi pe care fusese ne- xo'i: – -l primească ca pe însuşi primarul Constanţei, deţi nu conurna decât un păhăruţ... TUI două! Ce importani.i mc un pahar sau două mai mult... sau poate o picafu^ă c îndeajuns eă reverse potirul chinurilor?

imp. udcntul voiajor se trezi apucat cu toată puterea

[îs [681 Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^AhgJ*gevistatransilvania.ro/mdrri933-1947 I\,\ VEL C11111AIA

d-c guler şi aruncat peste tejghea, trăgând după sine tui alai asurzitor de sticle şi farfurii sparte:

— Vierme! strigă liemcca cu toată puterea, astfel ca gku'iil sa i t-e audă până inîr'a treia stradă. Să-ţi ţii gura sau... . . .

Fui ia-î neputincioasa nu împiedecă pe cei doi ama uri să uree mai departe în camera CrKtmei după miezul nopţii. Între Hemeea şi Şandru se dote o scurtă lupta de influenţă, [iesle care Crbsima pluti Iară să ţină parte nimănui şi se 'nţelege că fostul cambuzier lu înfrânt şi aproape izgonit de lângă fiica sa. Lovitura ¡1 ului şi-i răpi ultimele speranţe. Recunoştea cu fusese orbit de indiferenţa ci arătată numeroşilor pretendenţi de până alunei şi că răceala, pe care o aprobase bucuros. ii înşelase, făcând LI-l greşit să creadă că ea nu se vii gândi în veci decât la interesele şi soarta „Comandorului". Tocmai Crutina în ca re-şi puse c toată iiă- dej dea. îi trăda în momentele cele mai grele!

„Chiar dacă războiul se va sfârşi, ducă voite deveni iarăşi bogat, sunt sigur că purtarea ci îmi va lăsa o rană mereu deschisă. Nu mă îndoie-c că nepăsarea fiicei mele îmi va pricinuî moartea"' işi spuncii necontenit llcrncea şi gândurile astea îl ¡nebuneam nu-l Lăsau să închidă ochii, nud ales că trebuia să şi le atcundă în sine, fiind oprit de teama ridicolului să împărtăşească altora, chiar aliatului său llvaja al Wa- sitij umllitoarele-i înfrângeri familiare.

Lumea găsi foarte firesc ca până la urmă Şandru sa se mute în camera patroanei şî să primească vizitele de curtoazie ale negustorilor vecini, iar Hemoea – atât de înfierbântat ?i optimist la inaugurare – să paşea^ca în vârful picioarelor când venea tenra din oraş şi trecea prin, dreptul uşii lor. Şandru te ncrunta, lăsând să se înţeleagă că până şi umbra de urs a ca mbuz ierului pe coridor îi e ne*fu£ierită:

— Ştii bine că nu-mi place tutunul ordinar de pîf^ spunea noul stăpân al barului, întrecu pandit-şi lectura colecţiei „Masca'' sau „Este exclus să nu fi captivat de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Edgar Walacc". – Pretutindeni tn casa asta se siente miroail greu pe carc-l Iroă rnahorca tatălui tău!

Sandra nu fuma decât ţigarete şi nu suferea tutunul de pipă, nici praful ce-i murdărea pantalonii albi eu care, ieşea pe faleza Genoveză – locul de plimbare a protipendadei – sau fumul ce se ridica câteodată din ♦ port, amintindu-i de eiectrodmamcle uzinei din Aegi- Htis. Jn general, îi placea să se îmbrace cât mai elegant din Jiunii Cristinek câtă vreme venitul era prea mic pentru îndelungata calul orie.

Disperat că până şi slabele încasări se duc hi buzunarele oaspetelui nepoftit llenicca trecu peste o- noarca sa de fost marinar şi se plân-e uii \ asi, insă acesta, plictisit de reaua chiverniseala a ..Comandorului'* lăsă lucrurile eă meargă de*a sine, repetându-i că înţelegerea consfinţită la deschidere. îl scutise sa-şi halit capul cu treburile dinăuntru ale localului. Ce cace interesa bazarul era ca Verónica să plece cu < locui neníele, ascunsă printre curtezane: cât despre avontpostul de pe strada Diana, putea să se prăbuşească în noaptea inexistenţii. dupace Cetele vor H trecut de Bosfor. Banii din Alger putea să-i ta Sandra sau Uemcea^ ii'avca importanţă care din et. Dacă amantul Cris tine i ar li reuşit să îmbunătăţească starea economică a varieteu hti şi să ceară mai pui inc credite, privilegiile acordate lui Hcmeea i-ar fi fost trecute fără ezitare. Cambuzicrul făcuse pe grozavul cât timp Tonusul se arătase înfloritor şi afacerile merseseră dela sine, pen- truca, îndată ce un nor de furtună inegura orizontul să înceapă cu vaietele şt imputările. Persanul se cam săturase de această evidentă lipsă de pricepere şi

hotărî să viziteze (>c noul venit, pentru a-şi da scama de iscusinţa şi seriozitatea sa.

E deîa sine înţeles că Braia şi Marcti, ajunşi în sapa de lemn, se bucurau din subsolul şandramalei căzute de nenorocirea cambuzieruhii şi binecuvântau blocada,, în care vedeau o "schimbare a situaţiei. Braia simţea a-dieren unor întâmplări noi şi aştepta la pândă clipe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

în cure >:n lovească iară eruime ;*i Va.4, pii'erutcttl ci iival, de copertt de platoşa cea mai ameninţătoare, ,.Comand vrui Sihle'\ Cu niîro. u-i sigur, p.eieJea timpul când >c va muta ia cari ier, rcnuirâ id îa izolarea prea îndepărtată a Lazului, înir'un loc foa :c cunu. cui j.d vizitat de lumea porturilor levantine. ?X'ar fi Cost greu ca tocatui cazul pe mâna muţi avciiL cer chei Inilor şi 2 relegat priit nimic de Goii ¿ia ¡iţa, cum era Sandru, să poată Îi preluat pe nimfa*. A^.i tuiormnlu uCitiuo despre petrecerile lui cu femeile dea stabili- inculc ie <lui no ai oraş, bănuia că uu va prinţi c rugină în cari ier. iiuă deocamdată iihivca interes s'o răcească pe Gr: lina de amant importă ţinuţi-l nou ţi despre isprăvile acestuia* Trebuia ca Ş:mdru să ra mâini stă- ' pun în „Comandorul' până când va veni \rcmon s'u îndepărteze de cL îngăduind u-i sa re vie în sunai odihnitor id mamei adoptive, după o ah enţă de câ-.iva ani/ în care treburile Castelului merse--eră mi Locmai sirăhic'i. Atunci să dea Va.4 lupta, dacă va îndrăzni!

Rămânea visătoare la fenistruicn ub-o tiaii dărăpănai* după urzi rea acestor frumoase planuri de viilor, «•»pol îşî revenea la bombăni tul tânguitor a hii Marcu. îsi dăuca ,•eama că datoria prozcoLidui Ctte sa .;casa intrigi cât mai meşteşugite, pentru a-l intimida pe licmccn şi a-l d eterni Lui pe Samlru săJ izgonească cu toi ui din varieteu.

— Localul e destul de mare pentru amândoi*

răspundea iCicnuuiL cambuzicrul glume[1] or cu Jid.clcs aşteptând şi cl evenimcistoic după sfatul PeiTmiiKui. Afacerile mergeau prea pi’ost ca iiica lui să uoata oieri CÎUC ;Gc cât noului patron* Pe deahă nai\ ’ prin i ehi- ţulc eale ca bazarul, Henuca ferea încă i*>. n ii de în- spcciiî’t' vameşilor şi polid,ti’or din oraş* Umjadit-;«e <le nehdăhirat niâln timp cât autori; ut ea mnen c-fcckia o raZ-c şi ridica uuişlcrii găsiţi fă/a asio.x

Soeotmdu-se mai îuLciigcnt, Şa mim lua act cu n eplăcere despre această rămăşiţa a puterii trecute. :oaişt îşi dădea ¿cama că-i îti propriul său interes ca barul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

fiii fie cat mai ferit de ofirinlîtilîl J Ci'l^ri *ă încaseze cât »ua* ni uit.

Câleo îÎıI:ᵀ cei dor se hi taincau ::i poyL i fira a şti cu vâiiui.d a mânii ?n preajma iiăvilor nemişcate. Hem- cea nu înceta c ¿c a cătua o ocazie ncruru expediat; fcie'c în Alge/, deşi Va i ii al rase c de J icnii »mirate urt lUenîia d sica litunit, căci pihnbăruc irciu o ?£- luare nu luceau decât să atragă atenţia van; ci asupra ^Comandorului''. De când primiseră o scrisoare – via [talia " dch ..fntinutc" care iiioia propunerea* mărind preţul, parcă ii ardeau tălpi'e. Aştepta mereu să vadă o pală de fum însufleţind coşurile nemişcate, să audă îUCJC pătrunzătoare de nîmas-bun. Ac fî surit cl Îîvufi po mia diti covertele pustii, su taie cu sete garliucle ruginite de atâta aşteptare* să se vadă eliberat spre iarg.

În zadar batea uisu fostul cambuzter drumurile* căci din cauza blocadei tiiciun vapor nu venea sau nfeen. şî bietul uin prevăzu cu .groază ziua faltmentu tu când ^Comandorul * se va prăbuşi în pulbere şi e* va rămâne pe drumuri încărcat de datorii* umilit şi părăsit de fiica nerecunoscătoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

VI

Sfârşitul lunii Iulie 1944, trei ani mai târziu, îl găsi pe Flctncea bătătorind zilnic poteca arsă de soare dintre Comandorul Sihie" şi marginea goală a podişului^ dela golful Duduia până la silozuri şi Vii. hi Tonii* haite nesfârşite de câini înfometaţi îi tăiau drumul, privindu-l cu ochii înroşiţi de o teamă tulbure, crescută dîn uscăciune şi Ulcere. Zadarnic râcâiau cu labele porţile generoase ale stabilimentelor, de unde fete tinere le aruncaseră râzând pâine şi coji de fructei treceau stradelele umbroase, tinde odinioară se adunau atâtea gunoaie plăcut mirositoare pe care Ic bn pârleau cu cerşetorii §i cu copiii, mai puţin prietenoşi cn semenii lor. În locul mirosului de scorţişoara şi trandafiri pentru dulceaţă, de mirodenii şi a fumaturi greceşti, valuri înecăcioase de fum se ridicau de j>e rugurile cu mobile vechi şi boarfe, presărate din doi în doi paşi, în faţa caselor lovite de exan tematic.

Dulăii uirâili coborau în beciuri şi luptau pe viaţa şî pe moarte eu şobolanii mari cât pisicile. Majoritatea locuit orilor fugiseră şi Get" manii puseseră un post tic carantină la poarta apuseană a cartierului, aşa că Hemcca era nevoit să treacă tfub ochii bănuitori ai unui sanitar neamţ, de câte ori cobora în oraşul 11011 pentru a iscodi depărtările.

Ultimul apărător al TomimluL Mircu neguţătorul de otravă, fusese urmărit de Komandatur, fiind bănuit a fi presărat din preţioasa-i ambrozie pe pâinea unor soldaţi, care muriseră curând după aceea, având nenorocul să se afle în solda unei ţări inamice bazarului, Iiiahitc însă de-a fi arestat şi împuşcat ui văzul întregului oraş, MÎFCLI dispăruse în chip misterios şi după câteva zile fusese găsit în râpa portului pe jumătate mâncat de câinii sălbăticiţi, cu o brăţară de filigran în buzunar, pe care – ee aflu mal târziu – o ducea <ic\ este-sei. Pentru a se impune populaţiei. cuceritorii comunicară cu toată gravitatea că trădătorul îşi luase pedeapsa şi că orice încercare de a vătăma sol- dălîmea xa sfârşi prin executarea xiuox'aţîlor.

Puţini ştiau cii neguţătorul pierise din motive mai puţin patriotice – în orice caz nu diti cele cu care lăuda prin localuri Wermachtul – şi că Bratu ar fi putut da destule amănunte cu privire la felul cum »şi dăduse sufletul fostul prieten, care din pricina uico- imci$_s$ râvnise la podoabele necurate ale Persanului.

.Mircu fiind mort, nimeni nu mai avu curajul să su- fntnte şuvoaiele cenuşii, care ¿e urcau înfometate din port şi clătinau. şubredele temelii ale cetăţii. Putredul Toniu, ciuruit de molime, amenînţa oraşul şi atunci, ■cuprinşi de panică, concilierii propiu eră din nou ca \ cchiid cartier să fie »lat pradă târnăcoapclor şi locuiţii purificator. Lund petrecerilor .4 dezmăţului era fără apărare, pură rit; nu se putea moment mai prielnic ca să fie rus de pe fuţa pământului şi înlocuit cu un nou cartier modern, în partea cea mai pituretucă şi comercială a Constantei. Şi pentrueă nutrii negustori şi patroni de stabi lunete plecaseră, îşi piu eră grabnic planul în aplicare, începând să sfărâme clădirile bântuite de tifos, arunca ud gaz peste şobolanii încăpăţânaţi) hicetuliind străzi întregi, deocamdată

spre strada Sirenelor, la vreo suta de paşi de bazar şi în Coinan- doruF\ [1]

Vara era nesuferită şi ca în preajma unor nenoroci ri, timpul se arăta foarte scliimbâtor, cu svonuri de vânt rece şi zile de arşiţa, când nu puteai sta mult cu capul descoperit în bătaia soarelui. Teama de a nu întâlni privirea de oţel a lui Şandru, cai*e se plimba ca un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.patrimoniu.ro/mdlr1933-1947

de nat în barul » i; . [1] e -c
ret rngn la boie'ih .■ . * ct – d?
cute ori simţea r • ’ •
dezgroape auUea amin t i óe ’ -< 10 ni
crn ”I r do Iunie şi el ;rr<v? * ; 1 ;;;»i
dîll. Tunii% după Iaşi. Iii :L> j us-
«o nrc izgonirea umilitoiuc a ; : . ' , a-
meni dcîn etaj, pândea din buico*.

► <iru şi numai sunetul păsării său hotârîi c p [2] * '-[c] ce/ăfib o făcea să-şi iasă din mvktsnrca *obi-* ¿L httrbina din ace-te zile fierbinţi. Li om rea cub uri de imul singur spre debarcaderul Gcnovcz, b>- u unde laza icnii debut cau peltele pentru oraş şi ca ca‘ba uni în mină lăsaseră la ţărm, trupa! neîiuulleiii a lui TerzL frizerul. De-cori, când nerăbdarea nu-l urai încăpea. obişnuia sa se urce inic'o lotcă şi să străbată hi lung §?n lat coasta, sperau I că va fi primuH muritor care să anuale nefe ieitllor din Tomis* innád mântuitor al unui vas neutru. E drept că fostul cani4 buzier vâslea cam greu din cauza vârstei, o pr indii- c do multe ori su-şi tragă suflarea, dur se proptea apoi cu tot pieptul în ramele grele şi lotca trebuia sa-i asculte dorîn(a. îndârjit de apa potrivnică^ iinurajat de -oglinda fără hotar, isi regăsea curajul, ca ¿4 eu.m. înaintând spre orizont, s\ar li apropiat de iaitia ieri cir ii.

Acum inchirie lotca pe o sumă foarte mică, cercetă cu o privire de cunoscător câh îi cătrăniţi şi potrivi ml vâslele pe trapazan, începu să le roteai ca donmL depârtându-se de ţărm.

Aîarea se legăna în hulă şi cu toată străhi. i eti Ji- niştitoare a >oarek)i, o boare de culoarea ccnivei num- gâia depărtările pustii. De cum părăsi digul do p al ă> iotca începu să joace cam neslruuită, zăpăcită de h>- \itarile uşoare dar

foarte dese ale curcii:ilor nevâ- zuţb \ lintul adia spre largul mării, neliniştind frunzele dcEcate ale salcâmilor de pe ţărm. Apa săitâ- xeiîiîi ?e întuneca parca de primejdia vălului ijidepm tat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947 B L O C A D A

<c- ii n 1 I I ' l 1; ? c ' *.r i * ! ăi. n cpca
? ' * • .' • • : '.
-i c : : mar-
g'-'u. X * ;îT:î! d? c t 1 b ' -*i.* nr.vîi.
t c ;i primeni ?ă fa ,< vâ J < 2 i L «h coame* to.'
iu nă CC .se dkţica't "0 ••> •- . :r n:n■< ;i
<{<•-
| i de ŢM<C1<MH şi duşman:, do c t ■ 1
11-
î'ţij'ea adhnarc de viată, i se părea c : sb >u:
uiain* 1c : u or. sortit să pri moarta jn'âiui
semnal
U:î* U' Q . u-'.d vaporului aşteptat.

Ajti:i c e ini de departe fără să simtă os ¡HI oda. Şi întorc; n i ca ui >pre Constanta, zări Hlozu.vie pro* Îi':* 'i- c ît! :i rea ie iu azur, cetăţile albe a»e Tonâ-
iuiiiî udi le n rană, iar în spatele lor. sp: c marginea carticri ; t: 1 nor des de praf, amintind mereu do prezeri .. n-coanelor, ce nccpiLeră să-î roadâ zi de zb Tilda mărci catedrale din oraş sclipea ca şi rost topită cu argint topit, aruncând lumini vesele în xcrdc'c ii;;.bru • I ^opacilor şi pe cenuşiul clădirilor •moderne. I)rj' dincolo de acest măniHiclii Încântător, în dre?;?ta 4 stânga, râpa înaltă a podişului era cui- pdă de b''i»be şi gropi, adumbrite de î-tuh uscat, în <are Cer mu ii afcunsectă bateriile de coastă. Podîşielc lor de veghe răsăreau pretutindeni, amenin[ând zările-iar spre A:în?ă-Noapte, reţele de sârmă ghimpată a- dăpo<tCitii' ca emate trainice de beton, după care apele liniştite a ie ghîo ului Silit păreau şi mai scânteietoare. Şi toate ti 1 cele, lank urile înţepenite în nisip, Cuini – iile cu gura ^pre marc, amuţiseră de umezeală şi de rouă din unciilor pontice, dar niciun vas, nîcio şalupă i;e"iuică, niciun naufragiat englez măcar sau >Teim ci nu – rgonaul, nu rătăcea spre

uitatul port al Con-

P ivind din nou spre Lazul, Hcincea observă cam ne 'iiincHL ca după cuhnile dunelor pleşuve, plutesc i o- aşî albi, iscăli ca din senin, care fugeau de pă- a-â . . :izindu-se pe sub soare. Portul şi ptaja iii.d în;âî c umbriră de o lumină grea, nefirească, ia

îs Hâs] Muzeul Digital al Romanului Românesc
I^2^0 listatransilvania_.ro /mclrri

fel de apăsătoare preLuLÎndem. Dc altfel, intre timp,, apa răscolită de vânt începu să dea ocoluri strânse lotcei, cutremurând-o scurt, fără s‘u împingă înlr’i> parte anume.

„Trcbuc s’o iau spre ţărm*' mormăi îngrijorat cam- buziéiul, irezindu-se din visare- Trăgându-*e înapoi, îşi pironi tălpile pe crivace şi cu ochii închişi începu să vâslească voinicește, simţind cum un vânt lot mai rece îl zburleşte părul rar. aruncâiidu-î şchifurile de stropi iu obraz.

Cu câta uşurinţă mânase spre larg şi câL de greu ii venea să se întoarcă acum în gol lui plin de curei di! Chemarea mării se dovedea tiranică, nu permitea ni- mânui să dea îndărăt. Vâsli câtva timp şi j-oroUndu-se destul de apropiat de coastă, deschise cu încredere ochii. Chipul său căpătă o paloare uşoară când, în ioc de ocrotitorul dig geno vez, dădu de linia sumbră a pinilor şi a treptelor de pământ roşcat, care din larg păreau urzeala colorată a unei perdele de rafie, ca- autâ pe marginea falezei. Ist dădu seama că violenţa cu centţilor îl mânaseră în direcţie contrară, durando-l după un capriciu scăpătat. bălându-şi joc de osteneala lui. ..Să nu-mi pierd capul” gândi. Luând o înghiţi- (ură de aer, işi încorda trupul din toate puterile, re trase cu vâslele înapoi, dar nu mai era stăpân pe lotcă – o simţea bine – nu izbutea măcar ¿’o ţii iii „la val *, ca talazurile înspumate să n o lovească în coaste. ilăfruîmturile dese îl zăpăceau,

ITicându-l să piardă ritmul mai leneş al vâslelor grele, svânituriio sângelui îi împăienjeneau ochii şi ar ii dat orice să soarbă o picătură de apă. N’avea vreme nici sn gândească la cele ce-avea de făcut. Trăgea orbeşte la rame, ic pleca mereii gemând şi în mâinile umflate simţea mereu rezistenţa duşmănoasă a mării, tot inai etrăină, iar carul căzu istovit în cele din urmă, depărtările acestea i se părură atât de pustii şi indiferente, că o clipă rămase ca îngheţat, fascinat de un sfârşii

pe care mi-t bănuise niciodată atât de singuratic, Mâi- iiilc-j refuzară să inai asculte de voinţa sa.

Lotca eliberata, ţ o păta în voie, se răsucea ca Q sfâr- Icază lovita din toate părţile, se arunca trufaşa în pieptul sticlos al unui vub pe urmă traversa pajişti bun în oase, de care biciul prizonier mi-şi da scama: eraţi petece de cer sau start de vi*?

Naviga vreme îndelungată pe apele Pontului, când un glas tunător înfrânge puici ea mării. Dea*uprâ-i, cineva strigă:

—’ Căpitane U ci n ce:». uridc-tu pornit-o?

Necunoscutul repetă întrebarea, pâitacc îlemcca avu vreme să se dezmeticească şi să-şi dea seama că ÎHÎ ecrurdv se deschiseseră. ci valurile pe care fe simţui atât de aproape. La câţiva metri, lotca cea urare a pescarilor din Lazul, cu singura-î vela murdărita de peşte şî viscole, snnicca nărăvaş. stăpâni: fi de alama nul bătrân ce-şi înfipsese solid cajigca în coastele epavei rătăcitoare. Acesta înţelesese giutaţia. însă prefitean- du-se vesel. glumi cu \orbc!e‘n vânt;

— Te duci spre larg? Nai prea brodi t-o pe timpul ăsta. Mai bine hai. frăţioare, în oraş!

Uşor de zis. dar paiul-M veni în fire patronul ..Comandorului'', lotca uşoară scăpă din cange şî o hiă razna. Fură nevoîţi sa întoarcă şi să-l uniuirearcă prin apele învolburate ale go’l'uhti. ICiitidu-se a se în* lălni faţă’n kiţâ. Ilemcea !ăsti?c orice mândrie de-o- parte şi striga <hipă ajutor, fluiurându-şi tunica. Fu cât jpe-nci să cadă peste buza bărcii. tot căutând * ă facă semne din picioare pentru a nu-şi pierde singura salvare şi când însfârşit prinse funia pescarilor, legând-o de bas, era mort de teamă şi de osteneală,

Plutiră din nou spre ţarni, după un ocol de aproape o leghe; înaintau destul de încet, căci una din lotci ora încărcată de peşti şi de pa rugatele de cositor, iar cealaltă jumătate înecată. De bine de ruu. naufragiatul se lungi gemând pe cojocul ataruaiiulni, suflandu-şi tn pâbriile jupuite de sare. Dorea să aţipea»că pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.patratransilvania.ro/mdrr1933-1947

a suferi ninî nitim, nisă Cîtrân i:tr ” hid re tir ic şi IXU'C îliĨO; Vi î pic C iiU! â·C ,âîf -ăi] ,;ic V r. I? liLH\ CC-.'ft- CO hi e;. ¡iată pe !az:i:s:n să vâslea cit cu mal multă nădejde» G cea ui <îe deluni îi ajun-c GÎU urnr, alergând ¡nebunită şl după ir: .câteva <aiu c udhiare gcr- m&ne a urmărea improşcim 1 moartea»

Ce FC întâmplase? Ameninţaţi de rcmncle prăpă- didui, dcî ¡iidi pontici goniseră spre adano/ki' natural delii (Arm şi văzând năvala, un pluton de rî irtiiiiiiiucr se îmburcx e hi grabă – uzurpând privite iile vesti- tîlor puᵉc * L din Constanţi nopoi – începând să-l ur- inărea^{v}c:i crin apele scăzute ale golfului.

IR marinar cu panglicele 1'iuturfiiide în vânt, du?c puf ca ta o ¿ti şi aşteptă ca unul din monştrii a facă o tumbă, apoi descărça unealta morţii, cutremurând împrejurimi!©. În aceea* clipă glontv c Fluriccă pielea groa u, imsă cu grăsime şi nn val de sânge deschise vineţiul de porfir al mărit. Când delfinul apăru în vobi valurilor, camarazii norocosului vânător îl ridicară cu căngiie. II vor face săpun sau. îl vor trimite în patrie.

— Ei a^i, zise unul, îl mănâncă pe pâine. Şl untura de porc o îniinge ca taratnaua.

— Vine furtună mare, zise atamanul îngrijorai prcgăimdii’ e să acosteze. – De mult n am mai văzut delfini ia mal,

Pe sus 5c alunga o negură subţire, călătoare. Trecea în goană peste vârfurile caselor din Toinis, peste diguri, se ing roşa în larg, rostogolindu-se mtr’o infuio- rare de ane înspumate nori grei. O înserare nefl- resi că adumbrea cartierul părăsit al negmLorilor*

liemcca era atât de ameţit, că uită să mulHirncască pescarilor şi cu paşi şovăitori începu să urce treptele de piatră spre faiezâ.

După balustradă se fotograf teu câteva grupuri de soldaţi şi într'uii balcon apropiat cineva galca În un primus, nepăsător de furtuna ce te anunţa, fredonând „Lîlt Marlen”. Lăstarii nctăiaţi ¿ii iulcior de smochini, ramurile strâmbe ale pinilor, perjele te de gllciisă de pe faţada mohor* ta a clădirilor <!c piuUă – bănci rd von aluU – începu; ă sâ tre- xiMiic ucrinhiile, ui urând. avea mult de mers până la „Comaudoiul , insă nenorocul Idea ca \ JSL sd-i râ- t-iiru în calc şi. să-l aştepte până se apropie. niimtnâii- <iu-?e de JmJui în care se găsea asociatul său. Cc avusese de discutat cu ceata pescarilor, veni Ui cu marfa penii u lude?

— Ani făcui o plimbare... să mă mai dcsnyoriesc, minţi Hcincea, căutând să se îndrepte de mijloc. O durere violentă îî schimonosi faţa: Persanul d privea mut. tiitând de vântul ce-i scărmuiui barba albit şi de norii amenințători.

— iXu uita că eşti mai bătrân decât viaţa pe carc-o aî, din pricina ambiţiei talc, murmură ci. Ştii ce-a păţit brun, ca ţestoasa? A stat cu picioarele *! sus să sprijine cerul până a murit de osteneală. Arăţi foarte rău şi eşti slăbit.

— Sunt mai tare ca oricând .se'ncruntă llemcca făcând sforţări neomeneşti să sica drept. Sdunc-mi, ai Lrcc.nt pe la ..Comandorul

— L(i trebuie bititi?

— Şi’ncn cui ÎI!

Scormonind punga-i de catifea cu broderii de aur. Vast .*UD:I c o sută de mii lei:

— Când se vor termina aceştia va fi rău, grăi solemn.

?. 1«1 rău decât atât... mormăi Ilcmcea $i se despărţi fălii aiul de binefăcătorul său. cocacc dovedea o lipim tic respect cu toiul condamnabilă.

Din ioc în loc. se oprea să răsufle şi cât era vântul[1] de aspru, părea mai îndurător ca îndemnurile şi băi- tuiaia oamenilor. întorcea capul îngrijorat, pârân- du-I-, c ca Vasi ii

urmăreşte do la dUlanţă, dhi haosul duşiiiă de neguri, ce itnpceiuraicră Tunihui acoperind cu toiul portul, că după el sau luat Co i foştii cu 11 OH-uţi. marinarii, prinţii, negustorii de măruutae pe ore/,, o ceată de umbro neliniştite, oarc-l bntjoco-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

renii. se lungeau ca oamenii «Un lunii pe caldarâm, dojenindu-l furioşi că i-a trădat, că a fugit ca un laş din fala furtunii. Vru să grăbească pasul, dar piedici do»c îl făceau să se poticnească, să şovăie în loc ca un beţiv fără reazăm.

Curând frigul îl sili să se apropie de un zid descojit. ca mâncat de lepră, când, printre gratiile unei ferestre de subsol i se păru că zăreşte doi ochi Qprirţşi, tulburători de hiteiiroşi – parcă de suferinţa lui – care dispărură o clipă, ca să înainteze pe ir.?a dărăpănata a unui foit bar, o clădire ciudată ea un sarcofag grec, acum ruinat de vremuri. Cu u*i lipăi scurt, cam- Iruzterul aşi acoperi privirea şi începu să alerge cât putu de repede, spri jinuidu-oc cu mâinile de riduri, jupuindu-şi din no<i palmele însângerate, Era prea slab, prea îngrozit. Nu ştia încotro merge. Necuntwcu- Vu!, mai hidră'neţ ca ceata de umbre, se milogea gâfâind să-l ajungă, cerşea mântuirea înălţa ud spre el braţelc-i u-cate. gălbui ca două ciolane dtr> care xiaţa se scursese demult, se svârcolca, striga, imhraţişâudu-i picioarele. Parc’ar fi semănat cu Marcu. acest bătrân pleşuv şi negricios, înebunit de suferinţă, insă fostul barman se tângui*! mimai de cu ren ţi şi de hoţi, pe când acesta,., cu ce era cl vinovat de toate imputările pe care i Ic arunca în faţă, de toate nenorocirile trecutului strigate fără să-şi tragă suflarea, ce-i păsa de toate blestemele care-i încremeneau mintea ca

nişte fulgere aprinse? Când îl privea, chipul îi zâmbea de bucur ic, ca unui om ce bineeiivîntează sau are ocazia să-şi vadă realizate cele mai pătimaşe dorinii. Chiuia de bucurie, mulţumind norilor războinici cu dragostea şi roată şi vioaie *a unui nebun, işi clătina capul înfofolit într'o otreapă, scoţând strigi!te mute de triumf.

Hcmcea înainta fugărit în neciuioxnit ■— căci stradelele sucite, pomii, curţile interioare pavate cu cără- midîi nu mai aveau pentru el nici un înţeles – dar bătrânul îi apărea*mereu târându-se în genunchi, îl trăgea de tunică:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Dă-mi aurul! Atriga cu toata gura fără oă .scoată un runet şi pufnea în râs de L te vedea singurul dinte putred. – Da-inî napoleonii mei din scara iul re ceri lor de voie... Da-mi nunti... dă-mi auniL.,

Fără să ştie, Hem cea alergă lot Tomisul. Intămpiarca Făcu să treacă pentru a treia oară prin Fata ..Co- iiumdoruhii'" ţi să audă voci; oprindsr-se o clipă cu su'larea tăiată« înţelese că se află în sfârşit înlr'un loc unde străinul iur-l mai putea urmări. Zgomotul ce rusbătea până la el îl dcsmctici. Făcându-I să se apropie greoiu de Fereastră, rât? turnând în trecere vazele ru leandri i.

După vociferarea unui ofiţer de cavalerie, se parca că oaspeţii erau câţiva excurs icnişi t din Sibiu, ven iţii cu bani să petreacă ca pe vremuri în Constanţa, (şi mani Tesláit gălăgioşi dezamăgirea surprinşi că Tomisul Fusese părăsit şi că barurile, pe care se aşteptaseră sa Ic găsească pline de muzică şi veselie, zăvoriseră porţile.

Pianistul părea înfricoşat de prezenţa lor; ca un síelnie bătrân împresurat de gardă, dădea din mâini Iară a-t convinge sfi plece, le arăta estrada goala, măsuţele arăbeşti care se prălwseră una peste alta. Cearta se stinse de-abea când un om gras şi în vârsta marinar după uniformă – apăru ca un «trigoiu în prag şi ţâră un cuvânt, se târî împlcticindu-se, gata să cadă. lăsând în urmă un miros puternic de peşte şî stropi de apă. Noul venit, ce întregea tabloul decadenţei to mit ane. se pregătea să urce seara fără a-t FÍ învrednicit cu o privire, când o fată 4c o frumuseţe răpii oare, ridică perdeaua roşie din capul treptelor şi se repezi în salon pentru a-l ajuta.

Ciumele şî zvonul de glasuri tinereşti cu care fu

primită Cristiua, îl făcură să ridice capul. Temândtwc de t'candal, fata îl prinse de braţe, silindu-l să meargă înainte. De altfel străinii păreau convinşi, se pregăteau de plecare; i§i dădeau seama că lipsa cheln«-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
istatransilvania.ro/mări1933-1947

ruhii, a muzicii uc jaz, a îuminiior, înrcmiuiu sfârşind loca urni.

Uenicea se opri, cuprinzând de su.-*, înt/o priviră dii'preţukoarc, adunarea sgomutoasfi şi ttşuraiecâ.

— Auziserăm că „S.ib2c ’ c cel mai frumos bac! spuse un student dela medicină, cu şapca ro;ie, intimidai de aşteptarea marţiala a cainbuziei uhu.

— Fiu e frumos? se ntrebă liemeea tunător şi sarcasmul propriilor cuvinte il loviră ca o amintire dureroasă. cu neputinţă de alungat. – Odinioară era a hii Maieu, dărăpănătura din faţă. Lilaţi-vfl, pliviţi, oameni buni! Acum e în pulbere, dacă vd dnţi seama $i stăpânul lui trăeşle inir'un becia, ca un şobolan ce ie'O mimai să roadă sunetul oamenilor, Hre- ar blestemat! O, ia mmc nu se xa inlampia aşa -ceva, \ă asigur! Credo cineva că aş puica sardei ca uu netrebnic? .¡oii domnii deta Bucureşti cure ifuu văzut marca. Ia mine x ia. Puteţi să vâ convingeţi personal de mobilă, ii îndemnă el coboriud tremurând scările şi mângâind spciczeic cu amoraşi sculptaţi, sideful înăsxiţcîur, catargele. —Pîanui ăsta în'a cosim o groază do parale, e marfă franţuzească, venită di e/t din Con^lmi thiupoh Pianistul c clielncr, zau, cuci mă >a- racea eu muzica hii... Şmi că nu eşti vinovat. domnii>e Kranz, dur nnddta n i cerc zilnic bani, zise trist şi prid ca rătăcit pe b;itrâ:i, vrând să se convingă că xurbcfe hii bre.e*u inţctc e, ca stăpânea încă durui de a impar tuşi ¿einenilor diitcriie sale,

— ?dt, însfârşlll exclamă cu o veselie forţată,

otite iul de cavalerie, cure voia cu orice preţ silişi dist o prietenii. .Oupă covorul de Bukhara, ce-p revăiva pe^ic plimb;ii acarii culorile aprinse, descoperise ps tina din brâilcnce trăgând cu urechea şi vroia şi- leu că *ă coboare î i locaL

Ik'mecii veni iungn el şi cu o putere pe care nai 11 bănui t-o la un om ce câteva clipe înainte, părea stors de puteri, li smulse mâna de pe braţul alb al curtezanei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Nu servim decât băutură, spuse el sec, * privitul pe ofiţer cu o mânie surda.

— Nk> să mă faci să cred că sunt atât de nătânge să-şi alunge clicnţii ca dumneata, se răsti acesta, ro- şindu-se de enervare *şi* biciuindu-şi cizmele cu cravaşa. – Ţi-am repetat că plătim oricât, dar vrem să°ne distrăm puţin!

Fostul cambuzter rămăsese nemişcat, de parcă ar fi aşteptat hi că un răspuns. Şi-ar fi dat ard de viaţă să se termine cu toate hărţuielile şi toţi muşterii şi gân- dhidti-se la efortul pe care trebuia să-l facu pentru a-i convinge şt a pluti încă la suprafaţă, o mare suferinţa i de zugrăxj pe faţă. Întâlni privirile Crisrinei, îngrijorată de chipul lui plumburiu. „Ce-i pasai" îşi spuse. „11 are pe Şandru şi la mitic nici jm se gândeşte. Dacă oamenii aceştia şi ofiţerul care nu îndrăz- neşte să mă loxcască cu cravaşa ar afla că JIU sunt? stăpân iu propria-mi casai Ar fi groaznic! Să suferi, să închizi pentru totdeauna celui, dar cet puţin sub un acoperiş. SII mori poruncind, în picioare, aşu cer legile onoarei. Ah, va trebui să-i scot din minte pún- gasul asta, sclivLitul afurisit 1"

Sc auzi vorbind cu glas tare, urmându-şi gândurilor

— Casele nu mai sunt ale noastre. Na mai avem program... nu mai avem nimic. De doi api sunteinv îngropări de vii, războiul ne-a secătuit... Auziţi cum se dărâmă casele noastre... asta au vrut domnii dekt Primărie tot timpul... şi-au văzut visul cu ochii, ne ucid pe la spate, pen truca suntem sfârşiţi. Blocada ne-a distrus, să ştiţi, ne-a sugrumat, strigă el cu o ură surdă, amenin ţând cu pumnii străinii aceştia ce nu pricepeau nimic din îngrozitoarea lege a vieţii porturilor. – Plecaţi! Plecaţi! hohoti după umbrele lor, cutremurând salonul deşert.

Cristian îşi frângea mâinile. Hemcea o privi lung, apoi îşi aminţi că are ¿le ascuns bancnotele primite dela Vasi, În biroul de sus le putea găsi Şandru, aşa câ era în uit mai cuminte să le cocoloşească mlr'o vază cu leandri-

— De ce te-ai purtat aşa? şopti Cristina, când il văzu ieşind cu o faţa mai liniştită din separeu» – Le-aş fi dat în să priceapă că fetele nu-s obligate să stea în salon»

— Tu să taci! se naşti Hemcea, să-l audă pianistul. *— Crezi că o să fac ce xreii voi? Sunt la stăpân? Ani fost orb până astăzi, lumea are de ce să mă batjocorească, Am ajuns de răstii copiilor şi al cerşetorilor. Hai dă-te la opartel S<ui aştepţi să mă rog, să-ţi cad în genunchi: „Lasă-mă Cristino la voi în cameră» Nu mă simt tocmai bine!'' Te-ai aştepta, ştiu, să 'mpreun mâinile, te-a deprins bine cu trufia, maică – ta din Lazul 1

— Eşti rănit, îţi curge sânge din palme! striga Gristina.

— Aş! surâse trist Hem cea, câteva bătături, nu te speria. Altceva îmi roade inima».. Nu mai ain unde să fug şt să uit... vot mi-aţi luat ultimul adăpost şi toţi pot aoum să mă gonească. Până şi nenorocitul do Marou. Aşa, n'ai de unde să ştii, cu toate c'ar trebui să-l îngropi sub bordeiul lui, să-i dai foc, dacă ţii la viaţa tatăhii tău. Ce gânduri îmi vin, Doamne, n?au înebunit timpurile astea! Noroc că nu te sinchiseşti de mine şi-l păzeşti tot timpul pe Şandru. Vezi nici nu te 'jitreb de încasările de ieri seară, aştept sa fi milostivă şi să-mi arunci câţiva iei. Sunt obosit, mă duc să mă trântesc puţin. Ovczea a mai dat pe- aici? Răspunde, nu sta aşa, ca o mireasă!

— A trecut acum o ovă să invite fetele la circ!

— La circ? Ce-i nebun? Nu-mi place deloc că se învârteşte spionul ăsta prin împrejurimi! Ar trebui să-i cresteze cineva şi obrazul drept. Le-ai spus fetelor să mi se 'ntindă prea mult la vorbă cu el ? Ştie să le încânte, pungaşul! Vasi

are dreptate să fie nemulţumit» Astea sunt în stare să strice totul cu sporovăială lor afurisita.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Le-am spua sa se ferească, murmură Cristina. Nu mai vorbi dacă eşti ostenit Urcă-te sus!

— Să nu mai vorbesc! Ca şi cum n'ar fi casa mea. bolborosea I îemcea urcând scările. – Casa mea!... Ah, fată blestemată!

Până îJL pragul biroului, mai putea trece ufi zeu încruntai al mării, dcslanfuind uragane cu o simplă bă lac de trident, dar departe de vizitatori şi de Cris- rijia, deveni im paiu pe apa înfricoşătoare a singurata iii. Se repezi la fereastră şi ascuns după perdea, urmări grupul din Sibiu cum se depărtează plin de bună dispoziţie şi cum dispare pe str. Thetys ,după îndemnurile elocvente a lui Vasi, care îi ruitâtnpinase ia răscruce, ca să-şi arate cu braţele/frumuseţile din vitrină. fată un om care ctu va muri niciodată de foame! Cât despre Marcu, dacă o duce prost, delii aşa-i viaţa. Fiecare trăieşte pentru sine şi atât de puternic, că uită să compătimească nefericirile altora. Nu mai era tânăr, avea nevoie de înţelegere, de puţina încurajare!

Atâtea supărări it răscoleau dureri şi umilinţe pe caro le crezuse îngropate pentru totdeauna, ca nisipul căzut în adâncul nevăzut al mării. Orice zvâcni tură ce-i ardea palmele însângerate, ţintuite de solda ţii veghei de pe malul Bosforului, imaginea tunarilor Osmani âi ce păzeau strimtoarea şi a submarinelor drăceşti care în (ricoşau soarele şi-l izgoneau de pe sumbrele ape ale Mării Negre, toată nebunia zilelor de umblet zadarnic pe ţărm, creşteau. începeau să fiarbă suixl în pieptul cambuzieruhu.

Se târî până Ia fotoliu uriaş, cu sculpturi baroce ŞL căzu descurajat, umbrit de gliirlanzile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
vŞnctj Qii'tat'an'il x/an ia.'º/'/''d''1933-19'7 **PA VtL Cili H AIA**
duse pe umerii amoraşilor plăpânzi. Căută să-şi adune gândurile, iar lumina plumburie a furtunii ce trecea ca o aripă uşoară ¡ieste nenorocirile Tomisului, îl făceau să clipească rar, ostenit ca de moarte.

Foarte încet, senzaţia neplăcută a singurătăţii se topi. Umbra se îndepărtă dela sine spre alte tărîmuri şi liniştea din jur, calmul deplin al lucrurilor, ince-

is p Muzeul Digital al Romanului Românesc
LsAe§Ng3Qtatransilvania.ro/mdrrl933-1947

puni 6ă-l bucure, de parcă teama de suferinţă dispăruse odată cu uitarea luptei dintre oameni şi nebuneştii© lor dorinţe de mărire. Căzu într'o somnolenţă neîncrezătoare. Obsesia platei de fier dintre cele două mări păli, dar m iuţea ~i mai era,străbătu ta de pâlpâiri stinghere ca luminile pescarilor întruu amurg , dobrogean , de dorinii ccvifu^c. speranţă şi disperare, mişcă Ion rele spaime şi plăceri, apropierea unui orizont darnic —- care îî făcea mereu sa aştepte – poate chemarea depanărilor cutate de Iulie, unde jiu se vedea nicio dâră de Cum, niciuîi vas, nici un se:iin al Providenţei, «ă-l salveze diy.tr*o situaţie groasnică. Fiori de speranţă îi scuturau trupul, pentru a cădea iar kitr'o aşteptare inconştientă, care se depărta din ce în ce, pe mugură ce se adâncea în lumea visului. Amintiri spinoase îl făceau să sară cu trei paşi în urmă. Vasi îi dăduse suta de -mii, punându-i în vedere cu c ultima destinată „Comandorului“. Dansatoarele din Briiila işi vedeau înainte de plimbări şi de cinema tograL Doar pe el, fiecare zi îi găsea pliinbandu-se pe faleza crăpată de arşiţă, dela un capăt la altul al balustradei împletite cu sârmă ghimpată. Ochii îl dureau de sclipirile albăstrui ale zării, răzbunătoare j>e stăruinţa celui ce-o iscodea tot timpul să-i găsească o pată de fum. A vea tainica spenuiţ ă ca vaporu 1 să fio pe undeva, dincolo de hotarul nemişcat ai măr ii şi cendui. „poate”, îşî spunea a părăsit demult un port levantin şi se îndreaptă cu maximum de viteză spre cam- buzierul llemcea din Constatata, să-l salveze'*.

filei, în tinereţe s*ar fi repezit ca un nebun pe o corabie cu ciocul de fier sa spargă blocada. »Slavă Domnului îi venise mintea la cap, era un om practic, ştia să-şi păzească ciolanele. „Un pungaş bătrâni” zâmbi moleşit, întinzâudu-se în fotoliu. Era singurul care ştia că uniforma de marinar – cu care speria pe torrtitani – c mai puţin romantică pe dinăuntru, ba cliiar pătată de ulei şi cărbuni.

p [681 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

Hemoea se lăsa târît de satisfacţia că c singurul ce cunoaşte taina aceasta, depărlându-se în ' repuse uhi! egal dintre viaţa şi vis, ca îtilr'o muzică sau cu ceiᵃ albastru unde nu poli găsi cea mai uşoara umbrii a ta, arătarea locului unde te afli. Te pierzi fură n avea conştiinţa că nu eşti treaz, în lături hy merele amăgitoare! .Toţi .îl ştiau cu picioarele înfipte solid îu pământ şi tocmai de-aceeea îl stimau. Un om se poate mai practic, care aşteaptă rezolvarea unei afaceri cu beneficii imense, aur, comori întregi.

Nimic spre Castel, zadarnic privirea-i lunecă pe cocoaşa de gresie roşcată dela Agîgca. Locul o plin de amintiri şt trece în fugă peste turnurile seinele, peste colinele roase de vânturi, peste smârcuri. Acolo fusc:c găsii Terzi, pusă la cale vânzarea sa ruşinoasă, în sfârşit Cristian. care... O. «HI mai poate scăpa de hărţuielile mărunte ale vieţii, pe pragul unei descoperi ri de o importanţa extraordinară, de care nu puica, să-şi dea prea bute seama. Să ia aminte! Şandru îl {iinemnţă de-aproape, să se ferească de furia lui! CrisUna îl va lăsa ¿ă cadă în mizerie? Oare fata asta nuli «re ptc de inimă ea să nu-t uite când amantul i-c de faţă? Ce patimi îl frământa, îi răscolesc CA un râu tulbure ¿ursarul liniştit al vieţii adormite? Nici

* în somn cui poale avea linişte?

Curaj, toate so ¿cor aşeza dela sine... Marca se destramă într'o ceaţă aurie – sau poate raiul odihnei – pulbere de aur ce pluteşte legănată de o domoală briză spre pământ. Cenuşa preţioasă a unui îndepărtat vulcan aurifer, purtată de zefir, pe de-asupra norilor. Parcă lumina orizontului se întinde sftre eL invăluin- du l înlr'lui vârtej potoiit, ca o mantie a iertării. Albastrul e atât de blajin, că ochii-i 6ft obişnuiesc cu măreaţa iieţărinuirc a zenîllndui. Dacă descopere vaporul, dacă... atunci va fi salvat... va putea simţi pulberea rotunjindu-se ea napoleonii intre degete – ah, firea ea omeneascăₙ blestema ta-i neîncredere îl oprea încă să girsio

p [681 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

din plin farmecul speranţei – şi aurul îi va da putere, îi va trece ncbănuiic forţe pentru a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

învinge. Toata fericirea i-ar putea apare de undeva, din capul domol al Midiei, poale din largul golfului, tot mai departe,acolo unde *Soni Antonio* a eşuat pe un hanc de nisip şt se cufiaidă pe nesimţite, jderzând cu fiecare primăvară din înălţimea basi bagajului plin de scoici, inegrit de rugină. La xiceput a fost revoltat Sii-I vadă înghiţit an de an, de nisipul mişcător al .fundului, pănăce şi coşurile dispăruseră sub valuri. Acum, doar vârfurile catargelor se mai vedeau de pe faleză .abătute ca două mâini disperate.

Cu toate fireturile uniformei, nu i-ar fi plăcut asemenea moarte. *Sunt Antonio* îi produsese totdeauna o suferinţă adâncă pe care nu putea să şi-o explice, ca şi deznădejdile venite din senin. ..E mai bine să stai pe ţărm şi să culegi" vorba lui Vasi, dar şi-ai ci te poţi cufunda de-abinelea. fără strigăte, în văzul tuturor. Marca şi alţii,.. el ar fi fost printre ultimii, ajuta curaj LI Î. Ce pavat că nu-şi putuse atinge niciodată idealul!

*

Depărtările îl îndeamnă să uite remuscările, gândurile. De pe ţărm, orizontul e foarte frumos şi senin, dar în jur se întinde ceaţa solară, flăcări de lumina ce pătrund şi fac să scânteiere colbul de aur. Acum astrul sa depărtat către constelaţiile ascunse ale nopţii şi o negură face ca sclipirile să prindă răceala metalului, pânăcc privirile nu mai pot răsbate reţeaua grea care-l desprinde de restul lumii. Numai în depărtare poate privi, spre pustiul mării, «nai omenesc ca moartea, tăinui tor al supremei bucurii!

Să privească înainte, acolo departe, i-e singura dorinţă. Nu cumva? Poate i s*a părut...

Tresare cu toată Fiinţa de parcă un fulger l-ar fi străpuns din senin, dtn acei nori Mage, care se târăsc pribegi pe marginea zării. O dâra de fum se apropie cu toată viteza şi după ea alta şi alta... Una, do*uă, trei... o flotili întreagă de

eargobotiiri greoaie, cu pântecele monstruos de îargi, cu calele îndopate do

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mărfuri, de piei, de grâne, de bumbac, apropiindu-se eu o iu (cală do necrezut*

Sare pe ţărm, ţopăie de unul singur nebun de bucurie, aleargă cu toată greu ta ta de om gras* dă din Tuăiiu; fuga şi (¡petele ii tae suflarea* De fuga sau*** dm cauza tangajului? Parcă se leagănă, simte cum puntea se lasă într'o parte şi alta, iar o clătina tură teribilă face să-L clanţe» e dinţii, ca şi cum ar fi fost pe marc. Poale că visează; ce rost mai avea să se îmbarce ca în iarna primei călătorii, când gustase din plin plăceri'e vieţii de marinar?

Senzaţia de rea lila Le c mult mai puternică. Simte pe buze acrul sărat, vasul geme din toate închîeturile şi valuri brizanle se sparg cu sgomot în faţă, la jarora* „Sunt pe ţărm, pe ţărm, cu suflarea tăiată de fugă" gândeşte Hemcca cu încăpăţânare şi priveşte zăpăcît$_2$ cum fa capătul digului Caro! I, valuri!» uriaşe îndepărtează murea flotă ce luptă cu disperare să intre în port. Sc aud pocnete foarte apropiiitc, de parcă ar trosni un vas din închieturi* Visul agitat l-a făcut mai netrebnic, mai ostenit de cum se culcase* De-abea arc puterea să-şi poruncească a se trezi, a înţelege şi a afla adevărul !ume=c al sgomotului de care nu se mai îndoieşte.

Hcmcea învinse amorţeala ochilor grei, oftă din tot sul lotul, apoi ii închise Ia loc şi ramase în stare de reverie, cu mâinile atârnând peste braţele fotoliului* N'avu parte de multă linişte, căci deodată o bă tae puternică îl făcu să tresară, strângându-i mini? ca în apropierea unei primejdii. înţepenit în tronul său privi cu o spaimă caraghioasă obloanele camerii, lovind u-so cu putere de zid* Se iscase vântul – solul crivăţului siberian trimes spre sfârşitul verii —* şi toate cctnţuile de chirpici îl mâniau în drmnu-i

neted spre Apus,

Trebui sa se sprijine de birou ca să se poată ridica şi strâmbul) du-se, îşi trecu mâna peste faţa, gcnwid uşor. Palmele rănite de vâsle ii provocau dureri ascu-

revistatransilvania.ro/mdrrl933-
vite, muşchii i se intcpenucră. Tot ţi nan du-se de şold ca un bătrân, fostul cambuzier îşi turna o cana de apă pe cap, uitând să ec şteargă şi venitul lângă fereastră privi îndelung', doborît încă de chituirile visului. Se încredinţa că furtuna creştea. Simţurile lui de marinar ce străbătuse douăzeci de ani mările, nud înşelaseră.

Vremea se înrăutăţise odată cu apusul soarelui şi pretutindeni pe mare se vedeau valurile uriaşe pier- zându-se în nori şi înclcştându-se pieptiş cu digul, pentru a mătura câmpii portului, înceată sub şuvoaie de apă. Era una din sbueiuinările grozave ce puslicsc coasta pontica spre toamnă şt fac spaima navigatorilor din aceste părţi. Cerul alerga cenuşiu, sLâşiiudu-se de înălţimi doar de-asupra'uscatului. Pe marc se clăteau necontenit ape arămii şi ultimele raze din asfinţit, aruncau pete roşiatice pe zidurile albe, îşi făceau loc ca chemări ale paradisului printre norii grei din Tomis.

Dar primul asalt nu ţinu mult. Pe neaşteptate vântul se retrase lot atât de grabnic cum venise, zăblainicele fluturate ca nişte steaguri disperate căzură fără viaţă în valuri şx cerul se deschise în partea de apus, părând că cheamă la trezie uriaşele maluri adormite. Apoi di ntr'odată vârtejurile mării alergară spre orizont, invesclindu-se de lumina proaspătă a amurgului, grâbindu-se să nu piardă această muribundă sete de viaţă. Şi din ele se ridică o umbră albă, încremenită de tăcerea ce precede fiecare dezastru al naturii. Valurile căzură în aceeaş clipă, iar întunecimea tot maî grea a coloanei îndepărtate părea că încremeneşte agitaţia oamenilor mărunţi, ce se zăreau după balustrada falezei strângând băncile şi vazele de cactuşi pitici.

Ti*omba începu sa se clatine stârnind nori de apă, apoi se răsuci ameţitor cu un vuiet tot mai apropiat sprijinindu-se de cer şi luând forme monstruoase de delfin şi de ţi par. Simţind-o

aproape, şolfid începu să clocotească, să muşte scrâşnind din malurile cărămizii. Ierburile să tremure. Pinii îşi scuturau neputincioşi

braţele uscate, pescăruşii se rostogoleau spre cuiburi să-şi adăpostească puii.

Tromba ajunse în câteva clipe la ţărm, smulse acoperiturile vilelor din Vii, scoase copacii din rădăcină, trecu ca un tăvălug peste barăcile grănicerilor, ştâl- cindit-le hi burii tem ŞL răscoli tot nisipul mărunt dins* pro Lazul, pierind fără glorie după această perdea gălbuc, poate prin smârcuri sau coline,

Itemcca care o urmărea din Toinîs, n'auzi nimic din horcăitul prelung şi înfricoşător, care înfiora pe lazuleni. Se retrăsese îndată ce vârtejul ajunsese lângă plai oul feräslruit de apa pieritä a Oinurgei – ocolind Constanta —- săgetat de fâlfâirea unor fulgere.

Liniştea nefirească trecu odată cu prăpădul §i cerul ec întunecă fără stele. Dac-a r fi fost frumos, cambu- zic rut s ar ti dus la cafenea după ştiri, înainte de-a se îndrepta spre hotelul „Mulguri'*. unde-l exilase cruzimea lui Şandru. Nu era prea cuminte să intre în conflict deschis cu amantul fiicei sale, dar aşteptase destul ca să plece de bunăvoie, să-i înapoieze ..Comandorul". Pentru prima oara îşi dădea seama că aşteptarea e primejdioasă, că timpul îl deserveşte ŞL că Influienţa uzurpatorului intărhidu-se, îi va strica, toate socotelile. Tocmai când simţea nevoia de odihnă, după nefericita-i aventură pe mare, 'duşmănia şi gândurile de răzbunai« începură să-l roadă' din nou.

Şi dorind să-şi aluiigc – măcar pentru câteva oh pe – supărările, strigă cu. gura iască:

— Cristino, fata tatii, adu-mi un păhăruţ I

Cu siguranţă că veghea încă la contuar, ea <o statue a devotamentului, fără să încaseze un leu. Cine le mai deschidea uşa? Totuşi făcea ce dorea, n'avea de ce să plângă. Tinereţea sa

fusese mult mai sbneiumată.

Nu l-a.auzit. Gu siguranţă, din cauza furtunci şi valurilor, strigătul să nu fi răsbâtut până jos. Zidurile de chirpici îi înăbuşeau şi-aţ fi schimbat o vorba chiar cu Cristina numai să uite de geamurile ce se

revistatransilvania.ro/mdrri933-1947
Muzeul Digital al Romanului
revistatransilvania.ro/mdrri1933-1947

PA VEL CIIIII AIA

agâlţâiau şi zăngăneau ca ¡nebunite. Deschise larg uşa dinspre salon. .

— Crislino! o chemă din nou, dar nimeni nu trezi liniştea treptelor. . *

Plivi încruntat perdeaua din bucale te de trestie colorată, ce ascundea condorul numerotai, supărat ca un monarch cu puteri de viaţă şî de moarte asupra fiinţelor închise acolo. îndepărtă cu mana şiragurile uscate care şe ciocniră cu sgomot ¿ee, trăgând cu urechea. In afară de mugetul valurilor şi obloanele trântite de vânt, nimeni nu părea dispus să-i dea de veste, parcă toată luntaa ar fi murit sau ar fi părăsit „Comandorul" lăsându-l singur.

liemcea trecu prin fiecare cameră, aruncând cu piciorul rochiile şi mărunţişurile femeieşti ce-i stăteau în cale. O mânie suriLi ii cuprinse la capătul coridorul uţ când constată că c singur, singurel, în tot stabilimentul. Ce te pasă brăi; cucilor! Flecare se distrează, în frunte cu Crisriiui şi nimeni nu se gândeşte să-I serveascş) de parcă nti ster sbalc pentru toţi. frămân-tându-şi mintea, cât e ziua de lungă. Aveau dreptate cei ce se miraseră până acum, cum putuse răbda revoltătoarea lipsă de atenţie şi,batjocura cu care era tratat în nropria-i casă. Trebuia să ajungă pe culmea disperării* ca sir descopere întrte clipă trădarea celor din jur şi să .se convingă că-l părăsiseră pe tăcute tund după altul, lăsâttdu-l singur. Sângele î se fiai la cap şi alergă la ferestre ca un taur furios. „In definitiv e casa mea!" strigă, kiptându-se cu oblonnete pentru a nu le mai auzi trân tindo-se de pământul spoit. „Am acte în regulă şi nimeni nu mă poate da afară!"

Pentrueă simţea neapărată nevoie Sa-şi astâmpere setea* se întoarse în birou şi-şi luă un pahar din bufetul lăbărţat, polonez, cu tăblia încărcată de sculpturi. Nou stăpân al cantorii

ţinuse să-i modifice înfă- ţţsarca căci marele mapamond cu oceane în albastru ceresc şi păienjenişul uniilor de navigaţie împânzind largurilc pustii, fusese dat jos ide pe pe^te şi înlocuit •cu o stea de cinematograf, iar schemele, barometrele, măruntele amintiri de prin porturi – păpuşi de rafie eu inele de alamă sau pipe lungucţe – ce se răsfăkiu pe biroul fostului cambuzicr ,vârîle undeva printr'nn sertar.

Culmea îndrăznelii, o fotografie a lui Şandru, în costum alb de sport la braţ cu Cristian, fusese înfipta hi oglinda bufetului, şi, ca şi cum silueta gineielui său nelegitim nu i-ar fi ajuns, îi mai eşi în cale -o cravata aruncată neglijent, cu lenea omului ce se ştie în propria-i casa. Va trebui să pună în vedere Cris- finci sa se astâmpere sau... Nu mat putea îndura Ia vârsta lui atâtea supărări. Blocada ţinea de trei a fii, din 1941 când începuse războiul şi între timp Torni® ul fusese bombardat de avioane, potopit de molime şi şobolani şi ca o încununare a asalturilor duşmănoase, primăria începuse sa-l dărâme cu târnăcoapele. Fiecare zi ii îmbătrânise inima cu un an. Numai el ştie cât s'u dat peste cap să poată lină curtezanele, cât s'a rugat ■de Vasi. Ei., dar se apropia şi clipa înfrângerii. lia- zarul însuşi nu mai avea rezerve, ceeace însemna ca Trimisul se prăbuşeşte. Pentru a patra sau a cincea oara în cumul istoriei sale, dar se spulbera la sigur şi un nou cartier, tui cartier modern, occidental, urma sâ se ridice pe temeliile rămaşii ei levantine, cel mai îndepărtat port de comerţ al Medilenmei răsăritene.

Cât îl chhuuse pacostea blocadei? Se uita cu atenţie în oglinda închisă între ramă de amoraşi cu trandafiri şi primele semne ale bătrâneţii, fărâmiţarea avânturilor într'o umilă rugă, liniştea cutremurătoare a cuiva care nu inaî speră decât în indura nea destinului, zâmbetul stins înainte de-a-i ajunge pe buze, îi apărură lămurit, de parcă era vorba de ai tul. Işi pipai încet obrajii

aeraşi, cam bubtiiţi de chiolhanuri şi nopţile de veghe, părul rar, şi-şi compară trupul moleşit cu statura s voltă a tânărului din fotografie. Muşdiii lui Şandru se ghiceau sub hainele-i elegante, pe care Ilemoea le dispreţuia, cu toate că n?ar fi putut



afirma că e „Wi biet domnişor de uscat*'. Tinerii din vremea lui nu erau nici atât de eleganţi, nici atât de îndrăzneţi!

Dintr'o mişcare arăncă jos fotografia şi niornruund de unul singur, o călcă cu sete în picioare. Cristina avea de ales intre taică-său, care muncea ca un rob s'o vadă mulţumită şi Şanciru, filfizonul ce-o storcea de parale.

lioiărtrea aceasta îi mai slăbi în prag, când, gân- dmdu-se cu regret Ia deosebirea dintre muşchii săi şi ai străinului, se întoarse şi puse În loc fotografia surâzătoarei perechi, hleilcirumdu-se că arc încă atâta omenie s[5]o ţină pe Cristina lângă sine.

Fata nu era la conluar, nici în dreptul barului, ni- căerî. Pianistul trăseiC obloanele înainte de-a pleca şi numai dinspre terasă, prin geamlâcul colorat, se strecura o lumină veştedă, ca o pată. Ici, colo, alămuri luceau stinghere şi rotirea tainică a clipirilor era plină de tristeţe în salonul mare lipsit de cltenld, în mugetul furtunii de-a fără ce răscolea praful stra zifor şi îndoia la pământ salcâmii subţiri, crescuţi în cartierul înfundă tur-lor fără soare.

Se repezi la intrare să arunce o privire în strada, dar uşa era încuiată şi zadarnic bătu cu pumnii, căci roţi vecinii plecaseră demult. Se afla singur în mijlocul unei cetăţi moarte, de-asupra căreia tunete prelungi şi mugete se adunau pentru a o distruge. întâi nu-i veni să creadă, sgâlpti de clanţă, încerca tăria zăbrelelor dela

ferestre.’ Până şi uşile enorme dinspre terasă iuseccră ferecate de teama prinşilor şi câinilor turbaţi.

Alergând în neştire prin barul pustiu, ascultându-ţi ecoul propriului său glas înăbuşit de iele presimţiri, spaima i se strecură în suflet ca. un şarpe tăcut ce lunecă sub ruina unor credinţe demult prăbuşite. Nu cumva devenise primejdios sau nefolositor şi l-au închis ca să... Poate dintr’unu! din colţurile cu fîcuşi pitici, aduşi să vegheae dragostea, poate după scară,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cineva pândeşte căderea nopţii, să-i infingâ un cutit intre coaste» Furtuna ar târî în largul mării strigatele Jiu şi chite o împuşcătură ar trece neobservată.

Fără să vrea îşi aminti de Terzi, frizerul cel şchiop şi de revolta lui demult înăbuşită» La drept vorbind iiu-i prea plăcuse căutătura plină de compătimire cu cure Vasi îl opri-.e din drum – asia însemna că legăturile cu bazarul erau ameninţate – o privire ciudată care căuta sa-i pătrundă străfunduri pe care nu şi le ştia el huuşi. Moartea poate pluti pretutindeni, dar c atât de greu să păleşti la şaizeci de ani intri un ţinut străin! Dorea să-şi păstreze sângele rece, să se gândească neîncetat la timpurile când ar fi intrat singur în trio pădure virgină, cu mii de primejdii, cu toate astea inima-i sburda nebuneşte, apoi, cu cât aşteptarea se lungea, işi încet Iui mersul ca un pendul neîntors, pliinbându-se greu, împovărată de teama unei suferinţe sângeroa se, în cutia pieptului. Fa (a i se îmbrobonă de sudoare.

Neslăbind din ochi ungherele întunecate, Hemcca îşi descheie cu o mână gulerul carc-l sufoca şi se retrase de-a *n<htra letca în mijlocul barului gol, răs- turnând fără sa audă scăunelele incrustate. Numai bubuitul unui tunet îndepărtat il făcu să sehitoarcă brusc pe călcâie, trăgând cu urechea. Aşteptă nemişcat câteva clipe, cu trupul la pândă, gata să sară în laturi sau să se lase fulgerător la pământ. O, clipe lungi de aşteptare! Groaza îl cutremura în.triata ta că-i tăia suflarea, iar când pipăi cu mâna o măsuţă grea de «nahon, ce-i putea servi drept armă, degetele refuzară să prindea muchea.

Un sşomot apropiat il făcu sa-şi ciulească urechile. Bănuielile i ^c adevereau. Un scârţâit de-abea simţit răsbălca dintr'un separeu – acelaş în care intrase cu câteva ore înainte să ascundă banii primiţi dela Vasi, Poale celălalt nici nu-l auzise când striga şi habar n'iivea că patronul

Comandorul ui’ e la doi paşi.

Işi ţinu suflarea, privind după o unealtă mai bună.

apoi. negăsmd nimic potrivit, ridică măsuţa de ninhon de-asupra capului şi inaintd tiptil spre holul ascuns. Disperarea îi da curaj. Era pornit să lovească, să lupte pe viaţă şi pe moarte cu cel ce-i răpea ultimii baiii. Dacii l-ar ti găsit ingenua eh iut în colţul cu leandrii, l-ar fi izbit cu toată puterea în creştet cu siguranţă hoţul ar Ci căzut la pământ, poate ar fi murit în chinuri groasnice. Ca să se salveze, trebuia să-l ucidă de îndată, fără şovăire.

Cu paşi uşori se apropie de covorul separeu lui şi-i ridică un colţ, atât cât să privească înăuntru. Foşnetul frunzelor de leandrii se auzi acum distinct, ca şi bâjbâia la unei mâini nerăbdătoare, dar din pricina inlune- yictduî, nu se putea distinge nimic. Cine fusese de faţă când ascunsese batiu, decât Kranz, pianistul? Un bătrân politicos şi uscăţiv, care părea tot timpul preocupat de muzica lui şi lui ştia măcar să răspundă glumelor pe care fetele le făceau despre pletcle-i albe şi fracul JOS în coate, să fie oare vândut Persanului? Numai el îl văzuse intrând în separeu şi acum căuta banii, înainte de-a urca să-l ucidă în somn, căci trebuie sa fi ştiut bine că bănuielile vor cădea de-a doua *zi* asn- pră-i. Poate aştepta noaptea, sigur pe prada preţioasă. Cine ştie cu cât îl plătea Vasi! Nu-i vorbă, mcio clipă n'avusese încredere în zăpăcitul acesta slăbănog – în. nimeni nu se'ncrcdea – şi-t ţinuse mat mult din nevoie decât din milă, se servească rarii tomitaiu ce se rătăceau în local şi să «adoarmă bănuielile vameşilor.

A iară furtuna mugea dcslăniuită şi paloarea din dreptul geamlâcului stăruia, ca şi cmn noaptea uitase să mai cobare. Pentruca avea de-al'acc cu un rival atât de prăpădit, hotărî să aştepte la gura capcanei cu arma ridicată şi să-I pocnească cu toată puterea în creştetul coliliu, îndată ce-ar fi ieşit. Hoţul întârzia şi minutele se târau una după alta. Tânguitul surd al valurilor nu mai contenea.

Se vede că pianistul nu pj>ea se pricepea la căutat^ •aci meşteşugi îndelung şi la urmă, ridicându-se, oftă..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Clipa grozavă se apropia. Ilemcea strânse convulsiv piciorul nuhuvii şi dădu să se repeadă înainte cu toata grcuiatca, când o coamă aurie se revărsă peste roşul covorului pcrsîcnesc şi un trup svelt sări, ca gonit drn urmă.

—Ci istina! gemu cambuzierul, copleşit de ruşine şi manie.

— Tatii! strigă fata, trăgând u-se înapoi şt'privind înspăimântată unealta ucigătoare din mâinile celui inerent ciut ca o stană, de îngrozitoarea faptă a fiicei lui. O clipă se înfruntară astfel, cu respiraţia şueră toace.

Făcând o sfor pi re, Ilcmcea lăsă lemnul să cadă cu sgomo! şi apucând mâna Cristiuei, >-o smuci cu atâta brutalitate, că-i smulse un ţipăt de durere.

— Nam crezut niciodată sa am asemenea copiii scrâşni, sgâlţâind-o. – Mai bine te omoram acum douăzeci de ani catul am plecat din Caraomer. Tu şi cu maica-ta mi-aţi mâncat viaţa! Ştiam că n'ai nici un respect pentru mine, nu mai vorbesc de dragoste sau recunoştinţă, eu toate astea nu m am amestecat în amoni-li cu Şandni, m'am «mutat să-li fac plăcere, pentmea vecinii să se mire de biuiutatca mea prostească. Acum înţeleg c'am încălzit o viperă la sân! Tocmai pe pragul falimentului, la un pas de nună, mă jefuieşLi ca ultima dintre femei! Spune, Şandru te-a învăţat asta?

— Ah, tată, mă doare! Nu mai strânge! strigă Cristina eînncindu-se clin pumnul ce-o strivea împietrit de furie, îi învineţea braiuL

Cu o ultimă lovitură, lîemcea o aruncă peste un paravan înflorat, făcânchi-l să se prăbuşească cu sgo- niot, şi* ea rămase nemişcată lungă pământ,

o fiinţa păcătoasă ascunsă în apele părului auriu, cu umerii sguduiti de plâns.

" – Poate nu te-ai gândit că mă omori, continuă Ilemcca mai încet şi inimii i se frAnse de o nesfârşită milă văzând-o cum plânge desnădăjduită la picioarele lui, siinţtndu-şi propria neputinţă şi disperare. – Ai

U L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^HPSrstatransilvania.ro/mdrrl933-^7 PA VEL CHIHAIA

merita sa plăteşti cu viaţa fapta ta. Am 6u-ţi smulg mainile sa nu uia] Ţur- nlcl0<ata_

CiisUna ştia că n'ar fi fost capabil să-şi ţină amenmţarea, totuşi remuşcarca, sincerele păreri de rău o sg aduira ca un fior adânc, făcând-o să tremure din tot trupul. Printre degetele-i bronzate curgeau Iacl'ănH şi suspine vagi, ca murmurul mării, ajungeau la auzul cambuzieruluL

cerea iertare în. cuvinte neînţelese şi când cl se depărta cu paşi grei, îngăimă rugi fierbinţi către Sfânta Fecioară, către indura rea-i ¡milostivii. llcincca ec strâmba. Oprindu-se lângă bar, destupă o sticlă de „Curagfto" şi-şi umplu cu vârf paharul. Acum jjutca bea liniştit, dar ora Învins decalata sbucimn şi simţea că-l cuprinde o disperare adâncă, de parcă el ar fi fost cel lovit. Când, puse paharul jos, observă că falad priveşte dela câţiva paşi, gaLa s'o ia la fugă sau să &e apropie la un semn de împăcare. Cât trebuia să fie de slab, dacă, după cele întâmplate, Cristina se aştepta la o iertare grabnică!

— De azi înainte ai de ales între mine şi ci! ti spuse mai potolit. Nu mi-am închipuit niciodată că vei ajunge să mă furi pentru prietenul tău.

— Până azi nu m'ai certat! murmură fata.

— N'at fost tu vinovata... mi-era frică ca Şandru să nu-ţi facă vreun rău. Acum însă trcbuc să te hotărăşti şi să răspunzi!

Crísüna amuţi frământată de cele moi potrivnice gânduri. Şi în vreme ce aceşti, oameni aproape străini stăteau faţă'n faţă şi hotărau asupra viitorului lor, afară ec auzeau gemetele şi scrâşnetele mării incălecând

digurile.

În cele din urmă disperarea bătrânului i se păru atât de chinuitoare, ca numai pentru a-l linişti, fără a se cai în realitate de condamna bila-i fapta, şopti cu gândurile duse:

— Rămân cu tine, tată. ...

Hemcea îşi mai turnă un paliar şi oe simţi mm în

pili68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdm933-1947

^■arg, fără a-şi da seama că vorbele nu puteau nissnici flăcările dragostei şi cu fata uitase ui aceaş clipă hotărî rea şi făgăduielile date.

— N'aş vrea să fiu pe timpul ăsta pe mare, făcu el schimbând vorba. I-auzi cum latră valurile! Noroc că nti-i un vapor prin p$_r$cjur să tragi cu puşca... Numai nălucile oamenilor să se scufunde, adaogă cu am ară- citi 11 e.

.— Duhurile nu se scufundă, zise Crislina cu corivingerc. Şi Mântuitorul nostru a plutit pe mare.

— Tu eşti cam proastă, o mustră Ilcmcea. Mai bine apune-mi unde-s dcşuchiatele de sus?

Ţi-am mai spus c'au plecat cu Ovezea la circ. Voiajorul a fost pe-aici cu putui înainte de-a veni ciienţii cu care te-ai certat.

— La circ pe-o vreme ca asta? Au înebunit?

Cnstina dădu să răspundă ,dar tocmai atunci cineva baiu în uşa varietculuL Era Braia ce se'ntoccea din oraş cu maldărul de rufe murdare şi învârtise ceva important în Tomis – de bunăseama – că nu şe întorsese la Castel până la ora aceea. Părea nu 6e poate mai mulţumită.

Lovită do blocadă ea toată lumea, Erata nu-şi *pierduse* cumpătul şi încurajată de supărările duşmanului ei, începu să spere că lucrurile se vor răsturna şi-şi va putea dobândi autoritatea dinainte. După tristeţea ce urină plecării Cristi.net din Lazul, venise o epocă nouă, când aliatul neaşteptat începuse să hărjuiască serios pe Persan şi să fărâmiţeze puterea „Comandorului". Primul semn că-şt venise în fire fu trecerea în cele veşnice a lui Mircu, care-şi închipuise că uitarea poate îndepărta recunoşti» ţii oamenilor cele mai sfinte obligaţii, apoi mai multe vizite făcute unor patroane prietene, care-i promîseseră totul atâta vreme cât aveau stabilimentele închise, rămânând ca în viitor să Ic silească a-şi respecta cuvântul dat. Făgăduielile erau bune, căci îl făceau po Vasi să vegheze şi să

Î
S

fie cu mai multa grije, pierzând timp şi bani, vânzând mai avantajos de teama concurcntii.

Păcat că Hem cea mai ţinea curtezane, eu încăpăţânarea unui nebun, cheliuindu-şi şi ultimul ban.

Dela izgonirea lui în hotelul „Mulguri", Italia trecea regulat seara, cu i-ufele marinarilor de pe coastă. Cu toate că nu mai era tâiulră, umbla toată ziua în- (T'O rochie neagră de scară pe care o transformase, püstTíuidu'i dantelele şi paietele – cam ne fireşti pen- (T*un oraş în ruină, – strângea o grămadă de rute şi cu legătura uriaşe se îndrepta spre Castel, Clicnin ştiau că pot lăsa rufele Iară nlcio teama În beciul lui Marca, fostul barman. Dacă recentul ci prieten nici nu se mai ridica din pat când un străin împingea uşa – el care odinioară ar fi tras şi uitr'un şoarece ce-ar fi dat târcoale lăzilor cu aur ■— Braia veghea trează starea bazarului şt manevrele hti Vasi. Ba, de când Şandru dcveijise amantul liicei sale adoptive, nu-i mai ieşea din cap gândul că s*ar fi cuvenit pe drept să se instaleze în varietéul ridicat sub protecţia lui Vasi şi întărită de economiile lut Marcu pe care le bănuia ascunse în vreun perete să dea lupta după războia, dm propria lui cetate.

— Le-am văzut pe brăilence, declară castelana cum intră pe oişă^ fără să se arate intrigată de lacrăuniîc Oistînei. – Cu cine credeţi că erau? Cu Ovezea agentul, nu cu altcineva!

— Ce dracii le-a venit să dea o reprezentaţie pe o vreme ca asta? aba lu He m cea discuţia.

— Bacruban, directorul -— cred că-l ştii. Ăla cu pelerină neagră şi cu boruri largi la pălărie – a vrut sa mai facă ceva parale. Dar se vede că Durmie/eu, Sfântul, nu-l prea ajută!

— Mda. Eu am cunoscut tot felul de oameni în marinadé şi vă spun că Bacrub;ui c mare ticălos. A vrut să mă înşele şi pe mine, noroc că nu i-a mers. Mă îndemna să dau reprezentaţii

de circ, dincolo, pe terasă. Nu-i caraghios?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

-- E prietenul lui Şandru, continuă Bruia sporovăială. urmărind impresia acestei noutăţi pe faţa Crîs- tinci. – Se pare* că în ţară o duce foarte prost de câţiva ani. Cu atâtea cinema*uri nici copiii^ nu se mai bat după circ, nu? În tinereţea noastră*, domnule lîemcca, lumea se dădea în vânt după năsdrăvăniite lor* Ucu cuie auzise de avioane şi de radio? Cu blocada asta li sa înfundat. S'au împotmolit aici. Gân- deşte-¿e că de trei ani tot vor să plece în Turcia şi- aomn un grâ jd ir mi-a spus că se îmbarcă săptămâna viitoare. Nu zic vorbă marc, dar să mă bată Dumnezeii dacă văd cum' So vede ca-l pisează mereu că îc dea leala şi bietul director... să trăieşti! murmură dând pe gât păhărcltd tic rom, pe care cambuzieriil i-l oferi mai galant ca niciodată. – Mulţumesc, domnule îfeuicca! Trebuie că ţi-a spus Vasi cum alaltăieri t-a cerut din nou paralc.

Mi-a spus confirmă Ucincea, ca să ascundă că nu se mai bucură de încrederea protectorului său şi ca acesta mt-i mai destăuiucşte nimic. Şiretenia ci mi-l tulbura după declaraţia solemnă a Cxistiuei şi întâmplarea cu suta de inii, ce grăbiie deslu̧irea unei situaţii de uciuporiat. O câştigase din nou pe fiica ea, în\ingându-l pe Şandru, dupăciun odinioară o răpise din Cat st el în blestemele Draci. Făcu un semn, bine dispus, şi ea îl înţelese. Sui în fugă scările, întorcân- duse cu fotoliuI lui greu, cu rezeinătoare de pluş roşu, meteahnă pe care nu i-o îndeplinire de trei ani, de când îşi cmiosciue amantul.

Cambuzicrul se cufundă oftând de mulţumire în tronul variei eu lui.

— Acum treî ani, înainte de-a veni la noi. au vândut animalele grădinii zoologice din Sibiu.

- Cum? tresări Hem cea ne în ne legând de ce e vorba.

Ba erűben. A vândut o mulţime de maimuţe, cămile, ligri. şi ÎJH i-au rămas decât

câteva maimuţe. Gii n*a vândut. Ca dresor ţine n uit la cai.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^tatransilvania.ro/mdrrl933-1947

— Atunci dece naiba <la reprezentaţia? întrebă din nou, nedumerit. Şi tocmai acum!

— Da de unde crezi că o să scoată ovăzul şi toate celelalte? Au ajuns şi ei la fundul lăzii.

II priveşte, mormăi ursuz Ilemcea, amintbidu-şi încercarea directorului de <a-Í trage pe mânecă. Dar fetele puteau să ,stea aici pe furtună.

— În dancigul gol? le luă Bruia şi reală apărare şi văzând câ lot timpul cât vorbise intenţionat de circ C ris tina păruse puţin interesată – ce ea ce însemna că nu ştie ntinic de legătura dintre Lydia, fala directorului şi Şandnt – căută să îudrumeze discuţia pe o altă pantă, tot atât do primejdioasă.

— Se plictisesc bielele tinere! La . „Comandorul" nu-i de lucru pentru una, da pentru şasel Zău, domnule Hemcea, la ce le mai ţii pe atâta cheltuială?

— Dc ce? De nuult era să termin, daca... dacă n'aş vedea că răsboiul c pe sfârşite.

N'o adusese bine, căci în ochii femeii luci o sclipire de satisfacţie tot atât de repede înăbuşită sub liniştea cuiva hilarit într o credinţă veche. Braia începu să le povestească, oftând, despre nenorocirile lui Marcu, care o ducea foarte prost.

— Chiar aşa rău? se prefăcu Hcncea uimit. Nu Fam văzut demult. Dc altfel nu prea mă uit pe geam şi ti'am obiceiul să-mi spionez vecinii...

Castelana simţi împunsătura, însă nu ripostă. Işi aprinse o ţigară $1 în timp ce trăgea cu pasiune fumul în piept, făcând eă-i plesnească de rotunjimi rochia neagră, vorbi despre răshoiu, despre timpurile trecute şi despre prăbuşirea Tonusului, plasă în care dete de înţeles eă şi Heincea trebuia să se rostogolească curând. Mizeria comună, susţinea ca, trebue să le

adoarmă vechile duşmănii, să-i apropie, sa-i facă generoşi.

Hemcea se interesă mai îndeaproape de Marcu, cu • curiozitate independentă de voinţa sa, vrând sa asculte

www.revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947
Muzeul Digital al Românului Românesc

amănunţit mizeriile în care se e batea vecinul din fală.

— De, zise Braia, deşt e econom, n'arc viclenia lux Vasi, care c levantin şi s'a îmbogăţit peste măsură pe spinarea al lorii. Aciun nu mai line decât două mese în local şi de-abea un pârlit de vagabond mai ia o ţuică şi nu ştie cum să fuga mai iute din igrasia şi întunericul ce-a cuprins toată casa.

— Atunci deee i-aşa vesel? isbucni llemcea, trân- . tind cu pumnul în braţul fotoliului» – Imi face impresia ca mu sfidează!

— S'a ramolit, domnule Hcmcea, nu te uita la strâmbăturile lui. Am cumpărat amândoi nişte afion la preţ ieftin şi i-a intrat în cap c'o să câştige o avere cu praful ăsta. Speră ca Nemţii să nu mai ţină mult I ron lui d upă d e ba rcare.

— Caro debarcare?

— Debarcarea în Franţa, n'aţi auzit? Adineaori s'a pus o telegramă cât toate zilele la librăria Macoveh E drept că ori în Tomis ori în cimitir, tot una-i. Să-i dăm drumul spre „orient" afionului, ştiu că am face treabă î

— Am să vă dau tot concursul dacă se iveşte vreo ocazie, promise llemcea generos. – Trebue 6ă trăim şi sil ne-ajutăm. Te rog 6ă-i spui şi lui Marea asta, să nu uiţi»

În răgazul dintre două asalturi de val, 1 se păru că cineva urcă apăsat treptele salonului, oprindu-se în vestibul, fără a da vreun semn că intenţionează sa intre, llemcea se ridică de pe fotoliu şi Ia privirile intrigate ale Bra^î, duse degetul la buze, apoi se'n- crunta uşor spre C tis tina şi porni în vârful picioarelor spre uşe. Fără a se putea stăpâni, o deschise larg.

Cel pe care-l aştepta era într'adevăr acolo, pe prag şi partea de joe a feţii ii pierea înecată în umbră. Numai fruntea, mare şi liniştita, cam disproporţionată, »& pleca peste negurile

Muzeul Digital al Romanului Comunist

acestei zile, tulburi, atât de? schimbătoare. Cu greu se vedea ca e nimbată de lica-

ML] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri933-1947

rirca uimi căpăţel de fosfor. Dud ca impresia câ doreşte să-şi aprindă ţigara înainte de-a intra jşi ca aşteaptă câteva clipe cu chibritul în mană stă prindă înţelesul vocilor dinăuntru« Flacăra se însutie 11 peste buzclc-i groase şi sen&uale, singura trăsătură mai vie în asprimea chipului, apoi se stinse pe neaşteptate şi Coji rămaseră învăluiri de tenebre.

Totul se petrecea ca în fiecare seara. Era ora când l le ni cea trebuia să-l salute şi s'o şteargă la hotehd Mulguri. Spre uimirea noului venii, fostul cambuzier îl privi de sus şi se retrase spre bar, prelacându-se cu vrea să puie ordine printre sticlele goale.

Braia holba ocîiii mar: de teamă de la tejghea la uşe, unde Şandrit aştepta încă plecarea patronului, nemişcat. Aproape pierea în umbră ,dnr omul acesta avea aleasa însuşire a tăcerii şi mu a lira din Lazul rămăsese încremenită pe legă tura-i rotundă de rufe, ca pe tui glob pământesc. De la venire îşi închipuise – după lacră mile Cristiner, ca avusese cu tatăl ei o discuţie privitoare la Şimdrn şi că Hcmcea se c:un săturase să doarmă prin hoteluri şi să fie de râsul tuturor. Se felicită că se abătuse pe la „Comandorul", luând parte la o scenă atât da însemnată pentru planurile ci. Totodată căută grăbită ccu mai apropiată fereastră. pe unde-ar li putut sări cu rufele, iu cazul unui conflict.

Şandrn pricepu cum stau lucrurile. După spaima de pe fa(a Cristinei, ca *şi după tăcerea încăpăţânată a bătrânului, îşi dădu seunia.că tot pianul pe care tic- buia sâ-I aducă la îndeplinire tânăra patroană, dăduse greş. Biuiii aceştia destinaţi Lydiei – pe care Maieu îi văzuse trecând din mâinile albe ale lui Vasi hi palmele jupuite ale cambuzierulut – erau pierdu ţi şi

ML] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri933-1947

umilința viitoare în fața adevăratei sale iubite, jocul de îndrăgostit față de naiva Cristlna, dușmănia lui Henicea d umplură de revoltă. Bivalii se măsurau pe ascuns, fiecare aşteptând ca celălalt sa înceapă lupta.

În salon de-a bea se mai vedea. Cele două catarge parcau că se înalţă nemăsurat într'o lume tainică,

plină <le liberia te şi de pace. Jos. căldura localului cu ţoale Ferestrele închise, îJ înăbuşea şi după-o trecătoare linişte» începu să se audă iarăji vuelul apropiat al valurilor. NoapJea cădea înăbuşitoare şi umedă. Fulgere de^e, prinseră să taie drumul norilor grei ce se rostogoleau pe? le mare» pierzând u-se iu noaptea fără capăt a largului. Şi bietul colţ de uscat se rătăcea în vălmăşagul dementelor deslăui tril e, ** amenin ţa să fie înecat de cr?:isia valurilor, liirit odată cu tren ele înspumate.

Şandru striviţigara aproape întreagă» fără să dea cel mai mic semn de enervare ŞL traversând salonul, deschise larg cele două canaturi alo uşii de sticla ce dădea spre terasă. Tunetul mării năvăli cu un văl des de umezeală, infă aventurierului tm-i ardea să contemple largul răscolit de furtună. În văzul lui Hem cea, arătă amantei cu O uşoară mijea re a capului, terasa măturată de vânt, unde ficuşii plăpânzi, aliniau hi glastre de pământ ars, se frângeau şi-şi tremurau crenguţele pletoase. Cristina nu putu rezista voîriţii poruncitoare, care-o îndemna să-şi calce cuvântul şi să treacă peste dreptul la fericire al tatălui ei. Parca adierea misterioasă a mării o atrăgea spre iubit şi mi privirea sau gândurile LUI îi simţi umărul.

— Ce-ai făcut? o întrebă printre dinţi, părând preocupat de saltul unui val ce trecu digul înalt de mai multe picioare, ca peste o fiuiic.

— M'a prins, şopti eu. dar în clipa aceea, un glas răguşit* acoperi furtuna, ulcândii-i pe amândoi să ee întoarcă«

— Cristino! Locul tău e aici lângă mine. Ai uitat ce mi-ai făgăduit?

Fala se îndreptă ne ho lari ta spre fotoliul în care bătrânul o aştepta încordat şi simţi că picioarele-i erau grele ca de plumb. Ar fi vrut să

cadă acolo, între amândoi, şi să ţmoară, când Şandru se repezi şi o apucă de mână.

— Nu mai are ca căuta lângă dumneata! zise poeo-

[Q pi Muzeul Digital al Romanului Românesc

morît. N'ai făcut nimic pentru ea, toata via (a. Cristina mi-a povestii totul şi îmi dau seama cam ce fel de Lata i-al fost. Dacă nu se găsea femela aceasta cu suflet, de mult ar fi pierit prin magazii sau întriun azil. O vezi 'bine cât suferă, dar ţi-e ea pul numai la câşt/ig. Ce-ţi pasai Ai crăpa pentru bani, fără să te gândeşti la soarta ei. N'are dreptul la fericire?

— Taci, mizerabilei se răsti Hetucca revoltat şi o clipa rămase uimit de violenţa propriilor cuvinte. – bTam de gând s'o ţin lângă mine toată viaţa, poate să şi se spânzure daca vrea. Numai să nu mă atace pe la spate, înţelegi, căci lovesc şi nu lovesc în ca, ia aminte!

Se opri la trei paşi de Şandru, cu pumnii strânşi, tremurând de necaz. Ar fi avut o poftă nebună să-i lovească pe amândoi cap în cap, strivindu-i ca ps doi şerpi veninoşi. II scotea din minţi mai mult şiretenia şi răutatea Cris t în ci, care ii promisese cu câteva clipe înainte s'o rupă definitiv cu aven tu irr ierul, pen truca acum, să-i cadă din nou în braţe.

— îndrăzneşte l mormăi Şandrii.

Braia crezu că e momentul să se prefacă împăciuitoare.

— Ce v'a apucat, frate 1 îngâna leneş. Nn vedeţi că mititica c gata eă leşine?

î-lenice a se întoarse spre fiica lui:

— Cristîno, spunc-i că de azi înainte nu mai are oe căuta în local! Spune-i, fata mea, că nu mai simţi nimic pentru ei şi să-şi ia tălpăşiţă.

Cristina aştepta cu privirile în pământ ,cii mâinile frânte, ca înlănţuite. Părea atât de firavă în suflul de umezeală ce năvălea dinspre terasă, Huturându-i rochia de voal, că un vânt mai puternic ar fi f ucu t-o sa îngenunche. Mintea-i nestrunită de legile familiei şi ale societăţii, nu nu tea să aleagă calca, datoriei pe care i-o arăta tatăl său, ci căutând să iasă la suprafaţa (ucigătorului curent al pornirilor contrarii, sa lăsă dusă de fermecatul curent al iubirii, chemarea cea

Muzeul Digital al Romanului
Jrevistatransilvan^Hn1».933-1947
Romanesc

mai apropiată. Ridica încet ochii înseninaţi dar nu pen- tnu a da o rază de speranţă cainbuzierului, ci pentru a îmblânzi chipul lui Şandru, cu o siguranţă din care> pierise orice urmii a sbucîumului.

Când îşi auzi numele, rostit de *el* de astădată, tresări, şi ultimele cu via te i se întipăriră ca o porunca:

— ...şapca şi să se ducă cu bani eu tot!

— E casa mea! Strigă răguşit Hem cea, svârcolîndu-se^ de durere, fără a îndrăzni să-l atace.

— Ca^a ta, însă cu mine să nu mai dai ochi, în* ţelegî? Meu amenin ţător Şandru. Hai, Cristuio, adu-i şapca.' Căpitanul vrea să se răcorească puţin pe tnareî

CliHina se mişca cu greutate. Cu cât se depărta de amant, i-iguranţa parcă-l slăbea şi cu fiecare pas i se părea că inima-i se sfâşie în mii de bucăţele. Dc-abea avu puterea să se înapoieze eu şapca atât de cunoscută şi s'o întindă fără un cuvânt tatălui ei.

—- Tu... tu... 'şopti acesta îndurerat. Dela el nu nuiştcptam, o străin... dar tu...

— Şi ea ţi-e străină, n'avea grije, se răsti Şandru. Şi-a dat seama cine-i vrea binele. Pleacă cu banii şi îneacă-te dacă pofteşti.

Patronul „Comandorului Sihie" se clătina rău de tot şi J'raitt sări să-! ajute, căci Cristina rămăsese cu şapca întinsă, ca de piatră. Ilemcea o îndepărtă cu un gest rugător şi făcând o sforţare, apucă singur şapca cusută cu fir din mâna fiicei lui, apoi se îndreptă spre uşă, gârbovit, cu privirea rătăcită ca cel mai netrebnic dintre oameni. •

Cei rămaşi tăcură câteva clipe, ascultând îngândura ţi muzica talazurilor. Ca şi cum nunic nu e'ar fi întâmplat, Şandru şi-aprinse o ţigară.

— Am şters-o, mormăi el ridica ndu-şi gulerul

Muzeul Digital al Romanului Românesc

la ieşire. Dacă mă caută cineva... la „Continental”.

— Şi ăsta seară? şopti Cristina. Credeam că rămâi pe o vrenio ca asta.

— Mă aşteaptă cineva Ia cafenea. Viu pe la aecej făcu Şandru enervat, fără a <se putea opri eă nu-şi în-

drepte din obişnuinţa cravata. – Eşti mulţumită? Braia o să-ţi ţină de uvît.

— Astăseară s*ar putea să avem dienţi, jninţi fata, prerăcăudu-se ca pune la loc .sticlele subţiri de coniac scoase de I ic îneca. insa trăgând cu urechea spre partea widc-l ştia» într'o aşteptare chinuitoare. Ce greu răspundea amantul! Simţi că cl nu crede un cuvânt, cceace o fileu să roşească şi să se emoţioneze până hi lacrimi, li era ciudă că nu-I iubeşte în tratat, Încât să aibă încredere în. Cehi! cum îşi petrece timpul departe de „Comandorul". De parcă nu-I văzuse cât e de închis cu ademenirile curtezanelor! Totuşi navu puterea să-şi înfrâneze dorinţa de a-l reţine:

— Poate vii lu nouă... poate nouă jumătate...

— Imposibil, i-o tăie tandru, deschizând uşa. $i amin tind u-şi de stângăcia ei, se întoarse cu o privire îngheţată. – Când eram la uzină aveam cel puţin bani de buzunar. Acum tTcbue să mâ hnnormânlez de viu între pereţii „Comandorului".

După ce plecă, Braîa îl urmări din prag cât putu prin umezeala de-afară, apoi se întoarse şi câtva timp stătu ca pe ghimpi. Faţă de Cristina ac arăta îtigrijată de furtună şi de întunericul care se lăsa tot mai des, închizând u-i drumul ia Castel, insă iu ascuns o rodea curiozitatea, o întărâtau bănuielile. Îi făgădui soiemn că va veni cât de curând să-l dea în nisip – va. aduce desigur şi tava <.le argint a zodiilor, iară de care na se]>oai-e faea nimic – şi aruneându-şi voiniceşte legătura de rufe în spinare, ieşi cu, nerăbdare în iadul pontic.

Dela primii paşi, trebui să >se ţină ne lângă zidurile înalte, să n'o dea jos vântul. Nu se vedea nici înainte, nici în urină şi âl copii mari, de ploae o loveau în obraji, răzbind prin bit reala caldă a serii de vară. Din larg, mugetul sugrumat al geamandurii, ajungea ca un svon îndepărtat şi trist, adus cu scrâşnetul tărăgănat al «valurilor.

Rareori traversa strada vTeun cerşetor, care se întorcea cu un sac în cap din oraş şi ţinându-l cu amân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

două mâinile, se adâncea printre ruine. Jhi răpăiala apăsătoare a ploii, în nemişcarea firelor subţiri şi lipicioase, pereţii coşcoviţi ai caselor, nelutuiţi de ani de zi ie, începuseră să devină fărămicioşi, ca loessul din care cran ridicaţi, să miroasă a pani ¿uit desfundat şi a mim, Şi parcă valurile de apă se grăbeau să niveleze iu ui grabnic vechiul cartier, desăvârşind opera oamenilor.

Privi intrigata cuin o femeie tânără se desbrăca în dosul urnii stor de trestie, apoi, pcnirucă nimeni au intra pe uşă, şi rieuiuiOicuta se pregătea să iiiîoarcă conuua Curul, isi văzu de drum oftând, cu inima îngreuiata. II căută pe Şatidru în tot oraşul, dar cafenelele erau goale şi „Continental^, ca niciodată, trăsese obLmncie.

Alungau du-şi melancolia şi mărind voiniceşte pa?nl au ti o apuce puterea nopţii, castelana cobori treptele de peste Atelierul de Bcvizie, pentru a ajunge pe cărarea dela poalele pinilor maritimi. Napucă însă să coboare câteva trepte, că ,numai la câţiva paşi dădu de Şandru, ce păşea cu sgomoz pe scara ruginită de fier. Avea şapca trasă pe ochi şi se oprea uneori să privească portul, ca la o plimbare pe faleza Genoveză.

Jos, la capătul scării, se lăsă cercetat de grăniceri fără un cuvânt şi cu paşi la fel de siguri, nici mai grăbiţi, nici mai lencşt, se îndreptă spre silozuri. Braia il urmă ii de-a lungul liniei ferate, prin dreptul gării maritime, îqwi se luă după târşiîtul pantofilor pe piatra noroioasa a cheiului. Aici uu-l mai putea vedea. Aiaroa era la fel de sbuciumată intre diguri ca în largul deschis tuturor vânturilor şi legă nandu-şi la suprafaţă spuma lucioasă, mugea şi împroşca cu furie ţărmul scund, pornită să-I dărâme, să-şi facă drum până sub poalele falezei, unde-şi frângea valurile odinioară. Nu-ti dădeai scama ilacă norii

de întuneric nan târit valurile dezlănţuite, deasupra creştetelor din port, peste silozuri şi vârfurile magaziilor sau numai negura deasă bântuie ţărmul înnecat.

Faţa catifelata şi grasă a Braei prinsese luciii întunecate; pereţii de cărămidă ver^uc, piatra cheiuri lor tfiicieau de polca la lichidă. Sputna valurilor se încapă* ţana siî-i arunc» pe îndrăzneţi departe de muchea ţiment irita a digului, dar, Şandru mergea nepăsător^ cu acelaş pas măsurat – deşi se simţea cât se poate de ¡TFOSt primind în obraz duşul stropilor săraţi – $i încăpăţânata castelană ¡1 urma. Se prefăcea îndrăgostit de furtună, de fu da cununclor de apă, pentru a nu atrage atenţia, însă gândea cu necaz la halul în care va apare în faţa Lydiet şi la pantofii de antilopă plini de iioroiu. Stătu, când noaptea adânci în gertună mărunta revoltă a marii şi atunci pentru a iscodi un şopron uriaş, golit de tot, fără o ladă Sau un petec de sac Aici, în dosul antrepozitelor comerciale, lumini fugare înghiţite de vânt, făceau parcă sernne spre oraş: muzica ţipătoare a trompetelor chema stăruitor mulţimi do ian tonic şi de sirene.

Când se apropiară, constatară că numai o mână de dohért şi câţiva negustori de dulciuri, cu coşurile acoperite, veneau către foile de cort ce se desfăşurau în vânt, pocnind ca nişte steaguri. Acum se dumeri Braia: mergeau la circul lui Bucruban, care avusese ne fericita inspiraţie sa dea una din desele sale reprezentaţii „de adîo" – încercări de a-şi -echilibra bugetul şubred – chiar în scara aceea. În loc să cumpere bilele dela cassă, ca lumea ce aştepta mohorită În lumina veşteda a felinarelor, femeia se ascunse după un mal* dăr de baloturi de fân presat. Şandru trecu fără interes pe lângă perdeaua sdrenţuită a intrării, pe unde se putea zări sclipirile aurii ale rumeguşului şi un colţ din tribună, câţiva bătrâni rămaşi credincioşi circului, veni ţi din primele orc ale după-amiezii şi ronţăind •cminţ-o până una, alta. înconjură tot

cortul uriaş umflat de vânt ca un balon de-abea ţinut la pământ între frânghii, şi cu siguranţa omului ce cunoaşte perfect locul, păşi spre ţarcul rotund ,^curtea circului' unde ■erau grajdurile şi vagoanele de dormit.



aer simţi mirosul pătrunzător al fânului ud şi de îndată câţiva cai nechezară domol, frecându-«i de iesle lanţul-că pestrelon Strecurându-se după Şaudru, Braia pulir să-i vază înşiruili pe două rânduri, mestelan du-şi liniştiţi ovăzul, cu pâinii lucitor de tésala. Câţiva întoarseră boturile spre ea, rămânând nemişcaţi, cu ochii lirrfpezi, sticlind aprinşi de în tune rec. Pe un stâlp, o lampă mica cu benzina se legăna ca pe o corabie şi dedesubt, mai multe caturi de cuşti, închideau o lume mică, care întindea mânuţe păroase printre gratiile ruginile. BraiuDu se putu opri să n^nutoe o privire bietelor maimuţe degenerate, cărora, umezeala sărată ce tăcea pe tovarăşii de captivitate să necheze şi să-şi ciugulească fără poftă ovăzul, le scurta zilele, le îmbolnăvea de tuberculoză, 0, cum alergau de la un capăt la altul al cuştii, cum săreau sgâlţâind şratiile cu toată puterea, cum se răsuceau frânte la pământ, cu pieptul ¿buciuma t de fuga ucigătoare!

Iar înlr'aii colţ, ce! mai întunecat, două cămile ina ho şi greoaie, priveghea u ca nişte umbre întreaga adunare, împietrite în urâţenia şi suferinţa lor, în vreme ec un leu domesticit, cu capul pe labe, părea întv\> aşteptare stupidă; o credinţă inconştienta de bătrân, care n-a pierdut speranţa că s*ar mai putea înapoia în păduri, îi pâlpâia încă în priviri. Din trupul slăbit, cu coama tocată ca de molii, nu rămăseseră decât ochii, o pereche de ochi mari, arzători, de o tristeţe aproape omenească. Şi era stranie

liniştea care domnea între aceste animale resemnate, cuminţi, în faţa tunetelor şi scrâşnetului mării, iar dacă x'reo maimuţă nu şi-ar fi fugărit coada ca ieşită din minţi, ai fi dorit sa întâr- 74Í cat mai mult în grajdul de pânza.

Şandru dispăruse după o perdea, ca ie da în arenă, după larma potolită şi vociferările spectatorilor mai generoşi. De altfel o întâmplare neaşteptată, îi întări bănuiala că programul a început şi că Şandru intrase prin culise, ceeace dovedea familiaritatea dintre «1 şi director. Un poney Sări prin perdea, târând un în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.statratransilvania.ro/mdrr1933-1947

grijilor în uniformă stacojie, care privi intrigat spectatoarei clandestina cu legătură uriaşe în spinare, însă era prea ocupat să domesticească cu biciuşca căluţul încăpăţânai, pentru a mai pierde vremea cu muşterii etrecuraţi pe sub pânze.

Se parea că poncyid refuzase să treacă obstacolul, căci însuşi dresorul – un individ slab" cu pelerină neagră de catifea, în care Braia recunoscu uşor pe Bacruban îl urmă prin deschizătură şi desfăşurân- du-şi biciul htng începu să-l şfîch iu iască cu sete» ?n \ reme ce îngriji torul ii ţinea de căpăstru şi bieltd animal svârlea în gol cu copitele diiuku'ăL (¡'Cinurând şi smucindu-se să scape de sub această ploaie de lovituri. Pedeapsa se isprăvi în câteva clipe şi Bacr Liban. îndrept ¿Indii-şi fracul cam strâmbat şi îmi osânda-şi mă' u,ile albe, odată cu bunăvoinţa actoricească ce-i inilor! pe fata pudrată, în sprbicenele arcuite, în bă roita Iwitj ocolitoare de Mefisto, işi făcu din nou apariţia pe talaşul auriu, într'un ropot de aplauze.

Cu toate că-şi dădea scama de întârziere şi do drumul primejdios pe 'care trebuia să-4 facă printre colinde dm Lazul, Braia profită de învălmăşeală şi se strecură în circ, târându-şi mereu rufele. Din întunericul grajdului, lumina puternicii a „Petro max"-uri!or o orbi şi fu nevoită sâ clipească de câteva ori până să-şi desluşească vecinii, câţiva dokerî, mici funcţionari din oraş şi doua, trei pescăriţe mai bogate delii cerha- nalele din Pal a z. Din toată adunarea, un singur gnip a- trăgea isbitor atenţia prin strălucirea şi frumuseţea culorilor lui vii. Erau fetele dela „Comandorul"; curtezanele ieşi aeră în rodiii de seara şi luminile palide se înviorau pe lucirea misterioasă a paietelor, pe bijuteriile numeroase, pe blănurile albe cu care îşi acoperea* umerii. Râdeau înveselite din toată inima, întorcându-se una către alta, iar în spatele lor Ovczca, negustorul de mărunţişuri, părea că a uitat cu totul zâmbetul abătut cu care vindea ciorapi în salonul „Comandondui". Acum se pleca cu obrazul sdravăn

spve brăiknce şi le şoptea lucruri <le haz, roti ci d vroia ochii-i strălucitori, de obicei u atât <1© spălăciţi.

„Să! vadă Hemcea, ştiu că n'ar tresaltă de bucurie'* gândi Ura ia cu un interes crescând. ,.Ia te uită puni îşi ascunde cu mâna obrazul pocit de şiş,, parohi- vrea să Iacă pe cavalerul amorezai... Cu siguranţa că cloceşte ceva, vulpoiul. lîcjncea urmăreşte şi el un scop, dar -e lin ? -nai tare decât credeam... ii'ain putut afla nimic. Tare irTaş mira să nu fie şi Vasi la mijloc? Ei, dai toate se descoperă cu răbdare E*

Era aproape ascunsă de tribuna muzicanţilor şi peste capul ei. vreo cinci maiştri de marină în uniforme albe. suflau în alămurile strălucitoare, trăgând cu ochiul la jocid din arenă. 11 putea vedea pe Şandm stând ţeapăn câţiva paşi mai departe, ca şi cum banca ar fi avut rezemă (oare. O lampă de gaz. ce se clătina itşor de stâlpul oblic, îi lumina fata aţintită spre arena din mijloc şi ţigara rămasă nea prinsă în colţul buzelor lipsite de farmec, cecacc arăta că c foarte preocupat.

Numărul promitea sa fte primejdios. Un acrobat trântit pe spate pe un mic postament de catifea cu monogram de fir, linca în tălpi o scară foarte uşoară şi partenera, o fată aproape goală cu un surâs cuceritor, Începu să urce spre vârf. Ajunsă pe ultima treaptă, execută câteva figuri primejdioase, îşi petrecu glesna svclta printr'un laţ şi în vreme ce bărbatul plecă scara pe nn singur picior, căzu spânzurată dela cinci metri înălţime. Toba începu să bată frenetic. Publicul amuţi, astfel că, dinspre grajd, se putură auzi răcnetele groaznice, aproape omeneşti, ale cămilelor speriate de furtună sau deşteptate din veghea lor idioală de răpăiala surdă şi ameninţătoare a tobelor.

isj ¡6 J Muzeul Digital al Romanului Românesc
l'fÍT®?ít[statrailsilvania.ro]/mdrr1933-1947]/' PA VEL Cl 11H A1A

Brain ridică ochii şi prin besna, dincolo de răsuflii- toarea acoperişului nestatornic, zări fulgere iuţi, însângerând întunericul, într'o încrucişare mută.

După marşul urcuşului, orhestra atacă un vals lent.

isj ¡6 J Muzeul Digital al Romanului Românesc
l'fÍT®?ít[statrailsilvania.ro\/mdrr1933\1947]/' PA VEL Cl 11H A1A

şi acrobata profesional începu să coboare treptele cu acelaş zâmbet unduind u-şi trupul elastic şi graţios prin-

Directorul circului urmărise toată această şerpuire voluptuoasă de lângă intrarea artiştilor, se încruntase uşor când fala era sa-şi piardă * cuini tótul şi aşteptă nerăbdător să sfârşească echilibristica, pentru a arăta publicului un număr aşa cum 11 înţelegea el. .înarmat cu biciul lung pe carc-l smulse «lin mâinile unui băieţaş. Jhcruban veni până în mijlocul arenei de rumeguş, fluturându-şi ţ>elcrina neagră cu o mândrie «le vechili dresor, făcând să clinchue şt să sef"noteze şirurile decoraţiilor străine şi cu biciul lip.t de cizme ca -o armă, înclinându-se prelung în aplauze*« mulţimii.

Toţi se aşteptau să vadă partea cea mat frumoasă a programului, anunţată cu litere de-o şchioapă pe afişul dela intrare: Domnişoara Lydia Bacrtiban, Şcoală de înaltă dresură»

Patru cai intrară pe rând m arenă şi fără nici un îndemn al directorului, ştiind singuri cam ce-au de făcut, începură să ocolească rtngola. după ritmul muzicii. Cu faţa binevoitoare, puţin plictisită, Bacruban îşi arăta ren liză rí Ic şi nu-i. corija decât uşor, cu plesnituri scurte de biciu, ca un maestru a cărui privire critică îndreaptă po ici, pe colo. La un pocnet învăluitor, caii se întoarseră pe loc, mcrscră la pas, apoi iar în galop, aşa că toata lumea putu să-i admire în voie.

Fruntaşul parca cuminte şt bătrân» dar cel de al doilea armăsar, îmblânzit de puţină vreme, svâcnca scurt în lături, trepăduirid pieziş. Era negru ca şi cărbunele, coama-i ine lata atârna până'n pământ o scăpărare de sălbaliciunc duşmănoasă îi aprindea ochii roşii. Capul ii ţinea tot pe spate, plin de mândrie, iar când alerga cu nările umflate de rezistenţa

isj ¡6 J Muzeul Digital al Romanului Românesc
l'fÍT®?ít statrailsilvania.ro›/mdrr1933›1947/' PA VEL Cl 11H A1A

valtrapului şi hăţurilor cu canaturi de aramă, necheza sgoinotos dornic de libertate şi*'de întinderile stepei. Părea că deprinsese greutăţile arenei: încadrat între

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tovarăşii niai <•-ârslnici executa corect mişcările, de*i cu oarecare întârziere.

Cea nuu grea figurii era a „tabloului" În mijlocul un ui £alop nebun, la o simplu schi fui re* caii se opriră ţepeni şi râmaseră cu grumazcle încrucişate, ca un grup satul do păscut ce-astcaptă pe o pajişte asfinţitul soarelui* Tnsu-şi sălbatecul, căruia Bacrubari îi arăta o atcniic deosebită şi-l îndemna ea comenzi franţuzeşti „Harap! Haut! Bas. Harap!". aiculta de comanda biciului.

Cai: ?e retraseră. Directorul salută din nou hi mijlocul arenei, exact în locul primei reverenţe şi hz tinzând mana cn într'un triumf roman, îndreptă ateniţia publicului spre cnrajoasa-i fiică,care apărea călare de după perdea. Toţi tăcură fermecat i de apariţia acestei amazoane, sigură JMS sine» de o frumuşele pătimaşe şi hotârîtă, privind-o cum împungea coastele favoritului cu pintenii grei şi-şi scutura părul negru, fără să pară câtuşi de puţin emoţională de admirativa tăcere a tribunei Lvdia avea ochii tnguşti a lui Bacruban» dar, spre deo.icbwe de bunăvoinţa batojcoritoare a tatălui ei. părea că o mândrie neobişnuită îi încordează tof trupul i:i şea» gata să sângereze fără a clipi, bond neastâmpărat al armăsarului.

Cu o strânsară ascunsă comandă trapul, apoi galopul şi valsul în ritmul orchestrei, galopa în picioare, după aceea agăţată de coama calului şi prinsă cu tui singur picior de oblâneul şcîei, lasându-se târită cu capul în rumeguş, lângă lucirea rece a potcoavelor* În cele din urină, cu un chiot, îl făcu să se pravale la pământ şi pentru a-şi arăta victoria, i se sui cu cizmele pe grumaz*

Şandru aplauda sgomolos şi Braia putu să observ cum ii scosese din obişnuita rezerva, prezenta îndrăzneţei amazoane. Dar numărul ci nu se terminase* Cei patru cai năvăliră din nou ca

o furtună în arenă şi se opriră exact în faţa tribunei muzicanţilor* Lydia îi sili să se ridice în două picioare şi cu faţa la public^

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md/rr1933-1947

6â se retragă de-a'nd ara t eica, pâriădupă perdea. Trupul [or statuar, muşchii încordaţi * ca efe bronz, se înălţau masiv inspirând teamă şi siguranţă în ace laş timp. Numai Harap, |fe care-l ffumsc întriadins la urma, dădea semne de nervozitate, mueca hăţul; după cute se părea, figura executată de (ovará.;!, îl fácra Sil se îndoiască de propria-i dibăcie.

Când ii veni rândul, se ridică într'adevăr şi arcuită de amenințarea biciului, d^r scutura mereu din cap. de |M>rc'ar fi vrut să-şi elibereze botul de chingile stânjenitoare. Tarc-ar li avut chef s*o ia rasna!

Drept răsplată Liclia-i trimese la urmă mi sfârc de biciti peste picioare de-l făcu sa sară de durere: amazoana an glumea.

Urma cea mai grea figură. Cei patru cai fură re-chemaţi în arenă, pcufruca la >m îndemn al fetei, toci patra să se ridice, în cremeni ud nemişcări. Harap sări şi el destul de stângăcia, însă în loc să rămână în rând, cu faţa spre public. îşî înfipse cu sălbăticie dinţii în coama vecinului, care începu să svârle un nor de rumeguş, iar după isprava asta, o luă în galoi> de-alungul ring ol ei, fără a mai asculta pe nimeni.

Primele bănet se clătinării surprinde, se învălmăşiră cu im vârtej de rochii colorate şi cenuşii, în lumina slabă a lămpilor. Femeile începură sa ţipe, rostogo- lindu-se pe spate şi toata lumea grăbi să urce cât mal sus, la adăpost de furia armăsarului negru. îngrijitorii şi Bucrubau prinseră bice şi prăjini să intre în arenă.

Singură Lydia nu-şi pierduse cumpătul. II urmărqa nemişcată, cu o cruzime rece, de parcă ar fi dorit să se încredinţeze temeinic de vina şi nebunia lui neper misă. Făcu nn semn scurt cu mâna, şi porunca aceasta categorică opri pe grăjdări şi artişti pe locurile unde se aflau. Publicul privea cu teamă înfruntarea neobişnuită, bătrânii negustori de dulciuri holbaseră ochii îngroziţi, gân<Lndu-se la poveştile pe care le vor îndruga

clicnţilor, iar oei câţiva marinari

ru neîncrederea zâmbitoare a celor ce se'ndoiau că va «luce îndrăzneala până la capiit, pen truca cunoşteau limitele măreţiei omeneşti în faţa valului deslăuţmt „Se va pleca ia pământ sau va privi după ajutor, înainte de-a fi sd robită*’ gândeau ©î.

Un murmur de admiraţie însufleţi peluza încremenită, când Lydia păşi în calea sălbatecului fără cea mai intcă ezitare, în clipa când galopa spre ea duduind, şi cu o mişcare fuIgenUoare, care-ar fi putut-o costa viaţa. izbi din toate puterile armăsarul peste bot Harap se opri, orb de durere, framântându-şi pe loc picioarele subţiri şl nechezând de usturime. Căutătura lui (Tilda o iiiră de moarte împotriva şarpelui alb, care-i ardea carnea fără milă. Se aşteptau s’o sdrobească. Acum iu meni uu mai sufla şi maiştrii de marină işî lungiră gâturile înfricoşai! după alămurile lucitoare. Uitaseră de răpăiala ploii repezi pe acoperişul cortului, de cerurile şi apele ce potopiseră învălmăşite câmpia portului şi de scăpărarea mută a fulgeielor, ameninţând cu ini ©prea furtunii. Curajul fetişcanei aprindea în sufletul lor veşnica scânteie de speranţă în hotarirea şi puterea omului de a-şi apăra viaţa, îngenunchind forţele barbare ale sălbăticiei.

Harap îşi şterse bolul de pământ, căutând să-şi aline usturimea, apoi începu să svârle în laturi cu trupu-i de cărbune scânteind de sudoare, şi ca urmare a slăbiciunii lui, se petrecu un lutru extraordinar. Hotărită în răsbunarea ci, fără să cedeze un pas. Lídia apucă cu mâini sigure, puşca pe care un artist o adusese în grabă şi pe care se pregătea s o întoarcă încărcată în culise, printre uniformele cu fireturi şi rupturile clovnilor. Era singura puşcă ce-o aveau, o „Manlicher*’ de salon, păs trată pentru bietul leu, canda nici nu-i trecea prin cap să îndemne a i se descărca în elund ta-i

blană. Bacruban împuşca cu ea ciori pentru animale şi semnaliza momentele ,.tari" ale programului, de pildă salturile mortale.

Nimeni nu-şi dădea seama oe urmărea în realitate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

amazoana, căci ameţit de lovituri, Harap se retrăgea pas cu pas, scuturându-şi grumazul înspumat. Doar el parca că înţelege ceva: işi muşca Herul zăbalei şi ee <Ia înapoi umilit; cu ochii înroşiţi de durere, spre întunericul mângâietor al grajdului. N apuca «'ajungă lângă perdea, căci din locul ei, Lydî:i duse încet arma la ochi şi fără pic de ezitare, trase două fociiri unul după altul. Bietul dobitoc se prăbuşi într'un lac de sânge.

Asistenţa se dcsmetici. Bătrânii rămaseră îngânduraţi, dar marinarii şi haimanalele începură să aplaude sgomotos, să dea din picioare, cutremurând tribuna, eă litiere. Grăjdarii tanra leşul şi presărării (ataş nuu. În vacarmul admiratorilor, fata directorului ţinu să se încline ca de obiceîu, ca toate că pieptul i se sbuchiraa de această luptă inegală şi tremura din toată fiinţa de încordare, fără ca lucirea trufaşe să-t dispară clin priviri.

Cu toate ca reprezentaţia nu se terminase, Şandru se ridică de pe bancă şt încrc dinţând«-se dhitr'o privire piezişe că ielele dela „Comandorul" sunt prea ocupate cu Ovezea ca su-f observe, dispăru prin. perdeaua culiselor după Lydia. Braia ¿e strecură şi ca pe drumul dela venire, trecu printre cele două rânduri de cai ce-şi mestecau liniştiţi ovăzul, indiferenţi la drania petrecută câţiva paşi mai încolo şi ajunse la timp în coridorul măruntelor cabine de pânză, unde se îmbrăca u artiştii, ca să vadă umbra aventurierului dispărând întruna din ele. În iu oul post do observaţie puica fi oricând descoperită de îngrijitori sau vreunul din cloxvnii ce intrau şî ieşeau tot timpul, aşa că preferă să păşească în ploaie şî ca o martiră a propriei curiozităţi, să-şi apropie ochiul iscoditor de o ruptură, îndepărtând mereu pânza udă, căite i se lipea de obraji. Bacruban mi-şi scosese pelerina,

simţind ii-se bine în cavaler casca-i ţinută, iar fiică-sa se aşezase în faţa unei oglinzi luminată de două lumânări fumegau de, Să-şi şteargă fardul. Se părea că Şandru nu BC bu~

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cura de prea multă :■ (criţie. căci gazdele îl lăsaseră să se aşeze neinvîtni pe marginea unei lăzi. Făcu fucnd acesta cu a la la ramiliariiaic, că Braia îşi ¿adu seamă de trăinicia «vornicilor bi ccence priseşte legătura lui cu fata directorului. De altfel, din conversaţia ce urmă, ce de prinseră limpede resfire ceîur íréi.

Bccniban era nervos şt foarte deprimat. Ridica mâinile la cer, scutura umerii frumoşi ai Lydici, aruncă scandalizat şiragurile de decoraţii, carc se rostogoliră zornăind ttdrnm cufăr plin de rochii.

Parc'ai înebunit! Vedeai bine că bietul dobitoc nu se mai poate ţine pe picioare şi-ai tras, parcai fi tras într'un maimuţoi de tablă« Făceai pe curajoasa, când viaţa nu-ţi era câtuşi de puţin amenințată! Curaj? Ambiţie prostească, n'am cum 5*o numesc« Mi-ai omo- rît cel mai bun cal. Ah! N'um să am toată vîaja im armăsar ca Harap!

— Ai fi avut chef sâ niâ vezi în faţa ta, des figurată, nu? Şui bine că un animal care nu ştie de frică... trebuie ucis... chiar tu spuneai asta... protestă Lydin, desfă- cându-şi părul inelat şi scuturâiidu-şi-l pe bluza albă ca sideful, E vina ta că nu sunt ascultători.! Tu cşii dresor!

La naiba! De ce n ai tras puţin mai alături? Era un cal atât de bun... întotdeauna pleca capul când ii dam zahăr... era mai blând ca o căprioară. Nu-i vina lui că l-am adus legat dela remonta... nu se obişnuise poale cu noi... uita-te la mine, Lidin. priveşte-mă în laţă: Nu trebuia să-l ucizi, înţelegi?

- Eşli nebun! strigă Lídia. Lasă-mă să-mi. şterg pudra! Auzi la el: „dcce n'ai tras alături?" Vroiai să (rag în public, nu? şî să intru în închisoare. ATani sălurat de animalele tale nebune!

Bacruban rămase în picioare, ascultând ploaia. Zâmbetul i tic crispase într o cută de suferinţă şi lacramilc din ochi, făceau ca sprinocnele şi barba lui de Mcîisto să pară_ lipite doar pentru spectacol.

— N’aven decât trei ani, murmură de parca şi-ar

Muzeul Digital al Romanului
revistatransilvania.ro/mdr#1933-1947

Ti vorbit singur. – Peste un an ar fi fost ce! mai frumos cal de circ din Europa, L-aş fi prezenlai sultanului când am fi ajuns în Turcia.

— E republică, făcu. Şandni,

Preşedintelui, ce imporfauitu arc. Vm cunoscut a- Tâţia preşedinţii Simţeam plăcere să-l dresez. Când Laiu adus tremura ca varga şî-av fi sbuglut-o în toate părţile. Nu ştiţi dacă-ain să mai întâlnesc astfel de cal!

— Te-ai descurcat bine! mormăi Şandrn, care nu era de aceaşi părere şi se trase în fundul lăzii, cu mâi* nile^i buzunar şi cu veşnicul lui aer de om fără în- teresc- – Pari o fată priceputâ şt sui le-ai face de râs la o învălmăşeală. Dintr'un foc... pac!.., l-ai pus la pământ!

— Totul e Să mi-ţi pierzi kcapul! zis© Lydia ştergân- dii-şi cu vârful unei batiste polenul ^albăstrui de pe pleoape.

— - Totul c să nu te-amesteci vîn afacerile altora, tresări Bacr liban ursuz, părând că de-abea xicum îşi dă seama de prezenţa musafirului din Qiinbră. Işi îndrepta mijlocul svelt, ca tras prin ine!, şi ducând n-şi mâna prin păr* cu eleganţa silită .a unul veclu actor, surprins iutp'un moment de slăbiciune, întrebă scurt, doritor să rezolve cât mai iute .afacerile comune:

— AL banii?

— Imposibil de ridicat! mormăi Şandru, infuudân- du-şi mai alAnc mâinile în buzuunar, căci umezeala i se părea pătrunzătoare.

— N'a fost adevărat coace ne-a spus bătrânul a-<*da – Marcu îl cheamă mi se parc – despre primirea banilor? De la 'noeput mi s'a părut curios că omul asta vine nepoftit de nimeni, să ne borborîseaseă că persanul Va şi i-a dat bani lui Hcmcea, că l-a văzut clii ar el când desfăcea punga de calif ca $i-i strângea şnurul '—• pentruca s'o ia la fuga printre magazii. Ce câştigă cerşetorul din afacerea asta? O fi vreun trimes a hii Vasi? Sau a prins-o pe Cristian? Vorbeşte odată!

— A prins-o! dădu Lydia diii umeri dispreţuitoare *şî aruncând batista pe tn;í-ulá, se întoarse cu o umbră de jăutatc ascunsă în faţa spectatorilor sub masca unui curaj rccL-, Dânsul nici n'a avut îndrăzneala s'o ^oage, să n'o decepţioneze* E foarte greu să ceri câţiva iei unei Jcmei care face pe mironosiţa şi pe naiva intrăm bar* Cine-a mai văzut aşa ceva? Ei bine, m'am saturai, declară ca clocotind de gelozie* Cu pumnii strânşi veni lângă amantul tolănit în întunecimea cortului. \J,i s'a urât sa te tot ştiu sub aripele cî, cu toate fetişcanele alea care-ar îngălbeni numai să audă o arinii de 'vânătoare* Le-am văzut eu adineaori câte parale fac* Cred că au şi lepnat câteva l

Ce-oi fi având? se încruntă Şandru, în faţa idmenirii neaşteptate. Pornirea aceasta pătimaşe mocnea de mult în sufletul fetei, însă de-abea acum găsise ocazia să şi-o strige.

—* Lydîa are dreptate, o aprobă şi Bac ru ban» prefă- eâudu-re ca-şi Lot încearcă sfârcul biciului, pentru a-şi ascunde nemulţumirea* – Nu mai putem aştepta în nesiguranţa asta. Chinta speranţă ne era în banii lui Hcmcea. Ţi-am mai spus cât c de zăpăcit şi de întâmpla rea do acum trei ani, când umbla să ne angajeze fiira ÎUI ban în cas-ă. Sunt sigur ea i-a primii * Fie îndemnat de alţii, ftc dintr'o duşmănie personală. Marca nu era să ne spuie minciuni. Oamenii ăştia întotdeauna an de împurtit câte ceva sau de răfuit câte-o afacere mai veche! Greşala ta c'ai ţinut-o morţiş să piu totul singur la cale. Erai sigur de Cris- tina, dumneata 1 „Se poată să nu măscuite? Ce nevoie să te amesteci la „Comandorul", dacă sunt eu acoloV Ltdia are dreptate, ai devenit om cu familie şi cu gyijuri de viitor. Toate încasările de-as ta seară sunt vreo patruzeci de inii. Cine să plătească în Constanţa asta moartă? În ţara asta unde trebue să jucăm din-colo de barierele oraşelor* EL, în Turcia s'ar schimba lucrurile 1 Am auzit că se dau în vânt după lupte şi reprezentaţii cu cai. E posibil ca foarte curând să vuiă un ' a por. Oeia o zi la alta se poate ivi vreo

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ocazie şi ne găseşte fără-o Ictcac. Cu ce-o să plecăm c Gândcşte-te cat bagaj: foile de cort, caii, cuştile, nutreţul... Cine naiba ne ia? Sar putea să sosească vreun vas neutru şi-o să no uităm la el cum ee cară şi ne lasă să putrezim. aici, hi portul ăsta blestemat.

— De trei aut nu s'a văzut «itci urmă de vas, îngână Şandru, dac Lydia ii tăie vorba.

— Dumnealui puţin îi paşti! E singur, sboară ca un pescăruş strigă ea, bătând cu pintenii grei iu pământul sclipitor de cox §t de grăunţele scurse dîn saci. Coi [iasă că noi rămânem cu toate vagoanele, cu personalul, cu caii? La început credeam că dragostea ţi-e sinceră şt cauţi să ne ajuţi. Asculta Şandrule, să ştii că nu eşti decât im„4 cuceritor..- aşa, să ştii: un întreţinut!

— Ai procedat fără energie, admise şi Bacrwban.

— Fata îmi ştie de frică. şi face tot ce-i spun. V am repetat că mă ascultă orbeşte, dar nu e vina nimănui.».

— Te-a cucerit prefăcuta, căzuta din lună! făcu Lydia furioasă, smulgând biciuşca din mima lui Bacruban – Ascultându-te orbeşte, te duce de nas ca d pe taică-său, ,pe care l-a alungat ca pe un câine din local. Acum at de ales între mine şi ea... altfel nici nu vreau să te mai văd!

Ieşi mânioasă şi fu cât pe-aci să rupă perdeaua fluturatei de vânt, eaoc-i infăşurns-e braţele. Cei doi bărbaţi rămaşi singuri se priviră cam sti.nghctiţî, căutând să găsească un alt subiect de conversaţie. Dacă pe neaşteptate cineva ar It apropiat felinarul de obrazul lui Şandra s'ar fi văzut că regretul stârnit de purtarea femeii iubite, nu era atât de copleşitor, încât să Jiu-i provoace şi un dram de plictiseală, pe care şi cea mai preţuită amantă nu l-ar fi putut alunga, dacă ar li strigat ca Lydia. Bacruban, cu mirosul de galant bătrân, îşi dădea seama că n'ar fi avut decât de pierdut

îndepărtând pe singurul om ce le putea ajuta la plecare – Şandm trăia cu fiică-sa mai bine de un «n – şi căută să îndrepte lucrurile:

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— O ştii cum e?.. dar « de mirape CILUL,. O treaba do copil, să-l uşurezi de parate, mai a fes cu aflase unde iijie încasările. Nu mai uit ce mutră a făcut când tlvaja al WasitL banditul ala de zaraf ,i-a rupt în bucăţele contractul cu noi... Heaicea a fost mereu dus de nas de către cineva şi-mi face impresia că se mira şt el cum de-a ajuns patronul „Comandorului". Lydia » a supărat mai mult că te ştie acolo, ca la tine acasă şi se mira cum de... Idei, cine naiha-i după perdea?

Prin plescăiturile vârtejurilor de ploaie, o străină tuşea cam silit în fata peteculuî intrării, părând că – bine crescută – ţine să dea de veste înainte de-aşi face apariţia.

— Cine-o fi? se miră Bacruban trăgând cu urechea. Programul nu s\t terminat. Auzi muzica?

Fără a aştepta invitaţia care întârzia, femeia bon- doaca apăru în deschizătură, grasă de să plesnească rochia pe ca şi cu o legătură enormă de rufe după braţ.

— Mă iertaţi, zise ea plecând privirea, cât se poate de sfioasă. – bonnul Şandrn e aici? Mi-a spus cineva că La văzut intrând,

— Poftim, murmură Bac ni ban, ţ intuind-o cu o obrăsnicie în care pâlpâia bănuiala că nepoftita venise până la ei fără s'o conducă nimeni.

— Braia* exclamă Şandru stânjenit. Te credeam la „Comandorul"!

— Am auzit şi eu de frumuseţea asta de circ, făcu mama adoptivă n Cristinci cu un zâmbet dulce, cocoţandu-se în vârful legăturii, – Şt cum cineva mi-a spus că eşti pe-aici, ce mi-am zis: hai să-I văd. tot am să-i vorbesc.

— Dă-i drumul, o îndemnă Şandrn.

Jjşi închipuia că Fio moca l-a aşteptat să plece şi s*a răsbunal bătând-o pe Cristiim, prilej de alte

lacrănu, scene, plictiseli. Era între o femeie pe care o iubea – cecace-t încuraja mândria şi independenţa – şi o U\-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947 •

nară fată îa care nu ţinea câtuşi de puţin şl care-t ehema gândurile, ii atrăgea simţurile, îl lega printre dragoste neîmpărtăşită dar mai tiranică, decât admiraţia şi adevărata iubite ce-o avea jjentru prima» Se cam săturase d«-amândouă. Ar fi preferat o curtezana de rând care sa-I asculte orbeşte, iar în lipsă-i sft-st bată joc de ouaui'urile lui cu orice alt derbedeu, să-i vorbească de rău $au mai bine să-t uite»

— Lasă-ină să răsuflu, se rugă Bruia. Furtuna asta era ¡să niă dea jos cu rufe cu tot, nu altceva 1 -- Vii direct déla „Comandorul"?

— B'neînjcles, n'aveam dece să'ntârzîL Cum am aflat, mi-am pus marfa pe umeri. Când e vorba de afaceri nu te uiţi la câţiva stropi, na? Sunt o femeie sini* ură şi-nu câştig cu greu...

— Va să zică nu-i vorba de Cristina?!

Aş! Alice va mai important» Crezi că te-aş ii deranjat? Drept să spun iritai mani gândii la Marcu, dar e prea bătrân.».

— Lasă braşoavele, E de vânzare ceva, vreun chilipir ?

Să plec? întreba Bacruban, cu «decid urnii om care nici, nu .vir ează sa se clinteascâ .lin loc. După eşecul luî Ştutidru propunerea i jée parca cât se poate de bine venită, chiar suspect de binecuvântata.

—- Poţi să stai, sejivoi Braia, aruncând cu teatrală îngrijora** o privire în largul coridorului,* să se încredinţeze că nu vor fi deranjaţi. Din grajd răsbatca prin ploae o lumină scăzută; fanfara înceta e şi o cămilă începu să ragă din nou, înfiorător» – Ştiu cu nu eşti prieten cu Hei ucea ~ de altfel eî şi-a streat toate cunoştinţele prin purtarea lui de marinar ordinar – şi n a i sa spui mai departe ce-ai să aud.

Aceasta era cea mai sigură dovadă că femeia 1râcu urechea, dar amănuntul tfavea importanţă ucLim. când 1e împărtăşea taina plimbându-şi ocllii bulbucaţi de la unul la altul, parlamentând cu voce scăzută şi repezită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Cunoşti dumneata, domnule Şanclru, povestea cît bruiicacile pe care IJetneca Ic ţine ele trei ani de zile în bar, fiira cu să vada nici cât negru sub unghie de pe urma lor. Cred că v uniseşi, cănd le-a adus Vasi şi le-a instalat îti „Comandorul" ca intrun hotel, punându-le la dispoziţie întreţinerea şi toate distracţiile.».

— Le-ain găsit acolo, zise Şandrtt gânditor. Picaseră de curând.

Ei pe-atunci era hune, mai făceau un dans, dună cu clicnţii, urcând cu cine le dorea inima. Dansatoare, mii i'og! Dar a venit răsboiuJ şi blocada asta blestemată, nu le-ar mai ajuta Dumnezeii. Poţi să-mi spui cine mai calcă prin Tomis? Atunci ce rost arc să cheltuiască o avere cu ele?

— Toată lumea isi bate joc de nebunia cambuzierulai! Cu cred că-t scrinlit de-abinelea, zise Şandru cu convingere.

— Dac'ai fi fos«- pe-aici înainte de răsboitt, n'ai li vorbit aşa! .Tntreabă-ină pe mine, că sunt femeie bătrână! Adevărat că Ucmcea ira fost niciodată în toate minţile – asta o ştiu şi copiii – dar gândiţi-vă că în spatele lut stă Vasi... Credeţi că Vasi i-ar împinge bani, duca nur urmări un scop cu tetele aduse dela Brăila? şopti Braîa ironică, privind triumfătoare încurcătura pe care o citea pe obrazul confidcnţilor săi. – Credeţi că Persanul face danii? repetă eu curaj. Mai de grabă şi-ar smulge barba décat să dea un gologan unui calic. Gândiţi-vă la Marcu, oare i-a fost prieten atâţia ani! Toată lumea ştie că Vasi învârteşte „Comandorul?"

— E adevărat, aprobă şt Bacruban. Aii $ a întâmplat şi mîe să-l văd strunit ca un tânăr ce învaţă să fumeze. Nu mai utt scena asta! făcu el spre Şandru.

Mai departe, mormăi aventurierul căruia nu-i pica convenea sa se creadă că stăpânul barului rămânea tot Vasi, cel cu banii.

- Ascultuţi-mă pe mine? Am învârtit multe afaceri de coiul ăstora înainte de-a mă sărăci afurisitul de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^■tansilvania/o/mdrrl933-1947

Persan. Cine făcea şi desfăcea schimbul cu Orientul» înainte de-a se ridica tumul nelegiuit al „Comand o- ruhii”? Puteţi să'nircbaţi de Paloma în toată Mcdi- teranu» nu vă uitaţi ca acum spăl pentru marinari! Câştigul gras venea înainte din voiajuri, să ştiţi, treaba din varietéim nici nu conta, pe lângă cadourile de zeci <îc lire ce veneau prin poşta. Cum ajungea tinerica, cum trimeteau mandatul! Hei, acum catul toate drumurile-s tăiate... ce vorbesc! La o fată ar ieşi o avere, <Jar Ja şase, ia gândiţi-vă puţin. Ei bine, termină ca încrucişârnlu-şi braţele. – Hem cea păstrează b răii encele pentru export şi Persanul cu ci vor lua un munte de aw dacă reuşesc să Ic îmbarce!

— Ei fire-ar...! înjură Şandru, sărind ,de pe ladă. Până şi Bacrnban vru să se apropie impresionat de femeia ce dovedea o minte atât de ascuţită şî plină de bun simţ, sitb înfăţişarea-! caraghioasă.

Dar Şandru. îl opri.

— Cum dovedeşti? întrebă întorcând u-se spre castelană, cu ochii aprinşi de o lumină rea.

— Oricui îi trece prin gând faţă de atâta dragoste pentru nişte dansatoare străine. Cinc-l obligă să le poarte cu trăsura ŞL sa se ţină după ele ca după nişte odoare? Să-l fi văzut azi cât ora de supărat! Nu prea ti convenea că Ovezea le dă şi el târcoale, doar, doar, o afla ceva. Banditul de vameş e în circ cu fetele şi puteţi sa-l vedeţi după pânză cam râd împreună. Cu siguranţă çă încearcă să le stoarcă vreo taină. E o canalie. În definitiv poţi sa-ţi faci onorabil meseria, oricare ar fi!

—■ Mi-a displăcut din capul locului, mormăi Şandni pe gânduri.

-Ţ- Noroc că-l cunoaştem, toţi şî ne batem joc, zise Bruia mulţumită, coborând de pe legătura de rufe şi ascultând o clipă grozăvia de-a fără. „

■—- Nu ne îndoim de scopul eare-l urmăreşte llcmcea. o asigură Bacruban pentru amândoi, căutând ca pHu bunăvoinţa surâsului său să-t arate familiari laica cum-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

plice, pe care Şandru – rece şi lipit de consideraţie chiar pentru prieteni – n o prea avea. Plecându^se cuceritor sp$_r$c meci unsa grăsunei, urmă în şoapta. Ne întrebăm uuniat ce ce-a făcut să ne încredinţezi secretul dmnitale...

— ~ Situaţia o destul de limpede, grăi Braia prîvtn- du-l cu încredere. – Dece să ne ascundem după de* gete? Daca donmu Şandru poate ăă-i facă vânt definitiv băi rănii lui, pune mana pe „Comandorul" ji pe cele .şase brăi lente. Va găsi pe urmă cu siguranţă o ocazie ca să...

— Să-i Iacă vânt? Nu-i în stare să-i ceară câteva mii de Ici, se scutură Bacruban <ca după un duş rece, amintind i-şi de infrângeroa suferită de aventurier.

— Cat ceri? întreba scurt acesta din urmă.

Vai, domnule Şandru, se poale sa vorbeşti aşa? Chiar dimineaţa ai spus ca sunt o mamă pentru Cristina. Cine vrea fericirea fetei inele, _mi-a câştigat inima.

— Btne, bine, dar cum crezi că-! vom îndepărta? Vom avea de furcă cu poliţia.

—• Asia vă priveşte, murmură Braia rece, Crângan- du-se de mijloc să ridice sarcina uriaşe. întrebi u biata femeie" care deabea-şi duce zilele? Nu doresc decât mulţumirea Crlslinet şi umblu s'o scap de nebunul ăsta earc-o frânge în bătăi, cum a chinuit-o şi astăzi, ai văzut. Dac'o-ţi vrea să-nu da ţi ceva. bine, dacă nu... Lot am să mă rog sfinţilor Marcián şi Dasitis pentru viitorul vostru. Cal despie „ConiaiidoruP', a- dâogă ca când fu aproape de perdea – dacă te-oi gândi sa-l dai ca să nu-ţi baţi capul... sau sa învârteşti alte afaceri... vinde-i-î lui Marcu, Aţi văzut ce binevoi- itor e faţă de noi şi cura ne înştiinţează do toate iară- de-Iegile cambuzicruîui! Garantez pentru el/

-— Sc'nţelegc. admise Bacruban privind-o ca îndrăgostit.

Braia ii lăsă pe Şandru posomorit, chinuindu-^e să găsească mijlocul prin care tó-I poată izgoni pe Hemoca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ijW:atransilvanii.ra/mdrrig33-^E^

din local şi-i părea bine că directorul în persoana o condusese până la ieşirea grajdului, mângaindu-şi cu satisfacţie bărbii a mefistofelică ■— ca unul ce-a luat o hotărire luminat« de promisiuni. .,Adevărată plăcere să ai de-a face cu un oin inteligent" gândi pe drum, amîntindu-şi de faţa încurcată a lui Şapidru şi zâmbetul răutăcios al înîblânziLonihii.

De cum îeşi sub cerul liber, trebui să ee sprijine de frânghiile întinse, uitratât întunericul era de profund; ploaia o biciuia peste faţă, ceriudtt-se necontenit dtn înălţimile misterioase. La câţiva paşi, marca fierbea şi se jtfuiora îiitr'o burniţă deasă, pe care-o repezea cu potopul cerului p^le cheiurile pustii. Fiarele Pontului Intrau şi alergau cu cozile încurcate peste ape.

Nu mai era de trecut pe plaje, daca nu ţinea să He târită de valuri, odată cu bucăţile întregi de pământ şî ziduri de octale, cimeutuite de milenii. De-ahmgul falezii umezeala im-î mai chinuia fala, în schimb vântul se înăsprea, împiedecând-o parcă să înainteze dincolo de margine le Constanţei.

Nn întâlni ţipenie de om. Luminile circului Nero căzură repede în sălbateca noapte a sălbăticiei şi din oraşul rămas în urmă, desluşi ici colo o luminiţă stingheră, pierdută între cele două pustiuri. Simţind că ploaia o pătrunsese până Ia piele, Bruia ÎŞL puse o rufă albă în cap, însă pavăza se udă curând şi-t flutura înebunilă peste ochi, astfel că fu nevoită s'o smulgă, pentru a o vârî din nou în legătură.

Trebuia să meargă cu grije pe marginea râpei, daca nu ţinea să lunece dela.inai tnulţi zeci de metrii, în val urii c ce se al ungau înspu male ira un viijcof în întunericul dela picioare. Işi făcea într'una craci mărunte şi dese, sălta adu-şi cu cealaltă mmw povara.

Din dreapta simţi curând miros puternic de peşte şi se orienta cu uşurinţă, să mai răsufle puţin în cerb a nana pescarilor. Aşezând u-se pe prispa de pământ, îşi şterse fruntea de sudoare şi-şi ¿toarse rochia udă leoarcă. Enorma anagazic de piatră -era goală *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cu uşile de perele. Acum constnnţcnu işi mulgeau peştele înainte de-a fi tra%e lotcile- la debarcader şi icrele erau preparate în 'ascuns, de teama solda iilor cârc puneau stăpânire pe toate cutiile. Numai de pereţii goi atârnau uneltele tern tisului – eiirruri cu ochiuri largi, sile de e, lopăţele de lemn, cu care e hăcuit sacul de icre «au ale naratorului de peşte, pestelci de piele lustruite de givisime. culite mari cât nişte săbii şi stal/Ielele din care sorbeau cu toţii borşul. Dacă mi erai insă pescar, nu prea le'ri demna fa visuri mirosul pătrunzător de maţe de morun şt bronebu zvârlite pre-tutindeni. pana şi |>c geamuri. Brac: îi pieri cheful să intre în besua dinăuntru unde se găsoi totdeauna, un colt de pâiuc pentru lazulenii ce sentorceau din oraşul înfometai. De altfel se zăreau şi primele lumini a Ir opaiţelor, Tăcând u-i semne din depărtare sau fiind hărţuite de trecerea valurilor fără şir, ce nu mai c-o ii lenea u să sgâlţâie din poale peretele falezei. Spre răsărit stepa se întindea tot atât de duşmănoasă că adâncul clocotitor al mării. Numai înainte...

Când îşi aruncă din nou privirea spre Agigea, bucuroasa h gândul focului vesel din hogeac, i se păru cit desluşeşte un senin mai îndepărtat, mărunt că o scânteie însă de o lucirc stranie. Braia îşi duse mâna la inimă, cât pe-acî sâ scape în noroiu legătura purtată cu atâta bărbăţie. O teamă adâncă ii rodea siguranţa, ca valurile tot mat tumultoase care Dăruiesc un perete de bolovani uriaşi, risipinchi-l prin pustiul clătîuă- lor al mod ii. Luminiţa o pironise în ploae, ia doi paşi de prispa cerlianaîei şi cu toate că-4 frecă ocini, nu putu să-şî dea scama dacă eeeace vede există hi realitate sau numai în închipuirea sa hărţuită de Furtună.

h ioc rea să meargă târând cu nepăsare legătura de [ru]/[c]i °phn în du-se. şi cu cât se apropia işi dădea scama că nu semmd ceresc ţâşnit de sub lespedea de piatră a Sfanţului Neculai ii strângea inima, ci o lumină strivită de geamuri, o lumină roşie ca clipirea uimi felinar.. [x]

dara largă a unui far, -ce se stingea şi s^'a o rin dea pe mai îndepărtată stâncă a proinontm iubii ^\gigea.

Ca la clătinarea unor zăgazuri pe care le ştii întărite de ani de zile de indiferenţa 5* răutatea oamenilor şi care ameninţă să se prăbuşească în apele negre ale mării, Brâu» simţi nenorocirea abătută asupra Castelului, primejdia de ad cufunda pe veri în păcat şi blestem.

Părăsi rntrun tufiş de arar iei legătura de phimb, căci braţul n'o mai ajuta. Cu paşi mărunti. gâfâind, începu să alerge împotriva vântului spre A gig ea. l)c câteva ori işi simţi piciorul alunecând în crăpăturile a fim n te de ploae. se poticni de rădăcini. îşi sdrenţui dantelele splendidei rochii printre ciulini şi de-odată se trezi chiar pe stânca, deoarece piatra era acoperită cu muşchi şl valurile sărind ea o jerba de fulgi în- spumaţi, o mutau din cap ptWt'n picioare. Tunetul bubuia la intervale, cutremurând uscatul şi tankurile ruginite ale Germanilor. Marea lovea necontenit cocoaşa de gresie. în care un necunoscut Sfânt Nccolai îşi dormea somnul de veci.

Prin această învălmăşeală de ape abătute asupra stâncii, Bruia recunoscu cu uşurinţă felinarul uriaş, aruncat cu treizeci de ani în urmă iu hruba cea mai adunCci a Castelului; di hani a roşie prinsese o viaţă neaşteptată şî se agita în mâinile netrebnicului ce se ţinea ca un strigoi de braţul mutilat al crucii, la un pas de prăpastie. Acesta simţi că o femeie se apropie pe furiş şi sari de-o dată cu agilitatea ţeapănă a unei lăcuste pe colţul cel inai hiaurtat, iar aici se chirci, începând să băi ¿îngâne din nou, eu furie, lângă ureche, clopotul al cărui dangăt de eh emu re nu-l mai auzea. Dar, tot atât de neaşteptat ,braţul îi întţepeni Şi fu atât de atras de ceea ce se petrecea jos, sub umbra schiloadu a stâncii, cu nici nu zări cum Braia se târeşie spre el în genunchi, primejduindu-şi viaţa, nici nu simţi cum femeia furioasă îl loveşte din

toate pn-
Muzeul Digital al Romanului Românesc
^jjjatransilvan ia.ro/mdrri933-i947

Muzeul Digital al Romanului
omânesc
evistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

Lcriie > ele mâini, pentru a înapoia felinarul blestemat vc-nietcî. de unde îl răpise.

înciudată de rezistenţa lui Simeon. castelana privi •şt ca în direcţia Spre care trapul încordat al bărbatului ei pândi •<< apropiate jertfe, căutând sâ-şi limpezească ochit împăienjeniţi do fugă şi de spuma sărată a valurilor. I se păru că visează. Pete albe şi negre, spumă lucioasă Tremă La Loa re şi vai uri piezişe, apoi colţuri apropiate 11 uluiaudc. statornice ca implantate înlr'lui buştean adus de ape. Simţi că dacă nu-şt stăpâneşte închipuirea. leşina, se rostogolească în clocotul iară fund din poale. ..Să nu-mi pierd minţile" murmură cu dinţii strânşi ,....c blocadă încă... şi nicîo plută nu poate seni până la noi.!"

Dar oricât s'nr fi ¿buciumat nefericita Braia. vedenia sltuuia la căţiva metri numai şi se sbătea pe viaţă şi pe moarte să scape din mreji le ucigătoare ale ţărmului. Era o veche corabie cu pânze, de cele demodai astăzi şi părea avariată de col (ii stan coşi, căci eon ejizi gâtriu intrVj limbă străină, răsbăteau prin nwgeftîi valurilor şi mica echipă de matrozi alerga dezorientata dcJa pânze la găleţile pentru J-COS apa. Dar zadarnic luptau bieţii oameni, purtând dtn mână în mână căldările. Crestele se repezea» peste parapet. strâmbau vergele pânzelor şi căbeau cascadă a-siiprăJe rupând funiile de siguranţă şi toate co-menzile.

Când Braia privi spre Lazul, i se păru Cii nu mai vede urmă de pământ, într'atât furtuna gâtuia promontoriul şi-l improşea cu apă. Se uită înainte şt corabia-şt repezi pupa spre ea, de parc'ar Ci vrut să spargă perdele de gresie. Cârma rămânea descoperea. şovăia în gol, iar eforturile timonierului se istoveau fără folos? I11

Muzeul Digital al Romanului Românesc
recitim.ro/m/id/33-9...

Urma, tot mai istovit, bastimentul începu să se’m
vrea să ea o mo risca si sa plesnească cu
bordurile crestele valurilor, sfidând marea necu-
prinsă. Şi împrejurul ei. cât putea zări în cercul
de În mină roşie, lot vârtejuri dantelate
jmproşcând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-i94^ p y £ L Cl' [IH Al A

fire de spumă, artificii cu steluţe pieritoarc de zăpada. Chiar dacă aveau busolă pe bord, ce mai poate face o corabie care s'a apropiat de adăpostul mântuitor şi dă peste colţii însiinşcraţi HL verzui ai iadului?

Ce-or fi crezut bieţii marinari de spinarea Agigci> de braţul mutilat a! crucii, de felinarul pic carc-l lua* seră drept un Iar şî caro nu era decât o stranie plite- műire a nopţii iu această marc rea, închinată Furiilor? Dar mai aveau oare vrdme să se gândească la blestemul ce-i urmărise ca odinioară pe Medcca şi pe fason, argonautul? Căpitanul însuşi sta la cehe îmbrăcat în alb şi câteodată se distingea gesticulând m întunercc. înjurând, se vede, de mama focului, dur fuseseră surprinşi de curcafii ţărmului cu toate pânzele întinse şi se treziseră de-odată în fata hâdei cocoaşe a mor fii« Dela un timp scota cea din urină a ghiulului pica* nise şi randa care se bălăbănea nehoiârîtă iii dreapta şi[1]!! stânga, reuşi sa încurce toate straturile micii corăbii, făcând un ghemotoc inform, care ftebuia tăiat fără cruţare. înainte de-a putea fi sugrumată, randa se prăbuşi întreagă pe punte, târând după ea şi catarhd mare, care se Jrunsé ca un chibrit, iar de pe stanică nu se auzi decât icnitul scurt ce întâmpină plcscăitura unui vai uriaş. Partea de!a pupă a grementuhú c cea mai însemnată, totuşi Tpavenii a alege şi oamenii săriră cu topoarele să salveze restid, înotând până Ia brâu în noianunle înspumate şi shigându-se între ci să nu se piardă«

Braia se smulse din amorţeala, pe care i-o insuClase vedenia şi lupta aceasta dârza. Dmtr'o mişcare plesni braţul ţeapăn a lui Simeon şi felinarul se rostogoli, tot arzător, ca un tăciune îndărătnic«. pana nu se mai văzu, înghiţit de ape.

Căpitanului nu-i trebui, se vede, decât o secunda să-şi găsească stăpânirea de sine, căci o comandă şcuriă, plină de siguranţă înălţă din nou pe catarge;% închipuirii, speranţele navigatorilor. Străinii isprăviră Ja repezeală de as varii t ca

tártul peste bord si drept ur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-i94^ p y £ L Cl' [IH Al A

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

marc, corabia se opri din ţ epatată, kt câţiva paşi numai de stanca morţii.

Sc depărtară încet, "cu grije, în ape tot mai adânci, virară spre port şi desigur tură zăriţi şi întâmpinaţi do uu remorcher» căci semnalmente vioaie, de astă- dală izbăvitoare, se zăriră spre Miază-Noapte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

vn

Zdrobit de nemiloasa purtare a fiicei sale, llemcea se înapoi e impfeticiiidiu-se la hotelul „Mulguri'\ unde dormea de când fusese izgonit din danchig. Nu închise ochii toată noaptea« dar surii la sbuciumul şi revolta marii, nu-şi auzi decât vuietul chinuitor al nă-imii rănite. Se simţea îmbătrânii şi bolnav, incapabil de a mai lupta cu în fricoşatoarea dârzenie a blocadei şi mizeria neagra care cuprinsese ca un cancer tot cartierul. Era atât de sfârşit că nu putea _gândi înăcau la măsurile oe-ar 11 trebuit luate împotriva Cristinci, duşmana din casă, care făcea jocul inamicilor lui. A- nmca numai asupra-i, toate învinuirile, toate nenorocirile Tonusului, chemate cil farmece de ea şi de primejdioasa castelană. Deşi ţinea să pară nepăsător faţă de vrăji şi alte poveşti băbeşti, imaginaţia-i de vânător de hymeie, îi vântura dinainte ploaia de blesteme ai'uncate din belşug tu urina trăsurii -— atunci când răp^c Braei pe fiica adoptivă – şi toată procesiunea aceasta de casnc dorite cu atâta patimă, trecea să-i scormonească vâlvătaia durerii.

Lumina zorilor îl prinse cu ochii deschişi. Trebuia [6]ă facă ceva, orice, pentru a rupe cu îngrozitoarea s'âcnire a sângelui aprinşi înclcştându-şi pumnii sări ,[m] pat, descliizând larg geamurile ca merii. Un val < ie teci cmat năvăli înăuntru dinspre marc, insă nu znu.i să alunge mirosul neplăcut de văpsea veche, schite şi de benzină, cu care era frecată ;umeaua de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

rul acestui hotel tomitan n'arăta mai atrăgător şi comparând fotoliile grele, cu pluşuri roşii, şi covoarele persîcneşli dcla „Comandorul". cu plapuma peticită şi noptiera şchioapă, pe care un marinar seri- jikisc un chin ¿e fată. llenucea, deprins cu traiul bun în scurtul timp de înilorire a afacerilor, avu un. motiv în plus să ofteze şi să înceapă n-şi săpuni ht silă fa (a, numai pentru a-şi uita necazurile. Se simţea atât de întinerii când se bărbierea în dimineţile liniştite de vară. Altădată se ducea pe faleza Genovezâ^ lu plimbare sau în port să vadă ultimele vase ancorate la cheiu şi plasele rol unde pe care ştrengarii îe lăsau să luitcce pe cric şL care apăreau viermuind de a tor inc. Distracţiile acestea fuseseră uitate. Aruncat?-du-şi ochii în strada, pentru a se convinge ca forfotcala de Dumineca pierise pentru totdeaiuia, cambii- zîcrul descoperi o noutate, care-l făcu sa rămână cu briciul în aer.

Obiectul atenţiei lui era un inie grup, câţiva civili îmbrăcaţi elegant, caro se apropiau de hotel şi se opriră chiar sub fereastra camhuzierului. Cel mai înalt, care părea arhitect după numeroasele suluri clin buzunare, desfăşură o hartă cu mult albastru şi linii negre şi roşii, şi se adresă celorlalţi în şoaptă, ca -un, general ce Hă ordinele de bătaie pe o colină. Statui inajor îl asculta cu atenţie şi din când în când însenina pe carneţele cifre misterioase. Herucea şi-a pro pic urechea de pervaz şi atunci distinse mai bine murmurele lor. Domnii de jos erau antreprenori şi ceeacc notau ci, nu era decât numărul caselor şi străzile anume ce trebuiau dărâmate. Dc-abea atunci îşî dădu I ferocea seama că echipele de zidari ajunseseră în | nij locul Tomfeului, lăsând iu urmă brazde amestecate cu lutul uscat al mândrelor citadele, cu geamurile colorate şi coloanele de marmoră din

nou îngropate în indiferenţa pământului. Vroiau acum să treacă în strada Diana; măsurau din ochi casele ce-nveau să fie culcate Iii pământ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

*~$_w$ Cred c'aţi înţeles, spu^e arhitectul primăriei la Urina împăturindu-şi planul. Pe-aici trebuie 6â facem un bulevard marc pe unde să coboare aulo- Inobilcle spre port, aşa că u'are nici un rost să menajăm bordccic astea, N'au măcar stil! Cinc-a mai văzut nişte case de chirpici, peticite cu marmore sparte şi înzorzonate cu gearnktcuH bal taie fără ntcio noimă, k o ruşine pentru Constanţa noastră!

— Lucrul merge cam greu, se plâtuc unul din antreprenori, tot pe şoptite» – Zidurile sunt de jumătate de metru şt au ferestre cât palma. Poaie-am cărat pnai bine de zece căruţe de pământ dela o casă. Nu vă bun spui că h:i cabalele de-abca intră prin fundături. Noroc că im*s aicea cetăţenii, c'ar face o gură de-ar ridica primăria în aer.

. ' L o datorie de onoare pentru mine să scap de ruşine urbanistica Constanţei, zise arhitectul destul de tare, ca sa arate că nu se teme de urmările faptei sale, dând parcă de iaţeles că nu i-ar displace să fio alc£> primar. – Numai o mană forte ar putea remedia...

Dar îşi înghiţi ultimele cuvinte, căci o animaţie cu totul neobişnuită păru că însufleţeşte fundăturile. Dintre pereţii crăpaţi. din geamurile sparte şi beciuri potopite de şobolani, apărură capete slabe, luminate de o strălucitoare energic, măsurară împrejurimile . — fără teamă şi chemară pe cei rămaşi în urmă. Se auzeau sărind pe geamuri sparte, rosLogolmdu-se pe acoperişuri, adunându-se cete, cete, în stradele dosnice şi năvălind ca un torent tânăr, puternic spre apa cea larga a mării. Treceau fără să vada grupul antreprenorilor – care veniseră atât de dimineaţă

tocmai pentru a nu da ochi cu bieţii oameni – şi icei din noul oraş, răsuflă nd uşuraţi, se grăbiră sa dispară pentru a da ordine din birouri. Acum pâlcul torni ta nil or se mărise, şerpuia spre port şi pretutindeni se auzeau vociferări, strigăte, o gălăgie nemaipomenită, ca pe timpuri normale, ba faţa multora rădea de bucurie, ca şi
curn războiul sar fi terminat şi bunăstarea ar fi înllorii tîira nou lângă portul trezit ia viaţa.

Uitând inir'o clipă toate necazurile, llemcca &tră- buLit ca o furtună coridoarele – aşa cum îl prinsese ştirea grozavă care plutea în aez', cu obrajii plini de săpun şi le ieşi hk calc* întrebând neîncetat, oprind cunoscuţii, căutând să-şi adune minţile*

Dar cine mai avea timp de vorbă? Lacom de a ajunge primul la soarele nou răsărit, un necunoscut n trânti din fugă un cot în pântece, lui altul u lasă haina în mânu, svârcoliiidu-se ca un besmciic. Încet, încet, svonurî tulburi îţ ajunseră ia ureche. Se pacea că un vas străin îşi făcuse apariţia triumfală în port, ba, după câte spunea negustorul de imionată cu gagii nul uriaş de alamă pe care-l clătina ca pe un trofeu, de vreme ce primul sosire, însemna că blocada fusese ridicată şi curând, vor urma altele – deci dtuaţia pentru Tonris era nu se poate mai bună.

Horn cea simţi ca prinde aripi. Tot vechiul curaj îi reveni într'o clipă, siâşiindu-i demădejdcii şi temerile. Cu* inima bătând de emoţia unei ştiri atât de importante, repezi tu cameră, reuşi să-şt făcu câteva ' tăieturi şi tot închizându-şi nasturii, fugi din nou pe itşe, căinând să-şi scuture, cum putea, pe drum, vechea lui şapcă de căpitan.

Aurora proaspătă a dimineţii potopea cu ape trandafirii luminatoarele şi geamurile de sus ale caselor. Frunzele nemişcate ale salcâmilor păreau de aramă. Dar cafenelele, stabilimentele, iaurgeriile zăceau mat departe sfărâmate în ţărână,iar fumul ce mocnise sub ploaie toată noaptea se furişa din nou spre cerul limpede, amintind tuturor chipul ameninţător al Oroare», cu alaiul de şobolani ,boli şi

mizerii. Totuşi, pe>te . străzile acestea, ocolite până cu o zi iiuiiirtc de ultimi'« supravieţuitori aî Tonusului* treceau cete de oameni, nepusă toare acum, cu ochii prea înflăcăraţi de ix>< romul .nevăzută ce plutea de-asupra portului, ca să mai ia în semnă trecutul Iov de scftim şi păcatele pedop-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1933-1947

grăbind mtrun suflet spre chelii. Când .putu privi mai îndeaproape pă\ikonul şi forma basl ¡meritului, ii veni sa chiuie <îm seniti şi să joace ca un sălbatec pe inai, în vederea concetăţenilor săi, căci, ini ruine amandona aceste amănunte îi păreau cunoscute, cât se poate de familiare. Gkoelcla -nu era alta decât *Siiiove,* rabla unui Suedez cu care băuse de mulle ori pe timpul când colinda mările şl chiar după aceia, în „Comandorul". Thorwaldsen – aşa se numea Suedezul – cobora adesea umilite de răshidu .să vâneze delfini şi să faca comerţ în mările Levantului, ducând unde tui te aşteptai, pavilionul albăstrui al ţârii sule* De obiceta transporta cherestea şi cereale pentru Grecia sau coasta mediteraneană a Ai'ricei, şi chiar puţină mătase, ţigări şi valuta, lucru ce-l ajute să-şi îndulcească viaţa pe uscat, recompeii»â binemeritata când eşti nevoit să străbaţi mările pe tui sicriu plutitor. Pe atunci Thonval<l?en trecea în fiecare an prin Constanţa, dupăce descărca la Varna o cantitate apreciabila de tutun egiptean şi-o ţinea tut intv'o beţie. Dupăce Horneen dese h bese dimcinguE —- având îu vedere vechea prietenie de pe mări şi seriozitatea noii case <— tratâ cu el afaceri diverse şi întreg echipajul de pe *Si nove* petrecea iu salonul Costului camarad scurtele zile de permisie.

Iată de ce Hemcea avea toate motivele să aştepte desfăşurarea evenimentelor sigur pe sorţii săi. Se înţepenise pe chein şi privea cu o superioritate făţişă toată nelinişlea din jur, ceeacc Iacii pe câţiva ¿ă-x întoarcă spatele, supuraţi. Aduiiaţi ciorchine, tomiiaidi sorbeau din ochi şalupa Căpităniei ce se legăna lângă coasta gocletei, trebuind eă le aducă primele veşti. Desigur poliţia, vameşii şi comandantul portului nu-şi terminaseră iu că formele, fericiţi că au din nou asupra cui tăbărî pentru a-şi .exercita

autoritatea» iar toată hjun-ea nervoasă de pe ţărm aştepta sfârşitul pLictbi- loarelor formalităţi cu luciri nefireşti în. priviri.

Vasi nu se vedea nicăeri. Hemcea se apropie de

[işl L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

câteva grupuri. întreba cu voce Lire ,dar IOJÎ dudui a din umeri, nerăbdători. să fie lăsa li m pace. Nu-i hl tere-n soarta Persanului şi în rea iii ale erau mulţumiţi »ea nu se află prin apropiere să-şl arunce în balanţă puternica influenţa şi lacom ia-i cunoscuta.

În âfârşil comandantul portului aparii pe coverta goeîetci şi făcu semn remorcherului că poate s'o târască pana aproape de dig. Când cobori pe uscat alaiuri de vameşi, parca cam plictisit ţi dezamăgii. A- proape câ-i părea nin că-şi îmbrăca, e cea mai bună iu rí torma, ca într'o zî de mare parada, Trecând printre cele două riindur! de lomhám, îţi îndopă pipa, pri- vmdu-i cu odúi lui de om de treabă. Biciui comandant se síin a le spune adevărul. La întrebările lot mai stuiUitoare, mormăi încurcai, pânăce câţiva prinseră iu telesül noutăţilor ţi se făcu o liniştе ca de moarte. Părintele lor îi dojenea, ca să-ţi ascundă emoţia. Prea múltú gălăgie pentru puţinul care-l afiascî Nu ştîa nimic, nici cât un prunc. Era un vas neutru – nu văd pavilionul ? – şi deci are dreptul să treacă prin Sirîmtori. Cum reuşi, e ¿'ajungă iu Constanţa? . întrebaţi mai bine cine s ar osteni sa scufunde o vechitură ca asta!*' Avariile le primise hi furtuna din noaptea trecută. Toi povestea cu blestemat 111 de iar, calul de bătaie a căpitanilor ameţiţi de haiş, cărora nu Ic pasă dacă Societatea din Suedia pierde mări uri de zeci de milioane. Crezuse că se terminale cu nan- fnigiile din dreptul Agîgei şi cu legenda farului rpţu, încă din vremea primului .gaIon şi a ofiţerilor de marină cu sun [ui răspunderii, din proaspetele jjromc^ü cu şcoală. Păcat că töri de mare trafic mai liberează diplome tuturor haimanalelor. O. nu se referea la Thorwiddsen, dar Suedezul se vârâse orbeşte în

Munci, şi desgropa poveşti vechi: „Degeaba aşteptaţi cu sacii! Gocleta e goală, goală ca buzunarele căpitanului. Se plângea vameşilor că n'arc nici pentru înscrierea de cauţiune'*.

Nimeni nu*l crezu pe cuvânt. Se ştia că e o fire«

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ratisWnsilvania.ro/mdrkgjK^

pesimistă, care vede lucrurile hi negru. Toţi aşteptau cu gâturile întinse. gata să se repeadă asupra căpitanului străin, canei un strigăt comun de revoltă cutremură adânca liniştea portului, rl horwaldscii apăruse înlr'adevăr pe un chepeng, deşirat şi cu lai a pistruiată ca adormită, iar hainele-i de doc murdărite de păcură. se albiră de lumina soarelui şi părul, ca.nin> de blond, prinse lucirea zăpezilor. însă lângă el răsări – seni – nu se ştie cum bogatele nestemate ale lui Vast şi penele de păun, ce se frecau de vergii mare. Tot făcând temenele, llvaja al Wasiti accepta politicos întâietatea pe care i-o oferi Suedezul şi păşi foarte demn pe dióin, fiira a părea câtuşi de puţin tulburat de huiduielile şi protestele concetăţenilor săi.

Plin de bucurie. ITcmcea îşt fileu loc cu coatele să salute pe vechiul prieten, explicând că un fost marinar este cel mai indicat să primească în numele tuturor, o debarcare atât de importantă. La mormăiturile şi ghiont urile lor furişe, adaogă mai de sus că este hi tradiţia navigatorilor să serbeze împreună acostarea. Dc altfel, numai dacă Thorwald.en va chefui la „Comandorul Sihie", spuse, JC va dispune şi va fi gata să înceapă tratative cu lomitami.

Unii părură convinşi de punctul acesta de vedere, dar Mărcii; care aşteptase de-opartc, căzut pe. un bntoiu de slăbiciune şi neluat în seamă de nimeni, se strecură cu trupuri încovrigat până în faţa cam buziéiul ui şi rămase înţepenit, cu îngrozitoarea lui ţeastă pleşuva, plină de noroi, uscat şi sgârcit, cu un şoarece strâns de otravă, pe care cineva îl svârlisc la lumină. Numai oehii*i ardeau în trupul becisnic, cu o pătrundere cfc calic înrăit. Ridică mâna ca o ghiară în faţa duşmanului, ţinându-şi cu cealaltă otreapa, să nu-i cada de pe creştet. . , . w
.

— Neruşinat! carii el cu vocea stinsă şi-şi plimba privirea înflăcărată peste cei din jur. – Omul acesta mi-a distrus localul, s'a hlfăit ani întregi ’fără obraz, lângă nenorocirile unui bătrân suferind şi nici acum nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

•ee mai satură. Priviţi-l cum cască ochii de parcă. nu jiPnr cunoaşte. Cu toale că a venit ultimul, se în- £he*uic în primele rânduri. Numai ol să trăiască! Nu-l ascultaţi, căci vorbele îi sunt minciunile altuia) mai nelegiuit) ca toţi zarafii. Daefi-l ia pe Tliorwakisen la ,.Coman dorul", e ca să scape <le voi!

Ia lasă-mă. tresari 1 le îneca din puterea hipnotică pe care ruinatul barman o avea asupra sa. – Cu ce drept mii opreşti?

CLI ce drept, pungăşiile? strigă Marni. 'Cocea lui piţigăiată făcu pe câţiva să râdă hi hohote. —- Dar tu te-ai gândit la vreun drept când mi-ni distrus casa? Te-ai gândit c'am fost singurul carc te-am a jutat când eră pai de foame? Uitaţi-vă cum s'a îngrăşat! Când a venit h noi era nenorocit şi nebun. Şi-acum nu ne mai lasă să trăim!

Tocmai atunci Vasi se apropie, înalt şi vulumi nou ca v matahală, strâns în mă tasurile sale împodobite cu pietre. păşind grcohi la braţ cu Thorwaldscn.

—-x Faci foarte rău că stârneşti scandal, Marcidé, făcu el ¡iicruiitundii-fe uşor. – Hemcea nu e vinovat. Ce vinii arc, oameni buni, cineva care se aprinde ia gândul de a-şi vedea un vechili prieten? Oare prietenia mi vă apare mai fericită ca patitnele acestui bătrân? Slăbiciunea, căderea la pământ, vorbele necuviincioase, eu ut semnele t ut bu răzit din trup, pe care ic dă la iveală sgârcenia... Thorualdsen e aici de laţâ: el însuşi va hotărî la cine trebuc să meargă. Vorbeşte Suedezii le, îl îndemnă pe căpitan, un bun cunoscător al limbilor balcanice,

— Simt obosit de furtună, rânji Thorwaldsen, văzând privirea «ravă a Persanului aţintită a-upra sa, ca şi cum, de Etnia credinţă l-ar fi conjurat să spună ade- căm L Acum aş \Tea să mă odihnesc la Hem ce a şi

dună aceea vom discul a de afaceri,
_Vedeţi- întoarse Vasi, cu un gest larg spre oaţnoni. _ Căpitanul spune că este obosit şi \Tea avii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

se odihnească. InapoÎAţt-vă la casele xoastrc şi vont vedea mâine ce este de făcut.

— Ai să mi-o plăteşti, strigă Marcii depărtându-.-o şchiopătând. Işt finea sácentele cu o mână şt se'ntorcca mereu să amenințe cu pumnul pe Persan. dar acesta nu se sinchisi.

Vameşii confirmară spusele comandan tu lut, şi scoaseră dezamăgiţi tunicile cenuşii, acolo hi fa (a mulțimii. .Puteam să răscolim până mâine, nu-i nieio ţigară[1]' mărturisiră ei „Nc-am oştenii în zadar'. Încrcdinţân- du-se că în gocîetă nu e marfă nici de leac, tomita- nnii se întoarseră posomoriţi cu sacii pe la casele lor, până ce cheiul rămase la fel do pustiu xnm fusese cir câteva oie înainte, când oamenii încremeniţi de bucurie, nu îndrăzneau să înainteze dintre tu fişe şi gn>- p:le din râpe.

Vasi luă pe Thortvaidsen de braţul drept, fericitul Hem cea de cel stâng şi ca trei prieteni nedesparţiţi. porniră spre „Comandorul" siguri de afacerea stăln- cită din viitor.

Tot intrându-se de aspectul jalnic al Tomisaiul, de casele dărâmate, de cenuşa şi gunoaie© înecate în apa furtunii din noaptea trecută, Thorvaldsen dele explicaţii mai Largi asupra venirii lui, cu fehtl oarecum funcţionăresc pe care-l deprind căpitanii ,nevoi ţi să dea mereu aceleaşi lămuriri. Din vorbele lui se vedea limpede că primise propunerile lui Vast – care-l pusese în curent cu situaţia ,ec o no mica a Constanţei —şi aprecia la justa valoare contrabanda de nimic pe caie i-o va oferi Marcu şî Braia, sau a Îţi concu renii ai bazarului. Iată pe scurt relatări*© sale: *Si-nove* – rapacitate 160 tone – plecase din Göteborg cu o încărcătură de produse ruşinoase ji muniţii de tíñate Englezilor asedia ţi în Gibraltar, în m de 25 Mai al acehiiaş an. Avea un echipaj de şapte persoane ^precum ji un mus negru, originar din Africa Franceză,

îmbarcat în drum h Le JJâvre. În noaptea de 10 Iunie reuşiseră să de- Jiarcc fără incidente pulberea şi materiile explozibile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

în Gibraltar. apoi să-şi continue drumul în Medile- rana, percheziţionaşi din zece în zece mile» De nene- mitrale ori. Fusee ţinta submarinelor şi se datora ţinui adevărat miracol că se mai afla iii flintă« La 20 .Iulie trccu-eră Bosforul, ca vas neutru şi ele mic tonaj, incapabil să lina un tun pe teuga putredă, după un a- vertrsment serios şi după o declaraţie din partea companiei pe care o reprezenta, că navighează pe proprhi-i risc şi că-şi ia întreaga răspundere în cazul că \Teun submarin ar fi considerat că măreşte securitatea ţării lui eu fundând rabla.

Fiind un produs puţin căutat pe vreme de răsboiu. încărcătura de răşină rămăsese ievevânduta şi Thor- waldscn era fericit că din cauza Fortunei Şi abordajului, fusese silit sa arunce în mare toată încărcătura. Astfel putea să ia ce-ar fi dorit în goeletă, în IQC să se fji- toarcă în Suedia cu balastul inutil. Comandantul portului ti iscălise un proces verbal în. care se relatau faptele, aşa că având complectă descărcare faţă de armatorii din ţara sa, putea sa facă negoţ cum 31 tăia capul, cedând companiei câştigul legal înscris în jurnalul de bord şi păstrând pentru sine beneficiu! afacerilor de ocazie.

Cei trei prieteni benchetuita în lege în salonul fastuos, împodobit cu ghirlande de garoafe şi slcgulețe, ca'n timpurile bune. Parchetul fusese lustruit şi oglinzile despachetate înainte de venirea lor.

Suedezul, o fire cam tăcută şi fără vârstă, îşi tră- sese înainte o sticlă de rom şi bea pe înfundate, şter- gândit-şi din când în când obrazul cu mâneca, fără a-şi da ecatna că se mânjeşte de catran. Hcmcca îl bă tea vesel pe tunar, împingea în masă să spargă toate paharele, era cel mac vorbăreţ. Îi amintea luî Thorwald- sea întâmplări vechi, din

tinereţe – de pildă despre o încăcrarc la care se despărţise ră fără a-şi hm râma? hun, şi o întâmplare destul de încurcată cu opiu, când camaradul trăsese pe sfoară un grup de arabi. „Şi când am trecut spre Canare, peste un an, le mai căutau fu-

rtoşi şi mă 'ntrcbnh dacă nam auzii de Şeitan tânăr DU părul alb» Pui pariu că, şi-acum îşi nvsco'esc geamiile şi cean acu rile, ha! ha?'

Dupa masă, în mijlocul bunăvoînfii generale, desí undate odată cu sticlele de coniac, Vasi a^run-ic în mâneca largă a tunicii de brocart mălăniile pe care le ţăcănise cam nerăbdător până atunci – ea sa acopere aluziile lipsite de tact nle fosuihii cambii zi er ri grăi cu voce scăzută, apropiindu-şi scaunul de a lui Thor- wafihci). Acesta îl asculta tolănit nepăsător în fotoliul larg, cu privirile îngheţate din deprinderea cerc.;tei otrăvi, iar Jicmcea deveni şi el de-odală grav, încrezător în dibăcia diplomatică a asociat ului,

— Venirea ta e o marc fericire pentru noi, Thor- wald<en şi ne înveseleşte suf letele puntílle de urgia războiului. Singur de-ai fi venit iu Constanta, pe jos, şi te-am fi sărbătorit cu aree.iş dragoste, cuci voi, bravii marinari sunteţi totdeauna b mc veni ţi la .,Comandorul Sihie . Şi sintetizând în aceste cuvinte toată tulbura bâlbâială a lui Ifcmcea, urmă mai departe. – Fromul Germanilor c rupt în Franţa. Ne bucurăm că răshoiul c pe sfârşite şi că alte vase, poate mai ¿nari, vor sosi curând. Dorim insa să oferim prilej'de câştig unui prieten vechii),

— Nu cred să se termine aşa curând, Lşi dădu Hem- cea cu părerea, gala să strice totul. Persanul îl amuţi dintr'o privire şi se întoarse din nou cu faţa binevoitoare spre Tltorwaldsen, care rânjea ca un pungaş îmbătrânii în rele ce era, pricepând ca patronul bazarului vrea să-i răcească viitoarele pretenţii. *— Lucrurile astea sunt scrise şi în gazete. întări el. E adevărat' că umblăm Să scăpăm de fetele noastre care ne costă o groază de paralel O zi mai devrenteţ, o avere în piu«...

— înţeleg, cască leneş Thorwa bisen, care mai negociase cu „Comandorul . – - hi ce direcţie?

Stai că rni-i aşa simplu, explică Vasi Odoarclo treƀuiesc transportate cu mare hagii re de scamă, căci politia stă cu ochii pe noi. Mai ales de Ovezea, câinele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ăla cu ciorapi după gât, să le fereşti. Acum ascultă bine cum s'au petrecut lucrurile. ¿\curn trei ani, cu puţin înaintea războiului, ani primit printrun marinar portughez, o scrisoare din Alger. Cunoşti desigur casa „Intiinitc"?

—■ O casă serioasă, afirmă Thorwaidsen cu convingere. Am lucrat de multe ort cu eî.

— Asta-i şi părerea noastră! Suntem siguri că lucrează cinstit şi nu caută să ne tragă pe sfoară. A- tiiuci, jii'ani repezit în ITCII şi în'ain întors eu şase fete din Brăila, de care singur ai să-ţi dai seama daca merită osteneala şi cheltuiala. Vai, blocada ne-a smuls şi id timid ban! Timp de trei ani le-am ţinut ca nişte regine. Nu crezt? Pe lumina ochilor mei, dacă le dădeam drumul pierdeam şi cel mat mărunt gnmj de Stere din casă. Şi am avut siguranţa – şopti Vasi tainic—*cii „Iiitinixte'^ ue-ar oferi acum o avere. ¿Im primit mereu telegrame prin Italia şi ştii ce scrie? „Plă-tim oricât", asta scrie!

— Pe-itcolo s?au dat lupte, făcu Thorwaldsen, privii i du-i acum cu băgare de seamă. – Ce nu fac cu ele. dacă nu se'nvoicsc să plătească cât cerem? Te arunc în mare?

—- Dacă s*au dat lupte, înseamnă că ¿unt şi soldaţi, care mi se uită la bani când e vorba de o distracţie. \ Ce-ţt rămâne, când ai moartea'» faţă decât să risipeşti aurul?

—- Mda, c tocmai ce-mi trebue, primi Suedezul. Apoi a minţind LI-şi ceva, îşi opri în ochii lui Vasi privirea lui sticloasă, parcă rătăcita. – Ştii '— mărfi el nu cumva să-mi strecura ţi vreo ,.indezirabilă", să putrezesc în Ediculc toată viaţa. Mai bine mi-aţi turna otravă'n vin. Inii confiscă şi pe *Si nove,* dacă găsesc vreo sp ioană. Turcii nu glumesc cu astfel de lucruri.

— AL cuvântul meu. înălţa Vasi ochii la cer cu o grabă familiară. Atunci când crezi că poţi ridica

ancora ?

— Foarte ou râmi Am e’o peticese bine pe japa asta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
œvist₄tr₄nsilv₄ni₄.ro/mdrrl933-< **pA\7EI/ CU111A1A**



bătrână. Trebuie căi Intuită şi pus tui catari nou. Pânza de rezervă tun destulă» Poale chiar mâine seară să ¿nbarc fetele» Domnilor delà căpitănie, care căutau să-mi facă greutăţi adineaori, n'o să Ic dea mana ¡să mă urmărească nici zece leghe dincolo de apele teritoriale. Işi păzesc pielea când e vorba de submarine, mai ales pe timp de noapte. Hei, cine arc chef de sbjirdat pela voî? Îţi spun drept: în Svarta Hal' mă cam strânge cureaua. Aş vrea să fiu iar în Medttcranu! Nu zic, şi-acolo suni submarinc, dur pe-aici mă simt ca într'o cursă.

— Şi dacă le prinde iară paşaport»». Ic debarcă? în trebâ Vasi ca încheiere.

— Treaba lor. Poate au şî ei nevoie de dansatoare nbi. La urina urmelor n*o să le omoare.

Discutară afacerea în amănunt şi ramase stabilit ca la predare să i se plătească Suedezului »500 lire sterline. partea celorlalţi doi trimiţiunliL-^e de către „Intimité" imediat ce vor fi aflat de dini jar ca rea curtezanelor. printr'o scrisoare în depozit la. una din marele agenţii neutre» Thorwaldscn era foarte mulţumit că după chinurile indurate, navigaţia prin zonele minate şi mat ales furtuna din noaptea precedentă, echipajul Swfove-i va găsi puţină distracţie, care îi va micşora pretenţiile. Pc vasele mici, unde disciplina lasă de dorit .echipajul şantajează la orice ocazie pe căpitan şi Thorwaldscn spera să le reducă sporurile legale, cuvenite pentru navigaţia pe timp de răsboiti, afirmând că darul îl costă bani

Muzeul Digital al Romanului Românesc
œvist₄tr₄nsilv₄ni₄.ro/mdrrl933-< **p$_A$\7$_{El}$/ CU111A1A**

grei»

Vasi avea de-asemeni toate în olivele să fie mulţumit. Oaspetele părea moleşit de căldură, se lungise cât era de deşirat cu picioarele pe masă şi beat 11101% picotea cu ochii cârpiţi de

noaptea.

Luându-I de-opaiţe pe Ikmcea, Persanul îi recomandă să caute a nu-l scăpa din vedere şi a-l ţine cât ,mai mult în salon, trimiţâridu-i la somn, aÍungÃndu-şi din când în când muştele de pe faţă. Nu dormise toata

fişj Lîl Muzeul Digital al Romanului Românesc
rews&t^Eilvania.ro/mdrrl933-1947

nica „căci e mai tânără, aproape o copilă", să-l ¿î- streze. El pleca să aducă bagajul Suedezului şi să n- <1 mineze echipajul spre hotelul „Miilguri". Dacă ar fi să spunem adevărul, ii trebuia timp pentru, a red apt a îu tihnă nişte rapoarte încâlcite, a&cmise cu grije în mânerul bijuterie al unui pieptene ce se deşuruba cu uşurinţă. Cine-ar fi avut inimă să smulgă nimicurile unei curtezane cu ochii neprihăniţi de căprioară?

înţeleptele sale sfaturi nu folosiră însă Ini llemcea, care nu se putu stăpâni să nu urce scările hi goană,* pentru a duce felelor fericita veste, după ce iocuie uşa dela intrare şi se Încredinţa – după sforăitul de beţiv al Suedezului – că va dormi până la căderea serii. Dar, în lipsă-i, Thorwaldsen deschise ochii, tot atât de ameţit şl trândav: rămase multă vreme tăcut, scurgă adu-şi pe îndelete romul din sticle, fericit ca gura lui 1 Îcmcea de-abea se mai auzea, în mijlocul unui zumzet' de fele tinere, care-l scăpaseră de sporovăială plictisii oare a fostului prieten. Era cu fotoliul întors spre terasă, către largul mării. Goeleta pe caro (Jokerii începuseră să facă primele reparaţii nu se vedea, în schimb, peste aşternutul albăstrui al apelor, nemişcarea domnea deplină, ca între lume ideala. Simţea numai prezenţa paharului între degete. Privirile îşi pierduseră viaţa, resfirată ca de-o chemare în întinderea fascinantă şi fără moarte. Thorsvaldsen gusta plăcerea odihnet, în care nu-şi mai aparţinea.

Dar de-odala, în dreptul ferestrei ,pe terasa inundată de soare unde foşneau aromitor fmuzele delicate ale leandilor, o fâlfâire uşoară de aripi, îi dete de ştire că cineva încearcă să deschidă canaturile geamlâcului; o

fişj Lîl Muzeul Digital al Romanului Românesc
rews&t^Eilvania.ro/mdrrl933-1947

pasăre uriaşă batea în. geamuri, cu ciocul bont, curios de alb faţă de mantia de catifea.

Mintea-i secată de alcoolul oc desăvârşea opera opinia – Thonvaldsen era un. fumător vechi u – nu fu în stare să prindă înţelesul grăbitelor semne. Ce căuta această învălmăşeală de alb şi negru, trio dimineaţă atât de frumoasă? Atras de curiozitate, tot fă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cându-şi vânt de căldură, se apropie de uşa de cleştar, de care se lipeau şi se lăbărţau aripele rupte, şi te căzni mai bine de-o minţită s'o deschidă.

Drept mulţumire necunoscutul – căci de-un om era vorba – ii sări în faţă şi cu atâta repeziciune, că era sa-l trânteai că. Foarte greu îsi dădu scama ca arc de-a face cu un. bătrân ţanţoş ŞL foarte [nul ral, înveşmântat într u pelerinii de catifea.

Noul venit alergă ia salturi mari la usc, şi de-¿chizând-o, lăsă să pătrundă un tânăr elegant de vreo treizeci de ani, care grăbi [a rândul său t>â urce treptele dela etaj, pe urmele lui llemcca. Iu sfârşii întoarce cheia'n broască şi se apropie din nou do Thor- ualdscn, atât de uşor, de parcă se rotea întriiiu picior ca păpuşile dtn bâlciuri, oprite numai de gloatele fulgerător.

Acum observă Suedezul că avea şi doua şiruri de decoraţii străine, cu acclaş chip, părând oii reprezintă un singur ordin, II privea prostit, crezând ii-se victima unui atac şi, bâjbâia mereu să-şi scoată revolverul, insa era atât de beat eă nu-şi nimerea nici buzunarul pantalonilor. Decoratul îşi trase mi scaun drept în faţa sa şi-l fixa cu o obrăznicie stăruitoare, de parca ar fi încercat să-şi dea scama cu cine are deal ace, fără 6ă ţie senină că-şi jigneşte victima. Dhi când în când întorcea capul spre perdeaua de trestie dela etaj, unde s'auzea o dLsculic aprinsă.

— Căpitanul Tliorwaldsen, dacă nu mă *nşd, făcu în sfârşit Bacruban, oaspetele nepoftit,

— Eu! mormăi Suedezul, renunţând să-şi mai caute arma. Cc... doreşti?

— Te-am căutat fiindcă am nevoie de dumneata, surâse fin Bacruban, inălţârtdu-şi sprinccncle^ ca totdeauna când scotocea sufletul oamenilor. – N'ai de unde să mă cunoşti fiindcă de obîeeiu nu fac drumuri pe mare.

Acum insă sunt nevoit să...

— Ce vrei? întrebă mai aspru Suedezul revenindu-şi din uluială, – De ce-ai sărit fereastra?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Pentru Baeruban c o jucam să sară astfel de ob>tacbl. Armăsarii mei...

Ai să-ţi t'rângi gâtul! Ca o pasare, mâni Thor- wakkcn foarte puţin binevoitor, – A rum sunt la ma.di pi mi vreau s'aud de afaceri. I lai, sări înapoi pe unde-ai ' venit sau chem poliţia.

Şi căzu de hei orî în fotoliu până izbuti să se ridice, apoi, constatând că uşa largului salon c încuiată, FC propti în faţa directorului, dcjirat de căde au ftcoarţelc albe de pe el.

— Ce dracii vrei? irigă răguşit. Vam chef să 'nftqid puşcăria cu tine. lini, cară-te!

Bacruban începu să râdă de caraghiosul c-e-şî închipuia că poate boxa în starea-i jalnică şi cum hohotea nestăpânit cu capul pe spate, un dinte de aur ii luci iu partea de sus. Tot mânuţei şi îticcându-ic, Suedezul se reaşeză în fotoliu, privind întunecat hazul celuilalt. Bacruban lipî călcâiele, ca în mijlocul arenei cu talaş şi făcând o plecăciune panii la pământ, se prezentă:

— Sunt directorul circului „Nero'L nume ce-a constituit mândria Europei, nu numai a tării. Am avut cinstea să fiu decorat de Majcstă(ilo Lor Regele şi Regina Bathaiiuhii, de Excelenţa Sa Prinţul de Sarawac, de Baronul de Wicd şi de alic capete încoronate europene şi străine. Acum însă am ajun> să cerşesc dela autorităţi an pe le? de lo? la marginea oraşelor şi câteodată sunt oprit la barieră. Nu mai an ncvoe de mine, dtipăce mi-am sacrificat zeci de ani viaţa, să le dau un program unic în i>torii!c artelor. Ah, mu fost nevoit să-mi vând cele mai bune animale şi acum nu mi-au mai rămas decât câţiva cai şi maimuţe, dar cu toate astea pot aranja o reprezentaţie extraordinară. întrebaţi publicul care-a asistat la mani festa ţin de aseară de ee-i în staie circul -.Ncro".

Şi oamenii moi nu avut o reprezentare, zLcThor- wahb?en matmuţărindu-I fără talent. Apoi, amintirea unui coşmar îl făcu sase

strâmbe de neplăcere. —S’ar zice că răsar faruri din senin pe ţărmul ăsta. Locuri

blestemate! Totdeauna când treceam pe lângă Caliacra.r.

— Cred ca mi stai mult, îl iscodi Bacruban, îurnându-şi singur un pahar şi prîvimht-l în lumina.

— Depinde, domnule Nero. Ce te priveşte? Pe pline tui mă interesează cine oşti. Hai, dacă ai ceva de spus vino mâine! Acum sunt în concediu, vreau să mă odihnesc. Nu mă interesează circul!

— E interesul d urnita le şi-al meu. Amândoi avem de câştigat.

— Te ascult, zise Thorwaldren turnându-şi „suda" «i privindu-l cu acrul uimi suferind ce şi-a astupat bine urechile.

— Am car pe cinste şi numere de acrobaţie unice în coală România. Dar ce foloceşle această avuţie dacă nimeni, vai, nu se mai interesează de circ? În alte ţări suni sigur ca mi. s ar acorda respectul care mi se cuvine şi lumea nu se lasă prostită de artişti care tremură când vad un tigru. Uite, dac'am schimba locul, spre Turcia de pildă, surit sigur C'ÎUII face bani cu căldarea. Unde mai pui că este neutra şi pal ria. luptătorilor! Greutatea e cum s'ajungem.., înţelegi, nu?

— Câte animale ai? întrebă scurt Suedezul, previn- du-l batjocoritor la rândul său.

— Cam zece cai, două cămile, şapte maimuje, un leu....

— Numai? sări Thorualdsen ca ars. Unde-ţi închipui că o să încarc atâta menajerie pe o corabie de 160 de tone? Şi pe de-asupra nutreţul... că jfo sa-mi mănânce schelăria gocletci... Găseşte-ţi de altul, director«'

— Am plăti împărăteşte, bâigui Bacruban. Dându-şi seama că pericolul era mai mare decât se aşteptase, îşi şterse zâmbetul cuceritor cu care sărise pe fereastră. Dacă nu plecau cu această unică ocazie, puteau să se socotească pierduţi şi tot circul ameninţa să se năruie. Îi mai ramâne.i o ¿fagurii

speranţă. Ridică privirea şpre etaj» P[e] unde lumina orbitoare străbatea colbul auriu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

iiI pralului şi se adâncea dumnezeiesc de pura jnlr'un covor de Biikhnra, reprezentând o vânătoare insufle (ilă de şoimi ţcii vârtejuri de pene şi turbane bogate. După perdeaua aceasta se auzeau voci pline de furie, de-opartc glasul gros şi răguşit al lui Ifemcea şi do alta calmul aspru, ca de oţel al lui Şandrii. Intervenţia, amantului fiicei sale, care solicitase între timp un credit destinat călătoriei lui Bacruban, pil rea că se izbise de un refuz tot atât de categoric.

ThonvaTdsen continuă crud joaca, mulţimii? de noua întorsătură a rolurilor.

Cat? întrebă, Şl în lire sterline, bani ghiaţă. Hai, dŞ-i drumulî

Celălalt simţi partida pierdută, însă nu se descurajă* Dădu din umeri cu îndrăzneală:

Desigur, nu tot dintr'odată. Un aconto omenesc.*. Ţt restul după câteva reprezentaţii. Turcii sunt morţi după rai... •

— »Şi crezi c'o să încremenesc cu *Shiove* în Peru, până-li faci banii? Nu zău, am văzut itiulţi trăsniţi... Vscultă-mfi pe mine* Sări înapoi sau sboară cum vrei pe geam, dar iasă-mă sa beau în tilrnă. Şi ia-ţi şi prietenul de sus. poate n'o mai urla atâtaî

Avea dreptate, căci cearta de sus ajunsese la culme. Se auzi glasul împăciuitor al Castiliei, care se pare cu intervenise intre cei doi, apoi înjurăturile cambuzie- rului, ce se depărta tunând şi fulgerând spre coridorul curtezanelor. Şandru apăru posomorit în capul scărilor.

— Şi cam ce aconto ai înţelege să oferi? întrebă din nou Suedezul, chipurile să facă un spirit.

Ihicriiban pricepu după căutătura fioroasă a lui Şan- dni că nu reuşise să stoarcă nimic bătrânului, deci ii'aveau nici un leu. Părea chiar furios pe cel ce-l împinsese cu sila în. „Comandorul".

— Mai discutăm noi, răspunse el cu hotărire duşmănoasă şi plecă Iară să salute^ după ce Suedezul se plecă la ureche şi, de-abca ţtnându-se pe picioare se prefăcu că-i' îinpărtăşcşlc un mare secret:

fid UJ Muzeul Digital al Romanului Românesc

— T re Inie să fiu nebun să risc pielea oamenilor nici, pentru câţiva cai şi maimuţe. Dac'aş şti că m'aş tâmpi în halul ăsta, aş da de pe-acum foc gocletci!

Apăru şi Hcnicca în dreptul mănunchiului de raze, care-i decolorau uniforma veche. Pc obrajii IM rh ieri ţi la repezeală în hotelul „Mulgun", sângerau încă síig- matele unei vieţi pământeşti, mai făţişe şi mai cutremurătoare, pe fondul paradiziac al vânătoarei de ţoimi. Plin de mânie, cambuzicrul cerceta toate colturile salonului pavoazat, chiar vârfurile prăfuite ale cclor două ca Carturi, pentru a mai descoperi vreun duşman al „Comandorului". Thorvnhlseri îi pătrunse temerile:

— Nicio şrije, făcu el, apoi fu apucat <te un râs nebun, carc-l răsuci ca o gogoriţă. – Auzi... să-i iau circul... ha! ha! asta-i nostima!

— Marc mizerabil! Şi mie ştii ce mi-a propus desucliiatul de tânăr care-a trecut pe lângă dumneata? Aşa e, n'aî de unde să-l cunoşti... trăeşte cu fii că-mea. insă în afaceri nu i~am permis să se amestece până acum. Eu simt stăpân la „Comandorul'*. Et bine, a mirosit că am ceva parale del^, Vast şi a venit să mă amenințe. Trebuie să le dau fetelor ceva pentru drum, nu? N'o să le trimet cu mâinile goale,

s’ajungă fără faţă. Crede că merge cu mneninţări! Mă mir c’a mai avut curaj după cele ce s*a întâmplat: ieri. Ttichípiűe- ştc-1i.„

— Cât li-a cerut? întrebă ThorwakLen.

— O sută de mii.

O sută de mii? Işi închipuia că-mi plătește cu— A, e mare pungaş acest director... cum spuneai cti-l chiamă ?

Foştii camarazi băură fără nuVură până noaptea târziu şi discutară cu cea mai marc seriozitate problemele politice şi comerciale la ordinea zilei. La urmă Heincea îi mărturisi cu voce scăzută că nu va. viruló niciodată „Comandorul” şi că Tliorv aldsen va fi binevenit, ori de câte -ori va ancora în apele Constanţei.

Căldura creştea mereu. Băltoacele de apă şî răceala mani icrelor alungau cit greu manta teribilă a soarelui. Dea bea ieşit hi stradă) Bueruban se sim(i năpădit de stropii năduşelci, carc-i decolorau şpnnccnelc vopsite şi se scurgeau în picături mari în bărbiţă, căzând pe pământ. Disperat. hoMrîse să se întoarcă iti cort, unde putea gândi în linişte la cele ce-avea de făcut. Dintre ruine, un miros sufocant de gunoaie şi de putreziciune – şobolani mor,ţi şi fructe stricate» rămase ncvândiite alunga parcă splendoarea a-eestei zile de Iulie.

Se opri la capătul străzii Thetys şi zări de &us pregătirile grabnice ale oamenilor săi, pe care le poruncile câteva urc înainte, sigur de reuşită. Cu câtă încredere căutase să întâlnească pe Thorwaldieit, şi acum I Teama de a nu sălăşlui o veşnicie în ucigătorul puUiu al portului, de-a nu fi silit să vândă şi ultimul cal, rămânând numai cu ¿unind rea gloriei de altă dată, îl făcu să întoarcă capul pentru ultima oară spre .»Comandorul”. a cărui obloane de vâpsca sco- roijtă, dădea un aer niohorît şt somnoros impunătoarei clădiri.

Fu nevoit să-şi scoală pelerina neagră,

liberându-şi umerii încinşi apoi cobori spre intrarea cea mare a portului »târiud-o prin glodul patos ai chirpici lor maculaţi. Şi cu cât se apropia de grăjdani şi artişti? ocupaţi laolaltă sa împăturească foile de cort, să încolăcească funiile şi să îndese mitre ţu l rămas în saci» tnlTO iuţeală plina de optimism, îşi chinuia mintea să găsească cuvintele cu cate să le înşele dezamăgirea,

Caii sbui'daii cu coamele în vânt, cam nefireşti pe digul de piatră şi printre munţii sclipitori de cărbune, căutând zadarnic în pajiştea de cocs sfarlmat, o gură de iarbă. Câteodată rămâneau nemişcaţi, pen

i ^)l(6s | Muzeul Digital al Romanului Românesc
k'Sow'j revistatransilvania.ro/mdrri933-1947

tru a primi în nari adierea călduţă a Mepei şi nit“ rot'id ovăzului copt, odată cu svonu! unor păşuni întinse. fără margini. Dar mimai ci regretau că se depărtează de ţinuturile unde văzuseră htnima zilei. Leu! lui simţea nimic. Aşezat provizoriu pe acoperişul unui vagon, părea la fel de împăiat ca în uituoerccul grajdului şi-şi usca la soare blana mutată tic ploaie.

Bacruban încercă să zâmbească la întrebările trupei, mi contramanda niciuu ordin. Totul rămânea cum le-a promis. Vor pleca spre Turcia desigur peste câteva zile.

Simţiţi du-se incapabil să mintă mereu, trecu printre ci şi se aşează în umbra cabinei de pauză, la mâsmja cu tăblia aurită» unde re fardase ani de-arândul. Acecaş oglindă care primise cu nepăsare zâmbetul de triumf al tu tu roi; succeselor lui şi-l văzuse incărmiijmd. împrejurat de griji tot mai amare, mângâiate pândfdc onix al Lydiei şi fericirea ei mândră, li piaren caracterul independent al fetei, dar jşi duden t'cama ca Şandru nu-i tânărul obişnuit să ţină ti c: 1:1 ama ilcî şi să primească cu privirile plecate orice insidia. În afacerea cu patronul „Conuuidortihii” se bria greu, co- dindu-se să dea urmare sfaturilor Braci, Acum se încredinţaseră că nu vor putea căpăta nimic dela lîem- cea, că accsta-l angajase pe Suedez, făcându-l să rea- .pinga orice altă ofertă ŞL totuşi, se des părţi* eră fără a stabili ce au de făcuty Daca ţinea la Lydiu. Şandru ar fi putut forţa puţin lucrurile, fie jricuîndii-l pe Hemcea într’o cameră de sus, fíe... Nu, nu la lumina zilei ar fi fost riscant, trebuia el însuşi să aştepte căderea nopţii.

Jn cele din urmă, căldura îl convinse să-şi scoată fracul înverzit cu cele două şiruri de decoraţii, ieşind în briza mării, mimai în căinase şi cizme. Avea o statură sveltă şi-i plăcea sa sară direct pe cal, fără sa-T atingă. . .

Ca să înspice curaj oamenilor şt pentru a uita

i ^)l(6s | Muzeul Digital al Romanului Românesc
k'Sow'J revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

pro* pria-i înfrângere, se prefăcu că, îngrijindu-se în cele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

nt»! mici amănunte de plecare, vrea să deprindă dobitoacele cu apa. Le ducea de căpăstru pana sub faleza cu pini – acolo unde se sfârşeau digurile şi sub umbra încremenită a uriaşilor. îi silea să iu frunte pi<?P' tiş \rcokd de spumă al valurilor şi steluţele reci, ce se desprindeau din crestele de azur îngheţat, apoi galopa înapoi pe deşelate şi lua altul la încercare.

Ín drum se 'ntâljii cu Braîa, care, aprinsă de căldură §i iinpicdecâiidu-se în rochia de scară cu dantele, fugea inir un suflet spre el, făcând tt-i ¿emite. B acru ban işi îndemnă calul şi prcfăcându-se că vrea s'o slri- vrai-ca, se ndreptă ca un fulger spre ea. galopând, ccca- ce-L sinul-e un strigăt. Râzând din toată inima de groaza femeii ce re trântise la pământ, ascunzându-şi faţa cu mâinile. îl ¡rectorul sări drept ca un tânăr de douăzeci de ani. şi-i oferi galant braţul său.

— Ah, oftă Braîa ¿cuturându-se. ATai făcut să trag o spaimă! Credeam că, Doamne fereşte, ai plecat urechea la intrigi, şi... niciodată n'am fost mat aproape de chcrcsnum.

Cu toate necazurile, pe director îl distra nespus groaza de pe faţa Braeî. \ rând să-şi bată putui joc de ea, prinse calul de dârlogi şi se prefăcu vc*J:

— Ştii că poimâine plecăm. Suedezul mi-a primii condiţiile!

— Hei, mai ai până să-t dobori pe VasL făcu Braia, scut urând u-şi firele de praf ca o s rable mânioasă. – E încă puternic şi n o să realizaţi nimic, dacă nu-mi urmaţi sfatul. Poţi să-mi spui de ce împachetezi pe soarele ăsta?

— Oamenii mei ¿unt descurajaţi, şopti Bacruban senos de aştădata, împungând cu cravaşii calul ce se vâra în el. – Dacă le-aş spune că banditul de Ţhor- waldsen mi-a cerut o avere, m*ar părăsi eu toţii. N'au primit lefurile, dar vor să plece. Asta ji ţine lângă mine.

— 1 iemcea... nu le împrumută. hai? îl privi Braia piezişş, eu o sinceră ipocrizie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— De unde* Şandru a mai încercat odată, acum uit oeas. hisă bătrânul s*a deşteptat după cearta de icrî şi ţine banii cu dinţii. Vezi că se simte tare pe situaţie... de-ocamdată!

Braia îl măsura cu grije din cap părui'n picioare, părând că vrea să-şi dea seama dacă merită să-§Î în- crcdinţele gândurile unui director de cîrc, pripăşit x-remclnic în lumea portului. Rezultatul examinării păru a fi mulţumitor, căci îi făcu semn să se apropie,, mişcându-şi buzele ca un prelat ce binccuvinlcazit. Bacntban era omul ager, în stare să se strecoare şi printre colţii aprinşi ni iadului pentru a teapa de-o încurcă tură . Ea prefora potecile tainice ale paradisului – făcând pe adversari să vadă cerul trandafiriii înainte de-a se pierde în besna blândă a drogurilor – totuşi, liotânt, ec vor înţelege!

Se rugă s'alunge calul. Bacruban îl lovi uşor şi inteligentul animal se pierdu într'o brazdă hialtă de cărbune, care spintecă cerul pur al amiezii ca o cale a. morţii, tăiată până spre circ. Dar castelana nu se mulţumi cu aceste măsuri. Pornind înainte, coborî treptele digul mii şi invită pe însoţitorul ci să se adăpostească de arşiţa nemiloasă şi de privirile indiscrete ale trecătorilor, într'o şalupă albă, qc se legăna la umbra răcoroasă a pietrelor. De cum păşi Braia, şalupa se afundă de-o palmă în apa, scuturându-se mult timp şi stârnind cercuri largi iu marca atât de li- mştită, că se vedeau fulgerele sângerii ale peştişorilor şi bulboanelor plaselor de iarbă unde foiau crabi. *Si-* • nov« plutea mândră ca o descălicătoare în pustietatea deplină a radei. Doi oameni spânzuraţi de parapet bateau de zor cu ciocanele, înzorzonatul-o cu câlţi gudronaţi, iar o altă echipă se pregătea să-i ridice catar tul mare. Nu pierdeau timpul!

Braia începu să vorbească, mângâind cu plăccrc apa limpede şi stârnind stropi de aur. Arăta fără ascunzişuri că împărtăşeşte dorinţa

fierbinte a directorului de-a ee îmbarca cu orice pneţ pe splendida corabie din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

faţa lor şi puse la iu tâmpla re o întrebare foarte iii- drăzneaţă, carc-i stătuse Lot timpul pe buze:

— Eşti sigur că Şandru««. dacă ar primi bani dchi liemcca... o i-ută de mii, să spunem, ar aciuia cu ei aconto-id pentru circ? Ce-ar fi s'o steargă singur şi să u'amintească nimic de voi lui Titorwaldsen?

- Nu se poate« E fata mea la mijloc, se răzvrăti Bucruban a lut de violent, că barca amenință să intre cu botul sub apă; cu ţoale astea trebuia să recunoască că se gândise şi el la posibilitatea unei trădări« – Sigur, murmură mângaindu-şi bărbiţa, fără noi i-ar fi mai uşor«

— Ei bine, zkc Braia protectoare, fa seama; Ain cunoscut destui f litera-vânt ca Şandru. Dacă nu-J obligi serios faţă de dumneata, ¿a-l strângi cu iava- §aua când o lua-o rasna, e în stare să te Inse cu circ cu tot fără pic de remuşcare. Ce onoare mai au tinerii de azil Trebuie ca băiatul să ştie c'o păţeşte dacâ-şi face de cap« Cred că mă 'nţetegi 1

— E Îndrăgostit de Lydia!

— ILm, se lasă greii dus de nas un om ca el« Jn- treaba-ină ce-i face Criş linei! Bineînţeles pe Lvtlia o iubeşte, dar n or să Iacă niciodată casii împreună. Actun văd cu soarele s'a ridicat la amiezi. Îţi VOJU vorbi pe scurt, căci navem vreme de pierdut şi singur ai să hotărăşti dacă vei pleca cu *Si/iove,* cea de colo, sau dacă vel rămâne cu noi, pentru tot restul zilelor« Maiou s'a tarii azi dimineaţă şontâc, şontâc, în pori, să vază dacii nu-i rost să-şi pLiseze a£ionul, şi după ce-a fost alungat ca un câine de blestematul de Vasi, s*a prefăcut că se 'ncălzeşte la soare în uşa „Comandorului" hi timp ce llemoea, cu Vasi şi Suedezul chefniiaii« Duşmănia i-a aprins ochii lui Marcu.* Tot el v'a spus ieri cum Persanul i-a dat suta de mii pe faleza Gcnoveză.

— Ştiu, ştiu, ne-a făcut destule servicii, o întrerupse directorul nerăbdător.

— Du mita le îţi place să recunoşti. Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1933-1947

va aduce aminte do serviciile biciului Marcu. când va l'i să se plictisească de „Comandorul" şl să vrea să-l vândă? Păcat că vei pleca dela noi – căci, aşa ţt-c scris, am citit şi în zodiacul de nisip —. ^i JUi vei fi aici să-l povăţuieşti cu mintea dumitalc recunoscătoare! Nici de data asta veghea nu i-a fost în zadar; a auzit bine de tot, că mâine seară TÎJOiwaldscn ridică ancora şi-o şterge definitiv. Dacă llcmcea n'ar mai' u- parc cu pretenţiile lui de patron pe la „Comandor ui", Şandru s'ar mângâia cu localul fără să-i mai căşunc de plecare pentru câtva timp. C rişti na va vinde dan- eingul sau ii va executa poruncile, aşa că prietenul ihinutalc îl va obliga pe căpitanul corăbiei să te îmbarce cu tot dinadinsul...

—- Nu văd cum l-ar putea obliga! Şi dacă Şaudru.. văzându-se stăpân pe local, nici nu va mai vrea să mă vadă la faţă?

Crezx ca va îndrăzni?,... ştiind că Heincca poate oricând să se întoarcă din călătorie •—• cu picioarele înainte – şi să dea de lucru poliţiei. M'ai înţeles ieri fefeară, DU, cam ce liman i-ar prii neciopliLuhu cambu- . zierl? Va fi nevoit să-i putui condiţii lui Thorwaldscn: vrea fetele, să care şi circul! Nu? Se şlerge pe bot de toată afacerea.

— Bravo! Aţi plasa şi voi haşişul sau ce-avcţî. Bietul l hojwaldsen I Ar trebui să aibă trei vieţi să-şi termine puşcăria. dacă va fi prins! S'ar putea să-l prindă chiar Nemţii la plecare.

— Hei, pungaşul ăsta şunoaşte toţi funcţionarii vamali dela Vama până la Marsilia. N'ai riicio grije dacă, mergi ou *Sin ove...* Mă gândesc că poate nici Şandru n'o rămâne multă vreme pe-aicL. oftă Braia din nouA întristau duse. – Bietul Marca, îşi va vedea visul cu ochii... Va trebui să mă mut şi eu în Tomis după războj'u... —; 1 se păru ca aude'paşi pe lespezile cheiului şi adaogă în şoaptă. – Lui Şandru

trebuie ©ă,-i faci binele cu sila, altfel nu va deveni niciodată stăpânul „Comandorului''. Ascultă-mă pe mine: cavalerul nu

uzeul Digital al Romanului
omânesc
vistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

se da îJV lături dcla nimic. dar când c să Facă xânr 111 marc unui borţos care-i încurca drumurile, îl a- pucă tremuriciul!

— Dar Vast? întrebă Itacruban, ridieându-se în barcă, cu o holărîrc definitivă, care nu scăpă femeii.

— L avem în mână. strânse ca pumnul, de parcă uriaşul zaraf ar fi încăpu t intre degetul ele oacheşe. – Nu va îndrăzni să Caca o mişcare .pdt să-ţi jur!

* Ah, uitc-l pe Sandi u. vine spre noi. Vezi ce^poli Face până «¿iscară. Nu riila: mâine ridică ancora! Eu mă duc să vorbesc cu Thorwakhen.

Baci uban <tri pe dig .insul lel.il de o voioşie J teslă- pânîtâ. Braia îl urmări o cljpă zâmbind, legănată de vigurile comune, apoi începu să tragă cu nădejde ta lopeţt şi Hă răscolea scit apa golfului care acum se potolire cu lotul şî părea că ziunzăie de atâta nemişcare şi căldura. Cât era de grasă, manevra lopeţile destul de ritmic: ?c vedea că c deprinsă cu navigaţia.

Din dreptul silozurilor, Şandru o descoperi cum se îndreaptă spre *Siyiove,* şi-şi inchipiui că va .pretexta că umblă după rufe, pentru a se informa asupra stării de spirit ce domneşte pe goeletă. Printre dârele luminoase ce se vânturau în armanul albastru ai mării, grăuntele negru al rochiei ci, părea un fir de colb urât şî respingător. Din prima zi, eifergica şi a-tot-prezenta caste lână îi fusese antipatică, pornire ce se adâncise de când o văzuse că-i ţine partea în conflictul cu Hemoea – nu din admiraţie sau supunere faţă de el. ci numai pentru propriile-i interese, pretextând că-şi ocroteşte fiica adoptivă – începuse s'o dispreţuiască. Faţă de măgulirile-i făţarnice, nu-şi ascunsese niciodată dcsgustul pe carc-l ai faţă de un duşman foarte primejdios, dar lipsit de măreţie şi pe caro ştii că-i vei domina până la urma jarintr'o su-perioritate tainică, chiar dacă vei fi învins. Işi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://muzeuliteraturii.ro/mur/1925-1941/BLOCADA

dădea seama că privirile-i reci şi vorba rostita în silă n-au prea erau de natură să-i asigure prietenia unei femei cu multă greutate, iar oricum, Şandru ir avusese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

niciodată fiinţe apropiate, nu cunoştea farmecul destăinuirilor, al mângâierii, nici dorinţa de a cunoaşte neferici rea străinilor sau curiozitatea de a afla gândul altora despre sine. Numai reportajele ziarelor îl Interesaseră, peu truca acolo i se glorificau fapteie şi acţiunile sale curajoase, jar părerile celorlalţi erau ca gândurile ce ţi Ic faci despre un om celebrii, nu despre un prieten cu cave te vezi toată ziua.

Alianţa nemârturhită dintre el şi Braia. ochind ele de complicitate pe care i te arunca în clipele când în cerca s'o convingă pe fiică-sa adoptiva de dragostea amantului ei – cu ţoale câ-i cunoştea dragostea cu Lydia şi chefuri le ascunse din oraş —- ii (acu să bănuiască un scop jicinărturisit, Şi, firea sa directă, felul hotărît cu care-t plăcea să meargă Iu ţintă sfidând la lumina zilei legea – se revolta iu mijlociii atâtor intrigi, atâtor şuşoteli. Pe Crj.sűna o înşela şi eL îl lua banii, prefăcându-re că se tóm te mulţumit alături de ea – tăcerea-i obişnuită îl scutise să-î facă declaraţii mincinoase – totuşi nu înţelegea cum şl Braia o înşela, iubind-o în acela* timp din tot sufletul.

Acum, singurul lucru pe care-i dorea, văzând goc- leta nemişcată, ca atârnată cu sfori nevăzute de cer, şi pintenul bărcii păcătoase prelingându-se iu oglinda din început a apelor, era să Tacă rost de bani şi să plece. Viaţa ştearsă şi monotonă a ■oamenilor, ce trăiau şî sufereau în tăcere urmările unui baraj îndepărtat, care stăvilise convoaiele de vapoare, mărfurile şi veşnicele rătăciri alo aventurierilor, la cealaltă margine a mării, ii îngropau parcă şi lui inima într'o pulbere tristă şi enigmatică, îl făceau să se dcsguste de sine ca un om robit ce era, bun pentru cusca'unde trebuia SĂ trăiască, I se urtse să se prefacă emp-se- cade, pentru a nu stârni atenţia poliţiei, să facă aceleaşi plimbări pe faleza Genoveză, să joace şah între 7 şi 10 – în

loc de-un antrenament de box – au rugineasc㠄 simulând amorţeala tâmpită a celorlalţi. în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

realitate, nu-i păsa nici despărţirea de Lydîa, dacă tot trecutul inori va rătnâne la mii de leghe depărtare! Toiul era eă 'nceapă -odată a vieţui în prezent, sa simtă că trăieşte!

Saiidnt ocoli intenţionat circul şi avu vreme s'o vadă JJC Braîa cum se rostogolea ca un butoiu de caftan peste copastia corăbiei, ajutată de doi meseriaşi* care-şi întrerupseră pentru o clipă lucrul. De aici, magaziile se înşiruiau la rând, cu uşile căscate larg în aşteptarea mărfurilor străine. Se strecură pe lângă pereţii de cărămidă roşie ai silozurilor şi căută din ochi „cimitirul vapoarelor[51], unde-şi dăduse întâlnite cu Cristina, când, pe neaşteptate, Bacruban îi răsări în faţă. îndemnat ¿le sfaturile Braei, directorul hotărîse să grăbească lucrurile.

— Ştii c'ant terminat aproape cu împachetatul! strigă ci vesel, prefăcându-se c'a uitat înfrângerea suferită de anuVidoi în „Comandorul'* cu câteva ore înainte.

— Eh, hi ce bun? murmura Şandru. Şi ferindu-şi privirea de familiaritatea sgomotoasă a dresorului, se plecă pentru a culege o pietricică şi-a o svârK în mare. – Lydia c acolo ? arătă el spre circ, fără a-şi putea ascunde desgustul tot mai adânc pentru lumea aceasta, care purta toată otrava mlaştinei în c:ire lâncezise trei ani.

Nu cumva., .ai renunţat la America 1 făcu Bacru- han pe miratul. Işî dădea seama că şireata castelană prinsese bine situaţia: flăcău! nici gând n'avca să se înhame la vagoanele circului ,.Ncro[5>. Prefera s'o Şteargă de unul singur din Constanţa.

— Ai văzut doar că Thorwaldsen nu-şi cunoaşte interesul şi că Ilcnwea nu ne dă un bani Ce putem face?

-— Ia te uită! Şi noi care ne puseserăm în tine

—’toata speranţa! Avea dreptate Lydîal

— Nu sunt Dumnezeul mormăi Şandru. Daca Thor- waldsen nu vrea, adio Turcia* America, sau mai ştiu eu ce! *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1933-1947

Nu credea un cuvânt din cele ce spunea şi spera că,, ajutat de Crutina, pe care trebuia sx> întâlnească curând, va reuşi să stoarcă ceva lui llemcea şi să-i plătească Suedezului în contul călătoriei. Va munci pe goelctă, daca nu se va putea altfel, şi se va înhăma şî 'a cdcc. numai să plece.

— Ţi-ai fi închipuind c’am împachetat degeaba, râse răutăcios Bacrubaii şi-şi înfipse semeţ mâinile în şold, fhilurându-şi iu soare mânece te bogate de mătase albă. – Vom pleca chiar mâine scară, când Thor- vvaldsen ridică ancora.

Şandru înţelege că directorul caută să-i întindă o cursă. Una nezăgăzuita care i se adunase în suflet de atâta vreme, se’ndrcptă împotriva omului acestuia care i se punea în cale şi căuta prin tot fehi! de J***- zcli să-i împiedece plecarea, revărsându-i-5C pe faţă cu o paloare plumburie, carc-i îngheţă într’o asprime granitică trasă tu ri le.

— Din partea mea... rosti el ofensator.

— Vom pleca, repetă Bacruban, izbucnind din nou în râs, fără motiv – şi Thorwald^en vp trebui sîi ne ducă pe braţe până în cabine, dacă un vrea -ă-i crească barba ca zarafului Wasiti aşteptând fetele 1

— Nu-mi plac denunţurile, mişcă Şandnt buze Ic-i groase, fără să clipească, ca un şarpe ce-aşteaptă mimai un freamăt, să se repeadă.

- Denunţuri? Cristina va decide mâine dacă să dea curtezanele Suedezului., .sau tu vei hotărî... în raz că mititica te iubeşte cum pretinzi.

— Dar llcmcea...

— Vă va binecuvânta poate din fundul mării. Prea, bine, nici eu nu ştiu de unde va veghea

fericirea voastră... însă s'ar putea sa revie... ca un îngeraş, să-şi revadă stabilimentul. Acum ascute-ţi bine auzul: fie ca ţii fiiii nu la fata mea, va treimi neapărat ca îndată ce pui mâna pe „Comandorul" să obligi pe Suedez ca, odată cu fetele, sa îmbarce şi cirpuL Va? juca cum îi vei cânta. Nu uita însă că daeă-ţi vei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^bstatransilvasia.n^BH33-1947

face de cap,.* s*ar putea sti cazi prost. Qine ¡are în-' torc* ea Hemcea să facă aripi? Pe mine nu mă vor plictisi, sunt siguri

E un. joc de canalii, zise Şsmdru pe jumătate? convins. Şi eu ce am <le făcut?

— ¡\\rnic. Să aştepţi 'ungerea ca patron. Marcii c şi e! de partea noastră şi mai cu seamă Bruia. Vor expedia şi ci ceva a {Ion, dar femeia asta e prea şbeată ca, să se mul! urnească cit atât. Eu cred că va ciifege după plecarea noastră ,ce-i mai bun... Ne-am Inţeles, nu? ic plimbi, te distrezi şt dacă se face vreo anchetă nu ştii ritmic, n'ai văzut nimici Atenţie la vameşul ăla pocit. Ovezea au cum îl mai cheamă. Cred că Suedezului n[5]o să-t mai ardă de glume do prost gust, termină Bn-crubîin. Irecânchi-şi mâinile.

—' Tlionvaidsen îţi va închipui că noi l-am... îndepărtat pe IJemcea!

Thorv.ab'sen c grăbit să ridice ancora mâine scară, fără să mai întârzie în Constanţa. Va fi. mulţumii să ne debarce în T|urcia şi să oprea-că toţi banii pe dansatoare care vor aven preţ destul de ridicat în Mcdrtcrana •— fără a mai trimetc lui penny „Coman- doridur'.

Cu ace-te cuvinte se despări.iru. Şa adm ieşi dintre silozuri şi se hidreptă[r]. prin umbra elevatoarelor gigantice amuţite pe veşnicie ca nişte dragorii metalici, tarea ţi de rugina ceţurilor şi zăpezilor, spre locul de întâlnire cu Cristina. Tomîtaiiii se'nşiraieră Ia pescuit şi privind cu mf fetid greu cocheta *Sinove* îşi nnin- CÎJLI prosto voal ele în apa cristalină, bântuită de furnicare rubinii ţi de meduze. Soarele asfinţea şi în tă-cerea ce domnea pe ţărmurile condamnate, se auziră chiotele pescarilor din Lazul care se'ntoreeau^cu lotcile dtnspie capul Midia. Tăiau largul golfului ca do obiectu, spre panglica de argint înflăcărat a plăjii, unita se oglindea ultima jertfă, în vreme ce podişul ec pierdea în umbra înserării.

Aman ţii ee întâlniseră de mai multe ori în „cimi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.patratransilvania.ro/mdrr1933-1947

tind vapoarelor", înainte de mutarea lui Ilcmcea Ia hotelul „Mulguri" şi nimeni nu~i deranjare în mijlocul osemintelor de oţel ale mării, măcinate sub privirile indiferente ale mat rozilor, cure odinioară le îmblânzise şi le iubise. Printie maşinile şi coastele răsturnate în vântul largului, zăcea şi un remorcher mâncat de rugină, care parca cu pluteşte, însă, ui realitate, avea sala maşinilor plină de apă. îmbătrânită şi nefolositoare, vechitura se sprijinea cu chila de fund, iar o blană putredă, aruncată de haimanalele Tomisului, o lega cu uşurinţă de ţărm. În jur se odihneau tot felul de bastimente, dela cútetele de sport şi schiturile societăţilor nautice până la vedete rapide şi greoaie car- goboiuri de oţel, ce aşteptau de zeci de ani, ca societăţile metalurgice care le cumpărase ca fier \ cchiu, să le ridice, ba unele se cufunda era într'atâta în mocirlă, că ex per ţii renunţau sa le desgroape şi rămâneau acolo înghesuite, încălecate, netrebnice, resturi moarte ale celebrităţilor răsboinioe şi de comerţ. Multe aveau catargele frânte în furtuni »cabinele de pe punte demontate şi narile ciuruite de rugină, încât păreau cutii enorme, îndopate cu nămol şi putreziri uni. Ştrengarii ştiau că peştişorii argintii işi au cuiburile printre cazane, că crabii ¿e plimbă cu plăcere în pădurile veşnic întunecate de zegras şi ecoiri. de mare, înfipte ca nişle vârfuri stâncoasc în tăbliile de fier şi că numai rareori, când prin strimtoarea îngustă a „cimitirului" răs- bate avenul unei furtuni, ca o clătinare mai puternica a undelor, algele şerpuiesc neliniştite, gonind spre adăposturi lumea de solzi purpurii şi de pietricele huni- noasc.

Şandru trecu puntea, ţinându-şi cu greu echilibrul. Pe rempreher de-abca, observă că

Cristina îl contemplase dela cârmă. Părea singura din Torni», care nu se Sinchisea de venirea S/nove-i şi nu căuta să spioneze planurile Suedezului.

*

În ultímete raze, oglinda „cimitirului" era atât de transparenta, că se putea vedea partea din apă a digu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

lui, cu pietrele roase şi ţesute într'o mutase lucioasa, veizue. Curenţi de aterine svâcneau ca nişte ace dintr'o parte într'alta, argintii când işi aratau spinările, sau de un cenuşiu metalic, lunecând de-a-lungul pietrelor. Primprejur nu se zuiea ţipenie de om, numai spre Lazul pescarii jşi duceau în spinare, pe plaja bătută în plin de soare, lotcile mărunte. *Sinove* se legăna trufaşă, domnind din augufta-i izolare, peste întregul oraş, cai fundat de-acum în umbră, care-i' pândise cea mai niică dorinţă şi cel mai nebunesc capriciu.

Singură Crîslina n'o vedea. Ea întinse degetele prelungi amantului, ajutându-l 6ă sară pe punte şi intrară împreună într'o cabina unde şi cea mai mică aşchie putrezire şi căzuse de pe scheletul de fier. Înăuntru stăruia o umbră deasa şi tristă; prin ochiurile rotunde, marea aiunca reflexe albăstrii. tot mai scurte, care. înfricoşate, se apropiau de peretele bordului.

Şandrn se aşează pe un hamac de fier, atrăgând-o pe Cristma spre sine şi siniţindu-i căldura parfumată a umerilor, se gândi că, peste puţin, Hemcea fiind învins, va fi stăpânul absolut al acestei femei, apoi o va părăsi definitiv, uitând-o cu totul în câteva clipe. Din neliniştea privirilor, din gesturile ei pline de umilinţă şi religioasă adoraţie, işi dădea seama cât trebuie să ţină la el şt cât de legat îi cra acest senttmem de trocului în care nu-l cunoscuse şi de zilele de singurătate când îl va simţi ca însăşi dovada vie a vieţii ci – pentruca e sortit femeii să dorească iubirea statornică – dar cu ce-i putea ajuta dacă nu se trezise să-i vadă trecerea grăbită de călător, dorinţa de a înfrunta

adversitatea mai vădită şi iute a prezentului, trebuinţa de a scăpa de eternizarea înceată a Ţărmului Stâng? În ultimele luni, socotindu-l pe Hem oca mai puţin primejdios pe Cristina mai puţin plina de bani din încasările „Comandorului”, lăsase sa se înţeleagă cât îi place viaţa sgomotoasă şi trepidantă a New Yorkjului, că s’ar putea chiar să plece în Amc- ricfl. Fata îl luase în râs, apunându că mai bine var

sta ca pescar, decât artist de cinematograf, căci nit îndrăznise să se laude încă cu banda pe care unna s'o conducă ca AL Caponc, atacând băncile zîita'n amiaza mare şi pretexta că pleacă să facă film, fiind destul de bine îmbrăcat pentru aşa ceva.

Poale-ar fi fost mat mulţumii să nu-l mai privească cu atâta fericire .neîntemeiată« şi să -i cunoască intenţiile. ceeacc i-ar mai răci din admiraţie, era sigur. De ce nu îndrăzneşte, el atât de cinic dcobiceiu, să-i arunce hi faţă adevărul, su-i ceară banii de care avea nevoţş, fără a-i mai înşira jurăminte fuke de dr^eoste, schimb care i rie părea nu ^e poate moi dezonorant. Se găsea singurul vinovat do acest joc.

— Credeiim că u'ai să mai vii, surâse Cristuia, crc- zându-l supărat pentrucă nu-i putuse face rost de bani. – Rău ai făcut adineaori că i-ai cerut direct tatei. Trebuia să le-aştepţi la uu refuz.

Aşteptă să-i poruncească o nouă încercare, dar numai o umbră <le regret, singurul semn omenesc ce-l surprinse în ochii lui Şandru, le topi luciul de ghiaţu. Cu o grabă sălbatecă amantul îşi întoarse privirea spre albastrul întunecat al marii, în mijlociii căreia, *Siitove* încremenise ca prinsă în rama ruginită a icruslruirii. „ÎS pentru ultima oară" se gândi cu un fel de teamă şi cu simţământul eliberării iu acelaş timp. ,.Se va termina şi ou Cristiua, fiinţa asta atât de stânjenitoare« Vom întâlni Le te îndrăzneţe, aproape nişte camarad Cj cu care să discut pe picior de legalitate". Cât de fericit ar fi fost, dacă acum, la plecare, ¡-ar fi putut da câţiva pumni drept amintire şi drept răspuns, ca sâ-i arunce în faţă tot dispreţul, promiţând u-i că va fi mult mai fericită cu primul bărbat ieşit în cale. Ar fi iubit-o

iii oarecare măgură, căci, vorbind drept, Cri-6tina era foarte frumoasă. Dar înainte de-a se pierde prea adânc în remuşcări, »şi simţi gâtul înlănţuit, iar Duzele catifelate ale feţei, ii atinseră obrazul ca o suflare paşnică şi plăpândă.

__pj$_u$ aici— s'ar putea să vina cineva! refuză el «nu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

»eindu-se ,depărtând-o, ferm decis să reziste acestei iubiri im¿¡luitoace, care il atrăgea fiziceşte, ins« îl supăra prin monotonia şî inconştienta ci. I se părea ca o putere străină îl domină, răpiiichi-i felul de a fi

HHpuigfuidu-I pe o cale necunoscută, dar înebunitor de obişnuită, ca o căsătorie de sute sau mii de ani. Ciudat că jocul ci îl făcea să se simtă mai tânăr – so apropia de treizeci şi patru – şi mai, puţin chinuit de dorinţa activităţii imediate, în orice chip, hvă loto- data îl îndepărta de telurile lui, pe care i le amintea fiecare svâcuit al sângelui*

Cii de obiceiu. Cristma se lăsă în genunchi şi privind culorile ian tactice ale armirgu.hu prefirate pe rugina tavanului, cântă o romanţă din tinereţile Bea ei, într'o franţuzească stricată, din care nimeni, nici castelana nu înţelegea nimic, şi \i?a mulţumită că poate ru- iiiâuc lângă pantofii atât de cunoscuţi, de antilopă. Când tăcu şi ridică ochii, cerşind u-i dragostea. păru transfigurata de siguranţa triumfătoare a iubirii, care-i ahinga-e toate mdoelilc.

Şandru simţi mai violent ca niciodată lipsa de demnitate a a certei fete, mai copleşitoare şi primejdioasă ca tirania cu care Lydia căuta să-l subjuge. Dorinţa ei îl făcu să se cutremure, de parcă o primejdie grozavă i-ar fi ameninţat viaţa. Când ea se aştepta mai pntţtn, o împinse brutal cu piciorul şi sări în picioare, înspăimântat de senzaţia aceasta, atât de puternica, a sfârşitului. Şi îndată ce întoarse spatele uimirii ei co-pilăreşti, pe chip i se putu citi limpede groaza sclaviei care lui se mac sfârşea de ani de zile, simţământul tulbure că femeia dela picioare era trimisa Castelului, a Tomkiuhii, a Constanţei întregi, al acestui ţărm în- marnrurit. care-l ţinea în somnu-i de piatră şi de unde trebui îi neapărat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rew3Ujnsilvani'a.rairfidih933-19W^'

6ă scape, cu orice risc, cu o ricine-ai* fi dat lupta, în primul rund.- Nu, nu, n'ar fi putut-O ucide în ¡nevinovăţia şi aşteptarea trupului îngetnuichiat. Îi iubeşte, asta-i singura vina. De-ar fi plecat odată* să se termine cu roaba din faţă, cu dărâmăturile- pe jumătate îngropate ale Tornuuluţ, cu portal mort« cu. hunul chirpicilor aprinşi, cu tot acest coşmar chinuitori Să vadă lume multă pe bulevarde, oameni Cremă land, citind cu ochii holbaţi gazetele, autobuze, strigăte, îmbulzeli, focuri de mitra Li eră, orice! Pană şi cei trei ani petrecuţi lângă Cristina, el care iubise doar fentei anonime, întâmplătoare, îi păreau acum o greşeală de neiertat, un popas primejdios în calea spre America.

Castilia vru să-i duc<1 mana la buze, dar el şi-o retrase cu brutali taie. În smuci tura neaşteptată o Iovi peste faţă;

— Ce sâ-ţî fac! întotdeauna când sunt grăbit, iţi arde de prostii!

Se prelăcu că-şi îndreaptă cutele hainei, cu toate că acestea cădeau impecabil pe trupul său nuişchiulos. Apoi începu 8â se plimbe dela uu capăt la altui al cabinei*

— Nu ne-am Întâlnit aici de doi ani, murmură ea ca o scuza, reţinând u-şi cu greu lacramile.

— Doi ani? făcu el în bătaie de joc, Mâine vom fi iarăşi împreună, *. şi poimâine dacă vrei.

Găsi intram colf un ciob de oglindă, uitat poate de vreunul din prinţii portului care dormeau uneori în „cimitir", şi începu să-şi privească atent faţa, chiar şi din profil, prefăcâiulu-se că acordă toată atenţia acestei examinări.

Cristina se strecură uşor afară, sub cerul tăi t de cartage strâmbe şi scăriţe ruginite şerpuind spre necunoscut* Nepăsarea lui î se părea inexplicabilă; niciodată nu se purtase atât de violent. Cum păşea tăbliile sărite din nituri ale pupei, paşii-i răsunau cu bubuituri tărăgănate, care se pierdeau intre pereţii în- gropaţi în noroiu. Trupu-i subţire se topea ca o părere şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rew3Ujnsilvani'a.rairfidih933-19W^'

părul afânat şi strălucitor de femeie tânără, se revărsa în amurg cu sclipiri adormite de aur roşcat. Inaintă odată cu fondul etern al asfinţi Oului de purpură şi aşezându-se gânditoare lângă cârmă, începu s'o

U Muzeul Digital al Romanului Românesc

împingă la întâmplare de cehe, privind cercurile tot mai largi din apă şi oştite zăpăcite ale peştişorilor, Svâcnind spre fiind ca picuri de smoală aprinsă şi rulgerând suprafaţa apei, într'o ţâşnire de topaze şi rubine negre. Odată cu medul răscolit, o umbră nesimţita >c lăţi, adumbrindu-i sulletuL începea să vadă legături între purtarea lui Şandru şt svonul pe care i-l împărtăşise mia din brăilence. Curtezana îi şoptise kt mcchc că amantul ei era văzut mereu la cinemalograf pe peluza Genovezu cu Lrydia. fata
directorului de circ. Ce putere avea a upra lui artista pe care-o zări e mai mult în trecere, admirând-o pentru frumuseţea-i mândră, când venise cu Bacruban? Poate fi iu stare sa i-l răpească? Şandru era doar sta- loniict înţepenit lângă ea, ca stânca A gigei lângă coapsa fremătătoare a mării! Nu se va schimba niciodată şi vor trăi fericiţi printre colinele roase de vânturi şî pescarii tăcuţi, având toată liniştea pentru a ţine mereu nes linsă flacăra dragostei. Va fi al ci pentru totdeauna, vor fi împreună sfidând schimbările, ruina şi împânzirea mecanică a locurilor îndepărtate. Numai Ha ierul trenului îi va trezi o dureroasă amintire, poate regretul mici vieţi dusă departe de oameni, de despărţirile şi întâlnirile lor vesele, dar liniştea unui trai mereu egal, împlântat în nemurire, îi va fi scump ŞL de neclintit.

Şi acum, cenuşa întunecată a îndoielii începu s'o doară, fără a izbuti să-i alunge dragoste«!. In prada nesiguranţei. se întoarse în cabină şi venind drept în faţa amantului, îi îndepărtă oglinjoara, căutând sa-i surprindă în priviri o urmă de indiferenţa sau de dispreţ, Tăcerea se lăsă grea intre ci şi toate cuvintele şi gesturile din ultima vreme ale aventurierului, prindeau un înţeles real, deveneau, dovezi sdiobitoare de indiferenţă, nu de seriozitate şi stăpânire de sine – care o făcuseră să creadă în statornicia lui -—

ci de prefăcătorie. Dar în ce scop?
1! privea ou o teamă atât de adâncă, că Şandru avu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

din nou simţământul unei chemări despotice, la caje răspunsele în glumă, dar din care nu mai putea ieşi ca dintv'o oţelită pânză de „păianjen, înălţată în calea dorinţelor. Fuga din Constanţa îi păru hi clipa aceea o izbăvire şi obrajii răpitori ai Crin ¡¿ie i, uchii-i necunoscut i, prefăcătoria unei vrăjitoare.

O îndepărtă cu mâna tremurătoare şi la întrebări!e-i mute, clătină capul, a dai icindu-.se în posomoreai» lai. Ridică din nou ciobul de oglindă, părând că nu ec mai satură să-şi îndrepte un Cir rasvrăltc de par sau noditk cravatei, dar se gândea febril că Heincca trebuie neapărat înlăturat, indiferent de mijlocul pe canp-i va folosi Baciuban. Va aştepta la „Continental", ca aiî aibă un a libia, iar directorul să lucreze cum îl taie capul. Va cheiui apoi, linguşit şi repezit de femeile pe care acum nu se va sfii să le arate în. lumina zorilor. Deocamdată tTcbue să rămână blând cu Cristiua, pentruca fata să nu-i zădărnicească planul. Mâine seară însă, îi va arăta adevărata faţă. Când va fi cu briulcneile pe Sihove, va coborî în cabină fără un cuvânt, sau poate, cu puţin înainte de-a porni, îi va striga că a fost cât se poate de plictisitoare şi ca ar fi murit de urât dacă it'ar îi inşeiat-o cu cele mai decăzute femei. Sau poate ar fi mai cuminte să. renunţe la aceu&tă răzbunare de ultima clipă pentru a n*o împinge să-i denunţe prin cine ştie <*e geat disperat,.. Nici nu-i va spune de plecare!

— În primele zile nu te-aî purtat aşa, zise ea „pa,- lidă, căutând să-şi ascundă îngrijorarea sub un zâmbet.

— Nu fii proastă, murmură Şandru apucând cravata cu doua degete şi strângân.d-o delicat. – În viaţă mai ai şi obligaţii, nu poţi 3ă te ţii numai de fleacuri.

— Atunci nu vii astăseară?

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/2017-03-07

Vai... Hasd mâine dimineaţa sunt precis la „Comandorul”.

PAVEL CHIHAIA

Şandru o părăsi pe Iminacul întunecat şi ieşi pe punte. Cerul începuse să seanţe teze de puzderia stelelor îndepărtate şi umbre vagi păreau că ee caţără dr»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

apa pe catarge* Paşii-i ^e stinseră pe puntea d.c fier, şipca ce lega remorcherul cu ţărmul scârţâi înăbuşit, ca uu oftat* Tocmai cânii ajunse sus, pe cheiu, se opri o clipă trăgând cu urechea. I se păru că din fundul cutiei enorme aude un plâns înfundat, apoi clipocitul tot mai stăruitor al undelor acoperi euşpinul singuratec. Dădu din umeri şi-şi văzu de drum.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

VIII

În dimineaţa următoare, tornitanii nici nu se treziseră bine din surpriza provocată de sosirea *Sinove-i,* când o ştire, timidă Ia început ,prinse să-şi înalţe Flăcările peste cartierul împresurat de târnăcoape. Llctncea atât de pizmuit de cei care-l văzuseră chel'utnd atâturi de Suedez – seninul unor prospere afaceri pentru intre prinderea sa – dispăruse în tun pul nopţii şi cu toate cercetările, fu imposibil să i se dea de urmă.

Ovenea bănuind că trebue să fie o mane vrii grosolană de-a bătrânului pentru a scăpa de supravegherea va mei şi a lucra în linişte, de te ordin ca tot cordonul grăniceresc de pe cheki, din dreptul goeletei să tie întărit şi supraveghie el însuşi nemişcat, ore întregi, intrările dosnice ale bazarurilor şi agenţiilor, unde s'ar fi putut pune ceva Ia cale. O ameninţare surdă piui ea Iu aer, agenţii spionau cetatuile misterioase, ferecate cu gratii. Puţini locuitori trăseseră zăvoaiele şi din ferastruicele podurilor îşi făceau senine, de teama unor xe presa Ui violente ,cate să amintească zilele cele bune ale Tonusului.

Cel care avea însă cele mai puternice motive să fie neliniştit după dispariţia omului de încredere, în a j tuiul marei lovituri de cane depindea tilma multor ani slabi, era Vasi. Pentru Persan, care aranjase plecarea în cele mai mici amănunte,

despărţindu-se până şi de darul ce trebui să-l ofere rondului de noapte al grănicerilor. spre a-l îndupleca să aţipească în momentul vântului prielnic din miezul nopţii, când goeleU va

pluti în pace spic casa „Inthnite", întorsătura neaştep- [1]atâ a huciairilor, îl făcu să se îndoiască pentru prima oara <le puterea sa desăvârşită asupra celor lumeşti. Bănui că mâna Braei, singura de caro se temuse, tulburare calea de argint a lunii dintre cele doua veclii casc de comerţ şi sfidarea neruşinată, lipsa de pioşenie a acestei femei îl întristă. Cu obiceiul JUU de a-şi limpezi primele porniri, Vasi inedită îndelung pe covorul gros de lâna, îşi pieptăna barba subţire şt albă, apo· cobori obloanele, ;ără a reuşi să decidă asupra celor ce avea de făcut.

Se îndrepta spre „Comandorul", când, în dreptul băii turceşti, întâlni p& atamanul bătrân din Lazul. Vasi îi lăuda adesea înţelepciunea cu care ocârmuîn micul său popor şi se consideră onorat să-l sa Iu ie primul, ofe- rimlu-i calc liberă pe trotoarul îngust de-o palmă. De când eonstănţenii mâncau zilnic peşte şi lazuienii aveau ceva parale, bătrânul îndrăznea să sute în cartier şi să facă câte o baie de aburi, după care tânjise toată viata. Nu-i trebuia tot trotuarul, aşa slăbuţ cum cra,, desculţ şi cu o rămase ţeapănă de gudron, însă Vasi ştia să-î respecte rangul do staroste al pescarilor şi călcând în lături cu trupu-i enorm, înfăşurat în mătăsuri de Dama.e. arăta că-l consideră pe acecaş treaptă cu a [1]a. deşi supuşi-i arătau săraci şi necăjiţi.

— Ce s'audc? îl întrebă cu prefăcută indiferenţă. E adevărat că llcmcea, căpitanul nu mai e de găsit? (Ştia ca pescarii obişnuiau sa-i spună „căpitanul" de pe timpul cât fusese pensionarul Braci ui Castel).

— Am aflat, încuviinţă a ta m anul. Adineaori, când stăteam în apa fierbinte, doi oameni vorbeau de domni? Îlcnîcca.

— Prin Laz Matale nu 6c ştie nimic?

— Noi Miiitem foarte necăjiţi¿ spuse bătrânul cu ochii înmăienjeniţi de o teamă adâncă. – Spre Agigea s'a văzut alaltăieri noapte, când cu furtuna, limbi de flacără ţâşnind de sub piatra Sfântului şi se ştie că acesta-i semn de mânie

dumnezeiască. De ani, sfântul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Necuiai ir a mai sângerat pentru păcatele noastre. S'a. Înrăit lumea, as ta'ii Acum su afli că fulgerele au gonit mistrapurilc de scrumbii, că şi ele au simţit mânii-u N'o să avem toata vara o roadă de scrumbie, oftă el şi dădu din cap a pagubă în vreme ce se depărta. – O sa mâncăm numai plevuşcă sărată, aşa, să şti...

— Mergi cu. bine! îi strigă Vasi, gândind cu regret că şi omul acesta este un sclav al superstiţiilor băbeşti şi că el, Ilvaja al Wasiti, nu îşi poate mărturisi altcuiva temerile. „Cine" gândi „ar putea sa sufere despărţirea de o fiinţă iubită, durerile trupului sau pierderea averii, dacii n'ar avea alături preţioasa bu- ituauă de leac a prieteniei? Doar restriştea ţi * a duce- duşmăniile şî parfumul subtil a rarelor înţelegeri

O găsi pe Cristina mai tulburată ca de obiceiu, însă nu putu scoate nimic dela ea. În câteva cuvinte, Persanul ii explică situaţia, dânxlu-i să înţeleagă că brăi- lencele îi aparţin fără nicio îndoiala.

— Tatăl dumitale îmi datorează o sumă de bani» pentru care am chitanţe în regulă, declară, privi nd- o pentru prima oară cu al ţi ochi decât ai unui îndrăgostit de frumos. – Mi-ar veni foarte uşor să scot în vânzare casa, dar ce inimă aş avea să înstrăinez amintirile la care Ilemcea ţinea atât de mult! O vei păstra tu cu cine îţi va fi Ursitul, fii fericită, şi brăiicncete te voi duce înapoi la gară în noaptea aceasta, aşa cum le-am promis părinţilor şî fraţilor lor. Cred ca-ţi dai eetuiia, ee povară au ajuns pentru „Comandorul !"

Ca niciodată, Cristian n'avea nici o bijuterie şi spriti- cenele nu-i erau întărite cu negru. Iar părti-i bogat ce-i cădea în bucle aurii până la cordonul de piele, contrasta cu paliditatea trasă a figurii Per? amd ar fi preferat să-i răspundă cu mai multă convingere şi sa nu întoarcă într'una capul spre poteca din porţ, părând că aşteaptă, plină de nerăbdare sosirea cuiva. „Daca gazda priveşte -cu nelinişte în juru-i» dacă nu FC scoală şi nu spune

vorbe prietenoase oaspetelui, în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

«canină ca în casa aceia a intrat un om din rang de jos*’ gândi Vasi îno urat.

Principalul era ca fetele şi în deosebi Vcronica. că- reia-i trecurase pieptenul cu documente cu o >.carâ înainte, ciripeau sus. Le zărea cum (rec grăbite dintre cameră întralta trântind uşile, jmpachctându-şt micile amintiri, răscolind sertarele, c eea ce însemna eu dispoziţiile date în ajun erau respectate. Până pe terasă venea un Mr&rn de colonie ieftină. dre*uri şi pudră. Prefăcându-ce că Intră în umbra roşia tecă a geamlâc ului, suci gâtul şi privi în salonul pavoazat cu gldr- lănzi de garoafe şî sul fina în onoarea lut Thorwaltben. Pe masă se vedeau sticle şi pahare, pe jumătate pline, resturi dela un chef prelungit, sfârşit într’un chip cu toiul ciudat. Dac-ar fi rămas şi el până la urmă, supra- veghindu*i, nu s'ar fi întâmplat nimic. De unde sa ştie că şi Hem cea trebuie păzit?

Lângă masă, tronul de pluş al canibuzierului. îşî desfăcea târg braţele mânjite cu scrum de pipă. Mergeau pe patru ani, de când mobila trecuse din bazarul liniştit, prielnic păstrării, în barul marinarilor şi negustorilor pătimaşi. Măsuţele aveau í-idelui sărit, micii amoraşi at canapelelor mutilaţi întrun. mod barbar, de nedcFcris. Va trebui ncaapărat ca, îndată ce goeleta va părăsi portul, să reia frumoasa mobilă în con lui datoriilor pe care Hem cea le contractase la bazar^ cât despre catarge putea să şi le oprească dacă se mai afla iu viaţă şi să şi le împlânte în noua casă în care ec va muta, căci „Comandorul” îşi isprăvile menirea; va fi vândut, tot în contul datoriilor, indiferent de pă re ri I e ea mbuzic iu I ui.

Tot socotîndu-şi astfel averea, Vasi coborî ripa spri- jniâiiihi-ce în şarpele credincios cu lumini de rubine, întorcând din când în când capul, să vadă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

dacă nu c spionat. Făcând pe negustorul ieşit ta plimbare, care cântăreşte cu admiraţie gu vizii t omită ailor înşiraţi pe eheiu. 6C apropie fără grabă de locul unde era legată Sírt ove. Circul .,Nero>> care se mutase caii va paşi mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

aproape de ţărm, fremăta de o actnitatc jieHiească şi privind luptătorii graşi şi artistele cărând lăzi, <funii şi nutreţ hi plase rotunde, se întreabă eu legi tună cu- xioriiatc ce rost au aceste pregătiri de plecare. Ochii-i fugeau dela forfoteala circului la corabie §i nu ştija asupra cărci să hotărască. Pe teuga "oc letci nu se vedea decât Uit pui de negru, desculţ şi foarte vioi – ■ probabil mus-ul îmbarcat la Lc Ilâvre – lacâiuhi-şi de luciu pe lângă otgoanele dela provă şi mestecând cu multă plăcere sacâz.

Fncândti-şi mâinile palide, Persanul strigă către cel ce robotea fără să pară impresionai de chemarea mută a stră luci tu î ui pe rsona j:

— Cu căpitanul Thoi'waldsen 1 Thorwaktecn!

Negrul întoarse capul spre el şi foarte atras de bumbii strălucitori şi penele colorate ale zarafului, se apropie de copastie, rămânând multă vreme aşa, ne mai săturându-se să-l privească. De teamă ca cei dela circ să n'a'udu chemarea, acesta îi blestemă în gând neruşinata lipsă de respect, repetă dorinţa sa de a-l v^dcix pe căpitan, pânăce mus-ul? mulţumit cu ţopăiturile foarte caraghioase, dădu ca adormit din cap, arătând c'a înţeles şt se îndreptă de-a^ndaralelca spre chepengul murdar, nehotărîndu-se să-şi deşii pească ochii de pe ciudata arătare.

Zăbovi îndelung sub piuite, de parcă ar fi avut de străbătui un labirint întreg, apoi apăru cu ochii aprinşi de o mare satisfacţie» Se mulţumi su-i facă semn câ „monsicur" căpitan e plecai iu oraş, ba îl şi mai alungă cu mâna, cum ai alunga un păun de pe o masă de piatră. Vasi scrise la repezeala câteva cuvinte pe foaia unui carneţel, i-o întinse în varîiil şarpelui înlemnit, dar răspunsul fu acclaş. Culmea obrăzniciei, mus-ul se prefăcu că-i vine să scuipe şi-şi

Muzeul Digital al Romanului
Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947
aruncă clăbucul alb de sacâz lângă condurii de marochin, informai pe semne că oaspetele cu rochie scurtă tivită cu aur şi barbă ninsă, este un excroc ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc

umblii feâ tragi! pe sfoara atât echipajul Sh/oie-i, cât 91 pe capilari.

În semnul acesta de disgraţie, Vasi simţi cum afacerea cu "brăilencele îi lunecă din mâna, trăgând după «ii speranţele atâtor zile de criză şi un câştig nu se poate mai îndreptăţii. Creditul acordat lui Hcmcea nu va mai fi redobândit niciodată – mobila şi cetăţuia de chirpici abia valorau câteva sute de mii de lei —* cât despre Veronica, rămânea pe ţărm şi risca ¿ă fie prinîâ de Germani, în loc să grăbească justa remunerare a vasalului din Constanţa, credincios, cu toată independenţa sa lumească. unei Puteri cu visteria deschidă ştirilor binevoitoare. Iruuşi bazarul, care avea veniturile primejdios de scăzute, ar fi fost ameninţat de ingratitudinea capi (a:ml ai Thorualdsen...

'votuşi un se cădea să se lase copleşit de necazuri, ca Ilemcca, care se căita fcmeieştc de trei ani de zile şt nu era în stare să fie stăpân nici în propria-i casă! Pungaşul de Suedez nu-l primeşte, pentru c'o aşteaptă pe Cristina. nepriceputâ în afaceri, să-i dea fetele pe nimic, renunţa ud la orice drepturi dela casa „JntimUc". Trebuia sa fi vorbit mai aspru cu noua patroană a „Comandorului", să-i fi spus limpede că brăilencele au stat la Hetncea ca la un hotel, aparţinând de fapt bazarului, şi să fi lăsat deoparte limbajul diplomatic într'o situaţie disperată.

Nu4 vorbă, la nevoie, le va ademeni cu ajutorul Veronîcăi afară din stabiliment, îmbarcându-le în gralxl. Thorwaldsen era prea pungaş sa nu-şi schimbe intPo clipă purtarea, mai alei că ardea să ridice ancora. Nu spusese cu o zi înainte că nu Înţelege 6« prindă rădăcini în Svafta Hai?

Se apropia cufundat în gânduri de poarta cea mai^e, când buruienile din marginea râpei se

Muzeul Digital al Romanului Românesc

clătinată deodată şi o fulguire puternică ca o brazdă tăie tufele prăfuite de pelin. ca şi cum cineva ar fi aşteptat asctuie şi ar fi chiulit-o spre chioşcul vămii[1], dela douăzeci de paşi, îndată ce l-ar fi văzut. Vasi n avu timp să-şi

h sil k ?> Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^^r^transikania.ro/md.1933-1947

<tea seama de acest sbucium stârnit la apropierea sa. Mărcii sări din pelin cocârjat ca o maimuţă şi incita cu (urbanul murdar peste frunte, îl trăgea de zor pe Ovezea, care, de data asta, în loc sa salute slugarnic pe toată lumea, purta uniforma elegantă a vameşilor din postav cenuşiu. Ca să-şi ascundă stigmatul uncí vechi răfucli, îşi trăsese cozorocul marc peste cicatricea de şiş, dobândind astfel un aer mai degrabă îndrăzneţ decât pocit.

Amândoi veneau de-a-dreptul prin buruieni şi Vasi, avu siguranţa neliniştitoare că vor să-i iasă în faţă şi sa-i aţie calea. Nu-şi simţea cu nimic încărcată conştiinţa, dar chiar în ziua aceea n'itvea chef să discute nici cu vameşul, nici cu Maieu, atât de grăbit să-l întâlnească.

Şi atunci se întâmplă un lucru de necrezut. înaltul negustor din T om îs, prinse bastonul de mijloc şi fă- cându-se că ţine neapărat să-şi încerce puterea picioarelor, începu să alerge ca oricare hamal desculţ dela dokuri. Pământul duduia sub massa enormă de carne şi barba-i despicata apostolcşte pe umeri, se prefira luciul mătăsii. Urmăritorii începură să-l strige, ară niciun rezultat. Vasi se prefăcea că n'audc şi slrân- gându-şi şalul cu o mână, o ţinea tot într'o fugă. Dar se obosise, începu sâ gâlâic. Până h urma trebui sa se oprească lac de sudoare, cu alcasa-i îmbrăcăminte plină de praf şi de scaieţi.

— Pe mine mă strigaţi? întrebă uimit, când ^i găsi suflarea. – înţeleg că omul noesta, din duşmănie... se ţine toata ziua de urmele paşilor mei, continuă pri- vindu-l numai pe Ovezea. La ce te-a târît jie dumneata? Am greşit cu ceva în faţa vamei? Poate ţi-ai dat seama, câtă vreme ai fost oaspetele nostru hi Tomis, că bătrâneţea şi amărăciunile m'au făcut să mă retrag departe de lume şi de certurile voastre în numele legii. îmi

plătesc impozitele şi nu ştiu nimic despre răufăcătorii pe care-i căuta ţi. Lăsa ţi-mă să-mi. continui calea I

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Stingherit, Ovezea îi puse două, trei întrebări în legătură cu cheful lui Hcrncea din ziua precedenta. Işi dădea scama cu procedase greşit lăsându-se târît de Maiou, fără a-î cere su-l lămurească dece (ine să-l încolţească pe zaraf; probabil tot ura din tinereţe era la mijloc, setea nestinsă de răzbunare care-l sclintise şi de care-şi batea joc lot cartierul.

După interogatoriul pe care i-l lua în calitate de vameş, nu de poliţist, vru să se retragă, convins de nevinovăţia Persanului în afacerile misterioase ale hii Hem cea, insa Marca, păşind mărunt ca picioarele uscate lângă Vasi, căuta să-şi îndrepte spinarea pentru a-l putea privi în ochi.

— Nu ştie ce-i ruşinea! spuse agitat. Cu ce-a suferit el de pe urma blocadei?

— Invidia oamenilor o mare: şi viespea a întrebat odată leul dece nu se omoară de inimă rea.

— Şi hainele astea deutide le-ai căpiîtat? strigă Mărcii, dorind să rămână liniştit şi totuşi simţind că-l cuprinde furia. – Îţi place ţie... să te îmbraci, levantin afurisit! Şi cu un gest j^e caro nimeni nu l-ar fi putut prevedea, ii smuke aproape medalionul dela gât şi-l duse sub nasul vameşului. orbindu-I de jocurile nestatornice ale pietrelor. – Priveşte numiţi Lanţul şi scula aceasta! Cât preţuieşte? Oare Constanţa uit roagă le-ar putea plăti după zile întregi de muncă?

Vasi întinse mâna cu grabă, neplucâtidiw sa vadă obiectul sfânt pângărit de mâinile unor uşurateci, fără simţ fi loz o fie esc, însă Marcu îl ţinea cu atâta dârzenie, că trebui să-şi plece gâtul, ca masivul colan să n,u-i învineţească

carnea.

— Priveşte, domnule Ovezea, ce antichitate curioasă. Ţi-a trecut un obiect de-ăsta de contrabandă? Priveşte-! ! Priveşte-l!

Vameşul găsi scena jignitoare pentru bătrânul zaraf ai-i păru rău că ascultase cu atâta uşurinţă de vorbele unui om ce se dovedea fără judecata. Privi în sila 2TIfonul răsucit între fărâmele vechi de smalţ sto-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
transilvania.ro/mdrr1933-1947

lid de clipiri a briliantelor, prin=e în copci de aur, ntxÂ îşi ceru scuze şi plecă, fără a învrednici cu <► privii» nebunul ce-l făcuse de râs.

Vasi începu să urce încruntat ceara metalică de peste Atelierul de Revizie şi de supărare, se oprea la fiecare trei trepte, privind cu nemulţumire în urină. Sub spirala graţioasă a scării, pe iarbă, rugineau m- gl iezuite câteva plase de oţel cu verigi grosolane, *o* pînrunidă de bombe submarine de semănat în larg* cât se poate de nefolositoare cu traficul portului, \cesia aştepta la fel de pustiu o moarte înceată şi pietrele digurilor, spălate de praful cerealelor şi de cărbuni, luceau acum curate sub dogoarea de foc a soarelui, iar pasările înfometate se roteau zadarnic peste turnurile roşii ale silozurilor. Părea un port blestemat, în care şi cea mai mică -urmă a activităţii zilnice pierise sub înfăţişarea veşniciei. Dacă hamalii şi neguţătorii, a- genţii grăbiţi şi marinarii brutali ar ii navalii* din toate părţile, ai fi avut impresia că întreg portul fusese deşteptat la un trai întrerupt doar câteva clipe. ; Observă că Marcu îl urmărea şi aici ,pe scară. Hotărî t, nu va mai putea scăpa de spionul BracL Hârca bătrânului, care se vedea de sus afumată şi osoasă, era plină de grăunţele bucuriei, semănate de răul imens ce putea fi pricinuit venerabilului bătrân vace-.şi vedea de drum.

>— Ştiu că nu-ţi faoc plăcere să vorbeşti cu un prieten pe care l-ai vândut, începu Marcu, dupăce pâri eu o nebăjiuită energie trei trepte de-o dată. – N’aş fi vrut să te supăr, insă spre binele tău, ain să-ţi istorisesc o poveste care te va interes^ sunt sigur...

— Altădată, zise Vasi grăbit. – Acum mă duc spre bazar, căci arşiţa îmi încinge capul. Nu vezi cât nxă îngreunează hainele mele?

Fostul barman îşi lăsă duşmanul să urce încă câteva trepte, apoi, mângâuidu-şi otreapa să vadă dacă-i la locul ei şi'l fereşte de soare, chicoti batjocoritor:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Zadarnic te grăbeşti Vasi! Cele şase dansatoare ţi-au sburat din mâini!

Persanul ec opri străfulgerat. Un satelit ce-ar fi aprins în clipa aceea oglinda liniştita a marii, armi’ când apele Curioase în diguri şi crăpând în fărâme platoul înţepenii de sub cL nu Lar fi surprins cât taina preţioasa aflată din gura nenorocitului. 11 cbinuiseră pe Hcmcea să desvălue tot adevărul sau – mai grav – Thorv.akkcn. intrase în legături eu Braia, împărtăşi»- du-i conversaţiile cu privire la transportul spre Alger? Acum îşi explica refuzul căpitanului de a-l primi!

Marca trecu de el fără ?ă-l privească şi bogatul zaraf ce luă umilit după paşii săi, căutând să-şi revină din efectul pe care-l avusese asupră-i magicele cuvinte. U urma ca un pachiderm îmblânzit, marc şi greoiu, pe care-l pofi iârt cu un lănţişor, devenit de-odată foarte înseninat în soarta cuiva, până în uşa lăsata înlr'o rana a vecinului bar. Mai avu puterea să ridice ochii spre ferestrele „Comandorului” din faţă şi să constate cu felele aşteptau în do-ui

gratiilor subţiri, ceeace-i mai dete puţină inimă.

Bordeiul lui Marcu, altădată tui bar falnic— cel mai cunoscut între Suliua şi Pireu—avea pereţii mâncaţi cu totul de igrasie şi prin năruirea aceasta de ţărână şi paie tocată, şobolanii îşi făcuseră cuiburi şi sburdau chîţăind stins printre me e, la adăpost de cruzimea soarelui. Rafturile se prăvăliseră la pământ şi con- tuarul de unde Marcu vegî>ease atâţia ani ca vreun „prinţ" al portului să nu se strecoare către aurul din subsol, de-abca se mai ţinea, cu câteva conturi gălbui, înfipte ca o sinistră mărturie a paliinei, într'un cui mâncat de rugină.

Marcu se stingea, dar avariţia-i rămăsese trează $i-i măcina în grabă ultimele puteri. Acum se afla în rarele clipe de voioşie şi privi cu plăcere cum Vasi ee Lasă greu pe-un scaun şubred ,cu privirile pe Reclama /abricei de benedictmă „Vieux Celestine" din Paris,

Ljlpl Muzeul Digital al Romanului Românesc
\^0C^d^^i[ransi]van|i^a-ro/m/d/m/533-1947 p AVEI

din care demult na mai comandase nimeni şt care »e decolorase de umezeală.

Maieu, sări pe-uu butoiaş putrezii, desfăcându-şi caraghios ca un măscărici, picioarele în. laturi.

— N'am să te ţin mult, începu el, deşi odinioară stăruiai să vii aici în fiecare săptămână. Să niâ ierni că-ţi voiu anunţi de Terzi, prietenul nostru, pe care bai uitat mai grabnic decât vaporenii străini...

— A fost ini aliat credincios ,protestă Vasi ridicând mâna. Treci mai departe.

— Păi... asta şi vroiam să-ţi spun, rânji chelul. Terzi s'a înţepenit în nisip cum debarcă toţi înecaţii. Ştii unde-a fent găsit, nu? La doi paşi de Castei, lângă satul pescarilor.

— Poate l-au ucis limbile de pura ale lui Sa ian sau cum îi ziceţi vor, făcu Vasi ne tulburat, amintind u-şi de temerile atamanuiuî. – Poate necurata spurcăciune locuieşte în. Castel... Ţii minte că frizerul se ducea într'una s'o vadă pe Cri s tina?

— Hei, leşul putrezise când a fost aruncat de valuri, asta s*a văzut bine. Lazulenii spuneau cu trebue să fi fost omorît pe aici, pe aproape de port. Toată lumea o bănuia, dar poliţiştii n'itu putut dovedi nimic, dacă ţii minte. Numai după o tiiietură nu se putea descoperi ucigaşul!

Vasi se ridică în picioare, gata să plece, Însă în ultima clipă se stăpâni – cu toată chemarea luminii ce se revărsa pură prii) spărtura uşii —- şi privi cu atenţie chipul schimonosit de ură al fostului barman, întreaga dărăpănătură i se parca tui popas urit rămas în calea timpului, în care ?ra condamnat să se întoarcă acum, când atinsese pragul finiş Lei. Trebuia să se îndoiască de forţa a-tot-puternică a minţii sale? Oare prins în mrejele răspunderii pământeşti, judecata îi va slăbi şi va începe eu meargă strâmb? Să aştepte până la capăt[1].

Ljlpl Muzeul Digital al Romanului Românesc
\^0C^d^^ĩ[ans]ỉ[van]ị̃ạ-[ro]/m'd[rr]533-1947 p AVEI

— Braia ar fi putut dovedi, adăugă Morcu oăwt apoi într'o muţenie desăvârşită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Câteva clipe cei doi bătrâni părură încremeniţi în reculegerea străină oamenilor, în care îşi întrezăreau izvorul propriilor vieţi şi ocârmuirea viitorului. Şi în •chip nelămurit îşi dădeau seama ca nu depind atât unui de altul, ci de un şuvoiu orb carc-i smulge necontenit de pe grinduri şi din vadurile de răgaz, stârnindu-le patimele, îndur jindu-i. lăsându-le credinţa că se sfâşie, ee coboară sau se ridică unii pe alţii, Pentru prima oară Vasi se îndoi de armonia tăcută şi strălucitoare a miliţii universale,«,

— Ce vrei să spui? murmură el şi în oclrii negri şi trişti, se aprinse o nelinişte înăbuşită. Ce? repetă cu vocea sugrumata de emoţie căutând spre razele aurii ce căutau să se strecoare pe uşa prea strimtă.

« – Fie! primi barmanul, /Vcultă bine! îndată ce Simeon a dat alarma şi pescărit au alergat lângă smârcuri, unde zăcea mortul, Braia a, prins şi ea de veste. Dar în loc să se pună pe bocit ca toate femeile, ştii ■ce-a făcut? A început să scurme nisipul«., §i a găsit un stilet mic cât un briceag, cu mânerul gros, de fildeş. L-a cules şi nu i-a încredinţat nimănui: nu l-a adus chiar mie în ziua când puseseşi pe llemcea sa-şi ridice huiduma de casă lângă barul meu, ca să mă arunc; în mizerie. Stiletul se află aici.. la câţiva naşi de tine Hvaja al Wasiti şi e destul ca din acest minut să nu te 'ncliizi în prăvălia ta, văzându-ţi de covoare şi bijuterii, 'şt sa te tot sgâeşti la „Comandorul" cum faci aeuni ,ca să te denunţăm! Ovezea» agentul va recunoaşte cu uşurinţă balaurul pe care f-a văzut adineaori la galul tău!

— Dece lui uraţi denunţat... atunci, murmură Persanul plecând capul. . . .

— Braia spunea ,că n'aveni nicinn interes să te distingem, căci Herncea rămânea mai departe în ^^Comandorul". De-abea acum a venit vremea să-ţi înapoiem scula... . .

Cu toată nefericirea în care se afla, Vast ornase în ¿gând răbdarea castelanei ,ce-şi înfrânase ura zi de

resemnându-se să duca un traiu mizerabil, numiri pentru a-l lovi când era miri slab. Îi lăuda virtuţile spiritului şi-şi mărturisi cu sânge rece că trebuie să se deprindă cu ideia, că afacerea curtezanelor, toată o- boscala şi banii învestiţi, fuseseră definitiv pierdute. Făcu totuşi o ultimă încercare:

— Principalul pentru mine este ca localul să ¿»rospe- reze, mărturisi cu aerul unul om copleşit de grijile viitorului şi care, constrâns de evenimente potrivnice^ e silit să facă mărunte concesiuni inorale. – N*a$ avea nimic împotrivă dacă dumneata, atât de cunoscut în Tomis, ai fi patronul ,.Comandorului". E adevărat ca dupăce ne-am despărţit, licoare ne-am văzut de afaceri... dar până atunci cred că n'ai avut a te plânge. Terzi te-a ameninţat de-atâtea ori ou moarte.?, acolo, în fund. Dela mine-ai auzit o înjurătură?

— Braia va hotărî totul, repetă Maieu încăpăţânat. Pleacă la bazar şt să nu încerci să te abaţi din diurn !j..

Vorbind, Vasi î§i prinsese instinctiv medalionul între degete, ca atunci când şoptea rugăciuni, .şi-l freca apăsat, eilindu-se în zadar să şteargă urmele grifonului primejdios dintre diamante.

— Crcdc-ină, sunt gata să-ţi dau ,,Comandorul Sihic'' care are multe odăi la etaj pentru fele şi toate tţşilc noi, aşa că n'o să suferi de curent. Vei face copka-le de aur, deoarece, cu toată vârsta, eşti mai capabil ca ilcmceu, care deşi s'a îngrăşat peste măgură, e atât de besmetic că se lasă furat în ajunul— plecării. Nici eu nu stau tocmai bine, dar vei ¿ăsi destul credit la bazar până se termină blocada. Crc- de-mă ce-fî spun, o Marcule: cambuzierul şi nimeni altul a ţinut să-şi ridice tractirul blestemat în faţa localului tău atât de preţuit!

— Prea târziu! chicoti Marcu, alungându-l fără înconjur. Pleacă! Altfelj eu $î pu Braia, te

denunţăm!

Vasi îl salută cu o temenea adâncă, atenţie de care Marcu nu se bucurase niciodată în viaţa, facându-se că nu observă strâmbăturile şi scărpinaturile celui de pe

isjlp Muzeul Digital al Romanului Românesc

hutolu. Avi; totuşi un dram de noroc, căci de-abca ieşi din tunelul dărâmat şi se izbi piept în piept cu Şandru, cace părăsise tocmai „Comandorul" şi suia strada Diana, adică tocmai spre bazar. Incredinţându-se că Marca mi-l mai urmăreşte ,grăbi pasul şi-l ajunse din urmă. Nu se ştia la ce-i putea io Sosi acest voinic rival, din tabăra duşmană. Şandru il privi rânjind, cu hazul cuiva care ştia că bătrânului impopoţotiat i eTa făcut o şotie buna. Schimbară câteva cuvinte fără însemnătate şi Vasi se feri să facă cea mai mjcă aluzie la plecarea briti lene clor.

Cât de însufleţite fuse-eră străzile în dimineaţa precedenta, la primirea *Sinove~i,* şi cât de pustii păreau acum sub dogoarea soarelui. Poate ar fi îngrozit mai mult rarii trecători, dacă praful şi loviturile tâmă-ooapelor nu s'ar mai fi înălţat de foarte aproape, cu o fmne, de parcă încercau să trezească cartierul adormit. O cafenea mizerabilă, singura diji tot Tonusul, Lşi întinsese mesele până în mijlocul străzii, ca de o- bicciu, şi patronul veghea din uşe ca cei trei muşterii, cam sdrrcriţăroşi ^ă n'o şteargă cu fclegenele neplătite.

Salutu-i respectuos arăta că buna tradiţie nu s'a pierdut iu cartier, dar întrista mai crâncen inima bătrânului. Dorea să încerce ultimul mijloc de luptă, eă-şi recâştige încrederea în sine. În vorbe alese îl invită pe Şandru în bazar. Cu tot zorul, amantul Cristinei întră măgulit.

— E foarte cald, oftă Vasi scoţându-şi şalul cu ceu- prazuri de aur şi aştemându-l cu gesturi domoale pe speteaza fotoliului de pe cane clicnpi contemplan minunăţiile.

— Mă grăbesc, mormăi Şandru, gândindu-se că n'are totuşi CC pierde aflând dorinţele bogatului şi influentului zaraf. Pot să stau j>c

isjlp Muzeul Digital al Romanului Românesc

statuia asta?

Vaâi-i arătă grabnic fundul prăvăliei,^ cu răccala-i înăscută, pe cane căuta să şi-o ascundă m gesturi cat mai curtenitoare. Şi pcntmcă un dulău jigărit se rú-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
362 ransilvania.ro/mdir1933-1947

tac» se de haită, Liivârtindu-î-se fârii rost prin bazar, ii du du un picior.

- • Marş aîurifituleJ îl alunga energic. În vreme ce Şandru înainta printre bronzurile şi covoarele aruncate de-a valma, mai zăbovi în uşc şi chemând un vânzător de dulciuri, «coase cu degetele-î uriaşe două bigi-bigi din borcan şi oferi una oaspetelui să ti.

— Neguţătorul o bun şi n*a pierdut meşteşugul de a face cofeturi le cu mana lui, ceea ce o o mare artă« Toi ce vezi, continuă uitâiulu-se iii jur, e făcut după o munca şi o migală neînchipuit do grea.

îmbrăţişa cu o privire proaspătă, încă tristă, cu o grabă de mizantrop ce caută o frăţie mai trainică decât cea a oamenilor, sfeşnicîle grele de bronz cu trei şi cinci braţe, ta vele egiptene şi siriene, marte- latc sau înflorite cu acul de gravat, ştampile antice pentru amfore şi greutăţi de plumb, opaiţe romane în formă de frunză de viţă, statuete de pământ ars, înfăţişând eu precădere pe Siîenus purtând pe caP „creta mystiea", pe zeul Pan şi pe Curctes, per ou agii din mitul lui Dionysos. Apoi, mai spre fund, vase mici greceşti de prin ses. V, influenţate de Egiptul couru- pator, pentru mirodenii, unguente şi par;mauri, Tibiile romane ele bronz (un tip obişnuit î;i provincii), monede din perioada înfloritoare a Seyttci, intre domniile lui Anton în PJUI şi Philipp Arabul, covoare grele de Abahan, Tebris, Ziunhurgen, Mugur, Gorilei; şî Alean, precum şî acele ala mării ieftine, arabe, turtite şi înverzite, aruncate în neorânduială, care se găsesc pretutindeni în bazarurile Orientului Mijlociu.

Lumina parcă întârzia pe roşul de vin stătut al co- voavelor^eKpea pe argintării ŞL pe tetradalunele drn Tha os, se spulbera de pietrele scumpe, a murând văpăi ascuţite pe postamentele nocturne de catifea.

- Vasî aprinse lampadarul arab – căci rn fundul bazarului era o întunecime <le biserică – dorind să-şi întărească spusele, şi atunci grămezi întregi de antichităţi smulse întunericului, prinseră viaţă. Şi- fu o rotire

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri933-1947

de chemări calme, de tente închise sau de patine stacojii şi roşcate, după cum lumina cădea pe un va» ţărănesc roman sau pe o amfora grecească, pictata m roşu şi negru, dogoreală care aluticca, se topea şi se întărea pe suprafeţele lucii, răbdător şlefuite, îndelung cercetate şi adâncite. Artistul însufleţire inţra- devar în fiecare element bronz, lemn, pământ sau ivoriu – puterea divină care fermeca ochiul.

Atras din nou de geniala iluzie a perfecţiunii e- terue, Vasî ae căi că, o clipă mai înainte, se îndoise de puterea sădită în otutnili cugetători de a fî desăvârşi*, i. Singura taină, asemănătoare ce'or preoţeşti, nis putea fi decât aici, departe de nebunia vieţii. Dar mângâind cu ochii vechiturile, dădu de aventurierul cam nerăbdător, tar pe faţa lui nu citi decât aceeaş înjositoare invidie pentru toată aceasta avere strânsă în jurul Mării Negre şi, poate, intere ul pe care i-i trezeau trecutele salo mijloace do îmbogăţire. Oftă, a- inintiiubu-şt de necazuri şî de goeleta ce urma 6ă plece curând.

— Opera de artă ascute mintea şî întăreşte inima o- nnilui, urmă, căutând o legătura de lauda între lucruri le unor primitivi inteligenţi şi elegantul barbar din fotoliu. – Duce la uit spirit ales, cu multă stăpânire de sine, cum eşti dumneata, floarea tinerelului to- mitan. Nu eşti ca acel stăpân al „Comandorului" – şi faţa :i se umbri de o amintire neplăcută – care de multe ori mi-a umplut covoarele de scrum şi-mi ardea cu mahorcă, fotoliul pe care şezi acum. Acel om – mărturisi convins – avea darul violenţei cai'e l-a du> spre pierzanie şi a lăcomiei nesăţioase.

— Credeam că sunteţi tovarăşi de afaceri, se prefăcu Şandru mirat.

— Prietenia c ca maimuţa şi panii înfiptă într\

Muzeul Digital al Romanului Românesc

m tţppac, oftă amărît Vasi, fără a povesti fabula. – – l-am hizecit banii cambii zierul ut şi drept recunoştinţă ere să mă dea pe mâna unor sângeroşi marinari iranieni.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1933-1947

îmi fe taica în gât ca prieten* Am mulţumit cerului, când un osn ca d-ta a preluat „Comandorul!"

— Eu... şi „Comandorul?" făcu Şandru pe miratul. Adineaori am aflat de dispariţia lui llemcea.

— Cum socoteşti că Thorwaldsen, căpiţa nul, a uitat 8â-mî arunce puntea pe *Suioye*f după'ce ieri, s'a înfruptat din bunătăţile lui Wasiti? Să nu crezi că mi-am răvăşit părul, căci hotănsem să mă retrag din afaceri. („Toată lumea ştie Că duci tratative cu Suedezul !" Spuneau ochii lui). Singurul lucru de care doream să te încredinţez, acum la plecare, este că sunt tui negustor cinstit şi nu vei avea ce pierde., cerându-irti sfatul. Duşmănia întâmplătoare dispare repede prin eerviciî făcute, pe când, cea înăscută, nu piere decât odată cu viaţa.

— Sunt convins, mormăi Şandru şi-şi îndesă şapca cu pătrăţele, înainte de-a se ridica din fotoliu.

TI lăsa pe zaraf foarte nedumerit în mijlocul antichităţilor sale şi grăbi nasul spre *Si nove* , ferind u-se a nu fi zărit de gram ceri sau de artiştii circului, exact oum procedau toţi oaspeţii de taină ai căpitanului. Mu$-ul negru, spre carc-şî înălţase privirile şi Vasi* avea pe semne dispoziţii speciale: cum ii auzi numele, încuviinţa din cap, şi aruncă o funie înodaţă, astfel că Şandru evită să dea ochi cu cerberul vămii.

Negiai îl conduse prhitr'o scară scurtă şi urât mirositoare, apoi o luă printi'un. coridor cufundat în besnă şi ajunse la o cabină, luminată palid dintr'un colţ.

Pe un hamac îngust, Thorwaldsen lâncezea. lungit ;ntr'un cot. Hainele lui albe, se desluşeau lămurit ca o pată mai însufleţită. Faţa nu i se vedea. .începură să vorbească cam stingheriţi şi Suedezul păru puţin mişcat de liniştea sinistră cu care Şandru îi vorbi de di*pariţia bătrânului,

rugându-l să continue cu el tratativele începute cu Hem cea.

— Braia a venit ieri pe la mine şi m'a pus ui curent că vei prelua „Comandorul", şopti cu greutate Thorwaldsen şt în vocea lui caro căuta să învingă ne-

păsarea, aventurierul îşi dădu seama ca se va codi sâ strice vechile relaţii de negoţ cu Vasi —• a cărui putere ee întindea adânc în M editorai ia – pentru un nou \enit, necunoscut. Poate prevedea, după informaţiile binevoitoare ale Braei, că noile condiţii vor fi nrult mai grele.

În sinea sa, Şandru îi dădu dreptate. Circul era în ir a de var împovărător pentru o goelciă şi maimuţele stricau îndemnul la ascultare a marinarilor. Cine ştie, s ar li putut ca Thorwaldseti ©ii renunţe şî ia curtezane şi să plece singur!

Fără să se ostenească prea mult, gazda mişcă imperceptibil mâna şi atunci pegrul înainta din întu- ncrec, îngenunchind la căpătâiul stăpânului sau. Sub hamac, ardea nevăzută o lămpii mică, ca o licărire blajina de rubin într'o noapte adâncă. Mus-ul scoase cu grija o cutiuţa din perna pe care stătea tolănit Thorwaldscn, prinse între degete un grăunte negru de opiu şi-l vâri în gura unei pipe lungi, iar acesta» snndgându-i-o cu nerăbdare, începu s'o întoarcă încet, cu o atenţie halucinantă de-asupra flăcării care nu se vedea; picătura «e topi sfârâind şi toată cabina se umplu de o aromă grea, ca adierea unei pajişti cuprinsă de flăcări, dincolo de marginea zării. Suedezul închise odút de plăcere şi parcă faţa, roşcată de desimea pistruilor ii întineri. 1 rase adânc fumul în piept, rcţuurtuhi-î câtva timp, pentru a-şi încetini mersul vieţii, apoi, d într'o suflare, îi liberă. Când detc de Şandru, care aştepta uu răspuns, îl privi fără expi^esie, ca pe o umbră fără importanţă. Dai' umbra înjura în gând, furioasă că soarta-i pune în cale un om po jumătate îngheţat de bábámul otrăvitor.

— Braia a uitat un lucru, murmură, căutând să-şi păstreze calmul. – Am s'o şterg şî eu cu

fetele, înțelegi căpitane?

— În Bosfor e percheziție mare, răspunse Thvr- waldsen cu greutate. – Fetele traxeisează fără bătaie de cap... dar un bărbat netrecut în hârtiile de bord...

[is Muzeul Digital al Romanului Românesc
[«^tİK^istatransilvania.ro/mdrrl933-1947

mi-ar aduce cu siguranţă încurcături, l-ani spus şi Braei despre directorul circului care seamănă cu o pasăre...

— Dc-ocamdatu nu e vorba de Bacruban, ci de mine! Thorwaklîcn se prefăcu că n'aude şi împunse cu pipa, negrul ce a0pi.se lângă peretele legănător al cabinei:

- Sumba, zise el într'o iranţ-uzească stricata, de Orient, – începe 6ă-mi fie cald. Vom juca! xorbi jarăş pe româneşte, în vr$me ce băut Lui îi trăgea singura haină ce-o avea pe piele, – Asta ne va aduce idei bune, Bruia mi-a spus cu eşti un campion, Dacă figurile mele ajung la sfârşitul drumului, ramai în Constanţa, Dacă mă baţi, poate sa-ţi primesc propunerea,

Şandru se aşeza pe marginea hamacului, scoţându-şi şi el cămaşa, căci în cabina strimtă, cu Cot uitunercoui, căldura devenise de nesuferit. Pielea negrului lucea ca a unui idol de abanos. Puse intre ei o cutie masivă de şah, apoi se retrase tot atât de tăcut,

— Poate vrei bere? întrebă Thorwalcben.

— Nu, e prea cald ,refuză Şandru dezgustat, fierbinţeala înecăcioasă a fumului îşi pierduse .parfumul şi se simţea numai gustul otrăvii, îndesindu-se pretutindeni.

Suedezul însă părea cat 6e poate de mulţumit: se adâncise în planul de atac, ca un explorator, care caută într\> hartă misterioasa drumul mtortocbiat şi plin de primejdiile neprevăzutului, pe cure va păşi, Cu toate astea, Şandru nu-şi putea da scama dacă gândeşte cu adevărat, sa.u se preface numai preocupat. Găsea prinsoarea de prost gust şi timpul pierdut în zadar. Hotărîndu-se a-i face pe plac, privi plin de dispreţ, ou ură chiar, figurinele cioplite de mâna unui Chinez plin de poezie şi teamă, chipuri regeşti monstruoase aduse ou goeleta de pe cine ştie ce coastă misterioasă a Asiei. Şahul îi era nesuferit, mai ale^ că în (ultimul timp jucase aproape neîntrerupt la

cafenea, ca tó facă agenţilor impresia unui om aşezat.

L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

cit preocupări pașnice. Lși jură să nu-l mai joace tot restid vieţii. În acel aș fbnp, se pregăti ca, în cazul unei Lufrângeri, să strice fronturile și sti sdrobeiiscă din ir un pumn, mutra mortăciunii din faţă, ferind u-se <!e-a se mânji de sângele lui alb, respingător. Doaitine$_x$ numai cadavre gâ.?i*e în. portul acesta mort, levantini tihniţi şi vicleni, pe cari imiţi, batrfmi debarcaţi, mă- cinaţi de desfrâu. „De o partida să depindă viaprmea?** se întreba cu amărăciune, apoi mai prinse curaj şi se îmbărbăta de wmi singur.,.Depinde numai de deşteptă» ci unea şi voinţa meii. Să-mi păstrez calinulf*

începu să joace cu încredere, aproape violent, reze- niând'U-şi atacul pic avani garda nebunilor şi dând asalturi fără să-şi menajeze trupa. Dimpotrivă, Suedezul, bâjbâind prin fumul tot mai gros, întrebuinţa o tactică defensivă, exasperant do înceată, de care se ¡¿beau, ca de o plasă elastică, asalturile tot mai vijelioase ale tânărului. Nervozitatea acestuia din urmă se trăda numai în mișcări șî m treinurui uşor al degetelor, căci cot timpul iiu-i tresări un mu ¿chiu al feţii şi ochii-i \ cgiicati nemișcări în penumbră, căutând sâ surprindă taina care-l îndemna pe Suedez să nu atace, însă sâ se apere cu o dârzenie leneşe, pierzând cât mai puţini luptători,

Surnba adormise, dar în înfrigurarea sfârşitului a- propîal, lui Şandrii i se parca că tot timpul cineva îi stă în spate şt i se uită curios peste umăr. Trebui să se încredinţeze că nu e nimeni. Numai prin ocliiul de geam al cabinei, răsbătea clipocitul stins din coastele corăbiei, şi la intervale răbufnituri îndepărtate, de care iwi-ţi dai seama, mereu prezente în apropierea ţar imilui.

— Nu-mi place să-mi stea cineva în spate, explică Suedezului, care-l privi întrebător. *

Mat mulară câtva timp fără rezultat şi erau atat de cufundaţi în încrucişarea şi pânda nucilor idoli,

ca lumea din jur dispăruse. Opiul cădea tot mai gveu} târând parcă toata fierbinţeala iadului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
gigţatransilvania.ro/mdrrl933-1947pVEL C Hi H Al

A

Fără să vrea, Şand^n işi aminti de furia porunci- (oarc a Lydfei, care credea cn-l poate Folosi euin ii place, pentru scopurile circului. În definitiv Gristina-i aparţinea şi nu se cuvenea ca toată lumea fia pro Iile de pe turma „Comandorului Siliie" preţioasa moştenire lăsată de Hem cea. Bacruban se ocupase de cambuzier, dar prea era piui de pretenţii. Ţinea mai mult la animale decât ia amantul fiică-teH

Nici nu-şi dădu scama când câştigă. Thorwaldsen rămase pe gânduri, indiferent^ de parcă nicio clipă nu dorise să iie el învingătorul. Căuta numai să prelungească aşteptarea care îl amăgea de ani de zile, ca fumul picritor ai fermecatului grăunte.

— Eşti foarte deştept, şopti, încercând sa nirâdă. – Îţi spun drept... că daca era vorba... să încarc şi caii omului ăla cu pelerină, cum mi-a spus Bruia, nu le luam...

Nn sufli un cuvânt, zise Şatidru vioiu, imbrăcânchi-şi haina cu nerăbdarea de a se vedea dui nou în aerul proaspăt al punţii. – Disearu sunt cu Ielele. La ce oră ridici ancora?

— La zece.

— Fix la nouă am să fluier în dreptul pupei. Frânghia stă tot limpid acolo?

— O VOLU arunca, mormăi Thorwaldsen, întorcân- du-se cu faţa la perete fără a aştepta să-i plece oaspetele. – 'fie rog şi eu să nu afle Braia. Femeia asta e mai puternică decât înainte de ruzboiu, cu toate cu acum se preface cu spală rufe. Nu ştiu când o sa scape Constanţa de ea.

— Noi doi scăpăm, rânji Şandru.

Când deschise ochii pentru prima oară după *re întregi de leşin. Hemoea simţi o durere violentă ki

creştet şi bánul cu află mototol întriim colţ :n luneca U iar picioarele ti atârnă ceva mai su<t încâlcea te peste im drug <le Cier. Multă vj-eme nu putu 6u-şi dea seama ce-i cu el şi slăbiciunea grozava în care se ai la îl opri sa facă o mişcate. Numai jocul clipirilor anei, care-I împresura ca o veşnică aducere amhte a nestatorniciei ŞL tinereţii, îi treziră treptat dorinţa de-a deschide ochii şi a încerca să surprindă fuga micele semne pământeşti. încetul cu încetul, -cu aceaşi uimire cu care un bolnav revede chipurile cunoscute în trio altă existenţă şt de care îl desparte cutremuratoarea clipă de întiiiicrec, ca mb uz ierul desluşi cabina ruginită a unui vas, simţi nemişcarea adâncă a podelei; curioasă mir'o astfel de încăpere, precum şi luminile – cern- tudînea cea mai puternică – ce prinseseră să lăcu- îa°că pereţii sgninţuroşi şi roşeaţi. O briză uşoară îi mat răcorea faţa ii pită de tăblia de metal, încinsă peste zi de ¿uarele pontic. Zăcuse intri un adevărat cuptor şi căldura de iad îi înrăutăţise cu siguranţă starea, căci simţea acum că-l doare capul numai dacă mişcă pleoapele sau încearcă să se gândească. Credea iu mod vag îănă » avea curajul eă-şi limpezească ideile, că acestea sunt urmările chefului cu Thorwaldsen şi cii se află în camera sa, spre amurgul zilei următoare. Interiorul ciudat de vapor nu se topea însă odată cu hun ca visului şi alune* ridică ocliii. simţind o durere adâncă şi foarte reală şi descoperi tiu petec de niarel îmbâcsit de scăpărările ultimelor raze, Soarele trecuse dincolo de zare, legănând sub albastrul mai curat al după amiezii, oglindirea sângerie ce se prelingea din unghiile înflăcărate, tulburând apa. Ungherele epavei^ isi urzeau întunecimile. Ii trebui ;cât va tmip să-şi mărturisească că se află aproape de ţărm, în „cimitirul vapoarelor", că nu va putea coborî în bar „să se dreagă" şi că venise adus de cineva intriun loc

atât de neplăcut. Nici nu-şi putea da seama măcar, cât va trebui să stea cu obrazul lipit de flerul năclăit şi lipi- c«os. Capid îi era greu ca o baniţă, iar când işi dilate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tremurând de slăbiciune, degetele spre pleoape, pentru A le desilpi, constată îngrozit că zăcuse itjtfun lac de «»tingc, în vreme ce clipele treceau linişti le pe lunga el ca plescăitul valurilor şi dârele mute de lumină, ce nu încetaseră să se fugărească prin preajmă-i Sc apropiau de fcrăstruica capcanei, ceeace arăta că noaptea JIU-I departe şi Ilemcea înspfuinântat de singurătate, căută să-şi amintească, CLI o grabă febrilă, întâmplări:© cari l-ar fi putut lămuri asupra situaţiei în cave se afla. Rcconstituia cu greu evenimentele şt lucruri, în aparentă fără importanţa, pe care ţinuse cu tot dinadinsul să le păstreze hi minte, în clipa hotărî toare, când îşi pierduse conştiinţa, îi reveneau cu greu, ca dinlr'un întuneric înfăşurat deplin în Jhiţo'iul cerului Personajul principal, care i-ar li permis să de: * noade întregul mister, urca spre cl din străfundurile eukii ca de pe terasa „Comandorului'*, însă borul larg al unei pălării cu gardenit, îl ascundea cu lotul, fşi aminti până şi vocea ce-l .strigai e în toiul nopţii de pe terasa de stuh împletit, o chemare prefăcută, subţiată, ca să nu poţi recunoaşte pe cel ce-ţi întinde mrejele. Se dăduse drept trimisul lui Tlionvaldscn – de asta era şi<mr – care-l chema urgent pe corabie. Somnoros, afumat încă de cheful ce se prelungise păun la miezul nopţii, el îşi trăsese pantalonii peste cămaşa de noapte şi Iară să pună în cumpănă mesagiu I \eehiuhii său camarad, se'ndrepta spre uşe, când, 'duşmanul, urcat între timp pe burlanul de lângă fereastră, sărise piticeşte pe fereastră şi-l pocnise în creştet, cu tontă puterea. Se'nirebă, cine putuse să se strecoare printr'o crăpătura atât de îngustă. - Ferestrele (omitane dela etaj n'ar fi permis decât unui copil, sau unui om cu mijlocul foarte subţire să ajungă înăuntru. Apoi celui care-l ridicase pe umeri îi trebuia o forţa lierculcaiiă să străbată străzi întregi cu el. În fracţiunea de secundă carc desparte luciditatea de besna cea mai adâncă,

reţinuse un amănunt foarte important. Răpitorul fa jurase de necaz – nici de data asta nu-şi dăduse scama.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de felul vocii – şi motivul empărârn era cá$ grăbind::- e să-l arunce pe umeri, ©c'ijcupca îtiir'un fel <le r<xJ lunga şt neagră, ca de catifea ce-l împiedeca «ă di>* narii grabnic cu prcţioa^a-i prada» Bruia, duşmana I d Vasi, cea mai îndreptăţită sa lic obiectul tuturor bâ- imietifor cambuzicruhii, -era grani şî bondoacă» În or>e caz nu l-ar fi putut .căra pe umeri din etajul .. (Jornaî;- dorului"' până în „cimitir".

Afacerea părea cât se poate de încurcată şi ar fi fost o neghiobie să piardă ore întregi cu presupun tril.. când întunericul se apropia simţitor şi duşmanii petreceau în tihnă, fericiri de dispariţia rival LI lui lor.

Gemând de durere, întărit de o dorinţă carc-i în trecea cu mult puterile clipei aceleia. Hemcea se târî piviă Ia uşa grea de ine tai, încercă s"o deschidă: era fixata, £0 .vede, cu un drug pe dinafară, căci nu ceda un centimetru. Din nefericire singura ferăstruică, da aspre lardul mării. În zadar strigă cu mâinile pâlnie căci cei'ce auziră chiotele înăbuşite, işi inchîpuiră că sunt pescarii, cari plutesc spre Lazul, ascunşi de meterezul Înalt a! digului ŞL prizonierul de-abea izbim sâ descopere un colţ de port. împreună cu bagajele cinului ,,Nero"\ strânse gata aproape de debarcader. Circul isi coborîse corturile şi forfota ¡scstriţâ a artiştilor îmbrăca ţi în fracuri şi costume lucioase, de mătase, pierise în lăzi uriaşe şl în singurul vagon, văpsît cu înfloriturí. II recunoscu doar după coloana subţire de fum ce anima portul părăsit*, cccaco însemna că 6e strânseseră iu jurul căldărilor ca în fiecare seară. Un tânăr îngăima un tangó la chitară, acompanundtt-se din gură, iar perechile aşteptau îmbrăţişate, să se servească cina. Liniştea lor îl scoase din fire pe bietul cainbuzler. care strigă până răguşi şi până Ia unná JC lăsă păgubaş.

În dreapta, Sâiow, işi încerca pfmzele. ca şi curn ar « fi ţinut să 6C pregătească de plecare în văzui prizonierului arătaudii-î că c libera <şi că

nu-i pasă de părerea kti. Scos dm minţi, Hemcea bătu cu pumnii în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.digitaltransilvania.ro/mdrr1933-1947

pereţii de fier, se-arutică cu.Lot trupul iu usc, trezind ecouri sterpe ia călii, iar iu ace las (imp, vela cea marc, părând scuturată de această furie, căzu din sugrumători Era mai mult decât o simplă manevră. Un marinar arătase so vede spre largul portului, căci toii se apropiată de copastie, cu privirile a (inii te în direcţia degetului ascuns de pânze. de unde, prin, tulbureala inserării se apropia o şalupă albă.

Cambuzierul urmări şi el nemişcat apropierea echipajului şi când îşi dădu seama de ce e vorba, tresă ri^ ca deşteptat pentru a doua oară din leşin şi se frecă la ochi. Apariţia de pe valuri i se păru atât de ciudată, încât îşi ţinu suflarea, pentru a nu fi descoperit şi luat în bă tac de joc de ceata tomitauilor care nu crezuseră niciodată în visurile şi vorbele lui. În şalupă nu se alia altcineva decât ceata curtezanelor dcla ^Comandorul", Tanţa, Vcronica. Fotini grecoaica, poreclită şi Luminiţa, şt toate celelalte, iar fa vâsle, desigur, duşmanul lui, cel care-avusese interes să-l treacă fără privitori, pe lumea cealaltă. TbonvahUen se profila lângii pânze, în uniforma de doc, încreţită ca uu sac, aştept a ndu- i în picioare şi fiu tu rând şapca spre spre aventurierele din Brăila ce se apropiau văzând cu ochii. Poate, dac'ar fi ştiut ca din locul unde fusese aruncat, patronul „Comandorului" Ic urmăreşte toate mişcările, nu le-ar fi făcut o primire atât de frumoasa!

Apa îşi pierduse lucirea şi era de prevăzut cu şi- roata *Sinove* aşteaptă mantia protectoare a nopţii să se facă nevăzută. Grănicerul mituit de Vasi pica de somn, cu siguranţă, ghemuit cu arma lângă gemui el ii, fără sa ştie că serveşte cauza potrivnicilor binefăcătorului lui.

Curtezanele ajunseră curând sub jjrova ascuţită a goeletei şi Hemcea se repezi iarăşi la uşe, lovind-o cu pumnii şi picioarele, însă trebui să renunţe tot atât de grabnic, arunce, t înapoi. Şi roUndu-se prea furie« în urma propriilor săi

paşi, dând târcoale unor poneii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tot atât de nepăsători ca înaltele ziduri ale dorinîi- lor pătimaşe, observa că o tăblie a duşumelii se găurise în triata la, ca sărise din nituri. O ini că sforţare şi putu s'o ridice de-uu lat de palmă, dar mai mult nu se casca* (-ar fi, trebuit o pârgliie solida de oţel s'o smulgă cu totul din locul unde era fixata.

Tot privind neliniştit* spre *Sinove,* temându-se să nu sboare spre zare. Hemcea deşuruhă somiera de fier şi înarmat cu a cea stil unealtă forţă deschizătura cât să poată trece, apoi lăsă rama grea de-»curmezişul. Nu vor părea prea veseli când le va apare înainte şi le va nimici toate speranţele ticăloase? Nici nu i-av li trecut prin cap că visurile sale fuseseră la fel de puţin pilduitoare şi că mijloacele, cu care conştiinţa i scumpii casc de mult, sufereau de exact aceleaşi păcate. Su râdea în mijlocul cabinei umbrite de amurg şi-şi ştergea mecanic sângele ce începuse să i se prelingă din nou de-alungul obrazului. [şi smulse cu nepăsare o mânecă a cămăşii şi se legă cum putu, apoi îşi băgă capul prin deschizătură să desluşească vreo scară pe unde putea cobori. Dar trebui şă-şi tragă capul îndărăt cu un strigăt de furie. Tntreaga cală se zărea înnecată de o apă neagră şi de-abea la zece paşi, snb carapacea de oţel, o clătinare fumurie, arăta că în dreptul et trebuie sa fi fost o rasuflătoare sau un chepeng vechili. Timpul trecea. N'avea de ales.

Închise ochii, apoi se'aruncă disperat în apa murdară, încercând să înoate cât mai la suprafaţă. Algele i se lipeau ca nişte flăcări subţiri de faţă, svâcnetul picioarelor gonea spre adânc crabii leneşi şi caracatiţele pipernicite afe^ acestui lac mort. Grăunţe roşii se lăsau să cadă Ia fund, iar de pe ridicături, scoici deschise prtieau eu un ochiu mare şi nemişcat, aproape negru într*atât era de duşmănos, trecerea grăsunului ce tulbura pacea de veacuri a cavoului maritim.

Când se ridică în mâini pe puntea remorcherului, acolo unde, cu o zi înainte se'ntâlniseră Şandni cu Cristina, suflând greu şi ştergându-şi noroiul de pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
74 matatransilvania.ro/mdrr1933-1947

buze, lui Hemoö'i i se păru că a în irat în tro pace de rain. Lumina avea acea blândeţe gravă, care nu sebt- talneşte decât pe litoralul tomitan în preajma serii.

Prezenţa lui în „cimitirul vapoarelor" nu era străină de întâlnirea celor dot amanţi» Dându-şi scama do singurătatea locului, Şaiulni şi nimeni altul, îl povăţuite ne Bacruban, cu aerul de-aî Ii împărtăşit o glumă măruntă «'arunce foşni rivalului for în remorcherul împotmolit, în foc să-l «varie în apele trădătoare alo marii şî astfel se explică dece, socotindu-l mort, directorul circului „Ncro" i! rostogoli c oftând ui cabină – după ce-i desfăcuse degetele încleiate cu încăpăţânare în pderhia-i de catifea ,de care cambii- zierul se prinsese ca de-o ultima salvare – şi-apoi nu se mai îngrijise de victima sa.

Dar Ilemcca nbnea de unde să ştie amănuntele de mai sus şi chiar dac-ar fi cunoscut pe adevăratul criminal, aceasta nu i-ar fi micşorat solea de-a lovi fără alegere în toţi. I se părea că o încolţit de primejdii şî că de jur împrejur îl ameninţă un cerc aprins care se apropie văzând cu ochii, În fiecare cunoscut bănuia un duşman la pândă, gaia să-l atace pe neaşteptate şi să-l înlăture. Cu impulsivitatea firilor blajine, care işi ie» dinir odată dintre zăgazurile felului lor de a fi, aşa şi Hemcca se răsvrulîsc im poţi iva propriului, lui tembelism, imputând u-şi lipsa de energie şi strângerea de arme asemănătoare cu a inamicilor, adică a urei adânci, a cruzi mei şi a dorin lei de a rupe toate îngrădirile. Pontrucă aceştia se cred mai răi decât le permite condiţia umană, nu au puterea înţeleaptă, şiretenia subtilă sau avarîţia perseverentă a celorlalţi, ci dincolo de calităţile pornirilor lor care îi faoe să fie oameni, nu rămân decât pa ti mele gândite, adică aecîc care fac răul ¿mediat şi nu se împletesc cu destinul, ce poate părea firesc« al existenţelor.

Orice urmă a omeniei pierise din Hem- cea. Era ca unul din acei nebuni furioşi» pe cari sălbăticiunea pe care o poate da numai dispera vea gân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dulăi. îi orbece. Nu pir ten zări apa argintată, ce se'n- foia murmurând de-a lungul vasului, nici cerul des fă- şurâiidu-se înstelat ca o hartă«vie a virtuţilor din noi. pe^te silozuri şi elevatoarele care înţepeniseră cu braţele întinse spre marea deşartă. În noaptea aceea, simţi focal nestins al răzbunării şi hotărî t, sări pe cheiu şi se repezi în goană spre scările «lela Revizie. Pe drum rana t se deschise din nou. Trebui să se oprească şi să* şi înoade mai strâns cârpa scorojită în jurul friuitii,

Portul era pustiu. Puţinii supravieţuitori ai Torni- stilui; convinşi în cele di;i urmă că *Sinove* tiu purtase nimic în pântecele sale, nici nu dorea să încarce mărfii din Constanta, se îiichiseseră din ci ou în dosul zăbrelelor. fumând, dând în cărţi şi aşteptând întro lenevie fără speranţă ca ecltipa de lucrători să-i go- ncască dtn case şi să le dărâme zidurile. Ei, atât de dârjt de obiceiu şi obişnui ţi să prevadă orice lovitură, se resemnaseră să-şi mute nimicurile în Chilia sau Aiuidolchioi, la marginea oraşului celui nou.

La „Comandorul Sihie** era lumină. Prin fereastră se puica zări destul de bine vameşul Ovezea cinstiri- du-se de unul singur Ia bar şi privind pe furiş spre Cristtna. care broda nepăsă toaie ca totdeauna Ia con- iuiir. De când ii părăsiseră clienţii, obişnuia să lucreze toată după amiaza, ridicând privirile numai când simţea ap repun du~<e dinspre prag paşii ho birt ţi ai lui Şandru. Lut Ovezeri t-ar fi plăcut Cristina, dar im ţinea să aibă de-afaee cu Şandru şi sa mănânce trântea la pe care o aştepta demult cartierul împotrivă-*i deşi* îl considerau cti de-ai lor, cu toată misiunea-i -odioasă. Jucataramat în ndevăratu-i

costum, îşî bea lot atât de liniştit coniacul ca ţi cu două zile în urină, când umbla travestii în voiajor, şi-şi netezea freza perie, singurul lucru inililăresc în chipul lui, aminUn- du-şi poate de fetiţa întâlnită demult pe treptele de păm ânt roşcat de la Omurgea. Hei, acum ei, Henicea, era cel cace-şl bătea joc de visurile şi negliiobia vame-

AIW &uzeu' D/g'ta1a¿Rornanului Româgtsc ?,r 11 T i T \ i A
wstatransilvania.ro/indrn933-i947

şidui! Ovezea nu bănuia nimic, plutea ca un îngeraş, pe un nour, în vreme ca Thorwatdsen dădea poale comenzile de plecare. Ce folos că siatca ţeapăn pe trepiedul de crom şi-şi da osteneala sa pară cât mai. fercheşi Păcat că nu se găsea cineva să-t spună că tot peticit şi ţinut la uşc ca vânzător de nimicuri pentru femei era tnui potrivit! Şt trezii idu-şi propria durere, privind prin amărăciunea tulbure a sufletului său, nu-şi dădu seama dacă compătimeşte deşertăciunea caraghioasă a vameşului sau un om căruia mitlfi îi spuneau pe furiş „cambuziertiP, deşi era adevărat patron de local şi cineva cu greutate în Toims. Nu izbuti să-şi alunge tristeţea dccut cu o înjurătură: *La* naiba cu tomiumii şi cu el împreună 1 Acum i-nu apucat bocetele, când *Sin ove* stă gata de plecare >t duşmanul din umbră e gata să câştige partida?

Hemcea străbătu hoţărî t terasa, speriind şopârlcle verzi, care se răspândiră cu iuţeală spre vazele încărcate cu leandrii. Gel dinăuntru îşî vedeau de gândurile]<jr, fără să se sin ciulească de pornirea noului venit şi trebui ca sa prindă cu ultima putere o vază de -cărămidă şi s'o izbească de parchet, cu să-i trezească din veghea liniştită. Sgomotul acesta fu atât de sguduitor în tăcerea adâncă a cartierului, că Ove- zea sări fulgerător de pe scaun, întorcându-se cu revolverul între degete. O clipă ii trebui până să-şi dea seama de ee-i vorba şi când înţelese că omul scăldat în sânge dînainte-i, cu faţa neobişnuit de indiferentă şi crudă, ui care numai ochii luceau de un dispreţ

insultător, nu e altcineva decât Hemcea, cel pe care-l căutase cu atâta dârzenie, scăpă arma din mână:

— Cine... cine... te-a...., bâigui el înspăimântat şi acum se văzu ca e puţin deprins cu stăpânirea pe care trebuie s'o aibă agenţii în uniformă.

— Tată, strigă şi Crisdna, ascunzându-şi privirea. Eşti pKn de sânge! O, toată faţa ţi-e însângera tal

Hemcea se apropie grav, dar pe drum, când ajunse în dreptul oglinzilor veneţiene, înrămate 1n pluş roşu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

írC opri <Fc sus, -cíi acrul cuiva ce n are nicîo grabă. 0 mânecă ii era sfâşiată, lăsând -sa î se vadă braţul gras Şi cam moale, cum 11 au bătrânii. Din tâmpla sura, sângele i PJQ lipise, ca o frunză ruginită, pătându-i cămaşa albă. Şi în chipul acesta mânjit şi murdar« ochii U sticleau de o sălbăticiune pe care nu o recii noşiCci. ca ars de friguri. Se ţutremuni şi groaza sau desgusi.nl de sine fură atât de mari. încât simţi că'ţi pierde din nou cuuoş dinţa, dacă nu -e'ndepărtează de îndată de imaginea propriei lui porniri. Căzu pe-un scaun, cu capul în piept, doborit de durere.

Cristina se grăbi să aducă un lighean, puse apă Ia încălzit şi veni să-i dea primele îngrijiri. Bandajul trebuia îndepărtat, căci era plin de nămol, dar mai întâi îi şterge faţa şi încercă să-i insufle bătrânului puţin curaj. Acesta păru la început învins de teama boaleî, apoi dându-şt seama că pierde un timp mai preţios ca însăşi viaţa Iu», sări de pe scaun, îndepărtă cu mâna pe fată şi căută în jur, cu o aprigă dorinţă de răzbunare, pregătîndu-se de luptă.

— Aicea sunt, zise Ovezea Făcând un pas. Vorbeşte! Cine te-a adus în halul ăsta? Un de-ai lipsit 0 zi în- (roagă ?

— Dumneata... ce pretinzi cel mai şiret, gemu bătrânul, şi de furie simţi cum se sufocă. – .Apa!

Da- ţi-mi un pahar! hohoti eL

Vedea şi el că mâna dreaptă ii tremură rău de lot şi buzele sen fi oară de răceala paharului. Cu toate astea, alcoolul îl întraripa:

— Să mergem. Să plecăm, pentru Dumnezeu, pană nu e prea târziu! *

— Stai puţin, omule! Ce s'a întâmplat? făcu Ovezea, prtvindu-l cu neîncredere, .

— Thor... Thorwaldsen pleacă! strigă Hem cea, închizând ochii de durere. # .

__Thorwaldsen? Ce vorbeşti? se mtră zăpăcit Ove- zca. N'a anunţat Căpitănia... ,

Hemcea îl învălui într'un dispreţ ofensator. Era

is Lj Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^^«*gtatransilvaniaWmdrrig35-ig4^ PAVBL CHIHAIA

pentru prima oară ca pulea să-şi arate adevăratele sen limen te prefăcutului voiajor, la ici de străin do afacerile lomilanc, ca şi înainte dcaşi îmbrăca mipu* iiuloarea uni formă. Cu tot timpul inaiutat, trufia îi întârzie graba răzbunării, tot aşa cum sloiurile se împing într o nuue înghetată, la adierea un ut vânt mai blajin, dar tot atât de hotărîtor.

— Să mergem, repetă el, cu o strâmbătură ce adu- oca a zâmbet.

înspăimântat ta gândul că afirmaţia cambuzerultti ar putea fi totuşi adevărata, Ovezea sari prin geamlâcul salonului şi ajungând la câţiva paşi de parapetul şubred al l crasei de stuli, Iscodi noaptea, Luciri de jăratec mureau spre circul „Nero" ca înăbuşite de imensitatea pustiului de intime rec; îşi aminti că artiştii obişnuiau să cânte până târzu în jurul focului. Luna nu apărute. I ee păru ciudat faptul că luminile reglementare ce rămân toată noaptea în vârful catar- tulul marc, pieriseră de lângă silozuri^ Ia dana unde era ancorată *Sinow.* Putea fi o simplă neglijenţă, când Hemcea pürea akit de tulburat? Ştia ecva bătrânul! Se înapoie grabnic în local, la timp ca să prindă sfârşitul unei certe

destul de aprinse. Probabil, în lipsa-i. o explicaţie avusese loc Intre tată şi fiică, căci o auzi pe Cristina, implorând cu glasul rugător:

— Tată, să nu faci una ca astal Dacă-l prinde să ştii că rfai să mă mai vezi m codată... niciodată n'am să pot să te mat privesc...

Canalia! strigă Hem cea scos <Lin fire. Tot mai ţii la el? Dupăce m'a prădat şi a vrut să mă ucidă, să-l mai servesc în genunchi? Asta vrei? Ei bine, poţi să pleci şi tul Aleargă după duşmanul lui tai ca-tău şi fii blestemată, fiinţă fără suflet ce eşti! N'ani bănuit când te-am luat dela Castel că voiu ajunge să-ţi doresc răul, ca Eraia, dar mă părăseşti şi pe mine cam ai lăsat-o pe ea: fără pic de milă, fără să priveşti în urmă. Tu n'aî inimă, căci altfel iCai amenînţa un om bolnav. Chiar dacă m'ai vedea pe pragul morţii şi nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ţi-ar pasa de mine! Rştî o fată crudă, ii-ai închinat sufletul diavolului. Pleacă, pleacă unde ştii, să nu te mai găsesc în casa mea. Piei din faţă-mi! Pici! răcni ci şi cuvintele i se stinseră fără ecou în intimerecul râpei.

Era prăbuşirea coplectă, dezastrul, cu toate astea, dacă cineva l-ar fi străpuns de moarte în clipa aceea, dorin (a răzbunării l-ac ft ţinut în picioare ca o Bacara nes linsă.

Pana şi Ovezea cel şiret şi nepăsător, pripăşit odată cu naşterea „Comandorului" şi care fusese de faţă la inaugurare şi la vesela prosperitate a fosili lui cam- buzîcr, vameşul ce-şi îndeplinea cu sânge rece ordinele, simt A pentru prima nară o milă zguduitoare, care-i umflă pieptul. II spionase a tăia vreuic aşteptând să-i cadă în mână. aeiuindu-se în localul lui, pentrucn simţea că-I va prinde mai.uşor şi că va desnoda aslfeL întreaga reţea lomitană, dar o înfrângere atât de du-reroasă nu ora de naturii să-l bucure.

— Ce-ai dumneata cu Thonvaldsen? Crezi că au ridicat ancora? întrebă încet, respectuos, fără să se hotărască încă a-i ordona sa meargă cu el.

— Nu încă... ¿unt acolo... ţinui Îlemceu cu degetul răspunzând la ultima întrebare» Dar din felul cum plecă capul, O czea înţelese că-şi mărturisea vina. – Să plecăm, murmură cl atât de încet, că vameşul mai mult ghici, după tremund buzelor mărturisirea şi îndemnul lui.

O luă înainte-i, fără a mai privi spre Crisdna, clă- tinâridu-se ca beat printre mesele prăfuite, ridicate una peste alta, apoi pe strada pocită de dărâmături, pe treptele sonore de fier, mereu prin bestia portului printre lanţuri ruginite, butoaie goale şt lăzi părăsite Ja întâmplare, aruncate în cEpa când se auzise de blocadă.

Se strecurară în dosul magaziilor şi tristeţea portului parcă apăsa vameşul în uni formă şi grăsunul sdren- tuit, ajunşi până aproape de pânzele Stwove-i. Câţiva,

aabicri (răgeau gâfâind de straiuri şi ancora se auzert n'uâind uşor coasta corăbiei. Nu se zarea ţipenie de grănicer. Poale făcea pe adormitul în magazie.

Ovczea plecă de lângă Hcmcca, sigur că duşmănia îl va împiedeca pe acesta să se salveze şi apăru după puţin cu o ecliipă de ugenţi.

— Vor trimete -un om să ridice patima, murmură el.

Ca şi cum şeful echipajului ar fi ţinut săd îndeplinească dorinţa, se auzi în aceaş clipă, poruncindu-i tui Smnba, inus-til negru. să sară pe uscat. Ştrengarul atâta aştepta; încăleca pupa cu agilitatea unei maimuţe şt apucând sdravăn de frânghia de cave se servise Şandni cu o zi în urmă, suri pe chcin. Sosit aici, lucrurile nu mar. merseră atât de uşor,. căci, «pro* plimbi-se în vârful picioarelor să desprindă otgonul gros de pe babana uriaşe, gura-i fu astupată de o mână repezită din intunercc şi braţul imobilizat, că nu mai putea roti decât ochii ca două coji de ou. Zad.ynic îl strigă Suedezul şi se plecă peste copastîe sa-şi dea seama ce-i cu eh Bombănind, se-anmcă la rândul său de-asupra apei negre, dar axai aceraş soartă,

înainte ca restul echipajului să prindă de veste, xa- meşii săriră pe punte şi-l făcură prizonier, fără multe formalităţi, debarcându-l în tăcere. Curtezanele fură găsite în dormitorul comun, care ocupa mai toată prova. Câteva, cele obişnuite cu astfel de călătorii la voia întâmplării, ee desbrăcaseră jiepăsăloare să se culce, iar celelalte, mai tinere, aşteptau pline de emoţie în paturile duble de lemn, clipa când vor simţi sdnunc mătura primei depărtări, ca un sx'âctiet ai unei vie li noi, care-şi va urma drumul în lume, precum şi marinarul cu care va fi nevoită să-şi împartă culcuşul până în ţara 1 desperi delor. Când în locul cavalerilor necunoscuţi încă, deteră cu ochii de uniformele vameşilor, începură să plângă, poate unele dintre ele, de bucurie că nu vor mai trebui să înfrunte atrăgătorul, dar înfricoşetorul necunoscut şi pustiul

întunecat al mării, Numai Vcroiiuta, iincpu *ă trrre sp se sbata hi mâinile lor, apoi să-l acuze p<t Bcn* a că o răpise dela părinţi, cceacc o Tăcu dijil/o suspectă.

Cabina mică a căpitanului rămăsese închisa şî O.e- zca dădu ordin să nu se apropie nimeni de ea. Ik.a dansatoare aflară că Şandru cu Thcrwaldten jucau gali Jură întrerupere, din asfinţitul oOarelui, când aven- Curierul Ic adusese pe gocletă.

— Lăsaţi-i pe scama mea. şopti Ovczea ;i sco- ţâudu-şi centura de piele, o înriţuc cu rcvohcr cu lot unui agent.

— Nai nevoie de...? întrebă acesta uimit arătând arma.

— Sunt nişte câini turbaţi... .'dhir împuşca ¿ă nU shnlă cu astfel de jucărie... se mulţumi c< să răspundă.

A j urne prin în Urne recul coridorului până la uşa cabinet şi stătu o clipa nemişcat, trăgând cu urechea. Nu se auzea aici cel mai mic sgomot, afară de geamătul unei scote, sus pe punte, care se freca de catarg de căleori goeleta se pleca într'o parte după clătinarea molcomă a mării. Când crapă uşa, îl izbi tn faţa mirosul acru al opiului, ce nu se risipea niciodată din cabina căpitanului. Thorwaldsen lâncezea în pat, moleşit de otravă, cu capul atârnând greu peste cutia de şah, cu pătrăţele misterioase şi Şandru îl privea nemişcat în lumina gazornirei, cu o expresie crispată de ura şi suferinţă. Ovezea simţi că pândeşte şi el prima legănare a plecării, şi dcaceea îşi ţinu suflarea să nu trezească printr'un sgoniot cât de mic, bănuiala celui ce aştepta cu auzul ascuţit.

Aventurierul parcă simţi unda de aicr curat, căci întoarse capul spre uşă, tar vameşul) dându-şi seama că c descoperit. răsări diutr'odată în pervazul îngust ca <> fantomă înălţată din întunecatul linţoliu a nopţii. Acum n avea ciorapi de mătase pe nuntă, panglici sau

jartiere şi tăietura urîta a obrazului părea crestată înn hiu chip cadaveric, ca de ceară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
382 ansilvania.ro/mdrr1933-1947

Gti o roâna, Şandru mătură pionii Iridoşi din faţă-L

’— Cc... ce vrei? borborosca Thorwald&en, care înălţase capul, neînielcgând încă tic ce este vorba»

— Fetele sunt în siguranţa 1 rânji Ovezea şi-şi în- \oarc palmele ca să arate că nu c înarmat – Acum sunt hf Constanţa. Ţineam sa vă anunţ dinainte, prietenește, că goeleta e înconjurată şt ari lacc bine să ieşiţi fără* fasoane afara. N’im vrut să vă umilesc... în faţa oamenilor mei. Hemcea a Intrat de bunăvoie În laţ, numai să te vadă cu cătuşe – continuă spre Şan- dru, serios de as tilda ta. – Din când în când avem şi noi vameşii noroc. Dece-ai vrut să-i ucizi? Asta nu se iartă!

— Şi cu am vrut... ani vrut... bâiguia Thomaldseu şi era neplăcut să-l vezi cum se scutură şi în cearcă sa se deştepte din toropeala otrăvii. – Ah, diavolul de Persan, borborosi, convins că Vasi şi nimeni altui îi denunţase,

— Bănuiam de mult că dansatoarele intenţionează să plece... dar chiar cu corabia dumitalc, căpitane, zău nu mi-ar fi trecut prin minte. Prea ne credeai ador- miţi! De ce-ai stricat partida? – continuă Ovezea şi se întoarse iarăşi spre Şandru, ca să câştige timp. – Sper că nu le-am făcut să pierzi-

Simţise că în aventurierul încoltit creşteau planuri de fugă, porniri misterioase, încolţite din instinct. Şan- deu îşi dădea seama că singura posibilitate de salvare, era să se arunce de-odată asupra vameşului, chiar cu riscul de-a fi rănit ŞL să-şi croiască astfel drum spre punte. Ovezea nu era însă înarmat, aşa că, bănuind intenţiile celuilalt, se lipi de peretele cabinei* grabindu-se

să-i facă loc. Şria că odată ieşit pe uşe. toate încercările-i vor fi zadarnice şi că oricum, va cădea în plasă. Acelaş sfârşit!

Lucrurile nu se ¿ietrecură întocmai, pentruca Şandru se deprinsese cu atacurile neaşteptate şi cu ciocnirile de pe acoperişuri, când schimba focuri cu poliţia. înalţă, •apul pe chepeng, rămânând Ia pândă. Dc preţuim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dent II iniâinpitiă aceaş tăcere adâncă, legănat;, de foşnetul blajin, pe care dârele înmii îl lâîxUi alergând peste ape. Farul Carol I clipea îndepărtat ca dela căpătui lumii.

Se apropie în vârful picioarelor de locul unde ştia că aiurim Pimía înodarta, când cineva ăia Iţă capul după o ladă de pe chcitl şt repezi spre corabie un fulger scurt, orbitor. împuşcătura cutremură pacea marii, apoi clipocitul uşor at apei se'ngână din nou, lovin- (fit-se de coastele goeletei cu păcura neagră şi cutiile goale de conserve.

înconjuraseră deci vasul! În dreapta lui răsărise o Umbrii, ca im strigoi ce se înaltă dintre funii, apoi aha, lungită pe burtă, în dreptul timonei, şi o a treia ia câţiva paşi numai. Parc'ar fi ştiut că nu e înarmat, căci adulmecau puntea argintată, liniştite, fără teamă. Un necunoscut se afla atât de aproape, că îi auzea răsuflarea sgumotoasa, însă poate avea mâinile goale ca şi el §1 aştepta fără curaj înaintarea celorlalţi» £n lumina fermecată a lunii, parcă-x recunoscu sPueia. „Trebuie sa fie Hem cea" gândi, în vreme ce-şi scotea liai.ua cu mişcări repezi, automate. Prefâcându-se că se retrage pas ou pas spre bastingiij, se opri o clipă do parcă ar fi rămas pe gânduri, apoi se rostogoli pe spate în mare. eKact ca un sac cu bolovani.

Urmării orii alergară înjurând şi începură să tragă la nimereală în apă. incruci^ândn-şi săgeţile aprinse cu agenţii rămaşi pe cheia. Portul secătuit fu tulburat în scara aceea de o rafală de gloanţe ce trezi tot 'Comisul în picioare.

Şîkiidru işi dăduse seama că viaţa lui depinde de-o ingliiţilură de a ier şi în ultima clipă îşi luă cât ii trebuia până ia „cimitir"? luidc-ar fi putut să se piardă printre eptfve. Auzi bâzâitul stins ce se'mpân- zea de-asupra lui şi murmurul vocilor din ce în oe mai slabe. Când ajunse sub pupa

largă a unei foste şalupe de dragaj, îndrăzni în sfârşit sâ ridice oclui lângă oglinda tainică e mării şi să privească spre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

IX.

Ultimele etăţii* înfipte în râpă, digurile de piatra, colinele şi plaja largă a Lazului, pierire, îndată ce ieşi din oraş. Salcâmii pipernicii se răreau şi bălţi aproape secate, stuhărişnri î negrite de flăcările verii, peticeau stepa pustie, Când şi când pasări leneşe, lopătau spre grindurile bogate din Deltă.

Dela Medgidia trienal coti spre Miază Zi, lăsând în urmă uriaşa albie a fluviului secat, Cară Su. Şi dacă Îjână aici calatorii mai întâlniseră râpe înalte, cu sconturi pietroase ce măcinau valea stearpă, aceleaşi ponoare rotunjite, din care se revărsau grohotşuri decretă, scăldate într'o lumină de azur, acum privirile se pierdeau cu totul, într’un pustiu străin şi lipsit de orice înţeles. Cu cât înainta în stepă, Cristinci i se părea că soarele e mai roşu şi mat îndepărtat, iar pământul îmbătrânit, răcit, prinsese şi el o culoare cărămizie, pe aceste întinderi aride, mi cădea cu lunile o picătură de ploaie şi numai la mari depilrtări, se vedea din goana trenului, oameni plecaţi peste burdufuri, trăgând u-şi chinui ţi apa, din izvoare adânci şi săracăcioase. Alţii, mohora ţi, cu pălării mari de pai, îngălbenite de arşiţă, aşteptau sub căruţe domolirea pârjolului pentru a cosii la lumina lunii şi vitele lor, nemişcate. cu capetele plecate, se apărau doar de tăuni, leganându-şi leneş coada. Apoi cirezi nesfârşite de bivoli şi cai, adăstând parca şi ele răcoarea asfinţitului şi adulmecând jghiaburile prăfuite.

Din loc în loc, ştirbiturile munţilor străvechi, rămaşi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

ca niște țarini de bolovani împânzite de ciulini, clopoței de stepa și stropi gălbui de rapiță, erau rostogolite cu răbdare spre marginea țaților, și se vedeau acolo necioplite și aspne, la ici de mute în ceeace privește numele și trecutul drept credincioșilor pe care îi priveghea.

Iar mai spre Sud- tarlalele de pământ însămânțat se răreau și casele fermierilor – foști mocani și cojani poposiți eu ostile făta număr ale oilor, apucați de phigărie, olteni și macedónroii, cu toții izvodind o rasa nouă și dârză, dând un nou asalt ținutului îndărutic— tot mai primitive, aproape numai din piatră, făcând loc satelor vechilor localnici. înjghebări singuratice^ depărtate de drumuri. Sate! Mai Je grabă o mână de bordee scunde de chirpici, cu acoperișul înverzit de pirul a-tot-stăpâni tor. fără tngrădiiiri sau cppací, cu im podmol de lut în mijlocul lor, unde se ard gunoaiele. așa că de departe aceste înjghebări ți se par ascunse în pământ și triste ¿sub limpezimea rece a firmamentului, pierdute într'o tăcere mai grozavă ca murmurul mării sau măturate de torentele în Clacă rate ale Austrului, iar viața oamenilor o ghiceai la lei de monotonă și neînsemnată, ca stepa ¡crtreagă.

Deși spre sfârșitul lui Iulie, un vânt fierbinte răscolea colbul coajei arse de secetă și crăpa obrazele țăranilor. Femeile adunau spicele cu basmaua trasă până la ochi, dar cântau încetișor șt vâiituf purta și îegăna glasurile, astfel că, oricum» suferința lor se mai mângâia.

Grâu! se pipernicea, se strâmba, și pește întinderile nearate »presărate cu tufe țepoase de păiur, vântul se răsucea în voie, domnea absolut» înfricoșând privirile din această poartă a marei stepe răsăritene, între Asia și Med iteran a. Aici se află Caraomerul, un târg mai răsărit, mide se colectează gránele din jur și unde bieții oamesni îșî pot procura unelte și sămânță. Când Cristina ajunse la singurul han,

dădu peste o mulţime de căruţe încărcate de saci ,ce aşteptau cu caii des^

pju68| Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista1:ransi|vania_/a/mdrrl933-l947

hamali la oişte, negustorii de cerea Ic. Ca toate casele coloniştilor, adunate în jur, hanul era ridicat din bolovani roşia teci, ciopliţi grosolan şi mancaii de vânt, legaţi cu lut. Servea de cafenea şi de magazie, căci, de amândouă părţile avea saci de orz şi grâu, pici de oaie cu miros pătrunzător, fasole şi bostani albi* turceşti* Fata se culcă devreme căci se simţea ostenită* cu toate astea nu putu include ochii toată noaptea; vântul ţipa prin piatra scorburoasă şi, ca şi cum iadul de- ofară n'ar fi fost dea ¡uns, patru-cinci negustorii de cereale şi pici, traşi la. acelaş lian, petrecură noaptea povestind întâmplări cu comitagii şt colonişti, aruncând mereu tufe de ciori an şi dând pe gât ceşti mari de ceai cu lapte de oaie. Rogojijielc intuise de hangiu aproape de foc erau pline de pureci, vântul se năpustea prin deschizătura zidului lăsată drept uşe, încât Cris tina se întoarse toată noaptea pe-o parte şi alta. Sc gândea mereu la Şandru şi cu cât se apropiau clipele reci ale zorilor, cu atâta i se întărea siguranţa că amantul o iubea şi că ii'ar fi părusît-o pentru nimic în lume. O întâmplare nenorocită, pe care întârzia să şi-o explice, îl adusese pe goclcta ce înfierbântase atâtea minţi.

Nepăsarea din ultima vreme fusese provocată numai de Hemcea şi ura lui oarba împotriva uzurpatorului. Pentrucă toi nu putea închide ochii, se gândi la amănunte fără însemnătate din anii cât fuseseră împreună şi ia prima plimbare la Castei* Lazului apărea tot atât de depărtat ca din goana trenului, însă plutea scăldat în lumina a-tot-cuprinzătoare pe care o aă depărtarea de un loc iubit, unde te simţi mai fericit ca oriunde. Copilăria ei nu fusese petrecută cu evenimente vesele. Crescuse mai mult singura, totuşi nici-odată nu simţise un pustiu în juni-i şi o lipsă de ţel în viaţă ca acum. 0 umbră de speranţa o

revista1:ramuri:2014:pju68:333:d957

face să creadă că -unchii ci o vor primi în sânul unei noi existenţe, dar licărirea aceasta pâlpâia, ameninţată de vântul şi senzaţiile neînoercatc ale pământului străin,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

unde trecutul ii apărea inai limpede şi mai apropiat. Nopţile ¡»ontice, ceţurile grele din luna Noemvrie, adierile pl mc de la în a porturilor Mediteraiici, apoi ruinele cunoscute«, marmorele, zidurile de apărare care anilau veşnic locuitorilor îndârjirea de a rămâne pe petecul acela de ţărm – în neţărmurita libertate a visării – umbrele celor pieriţi în Untura rea neagră a valurilor şi războaielor. crescuseră iu sufletul ei. ca pieri totul şi însufleţii ni vrej de viţă, răsărind în lumină cu tatua sediilor legende dintr'un sarcofag îndopat cu pământ.

Aici nimic nu te făcea să crezi că omul s'a oprit vreodată Li loc. dejugând carele, <sau că ar putea lăsa o urma a trecerii sale. De curând se ridicaseră ferme – câteva familii de mocani strânşi într'o magazie de piatră în mijlocul pământurilor lor, pe care din sat nu le puteau păzi – şi băştinaşii fuseseră nevoiţi să-şi îngrădească şl ei partalele, întristaţi de statornicia şi simţul de proprietate a celor de peste Dunăre.

Cristma îşi trase pătura până kt bărbie. Noaptea cădea tot mai friguroasă – se apropiau de sfârşitul verii – cu toată arşiţa zilei care-i ostenise privirile în vreme ce înainta pe acest pustiu Iară viaţă, cu nori lungi şt vârtejuri de praf. Din chipurile pe care le văzuse înţelesese că aici, suflecid omului nu se putea înţelege cu furtunile, nici cu adierea răcoroasă a seriig nici cu <logoarea soarelui. Vântul trebuie să fi fost acelaş tot anul, ca şi privirile lor, iar bucuria ca iarba verzue sau cenuşie, însă mereu mărunta, după cum Crivăţul mângâie pustietăţile sau biciuieşte îngheţat pământul roşcat şi gol.

Negustorii din jurul focului povesteau fără interes, moleşiţi de căldură în cojoacele lor mari şi se vedea că Ic lipseşte credinţa care face ca înţelesul întâmplărilor să se urzească în sufletul cuiva ca un aer de bo- rangic al minunilor petrecute în timpul său. Creştina îşi dădea vag

seama că trăiesc Atergând dintr un. loc în altul şi dorindu-şi numai ţlnia drumului, fără a mur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mura numele duhurilor locului – căci totul li încredinţează că pe-acolo n'au Cost niciodată fiinţe – fără a-şi atinge cruciuliţele sfinţite, nici nu sunt vîclc*,îi ca toinitarui, lacomi de avuţii, buni ŞL răi. Sau daca cred, religia lor creştinească trebue să fie alta decât a celor din Lazul.

Pentrucă tot nu putea dormi, Ic asculta poveştile do moale, întrerupte când şi când de lezecul care trozii ea în hogcac şi arunca în întunericul banului, o erupţie de scântei» bin vorbele lor păreau cinstiţi şi posiiei; nu discutau despre regatele scânteietoare de aur sau despre aventuri primejdioase, ca -muşteriii „Cotnan-dorutuî[1]", ci-şi împărtăşeau necazurile de oameni singura teci« Niciodată nu i-ar fi puiuţ înţelege biieuria cu cane se gândea fa prima ,searn petrecută cu Şandru iu Castel, niciodată nu va mai >ulea împărtăşi cuiva farmecul acelei seri neuitate. Cu 'toate că se aJMa printre ei, la doi paşi de focul ce sitrsura şi-şi înălţa pal pielile, sufletul îi rămăsese acolo, printre tufişurile argintate de avariei şi printre buruienile pliijii, iar trupul îngheţat i se sbuciuma de răceala nopţii şi aştepta doar soarta lut. soarta unui trai pământesc la care se supunea cu indiferenţă.

Încet, încet, se lumină de ziuă. Era într'o Joi. O căruţă cu ghioci înalţ! şi loitrilc foarte lungi, se opri în dreptul fetei cu rochie scumpă de oraş şi cu. uri geamantan în mână, cu sgornot de fierăie şi nechezaturi vioaie. O pe re clic de bătrâni îngrijiţi, îmbrăcat! în negru, coborârii sprijinind«.-se de crupa cailor, ¡ar un tânăr voinic, cu cizme,]e ajuta să sară la pământ. Toi anii cu feciorul Ier de suflet Andrei, fuseseră anunţaţi ŞL se grăbeau s'o primească. Spre vărul ci se opriră întâi privirile Cristmei, cu interesul

insti. etiv aî curtezanei. Nu- părea că se deosebeşte de ceilalţi fermieri, întâlniţi în. tren şi pe peronul gării, după felul strâns şi hotărît în care ţinea dârlogii murgilor dobrogeni sau fruntea îngustă („ce deosebire de fruntea largă şi frumoasă a lui Şandrul” gândi fata) pârul

încâlcit (xi pâslă pe creştet, ochii mai limpezi ca pi bat nulilor, însă reci, aşa cum au oamenii câmpiei, deprinşi să vorbească puţin şi să li se asculte poruncile.

Bătrânii nu arătau nici ci prea mişca ţi. Tofan fusese învăţător ui Caraomer, dar ca inai toţi fiii de ţărani, carc-şi munciseră inal departe pământul odată cu preocupările cărturăreşti ale şocatei, păstra pe faţă shârciturile şi asprimea unei vieţi aprige. Poate nici ji'a* fi intrat la Stat, dacă ar fi avut pământ îndestulă lor i de-abea aşteptase să iasă la pensie să-şi vadă 1.1 tihnă de ocle cinci hectare ale neveste-sei, moştenite în întregime după fuga hu Hemcea. Îi plăcea să vorbească, îmbrăcat în postavul negru din cap până ■JI picioare, cu cămaşa de în inclusă la gât fără cravată – aşa cum obişnuiesc micii târgoveţi şi fermierii din Dobrogea – la uitruijirite politice şi la serbări, dar mai ales în cercul comunităţii lor religioase, căci era adventist, ales după grija soacrei lui, burdc<i Crutinei. Se pare că, Ardeleni şi et, bunicii de mumă ai lui Hemcea trecuseră la această sectă după̆ce se stabiliseră iiilr'un sat cu emigrând dinspre Deltă; în ţinutul dintre Dunăre şi Marc se intretae mulţime de neamuri şî credinţe. greu de deslușit în negura timpurilor, De reţinut e, că mama Zcnaulei şi a lui Hom- eea nu se lăsase până no măritase pe fiică-sa cu unul din membrii congregaţiei pe care pusese de inult ocini. Barba lu-său care mărturisea intru ortodoxism, nu putu să se opună la această legătură, deoarece pierduse aproape tot pământul cumpărat pe ni inie de bunicii lui <tela Turci şt rămăsese pe cete câteva hectare ale ueveste-sei. Ca iiivâţător, Tofan avea o pâine asigurată. Erre muncitoare, nu se mulţumise cu catedra şi îngrijise mai departe ferma după moartea socrului lui. sădind porni şi vie, care pe

¡, Muzeul Digital al Romanului Românesc
J revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

pământ puţin dădeau rod mai bănos. Fusese şi reprezentant al gazetei. „Dobrogea .lună" din Constanţa, unde publicase câteva iniei studii de folklor religios şl sfaturi agricole.

Zenaida Tol-an părea că i jsc potriveşte de minime,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
™s^nsilv„n„.ro/mdr.i„33-1947 pAyj?L CH1HAIA

cu negrul sever al rochiei, însufleţit .numai de cenuşiul manşetelor şi gulerului, din care ieşea uu cap osos' cu părul neted, alb. Pe cap avea o boiieţică de mătase cu panglici. cum &e purta pe vremuri, insă, când dădu mana, Crisiina simţi degetele ei bătătorite şi înăsprite de muncă. Şi Ia amândoi bătrânii. acecaş privire ştearsă, indiferenţa, care te lăcca să banuicşii, cu o dureroasă strângere de inimă, că oamenii aceştia nu se vor putea bucura niciodată de adâncul tainic al Sufletului lor, larg şi luminos ca întunericul nopţii, în care să-şi găsească înţelesul vieţii de totdeauna, rcu- zămid unei adevărate credinţe şi siguranţe unei trai' nioe veşnicii.

În timp ee Andrei ducea caii spre umbra subţire a urnii salcâm, cerniră iertare că n'au venit mai de dimineaţă. Ca în fiecare Joi fuseseră datori sâ întârzie în casa lor de rugăciuni şi Tofan trebuise să desluşească un verset. Nu Întrebară nimic de Heincea. Păreau înţeleşi Să no descoase asupra trecu tu uhu ei, mulţumin- dU'Se cu obişnuitele amănunte ale călătoriei. Se simţea ostenită? Cum dormise? Trenul întârziase ca de obi- oeiu în Cobadin? E adevărat că frontul de-abca se ţine spre Miază Noapte şi Germanii părăsesc Constanţa? N'a auzit nimic? Atunci decc trec zi şi noapte tunuri din Bulgaria spre Bucureşti?

Bătrâna mai cu seamă, o- privea pe furiş, cu o mulţumire limldă. gândindu-se că ochii blânzi, paloarea de trandafir a obrajilor, părul de aur, Ic va lumina ferma lor singuratecă. Pentru Zenaida Tofan era un triumf că izbutise e\> aibă înapoi pe Cristina şi s'o scape de primejdioasa influenţă a fratelui său. După impresiile lui Andrei culese din Constanţa şi din încurcătura cu care răspunse la unele întrebări atunci, cu şase ani în urmă, când primi&eră o scrisoare în care ee relata înrt'un stil foarte ciudat şi cu me Ca forje persane starea nepoatei Lor, chinuită de o femeie ,,mai şireată ca

vulpea şi hiena la un loc", cam înţelegeau ce fel de viaţă a dus Cristina. În orice caz tânărul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

lăsa «a >e înţeleagă că na avut parte nici de atâta îngrijire, nici de atâta bună-creştere, câtă ar fi primit daca ar fi rămas lângă ei.

Pe drum, Tofau o privi scrutător şi-i vorbi cam pe neaşteptate despre nucleul lor religios ..numai în. Ca- raomer suntem douăzeci", dându-i de înţeles că dacă ar vrea, ar deveni „o soră demnă de laudă" cuvinte rămase fără ecou în inima fetei. Îi descria adevărul de nezdruncinat al acestei credinţe şi ne vastă-sa da din cap a probând u-l, cu un chip grav, care să-i arate lămurit CrisiJiiei ca liavea de ales între vechea ci viaţa şi calea pe caro i-o arăta bătrânul.

De altfel, C rişti na nu auzea nimic, nu mai înţelegea nimic, de parca sufletul i-ar li pierit de mult. Pe marginea şoselei, erau aruncate grămezi de pietriş şa peste şanţul surpat se întindea stepa, cu norii deşi de praf. Pământul pleşuvit şi crăpat de arşiţă, era ras de pulbere şi iarăşi acoperit cu ploaia fină a luesului. Ca să respire trebuia să-şi ducă palmele la gură, în timp ce. pe urmele căruţii, o perdea de praf se ridica pîmă'n cer.

Drumul înainta ca o dungă albă, străjuită din loc în loc de oţetari. Pietrele scrâşneau sub fierăria căruţii. pulberea sarea în lături şi şoseaua străbatea mai departe aceleaşi pil mân turi şi aceleaşi ierburi arse.

întâlniră un cal rătăcit, care se sperie şi o luă în galop după un nor roşia tec. Apoi iar drumul alb, câte un trunchi u frânt de oţetar, câte o mână de paie, Şi în dreaţHii, în stânga, lanuri pustii, islazurile ne« sfârşite ale Dobrogeî, cu vietăţi rare, pământ înţe- lenic şi uscat, cu vine împietrite, cu stânci înroşite* adânc t, cu borboriseala surdă şi duşmănoasa a vântului

printre ierburi.

Pe litoral Grecii ridicaseră cetăţi şi după ei Romanii şi-au fortificat taberele-militare;, apoi Genovezti ta şi mai târziu Levantinii au lăsat contoare de comerţ; apoi Românii au construit un oraş modern şi diguri solide, împresurând vechiul Tomis; dar stepa a rămas

isjlpl Muzeul Digital al Romanului Românesc
ravistatransilvania.ro/mdrrl933-1947 kt *

necercetata şi misterioasă ca neamurile ce-au trecut şi le-au odihnit zările: nimic nu se ajflă scris. iar cel de azi, Tătarii, tot mai rari, supravieţuitorii unor hoarde glorioase şi mândre, AŞL înalţă şopruri lângă bostane, privesc nedumeriţi şi iubesc depărtările ce mânjesc coama armăsarilor, ca şi celor de ieri» Simt oameni întregi, care se prîeep încă să strângă chinga calului şi să aprindă un foc în calea Crivăţului.

Dc pe o colină, ToLui ridică codirişca biciului şi arătă înainte:

— Acolo stăm 11 oi, zise; Ferma care a fost a indicatei o mai departe. N ai ce să vezi la ea, căci c părăsită de douăzeci de ani.

În lumina orbitoare a soarelui, repezita prin vălul de praf, Cristina zări s tu hui de pe acoperiş şi magazii înalte tărcate de umbre verzui. Când se apropiară, desluşi mai bine copacii şi toată perdeaua groasă de glădiţă spre Nord, fără de care, delicatele trunchiuri ar fi fost culcate la pământ cu araci cu tot. Ferma na vea mai mult de cinci hectare, câte ii mai rămăseseră bunicului Cris linei după un şir de ani secoto şi şi pe pământul acesta, Tofan plantase câteva sute de piersici pitici, câteva prăjini de vie, puţin orz, bumbac şi zarzavaturi pentru casă. Piersicii făceau fructe mari, cu o aroma minunată, pe care bătrânul le vindea pe preţ bun la Tekirghiol şi Mangalia, ca mai toţi producătorii din apropiere.

— Cred că eşti zdruncinata rău de tot. zise TcfTan setiturându-se de praf. Îţi voiu arăta

mâine ferina.

Se apropiará cu toţii de ceardacul larg, cu stâlpi puternici, ridicat în întregime din ucecaş piatra cu vine roşiatice. O duraseră ciobanii care o ine o nj-u rasera cu ţarcuri pentru oi, pe timpul şt din îndemnul lui Mihail KogâIniceami, al cărui portret îl păstraseră din tată'n fiu, cu prinos de oul fină. Urmaşii lor van dus eră oile şi se apucaresă statornic de agricultură, căci era păcat să rămână atâta pământ ne lucrat, iar camera din mijloc, la fel de necioplită ca magaziile mărgi-

naşe. mimai ceva mai înaltă – unite primeau şi oaspeţii —. avea în loc de ciururi şi putineiurî şi vase de căşcric, saci cu grăunţe şi bostani. Iatacul din dreapta îl pregătiseră Cristinci, cat despre Andrei îi plăcea să doarmă de-asupra grajdului şi nu şi-ar fi mutat în ruptul -capului locul, coeace-P făcuse 6ă prindă miros de cai şi hamuri. Spre deosebire de han, încăperea din mijloc era foarte curată, cu scoarţe ardeleneşti pe jos şi cu o iie albii ca zăpada, cu flori negre <le amici, răstignită între două şipuri aduse de baciul Hcmcea din poalele Bucegilor.

Lungă h ogeac, Tofan avea o bibliotecă cu broşurefe religioase, lucrări de pedagogie şi câteva volume de memorii ale oamenilor politici din timpul colonizării, încercă, iară multe ocoluri să cântărească cunoştinţele nepoatei lui, insă işi de te repede seama că în afară de frumuseţea şi felul ciudat de a urribla a 'fostei curtezane, nit are nicio dorinţă de a învăţa. Nu-şi ascunse dezamăgirea. Scoţând o carte din raft şi aşezând u-se cu ea la inasti, în aşteptarea prânzului, mormăi Cil îşi va bate Ciipul s'o facă să priceapă câte ceva.

Zona ¡¿a Tofan le aduse unt alb-verzui de ia singura bivoliţă pe ca re-o aveau, o cîosvârtă de oaie cu cartofi şi trei piersici mari cât merele.

— Mi s'a făcut eete, zâmbi Cristina ca să mai im- prăşii tăcerea apăsătoare. Cred că aveţi un viii destul de Imn!

But râmi l mai că scăpă furculiţa din mână, dar Andrei, mai stăpânii, îşi trase înainte Farfuria cu friptură şi zise sec:

— Strugurii îi vindem sau ii uscam pentru iama. Pentru noi ştii... vinul c păcat 1

Cristina plecă capul. Ho tar?t, avea unchi foarte citi- daţi...

Scara, în timp ce erau adunaţi la aceeaş masă; sub umbrarul de aţă pescărească, Andrei se scula

şt ridicând biblia *de sub icoane, o puse în dreapta bătrânului. Acesta isi şterse ochelarii şi deschise cartea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
memoriatransilvania.ro/mdrr1933-1947

la Apocalipsul Sfântului loan. unde ¡tagmele mai des umblate, înegrite de ţărânii celor dinainte, arătau capitolul de temeîu al cred în ţii adventiste. Ceilalţi doi ascultau cu respect şi Cristian le desluşi pe faţă un £el de teamă tulbure, aproape josnica, în luptă cu fericirea celui CE-ŞL cunoaşte păcatele şi mai arc o poartă strimtă de scăpare. În unele clipa parcau chiar mândrii că descoperiseră poteca mântuirii, ascunsă muritorilor obişnuiţi, de pirul şi bălăriile păcatului. Se înfricoşau şi se încălzeau în gând mimat, trăgaci du-şi fericirea şi suferinţa din cuvintele sterpe – pe care nu le simţeau de-a-dreptul – după cum nu înţelegeau legăturile adânci dintre cer şi suflet. Dc aceea sbu- ciumul lor era rupt de adevăratele adâncimi ale lumii şi Cristina simţea că religia nu ţinea în viaţa lor de fiecare clipă un loc trainic, ci-i hrănea cu o dogmă şi le arata un fel de a se purta. Era închis în sine ca orice preocupare omenească şi, poate, stepa străină, goliciunea zărilor, îi îndepărta de la izvorul veşniciei[4] pentru totdeauna. Când Tofwm ajunse la următorul verset din Apocalips: „Şi a venit către mine un înger şi m'a dus cu duhul pe un munte înalt; şi mi-a arătat Cetatea cea mare, Ierusalimul cel sfânt, pogor ¿Induse ¿Lin cer, având zid înalt cu douăsprezece por ţi şi înaintea ¡or doisprezece îngeri şi douăsprezece nume scrise de-asupra... Nimic spurcat nu va intra în cetate, ci numai cei scrîşi în cartea vieţii mielului şi vor impară ţii în vecii vocilor”... un zâmbet fericit Ic însenină faţa, mulţumirea pentru viaţa ce-i aştepta în ceruri, dacă vor asculta poruncile.

ToEan incluse cartea, după̆ce puse cu grije un senm, şi începu să vorbească. Femeia şi tânărul ascultau eu privirile în pământ, iar afară vântul alerga şi şuera printre buruieni.

Ca totdeauna, vorbea despre a doua venire a Mântuitorului, dar se vedea că predica mai aprin^ pentru a-i împărtăşi şi Cristinei primele Adevăruri. Şi auzindu-i cuvintele Cristinei

începea să uite de în-

doi a la cu carc-i privise, de neplăcerea cu. cave întâlnise privirile lor scrutătoare şi gândurile de suprafaţă. O uşoară osteneală, indiferenţa celor ce avea să i se întâmple pe acest tărâm lipsit de interes, o făcură să-i urmeze mecanic gândurile»

Desigur, venită din Tomis – un fel de Gomoră în mintea singuraticilor fermieri – i* se păru ciudat la început că cineva poate să se condamne singur cu o îndârjire atât de crudă, imaginând cele mai îngrozitoare păcate. Dar apoi ascultă tot mai întunecată acest nou foi de a vedea viaţa şî morala severă, necruţătoare cu slăbiciunile omeneşti, o atrase fură a-î mai cântări lipsa de adevăr. Necunoscând adevăratele greşeli, care aduc după ele întunericul, se îngrozi de tot ce adăpostea sufle Lui său şi faţa, pierzând u-şi strălucirea după care întorceau bătrânii din Lazul privirile, se umbri de aceeaşi groaznică ameninţare care plutea peste creştetul Tofanilor şi care este însă-şi pecetea nefiinţei depline. %

Fără a-şi da seama de nimicnicia sa, Tofan tuna ameninţător, prefăcâncki-se că a uitat trecutul fetei cutremurate de remuşcări din faţă-iî

— Să ne temem de patimele noastre nebune şi crude-, de îngâmfare, de lăcomie, de destrăbălare. De a pândi să furăm lucrul altuia, de a dispreţul, a trăda, a minţi pentru arginţi, de a trăi în destrăbălare şi prostie. Voi inşi-vă sunteţi îngâmfaţi pentrucă vă credeţi puternici şi frumoşi, răi, căci nu daţi avutul vostru săracilor, necredincioşi, căci nu zăboviţi cu gândul la Cel ce-a suferit pentru voi. Sunteţi câini, fermecători, încUnători de idoli şi iubiţi pe cel oe poană minciuna în ochi şi pe buze, se încălzi Tofan şi obrazul lui sbârcit se roşi de ameninţări.

Iar bătrâna şi Andrei, cu capetele plecate, cu

o închipuită părere de rău, murmurau: „Aşa el” „A?* Doamnei” „Ai milă de noii” Şi Cristina, văzându-i acum prin zăbralnicid negrii al moralei, se îngrozea de câta decădere fusese în stare propriu-i trup şi propriul

QE Muzeul Digital al Romanului Românea
iwHi&ansilvania.ro/iTidrrl933-1947 1AVLL VI111JALA

său suflet. Începu să repete maşinahccşte cuvintele predica toruh.il, impar tăşindu-se de teamă şt de aceeaşi bucurie comuna de a-şi desval ui pilca tele unid altuia, lăsând să cadă de pe ea şi ultima podoabă.

După ce înşiră pedepsele şi-i făcu sa-şi recunoască firile rele, Tofan începu să spere şi cu laudele Lui se ridicară din ţărână şi. privirile celorlalţi:

— Mântuirea sta în îndreptare, spunea. Lumina Deşteptării trebuie să ne găsească pe toţi în curăţenie şi pace. Căci ce va ifi a doua venire a Lui? Auziţi oe spune unul din Fraţii Săi: „Fericiţi cei cel fitc poruncile, ca să fie stăpânirea lor peste lenniid vieţii şi pe porţi să intre în cetate". Cercetaţr-vă şi învingeţi- va, o fraţi şi surori, pentru a-I ieşi în cale. Căci viaţa noastră scurtă nu-i decât poteca spre El: oare nu se cade să urmăm curajoşi judecata şi să nu cădem pradă pa dinelor?

Tu, Cristino. se adresă el fetei, doce nu părăseşti hainele vieţii tale din trecut şi nu îmbraci hlamida albă a credinţei?

— Mă voiu pocăi, promise Cristina privindu-l ţintă şi în clipa aceea şi-ar fi dat viaţa să-şi tic fâgă4 duîalu. La Castel. Braia o deprinsese cu minunile sfinţilor şi poveşti despre duhurile celor înecaţi, adăugând chiar că cei păcătoşi care nu se putea imitarea pe corabia Sfântului Ioana, rămânând să rătăcească pe ţărm, dar se ferise să-i pomenească vreodată can erau faptele lor şi de morala Fiului Omului. Ori noua credinţă, găsită la ferma bunicilor ei, era clădită tocmai pe o morală aspră şi neîndurătoare, tot atât de străină de bunul şi simplul lisus ca şi superstiţiile castelanei. Cu voinţa unui uragan, Cristian spui berii trecutul, târând însă cu sine, fără a-şi da seama, toate f>odoabele, parf umorile şi clipele de fericire din Lazul ara a le simţi în d or în ţa-i vijelioasă de-a ajunge la capătul zării şi totuşi tul burând-o prin prezenţa lor, măcinându-i viaţa...

În ochi mi i se mai oglindea albastrul legănător al mării sau pacea plină de viaje

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

n nopţii, ci sumbrele gânduri iile păcatelor şi remuş- cării, biciuită mereu de crudele predici.

— Să nu te temi de hoţi! zise Andrei la culcare.

— N'aveni boţi pe aici, întări Zenalda Tofan. Puştile pe care le vezi rezemate de zid sunt pentru comitagii.

(ară şi nu putu dorm», de astă dată ebucîumându-se şi gândindu-se la mântuirea sa. Cutn se va înfăţişa fci fala Tronului când va suna ceasul învierii? Îşi amintea frânturi din viaţa de la Castel şi „Comandorul", de în- delein icirile CUM oscii iii or, de desfrâul în care trăise. „Se distrase" cu toţi străinii şi în urmă cu Şandru, care nu se codise mult să pocnească un biet marinar pentru a-î câştiga prietenia, de-a o îndemna să fure* de a-şi bate joc de tatăl ei. Cât îl admirase. Era un diavol şi sufletul i-erti sortit chinului celui veşnic. Nu putea face nimic pentru el, nici pentru Hemcea, care la o oră atât de târzie, încheia de obiceiu socotelile şi punea în fişicuri banii curtezanelor.

bacă Tolănii strigau că duc o viaţa plină de păcate, atunci trecutul ei, nu fusese trăit într'o prăpastie cu clocot de aur şi pucioasă aprinsă, unde fiecare zdrobea în disperare capul celuilalt, făcându-şi drum cu ochii închişi, blestemând, spre barca plăcerilor?

Gânduri le-t alergau, se învălmăşeau şi buzele-i murmurau rugăciuni cldnuite – poate repeta fără a-şi da scama vechile descântece ale Braci – ca într'un \ds groaznic, unde arzândele ape ale Iadului, te fac să te cutremuri şi să plângi.

A doua zi dimineaţă, Tofan o luă să-i arate ferma, în vreme ce Andrei era ocupat cu adăpatul bivoliţei şt celor doi cai pe care-i aveau. Vântul încetase, puţin după răsărit şi sclipirile iuţi făceau să tremure rouă îngheţată de pe ierburi.

Trecând pe lângă grajd, bivoliţa neagră şi grasă, tşi întinse plin de noroîu, mugind potolit. Pasările cotcodăceau voioase şi porniseră să caute gâze prin bundeni, dar nu se depărtau prea

mult de casă, părând ca ce tem să nu se rătăcească şi tainicul stăpân

li sl Li Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^ÍGCI trans'lvania'ro/mdrr1933'1947

al veşniciei să nu Ic smulgă spre ci. Şi era ceva mişcător în mâna aceasta de oameni şi fiinţe negrâi toane, flori şi pomi domesticiţi, care trăiau împreună, se ajutau şi n'ar fi putut vieţui unii fără alţii.

O treime din fermă era plină de aracii strâmbi ţ>c care se urcau viţele cu frunza rară. Dar adevărata slăbiciune a bătrânului păreau a fi piersicii. Cu toate că mureau foarte de tineri din cauza uscăciunii pământului, îşi scoteau cheltuiala ptiu fructele lor mari şi cărnoase. Cercau în scJdmb să-i îngrijeşti cu multă migală, ca pe nişte fiinţe cu viaţă puţină şi primejduită chiar şL de cea mai uşoara pala fierb bile sullând dinspre Bulgaria. Coşava – Vântul Negru – îi usca pe capete, iar restul anului se îmbolnăveau foarte uşor; mulţi aveau frunzele umflate, durei te, şi crengile sub- ' ţiri înveninate de firişoare roşii, ridicate parcă din pământ.

Tofan îi explică cum trebuiesc stârpiţi lăstarii apropiat de rădăcină, cum se strâng cu grije frunzele bolnave, cum se dibucsc rosăturile jCurmeeloL[1] ce-i rin legaţi de araci.

— îmi vei ajuta să le presar mraniţă la rădăcină, hotărî el. Ar trebui să-ţi scliimbi îmbrăcămintea. Du-te şi cerc mătuşe-tet o rochie veche.

Cristina se întoarse după câteva clipe cu o rochie aspră de cânepă şi cu părul bogat, ascuns sub o basma decolorată. În picioarele goale avea ga len fii grosolani ai Zenaidei Tofan.

— Bun, murmura bătrânul, privind-o mulţumii. Când vom termina, îi vom *ăpa la rădăcină unde nu poate pătrunde plugul cu un cal.

Aducea gunoiul de foarte departe, căci pământul secetos trebuia îngrăşat mereu şi tezcciil celor trei vite, de-abea ajungea pentru foc. Platforma fermentase şi era acum aproape neagră: trecut prin sită, deveni un pământ bun şi gras pe care Tofan îl drămuia cu economie, ca aurul. II cărară cu lopata la fiocare piersic, Apoi

©apară în jur farfuria, fărâmiţând bolovanii prea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

asprii. Când Gristinu văzu cu fermierul nu ezită să fră* mante coaja cu degetele-i uscate, tăcu la fel, şi nu se lăsa până ce pământul împietrit, învăluit de nenumăratele rădăcini ale pirului, nu deveni mătăsos şi al'ânat ca cel din grădini.

Munciră astfel până la amiază, când mă (uşă-sa ii chemă la masa întinsă pe ceardac. Cu sapa pe umăr, Ci LStina numără din ochi piersicii şi constată că rotunjise lingură douăzeci de farfurii. Privirea umbrita de noptile pierdute cu propriile-i gânduri şi stropii de sudoare ce se amestecau cu ţărâna de pe faţă, o făceau să urate cu totul altfel decât fosta patroană a ..Comandorului*. Simţise cum îi înţepenesc toate oasele. însă muncise dârză şt cu un fel do pornire înflăcărată de a se îndrepta, ispăşindu-şi păcatele. ..Voîu munci de trei on cât oamenii aceştia" gândi ..fiindcă sunt de trei ori mai păcătoasă**. Când Andrei, aşezând u-se la masa^ binevoi să-i zâmbească pentru prima oară, lovind-o cu palma grea peste umăr, de-abea-î zări. Se simţea atât de râu. că peste câteva clipe ar fi căzut la pământ.

— 'Poţi oamenii cinstiţi, muncesc! zise bătrâna cu subînţeles împărţind borşul cu agrişe.

— E un argat destoinic. *dumî Tofan. Vom face treabă bună! Apoi adaogă sunând în zeama roşiatecă. – Sj>cr că nu-ţi parc rău că te-ai ho ţărit să rămâi la noi...

— Sunt mulţumită, şopti Cristina, cu toate ca, Doamne, îi venea să ţipe de disperare.

— Cred că aveai multe prietene.- şi prieteni în oraş, zise Andrei pe un ton aproape ofensator. Ţi-o fi venind greu acum.

— O nu, roşi fata simţind că toţi ii pândesc răspunsul. Aş vrea să rămân totdeauna în Caraomer. A* costa a fost visul meu de mică...

Şi plecă fruntea îngheţată, amintindu-şi că numai lui Şandrn îi mărturisise dorinţa ei, în timp

ce o asculta rezemat de pervazul unei ferestre putrede din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
I^^Şgnsilvan'ia.ro/mdrrl933-1947

Castei. Era atâta tăcere şi atâta liniate în prima lor întâlnire din Lazul, de parca sufletele arnandoura s'ar fi pogorît în desişurile nusterioase; Căută să-şi înăbuşe aceste gânduri şt ridicând capul, u privi cu un adânc dor de îndreptare.

— Am fost o desfrânată! Vreau de-acum să nu mai greşesc şi voiu căuta să ajut şi pe alţii să se mântui«« Pot să mă rog şi pentru..» cineva din Tomid?

— Ne rugăm numai pentru cei care-o merită. lăe altfel vorbele's rostite în deşert, daca ei nn-şi dau singuri seama de păcate le lor! răspunse tăios Zenaida Tofan, vrând să-i alunge pană şi amintirea foştilor cu- noscuţî, iar Cristitia o privi cu admiraţie, dar şi cu o teama care îi spunea că n'o va Iubi niciodată, cum o iubise pe Bniia, castelana.

Zilele treceau una după alta fără nicio ştire de La Hemcea. Venea sfârşitul hu August şi bieţii muncitori rurali fără lucru, ce poposeau o noapte în podul grajdului, aprindeau un loc mare dimineaţa să se încălzească, iar ziua soarele se apropia îngreuiat de pământ, arzând mai mocnit şi nifii pusuetor ca înainte.

Tofati începu să-î predea ceva istorie şi ştiinţe naturale, pe lângă comentarea pasagiilor profetice din biblie de fiecare scară, însă Cristina, care n'apucase să termine nici cele patru clase ale şconlei din Anadol- cliioi, nu pricepea mare luciu. Prefera să se roage tot timpul şi să se cufunde cu ochii închişi în această împânzire de superstiţii logice şi remuşcări, fugind de ispitele şi amintirea

Muzeul Digital al Romanului Românesc

trecutului, iar bătrânul îi respecta smerenia stearpă, cristalizarea într’o dogmă lipsită de temelia vieţii şi a morţii şi se bucata cu câtă rAvnă coboară spre umilinţa celor ce vor moşteni împărăţia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rmdrr1933-1947

De-ahea aşteptau .foia, când se urcau cu toţii în căruţa lăsând ferma goalii în mijlocul câmpului, îndrcp- 1ânr Iu-se spre Garai nuer, unde se afla localul comunităţii. Adunarea părea foarte pioasă şi arăta îndoliată în goliciunea pereţilor şi apriga dorinţă de puritate a sul lelelor sembăde. îşî spuneau imul altuia „frate" şi „sorft". cănUni psalmi şi interpretau rn rândul pasagii din biblie. Mal ţoale pvedicele aveau acelaş continui: îşî recunoşteau păcatele* deplângând starea omenirii întregi, îndemnau pentru limpezirea sufletnhra. pentru ca a doua venire să-i găreascu albi ca neaua. Sfârşitul lumii va li în anul 2(100 preziceau ei şi răgazul acordat tuturor pentru pocăinţă e foarte scurt. Iscodeau viitorul, răstălmăceau rândurile biblice.

Citirea ,Apocalîp-ului înălţa deasupra-Ic fantomatica pluta a vieţii ce trebuia să se cufunde curând cu trupuri şi averi, iar luni a lor urma să se inşirue cuminte de-a dreapta şi stânga Tatălui, găsindu-şi limanul mult visat.

Cristina primi ca adevărate aceste predici, numai ca morala lor n'o inai încânta ca poveştile cu Sfinţi pescarilor din l>azul. ci o chinuiau împingând-o biciuitul' către o himrnă nona şt străină. Işt dădea ¿cama de prăpastia ce se căsca în urmă-i – înfiorătoarea dâră a paşilor ei îngreuiat! de păcate – şi credea că e destul să întoarcă capul. p?ntrii a se rostogoli în basnă. Frica de-a nu regreta traiul din Constanţa, o pândea* o făcea să tie alte din vis ne, imptn ându-*i voinţa. Dar încet, încet, zbuciumul se pierdu într'o linişte la Ici de searbădă ca a celorlalţi, o împietrire a gândului cu şi a trupului, care-î amuţi privirea ca tuturora. Ceasurile de veghe şi rugăciune, atât de monotone faţă de odihna de la Castel sau veghile dela „Comandorul", se împleteau cu numea

aspră şi cu un Jiel de tăcere, teribilă şi îngheţată, ce trebuie să fi domnit peste apele potopului atunci când înecase în adâncuri ciudăţcnile ponoare lor, a valurilor, a pietre-

Ip, Muzeul Digital al Romanului Românesc
Y^C^y4e(^Wransrivania.ro/m(^rri933-1947 PAVEL CHIHA1A

lor şi îi cerace face diversitatea naturii şi sufletului omenesc. % .

Pentru Şanduu nu mai avea decât o mila fără mar* ginii se gândea la el fără teama că ar fi putut-o îndepărta de poteca aleasă. Poate-ar li dorit mimai su-l aibă aproape şi să *ncerce a-i deschide ochii* tot atât de binevoitoare ca fală de orice frate de nenorocire, JIU mai mult«

Lucra pe ţarină cot Ia cot cu Andrei şi se simţea bine ocrotită de spinarea lui lata, de cugetul lui drept« II privea cu ala ia admiraţie, că Tolănii, precum şi flăcăul, crezură că e iubire ©crace în realitate era umilinţă, iar ascultarea şi blândeţea nefericitei prinţese din Lazul, drept o supunere deplină.

Spre sfârşitul lui August era ziua ei de naştere şi mâlu^a-sa -— aminiindu-şi de timpurile când alergase la ferma cumnatăsei, pentru a •ajuta Crişttnei să vină pe hune şi de lacră mile Gla firet ce-şi ştia bă rbatul hoinărind prin Constanţa în căutarea unei ocazii pentru pudurile însufleţite de nu răgii ale Africci – ii făcu nn (ort cu sâmburi de migdali, din propria livadă. 11 ţinu ascuns până scara, ruşinată de-atata deşertăciune şi după cină, îl scoase din bufet şi-l puse sub lampa cea mare din mijlocul casei. fn cinstea-i cântară câteva imnuri religioase, pe care Cristina le ascultă cu privirea plecată« După masă, Tofan tuşi uşor şi ridicându-se în picioare, vorbi:

•— Văd că eşti pe calea cea bună, fata mea, Mulţumim celui A-tot-Puternic, că te-a întărit, să te poţi sn.ulgc din ghiarele pierzării şi să te întorci la ferma biuneiîlor tâi, stăpâni de-aţâţi a uni pe aceste pământuri. Tot El a vrut ca taică-

tău să nu fie de faţă de ziua ta şi să rătăcească ros de patimi pe meleaguri străuic, unde te-a purtat atâţia ani, împotriva voiniii noastre«., ♦

Bătrâna îi aruncă o privire dezaprobatoare, insă nu se depărta cu gândul de omul al cărui nume era aproape un păcat eă-l rosteşti în casa lor:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

BLOCADA

— Ce j'ost mai arc sn-i' ascundem greşelile, acum când toţi ne-ain convins cât a mâniat pe Domnul prin, purtarea sa? Cu toate că noi ne ferim să-l pomenim, El tot îl va judeca, căci vede pretutindeni, Felul cmn şi-a îndeplinit datoriile părinteşti faţă de tine îl înlătura pentru a doua oară din ochii noştrii^ Prima oara când l-am plâns ca un mort – pe-atunci ea şi mătuşe-ta nu eram lua ţi – a fost când a apucat-o pe drumul pierzaniei, spre Constanţa, Acum sil nu inai vorbim, bine cil totul a trecut! De azi inamic eşti'ca fiica noastră, până în ziua când noi vom odihni în ţărână. După aceea tot ce vezi va fi al Iau, Andrei a muncit cu folos, ne-a ascultat, aşa că pe ci va trebui să-l urmezi. Daca vrei să ne asculţi, ia-l d*' bărbat şi trăiţi împreună. De mult doream să fii a lui şi când am primit scrisoarea, în cave era vorba de ruşinea noastră, pe el l-am trimes să te aducă, deşi ardeam de nerăbdare să te văd. Domnul a vrut ca, prin pocăinţă, su-t meriţi, Nu pleca capul! Trebui© un bărbat care să ducii mai departe ceeace am început nor. \ ia ţa va fi mai uşoară pe locurile noastre; se vor croi drumuri de fier şi şanţuri de irigaţie în mijlocul lahalelor pentru grădini, ceeace noi. nu cred să mai apucăm. Kăzboitil se va sfârşi curând. Poale vei reuşi să vă intindeţi cu viţa şi pomii şi să creşteţi mai multe vite ca noi. Pământul are nevoie de braţele voastre! îşi termină Toţan discursul,

— Da, spuse Cristian încet. Ne vom îngriji să

mărim cât mai mult ferma.

Era plină de o recunoştinţă dureroasă, ca o iubire tieinipărtăşită, prea de suprafaţă pentru a fi împlinită cu cealaltă fiinţa a ci. pentru oamenii din jurul me*ei care-o făcuseră să vadă lucrurile în adevărata lumina. Sentimentul de singurătate fu totuşi atât de puternic, că simţi nevoia sa se ridice sub privirile lor uimite şi să oe'ndrepte spre ceardac.

Asfinţea ŞL piersicii işi clătinau domol coroanele umbrite, iar frunzele viei se scuturau mărunt de

btransilvania.ro/mdrrA933-194r

ace-aş boare mereu treaza. Cerul îndepărtat pieri, apoi răsârilă stelele şi cu cât sclipeau mat puternic ŞL mai nostalgic, tenebrele cufundau lumea în besmă.

Pe-aproape trecu pasul cunoscut al lui Andrei, lăsând în urmă miros de hamuri şi de putere nemăsurată. Mersul lui firesc se d«osel>ea atât de mersul ţeapăn şi fioros al lui Şandru, încât nevoia de ajutorul acestuia, simţită câteva clipe înainte, putu li alungată. Cat fusese alaiuri de aventurier nu-şi dăduse seama cuin îşi laie drum prin viaţă, fără grije de Dumnezeu sau de alte casnc ceteşti; Ue-abea acum putea să-t judece şi să se refugieze – vai, cu mintea numai – Lingă silueta cinstită a celui ce se depărta; Andrei nu i-ar fi cerut niciodată să litre spre a-l ajuta;. I se cuvenea să pătrundă pe poarta fericirii şi sa fie iubit.

— Aş dori sa trăim împreună, işi repetă cu ociiii închişi. Pentru el vuiu li din nou, alta.

Hotărîrâ să facă nunta cât mai grabnic, însă un eveniment cu totul neprevăzut amână ceremonia. Intru seară, cu câteva zile înaintea nunţii. Cristkia Lc>i la câmp, să culeagă rapiţa sălbatecă şi buruienile ce împânziseră lanul de lucerna. Era o mutică obositoare, căci trebuia să smulgă fir cu fir plantele ţepoase şi ele se răsbunau, o bicudau, ii tăiau degetele. Palmele o usturau, totuşi se încăpăţâna să plivească înainte: aduna un makiár ima re în mâna stângă şid răsturna la marginea lanului.

Nici nu simii când coborî noaptea. Frigul ii strânse umerii şi de-odată rşi dădu seama de întunericul greu, fără lună, carc-t ascunse ferma şi vârful copacilor. Numai focul de stnh, aprins ca în fiecare seară de Amhei pentru a alunga ţânţarii, desgolca ki răstimpuri colţul bolovănos al

btransilvania.ro/mdrrA933-194r

casei, aruncând rotogoale tulburi de fum în întunecime.

De-a bea acum îşi aminti că îndârijta cu buruienile, uitase de inâllişe-sa, care-o strigase la masă. Dar ce cale, afară de truda robitoare, are cineva urmărit de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

propria-i mântuire, ce orbire sa uite spaima şi grozava otrăvii a re muşc arii ?

Gemând de durere adună toate maldărele de rapiţă, până ridică o căpiţa cu miros pătrunzător de verdeaţă strivită, apoi trecu pe sub sârma cu care era împrejmuită ferma, se teri de spinii glădiţei şi sărind prin această perdea de protecţie, pătrunse pe cărarea dintre viţe. Noaptea domnea pretutindeni şi numai greeri ţârâiau înăbuşit la rădăcina buruienilor. O broască ţestoasă ii tăie gânditoare calea, apoi o apucă cu la- bclc-'i solzoase printre aracii viei.

Crtstina merse mai cu băgare de seamă, să nu se împiedece de uneltele lăsate vraişte pe lângă casâ^ apoi, ajunsă aproape de foc, tresări deodată şi râ- n;a?c iu mijlocul cărării, ascuţindu-şi auzul. J se păru că de pe ceardac prinde un glas cunoscut, re vorbea foarte politicos, cu o răceală cunoscută parcă, în care tremura totodată o violenţă stăpânită şi o siguranţă sfidătoare, precum şi vocea ascuţită, de bătrâna, a Zeu a idei 'foiau. Dela distanţă nu putea să-şi dea seama de ce c vorba. E>eshişi spinarea lată a lui Andreii ce răscolea tăciunii lângă foc şi frângea s(uliul cu un pâriit sec. Un miros acru de Cum, care te urmăreşte pretutindeni în Dobrogea, venea până la ea. Cine sosise la o oră atât de târzie şi nu plecase incă? N'ar fi fost mat bine să se ascundă – aşa plină de ţărână cum era – pânăce st răii viii va binevoi să-şi ia rămas bun? Poate era unul din agenţii savdtari sau vreun perceptor prins de noapte pe drum. N'auzi insă freamăt de cal. ceeace însemna că omul venise pentru vreme mai îndelungată.

Ocoli luată casa, prin arătură, şi se apropie tăcută de Xîuh'ci. Când îl atinse, tresări. Fata duse degetul la gură:

-— E vreun drumeţ?

- – Nu, răspunse Andrei dând din umeri. Caută de jucru. Nu prea îmi place cum e îmbrăcat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mult a haimana caic şi-a pierdut rostul pe la oraş din cauza războiului.

Tăcu câtva timp şi după'ce vocile de pe ceardac încetară, adaogă, fiângând cu un fel AIC pornire, uscatul snop de stuh pe genunchiul

— La noi va trebui să facă ceeaoc i se spune.. Dacă nu... poate să plece înapoi, la oraş.

— Mă duc să mă culc, sunt foarte ostenită, şopti Cristina.

— Ai terminat plivitul? o întrebă încruntat Andrei, dar în gta? i se simţea o tainică mulţumire că Pata se retrage din faţa străinului,

Ea intră prin spatele casei. În bucătărie sui'sura pe plită o oală mare cu fiertură. Mânca în grabă puţina stevie opărită, cu iaurt de bivoliţă, apoi intră în iatac şi trăgându-şi pătura până la gât, adonpî îndată.

A doua zî, în vreme ce suia butoaiele în căruţă ca sii aducă apă dela pompa mecanică din Caraomer, Andrei ocăra caii, ursuz.

— L-au angajat! Lc-ain spus c*au să se căinsefd Auzi cu ce i-a câştigat: ,,În viaţa mea iVam arat un metru patrat, dar am să caut să vă răsplătesc încrederea!" Astea simt vorbe de orăşan şiret. O sâ-l vedem noi, mai târziu!

Cristina pornea din nou spre ţarină. Se înapore tocmai la prânz, când soarele «căpătase de straja cerului. Andrei întârziase în târg şi când o văzu, bătraia îi făcu semn pe tăcute, şoptiudu-i:

— Noul nostru argat aşteaptă la masă. Desfă-ţi parul şi pune-11 rochia cu cane-a i venit.

— Nu, zise Cristina. Mă voiu duce aşa.

Aşteptă pânăcc Zenaida Tofian ii puse castronul pe tava şi pâinea alături,

— Mâncaţi înainte, o îndemnă. Mă duc sa-l caut pe unchiu-tău printre piersici!

Era cu faţa plină de praf şi cu rochia aspră, de

cânepă, dar puţin îi pasa ce impresie va face noului

venii, cu care arma să trăiască sub acelaş acoperiş, în pinii aceleaşi mese. Împinse uşa cu piciorul, apoi ridici» ochii spre cel care-o aştepta în tăcere, prevenit de sg* idolul paşilor ei şl rămase nemişcată ca înmărmurită.

Pe locui unde Tol'ati citea de obieciu bibha, se odihneau nmm o pereche de pantofi rupţi, purtând încă ceva din eleganţa pielei de antilopă. Nu-şi putu iua ocîui dela ei şi rămăsese fără glas, deşi simţea că lickdic sa se apropie şi să aşeze castronul aburind în f&ţa noiduV venit.

Şandru o fixase cu o căutătură ascuţită, pe juma** tuto batjocoritoare, sigur ca totdeauna de victima sa, simţind lui fel de plăcere să sguste toată groaza şi tulburarea acestei clipe. Rămăsese acelaş cavaler recej aproape ţeapăn, cu toată haina prăfuita de colbul ţini murilor şt cravata, atât de roasă şi pătată, îno- data fără grijc„ Dormise cu siguranţă pe câmp, în preajma Constanţei, şi n'avea un ban.

Se duse la o a liniştit, ca şi cum s'ar fi despărţit de câteva cline şi-i luă blând castronul din mână, fără a o lihera de privirea-i pătrunzătoare, care-i porcncea să se stăpânească şi să-l asculte.

— Nu sufli nimic! şopti, apropilndu-şi fruntea Largă de părul strălucitor al Cristinei. – Ala urmăresc jandarmii şi nn găsesc de lucru. Din Constanţa am şters-o câci mă înghesuiseră prea inulţi copoi... aici am dat de a iţi diavoli. Bineînţeles vom sta până mâ se pierde urma, pe urmă te iau şi pe tine în Constanţa. Numai să-ţi ţit gura, auzi? Văd c'o duci destul de prost însă rabdă şi tu câtva timp...

Adevărul era că războiul se terminase la 23 August şi blocada luase sfârşit pentru toate porturile Mării Negre. Bariera de nepătruns a Bosforului fusese ridicată, tunurile retrase în

interior, plasele submarinelor târîte la ţărm, cu huruit cutremurător de fiare. Marea Neagră revenea la viaţă ca. un .uriaş de pe care ea ridicase un blestem, începea să respire*, circulaţia cu

Mcditeraua fu reluată şi mărfurile ce putrezeau de ani de zile prin porturi,, înghiţite intru clipa de hidra însetată, fără margini. Oamenii începură să răsară '-â furnicile pe litoral, la început fără încredere, apoi tot mai inghesuiţi, făcând semne celor ascunşi kică Srin orăşelele moarte de provincie. Veniră şi marinari în ţări îndepărtate, cu uniforme de ştofă veritabilă, cu arme noi, cu graiuri uitate de tomită ni, cu îndrăzneala celor ce-au depăşit nivelul modern al vechii lunii, într'un dinamism fascinant, sgomotos .generos. Apăru drapelul înstelat al Stal clor Vuite. Şandru vedea pe yankei trecând pe lângă zăbrelele caselor de toleranţă unde stătea ascuns, şi nădejdi uoi începură oă-l chinuie. Işi imagina traiul şi destinele fiecărui necunoscut, rudele, prietenii şi încântările traiului de peste ocean. Viata îi apărea plină de strălucire. tăiată prin mulţimile de oameni curajoşi, unde poate apare neprevăzutul, aventura. Atâţia oameni de afaceri la pândă, atâtea societari, oglinzi, ziarişti, femei scumpe, baruri înţesate cu ori ies trânti în frac, nu cu uu biet plan şi un muzicant ramolit care face şi pe cltelnenil»

Dar era hărţuit de politie, J'ără un leu şi vapoarele veneau, descurcau ajutoarele pentru refacere şi pic ca LI... plecau prea rcjscde.

Numai fata cambiizierukiî i-ar fi putut face rost de bani, fără a Ic cunoaşte desigur destinaţia. hi torul unei nopţi, se strecurase până la Castel, aflase dela Braia noua-i locuinţă şi călătorise o bucată de drum cu un camion militar. Dela Caraomer o luase pe jos. Aşa se explica halul de mizerie în carc se afla.

La început Crierii ui fu îngrozită de prezenţa lui şi numai o voinţă ide fier o împiedeca să no ta la fugă peste câmpuri. Nu dorise atât de arzător să-I întâlnească şi ea-i descliidă ochii? Trebuia să mulţiuneaacâ Celui care în nesfârşita-Î bunătate îl

trimesese a- proape de ea. .....

Muzeul Digital al Românului Românesc
jil/^tOansilvaniaro/mdrm/933-1947

Dupăd Spalmna cu care-l primise, după aluziile 1 acute de bătrâne cu privire la nunta lui Andrei. Şacid ru cam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

înţelese cum stau lucrurile Ia fermă şi ce rol i-au. re* zcryat oamenii aceştia posaci, Cristinei, N'avea însă uiciuii motiv să se împotrivească lor înainte de a-şi fi îndeplinit scopul, rămânea de văzut cum. În acecaş măsură în care Cristina urmărea eă l convertească la nona credinţă, el căuta, foarte prudent s'o recucerească, pentru a-i smulge banii de care avea atâta trebuinţă. Va ştii cum să se descurce – bătrânii păreau că au ceva economii. Pună în America trebuiau parale multe, o groaza de bani.

Până una. alta, trebui să iasă la câmp înainte de răsăritul soarelui, să cosească nutreţul vitelor, să are miriştea, să lege pomii pentru iarnă. Departe de-a se acomoda atât de grabnic ca Cristuia, felul acesta de viaţă părea că-l plictiseşte de moarte, îl face să prefere trândăvia din timpul războiului în vechiul cartier. Pândea clipa când era singur, ca să se tolănească îcitre ierburi şi să privească cu un fel de dispreţ tăios cerul gol pe care se alungau nuri ştersv simţind cu fiecare svâcnet neliniştitor al sângelui, viaţa irosită zadar.

Alteori trebuia sa muncească din greu col la cot cu fosta-i amantă şi cu Andrei, se scutur» mereu de praf cu o îndărătnicie furioasă – el care avu e»e în Tomis gesturi foarte reţinute – şi arunca primul sapa, dornic de odihnă. Cu toate că, atunci când îşi scotea cămaşa să ae spele, muşchii i se vedeau ca nişte coarde de oţel sub pielea albă. împlinea lucrul mai mult în silă. Dimineaţa era un chin pzkiăce Cristina reuşea să-l trezească, pentru a-l scuti de observaţiile jignitoare ale lui Andrei.

Pară speranţa plecării, n'ar fi săpat nici doi paşi; corvoada cea mai respingătoare pe un vapor i &ar fi părut de-o mic de ori mai plăcută lângă maşinile duduind în drum spre statuia Libertăţii, decât aici unde cerurile erau atât de întinse, că i se includeau iu faţă.

Andrei nu-l prea avea la inimă. De-abea vorbea

cu păgânul ce mi rostise niciodată numele Domnului şi

care lua peste picior toate credinţele;, muncile şi viaţa lor.

Într\> zi pe când secerau toţi trei şi Şandru rămăsese mult în urmă, sufhhid ostenit în chiupul cu apă, cu o adevăratei expresie de suferinţă pe iaţâ, Cristina simţi că Andrei se ridică de mijloc şi priveşte înapoia lor.

— Nu ştiu dece-i atât de greu să se'nvctc cu câmpul, şopti, ariltându-l dhi cap. – Câteodată-mi vine fiă-i spui să lase secerea jos, să n*o mai legene tu silă. Ai crede că-l apasă ceva pe suflet, dur nu scoate un cuvinţel. Nu-ţi dai scama ee-ar putea fi?

'— Nu, minţi Cristina. II cunosc ca şi tine, de câteva zile...

Se simţi ruşinată, contemplând silueta omului din urmă. Suferea sincer că Şandru nu se schimbase câtuşi de puţin cu toată munca şi predícele diit mijlocul lor. Primea cu aceeaş nepăsare orice idee morală sau cu acelaş zâmbet dispreţuitor cu care judeca oamenii slabi, lipsiţi de puterea de-a i se împotrivi. EI era viaţa puternică, viaţa prezentă, fără gânduri şi fără istorie, trecut şi locuri geamăne sufletului. Entuziasmul dela 'nceput al Cristinei, când nădăjduise să salveze un semen dela prăbuşire se risipise în faţa acestei existenţe în care prezentul era prea tiranic ca să lase loc unor alte constrângeri, morale sau sufleteşti, şi simţea că dorinţa de a-l face să-î împărtăşească eternitatea lentă a propriei vieţi, împletite cu trecutul ruinelor din Lazul şi cu viitorul aceloraşi coline populate de umbre, se precizează într'un sbucium mai chinuitor decât glasul datoriei: iubirea. începuse să-l iubească din nou fără să-şi dea seama, cu o groază carc-o oprea sâ-l privească în ochi ,când îl vedea şi să-t vorbească eu un tremur

plin de suferinţă.

Andrei îi surprinse stânjenirea, . cam supărătoare pentru un viitor soţ şi mtr una dia dimineţi, când Cristina se ducea spre grajd să-şi trezească protejatul, el Ü tăie drumul şi-i spuse fără so privească;

— Nu-i nevoie. Mă tkic eu să-l trezesc!

Lîī masă făcea glume greoaie, înţelese – ceeace era mai grav până şi de bătrâni – batjocorind apucaturi le unor venetici care, „n'au capul la lucru'*.

Altădată Şandru ara printre piersici cu plugul de un caL Cristina se odihnea ţesând pe terasă şi-l privea cum apasă coarnele fierului, spulberând bulgări pâe- troşi, tăind pirul a! bici os şi rădăcinile lemnoase ale buruienilor ce se'ndesau pretutindeni; pământul trebuia desţelenit pentru ploile do toamnă şi fără mâna omului, stepa ar fi cucerit grabnic micul petec de cultura.

Plugul ajunse printre trunchiurile mai luminate din marginea plantaţiei, insă, în loc să îatoarcă, Cristina-l văzu că opreşte calul, apoi înalţă încet capul din pământ şi se apropie de mirişte, până ajunge cu picioarele în iarba înaltă.

Soarele muribund il scălda intra lumină arămie, ce se închidea roşcată printre piersici, ruginiu du-le frunzele, umbrea arătura de o întunecime vagă, ca primul văl căzut al zilei. De pe terasă, îi vedea trupul ţeapăn ca de o(cI, umerii lăţi în cămaşa de cânepă şi părul netezii, dat cu briantină, pe care vântul îl răsucea nepăsător. La început crezu că urmăreşte din ochi o căruţa de pe şosea, aşa cum. obişnuia sărbătorile, când n'avea de lucru, dar acum nimic nu pata albul stins al drumului şt el continua să înfrunte pieptiş nemărginirea. în lini]) ce calul smulgea câte o gură de buruieni şi o mesteca

leneş.

0 uifiorA şi pe ea adierea recunoscută, care-i. aducea ca şi aventurierului freamătul unui ţărm îndepărtat, a stâncilor şi a sirenelor dela vapoarele ce se mişcă greoi în loc, anunţându-şi cu un nor des de fum, plecarea. Cu inima bătând nebuneşte de teamă, aruncă lucrul şi fugi spre el, înţepându-se în spinii ascuţiţi, culegând cu rochia toţi ciulinii, lovindu-se peste faţă de crenguţele tari ale pomilor. Când îl ajunse, curajul îi pierii încetini pasul şi o prind u-se lângă umărul

hú, căută muta zarea fără hotar a stepei, plinii de suferinţă, ca o prinţesă ce a uitat totul şi caută îngrijorarea asprit a cavalerului ei» Priveau în gol, împietriţi, şi dincolo de partalul de lucerna buruienile tremurau, ca şi cum ar fi vrut sil se desprindă şi să alerge odată cu ¡norii spre zenith, învălmăşiţi în dogoarea insânşerată. Acolo, spre Apus norii groşi de arama se îmbulzeau într'o tăcere solemnă să privegheze asfinţitul.

— Vom avea vânt... mâine, murmură el duşmănos, nemişcat. Sx poimâine... mereu... mereu.

Cristina nu simţea cum umbrele lor se topeau în întunecimea crescândă. Nu 'mai îndrăznea să-t ceară să se roage. Discuţiile cu ei o tulburau, o răpeau din gândirea pe care şi-o închinase îndreptării.

Intenţional. Şandru îi amiatt de-acum încolo mereu „Comandorul" şi de câtcori venea vorba de liemeca, avea o sclipire de cruzime în ochi. Se vedea bine că era hotărît să nu rămână cu mâinîle'n sân când l-o vedea pe cel care-l denunţase. Poale-ar mai fi amânat clipa în care să puie la încercare din nou puterea sa asupra Cristinei, îndemnând-u să caute economiile Tolanilor, dar sosirea neaşteptată a cambii zic ruliu, îl decide ea încerce cu orice risc a obţine banii pentru care făcuse atâta cale.

Hcmcea veni într'o Sâmbătă, trei săptămâni

dela intrarea lui »Şandru la fermă; tânărul şi Cristina culegeau apropiaţi ciordiini de struguri pentru iun negustor din Mangalia. Dela întâlnirea lor din capul plantaţiei mi-şt mai vorbeau şt fata suferea asalturile urnii sbuciton sfâşietor; în ea se dădea lupta între noua învăţătură şi adierea încărcată de aroma trecutului, pe care era imposibil să-l iute atâta timp cât aventurierul rămânea la ferma. Mişcările-i erau harnice şi îndemânatice, dar gândurile îi fugeau tot mai pure îndărăt, tot mut umbrite de ţărmuri cunoscute, ea un torent ce-şi roade izvorul, afnndându-se în întunericul de neocollt al muntelui. Tăia cu cosonil strugurii ILafuzali şi îi culca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

în acelaş imde-i arunca şi Şandru; când mâini ie li se întâlneau din întâmplare. ea şi le retrăgea blând, cu o hoiărîre dureroasă. Se pregătea să culeagă ultimii ciorchini pentru a umple coşul înainte de a-l prinde de toartă. îl auzi pe Şandru murmurând;

— la te uită! Parcă avem oaspeţi...

Orfelina îşi călăuzi privirile după arătătorul Itu sî prin umbrarul jycstriţ, pe care-l tăcea frunzişul cu piatră vânătă, văzu un drumeţ ce înainta şchiopătând spre treptele ceardacului. O clipă de uimire, apoi ist duse ca frântă mâinile la tâmple. Doamne, ce căuta tot trecutul s'o smulgă din viaţa pe care trebuia să şi-o croiască de-acum înainte? Da car fi putut vedea pe Tofant, i-nr fi desluşit la fel de încremeniţi« neputâad Îfî iuta spre noul venit din pricina mirării şi a suferinţei.

1 leni cea se tara spz-e ei. către treptele izbăvitoare. în- tr'un hal de ne descris. Iu ziua de 23 August fusese amnistiat. mai ales în urma rănii dela cap, care I se înrăutăţise de murdărie. Medicul închisorii din Constanţa îl povăţuite 6ă intre cat mai grabnic întrXin spital. să-şi cânte sănătatea, dar auzind că C rişti na e'la fermă, nea vând curajul să deschidă ..Comandorul" fără ca. vându mobila poloneză pentru a face rost de ceva bani, vârî aurul în punga de muşama pe ca re-o purta totdeauna ta gât de pe vremea când era îmbarcat şi porni spre Caraoiner îndrumat de castelană, nu după ce mai privi, plin de emo(ie, Tomisul pe jumătate distrug de tărnăcoape. Era ciudat că nu se dăduseră încă ordine de oprire a dărâmăturilor, deşi blocada încetase şi cartierul fremăta de hune. Primând se încăpăţâna în plan uri le-i fantastice, pe care noile nevoi ale portului modem, părea că le cerc. E adevărat că Hcmcea se simţea cam îmbătrânit. umblând fără roet în oraşul ce începuse 6â se trezească la viaţa, dar

spera ca să-i cu în pe re rochii şi brăţări Crfetinei cu banii de pe mobilă, s'o împace, 8*0 aducă înapoi. Va vedea pe urma cum îşi va procura alte mese şi oglinzi.

*18 L] Muzeul Digital al Romanului Românesc
^yngl/^e^tatransilvania.ro/mdrrl933-1947 P.AVEL CHIHA1A

Vottte va cumpăra 4c cefe moderne, cubiste. pulin cos- Tteitoare. • «

Teama că nuJ vor ajunge banii pentru dorinţele fetei sale, îl făcuse so pornească pe jos în Largul natal, fără să schimbe napoleonii dm sân» Pe drum, rana râu îngrijită, primita în noaptea aceea îngrozitoare, îl îl făcu să cadă de câteva ori în şanţ, cuprins de febră §i de friguri pustietoare.

Hem cea visase să se întoarcă ca. un rege încărcat de prazi 'acum zadarnic privea cu ochit rătăciţi în jur şi se tânguia după tui strop de apă. Credea ca va arăta aloc săi cum se soarbe mărirea din potire preţioase şi''acum se repezea gâfâind în oglinda unui burduf murdar, în vreme ce ţăranul se uita încruntat cum mâinile-i tremurătoare, lasă apa să se prelingă în praful lacom»

$1 când se ţâra spre prispa casei pe care ti o văzuse douăzeci de ani şi care rămăsese necioplită şi aspră în calea vânturilor, cei de sus putură să-i p Lingă tăcut toată mizeria. Era int (''aceeaşi tunică demodată de marinar, cu care fusese arestat în noaptea în cercării de fugă a Smove-i, sfâşiată în lup La cu Baeruban, î nălbită de colbul drumului» Şapca de căpitan, cu cozo-cocul rupt, nu reuşea să-i acopere cârpa însângerată ce-i încingea capul, ca unui chefliu suferind. Pielea i se murdărise în închisoare şi i se vedea şoldul gol de om gras şi bălan, plin de rapăn. Avea o barbă sură şi încâlcită, iar ochii-î lăcrămoşi» păreau lipiţi de ţa* rână drumului» Câteodată arunca o privire tulbure, în care se citea urmele îngrozitorului stigmat omenesc, teama de înjosire, de persecuţii, de suferinţă sau

de moarte, iar obrazul său pustiit şi greutatea cu care căuta în sus, arătau că fostului cambuzier îi fusese dat să ajungă ultimul prag al durerii.

Dădu de Tofan şi de Zenaîda care-i aşteptau apro- piaţi, imbrăcaţL în negrul lor ţărănesc, presimţind că sub înfăţişarea nenorocitului trecător, se asciuide ei» [K] Simţi ochii soră-sei ţintiţi cu atâta groază şi dragoste,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

că se opri întâi încurcat gala, să se întoarcă şi o umbră de zâmbet «necmşiieiit îî Higi împrejurul buzelor

Aşteptase atâta ziua aceasta a revederii biata bătrânii şi acum ii avea Ia doi paşi, ezitând, ŞL inima-i era strânsa de felul .cum îl câştiga înapoi. Luând o hotărâre stângace, llcmcea lăsă bălul să-i cadă la pământ şî fără o şoapta, lăra a murmura măcar un cuvânt, se lăsă Li genunchi şi se târî prin pulbere paiul Ia rochia neagră a Zcnahlci, în care părea c'o zăreşte pe inaicti-sa. Pielea prăfuită i se vedea prin rupturile cămăşii şi pârul îi era plin de ţărână şl de sânge, dar bătrână întinse degetele-l strălucitoare peste umerii hti şt numai chipul rămas în umbră Lse schimonosi de un plânsei tăcut.

Ridică-te! murmură. sinii indii-l cum tremură la atingerea mâinilor ci şi cum ist ascunde hohotind fa(a în poală. – O, cât le-am aşteptat...

Şi în cuvintele acestea ca mir'o adiere timidă a dorinţei îşi mărturisea toată nădejdea §i amărăciunile unei aşteptări de ani de zile, Iară speranţă. Hegreliil în ea fusese atât de puternic că, îmbrăţişându-l. simţea o împlinire a vieţii et şl o mare uşurare, ca după o urmărire primejdioasa care ţine o parte de suflet zăi- logit întunericului.

Tofan simţea înfăptuirea unei taine, dar nu ştia ce să creadă despre cerşetorul gras încă, cu picioarele slabe, ridicol do subţiri. II vor adăposti în orîcc caz, şi-i vor da carne şi unt de bivoliţă să se'ntremeze. Ceilalţi se pur tară după firea lor. Fereastra din podul grajdului se deschise şi Andrei scoase capul înciudai •că va trebui să facă culcuş şi să îngrijească de noul venit. Cunoştea a<lfel de zdrenţăroşi care, după ce-ji bătuseră tinerei ea dîa larg în târg, fără să

semene un grăunte de orz, cerşeau la bătrâneţe, ii ştirbeau şi-şi bateau joc de moştenirea pentru care asudase din greu.

Zenaida Tofan îi strigă să pună apă la încălzit pcti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tm străin şi el indiisc fereastra murmurând şi cârtind. * ii

— Stau atei câteva zile, Fura primele cuvinte ale Im Hemcca, după ce fu sprijinit pană în iatac* Pe urmă ne înapoiem..* plecăm în Consta»:](a* Nu vă îngrijiţi de mine, Cristma o sa-mi poarte de grije. Undc-i fata mea? ,

E în vie. spuse încet Zenaida lofan, fcrxidu-so 5iă-f contrnzică. – O ehem bidala!

Îi strigă di ti spatele casei, însă Crislhta şf Şandru im se arătară*

— O fi la că mp, zise ea* Supraveghează un argat nou. care nu prea se ţine de treabă*

Cei doi o auziseră, cu toate astea rămăseseră după araci şi nu suflau un cuvânt. Venirea tul Heincca o dezorientase cu totul pe fată şi Sandru hotărî să profite de zăpăceala ei şi s'o trimită a-î face rost de bani* înainte ele a-l zări duşmanul lui* Cu viaţa măsurată pe care o duceau era cu neputinţa ca bătrânii să nu îi pus deoparte ceva economii.

Când simţi mâna mângâind u-i umerii, ea tresari şi rămase nemişcata* de parcă ar fi ascultat mai departe strigătele mătuşi-sei* Lui îi era indii crem ca fala CrîsUnei înmărmurise de tui chin nespus, spaima unei căprioare cu ochi de cleştar, cure adulmecă o clipă săgeţile omoxjtoarc. Jl iubea deci..*

— Ne plimbam spre glădiţA, ii propuse* Nn cred ca ai chef să-l vezi pe bătrân.

— E atât de cald, şopti Crinii na aproape plângând* TMJU* desigur vrea să mă ia*.*

Şi se împotrivea încă do rin ţii. irezistibile, ce izvora şi sursura în ea ea o muzică, de-a se întoarce pe Incurile fermeca ie din Lazul iu vechiul traiu, de-a rupe cu o credinţă pe care o simţea indcpărtală. mai pieri- toare ca o zi după care urinează veşnica lumină* Prezenţa lui Kcmcca, ca şi apropierea de Saudrii caro purta până Şl sub cămăşii de cânepă £0'r|a ;ice(1)ke care «a o credea statormcio şi care llu C1.il\loc.u r,ft. manta re fura folos,

Cu (oală deznădejdea ei, înfăţişarea de-acum nu dis- pliiceft aventurierului carc-o găsea schimbata, mai paŭ- maşc ca ia ..Comandorul" unde educaţia trândavă a Braei şt lipsa sbuciuinuhn, făcea din ca o curtezanii prea fericită. \ iaţa de ţară ît rumenise obrajii, palizi odinioară diu pricina dresurilor, părul ii cădea bogat ca 1»fa.-eiida aurie ŞL pânza aspră îi strângea sânii rotunzi. îi hilîora gâtul feciorelnic.

Se plimbară tăcuţi panii la căpătui aleei. pe Málnámul >ápat de curând ce prinsese la suprafaţă o crustă tare, siacojc. Se plecau, udăUtrau. cu mâna xiţele >irâmbc, hunul ce se înălţa subţire din bucătărie, arăta cu Zoiiatda Tola:i pregătea apa pentru noul voiul.

Soarele se'nkmccase de orbitor ŞL acrul vibra de o [¿uimire încinsă, ca de oţel iar toate ierburile se clătinau şî ÜC depărtau nesigure. jXicio adiere nu îmblânzea arciţa primejdioasă. insectele bâzâiau preţui innenì, tfundu-Ic sclipitoare calea, când se-a prindeau de raze.

Ajunseră pe câmp. Iu dreptul unei clăi de lucerna, Sandru îi elibera braţul., simţind că-I cuprinde ŞL pe id o moliciune a păsul oaie. Şi aţâţat de boita gălbue şi întunecată. ca o formă absolutei, cu neputinţa de pătruns. de liniştea cutremurata a .aerului, prin care de- pârtările se perpetuau într'o chemare înşelătoare. dar nicicând împlinită, ¿coase fire c browningul. de care nu i-c despărţea niciodată, şi-i spuse cu o rătăcire «trăire. prix i:id-<> drept în ochi:

— Ştii... am mare chef sa trag la ţintă!

Trebuia nu iramét, o împuşcătură, care sa sfărâme kire ren fere cată a cerului, să le alunge dorinţa ascuţită, Miferinţa cu care ¿c căutau fiinţele lor, dornice de a întoarce laţa dela acest pustiu orbitor către lărîmul de vis oierii al iubirii.

Ci î 'iîna privi supusă browningul, fără să facă o ini?- rarc. Arşiţa ŞL un val năvalnic de dragoste pe care îl credea spulberat de mult, ii ucidea orice tresărire a \ muţii. Dragostea îşi făcea loc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri933-947

tot mai bogată prin zăgazurile înălţate iu calea ei; absenta, lîu Sighiuru <iu făcuse decât 6ă-i adoarmă pornirito-i mărunte din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1933-1947

Lazul şî âîi-i înflăcăreze marea patimă, după cum van Ui 1 mării stinge o paítete pescarilor şi aţâţă rugurile corăbiilor iu (lăcâii: uitase şampania, luminile de fiecare seară, intrigile- dar dragostea-i crescuse nemăsurat sub biata comice a unor deşertăciuni fără însemnătate, în care familia adventiştilor vedea izbăvire'-

Işi dădea scama că tăcerea l-ar putea face să*creadă ca ii este din nou supusă, dcsgofítu de mândrie sau de judecată, şi totuşi, na vea puterea să reziste acestei porniri ce se ridica în ca. it înlănţuia trupul- învăţăturile noii credinţe se prăbuşea'iL cum se prăbuşeşte un dig putred de lemn. când val urde năvălesc vijelioase şi spuinegândc- Dorin [a mult tăinuită îi cutremurară dureros pieptul şl nu putu decât să ofteze adânc, cu pleoapele ca de plumb.

Dela claia do lucerna, până în gardul de sârmă ghimpata a viei, erau câţiva paşi. Şandru măsură din ochi distanţa, apoi, înainte de-a se hotărî să ridice revolverul, ii stranie din nou timărui-

Printre butucii viei se ¿urea pământul cărămiziu, răsturnat în bulgări mari, un pământ ciudat lângă ierburile încăpăţânate ale stepei: arăta urii ca (casta pleşuvă a unui bătrân, iar viţele izbucneau nefiresc pe araci din goliciunea aceasta şî boabele mari se lipeau pline de viaţă pe pământul sterp, uscat.

— Aşteaptă-mă, zise Şandi'u suflând greu şi simţind nevoia să se miste, smulse un bostan mic de jos şi-l înfipse în vârful unui arac.

— Crezi că-l nini erese? adaogă indiferent

— Nu ştiu- şopti ea pălind şi rămase nemişcată, ca şi cum ar fi ţintuit-o ,c ineva pe loc. Aşteptarea ei era atât de dureroasa, .că oricine ar fi încetat jocul acesta, însă Şandru o îmbrăţişa din nou şi cu mâna rămasa liberă. începu să tragă.

— La a treia ¡I dau jos! murmură, închizând un ochiu.

Trase cinci* focuri în şir şi, cu toate că distanţ-r era foarte mică, nu nimeri bostanul. La al cin cel ea gOnte, se opri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mărr1933-1947

— Nu spui nimic?

— Cc sa spun? şopti Crislina, prîvindu~J cu. ochii în* cartaţi de ruşine şi supunere. Atunci» vahd de dorinţă ii Iară atât de aproape de limanuî morţii. că el ii lipi revolverul de pieptul tineresc ce se frământa siîb căina şe:

— Ani să tragi şueră duşmănos.

— Trage, oftă ea de-abea simţit şi apăsându-i mâna, închise ochii ca în pragul unei eliberări. Şi Şandru, aproape că nu se putea împotrivi dorinţei de-a auzi o împuşcătură care să sfărâme legătura blestemată dintre ei.

O sinii i cum ti lunecă încet din mână $i cade pe pământul goi. cu buzele frcinătând de rugăminţi neînţelese. Şandru se întinse alături, sub arşiţa crudă a soarelui.

Aproape de amurg, o trezi:

— Cred că-ţi ¿lat seama ce-aveni de făcut. S'o ştergem cât mai repede, aîtfcl ne pomenim eu jandarmii fa fermă. Taică-tău are obiceiuri proaste.

Şi pentrucă ea nu răspundea, urmă:

— Vezi bine că n’avem un ban. Simbria pe trei săptămâni c un nimic. Va trebui să faci tu rost de ceva...

Nici eu ir am. murmura Cnstina cu o sinceră părere de rău.

— Oamenii bătrâni se strică cu-atâta bănet 1 spuse

Şandru cu’n reies. Daca nu mă’nşel, M camera lor, e un sipet din Făgăraş la care mă tuşa-ta ţine c.a la ochii din cap. Tot nu le trebue lor, şi mai târziu l-am pune Ia loc. .

— Mă duc, oftă Cristian ridicându-se; şi după câţi

va paşi se întoarse în mijlocul cărării. Să ÎMI pitici fără mine, î! rugă. *

Aşteptând-o sa se întoarcă, Şandru aprinse o ţigară. Nici n'o termină, când fata apăru iarăşi printre viţe, mai grabnic decât se-aştepta. Sipetul nu hisese măcar încuiat, aşa că scosese banii cu cea mai marc uşurinţă. Cât despre bătrâni, erau

ocupaţi cu Menirea putuse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.ro/mdrr1933-1947

aa-şi îmbrace fără teamă rochia de mătase deh venire, Sil-şi ia trcnchul şi să-t aducă ŞL lui pantofii de antilopă, îa care ţinea toarte mult, aşa rup ţi cum erau» Cu părul iu cozi, ii stăteau cam ciudat vestmintele orăşeneşti, dar n'avusese timp să se privească mult în oglindă» Trebuiau să ee depărteze grabnic, ca să nu prindă Tofan do veste şi mai ales Andrei, pe care-l auzise tunând şi fulgerând sub fereastra iatacului, împotriva noului venit.

Tăiară câmpul prin ni ¡riste» Tăceai i şi-şi ascult ¡iu paşii biciuind ierburile» Ferma rămânea în urmă ca o pată mai întunecată, în cenuşiul stepei şi se crezură scăpali, când o umbra apăru şchiopătând după clădirea de piatră şi ţopăi spre eî, cu legănată de streang» Începură să alerge dar urmăritorul se (¿nea dârz .şi, în cete din urmă, îndepărtâiidu-se de fermă. Şan-dru rămase pe loc să-i ceară socoteală şi să-i Late pofta de-a le încurca socotelile» Mare îi l'u mirarea când Ifemcea insu-şi se desluşi în întunecime şi ameninţa cu pi nunul.

— Cristina».. gâfâi bătrânul sfârşit de goana —* ea e. nu poţi să mă minţi, tâlharufei V"am văzut de pe ceardac».»

— Mă urmăresc jandarmii, zise Sandi u scurt. Aş avea toate motivele să te omor, cum ai vrut tu să mă impuşii pe Sinova. Să nu crezi c\im uitat. întoarce-te şi nu te mai ţine urlând după noi.

— Am strigat să mă vedeţi, gemu Hemcea domolit» ca şi cum pe neaşteptate şi-ar li adus aminte că omul din faţă are să-i înapoieze vechea datorie. Apoi, pradă unui gând care-î dădu noi forţe, adaogă ridicând .iarăş vocea. Cristiua e ʳfala mea. E datoare să mă ia cu ea, să mă îngrijească...

— N'ai decât, dădu Şandru plictisit din umeri – dacă ţii neapărat să dormi prin pac... Dar ai sa ne mănânci şi nouă capul...

Cu toată cruzimea, nu putu să-l izgonească? poate * unde simţea tulbure, pentru prima oară, că sunt învinşi ţi la voia întâmplării sub cepurile aspre şi cu dorinţele lor rămăseseră neîmplinite» Bătrânul îl însoţi, ţioân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdri1933-1947

du-şi cârpa murdară de pe frunte, cu un rânjet stânjenii* plin de teamă* întâlnirea cu fiica hu Fu tiuita. Pâ) ^ea bucuros c\> vede tot atât de frumoasa, şi alături de ea, prinse mai mult curaj. iXu-i spuse nimic, însă mângâie cu im gest ascuns de recunoştinţă, rochia lungă. de seara, dela Comandorul".

'fol uşi, de multe ori, rămase în urma şi se tara prin pustietăţi, după urmele lor, cu un câine credincios* Se apropia numai seara de ci, când făceau un foc necăjit în bălaia vântului* să se apere de nopţile îngheţate, sau poposeau lângă septurile de veghe, pe la bostane* Gemea mereu. Ziua se văita de arşiţă, noaptea clănţănea din dinţi i\;covngâ».idu-se şi câteodată delira.

O apucaseră spre Aliază-zi, unde salcie se răresc cu lolul şi primejdia era mai mică. Ocoleau şoseaua naţională. ce taîe hi două Dobrogea, de teama jandarmilor călări; singură Cristina se furişa noaptea în bor- deele mărginaşe după hrană*

Şi cu cât coborau spre sud, vegetaţia devenea mai săracă şi partalele însămânţate mai rare, iar apr. subtă în adâncuri Ic lipsea zile întregi. Uneori, rătăciţi iot re •două sate, nu mai găseau drumul şi se înspăimântau de monotonia ierburilor pietroase* a ţarinelor cu bolovani, a ini indciilor misterioase din faţa lor.

Starea bătrânului se'nrăutăţise într'atâta, că în cele •din tirjuâ fură nevoiţi să poposească statornic la bostana Tătarului Ciagatai. Cum ajunseră în pragul bordeiului* 11 om cea căzu jos şi trebui dus pe braţe mânuirii* căci nu mai putea nici să clipească de durere.

Sfârşitul lui Scplemi rie pe fugari ia fel de în- «inUnaţi, ca în ultimele zile petrecute la

Constanţa» lângă pânzele Slovei, când Şandm nu se gândea decât la plecare. Tocmai veneau amândoi de pe malurile lacului Satlamuş, cel fără viaţă, şi se grăbeau înaintea furtunii.

i s)I (68 j Muzeul Digital al Romanului Românesc
^*«^4t^^ţransilvania.ro/mdrrl933-1947

să-şi îmbrace fură teamă rochia de mătase de la \e- nire, să-şi ia t rene hui şi să-i aducă şt lui pantofii de antilopă, la care ţinea foarte mult* aşa rupţ.î. cum cruţi. Cu părul în cozi, ii stăteau cam ciudat vestmintele orăşeneşti« dur n avusese timp să se privească mult în oglindă* Trebuiau să se depărteze grabnic, ca să JIU prindă Tofan de veste ŞL mai ales Andrei, pe carc-Î auzise tunând şi fulgerând sub fereastra iatacului, împotriva noului venit*

Tătara câmpul prin mirişte. Tăceau şi-şi ascultau paşii biciuind ierburile. Ferma rămânea în urmă ea o pată mai întunecată, în cenuşiul stepei şt se crezură scăpa ţi, când o umbră apăru şchiopii tund dupn clădirea de piatră şi ţopăi spre ei, ca legănată de ştreang* începură să alerge dar urmăritorul se finea dârz şi, în cele din urmă, îndepărtatidu-se de fermii. Şandru rămase pe loc să-i ceacil socoteală şi sa-i taie pofta de-a le încurca socotelile* Marc îi fu mirarea când llemcca xn.su-ŞL se desluşi în întunecime şi a mo. un ţii eu pumnul*

— Cdirtiiiii**, gâfâi bătrânul sfârşit de goană – ea e, nu poţi să înâ minţi, tâlhăriile! V'am văzut de pe ceardac***

— Mă urmăresc jandarmii, zise Şandru scurt. Aş avea toate motivele să te omor, cum ai vrut tu să mă impuşii pe *SLH0VC*| Să nu crezi c'um uitat. întoarce-L-c şi nu te mai ţine urlând după noi*

— Am strigat să mă vedeţi,- gemu Hemcca domolit, ca şi cum pe neaşteptate şi-ar fi adus aminte că omul din faţă are sâ-i înapoieze vechea datorie* Apoi* pradă unui gând care-i dădu noi forţe, adaogă ridicând Jai'ăş vocea. Cristina e fata mea. E datoare să niă ia cu ea, să mă îngrijească..*

— N'at decât, dădu Şandru plictisit din umeri

– dacă ţii neapărat să dormi prin pae... Dar ai sa ne mănânci şi nouă capul.**

Cu toata cruzimea, nu putu să-l izgonească, poate unde simţea tulbure, pentru prima oară, că sunt învinşi şi la voia întâmplării sub cerurile aspre şi că dorinţele lor rămăseseră neîmplinite. Bătrânul $_4$il însoţi, ţiuâit-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

du-şi cârpa murdară de pe frunte, cu un rânjet stânjenii. pliu de teamă. întâlnirea cu fiica lui ht mută, rărea bucuros c'o vede tot atât de faimoasă, şi alături de ea, prinse mai mult curaj. IXu-i spuse nimic, însă mângâie cu im gest ascuns de recunoştinţă, rochia lunga, de scară, dela .,Cumandorul".

Totuşi, de multe ori, rămase în urmă şl se târa prin pustietăţi, după urmele lor, ca un câine credincios. Se apropia numai scara de ei, când făceau un foc necăjit în bălaia vântului, să se apere de nopţile îngheţate, sau poposeau lângă şoprurile de veghe, pe la bostane. Gemea mereu. Ziua se văita de arşiţă, noaptea clănţănea din dinţi t.tco\•rigâudu-se şi câteodată delira.

O upucíi-ícrá spre Miază-zi, unde satele se răresc cu (olul §i primejdia era mai mică. Ocoleau şoseaua naţională, ce taie în două Dobrogea, de teama jandarmilor călări; singură Cristiiut se furişa noaptea în bor- declc mărginaşe după hrană.

Şt cu cât coborau spre sud, vegetaţia devenea mai săracă şi partalele însămânţate mai rare, iar ape subtu în adâncuri Ic lipsea zile întregi. Uneori, rătăciţi kitre două sate, nu mai găseau drumul şi se înspăimântau de monotonia ierburilor pietroase, a tarinelor cu bolovani, a miinderilor misterioase din faţa lor.

Starea bătrânii lui se'nrăutăţise îritr'atâta, că în cele din urmă fură nevoii i să poposească statornic la bostana Tăia Hi lui Ciagatai. Cum ajunseră în pragul bordeiului. Hemcea căzu jos şi trebui dus pe braţe inaim tni, căci nu mat

putea nici să clipească de durere.

Sfârşitul lui Septemvrie găsi pe fugari la Cél de înstrăinaţi, ca în ultimele zile petrecute la Constanţa, lângă pânzele *Smo|*ei>* când Şandru nu se gândea decât la plecare. Tocmai veneau amândoi de pe malurile lacului Sat la muş. cel fără viaţă, şi ee grăbeau înaintea furtunii.

lisj k$_8$| Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Arc să ne spună ceva, zise Şandru JiiUnzând mâna spre marginea ştearsă a câmpiei.

Crisuna, care de-abea-şi mai tara picioarele, tresări de o nelinişte nntil timp ascunsă şi iscodi cu ochit mari împrejurimile* Nimeni nu pătvii hotarî(să înfrunte pustietăţile secetoase ale Şah lei. Numai Tătarul apăruse după yuva-ua scundă, mai mult acoperişul unei gruupe ce se adâncea în pământul uscat şi roşu» iar silueta lut greoaie, cu picioarele strâmbe de om crescut pe cat. *se* ţinea dârzii în calea vântului. O clipă, soarele scăpat de sub nori ît mai lumină pieziş făcând să-i pălească timbra ascunsă în ierburi, apoi apusul se thi cn ţesătură de purpura şi Ci aga tai păru mai îndepărtat şi mai nestatornic printre buruioule prăfuite.

Trecuseră de ghiolul Satlamus. rămas în urmă şi de pumnul de stânci izolate dela Carapacea. Cristian se uită cu spaimă la apa moartei, nămoloasă a lacului ce începuse să se i rămân le intre malurile sterpe ŞL ochii J se opriră pe ţărmul opus. la fel de pustiu şî înălbit de sare, căutând să descopere dincolo de stânci, linia nevăzută a drumului spre Şah la şi Cava în a sau spre Caraomer. Bolovanii roşcat! de-ahea se mal distingeau şi peste ei, valul innecăcios de praf trecea necontenit în vârtejuri înalte* măturând stratul subţire de 16e?s aşternut pe podişul pietros. desgolind ţarinele* rostogolind nebuneşte spre Bulgaria tufele de dorian smulse

din rădăcini.

* Vântul aprins se repezea piui tVn nori şi rupea şomo- ioguri vineţii pe care-i purta de-asupra. stepei* invăl- măşindu-i cu praful fierbinte; doar în cer rămăseseră goluri luminoase pe tinde se prelingeau din când în când fulgere îndepărtate şi huruituri vagi, ca un ecou pierdut al mugetelor deslănţ'uito dincolo de zare.

Se auzi oel dintâi tunet stins făcând u-şi loc pe treptele nevăzute şi pământul pătruns de lumină încremeni să-I primească* dar-numai un oftat prelung cutremură coaja arsă, topindu-$e în depărtări ca o părere.

Cristina ascultă înfiorată semnele înteţite ale fur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tui iei. Cu toat^ că acum scăpaseră de urmăritori, svâcni de-odată spre yuva. despletită ca o sălbataciunc purtata pe aripele vântului. Iar Şandru întârzia. părea ncsLânjenit de pajiop]ui însângerată a fulgerelor; poate în inconştient simţe.i o ^cilislacţie vagă că o surprinde neliniştită şi gonită de teamă, ea care făcea pe cura joasa la Castel. Şi. ar fi dorit să piară cu totul în zare. în clipa când Cristina osteni şî îngcctunchie la pământ aşteptându-l.

Fu nevoit să se apropie, să-i dea mâna şt să-i scuture trcnchul de ţărână. Fata îi prinse braţul în mera şi bănui câ se ghemueşte într'adins lângă fiinţa lui – mlFo dovadă de supunere pe care 11*0 înţelegea.

Ci aga lai îi aştepta nepăsător, cliircit pe ţeasta de cal din faţa intrării şi când i se opririi în faţă respir rând greu, făcu .o mişcare ascunsă, părând că-şi a- liitigă preocupările întunecate şi-şi limpezeşte ochii pentru a sta de vorbă cu cei doi orăşeni. Pocnetul degetelor era şi un îndemn de încurajare pentru sine. Vodca bine ca se apropie timpul rău şi ultima grămadă de pepeni pentru Bolat fusese culeasă de tre^ zile. Boiul, care avea o inctnorte foarte bună ca sâ ţină minte ogorul

fiecăruia departe de drumurile umblate, trecea săptămânal pe la bostanele risipite în puştietăţi şi se ndrepta apoi lângă * caii lui mici şi părosi, cu cozile înţepenite de ciulini, spre Oraşele de pe litoral – Mangalia şi Tekirghiol – pline de vizitatori în timpul verii.

Acum fiecare trebuia să se îndrepte din nou către locuri de ierna re. Yuva-ua se va surpa de ploi şi peste arătura năpădită încă din August de pir, vor tiu vă li buruienile lacome, 'pătucul şi răpi la sălbateca, iar pământul umflat de ape% ce se vesteau, se va usca cu repeziciune la vânturile uiţi de primăvară şi va crăpa dîti nou în grunjurt roşii, sterpe şi fărâmi- cioase ea sângele uscat. El. Ciagatai. va măsura din nou zările neliniştile alo Dobrogci şi-şi va îndrepta paşti spre alt loc mai secetos şi mai neumblat, care va da pepeni dulci şi bostani vineţi pentru şutn -• îu^

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

trecerile poetico de iarnă.

Cum ii mai o? şopti Cri? tina. arătând cu o mişcare a capului, fundul bordeiului întunecat.

— E bolnav rău, haina, murmură CiagulaÎ. mai mult pentru sine. Tc-a ¡strigat mereu din huidui kurnii, dar se vede că nu mai «mc putere, căci a amuţii Pe A lan, i-ain dat midia apa şL e păcat. Toată a vărsa t-o! Nici apă nu poate.să bea, uite-aşa ii tremură buzele...

Arătă cum se ©bat buzele bătrânului când se pleacă [este chiupul cu apă şi trase cu urechea, ca şi cum prin mugetul vântului, ar fi putut desluşi un geamăt dinăuntru – numai .pentru a-şi arăta bunăvoinţa.

— Da, dădu,el din cap, să ştiţi că a (ipat toată după amiaza, de-abea acumsa liniştit.

Şunciru vru să coboare înăuntru, când Ciagalai întinse braţul.

— Astâseară vine Bolat, Urma cu glasul monoton, arăiându-i grămada de pepeni târzii şi cu prinzând în- tr un gest bostana secătuită, care de-

ahea se mai distingea de restul ierburilor. Nu mai c niciun harbuz, niciunuL Ce-mi rămâne decât să mă întorc ki Rahman- ţielar de undo-am venit? Am aşteptat mereu să vă înapoîali şi voi hi oraşul cel mare din Miază Noapte. Decc m'aţi dus cu vorba? Văd că nu v'ali ţinut de cuvânt, cu toate că v'am dat hasârul meu şi-am În Cruntat necazul jandarmilor din Şabta. Demult trebuia să lin întreai mei, repetă el mai energic, dar aţi spus să se facă bine tatăl vostru dinăuntru. Acum nu se mat laceî

■— Ce este? întrebă Cristina apropiindu-se.

— Spune că trebue să plecăm, răspunse Şandru cu nepăsare. A terminat culesul bostanei.

— Şi tata... suflă ea înspăimântată.

—■ Alah e îndurător, se mulţumi să murmure Gia- gatai, ridicând ţeasta pe care şezuse, de teamă ca Şeitan, sălăşluind printre fulgere sa nu coboare ui uşa bordeiului.

Din pricina întunecimii dinăuntru, Cristina se împiedecă de cioturile >burutenilor retezate cu sapa şi de miuşuroaele hârciogi lor, până nimeri hasârul aspru. Şan-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

dni se tolăni alături. pârând preocupat necontenit de furtuna de-a fără, însă în realitate lăsându-se puitat pe aripele vinurilor tui deslu nţ uite.

Acoperişul de stuh se dovedea destul de şubred, cu toate că fusese inlcponit cu bulgări de pământ. Vântul pătrundea nestarijcnit prki interstiţii •— pe unde se zărea o v ineţcala nelămurită. împurpurat» de licăriri mistuitoare – şi spulbera praful de pe buzele groapei, ingTcunuiidu-le respiraţia. Numai Tătarul părea nestânjenit, primind drept m faţă vârtejul de humă uscată. Cei doi bărbaţi nu făceau, nicio mişcare şi Cristiiia fu nevoită să strângă rcelc câteva rogojini rupte şi să le îndese prin deschizături, 'ferindu-şt mereu capiii de suflul înecăci'os.

Şandru rămăsese cu Ţaţa spre stuluti în eg rit de fum. cu gândurile duse, împlinirea apropiată a

dorinţei sale de ani întregi şi dorul după America nu-i mai da pace; ¡şi imagina cu plăcere cele mai mici amă- nume »le plecării, zilele fără lumină petrecute în cala vaporului ~ ascuns de un fochist, apoi de-odaia statuia Liberialît. Priiwi paşi pe cheurile sgomotoase ale NCH' York-nlui, oraşul modern şi ameţeala ce-l va cuprinde când va privi sgâric-norii.

În jur, pământul se frângea şi gemea din adâncuri, dar aventurierul nici nu-l simţea; il emoţiona mai degrabă imaginea depărtată a unor furnicare omeneşti, pe care Ic visa cucerite de dibăcia şi curajul său... Tu tarul pusese capăt la timp, unei situaţii pe care el iTavusese îndrăzneala s'o lămurească. Trebuiau să plece, cu toate că lîemcea... în sfârşit va vedea. Principalul c'o va revedea f>o Lydia în Constanţa înainte de plecare. Lydiaî Ea nu s'ar fi temut de furtună. Era o iată mândră şi energică, ce-ar fi înfruntat orice împotrivire a soartei, înlăturând-o cu o simpla împuşcătură. Cu câtă fascinantă siguranţă dusese arma la ochi; se simţise rutinat, aproape îl întrecea* Cât era de semeaţă în mijlocul circului luminat, cu biciul lung în mână şi cu părul sălbatec revărsat peste bhiza-i albă de amazoană!

Ciagatai aprinse focul într'un colţ şi ui vâlvătaia flă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://ansilvania.ro/mdrrl933-1947

cari lor ce aruncau o pată sângerie peste pereţii afumaţi, Cristina găsi'mâna amantului şi i-o strânse ca o dovada de supunere mută; credea că tot zbuciumul mut pe care i-l simţea, e provocat ele starea bîttrarku- lui ŞL îngrozitoarea dilemă JH care se a Clan; sâ-l lase pe loc. sau sti-I târască după ei. riscând să fie prinşi de jandarmi pană da Constanţa. Un om bolnav atrage totdeauna atenţia. În orice caz vroia să-i dea de înţeles că ar fi primit orice hotărîre.

Furtuna ajunsese aproape de tot şi pământul începu să se cutremure hohotind din adâncuri. Stepa se strânse neliniştita la suprafaţă. iiiţeponindu-se m vinele de granit însângerat, îiscunzându-se după ierburi. Un tunet lumii prelung în trio lumină orbitoare, ca de magneziu, care se stinse tot atât de neaşteptat şi din yuva nit se mat auzi decât şuend uscat al ciortanilor rostogol indii-se peste acoperiş.

Şandru se desprinsese din mâna fetei şî căii hi să descopere în turburea la de-a facă făgaşul pe unde apărea Bolat – cel niciodată abătut din drum. Simţi că Tătar lu şi Cristina îl urmăresc muţi mişcările şî, decât să se jnapoeze pe hasân preferă să se ducă lângă pa tu 1 batră i m I ui.

Trecuse vreme îndelungata de când lui-l mai văzuse. Fostul cambuzier zăcu-e vegheat doar de umbra Tătarului. ce-l contempla nemişcat ore întregi? sorbindti-şi pe rogojină ceaiul rece cu lapte. Câteodată singurătatea îl făcea să privească sfârşitul ca o stingere firească, alteori – când adâncul înspăimântător al sufletului rămânea la fel de pustiu. neîmplinit de o credinţa mare şi statornică în roadele vieţii sau în temeinicia altei lumi – căđea pradă unui sbucium tulbure, pe care el îl credea pricinuit de grija viitorului. Acum era un om cu picioarele pe pământ, cei din jur îi răpeau ultimele gânduri. Şi penumbra stăruitoare a bordeiului, trebuinţa de a trăi cu sine şi de a ee gândi la propria-i exis ten ţa, îi erau un chin insu por (abil. A vea t oată grija să uite şi să-şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Toate drepturile rezervate.

petreaca scurtul timp ce-î mai rămânea până la sfârşitul vieţii, fără regret.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://biblioteca-digitala.ro/modules/3-1947/

pamîntu-se de lucruri care îl împiedecau sa-şi înalţe gândul Ja împăcare.

„iNu mai put ţine „Comandorul ’ decât cu Creştina'' se gândea. „L datoare să mă ajute până ia capătul puterilor, nu poate mă lase muritor de foame!"

1 se întipări în minte ca numai asigurările ei îi vor reda liniştea şi absenţa îndelungată a Cristkici, dragostea ce-o ara ia duşmanului lui, îl făcea să se înfurie şi sii lie convins că numai iterecunoştinţa este pricina tuturor S’.dcnnţelur şi deznădejdilor.

Teama de viitor îl îndemna a o strige mereu, dorind-o cât mai aproape, simţindu-se fericit că poate să-i poruncească încă, îtilr o pornire despotică, care ni zbuciumul sfârşitului nu mai cunoştea margini. Ilemcea nu iubise pe nimeni, dar acum simţea nevoia să-şi strige tuturor nenorocirile şi nepăsarea fetei ce-l lăsa pe drumuri ia bătrâneţe. În soră-sa Zenaida •— care-í căuta disperata navea încredere, pont ruca n'o ajutase cu nimic, inşii cu fata lui, Doamne, cheltuire o groază de . parale.

În clipele de mânie nu-I mai alunga pe Ciagatai – cu toata mutra Lui lătărcaţă, prevestitoare de “ele în tânguirea ameninţătoare a vântului – ci, iiilrânându-ji mândria de fost cambuzier, ii făcea semn să se apropie şî-i vorbea pe şoptite de toate temerile lui, de banii pierduţi cu brăilencele şi de cliibzuipţa cu care Cristina va conduce de-aciun înainte „Comandorul Stihie”. Accentua ultimul amănunt. căutând să-I convingă de temeinicia şi importanţa lui, fără sa vadă zâmbetul Tă* laiului.

Âlteori se înfuria de-abinelcn şi nu-şi mai alegea cuvintele. aruncând o ploae de înjuraturi pe capul fetei neascultătoare, dar recădca tot atât de repede în toropeala inconştientă, otrăvit de rana lot mat adâncă, tn cl se ridica un somn copleşitor, statornic şi apropierea pământ ului netezit grosolan de sapd i se părea mai

primejdioasă decât amorţeala trecătoare. XI îndepărtă en mâinile tremurătoare, îşi întorcea faţa dela lutul roşîaloc, zgrunţuros. începu să trăiască într'un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://revistatransiivania.ro/mdrr1933-1947

xds tenebros, cu pete calatoare de lumină —- poate mantiile ţesute în Lira Le ,.prinţHor ' din trecut sau, cine ştie, cetăţile scânteind de bogăjii ale pădurilor africane – iar destrămarea, personalităţii, ridicată pe conştiinţa prăpăstioasă, ca o punte şubredă. nu-l mat îngrijoră. Uita de xiitor şi de.jComandorid'*.

întâi îşi pierdu credinţa înşine; părerile de rau, dezamăgirea nu-l mai măcinării, nici regretul unei vieţi neîmplinite.

— Ce face? întreba Cristina venind lângă amant.

— A început să aiureze... nu înţeleg nimic!

Ifemcea parca neliniştit. Bâ jbâia netezimea pământii- lui şi când dădu de mâna Crisiinei, se agăţă cu pnlere, ca de-o rădăcină.

— Nu fugi, hohoti el înfricoşat şi vocea i se stinse într'un bârâit surd. Trehue să stai acolo... la „Co... ina",.. noi doi vom face... ah! nu pleca...

— Ştii ca suntem unnăriţu tatii...

— Cc-ţi pasă? Doar.el e... ăsta, cum îl cheamă...

— Şandru.

— Nu. Şandru. Asta... flkd... Bo!ai cu căruia... spune-i cii-i dau aur, aur curat... mai am ceva aici... – <i înhaţă punga dela gât, apoi. amÎnlindu-şi că mi sitnt singuri, cobori cu un fel de şiretenie ruşinată degetele.

Fură ultimele cuvinte ale cambuzicndut. Nu mai suflă o vorba, nuiltumi-ndu-se să-şi plimbe privirile dela unul la altul. Ochii-i aveau o fixitate neplăcuta, în aparenţă cercetătoare, dar Lipsită de orice înţelegere.

.Şandru coborî la loc pologul de ţaniari, inutil acum şi se întinse din nou pe rogojina de dormit. Când o auzi pe Cristina venind alături, murmură pe gânduri, fără so privească;

— Nu mai poate pleca.

Masa de fiecare seară era gata. Ciagatai învârti cu lingura ciorba de mei şi iaurt, apoi o

turnă în străchini.

— As tascara vine Bolat, repetă el, măsurând din ochi porţiile.

— Ştiu, ştiu... vezi bine cit toata lumea îl aşteaptă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

făcu Şaudni ară (aud ni capul Hprr hnliriv. Suni nl{3 mai nerăbdători.

Mâine picivel cu, ti aimnpi laiaml. poiuindii i cu ochii hignşii. striviţi iu rare mi re puica riu uiuu<\ Pleoapele ira?c spre Lumpié nu r lipeau ,uivî nu |pr ni ura o tu nemişcarea lei ii, dar gânduri îndelung tun* cîiialc. păreau că-şi tac loc sub acest chip. Nu poato rămâne să ¿uiere de t-cte a.*c»tdmnâ buslnugiul >î vorlm-i Iu smulsa de NIL fulger apropiat, care tinpun.-c cerut sterp de im de nu cădea o picăturii de ploaie. Aşteptă ea lumina şi ii mc tul să se gonească în depărtări, as* vârlitc cum atingeau pământul, şi urmă liniştit. – Ar şuieri §i s*ar nărui yuva-ua peste cl, de viu. Vămui i-ar dcsveli repede oa-clc şi i-ar smulge sufletul, îm- bolnav indu-ne oile şt <:aS.

— A orbeşte mai încet» îl rugă CrLtina.

— Nu mai aude! Ochii săi simt deschişi, dar nu nini aude, zise Ciagalai. Buzele îi sunt uscate şi mumii podul palmei c umed. La noi se spune că degeaba iacc rugăciunea (eravi – lauda do noapte. ».Penirn el îngerii un mal presară nestemate pe firmámén!" termină în arăbcşlc, recitând pentru proprîa-i plăcere sfârşitul unui verset.

Şt hi scrii cu toţii că va veni uhiiita zi. dar păru »era înţeleşi să păstreze tăcere asupra plecării ,câi timp mi se puteau mişca de Lingă Hcmeca. La cmhucle Catarului şi. la temerile-I copilăreşti» o pornire ciuda care-i mocnea do mult în suflet i se lanuirL de parca bostangiul îi apăsase im pufl^t dureros, panii alunei neştiut. Nu-I îucc-rcarc înlr'adins. >îi::ţuidn 1 înşelat de liberia Ic, eu plivirea scormonind men-'a drumul

Muzeul Digital al Romaniei Romanesc
http://vistatransilvania.ro/mdr/1933-0947
spre Constanta?
I se părU că descopere o umbră ironică iu Ini cic. fa§frânte» groase, fănl să poală precisa dacă irăda;i o sfidare a mu ne sau u indifercnih obişnuiiă.

Murinai înciudat ca rtrăinul uidra/iH\tv s.t*i scormo ncaică în fenj ü le cele mai tainice;

—wNu pleci cu noi?

Ciagalai nu Îndepărta dela gură ceaşca de %4o»bA

pe cu re-o ţinea strâns cu amândouă maniile şi ochii aventurierului, ochi pătrunzători şi siguri, care treceau prin viaţa înlăturând pied ícele, croindu-şt drumul cu optimism, ezitară, apoi cobortra iu lichidul ;db icios, unde se vedeau boabele mici şi cafenii ale meiului«

— Poate ii vom lua cu noi.. «şopti Cristina.

— Vezi bine cil im poate tace doi paşi. Ar trehluj să ne oprim Ia Caraomer sau uitr'aka parte şi jandarmii n'ar aştepta altă ocazie, te asig-ur.

— Arc oasele moi, aprobă Ciagatai.

Şandru lovi cu lingura fundul străchinii goale şi hotărî scurt:

— Nu se mai poate chinui uşa!

Du pace terminară primul ici rece pe care-l aveau dela prânz, Tătarul işi şterse farfuria de cojocul gros, lucitor de seu şi ridica ndu-se fără grabă se duse dupe iezec. Mai aveau cate va bucăţi din maldărul adxte odată cu cele două oi şi le păstraseră cu grijă, căci combustibilul zilnic într'un ţinut de ierburi şi iaurtul hrănitor de oi pentru ciorba de mei, sunt cele mal însemnate lucruri.

În ultima seară işi puteau permite să mănânce ci- burekul încălzit. Din scobitura oarbă, acoperită, ieşi un fum gros caro împânzit îti fundul y uva-Ici iniiecă pe orăşeni cu mirosul de balegă uscată. Coagula i aduse pătratele mari de coca, cu carne tocată şi piperata rn mijloc, umotând în seu. Toţi fură de părere că încălzi le aveau un gust mai bun şi o rumenea la mai atrăgătoare. Ca de fiecare datâţ gazda scoase cu

degetele ciburekul din grăsime şi-l aşeza în faţa fiecăruia, punând restul pe rogojină, ca să JIU se întărească seul şi să se piardă nial mult decât e nevoie. Pe caml mestecau adânciţi în gânduri, Tătarul aduse din nou vorbai

■— Tăcat de el! De trei zile nici ciorbă nu mănâncă.

De sub polog nu se mai simţea vreo mişcare, totuşi bătrânul auzise păruitul tezecubu uscat, care se desleía în flăcări, sunetul sec al lingurilor şi câte o şoaptă neînţeleasă înghiţită de vânt. Numai glasul lui Şandni se înălţa nepăsător în răstimpuri, învingând uraganul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de-afaiă* Nu mai distingea lumina de întuneric şi înţelegerea îi slăbise, insa frânturi ve de vorbe auzite ca prin vi;, îi deşteptării o svâonire dureroasă, o teamă adâncă, tot atât de înrădăcinată ca nud rimei dcrchise eau ca furtuna de-afară*

Când simţi pologul c!â ţinând u-se, nu mai putu să facă o mişcare şi nimeni n'ar 11 pulul citi pe obrajii săi traşi, decât semne ¡e împăcării.

- Cristina, tu eşti? vru să murmure şî chemarea i se sici pe buze. Auzi strigătul îndepărtat ai Tătarului care ieshe din bordeiu; ,.Vinc Bolat! Hei* Bolat, o- preşte-ti şobolanii!'* apoi desluşi de-asupta privirea chinuită, hărţuită a unui .*emcn nefericit. Căruţa se apropia cu »crâşnet de fiarei mat mult ca sigur că negustorul n auzise chemarea, din pricina \ autului ce ¿fiica spre yuva.

Vine Bolul.** în sfârşit...” stupină I lemeea şi vru să arunce o prhire de încurajare sfioasă necunoscutului cu respiraţia chinuită, şuierătoare ,când ..zilele i se Ier minară pe neaşteptate” rum povesti mai târziu Coagul ui, fără midie explicaţii. ce'or din sat,

Cristina care aştepta în faţa bordeiului cu sufle lui strâns, auzi două împuşcaturi înfundate* pierite ca toate $camele oamenilor în mândria nepâsătoare a vântului.

Sandru apăru în gara yuvn-lci şi veni spre ca cu privirea în pământ, păşind cu greutate* Părea că voinţa-i fusese pn?ă la grea încercare şi mâna dreaptă h atârna strălfulgerată, ca şi cum ţinuse în ea destinul ceresc al cambuzîerului.

Când amanta îi atinse braţul, tresari.

— Plecăm? întrebă Iară să-l privească.

Se urcară pe fânul hnrbujîlor, insa Ho lat răsucise e ţigară şi dorea s'o aprindă înainte de-a porni Ea diurn* Cobor) în bordei» şi sormoni în zadar cenuşa £că moaşă: muriseră toţi Iaci

unii.

— Pleci şi tu? întrebă el mirat- ,

— Am terminat, zise Cîagatai* Să spui ălor mei sa-m* pregătească putina pentru gnsul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1933-1947

Boliit ¿c simţi tulburat negă¿i.nd toc după o calo atât de lungă şi-şi îndesă eu regret ţigara, înapoi în tabachere» î negrită.

— Doarme? întrebă, arăland un bătrân zdrenţăros, întins cu faţa la perete.

Se întunecă, răspunse Ciagalai. Ai să te râtă* ceşti cu caii tăi slăbănogi.

Polat prinse hăţurile oftând şi măsura şiret căruţa.

— Hat, cât ceri pe grămada do pepeni?

— Ea zecea parte din venitul meu pe anul acesta. Mergeţi în pace*

A doua zi dimineaţă, Ciagalai deslcgă punga dcla gâkil mortul tii şi o aruncă cât mai departe du pace privi cu răceală cele două împunsături şi săngde re pătase muşamaua scotocită de degetele măşamdui. Toată noaptea uşa rămăsese de perete să iasă mirosul sângelui pe care-l lasă în urma îngerii morţii şi el. de frica lor, dormise în mijlociţi bostanei pe pământul gol

Acum legă picioarele ciimbuzieru'ui după obiceiu şi-l înveli cu o roşujină pentru a-l târî în lai a bordeiului.

În lumina limpede a Tipăritului mi se vedea nimeni în jur. Peste ghiolul Satlamuş se ridica ceaţa tremu- rândă a dimineţii, iar malul încremenit de nemişcare, neted şi înălbit de sare, era pătat spre Miază Zi de o dunga de noroiu, lăsată de apele ce năvăliseră peste tărmuri şi se rctrăsescră odată cu stingerea furtunii.

Aerul părea ca tremură de viaţă şi incertele mici, nebiinuite, ale stepei se ridicară din nou cu aripile străvezii, tjcânteind în limpezimea răcoroasă. Paloarea cenikii începu să se deschidă: ultimele stele pieriră întrunii adânc

mai îndepărtat şi necunoscut, în timp ce din pământ se ridică" imnul de slavă al vieţii şi <d răsăritului, ducând pretutindeni vestea unei zile noi.

Pământul era întărit. Când Tătarul termină de săpat, coarde izbucni ca o văpaie neta frânată dintre ierburi.

Ceti tu svâcni uşor alungata* de căldura şi se desprinde în \ühiri yagi> pierzandu- o în imensitatea cerului.

îl nelinişteau vulturii pleşuvi ce te lasasen! fâlfâitul grconila câţiva paşi şi priveau lacomi leşul îiuuşurut. Se rotiră de câteva ori pe deasupra şi umbrele tor trecură peste lumina arămie pe care soarele de-abea niUout o arunca pe faţa tui Hemcea, dar trăsăturile fui nu te crispară şi întunecimea fugară nu deslănţ.ui Iranian ţările ce îndepărtează pe vm de liniştea cerului. Desriădejdîi unei vieţi pline de nrierinţâ* ii urmase atât de lirc-c paloarea cu oglindiri de veşnicie a eliberării. Părea că a trecut definitiv în. existenţa unui tărâm fericii, în care orice urmă a temerilor şi sbii- ci'iirnului pământesc pierbe. Şi în largul acestet ¿ntinderi eterne a fericiră, fără baraje, faţa brăzdată de riduri şi umflaturi a bătrânului marinar, era mângâiată de aceea* viată care dări&c măreţie IUnţcîor den jur, de neceas demnitate pe care o avea soarele urcând peste stepă.

Un vultur puternic, cu ^âtul încreţit de reflexe ni- bă'trii se îndârjea mai mult lihnit de foame şi Tăi; rul trebui sa lupte cu sapa ca să-l gonească, iu ceîc din. urmă ceilalţi poposiră mai departe, tăcuţi şi imobili, tn (imp ce el cobi lateral o aká adâncitură şi anunţând tare pierderea pronumelui, zidi cu îngrijire pe străin* aşa ca sa nud desvolcanen vântul.

Totul era gata de plecare, legase cele două oi şi-şi încă rea se va ele de aramă pe umeri, când ultuna datorie îl în toare din dvmiL Privind movila singurateca, pamuntul roşu ca sângele sub care odihneau frământarea şl shuciumul bătrânului, rosti destul de tare ,ca versetul arab al despărţirii să ajungă până la ci:

Să nu te temi. Noi plecăm şi te lăsam, dar nd|a lui Alah va fi cu tine şi să răspunzi foarte clar şi cu nădejde la întrebările ce-ţi vor pune

îngerii săi!
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

isjlíőS] Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947

După ridicarea stavilarului din Strimlori, vasc'e lumii începură sa mişune ca desghcţalc din sloiurile por tu- iilor euxinc unde aşteptaseră atâţia ani, şuiere ţonoro jşi răspunseră din nou. între malurile iiţguMe ale l)ar- da 11 el clor şi rada Constanţei deveni neîncă paloare pentru pavilioanele care începură să-şî dispute înlâic' latea. În mai puţin de-o zi, cheiurile fura năpădite de mecanici, supraveghetori alokeri, negustori care siliră elevatoarele tche etice îti junii cărora roiau pe-âcaruşii înfometaţi, să se coboare scrâşnind din toate închecturile şi* să treacă noi poveri şi ba loturi în calde întunecoase ale cargobotarilor. Bazine*e se umplură punâ la guru de ţiţciu, silozurile de iniile de vagoane de cerca le, magaziile de portocale, sulf, stofe, aromate, funeke şi bumbac. Şi ca odinioară era cu neputinţă să-ii croiesti drum printre numţii de lăzi şi saci umllaţi de belşug, lăsaţi sub cerul liber, prin furnicarul de oameni goi ,ce se muta fără grabă ,cu un fel de încăpăţânare puternică, iar fumul şi ciocânUurilc, respiraţia mai dornică de viaţă,, -a unei fiinţe ce zăcuse în amorţire, te zăpăceau, te alungau de pretutindeni din partea răsăriteană a Constanţei.

Agenţiile din fostul Tomis îşi ridicară peste noapte noi localuri – din cărămidă de astădată – sutele de birouri cu registre duble îşi deschiseră din nou porţile, cât despre restul întreprinderilor, stabilimente, iaurgerii, bazaruri, fură nevoite să *se*

isilLj Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^^H^^Eransilvania.ro/mdirigBRu BLOCADA

refugieze la periferia oralului nou, prin Anadoldiioi şi Chiliei, departe de portul binecuvântat şi de marinarii străini, care, urcând în renumitul loc de distracţii, nu găsirii decât ruini şi temeliile unor casc moderne, ce se ridicau vizând eu ochii. Bieţii navigatori treburi ti să se hi luarea dezamăgiţi Ia bord, cu imaginea de altădată a cetăţii măcinate de bomba rdatoen te, de şoareci, tifos şi Iă* comia oraşului nou care găsise nimerit prilejul să so lăţească peste înfundăturile şi tern ele pîiue do glorie.

Cât despre Şuiidru, acesta d evită Liră renuişcari din prima zî. Icinâudu-?c a nu întâlni cuuoscuţi, ocoli Torn isut şi se adăposti cu Cristina în Laztd în fosta vizuină a Brad, Castelana părîisbe Castelul, puţin după dispariţia ciudată ii lui Simcon – care se făcu ne* văzut într u noapte – fapt întristător pentru pescarii obişnuitÎ să soarbă o cană cu ceai în uspătarie.

Vântul, secetos îa stepă, îmbulzea nori deşi de- a- lungul litoralului. Piuita cu găleata şi plictisit de ţâră ¡tul monoton al apei care şi roia pe acoperişul spart, pe mozaicuri, pe arcadele de piatră ale fcrc<t retor. a- ventnncrul işi scoica pantofii Jc antilopă şi o pornea desculţ spre V ii, pe poteca noroioasă. De unde înainte nu ieşea decât foarte elegant şi îngrijit, acum na PE rădea cu zilele, umbla în acc enşi haine ţărăneşti ca care fugise de la ferma şi bea de svânta, linguşit de o droaie de prinţi şi curtezane, ce-l ia co n ju ra ¿ei ă simtindu-i groaza de singurătate. Cheltuia banii To fa ni tor Iară grijă, căci se ştia cu napoleonii lut Hem- cea în portofel şi aurul acesta i-ern chezăşia p'ecării şi totodată o piedică grozavă, dovada că orice cale pe lumea aceasta ii era închisă; de eâteori plănuise să-i echimbe, pălea numai la gândul că va trebui să-i a- lîngă. Lupta cu chemarea stârnii oare a noului continent, simţea în el o tresărire de energie, ca 1a amintirea unei

isilLj Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^^H^^Eransilvania.ro/mdirigBRu BLOCADA

făclii muribunde acum, când zărea de pe stânca - Agigei vapoare îndreptându-se spre Apus, dar nu îndrăznea să mai dea prin port. Monezile însângerate îl făceau să-şi bea minţile, să rătăcca? că furios, blestemau du-şi lipsa de voinţă.

Fulgerul <?c răpi e viaţa cam bazic rulai ii topise masca stăpânirii de sine şi acea distincţie încrezută pe
carc-o deprinsese odaia cu conştiinţa forţei sale şt temerii celor din jur. Adevărata sa lire ieşise la iveala şi ■xcmaiav ând de ce face pe sta termeni sau pe omul meticulos, care-şi priveşte mereu dunga pantaloni lor şi joaca ore întregi şah, tşi dezvălui violenţa şi neorânduiala. „Nu poţi pleca”, îi şoptea cineva întruna. „Nu mai pojt pleca!” şi cu cât bw, basamacul arzător îit amintea de grozava licărite pornita din propria-i mână.

Până şi Cristina îl stânjenea, îi scutura jă„ra tecul re- muşcărilor şi pentiu a re răsbuua, venea seara cu câic-o femeie, trimiţând-o să doarmă în camera de &us a Casleîu’u'. O certa şi-i făcea parcă plăcere s’o umil ca; ca pentru lucruri de nimic.

A taman ul din Lazul care îmbătrâni c într atât că nu mai putea merge pe mare din. pricina reimialK- mclnr, trecu pe la ci într’-un asfinţit plumburiu, în drum spre terasa cu mozaic aurit, cu bălţi ciuruite 4c picuri, să privească dacă nu se văd lotcile şi le povesti cum Braia se mutase şi ca în Constanţa, după plecarea sau moartea lui Siineon.

— îmi parc rău că ospă tăria s’a închis ,dădu el din cap* *— Va trebui să aştept ui frig întoarcerea feciorilor mei.

Zilele treceau cu aceleaşi plot mărunte şi ceţuri de toamnă, iar Şandru rămânea pe loc. Noaptea, tufele de limba-câinelui îngreuiate de apă, fâlfâiaii trist când le-ajungea vântul, şuvoaiele repezi lunecau prin spărturi, prin

isilLj Muzeul Digital al Romanului Românesc
^^^H^^Eransilvania.ro/mdirigBRu BLOCADA

tavane, prin hrubele negre şi umede. Marca se «buciuma într'un verzui murdar, între nisip şi neguri. Cenuşiul rece al dimineţilor îl făcea să fugă în oraş, în taverna supraîncălzită, hi înghesuiala de oameni veseli, străini. Dorea să audă gălăgie, certuri, să uite pro prii le-i gânduri şi murmurele din veşnicie ale propriei conştiinţe. Le spunea că vrea aă plece, că va pleca cu siguranţă, şi ei dădeau din cap convinşi, surâzători. Nimic im era mat uşor acum, când atâtea vase de-abea aşteaptă clandestini. Caidurile liirccşti luau ca şi înainte pasageri certaţi cu legea. Numai bajii *ă ai, rcstu-Î fleac l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Se cam plictisiseră consliuiţenu sa mucezeascu la mal patru ani de războiu şi cine tfar fi dat cu plăcere o raită prin Mediterana '< Şandru părea un tip ce s'ar fi descurcat oriunde cu muşchii lui, aşa că ambiţia de-a juca un mare rol pe^te mări şi ţări, unde bogăţia locului iţi poate răsplăti priceperea, nu uimea pe nimeni; dimpotrivă, era un drept consfinţit al oamenilor de pe ţărmuri. Pentru cei carc-l întrebau de ce mai rămâne, avea răspunsul pregătit, punând întârzierea pe teama unor povesti cu emigrant! pentru Argentina, seceraţi în câteva Juni de tuberculoza tropicalii.

lată însă că, la caisa timp, întâmplarea ii scoase în calc pe domnul Jean, cel pentru care avea scrisoare de rccomandaţie ?i pe care-l căutase nopţi de-tt-rândul la ..(.'omaudond[i?] cu puţin înainte de-a izbucni războiul şi întâlnirea aceasta il trezi, îl făcu să creadă că poate fcupa de urmarea faptei lui şi rupe cu neho lari rea primejdioasa în care se sbătea. Se agăţă de noul prieten cn luată disperarea şi isl spuse că va pleca.

îndată ce termină de citit scrisoarea, domnul Jean il informă oii e o jucărie să-l îmbarce clandestin ;pe unul din vasele Urnei cu destinaţia Neapolc, urmând ca de acolo, Şandru să mat dea ceva şl să ajungă în Statele Unilc. Cargobotiil Unreî pleca din întâmplare ' în scara aceea şi rămaseră înţeleşi ca aventurierul să-şl schimbe avuţia în Urc sterline, neutru a se înfăţişa împreună Hcwardului, ce-l va strecura în nara ancorei până după controlul poiiici portuiui.

Şandru se îndrepta fericit spre Vâri să-l ofere aurul pentru bancnote englezeşti, atât de nepăsător, că-l ţinea în pumniil ud, biciuit de ploa c, fără să ştie că spre Castelul din Lazul grăbea în aceeaşi clipă, un fermier de careCrisiina se temea mal mult decât orice pe lume.

întârzierea amantului o neliniştea. Nu-şi mai găsea locul, Se plimba prin sa Ioanele ruinate în

roclua-i lungă de numire neagră, acceaş cu care plecase în Caraomer, se «urca în camei'cle de la ctai, şi nu se oprea decât în dreptul ferestrelor pentru a privi marea de un verde nisipos, ierburile căzxite în lutul gălbui

şi viirtejurile stropiior do ploaie, cernute mereu. Prezenţa amantului îi era atât de scumpă că ¡1 pândea când venea seara târziu, beat mort, şi-i teşea înainte. deJi- pindu-se din vreun ungher întunecat, ca o fantoma cernită; îl conducea şi ii priveghea romnul agitat, eu borboru?eli şi gemete de om chinuit rare nu mai păstra nimic din rezerva di linsa a celor ce trăcsc hi prezent, ci îşi întindea legăturile, se ¿buciuma cu amintiri şi cu grija viitorului de pe pământul acesta* f^ici im-i trecea prin cap să se mişte când Şandru, lac de sudoare, da cu ochii de ca şi-o alunga înjurând* Acum nu-i mai ascundea că o urăşte ca pe o piaza rea şi o făcea cum îi venea b gură, încercând să se ridice din locul iinde-l ţiutui c alcoolul: n izgonea do lângă el, blestemând, până recăde.t dhi nou ui toropeala grea, egud uită de coşmaruri, adormind cu senzaţia chinuitoare că lata cam buzicr ului îl priveşte fără să-l audă, arcul tând murmurul apei pe acoperiş. Ştia că doreşte *ă plece, căci acum el nu-i nud ascundea ace A hicu şi i-J repeta cu o cruzime neputincioasa şt, când îl vedea frânt lunga genunchii ei, încătuşat de băutură şi de rcmiuşcăTi, se bucura, piui ea bi tr'o fericire fără margini, căci un glas ascuns îi spunea că atâta vreme cât va fi slăbit va rămâne numai al eh Era mulţumită că ceaţa ţărmului, ploaia, buruienile îmbrâncite de vânt, îi ascundeau portul şi va -e'e ce'e albe, americane, pe care le auzea fluierând răguşit, ca o chemare indiferentă şi grabnică ce trecea mai departe* Dar departe de Castel îl pierdea şi intro zi – ziua când Şandru îl găsi pe domnul Jean – văzu înfricoşată că ploaia cade tot mai rar, ceaţa se risipeşte odată cu o adiere puternică \>enită dîn larg şi norii încep să re destrame sub acelaş oer plumburiu rămas ca o ameninţare de-aflupra trecătoarelor semne ale

toamnei*

Dinspre Lazul cobora cu grije un ţăran voinic, ru cizme, şi după cum călca prin locurile gloduroase, se vedea că este străin de ţărm* Curând se opri în faţa Castelului căutând din ochi o intrare şi poarta grea de fier se auri clătinâncki-se sub umărul de uriaş*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Cristina simţi că mi poate fi decât Andrei cel ce-o» ca LI tă, <» striga peste rai ne.

Deşi nic-l vedea, nu se putea dcsli.pi de lungii fereastră. Îşi dad ca seama că nu mai poate fugi, pironită cum era de teama nenorocirilor pe care i lo vestea fruí de pripas al Tolăni fon

Cizmele se a propia LL frângând duşumelele putrede ale Cn'teiul ut, pumnul uriaş dărâma ca un buzdugan uşile prinse în încuietori ruginile. Şi drumu-i era plin de forţă şi disperare, un amestec de iubire şi ură, care-l făcea să caute dispre(uiijdu-se pe sine însuşi, femeia paca ton ă ce-şi bătuse joc de el şi d¿ părinţi.

Dar când se ivi în prag, mâinile-i bătătorite de muncă căzură frânte spre pământ şt laţa-i posacă de fermier, se lumină de fericire. Era hotărî! să nu-î fpună nimic, Tu ridice pe braţe ca pe-o nălbii tăciune rănita de moarte şi, Iară a privi în urmă, 3*0 ducă tu Caraomer, iiiidc-o va înfăşură 1:1 văluri neprihănite de nuntă. -larase în faţa Tofanilor do v¿i aduce chiar împotriva voia ţii ei.

— Dc ce? întrebă ea liniştită, privindu-l fără să-l vadă. Apoi işi întoarse din rtoa la (a spre norii ce alergau spre apus, slâşiindu-se de zăplazuri nevăzute. – Nu vom [ileca niciodată de nici, murmură.

Ei ti-a 11 iertat toiul, zi-c greoi 11 Andrei, roşîiv du-se că trebue să aducă vorba de trecut, – Şi pe el l-au iertat... uiră-l şi să nu mai vorbim...

.Însă Cristina ivu-l auzea. \ isa. aştepta o umbră pe poteca îndepărtată din marginea platoului, spre Constanţa, care s'o poarte cu ca. ‚A mo" să-i şoptească. „Totul 11'a fo< decât amăgirea unei suferinţe. Acum timpul şi viaţa noastră nu ne mat aparţine.. Suntem izbăviţi". Printre ramurile de cărbune ale pi ni[1] or desfrunziţi, se distingea silueta ştearsă a oraşului, din col a de smârcuri şi colinde pleşuve, ca nişte cratere de vulcani de mult ado imiţi, măeiaaţi de vânturi. Grădina unei fetiţe cu părul de aur. Iar în faţa Castelului, les-

pezi de nn verde întunecat s fâşia n valurile uisptt-. ni ale.

— Nu voiu pleca.» .şopti îndurerata, simţind cum <» podidesc lacrămile.

Andrei se încruntă, prívind-o tn tăccrc. Judecata greoaie sfârşise prin a-i arata ce avea de îndeplinit,, clici era omul legii şi al drepţii iii. Se apropie apăsat, cu faţa brăzdata de fermier, în aurăriile de ştuc, ide camerei. O credea robită unei puteri diavoleşti care-i intrase adânc hi inimă, o ţinea încleştată de omid În tune rec ului, ca otrava aromitoare a rădăcinilor de cu lom fir. ixicrămile el ii dureau în tratai, ca ar îi fost în stare să s fără mie ce i-ar fi căzut în mână, să îngenuncheze corându-i iertare, dar legea credinţă lui îi poruncea sa fie neînduplecat şi s'o salveze, „Numai uitarea ’’ gândi .,o va face fericită, o va aduce pe dini- mul îndreptării şi al vieţii evlavioase*'.

Îî prime mâna fără un cuvânt şi cu cât ea se baton şi slăbea din ce în ce, ca bielele fiinţe zălogite în capcana. el se întărea, cu ochii închişi, gândindu-^c că suferinţele îi aduc izbăvirea şi că în trupul istovii, diavolul va înceta să se mai sbată.

În cele din urmă, Cristina căzu la pământ. începu să plângă în hohote. Şi el simţi a lata vom pătimire, atâlri durere arzătoare, ca nu mat fu stăpân pe sine. Mâna delicată îi căzu din pumn ca dinlr’o menghină desfăcu'ă hrU’C, şt cum ea plângea înainte, amintmdu-şi în clipa aceea de toate umilinţele şi durerile lainice ale vieţii, Andrei uiclrhc ochii.

— Cum poţi trăi aici? gemu ruşinat, ca şi cum toată vina s’ar fi răsfrânt asupra lui. – Nti-ţj dai scama pe cine iubeşti? Omul acela te-a înşelat şi-şi va bate joc de tine. Ce te vei face singură, când va fi prins? Sau poate – ridică el glasul – te vei întoarce la Braia şi vei cădea din nou în ■noi'oiu. Să nu ten do ieşti că iu câteva zile Şandru va fi areaint! Până şi eu am aflat de întâmplarea cu Suedezul, toţi oTăniccrii aşteaptă sa le cadă în mână. O, Cristina, cum ai putut cădea atât de

repede în păcat? Oare rugăciunile noastre sunt zadarnice? Nu-ţi aminteşti cht* nurile ce-a şteaptă pe cei de la care Dumnezeu îşi întoarce faţa?

AL aflat? întrebă lata pnvindu-l printre Jacnuui. Ce-ai aliat? Şi o bănuială grozava o îngheţă. – Nu cumva... ic-ai spus grănicerilor..«

— M'au Întrebat dacii lui bănuesc unde-ar puica fi, dupâ-ce le-am povestit turn aţi fugit împreună de'a fermă. „Braîa m a îndreptat spic Castei'[7] răspunsei.

— A făcut ca asta?

— Pentru câteva mii de lei. Nu le-am ascuns nimic. Dacă-i vinovat trebuie să-şi ia pedeapsa, nu? Aşa scrie legea... Erau să vina cu mine, dar i-am iacul să mai aştepte până re va în-era. N\i ştiu... poate peniru tine am făcut o mare greşnlâ. Ştiam că vei dori ca cl sâ nu fie prins – spuse Andrei încet, ¿u o umilinţă dureroasă în glas. fcacu o sforţare şi iuu?u cât putu mai firesc. – Nici nu se va inUmeva ş' Castelul va fi înconjurai dm toate parţtic. Mi-am dat seama cât fi-ar Fi de greu... vreau să spun ca dacă-ar cădea prins acum, pedeapsa ku va >apa intre noi o duşmănie fură capăt. <u-mi trebuie decât să-nu iagăd'iLieşti că vii în Caraomer.

Se prefăcu cit priveşte îndeaproape hd hniturile de piatra ale feredrei şi adaogă liniştit:

— Pleacă acum şi spune-i să nu mai vie dtscară. Cred ca ii'ai să rugi...

Şi în timp ec ca cobora colina, fără 11-i mat menita ultimele cuvinte, nu se putu opri să nu-î strige:

— Să nu întârzii: Noaptea o pchcceiii în Lazul, ca aii nu mai dăm prin oraş şi mame dimineaţă luă ut un camion, ceva!

Nici nu-şi dădu seama când ajunse în Constanţa. Colindă localurile unde ştia ţii Şandrit petrece tn neştire, întrebă pe vagabonzii morocănos! eu gâturile lungite după întorsătura barbutului dar nu-l găsi td- căcri. Un cârcimnar ii

Muzeul Digital al Romanului Românesc

spit'C că l-a văzut rndreptân- diu-se spre Tonus şi cu o teamă crescândă, lata &e grăbi spic fostul cartier al neguţătorilor.

Fe strada Ktircca ec întâlni faţă n faţa cu Braia. Castelana era îmbrăcată iot în negru ,deşi acum nu mat inspira niciuTi fel de seriozitate cum stătea ziua nă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
444 transilvania.ro/mdrr1933-1947

■miaza marc Ia uşa unui stabiliment de mana treia, de cele sortite băeţilor de prăvălie şt hamalilor din hale, oameni de uscat care cântăresc de cinci ori ndii înainte de a-i da dramul. Priveghea trecerea ucenicilor şi funcţionarilor paşnici, a dresam fu-Ic trulemiiri în toate limbile, după vechilii obicciu din Tomis, ca să ie insele singură şi sa creadă că are de-a face cu distinşii briganzi ai mărilor. Totodată trugea cu coada ■ochiului să nu apară vreun sergent şi făcea mici servicii tetelor, le cumpăra vin sau ţigări. Când zări pe Cristina cotind strada, se repezi ca o furtună şi o sărută apasat pe amândoi obrajii, apoi t-c chirci lângă un zid şi începu să sporovăiască în plina stradă, după obiceiul tomitan, impurtăşindu-i diiiirio u Ilare noutăţile:

— Eu stau aici cu tetele, d'aia nu nPai găsii la Caste-, lămuri ca. Ce era să fac? Si! neon. punga şui ăla m'a părăsit după ce mi-a mâncat atâţia ane de viaţă şi vameşii atât au aşteptat să-şi îndesească raziile, parcă toţi băieţii care lucrează cu vapoarele erau ă se strângă la nune n ospătăvic. Eh, ştii bine că n l'cmcie cu bărbat primeşte alt respect. Poate n'ar aflai că Marca a murit pe neaşteptate? adaogă, şi atei nu clipi când Cristina o privi întrebătoare, izbită de indiferenţa eti care Braia căuta să-şi bagatelizeze rohi'L – Da, mi-a fost destul de greu să-l hotărăsc pe bătrân să facă un testament în care să-mi lase beciul lui, când colo ce să vezt? O zi după pomana pe care i-am făcut-o după lege, când mă întorceam spre casă să cercetez zidurile cu de-amântmui' ce crez că găsesc pe locul barului? Un morman de moloz şi banditii de lucratori, care svârieau cărămizile c«v de frica mor(ii. Au furat tot, tot, n'au lăsat nicto mahmudea, explică ea ou o omenească decepţie în lata ei ortului ncTitspla- tit, dar pe dată, faţa i <?ie lumină de «un zâmbet. —Nici Vasi n^a brodit-o mai bine, când să vând a „Comandorul

1” Eu nici nu pierdeam, nici nu câştigam, dar el avea o groază de parale de primit dela Hcmcea, taică- tău Cmc se gândea că or să vină timpuri să nu mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

pot trăi hi Castel? Cu raziile blesteinaţilor de vameşi nu mai făceam un franc. Turn ¡sul s'a dus, de unde ,?'mormcy'? Pcs.uaiii îmi dau peşte, dar simt bătrână şi am nevoie de tutun şi dulciuri!

Tocmai atunci ieşi o fată svcltâ, cu pârul luns băieţeşte şi auzind n-i ultimele cuvinte, izbucni în râs: – Nladam Binda e moartă ulră tutun! chicoti ea şi-l svârli o ţigară în poală.

— Vezi, bielele fete nu nul uita! Ce timpuri ¿uu mai apucat şi cu. Aiuri iţii ne-au prins la striintoajre şi nu s'aji lăsat panii n'au dărâmat TomistiL În garaje de auiomi'bil şi btokuri să petreacă bieţii va pereni? Blestemata de corabie ne-a nenorocit pe toţi, parca ne hia*e minţile, nu altceva! De când cu întâmplarea din noaptea aceea -— ţii minte? – nîcio curtezană LUI mai are voie să se apropie de port. Noroc că pe mine mu ştiu spălă torcasa şi mai aduc pe- aici vreun străin, lăcâ n du-rnă că mă tocmesc cu el pentru rufe. Ini» dă şi patroana şi marinarul. Englezii sunt foarte darnici ,să rarii, delii fiecare vapor imi iese câteceva.

— Şi cu ceilalţi? întrebă CruţLta luată de şuvoiul acestor ştiri, uitând aproape pentruee plecase din Castel.

— llcmcca, taică-tău a făcut puşcărie până la Ar

mistiţiu, pe urmă a vândut ceva mobilă fără să-l simtă Persanul şi a plecat şi el, nu ştiu unde. Unii spun că s'a dus în Tumbuktu, dai' asta era o glumă a bătrânilor ce-l apucase pe llcmcca când tu erai mică de tot. Ştii că a fost cam zăpăcit în tinereţe şi fapta lui, când t-a băgat pe toţi la apă din pricina necazului pe Şandru, a fost aspru criticată în cartier. Bine înţeles că i-am ţiniul partea: se pontesă pocneşti un orn în miezul nopţii şi să-l arunci înlr'un remorcher ruginit în ajunul unei afaceri? L-am auzit cu urechile mele cum se svârcolea şi spunea toate astea în timp ce-l duceau spre puşcărie... a <

•— Bruia!, murmura fata, insa atac de uicct, ca cealaltă n?o auzi. Tn Cocul unor evenimente hotăritoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1933-1947

ce importanţă au tentunenielc cuiva, încolţit de amintiri? ‘

— Acum au ridicat un atelier pentru automobile pe Jocul „Comandorului”, «isc Bruia. .Îţi aminteşti de kmgaiud de Suedez cil putreziciunea lui de corabie? Sc ’inpkticea în vorbă şi cădea aproape între grăniceri de ameţii ce era – opiu, ptiu! – <Lar mormăia întruna c’o să se adreseze consulului lor. Consul? iNiici diavolul ii'ar ii avut curajul să acopere o afacere atât de murdară! Nai de ce să pleci privirea. Taică-tău na iOct v inovai. Numai pungaşul de Vast şi... *Si<to||c>* parcă aşa-î spunea. Ai noştrii n«i prea şiizui ee să facă cu ca... Jnciimuicştc-ţu începu Braia să râdă. ca la amintirea unui lucru nostim de tot – După două zile, rabla Suedezului a intrat cu ciocul în iu>ă şi s’a dus ca uti topor la fund. De-abea au reuşit s’o scoată după isprăvirea blocadei, câc; împiedeca navigaţia. Hei, au cam avut de hircă pun’au târit-o în „cimitir” şi nici femeile care strâng vreascuri JIU se mai uită la ca, aşa-i de putrezită.

— Ei’a$_z$ şi o fată dota ciiv, zise Cristina robind şi-şi amind de Şandru, dar Bruia nu-i dădu răgaz să întrebe de el.

— Lydia? Eh. eu de mult ştiam că umblă eu cavalerul tău, dar mi vroiam să te-amărăsc. Cred că în Caraonier unde eşti acum. l-ai uitat. Fata a fost nevoită să se întoarcă cu Bacruban, directorul, înapoi ' pest Dunăre, căci nu mai aveaţi eu ce pleca în ţări străine. A vândut caii şî ci icul pe nimic – căci cine se mai interesează de astfel de comicării când avem cinema? – tai* animalele le-a dăruit de necaz primăriei. afară de un leu ca ne-a murit de bătrâne ţ». Şi domnii dela Primărie i(i închipui că tare le mai aşteptau! I^e-a ţinut în curtea unui consilier ptwui au murit de foame şî sete, şi le-au aruncat în marc urm câte una. Alaltăeri ami citit în ziar că o ¡cărrtiJă a ajuns în Bucureşti şi primăria de-acolo o trîmete dela Ana la Caiafa, căutându-i

stăpânul s'o înapoieze. Dc altfel Bcria acolo ca s'a îmbolnăvit şi «e aşteaptă să nu mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

apuce primăvara, Cam astea sunt noutăţile. vru ea să l^rmiuc şi dădu t>u-şi încrucişeze braţele, când, amintirea vechiului duşman, t Ic însuflep de *o* noua energie;

— Stai sâ vezi! Pungaşul de Persan era ia înţ.clegcr« cu secretele luxei ţări care-a ieşit învingătoare şi i-a pus pe Nemţi ia pământ. Se parc că irau prea fost mul* urniţi de serviciile lui. căci tot în noaptea aceea Doamne, câ'e sau mai întâmplat----------o şpmanâ de-a lor pe care păcătosul de leva a lin a strecurat-o printre fete, a fost prinsa de Vcrmacht şi trimeasă direct . la Berlin. ..Comandorul" duna rare trebuia eiâ ia banii împrumutul î lui taică-tău, i l-au dă rimat lucrătorii în tonii nopţii. iar *Ei* hau indii; şt h{i zarul

—termină castelana cu vădită satisfacţie, că pana şi vechiul ci rival fusese înfrânt de o Putere, fain de caro voinţa şi inie ţepeni nea-i păleau. Uu necunoscut i recii tocmai, grabindu-se spre strada Ca rol şi Braia alerga tnlŢ'iin >uf!et, necăjita că nu l-a observat ¡rând a paţtit pe lângă ca. Se întoarse, gata să ia vorba dela noeputţ când Cristian ti spuse repede;

— Sunt cu Şan Im aici. Nu l-a: văzut?

— Nn mai spune! Iacii Braîa privind-o cu o compătimire prost itscunsă. Bănuiam eu că n'o să-ţi placă hi Iară. Sau purtat rău Bătrânii, ai? Să ştii, dacii ai nevoie de angajament'. ..Maxim" caută o fată.

..Nu ştiai că suntem la Castei? Dcee i-at vândut laina lui Andrei?*' vru ea să strige, dar repetă numai; spune-mi. a trecut pe aproape?

— L-am întâlnit adineaori, dar nu mi-a dat prwi cap. zău. că pentru el te-ai întors şi tu dela fermă. Ar trebui să-l ui<L fata mea. Aproape că sa făcut fcă nu mă vede, Şandru al tău. şi ştii ᶻcă Bmii Him-i

plac mojiciile; omul carc-l însoţea şi care-a râma» afară în timp ce el a intrat Ia un zaraf, mi-a spurcă schimbă ceva aur, ca s*o şteargă cu Unra.

— Pleacă ? şopti fala şi simţi că ştia lucrul aiuesta. că şi-l închipuise îndată ce iriipul lui Andrei îi risipise apele tulburi ale veghei, ca o fim pi reala care înipraşti» ceaţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cartatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Sigur! Ei, nai ele unde să ştii bjal.:i <îe tine» eă ele trei mii băiatul caută să-şi ia sbonil... Ce altceva căuta pe SmoiAt».[9] Ascultă hi mine. tot mai bine să te angajezi la ..Maxinv', Şandru te poate lăsa oricând pe liber. Şi dacă te toc tu după el o să te ¡a la ochi' poliţia ,şi greu să mat scapi. Tu Constanţa se ştie c'a venit şi tare mă tem că Ovezea...

..Nn vreau să mă gândesc*' murmura Tata, depăr- tându-$e de Bruia, care-o privea speriată cu ochii ei bulbucaţi, lâră a-şi da seama ce cuvinte anume îi alungase viata din obrajii reci ca mannora. I se păru chiar că se opreşte dupti câijx a pa$i, ca cineva ce poartă lasupra-i o mare greutate şi o aspră pprimcă tic a alegre între două căi» sprijin indu-se de un sarcofag plin cu apă de ploaie. O şuviţă raoe ¿se preling-ca pe umăr de pe piatra cioplită grosolan, dar ea nu Iacii nici o mişcare să se adăpostească, de parcă fusese ferecata acolo.

Apoi se deşteptă ca dinii'uit somn şi castelana o văzu fugind disperată de-a lungul falezei, până se topi printre dune.

Numai în apropiere de Castel îşî încetini pasul. După cum tenebrele liniştite xde înserării învăluie freamătul unei mări răscolite de furtună, tot astfel vederea zidurilor «rapace de întunecimi şi duhuri ale Vremuri lor, râpele, smârcuri;« tainice, îl potoliră în- tr o clipă iubirea şi ura nemărginită ce-i hărţuia inima.

Când ijilră pe usc. o frumuşele de mozaic îi încremenise luminoasa credinţă a ochilor, de

parca spiritul ar li strălucit mai puternic ca niciodată înainte de-a părăsi sirimbul lăcaş de hitniâ. Puşi în tăcere şi pahncle i se împreunară a rugă, când Andrei se'udreptă spre ca. tăindu~i drumul cu întrebări tulburi. Acesta se caise cit o lăsase să seiitâlncască cu amantul ei, îşi $^{s}P^{l}$,7 sese că c încă prea slabă să'înţeleagă rostul libertăţii pe cane i-o dăruise pentru a se îndrepta. Acum însă simţea nelămurit că ea numai poate păcătui pe lumea aceasta. Nu se putu stăpâni să mi-şi arate mulţumirea:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl933-1947 BLOCADA

— Credeam c*ai fugit'
— Nu, clatină ea din cap.

Lsi scoase trcnchuî şi ni masę din nou în rochta-î bmgă de mătase neagră, cu care străbătuse câmpurile ide ciulini. Era frig după ploaie, totuşi începu să privească dela fereastră, cu umerii soi, poteca dinspre Lazul. Se însenina.

Şandru se opri uimit când ajunse ia fata bazarului fostului potentat din Tonus. .Firma cu teu şi spadă era dată jos, iar vitrinele care străluciseră de magica splendoare a antichităţilor şi monezilor, fuseseră astupate de obloane, ca noaptea să nu se mai deslipească de licărirea stelara a nestematelor dinăuntru.

Trebui să bată s dra văii. pândind strada pustie, pâ- .iiăoc un sgomot de fiare ii făcu cunoscut că cineva trage zăvoarele. Se desdóse o ferăsi'ruică şt o]>erechc de ochi îl priviră străin, îndelung. Din felul cum Vasi crăpă uşa, părea cu se teme de vizitatori ncplăcuţi;

— Becunoştintu omenească! glăsui eL în timp ce S'C'ndrepta cu lampa în mână spre fundul bazarului. – Să nu sen eşti pe regi, nîct împărăţiile lor: ei pleacă urechea la cei ce se află în preajmă-le, chiar datări lipsit de înţelepciune, din neam de jos şi fără putere. Regii, des frâna lele şi 4 viţa. îmbrăţişează totdeauna cecace le stă alături.

În aceste cuvinte îşi 'arătă indignarea, apoi tăcu. Sandra avu vreme să observe cum, în scurtul răstimp de când nu-l văzuse, Hvaja al AVasid parcă se înşră- şasc mai tare şi *vederea-i slăbise. Aşa cum înainta greoiit prin bazarul veşnic întunecat, părea o voluminoasă masă de carne strânsă în zăbunul btng şamalagea, o mătase vărgată din Damasc, care, dezgolita de orice podoabă, sau de insignele truuel omeneşti îi acoperea până şi condurii. Cu o mana ţxiea

lampa iar cu oealalta şarpele său înlemnit, care stia- 20

pungen întunericul cu jâra tecul rubinelor, cercetând drumul pentru stăpânul său. *

— Să-mi schimbi în lire sterline, napoleonii! liirti Şandru svârlind cu îndrăzneală pe tejghea aurul lui I lemcea*

Privirea Persan uhu trecu JJOUc grămăjoara gălbue, ce frângea şi înflxTeăra palida lumină a lămpii, dar nu arătă că bănuieşte drama ce se ascunde stih moarta hidre a inelahduî. II împinse cu degetele enorme, puţin ¿negrite la vârfuri de rugină, şi ofta fără interes:

— Du-le hi Şapira sau la alt bijutier.

— Nu mal ţii bazarul? întrebi! Şandrti.

— Aut închis, grăi Persanul şi în cuvintele lut ras* bătu de-odată tăcerea disperată a singurătăţii ■—- tristeţea celor căznii din nou în viaţă. siliţi să deschidă ochii şi să simtă răul miei ‘ Iesle fericiri depline şi fără margini – şi tremurai deznădejdii – a eelor care nu mai cred î.n fereca rea tot mai adâncă în Fiinţa. Semnele celui ce se revede intre oainuti, intre păcatele şi nefericirile lor. fără a şi-i mai putea apropia vreodatii. li părea rău că deschisese aventurierului, căci odată cu el intraseră Hraia. Marco, până şi umbra şchiopătând» a lui Terzi. care-l sileau să-şi deu seama că nu putuse dobândi nicicând puterea asupra lor. Nu putuse supune oamenii, căci simţămintele lor sunt tulburi, fără icpcles. Iar făptura omenească c învăluită niei*u în taină şi ceaţă, iar în fala femeilor sau duşmanilor, îşi pierd orice cumpăt. Se vedea încătuşat alături de oei pe cave până mai ieri ii disprcpjise, căci scăpându-i această stăpânire, perfecţiunea prin care putea spera o viată paşnică, eternă, îi era cleapurori răpită. Tulburat dp viziunea tărâmului lui 'Ahriman, ai timpului trecător şi al trupului mai viermănos încă, veşnic de humă şl fără Fiinţă, se ridică din fotoliu şi scotoci ou mişcări greoaie de <nn gras şi în vârstă, maldărele de vechituri, cioburi de olăric aruncate de-avalma, figurine, vase, opaiţe- Căuta multă vreme fie îndelete, stârnind un ţăcădît de hrâburi sparte şi când

se’ndreptâ de mijloc, sufla iul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

greu, ţinea în mânii o mică amforă greaca, una din acele capodopere anonime, a căror -origină precisa şi data nu pot fi stabilite-) fără inscripţii sau o zugrăveală cât de mică. O pipăia mulţumit cunoscândti-i scumpă taica după rotunjimi şi luciul ceramicei – culoarea roşie şi pasta fină şi bine, arsă arătau că e dintr o epocă bună – apoi veni lângă lampă, căutâcui Sîi i desluşească conturul.

- O. perfecţiune sublimă a Grecilor. murmură cufundat în meditaţie, mângâind forma ce închidea armonia perfecta a fir inamén í ului. – Ani şi ani mi-au trebuit să cred ¿am ajuns la prima S'âcnire. care este prima fonna nemişcată a creaţiei, aşa cum ₛE1 n svârJit ceeacc era trecător» netezind lutul şi a pătruns cu răbdare veşnicul miez. Ce este pencru hr eleni sbiiciumul lumii? Nimic, o trecă toride ce-ai poposit o clipă sub strica tu-mi acoperiş, decât deşerta cum c... o deşartă şi. ne folosii oare mână de pământ de pe coasta urciorului, ce trebuie limpezit cu »zăpada albă a pámkú. Căci buclele adolescentului sau ale tânărului sau ale omului ajuns tn piscul bărbăţiei» sunt prea moi şi împânzite de trufia întunecată, anima prea ambiţioasă ca să şteargă cu ele pământul <ud.

Itămase pe gânduri eu amfora în mână. a pot păru a-şi aminti de oaspete, căci urmă:

— Sub pulerea-ţi ircbuie să aduci toate câte se petrec pe lumea aceasta, penl.rnca prin meditaţie şi înţelegerea lor treptată să ajungi la perfecţiune, trecând pragul fără să-l simţi. Atuncea eşti Unul şi nu înainte. Niciiui om să nu îndrăznească a mânca rodia inorţii, înainte de-a fi -coaptă. Căci graba şi scurtarea \oită a zilelor duce tot către pământ.

Hwaja al Vasiti se ridică în picioare.

— Amăgire- murmură el. – Acum nu le mai pot rosti decât ca bogăţii străine, necuvenite mie. CHCÎ nu mai cred – afirmă ou o dureroasă sforţare. Nu mai cred în Cel ce singurul putea să-mi dea Viaţa. Şi nimeni nu mi-a vătămat, decât (raţii şi^ fii mei. Căci rn'am înşelat, crezându-mă

pătruns în Neînceput, când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
J^statransilvania.ro/mdm933-1947

am socotit a împlini şt acea datorie fără Colos a puterii: stăpânirea asupra oamenilor. Nicîo zăbava mai pierdui ă! Căci nestemata ce-o încrustasem din înţelegerea-mi gre.7il.ft a oolor filosoficeşti în diadema înţelepciunii, era pietricică lăptoasa, nu diamant. Singuri ect ce gândesc şi legii® lor, rămân Ist afara luci'urilor şi nu pot li înţeleşi; cerul şi marea simt neschimbătoare pe lângă suflete şi în. ei nu poţi găsi nici urina a desăvârşirii: ci sunt diavoli şi cei care ie pătrunde regatul rămâne prins în lumea de dincoace. Vat de filosoful ce încearcă a tulbura sublima pace, prin stâlpul şubred al puterii lumeşti, \hnman sau .Şeitan cum îi mai spuneţi voi, ii va munci în vecii vecilor" termina el, cu o asprime îngheţată şi se vedea limpede că hotă risc să rămână încătuşat în bazar până ta sfârşitul zilelor, mergând îtnpos'ărat către un prag care nu-l va uşura de greutatea trupului său.

N'auzi când Şntidru iţi luă rămas bun. nu-l văzu cum culege napoleonii şi-i vâra în buzunar, otet nu &e ridică dela masă când uşa se închise în urmă-i, căci ee-i mai rămânea decât să trăiască într'o bătrâneţe 6 buc imn a Că, lipsită de simţământul izbăvitor al desăvârşirii ?

¿Aventurierul schimbă intraită parte aurul şi dân* du-şi întâlnire cu domnul Jean pentru uceaşt seară, pleca spre Castel să-şi ia cele câteva lucruri. Spera ca amanta să-i fie plecată.

Numai când ajunse ia marginea fostului Tonus şi zări în poale faleza mării, scăldată iu lumina puternică dar rece a toamnei, gândi automat: „S'ar putea să mă prindă tocmai acum. Mă voiu descurca şi fără boarfe \ Dar o chemare îl atrăgea pe acest ţărm, care îl înspăimânta. Işi amintea cu neplăcere, drumurile pe care trebuise sa le facă timp de trei ani prin aceste locuri făr'de noroc şi de valurile, de râpele sălbatece, de umbrele primejdioase ce-adulmecau ialfâind buchetele de limb a-câinelui, când însera în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
J^statransilvania.ro/mdm933-1947

drumul spre Castel. E destul sa privești ruinele și pământul răscolit de noi cuceritori, amestecul nisipului cu apa și lutul,

ca inima să fi se strângă de presimţiri tulburi. amoniu – iată să-şi stingă bătaia. Preocupările lut. gândurile obişnuite, chefuri.'femei şi dorinei repezi se împrăştiau şi piereau, gonite de o tristeţe paşnică. împotriva căreia lupia şi-acum din tunte puterile: ..E ultima oară că mai ire* pe-aici", îşt spuaex ..Să nu-nu uit şapca. S*ar putea sa m'apuce ploaia"'... Işi clădea seama câ e absurd să se gândească la şaptu pentru timpul cât va sta ascuns în cală. În Mcditerana cu atât mar puţin. Apoi vaporul alb va p'uli pe Atlantic şt într'o zi vârfurile sgâric norilor, automobile şi mulţimi de oameni îl vor vesti că a ajuns la capătul călătoriei.

Şandru ridică faţa în sus fixând no urării albi ce se destrămau pe fondul vuiet iu ai cerului. Xit se zarra mciiiii senin, numai razele oblice. cădeau b»rişti te printre pinii maritimi, cutreniurundu-i, şi dispăreau în apele joase, cenuşii. Din apropiere, marca, ascunsă do spinarea crestată a lanţului de coline, trimetea sunete înăbuşite, ritmice, valuri ce se apropiau pe furiş ui falduri înspumate şi se retrăgeau cu un plescăit sec. Şi toate murmurele treceau peste vârfuri de munţi tociţi, peste stâncile năpădite de muşchi, peste trepte largi, ca nişte umbre repezi, care aleargă pretutindeni, se pierd $î tar se caţără pe înălţimi, lavă să-şi -gaseasen odihna, căci aşa le-a fost scris pentru păcatele lor. Iar trupul lui tresărea de amenin̦area de neuitat a răsplăţii, căutând să-şi alunge aceste poveşti naive de pescari şi-aceasta legendă a sfântului Ioana pe care a mania lui i-o i'opctase de-atâtea ori.

Eâcandu-şî curaj, se pierdea în tăcerea bătrână a ştirbii urilor, pătrundea în li:iişt?a ce urmează pe litoral [Joilor dese din Ocioinvric, luneca printre ponoare rotunde şi gropi adânci, astupate cu nisip.

Când însă soarele apuse şi atmosfera deveni mai cenuşie ŞL mai transparentă, simţi nevoia să

se odili- dtenscâ o clipă şi se lăsă la pământ Lingă fruntea unei colme. Aici, în mijlocul singurătăţii, unde femeile nuri ademeneau cit buze roşii ;i barmanii ntt-i ofe:eau 'im pahar de „Jamaica'' sau „Curasao" zâmbim hv-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1933-1947

supuşi după tejghea, plutea mereu a ceas ameninţare de care nu putea sa se elibereze, du păcii ni un erou rănit nu poate sâ-şi rupă armura strimta şi să r/isulîc.

O Hă şi netezi cu degetele grunjmilc Luă mi cinase de pământ, cercetând cu grije şuviţa îngusta <1 între râpă şi mare, pe unde trebuia să treacă. Părea că i den» ameninţare nu pluteşte peste nisipul fiu. maî întunecat spre mare: întregul litoral fusese într'atâta frământat de furtuni că liniştea hisu-şt părea că-I crispează, ca pe crateruLunui vulcan, ameninţat sâ-şi dă rime i»i oric e clipă această suferinţă împietrită.

Şandru cercetă zarea cu umerii plecaţi, gala să se lungească la cea mai mica alarmă. Nu-i mai păsa «ca se umple de lut sau că-şi strică dunga; redevenise omul pornirilor repezi şi brutale. Chipu-Î osow, lipsit de farmec la pruna vedere, cu obrajii mau şi buzele tăiate groso'an în uni Con ni ta tea iară expresie a feţii, ctvuia mereu muşuroaie şi buruieni acâţă toare după care să se ascundă, din cele ce se ridică pe stânci şi se răsucesc după bolovani, imbrăcându-i în ir o plasă ofilită.

Şi iar zori printre culmele pleşuve iu amurgul luminos de toamnă târzie şi călduroasă, iar orizontul parca se césea în gol şî pinii rămâneau despletiţi în urnii.

Crisfma îl aştepta desigur într'uiiul din saloanele dărăpănate dela etaj şi poate scruta zarea îngânând tina din romanţele învăţate dela Braia sau visa întinsă pe ritsîp, fără suflare, cu privirea rămasă ile grinzile tavanului. Iubirea ci, credinţa încăpăţânată în aceaş dragoste fără moarte, care-i înspăimânta, ti făcea s'o

izgonească când ii sărea înainte, să o lovească, fără milă. Numai ochit ci, care cerşeau şi păstrau neştiută licoarea otrăvitoare a sclaviei, care îl înlăn- ţuiau fără să-şi dea seama, ii opriseră s'o alunge cu totul din Castel.

Şandru înainta iscodind tufele, îcitorcându-şi instinctiv privirile să vadă daca nu e urmărit. Pesie tot ace las cenuşiu luminos, răcoarea înserării şi aieml sărat.

Când trecu pe lunga cabinele de beton ale cartierului Vii. îşi încorda atenţia. căci do obieeiu aici debarcau suipeJiaiitele şt focul foia de grăniceri. Câteva măsuţe de fier zăreau îngropate, pline de rugina şt o plasă singuratecă de vollcy-ball, ruptă în două, îşi pierdea capelele în nisip. Terasa cazinoului, unde \ara dansau tineri eleganţi veniri cu maşina şi femei delicate îiţ rochii argintii, părea inutilă acum, nefolositoare. Plaja năpădise palmierii pitici, se împrăştia peste marmura curată şi locul'nude scântei as eră becurile electrice şi se reflecta palidă lumina iun ii, nu se mai deosebea acum de restul deşertului.

De aici, (urmul golfului se tic reţea din nou. Oprit de ciulinii ţepeni, nisipul depunea dune masive, ina- iiHa zi fie zi, amenințând vilele Luxoase şi stabili meniul băilor. Şandru îşi croi drum la stânga, pe marginea netedă a mării şi se oprea dtn când în rând să-şt golească pantofii. căci pulberea măruntă se strecura sub tălpi, ingreunându-i mersul. Piciorul întreg SC afunda în nisip, lăsând în urmă pâinii largi, care se surpau fără grabă.

.1 se păru că în urma lui, în dreptul cabinelor, apă* ruserâ două puncte care utainlau -cu repeziciune, s ar fi spus că măturâ plaja sa lui te vadă cineva. „Se pregăteşte x rco debarcare tainică. Proastă afacere?' mormăi Sandru. Sc opri, răsuflând adânc, apoi căută, să se lase de-abuşclea şi să se strecoare prin pipirigul smârcurilor.

Grănicerii pieriră curând, dar întâlnirea ii cam înspăimânta. \aporul ridica ancora la miezul nopţii şi se des lipea de mal către cealaltă viată, o viaţă nouă frântă în plăcerea de a trăi fiecare clipă şi de-a uita, de-a nu avea viitor: trecerea, saltul dintr un gând intraturi. Sc va pierde în

freamătul New \ork-ului, unde nu-l va încolţi uimeai pentru fapte petrecute de mult, nu-l va zălogi nîcio femeie pentru tot vestul zilelor şi nu-i va vorbi de asta, decât poate în glumă. k

Reveni iarăşi pe lănn şi se oprea din când în când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
j^r^^transilvan ia.ro/mdrri933-1947 PA VEL C11 Iii AIA

să-şi golească pantofii de nisip. Valurile înaintau grele şi joase, prelingând«-se peste povârnişul cafeniu. Alge pâruase şi veştede lâncczewu svârlite pe nisip, scoicile luanda firii se amestecau cu crabii sfărâmaţi şi câteodată 11 lovea în faţă o mireasmă ascunsă de iod şi de putreziciune.

După puţin zări Castelul ridicându-se măreţ din coasta mării. Cristian se repezi nerăbdătoare hiainle-l şi ca niciodată o lăsă să i sărute. ..Parc'ar presimţi că plec" gândi. Işi înodase un banc alb de mătase în jurul gâtului ceeace-i mai însenina rochia de seară, dându-i un aier ştrengăresc, ce se potrivea cu credinţa luminoasă a ochilor.

— Ai întârziat, şopti ţinând«-l de braţ, până ajunseră sus, în dreptul ferestrei negre do piatră. Nu se mai odihni ciun Făcea obişnuit, ajuns în ascunzătoare. De-acolo se zărea Cot ţărmul, smârcurile, faleza şi tocmai în fund portul, cu liniile întretăiate ale catargelor şi antenelor, iar în stânga, în fundul platoului, coşurile fabrice lor de cărămidă din Constanţa.

— A trebuit să-mi termin afacerile, mărturisi el pe neaşteptate,' deşi hotărisc pe drum să nti-i spună nimic .— La noapte plec.

O anunţa nepăsător, crud, fără nicio introducere. Apoi, sigur pe lirele sterline din buzunar, îşî apropie obrazul de al ei; fără sa-şi mărturisească, prezenţa magică a blândeţii ei îl atrăgea. Lunga chipul tui mare, colţii ros, Cristina părea o zână, cu părul auriu mângâiat de briza uşoară.

— Da, întări Şandru, făcând o sforţare pentru a-şi dovedi propriile-i preocupări. – Pice cu uu vas englezesc până la Neapole.., De-acolo voia vedea.

Apoi, pentrucă ea nu spunea nimic, începu să-i explice:

— Vezi bine că în Constanţa n'o mai pot duce mult, tot vor pune mâna pe mine. Aşa s'ar uita

cu timpul... $i poate într'o zi...
— Când? şopti Cristina.
__Ehl Cine $tie? mormăi Şandru. Peste un an...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

peste cinci... sau. peste zece... Peste zece ani se pricite, n aş mai avea nicio teama...

Cristian incluse ochii. Se gândea fără convingere la necunoscutul ce se deschidea înaintea lor, pe ixtde fiecare trebuia. să meargă singur spre sfârşit. Ceeace simţea nu era decât întunericul ce-i va apropia peaman- doi, dincolo de trupurile rămase prada zilei şi curiozităţii oamenilor. Dorise de mica o prietenie statornică şi împlinirea împărtăşirii ei, se apropia.

— Îţi va fi urât?

—■ O nu. răspunse ea. Niciodată!

Şandru ar fi avut chef să-i dea din nou o dovadă cât îi e de indiferentă. Işi spunea că despărţirea sau apropierea de ca. mi-l mişcă câtuşi de puţin. O va uita mai grabnic decât ţărmul pustiu. Printre oameni plini de viaţă, nu-şî va mai aminti de tăcerea pietrelor Cioplite.

— O să-mi scrii, nu? întrebă Cristina.

— Arc vreun rost? zi.se el în batjocură.

Dădu dtn cap. privindu-l serioasă. „Omul acesta m'a minţit mereu'gândi. ,.Dc ce sunt atât de fericită?"

— Atamamd care pândeşte întoarcerea lotcilor mă îndeamnă mereu să mă mărit» şopti fără să-şi înţeleagă propriile cuvinte, condamnându-se că-i vorbeşte astfel. – Zilele trecute când ne-a adus palămida sărată a pomenit din nou. Şi mătuşa Zenaida spunea că oamenii se pierd altfel.

— Asta-i acum! rânji Şandru. Doar nu te-am găsit la mănăstire.

Dai* pe ea o cuprinse o mila adânca, plină de în^ ţelegere:

— I-am spus că trebuie să pleci,

— Zău? De unde ştiai? glumi Şandru.

În Castelul vechiu se ghiceau în penumbră, capi* teluri de ştuc fărâmat, gratii mart, ruginite, grinzi ie afumate de focurile pescarilor.

Nisipul^ intrase adua de vânt în cel mai îndepărtat colţişor, îndopa crapi* turile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^Jstatransilvan ia.ro/mdrri933-i947

Se făcuse frumos, ca şi cum nicicând litri miile toam- nei n' a r li sgâlţiiit ţă r m u 1. U¡ml> rele ser ii incepură să împresure Castelul, luna apăru liniştită dinspre oraş. Lumina cu o paloare vcrzuc panta repede oe suia pe stânca Agiget şi contraforturile îngropate de surparea malului. Râpa era plină de asfódelo – florì galbene de nisip, -uscate, cu petalc'e lucii. Creşteau drepte cu inierid iipsil de seră şi cmn stăteau nemişcate şi străvezii, părea că lui suflu rău le înţepenise şi că întreaga pajişte e demnul dintre bme şi rău, unde rătăcesc cei nejudecaii dur uniţi prin puterea iubirii. Când vântul serii începu să adie şi ridică în depărtări vârtejuri mărunte de nisip, se clătina râ înfiorate şi cupele sticloase se atinseră cu un murmur sec, dureros.

— Atunci ne-arn înţeles, zise Şandru. Ne .Mtâlnîm...

\ ru să adaoge ironic „peste zece ani'', dar Cristina îl îmbrăţişase uşoară cit o fantomă. În companaţie cu ea, celelalte amante aveau ceva greoiu, prin lipsa lor de credinţă* O simţea încă încălzindu-i fim la, cânii o văzu întruchipată în faţa ferestrei, îngândurata*

— Vrei să-ţi cânt? il întrebă încet*

Câteodată îngâna romanţe. aşieptându-l. Acum vocea-i sonoră de femeie frumoasă şi tânără, suna ciudat prin Încăperile pustii, se rostogolea în marea liniştită, deşteptând în sufle tul lui cercuri de tristeţe.

— E foarbe frumos, zise Şandru la urma, Ciind o simţi lungă el, pe nisip. – Te seacă la inimă.

Mângâierile Cristinei erau ritmice, do parcă ar fi căutat să-i încetinească svâcnctul vieţii. Îi trecea palmele de-a ¡ungid tâmplelor, pe frunte şt degetele dea- bea îi atingeau pielea într'iin contact tremurător, a- proape nervos. Ochii îi străluceau în în tunel-ec.

— Spui descântece? se'ncruntă Şandru. Ea surâse şi ca să-l adoarmă, să-l prefacă într'o stană înainte de-a simţi fulgerul scurt şi dureros al mor ţii, îşi li.pi buzele şi propriu-l duh neîntinat de ale lui*

Amantul simţi ademenirea sărutului fermecat, dar dele din umeri: putea sa-T lege prin toate vic.enu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

BraeL Va rămâne acelaşi iubitor de petreceri şi lovituri primejdioase. Numai c'ar fi putut să-l scutească de-alâtca sâcâieli în ajunul plecării.

Cum s lăţea nemişcată şi luna o lumina din pEn, părea că numai expresia felei. singura ea. se desprinde din obscuritatea apărătoare» ca masca luminoasă a desăvârşirii şi iubirii eterne, pe care ar fi putut-o apuca cu amândouă mâinile şi apropia de propriu-i chip, cufundat în besnu.

,— Vei mai plcea? întrebă Cristiua serioasă, dupăee viaţa ei lacoma de veşnicia dragostei împărtăşite, ii zălogîse pentru totdeauna.

Dar Şandru se săturase.

— Chiar acum! hotărî scurt.

— Aşa repede! sufla ea înfricoşată în scurtul lui s bucium care urma să-şi desnoade singur legăturile-i pământeşti. Se apropie şi-i mângâie fa(a. nu ca sa-şi întipărească trăsăturile, ci să să-şi adoarmă ptopri a-i teamă. să se convingă că nu va suferi, dar aventurierul o părăsi brusc în coiful umbrit şi traversând salonul ţcu paşi mari, se lipi de arcada ferestrei. Mult timp rămase tăcut, apoi întoarse capul, căutând s'o descopere.

„Are nevoie de mine*’ tresări Creştina îndurerata, pcntrucâ cl mai privea înapoi. ..încă mai are nevoie** şi veni lân^ă umărul lui. O pricea cu teamă? Îi sunară străin cuvintele prin carc-şi arăta uimirea, de parcă n ar fi ştiut că trebue să treacă ultima încercare.

— Priveşte! o îndemnă Şandru.

Nu se zarea nimic. Luna curc-şi întărise paloarea dcsgolea dunele mărunte, întinderea pustie a (armului, iar în stânga toată panta plină de asfodele. Sus, spre Lazul, căsuţele pescarilor păreau nişte bolovani singurateci, lăsaţi de aluviuni. Peste tot liniştea grea, misterioasă, care domneşte noaptea în apropierea măm.

— Nu vad nimic, il încuraja ea. ,

— Priveşte bine, colo în dreapta..* acolo...

şuera

Muzeul Digital al Romanului Românesc
PAVEL

umbre pătau nisipul şi luna nre'ungea ireal armele lor lungi; ascuţite.

— Puşti mitraliere, mormăi Şandru. \ pălăvrăgit cineva din Constanţa.

Cristina şovăi.

— Nu pleca, ofta cu o teamă adâncă, lea cineva trezit de-odată, care iru-şi mai aminteşte <îc sine.

Răspunsul întârzie, absorbit cum era ici contempla* rea movilelor.

— Va trebiu să ies odată şi-odată. Vaporul...

Se depărtă în partea opusii, unde nu era fereastră, ci numai o crăpătură de-alungul zidului. Trupul lui ţeapăn intră între bolovanii reci de piatră şi rămase aşa. încât Cristina crezu că nu se va mai mişca-dîn loc. Poate dorea sa câştige timp.

— Sunt înconjurat, snuse tare şi vocea-i era răguşită. Ticăloşii de pe plaje mi-an luat urmele, Au chemat tot cordonul într'ajutor!

Cristina se repezi şi-l apucă de braţ. O îndepărtă plictisit de teama aceasta femeîască şi gestul trăda pe omul deprins sa lupte şi să âvâcnească de primejdia clipei.

— Râpa asta duce spre mormântul Sfântului, nu? întrebă cl.

— Dai

— Pe urmă stâncile dau direct în marc?

— Peretele-i prea drept, să sări. Marea a ms malul până suSj n'a lăsat decât o dunga îngustă de pietricele.

— Asta-mi şi trebuie, monnăi Şandru.

Pleca fără rămas bun, dar se răsgândi şi-o sărută Ia repezeală, înlr'o strânsoarc încordată, de cleşte. Cristina îi urmări dezorientată umbra ce se pierdea în jos, pe scara putreda. În adâncul fiinţei îi tremura **o** durere vie ca sclipirea curată şi limpede a unui licurici. Se târî cu greutate pe lângă zid, prinzându-şî rochia de colţurile pietrei şi-şi apropie faţa de locul pe unde privise

amantul.

Afară era aceeaş lumină şi aceeaş mângâiere singuratecă a lunii. Pe de margini &e zăreau urmele zilei, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

parc ii ia orizont s'ur fi inul {.a t pauza unui cort ¿6 azur

Aşteaptă câteva clipe lungi nesfârşite şi deodată văzu pe râpă silueta puternică a lui Şandru, alergând iu salturi scurte, nebuneşti.

— Dacă intra în as iudele..* voia rămâne singură, gândea.

Şandru ajunse curând în latml sălbatec şl se trânti, la pământ, târânuu-se în coate spre stâncile din vârf. Apoi sări din nou în picioare şi alergă iute spre culme, fără să privească în urmă, fălpiic înfiorau covorul magic, supus, de asfodelc.

Cine poale descrie pornirea oarbă, ce ţâşneşte mai aprigă ca viaţa sânge ¡lui din sufletul femeii? Poate într o clipa, acceaş care pentru Şandru Insemna moartea de-atci, C rişti na işî dădu ¿eama de zbuciumul care-i slârlcca existenţa după plecarea lui şi poate de dreptul femeii du-a li veşnic iubită şi contopită în statornicia dragostei.

După credinţa lo «anilor, el era păcătos până în măduva oaselor, căci furase şi ucisese, deci va rămâne .mereu pe ţărm.

Cavalerul Criâtinei era acum pe coama platoului şi mai avea un pas sa se piardă bure bolovani, când sirena vaporului sună îndepărtat, primul semnal de plecare. 11 văzu cum se opreşte şi simţi că-şi ascute auzul. Atunci ii dori mai arzător lângă ea, don să-i smulgă din clipa amăgitoare a prezentului. Simţă- tnânlul nesuferit al încordării lui şi a revenirii către pâlpâirea pieriioare, ii înflăcăra sufletul de orbitoarea lumină a mori ii.

O chema ie, ca ţipătul unei văduve deznădăjduite, cutremură golful Lazului,

Grănicerii alergară spre Castel şi două licăriri spintecară mtunerecul, apoi urmă clănţănitul sec al unei > mitraliere, şi loviturile împânziră ţinutul cu răbufniri ascuţite şi repezi, într'o încrucişare de fulgere.

Crislina işi acoperi tâmplele, rugându-se ,dar glasul i se pierdu slab printre detunături. Numai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

se mişcau într'o bolboroseală fără sens, atrasă de întreaga privelişte.

Din dreapta, din stânga Castelului, grănicerii trăgeau acoperiri de tu fisuri, te grăbeau lovind Gini rf\gaz şi Şandiu se opri străfulgerat, prăbuşîndu-se cu faţa i na iute.

Cristina privea îngheţata, cu ochii mari, deschişi. Mulţumirea, nu teama şi uimirea se citeau iu ci, sau mai curând împăcarea ce domnea pretutindeni şi a- dâncimitc limpezi a[T]e dragoste«. Prin tăcerea ce se lăsase grea, părea că murmure jalnice răsbai de pe ţărm, bocete tânguitoare ale unur văduve cernite. Apoi se îndepărtară ca un şir «le bătrâne şi noaptea începu sa se hisu Hoţească de tei Gira iad sau rai. bantome necunoscute treceau mereu, umbre »¿din işti te rare lunecau printre dunele goale, prin fântâni de întmierec, printre popoarele astupate cu nisip.

işt întoarse privirea dela llori'c palide şi silueta lui Andrei, care se 'ndrepta spre poarta Caste Iu lui, o făcu eă tresară speriată. Se linişti repede, găsind u-gi motive omeneşti pentru fapta ei. De-acuin e iertat. Li va spune lui Andrei că se va ruga pentru mântuirea lui şt Domnul se va indura să-i deschidă porţile împărăţiei. Nu va mai păcătui şi credinţa-', viaţa dreaptă în fala Celui ce-i va asculta ruga, îl va izbăvi.

— Acum plecăm hi fermă, zise Andrei ini rând. Prin Vii, trenul trece înainte de revărsatul zorilor. Sa ne grăbim.

Şi cum ea tăcea, se 'iicruntii. apropiindu-se bănuitor;

— De ce-a ti stat atât? Nu puteai să strigi de cum a intrat?

Cristinei îi era frig. Coborî în ospă tărie şi-şi acoperi umerii cu o broboadă aspră, mare ca o mantie, a- dusă de bătrânul atainan dela <ima din nurorile lui. Nu-i rămânea decât 6ă-şi urmeze viitorul bărbat cu capul în piept,

luându-se după izbiturile cizmelor.

Apucară pe poteca ce şerpuia spre plaje. Andrei părea hotărît să nu-i vorbească tui timp şi din loc în loc &e oprea, încredinţând!!-«« cu coada ochiului că s'a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

oprit Mipu*ă la acceaş distanţă, aşteptându-l sa p'cce primiri, apoi tuşea mulţumii cărui o auzea că-l irr- mcază, îmblânzită ca fiinţele asupra cărora ai deplina stăpânite.

i>a capătul colinelor Crisfina se opri în marginea potecii, lângă o coloană ce apărea stingheră şi spartă dini re ierburi. Voinţa vierii o părăsea. Sc rezemă «le piatră.

Andrei veni spre ea şi-i spuse ceva întepător de bunăscamă, dar ntt-l auzi. înţelegând înir'o clipă lumina lă, că intre ei va stărui mereu umbra celui cu care fugise din Curaomcr, că va fi crud că tot restul zi le*or o va mustra pentru iubirea ct

li fu recunoscătoare. Işi dădea <eama că mi va mai ţ idea să >:e roage pentru Şandru. Nu va hrtra rn Im parii I ie ci va rămâne pe tărâmul dintre rai şi iad, ala* tun de el, înfruntând singurătatea fără chinuri sau fericiri a îndrăgostiţi'or.

De-acolo, lăsând în urmă porticul. se va trece ca orice femeie, va îmbătrâni, dar sufletul ii va rămâne de-apmuri în Caslel. Tinându-se de coloană, îşi des- legă cu greutate ..duaʳ-ua dela gât, lăsând-o să cadă în ierburi.

Andrei bănui împoirîvirea şi făcu un pas amenințător cu chipul schimonosit de cruzimea iubirii pământeşti.

Şi Cristiiia. cu ochii limpezi, fileu nu gest slab, dea-şî acoperi chipul de viitorul stăpân, de a ridica mantia împietrită de focul dragostei veşnice, între ea şi Andrei.

Mângâie din priviri Castelul, cu pavăza cenuşie a broboadei înălţată în dreptul obrazu'ui. Nu deznădejdea ci extazul se citea pe faţa ei. triumful unei descătuşări. Sc 'uzii (fi în nioarie, apoi îşi

mută ochii spre pinii îngemănai i şl tieptele uriaşe dela Omurgea. 0 paloare sură, h atinse pleoapele şt se'ntindoa ca cenuşiul greu al pietrei ¡>e toată faţa, iar din suflet îi pieri orice închipuire.

— Te urmez, murmura.

Cerul începuse să se deschidă în largul mării *4 adierea puternică a noii zile zbuciumă toata pajiştea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniulstatatransilvania.ro/mdrr1933-1947 PAVEL CHIHAIA

■Aslodelele se frământării repezit în vântul rece, se strânseră în valuri ruginii şi neîncrezătoare» işi rcluară veghea lor mula.

Şi în odihna de veacuri a ruinelor păru cu o scânteie se desprinde rătăcită din roşaţa răsti ritului şi se ap copie (opfriln.il de promontoriul Tomisuhii» poate Simeon, jeluitorul» orbecăind să culeagă ultimele resturi ale 'unui rug sfărâmat.





i-t . Tipar „Cartea de ***Aur***" S. A. – Bucureşti
Str. Lucaci, 35